

GAZİ ÜNİVERSİTESİ  
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ  
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI  
**ZİHİN ENGELLİLERİN EĞİTİMİ BİLİM DALI**

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETME BECERİLERİNİ EDİNMELERİNDE,  
İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİM İLE SADECE DÖNÜT  
VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİMİN ETKİLİLİĞİ, VERİMLİLİĞİ,  
SÜREKLİLİĞE VE GENELLEMEYE OLAN ETKİLERİ

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan  
**Eylem DEVRİM DAYI**

**Ankara**  
**Eylül, 2009**

GAZİ ÜNİVERSİTESİ  
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ  
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI  
**ZİHİN ENGELLİLERİN EĞİTİMİ BİLİM DALI**

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETME BECERİLERİNİ EDİNMELERİNDE,  
İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİM İLE SADECE DÖNÜT  
VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİMİN ETKİLİLİĞİ, VERİMLİLİĞİ,  
SÜREKLİLİĞE VE GENELLEMEYE OLAN ETKİLERİ

DOKTORA TEZİ

**Eylem DEVRİM DAYI**

**Danışman: Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK**

**Ankara**  
**Eylül, 2009**

Eylem Devrim Dayı'nın, "Öğretmen Adaylarının Öğretme Becerilerini Edinmelerinde, İpucu Ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim İle Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimin Etkililiği, Verimliliği, Sürekliliğe ve Genellemeye Olan Etkileri" başlıklı tezi 02.10.2009 tarihinde, jürimiz tarafından Özel Eğitim Ana Bilim / Zihin Engellilerin Eğitimi Bilim Dalında Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı):.....

Üye : .....

Üye : .....

Üye : .....

Üye : .....

## ÖN SÖZ

Araştırmanın planlanması, uygulanması ve raporlaştırılması aşamalarında sürekli yol gösteren, verdiği onaylama ve düzeltici dönütleriyle düşünce düzeyimi geliştiren danışmanım Prof. Dr. Sayın Mehmet Özyürek'e teşekkürlerim sonsuzdur.

Araştırmanın her aşamasında eleştirileri ve katkıları ile yol gösteren Doç. Dr. Sayın Nihal VAROL ve Doç Dr. Sayın Tevhide KARGIN'a sonsuz teşekkür ederim.

Araştırmanın gerekli olan her aşamasında düşüncelerini ve yardımını esirgemeyen özellikle de araştırmanın başarılı bir şekilde uygulanmasında büyük görevler alan ve uygulama aşaması boyunca hiç tereddüt etmeden benimle aynı şartlarda çalışan, araştırmanın ikinci uygulamacısı, can dostum, sevgili arkadaşım Çıgıl AYKUT'a teşekkürlerim sonsuzdur.

Araştırma boyunca uygulamayı aksatmadan devam eden ve beni destekleyen araştırmanın denekleri olan öğretmen adaylarına ve araştırmanın uygulanması aşamasında dolaylı görevler alan diğer öğretmen adaylarına teşekkür ederim.

Araştırmanın uygulanması aşamasında bana her türlü desteği veren M.E.B. Çağdaş Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi yöneticisi, personeli ve öğretmenlerine teşekkür ederim.

Araştırmanın her aşamasında, beni sabırla dinleyen, düşüncelerini, yardımlarını ve manevi desteklerini esirgemeyen, iş arkadaşlarım; Serpil ALPTEKİN, Pınar ŞAFAK, E. Ufuk TİMUÇİN ve Necdet KARASU'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmanın güvenilirlik çalışmasında katkıda bulunan sevgili arkadaşım Deniz DAĞSEVEN EMECEN'e teşekkürlerim sonsuzdur.

Araştırmanın tamamlanması için beni sürekli destekleyen aileme sonsuz teşekkür ederim.

Araştırmanın her aşamasında yaşadıklarımı benimle yaşayan ve her türlü desteğini benden esirgemeyen sevgili eşim Mehmet DAYI'ya teşekkürlerim sonsuzdur.

Eylem DEVRİM DAYI

## ÖZET

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETME BECERİLERİNİ EDİNMELEİNDE,  
İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİM İLE SADECE DÖNÜT  
VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİMİN ETKİLİLİĞİ, VERİMLİLİĞİ,  
SÜREKLİLİĞE VE GENELLEMEYE OLAN ETKİLERİ

DEVRİM DAYI, Eylem

Doktora, Zihin Engellilerin Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK

Ağustos –2009

Bu araştırmanın amacı, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarının öğretim becerilerini oluşturan ders anlatma ve ders planı yazmayı edinmelerinde, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiklerinin farklılaşp farklılaşmadığını, hangisinin daha verimli olduğunu genellemeye ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemektir.

Araştırmada tek denekli deneysel desenlerden olan karşılaştırmalı modellerden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Öğretim becerilerini değerlendirmek için “Öğretim Becerileri Kontrol Listeleri” kullanılmıştır.

Araştırmanın deneklerini, 2007–2008 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalında dördüncü sınıfa devam eden, birinci ve ikinci dönem derslerinin tamamını alabilen iki öğretmen adayı oluşturmuştur.

Araştırmada veriler grafiksel olarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın sonucunda bir ve iki no’lu denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan uygulamayla ders anlatma becerilerini %99 ve %100 düzeyinde edinirken, sadece dönüt verilerek yapılan uygulamayla ise ders anlatma becerilerini %98 ve %94 düzeyinde

edinmiştir. Bu bulgular deneklerin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan uygulama sonucunda ders anlatmayı edinme düzeyleri açısından farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte her iki uygulamanın sağaltım evreleri karşılaştırıldığında ipucu ve dönüt verilerek yapılan uygulamanın lehine farklılık göstermektedir.

Bir ve iki no'lu denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders planı yazma becerilerini %100 düzeyinde edinirken, sadece dönüt verilerek yapılan uygulamayla ise ders anlatma becerilerini %98 ve %94 düzeyinde edinmiştir. Bu bulgular deneklerin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan uygulama sonucunda ders planı yazmayı edinme düzeyleri açısından farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte her iki uygulamanın sağaltım evreleri karşılaştırıldığında ipucu ve dönüt verilerek yapılan uygulamanın lehine farklılık göstermektedir.

Sonuç olarak, deneklere ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan uygulamanın, ders anlatmanın ve ders planı yazmanın edindirilmesinde etkili oldukları ve çok az da olsa ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin lehine farklılığın olduğu görülmektedir. Deneklerin her iki uygulamayla edindikleri öğretme becerilerini 38, 86 ve 160 gün sonra sürdürmeleri ve farklı kavram ve becerilere ilişkin ders planı yazmaya; ders anlatmalarına ve farklı sınıflara genellemeleri bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir. Ayrıca çalışma sonunda deneklere uygulanan araştırmanın sosyal geçerliliğine ilişkin formda, her iki denek de ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimi “ders planı yazmanın öğretilmesi” dışındaki konularda öğretme becerilerinin edindirilmesinde sadece dönüt verilerek yapılan öğretime yeğlediklerini ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Zihin Engelli Öğrenciler, Öğretmenlik Uygulaması, Özel Eğitimde Öğretmenlik Uygulaması, Öğretme Becerileri Kontrol Listesi, Öğretmen Adayları, İpucu Verme, Dönüt Verme.

## ABSTRACT

EFFECTIVENESS AND EFFICIENCY OF TEACHING BY DELIVERING PROMPTS AND FEEDBACK, AS WELL AS BY ONLY FEEDBACK TO THE PROSPECTIVE TEACHERS FOR ACQUISITION OF TEACHING SKILLS, AND THE AFFECTS ON MAINTENANCE AND GENERALIZATION

DEVRİM DAYI, Eylem

Dissertation, Department of Education of Persons with Mental Retardation

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK

August -2009

The purpose of this investigation, was to examine the comparative effectiveness and efficiency of delivering prompts and feedback and only feedback on acquisition, generalization and maintenance of teaching skills that comprised of presentation of planned lesson and writing of lesson plans by prospective teachers in practicum site for students with mentally disabled.

In this study, adapted alternating treatment among the comparative models from single-subjected experimental designs was utilized. In order to, assess the teaching skills, “Teaching Skills Checklists” were used.

Subjects of this study were comprised of two undergraduate students who were able to take fourth years course of (the Education Period of 2007-2008) 1<sup>st</sup> and 2<sup>nd</sup> semester of Education Division of Students with Mental Retardation of Special Education Department Gazi University.

In this study, data were analyzed graphically.

While subject number one and two acquire presentation of planned lesson skills by delivering prompts and feedback 99% and 100% level, their respective levels of were 98% and 94% presentation of planned lesson by delivering only feedback. The findings provided evidence for no actual difference between delivering prompts and



feedback and delivering only feedback applications on acquisition presentation of planned lesson of subjects. However the variance between two applications treatments phases differed in favour of delivering prompts and feedback .

While subject number one and two acquire writing of lesson plans skills by delivering prompts and feedback 100% level, their respective levels of were 98% and 94% writing of lesson plans skills by delivering only feedback. The findings provided evidence for no actual difference between delivering prompts and feedback and delivering only feedback applications on acquisition presentation of planned lesson of subjects. However the variance between two applications treatments phases differed in favour of delivering prompts and feedback .

As a result, applying to delivering prompts and feedback and delivering only feedback to the subjects to acquire writing of lesson plans and presentation of planned lesson has been found effective. However, small amount of difference was founded between two applications in favour of delivering prompts and feedback. It is observed that, after 38, 86, and 160 days, the respective teaching skills acquire by the subjects via both of the said methods were maintained, and showed no variance with regard to their writing of lesson plans and presentation of planned lesson about concepts and skills, and their generalization to different classes. Social validity results indicated that preferred delivered prompts and feedback instead of delivered only prompts in acquiring presentation of planned lessons. They stated since writing of lesson plans takes too much time with delivered prompts and feedback. They stated that it would be more useful to rehearsal how to writing of lesson plans.

Key Words: Students with Mentally Disabled, Practicum, Special Education Practicum, Teaching Skills Checklists, Prospective Teachers, Delivering Prompts, Delivering Feedback.

## İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xvii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xviii
<b>BÖLÜM 1. GİRİŞ.....</b>	<b>1</b>
1.1.PROBLEM.....	1
1.2.AMAÇLAR.....	8
1.3.ÖNEM.....	10
1.4.VARSAYIMLAR.....	11
1.5.SINIRLILIKLAR.....	11
1.6.TANIMLAR.....	12
<b>BÖLÜM 2. KAYNAK TARAMASI.....</b>	<b>14</b>
2.1. ÖĞRETMEN YETİŞTİRME.....	14
2.2.TÜRKİYE’DE ZİHİNSEL ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETMEN YETİŞTİRME.....	18
2.2.1.Türkiye’de Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Öğretmen Yetiştirme’nin Tarihsel Gelişimi.....	18
2.2.2. Günümüzde Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Öğretmen Yetiştirme.....	20
2.3. ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI YAKLAŞIMLARI.....	23
2.3.1. Klinik Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı.....	24
2.3.1.1. Klinik Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı Uyarlamaları.....	27
2.3.2. Gelişimsel Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı.....	30
2.3.2.1. Gelişimsel Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı Uyarlaması.....	34
2.3.3. Sanatsal Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı.....	37
2.3.4. Illinois Üniversitesi Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı.....	39
2.3.5. Gazi Üniversitesi Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı.....	43
2.3.6. Diğer Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımları.....	48
2.4. ÖĞRETME BECERİLERİNİN KAZANDIRILMASI.....	50

2.4.1. İpucu Verme.....	50
2.4.2. Dönüt Verme.....	51
2.5. ZİHİNSEL ENGELLİLERİN EĞİTİMİ ALANINDA ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI İŞLEM SÜREÇLERİNDEN İPUCU VE DÖNÜTÜN ETKİSİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK YURT İÇİ VE YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	54
2.5.1. Zihinsel Engellilerin Eğitimi Alanında Öğretmenlik Uygulaması İşlem Süreçlerinden İpucu Ve Dönütün Etkisini Belirlemeye Yönelik Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	54
2.5.2. Zihinsel Engellilerin Eğitimi Alanında Öğretmenlik Uygulaması İşlem Süreçlerinden İpucu Ve Dönütün Etkisini Belirlemeye Yönelik Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	55
2.6. ZİHİNSEL ENGELLİLERİN EĞİTİMİ ALANINDA ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI İŞLEM SÜREÇLERİNDEN İPUCU VE DÖNÜTÜN ETKİLİLİĞİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK YURT İÇİ VE YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	74
2.6.1. Zihinsel Engellilerin Eğitimi Alanında Öğretmenlik Uygulaması İşlem Süreçlerinden İpucu Ve Dönütün Etkililiğini Belirlemeye Yönelik Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	74
2.6.2. Zihinsel Engellilerin Eğitimi Alanında Öğretmenlik Uygulaması İşlem Süreçlerinden İpucu Ve Dönütün Etkililiğini Belirlemeye Yönelik Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	76
<b>BÖLÜM 3. YÖNTEM.....</b>	<b>82</b>
3.1. ARAŞTIRMA DESENİ.....	82
3.1.1. Karşılaştırmalı Modeller.....	82
3.1.1.1. Uyarlamalı Dönüşümlü Uygulamalar Modeli.....	83
3.1.2.Araştırmada Uyarlamalı Dönüşümlü Uygulamalar Modelinin Uygulanması.....	84
3.1.2.1.Araştırmada Ders Anlatmada Uyarlamalı Dönüşümlü Uygulamalar Modelinin Kullanılması.....	84
3.1.2.2. Araştırmada Ders Planı Yazma Sırasında Uyarlamalı Dönüşümlü Uygulamalar Modelinin Kullanılması.....	85
3.1.3. Uyarlamalı Dönüşümlü Uygulamalar Deseninde Verilerin Analizi.....	86

3.2. DENEKLER VE SEÇİMİ.....	86
3.2.1. Denekler.....	87
3.2.2. Deneklerin Seçimi.....	87
3.2.3. Araştırmanın Uygulamacıları.....	88
3.3. KULLANILAN BİLGİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	89
3.3.1. Araştırma Verilerinin Toplanması İçin Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	89
3.3.1.1. Öğretme Becerileri Kontrol Listeleri ve Geliştirilmesi.....	89
3.3.1.1.1. Kavram Öğretme Becerileri Kontrol Listesi.....	90
3.3.1.1.1.1. Kavram Ders Planı Hazırlama Kontrol Listesi.....	91
3.3.1.1.1.2. Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesi.....	91
3.3.1.1.2. Beceri Öğretme Becerileri Kontrol Listesi.....	92
3.3.1.1.2.1. Beceri Ders Planı Yazma Kontrol Listesi.....	92
3.3.1.1.2.2. Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesi.....	92
3.3.1.2. Öğretme Becerileri Kontrol Listelerinin Ön Uygulaması.....	93
3.3.1.2.1. Kavram Öğretme Becerileri Kontrol Listesinin Ön Uygulaması.....	93
3.3.1.2.1.1. Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesinin Ön Uygulaması.....	93
3.3.1.2.2. Beceri Öğretme Becerileri Kontrol Listesinin Ön Uygulaması.....	93
3.3.1.2.2.1. Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesinin Ön Uygulaması.....	94
3.3.1.3. Öğretme Becerileri Kontrol Listelerinin Uygulaması ve Puanlanması.....	94
3.3.1.3.1. Kavram Öğretme Becerileri Kontrol Listelerinin Uygulaması ve Puanlanması.....	94
3.3.1.3.1.1. Kavram Ders Planı Yazma Kontrol Listesinin Uygulaması ve Puanlanması.....	94
3.3.1.3.1.2. Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesinin Uygulaması ve Puanlanması.....	97
3.3.1.3.2. Beceri Öğretme Becerileri Kontrol Listelerinin Uygulaması ve Puanlanması.....	99
3.3.1.3.2.1. Beceri Ders Planı Yazma Kontrol Listesinin Uygulaması ve Puanlanması.....	99
3.3.1.3.2.2. Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesinin Uygulaması ve Puanlanması.....	101
3.3.1.4. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Öğretme Becerileri	

Kontrol Listeleri ve Geliştirilmesi.....	103
3.3.1.4.1. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Kavram Öğretme Becerileri Kontrol Listeleri.....	104
3.3.1.4.1.1. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Kavram Ders Planı Yazma Kontrol Listesi.....	104
3.3.1.4.1.2. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesi.....	104
3.3.1.4.2. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Beceri Öğretme Becerileri Kontrol Listeleri.....	105
3.3.1.4.2.1. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Beceri Ders Planı Yazma Kontrol Listesi.....	105
3.3.1.4.2.2. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesi.....	105
3.3.1.5. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Öğretme Becerileri Kontrol Listelerinin Uygulanması ve Puanlanması.....	106
3.3.1.6. Verimliliğe İlişkin Veri Toplama Formu.....	106
3.3.1.7. Uygulama Güvenirliği Formu.....	107
3.3.1.8. Sosyal Geçerlilik Formu.....	108
3.4. ÖĞRETME BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİ.....	108
3.4.1. İpucu Ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim ve Geliştirilmesi.....	109
3.4.1.1. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatma.....	109
3.4.1.1.1. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatmayı Edindirmede Kullanılan Öğretim Araçlarının Geliştirilmesi.....	111
3.4.1.1.2. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatmanın Ön Uygulanması.....	111
3.4.1.1.3. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatma Uygulanması.....	112
3.4.1.2. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazma.....	115
3.4.1.2.1. İpucu ve Dönütle Ders Planı Yazmada Kullanılan Öğretim Araçlarının Geliştirilmesi.....	116
3.4.1.2.2. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazma Uygulanması.....	116
3.4.2. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim ve Geliştirilmesi.....	117

3.4.2.1. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatma.....	118
3.4.2.1.1. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatma Uygulaması.....	120
3.4.2.2. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazma.....	121
3.4.2.2.1. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazma Uygulaması.....	122
3.5. DENEY SÜRECİ.....	123
3.5.1. Başlama Düzeyi Verilerinin Toplanması.....	123
3.5.2. Uygulama Evresi.....	126
3.5.2.1. Öğretme Becerilerinin Öğretim Sırası.....	126
3.5.2.1.1. Ders Planı Yazma Becerilerinin Öğretim Sırası.....	127
3.5.2.1.2. Ders Anlatmanın Öğretim Sırası.....	127
3.5.2.2. Öğretme Becerilerinin Öğretim Süresi.....	128
3.5.2.2.1. Ders Planı Yazmanın Öğretim Süresi.....	128
3.5.2.2.2. Ders Anlatmanın Öğretim Süresi.....	129
3.5.3. Öğretme Becerilerini Edindirme Süreci.....	129
3.5.3.1.İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Öğretme Becerilerini Edindirme Süreci.....	130
3.5.3.1.1. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazmayı Edindirme Süreci.....	130
3.5.3.1.2. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatmayı Edindirme Süreci.....	131
3.5.3.2. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Öğretme Becerilerini Edindirme Süreci.....	133
3.5.3.2.1. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazmayı Edindirme Süreci.....	133
3.5.3.2.2. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatmayı Edindirme Süreci.....	134
3.5.4. Genelleme.....	135
3.5.5. Süreklilik.....	135
3.5.6.Verimlilik.....	135
3.6. VERİLERİN ANALİZİ.....	136
3.6.1. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimin ve Sadece Dönüt Verilerek	

Yapılan Öğretimin Uygulanmasının Öğretmen Adaylarının Düzeyine Yönelik Verilerin Analizi.....	136
3.6.2. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimin ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimin Uygulanmasının Etkililiklerine Yönelik Verilerin Analizi.....	136
3.6.3 İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimin ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimin Uygulanmasının Verimliliklerinin Karşılaştırılması.....	137
3.6.4. Uygulama Güvenirliği.....	137
3.6.5. Sosyal Geçerlik.....	137
<b>BÖLÜM 4. BULGULAR VE YORUMLAR.....</b>	<b>138</b>
4.1. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİM SONUCUNDA ÖĞRETMEN ADAYLARININ DERS ANLATMADAKİ DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR.....	138
4.1.1. İpucu Ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucunda Öğretmen Adaylarının Ders Anlatmadaki Düzeylerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar.....	138
4.1.2. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucunda Öğretmen Adaylarının Ders Anlatmadaki Düzeylerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar.....	141
4.1.3. İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimlerden Hangisinin Ders Anlatmayı Edindirmede Etkili Olduğuna Yönelik Bulgular Ve Yorumlar.....	143
4.2. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİM SONUCU EDİNİLEN KAVRAM VE BECERİYE İLİŞKİN DERS ANLATMANIN SÜREKLİLİĞİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR.....	146
4.3. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİM SONUCU EDİNİLEN KAVRAM VE BECERİYE İLİŞKİN DERSİ ANLATMANIN GENELLENEBİLİRLİLİĞİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR.....	150
4.4. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİMİN VERİMLİLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR.....	154
4.5. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK	

YAPILAN ÖĞRETİM SONUCUNDA ÖĞRETMEN ADAYLARININ DERS PLANI YAZMADAKİ DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR.....	158
4.5.1. İpucu Ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucunda Öğretmen Adaylarının Ders Planı Yazmadaki Düzeylerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar.....	158
4.5.2. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucunda Öğretmen Adaylarının Ders Planı Yazmadaki Düzeylerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar.....	160
4.5.3. İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimlerden Hangisinin Ders Planı Yazmayı Edindirmede Etkili Olduğuna Yönelik Bulgular Ve Yorumlar.....	162
4.6. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİM SONUCU EDİNİLEN KAVRAM VE BECERİYE İLİŞKİN DERS PLANI YAZMANIN SÜREKLİLİĞİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR.....	165
4.7. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİM SONUCU EDİNİLEN KAVRAM VE BECERİYE İLİŞKİN DERS PLANI YAZMANIN GENELLENEBİLİRLİLİĞİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR.....	169
4.8. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİMİN VERİMLİLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR.....	174
4.9. ÖĞRETMEN ADAYLARININ İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİMLE, ÖĞRETME BECERİLERİNİ EDİNMELEİNİN SOSYAL GEÇERLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	178
<b>BÖLÜM 5. ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER.....</b>	<b>183</b>
5.1. ÖZET.....	183
5.2. YARGI.....	189
5.3. ÖNERİLER.....	202
5.3.1. Eğitim Ve Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	202
5.3.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	203



KAYNAKÇA.....	205
EKLER.....	214

## TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Klinik Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı.....	26
Tablo 2. Gelişimsel Öğretmenlik Uygulamasına Göre Uygulamayı Yürütme Stratejileri ve Öğretmen Adayı Kişilik Özellikleri.....	33
Tablo 3. Başlama Düzeyinde Kavram Ders Planı Yazma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri.....	96
Tablo 4. Öğretim, Genelleme ve Süreklilik Oturumlarında Kavram Ders Planı Yazma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri.....	96
Tablo 5. Başlama Düzeyinde Kavrama İlişkin Ders Anlatma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri.....	98
Tablo 6. Öğretim, Genelleme Ve Süreklilik Oturumlarında Kavrama İlişkin Ders Anlatma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri.....	98
Tablo 7. Başlama Düzeyinde Beceri Ders Planı Yazma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri.....	100
Tablo 8. Öğretim, Genelleme ve Süreklilik Oturumlarında Beceri Ders Planı Yazma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri.....	101
Tablo 9. Başlama Düzeyinde Beceriye İlişkin Ders Anlatma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri.....	102
Tablo 10. Öğretim, Genelleme ve Süreklilik Oturumlarında Beceriye İlişkin Ders Anlatma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri.....	103
Tablo 11. Ders Anlatmaya Dönüt Verme.....	119
Tablo 12. Yazılan Ders Planına Dönüt Verme.....	121
Tablo 13. Kavram ve Beceri Ders Anlatma Başlama Düzeyi Evresinde Kullanılan Araçlar, Ortam, Uygulamayı Yürüten Kişi, Ders Anlatma Kontrol Listeleri Uygulama Zamanı Ve Sırası.....	124
Tablo 14. Kavram Ve Beceri Ders Planı Yazma Başlama Düzeyi Verileri Toplanırken, Oturumlarda Kullanılan Araçlar, Ortam, Uygulamayı Yürüten Kişi Ve Ders Planı Yazma Kontrol Listeleri Uygulama Zamanı Ve Sırası.....	126
Tablo 15. Ders Planı Yazma Uygulama Evresi Çalışma Takvimi.....	128
Tablo 16. Ders Anlatma Uygulama Evresi Çalışma Takvimi.....	129
Tablo 4.1. İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime İlişkin Verimlilik Verileri.....	155
Tablo 4.2. İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime İlişkin Verimlilik Verileri.....	175

## GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. İpucu Ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucunda Öğretmen Adaylarının Ders Anlatmadaki Düzeylerine İlişkin Grafik.....	139
Grafik 2. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucunda Öğretmen Adaylarının Ders Anlatmadaki Düzeylerine İlişkin Grafik.....	141
Grafik 3. İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimlerden Hangisinin Ders Anlatmayı Edindirmede Etkili Olduğuna İlişkin Grafik.....	143
Grafik 4. İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucu Edinilen Kavram Ve Beceriye İlişkin Ders Anlatmanın Sürekliliğine İlişkin Grafik.....	147
Grafik 5. İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucu Edinilen Kavram Ve Beceriye İlişkin Dersi Anlatmanın Genellenebilirliğine İlişkin Grafik.....	151
Grafik 6. İpucu Ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucunda Öğretmen Adaylarının Ders Planı Yazmadaki Düzeylerine İlişkin Grafik.....	159
Grafik 7. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucunda Öğretmen Adaylarının Ders Planı Yazmadaki Düzeylerine İlişkin Grafik.....	161
Grafik 8. İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimlerden Hangisinin Ders Planı Yazmayı Edindirmede Etkili Olduğuna İlişkin Grafik.....	163
Grafik 9. İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucu Edinilen Kavram Ve Beceriye İlişkin Ders Planı Yazmanın Sürekliliğine İlişkin Grafik.....	166
Grafik 10. İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucu Edinilen Kavram Ve Beceriye İlişkin Ders Planı Yazmanın Genellenebilirliğine İlişkin Grafik.....	170

## BÖLÜM 1

### GİRİŞ

#### 1.1. PROBLEM

Öğretmen yetiştirme programları tipik olarak tutum, bilgi ve beceri kazandıran kuramsal derslerden (bilgisel yeterlilik) ve öğretmen adaylarının kuramsal derslerde öğrendiklerini sınıf ortamlarında uyguladıkları (iyi bir öğretmenden yapması beklenen performans yeterlilikler) öğretmenlik uygulamasının birleşiminden oluşmaktadır (Özyürek, 2008; O'Reilly, 1992; Gleason ve Hall 1991).

Öğretmen adayları, kuramsal derslerde, zihinsel engelli öğrencilere kavram ve becerileri edindirmek için bilgi temelli etkili öğretim süreçlerini (yöntem, materyal geliştirme ve öğretme işlem süreçleri) öğrenmektedirler (Scheeler, Rulh, ve McAfee, 2004. Bu bilgisel yeterliliklerin, öğretmenlik uygulaması sırasında öğretmen adayından yapması beklenenleri yapabilme yeterliliklerini kazanması için gerekli olan bilgilerden oluşmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Çoğu zaman bilgisel yeterlilikler öğretmen adayından yapması beklenenleri yapabilmesinin önkoşulu niteliğindedir. Örneğin, öğretmen adayının "Açık Anlatım Yöntemi"ne göre kavram öğretebilmesi için "Açık Anlatım Yöntemi"nin ne olduğunu ve bu yöneme göre kavram sunusunun nelerden oluştuğunu tam olarak kazanması gerekmektedir (Özyürek 2008). Fakat öğretmen adayları her ne kadar önkoşul niteliği taşıyan bu etkili yöntem, materyal ve işlem süreçlerini öğrenseler de bunları okulda sınıf ortamlarında öğrencilere kavram ve becerileri kazandırma sırasında uygulayamayabilirler. Bu yüzden öğretmenlik uygulaması öncesinde de öğretmen adaylarının daha önceden öğrendikleri bilgi ve becerileri sınıfta öğrencilere yeni davranış kazandırırken önemli miktarda uygulama yapmaları gerekmektedir (Scheeler ve diğerleri 2004).

Yeterliliğe dayalı öğretmen yetiştirme programları için okul ortamlarında yapılan öğretmenlik uygulamasının nitelikli yapılması öğretmenlik uygulaması çok önemlidir (Conderman, Morin ve Stephens 2005). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasını okul ortamlarında yapmaları onları ileride yapacakları öğretmenlik işine hazırlar ve zihinsel engelli öğrencilerin bulunduğu okul ve sınıfları görebilmelerini sağlar. Çalışacakları kurumlarda öğretmenlik uygulamasının yapılması öğretmen adayları için, kuramsal derslerde öğrendikleri bilgi ve becerileri öğrencilerin bulunduğu okul ve sınıflarda uygulayabilmeleri için bir fırsattır (Schuster ve Stevens 1991). Aynı zamanda öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sırasında yaptıkları bağımsız öğretme çalışmaları sırasında uygulama öğretim elemanının da öğretmen adaylarının aldıkları kuramsal derslerde kazandıklarını uygulayıp uygulayamadıklarını görmesine fırsat sağlar (Gleason ve Hall, 1991). Böylece öğretmenin göstermesi gereken yeterlilikler (bilgi ve beceriler), zihinsel engelli öğrencilerin davranışlarında değişiklik yaratıp yaratmamasına bakılarak değerlendirilebilir (Özyürek, 2008). Diğer yandan öğretmen yetiştirme programına ilişkin de dönütler sağlar. Öğretmen adaylarının Milli Eğitim Bakanlığının bünyesinde olan okul ortamlarına yerleştirilmesi ve burada öğrenci davranışlarını amaçlandığı gibi değiştirebildiğini mutlaka göstermesi beklenilmektedir. Bu yeterliliğe dayalı öğretmen yetiştirmenin gereğidir. (Özyürek, 2008; Iano, 1972). Ayrıca nitelikli öğretmen yetiştirmenin güvencesidir (Özyürek, 2008).

Öğretmenlik uygulaması, zihinsel engelli öğrencilere yeni davranışlar kazandırmak için öğretmen adaylarının öğrendikleri kuramsal bilgi ve becerilerin uygulanması ve kalıcılık kazanma fırsatının yakalandığı önemli bir yaşantıdır. Öğretmenlik uygulaması, öğrencilikten öğretmenliğe geçişi içeren değerli ve güçlü bir öğrenme yaşantısı sağlar (Conderman ve diğerleri 2005).

Öğretmen adaylarının öğretme becerilerini (ders planı yazma ve ders anlatma) kazanması, kazandıkları bu becerileri yeni becerilere genelleyebilmeleri ve uzun dönemde sürdürebilmeleri, öğretmenlik uygulaması sırasında öğretmen adaylarına verilen ipucu ve dönütle mümkün olmaktadır (Conderman ve diğerleri, 2005; Scheeler ve diğerleri, 2004; Coulter ve Grossen, 1997; Gleason ve Hall, 1991; Cruickshank ve Metcalf, 1990). Öğretmenlik uygulamasının yürütülmesinde, öğretme becerilerinin kazandırılması için “klinik”, (O’Reilly, 1992; Goldhammer, 1969), “gelişimsel” (O’Reilly, 1992; Glickman, 1985), “sanatsal” (O’Reilly, 1992; Eisner, 1982), “Illinois

Üniversitesi” (O’Reilly, 1992) ve diğer öğretmenlik uygulaması (Toro - Zambrana, 1996; Zimpher, 1984) gibi çeşitli öğretmenlik uygulaması yaklaşımlarının basamakları incelendiğinde öğretmen adaylarına öğretme becerilerinin kazandırılması sırasında “dönüt verme” boyutunun ortak olduğu görülmektedir.

Uygulama öğretim elemanı da öğretmen adaylarına ders planı yazma ve ders anlatmanın içinde yer aldığı öğretme becerilerini uygulayabilmelerinin gerektirdiği ipuçlarını ve dönüt vermekten sorumludur (O’Reilly, 1992; Daresh, 1989). Sıklıkla öğretmenlik uygulamasını yönetme süreci, açıkça tanımlanmış öğretmenlik uygulaması yaklaşımlarına dayanmaktan ziyade öğretim elemanının geçmişteki deneyimlerine dayanmaktadır (O’Reilly, 1992; Baumgard ve Ferguson, 1991). Bu nedenle öğretmenlik uygulamaları sırasında, öğretmen adaylarına öğretme becerilerini (ders planı yazma ve ders anlatma) kazandırma sürecinde, öğretme becerilerini öğretmen adaylarına kazandırma ile ilgili verilen eğitimin niteliği kadar uygulama öğretim elemanlarının niteliği de önemlidir (O’Reilly, 1992; Zeichner ve Tabachnich, 1982).

Amerika’da öğretmen yetiştirme programlarında öğretmenlik uygulamasının planlaması ve uygulaması aşamalarında uygulama öğretim elemanı tarafından ipucu ve dönüt verme boyutunun öğretmen yetiştirmeye etkisi ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır.

O’Reilly ve diğerleri (1992), öğretmen adaylarının uygulama alanlarında sistematik öğretme becerilerini edinmelerinde, genellemelerinde ve sürdürmelerinde anında dönüt vermenin gecikmiş dönüt vermeye göre daha etkili olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde O’Reilly (1993) ve O’Reilly ve diğerleri (1994), öğretmen adaylarına iki grup öğretme becerisini kazandırmada uygulama yönetimi işlem süreçlerinden anında dönüt vermenin gecikmiş dönüt vermeye göre daha etkili olduğunu göstermişlerdir. Coulter ve Grossen (1997), öğretmen adaylarının öğretme davranışlarını kazanmalarında ve sürdürmelerinde sınıf içi dönütün sınıf dışında verilen dönüte göre daha etkili olduğunu göstermiştir.

Ingham ve Greer (1992), öğretmen adaylarının yetersizliği olan öğrencilerle çalışması sırasında öğrencilerin doğru tepki düzeylerini arttırmada ve öğretmen adaylarına öğretme becerilerini kazandırmada ve genellemelerinde, “öğretmen

performans düzeyi ve doğruluğu” (Teacher Performance Rate and Accuracy (TPRA)) adlı gözlem süreci ile dönütün birlikte kullanılmasının etkili olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde Miller, Harris ve Watanabe (1991), öğretmen adaylarının olumsuz öğretme davranışlarını azaltmak ve olumlu öğretme davranışlarını arttırmada 2 danışmanlık oturumu (öğretmen adaylarına, öğretmen adaylarının etkisiz öğretmen davranışlarını azaltma ve etkili öğretmen davranışlarını arttırmayı tanımlamalarına danışmanlık etmek ve FPMS (Florida Performans Ölçme Sistemi) gözlemleri sırasında onların performansları hakkında dönüt vermek) uygulamasının etkili olduğunu ve danışma işlem süreci kesildikten 3 hafta sonra da öğretmen adayının bu yeni kazandığı davranışlarını sürdürdüğünü göstermiştir.

Toro-Zambrana (1996), Purdue Üniversitesinde ağır derecede yetersizliği olanlara öğretmen yetiştirme programında kullanılan ipucu olarak program el kitabı verilmesi, öğretmen adayının uygulaması sırasında yazılı, sözlü ve onaylama dönütü verilmesi, son olarak da uygulama sırasında yapılanlarla ilgili soru ya da sorunları tartışmanın öğretmen adaylarının öğretim yöntemlerini kullanmada, ders planı hazırlamalarında ve öğretim yapma hakkında eleştiri yapabilmeleri üzerinde etkili olduğunu göstermiştir.

Türkiye’de ise 1994 yılına kadar sınıf ve branş öğretmeni yetiştirme programları, 1994–1998 yılları arasında yürütülen T.C. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK)/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi çerçevesinde kuramsal derslere daha fazla ağırlık verildiği ve uygulamanın geniş ölçüde ihmal edildiği ile ilgili analizi sonucunda, 1998–1999 öğretim yılından itibaren öğretmen adaylarının ilk ve ortaöğretim düzeyinde yaptıkları okul uygulamasının süresi uzatılarak, içeriği daha ayrıntılı olarak belirlenmiştir (YÖK, 1998; Yeşil ve Çalışkan, 2006). Ancak ders programları incelendiğinde halen sınıf ve branş öğretmen yetiştirme programlarında öğrencilerin dört yıl boyunca genel kültür, alan ve meslek bilgisi derslerinin ağırlığının uygulamadan daha fazla olduğu görülmektedir. Uygulama ile ilgili birinci sınıfın ikinci döneminde (Okul Deneyimi I) ve dördüncü sınıfın birinci döneminde (Okul Deneyimi II) ve ikinci dönemlerinde (Öğretmenlik Uygulaması) ders yer almaktadır. “Okul Deneyimi I (bir saati teorik 4 saati uygulama) – II (bir saati teorik 4 saati uygulama)” daha çok öğretim elemanı denetiminde yapılır ve gözlem amaçlıdır (YÖK, 1998). “Öğretmenlik Uygulaması” dersi haftada bir tam gün ya da iki yarım gün (minimum 12

hafta) öğretmen adaylarının bizzat sınıf içinde öğretmenlik becerisi kazanmasına ve belirli bir dersi ya da dersleri planlı bir biçimde öğretmesi ve iki saat öğretmenlik uygulaması seminerinden oluşmaktadır (YÖK, 1998). 2006 yılında eğitim fakültelerinde yapılan öğretmen yetiştirme programlarındaki değişikliklerde sınıf öğretmenliği programlarında üç uygulama dersi aynen devam etmiştir. Ancak branş öğretmeni yetiştirme programlarında ise “okul deneyimi” adlı uygulama derslerinin ağırlığı azaltılmıştır (YÖK, 2006). Hatta verilere dayanmadan yeni programda pek çok öğretmenlik alanında Okul Deneyimi II dersi kaldırılmıştır. Bazı programlarda ise Okul deneyimi I dersi de kaldırılmıştır (Küçükahmet 2007). Görüldüğü gibi günümüzde ve öncesinde öğretmen adaylarının öğretmen rollerini ve davranışlarını dikkate almadan, öğretmen rollerini ve davranışlarını tam olarak kazanıp, yerine getirme çabasında bulunmadan programda belirlenmiş olan kuramsal ve uygulama derslerini belirtilen sürede tamamlamış olmak öğretmen yetiştirme için yeterli görülmüştür (Özyürek, 2003).

Ülkemizde 2006 yılına kadar özel eğitim alanında öğretmen yetiştirme programları, diğer ülkelerdeki gelişmeler dikkate alınarak özel eğitim öğretmenlerinin sahip olması gereken ortak yeterlikler üzerine kurulmuştur (Özyürek, 2003). Yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin eğitim ortamlarındaki akademik problemlerinin ortak olduğunun farkına varılmasıyla, öğrencilerin yapabildiklerini belirleyen, yapabildiklerine göre öğretimi planlayan, uygulayan, öğrenci davranışlarını yönetebilen, çocuğa göre programı, araç-gereçleri hazırlayan ve düzenleyen yeterliliklerle donatılmış özel eğitim öğretmenlerinin yetiştirilmesi amaçlanmıştır (Özyürek, 2003). 1997 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmaları sırasında özel eğitim bölümleri diğer bölümler arasında yerini almıştır. Özel eğitim programları yeniden gözden geçirilmiştir. Programda varolan Eğitsel ve Davranışsal Değerlendirme, Davranış Yönetimi, Uygulamalı Davranış Analizi, Programı Uyarlama, öğretim ağırlıklı dersler ve öğretim uygulamasının amaçları zenginleştirilerek ve süresi arttırılarak program korunarak geliştirilmiştir (Özyürek, 2008). 2006 yılında yapılan düzenlemelerle birinci dönemdeki uygulama dersleri, “Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Ölçü Aracı Hazırlama ve Performans Düzeyi Belirleme (4 saat teorik)”, “Zihinsel Engelli Öğrencilerin Performans Düzeyini Belirlemeye Yönelik Ölçü Aracı ve Materyal Geliştirme (4 saat teorik)” kaldırılmış ve “Öğretilbilir Zihinsel Engelliler Okullarında Öğretim



Uygulaması I (10 saat uygulama”) adı değiştirilerek (öğretmenlik uygulaması I olarak) 8 saate indirilmiştir. İkinci dönemde ise “Öğretilebilir Zihinsel Engelliler Okullarında Ders Planı Geliştirme (4 saat teorik)”, “Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Ders Planına Yönelik Öğretim Materyali Geliştirme (4 saat teorik)” kaldırılmış, “Öğretilebilir Zihinsel Engelliler Okullarında Öğretim Uygulaması II (10 saat uygulama)” adı değiştirilerek (öğretmenlik uygulaması II olarak) 8 saate indirilerek toplam 36 saat olan uygulama dersleri 16 saate indirilmiştir (<http://www.ozelegitim.gazi.edu.tr/zihinselengelliler/dersler.htm>). Öğretmenlik uygulamasından bölümlerdeki öğretim elemanları sorumlu olma yerine sınıf öğretmenlerinin sorumlu olma yolu benimsenmiştir. Öğretmenlik uygulaması, derslerde kazandırılan becerilerin uygulanması yerine öğretmenin tecrübesine bırakılmıştır.

Türkiye’de özel eğitim öğretmeni yetiştiren üniversitelerde varolan öğretmenlik uygulaması homojenlik göstermemektedir. Üniversitelerde aynı program uygulanmasına rağmen öğretmenlik uygulamalarında farklılıklar bulunmaktadır. Öğretmenlik uygulamasının süresi, öğretim elemanının uygulama okulunda bulunma süresi, öğretmenlik uygulamasına hazırlık, öğretmen adayının ders planı yazma ve ders anlatma davranışlarına dönüt verme ve öğretmenlik uygulamasını karşılama ölçütleri bakımından bir birliktelik sağlanmış değildir (Dayı ve Özyürek, baskıda). Bu durum Amerika ile de benzerlik göstermektedir. Uygulama ortamlarında, öğretmen adaylarından kuramsal derslerde öğrendikleri tuvalet eğitimi, kendine zarar verme davranışlarını değiştirme, genellenmiş öykünmeyi kazandırma, temel akademik becerileri ve günlük yaşam becerilerini kazandırma gibi becerileri göstermeleri beklenmektedir. Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıftaki öğrenciler bu becerileri zaten kazanmışlarsa ve öğrencilerin kendine zarar verme davranışları yoksa öğretmen adayından bu becerileri kazandığını görmek mümkün olmamaktadır. Bu durumda sadece bilgi yeterlikleriyle yetinilebilmekte (örneğin, öğretmen adayı kendine zarar verme davranışını azaltma programının ana hatlarını çıkarır) ya da öğretmen adayının ne düzeyde beceriye sahip olduğunu anlamak için prova etme (benzetişim) öğretimine yer verilmektedir (örneğin, öğretmen adayı diğer öğretmen adayı arkadaşına öğrenci rolü vererek taklit etme becerisini kazandırır) (Özyürek, 2008).

Ülkemizde Erbaş ve Yücesoy (2002), O'Reilly, Renzaglia, Koterba-Buss, Clayton, Halle ve Izen (1992) öğretmen adaylarının sistematik öğretim becerilerini edinmelerinde anında ve gecikmiş dönüt vermenin etkiliklerini değerlendikleri ve sonucunda anında dönüt vermenin gecikmiş dönüt vermeye göre daha etkili olduğunu gösterdikleri çalışmayı Türkiye koşullarında yinelemişlerdir. Araştırmada öğretmen adaylarına ipucu ve pekiştireç kullanımının kazandırılmasında anında ve gecikmiş dönüt verme yöntemlerini karşılaştırarak sonuçta O'Reilly ve diğerlerinin (1992) yaptıkları çalışmanın sonuçlarını destekler nitelikte öğretmen adaylarına ipucu ve pekiştireç kullanımının kazandırılmasında anında dönüt vermenin gecikmiş dönüt vermeye göre daha etkili olduğunu göstermişlerdir.

Ülkemizde de 1997 ile 2006 yılları arasında özel eğitim bölümlerinin zihinsel engellilere öğretmen yetiştirme programında öğretmen yeterlilikleri dikkate alınarak dersler oluşturulmuş ve öğretmen adaylarının bu derslerde öğrendiklerini öğretmenlik uygulaması sırasında gerçekleştirmeleri amaçlanmıştır. Öğretmenlik uygulaması sırasında öğretmen adaylarının derslerde öğrendikleri öğretim becerilerini edinmelerinde, ders planı yazma ve sunulması sırasında uygulama öğretim elemanın verdiği dönütler önemli olmuştur. Ancak mezun olan öğretmenler ve çalıştıkları okullardaki yöneticilerle yapılan görüşmelerden edindikleri öğretim becerilerini yeterince sürdürmedikleri ve genellemedikleri izlenimi edinilmiştir.

2006 yılında özel eğitim alanında öğretmen yetiştirme programında değişiklik yapılmadan önce programda yer alan öğretmenlik uygulamasının niteliğini artırma kaygısıyla bu çalışmanın yapılmasına gereksinim duyulmuştur.

Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalında uygulama öğretim elemanının uygulama boyunca öğretmen adayının öğretim becerilerini oluşturan ders planı yazma ve ders anlatması sırasında öğretim elemanının gerekli yerlerde dönüt vermesi şeklinde yapılan uygulamaya, öğretim becerilerine model olma (videodan izleterek), rehberli uygulama (öğretim becerilerini prova etme), ders anlatımı sırasında sistematik olarak onaylama ve düzeltici dönüt verme boyutları eklendiğinde öğretmen adaylarının öğretim becerini kazanmalarını, süreklilik ve genellemeyi sağlamada etkili olup olmadığını ortaya çıkarmak bu araştırmanın problemidir.

## 1.2. AMAÇLAR

Bu araştırmanın genel amacı, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarının öğretme becerilerini oluşturan ders anlatma ve ders planı yazmayı edinmelerinde, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiklerinin farklılaşp farklılaşmadığını, hangisinin daha verimli olduğunu genellemeye ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemektir.

Bunun için, araştırmanın birincil amacı, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına öğretme becerilerinden ders anlatmayı edindirmede ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiklerinin farklılaşp farklılaşmadığını ve hangisinin daha verimli olduğunu belirlemektir.

Araştırmanın ikincil amacı ise, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına öğretme becerilerinden ders planı yazmayı edindirmede ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiklerinin farklılaşp farklılaşmadığını ve hangisinin daha verimli olduğunu belirlemektir.

Bu amaçlarla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

**1.** Zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına öğretme becerilerinden ders anlatmayı edindirmede ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisi daha etkilidir?

**1.1.** İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, öğretmen adaylarının ders anlatmayı edinmelerine yol açmakta mıdır?

**1.2.** Sadece dönüt verilerek yapılan öğretim, öğretmen adaylarının ders anlatmayı edinmelerine yol açmakta mıdır?

**2.** Öğretmen adaylarının edindikleri ders anlatmayı, öğretimden 38, 86 ve 160 gün sonra sürdürmelerinde ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisi etkilidir?

3. Öğretmen adaylarının edindikleri ders anlatmayı, farklı dersleri anlatmaya ve farklı ortamlara genelleyeabilmelerinde ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisi etkilidir?

4. Zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına ders anlatmayı edindirmede, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin verimlilikleri (ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleştirilen **öğretim oturumu sayısı**, **öğretim süresi**, ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adayının yaptığı **yanlış tepki sayısı**, öğretmen adaylarına verilen **dönüt türü ve sayısı** açısından) farklılaşmakta mıdır?

5. Zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına öğretme becerilerinden ders planı yazmayı edindirmede, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisi daha etkilidir?

5.1. İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, öğretmen adaylarının ders planı yazmayı edinmelerine yol açmakta mıdır?

5.2. Sadece dönüt verilerek yapılan öğretim, öğretmen adaylarının ders planı yazmayı edinmelerine yol açmakta mıdır?

6. Öğretmen adaylarının edindikleri ders planı yazmayı, öğretimden 38, 86 ve 160 gün sonra sürdürmelerinde ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisi etkilidir?

7. Öğretmen adaylarının edindikleri ders planı yazmayı, farklı derslerin planlarını yazmaya genelleyeabilmelerinde ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisi etkilidir?

8. Zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına ders planı yazmayı edindirmede, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin verimlilikleri (ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleştirilen **öğretim oturumu sayısı**, **öğretim süresi**, ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adayının yaptığı **yanlış tepki sayısı**, öğretmen adaylarına verilen **dönüt türü ve sayısı** açısından) farklılaşmakta mıdır?

9. Zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarının, öğretme becerilerini edinmelerinde “ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim” hakkındaki görüşleri (sosyal geçerlik bulguları) nelerdir?

### 1.3. ÖNEM

Bu çalışmada; zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarının öğretme becerilerini oluşturan ders anlatma ve ders planı yazmayı edinmelerinde, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiklerinin farklılaşp farklılaşmadığını, hangisinin daha verimli olduğunu genellemeye ve sürekliliğe olan etkilerini araştırılmıştır.

Ülkemizde özel eğitimde öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerini kazanmasıyla ilgili sadece Erbaş ve Yücesoy’un 2002’de “O’Reilly ve diğerlerinin (1992) öğretmen adaylarının sistematik öğretme becerilerini edinmelerinde anında ve gecikmiş dönüt vermenin etkililiklerini değerlendikleri ve sonucunda anında dönüt vermenin gecikmiş dönüt vermeye göre daha etkili olduğunu” gösterdikleri çalışmayı Türkiye koşullarında yineledikleri araştırmaya rastlanılmıştır. Bunun dışında Varol (1999) yılında “öğretim uygulaması derslerinin amaçları ve öğretmen adaylarında amaçları gerçekleştirme başlıklı” ülkemizdeki özel eğitim öğretmeni uygulamasını betimleyen bir makaleye rastlanılmıştır. Bu araştırma ülkemizde özel eğitimde öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarına öğretme becerilerini kazandırmada etkisini araştıran bir çalışma olması bakımından önemlidir.

Ayrıca ülkemizde şu anda öğretmen yetiştirmede kullanılan yöntemin ve genellemeyi kolaylaştırıcı özelliklerin işe koşulmasıyla dünya literatüründe genellemeye hizmet ettiği varsayılan öğretmenlik uygulaması yaklaşımlarının öğretmen adaylarının edindikleri öğretme becerilerini ve öğretme becerilerini başka öğretme becerilerine genellemelerine katkısı olup olmadığı etkililiklerinin farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesine yönelik ülkemizde herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışma ile öğretmen adaylarının ders planı yazma ve ders anlatmayı edinmelerine ve edindikleri bu becerileri yeni ders planı yazma ve ders anlatmaya genellemelerine hizmet edecek etkili öğretmenlik uygulamasının alanda çalışan öğretim elemanlarına ve

bu alanda çalışmalar yapan kişilere, öğretmen adaylarının eğitiminde ışık tutacağı ümit edilmektedir.

Araştırmanın sonucunda, deneklere ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğretme becerilerini oluşturan ders anlatmanın ve ders planı yazmanın edindirilmesinde etkili oldukları ve çok az da olsa ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin lehine farklılığın olduğu görülmektedir. İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin alanda çalışan öğretim elemanlarınca ve bu alanda çalışmalar yapan kişilerce kullanımının yaygınlaşacağı umulmaktadır. Ayrıca Türkiye’de üniversitelere göre farklılık gösteren özel eğitim öğretmeni yetiştirme standardını oluşturma açısından önemlidir.

#### **1.4. VARSAYIMLAR**

Bu araştırmada, karneleri incelenerek ilk 3 yıl almaları gereken kuramsal, özellikle sınıf yönetimi, davranış değiştirme ile kavram ve beceri öğretimi derslerini sınıf ortalamasının üstünde notlar alarak tamamlayan öğretmen adaylarının bulunacağı varsayılmıştır

#### **1.5. SINIRLILIKLAR**

Bu araştırma,

1) Öğretmen adaylarını sınıflarındaki öğrencilere kaba değerlendirme yapmaları sonucunda sınıftaki öğrencilerin gereksinimi olduğu belirlenen farklı iki alandan kavram ve becerilerin kazandırılması için ders planını yazma ve ders anlatımı ile,

2) Ankara Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihinsel Engelliler Öğretmenliği Anabilim dalı dördüncü sınıfa devam eden ve karneleri incelenerek ilk 3 yıl almaları gereken kuramsal, özellikle sınıf yönetimi, davranış değiştirme ile kavram ve beceri öğretimi derslerini sınıf ortalamasının üstünde notlar alarak tamamlayan çok başarılı iki öğretmen adayı ile sınırlıdır.

## 1.6. TANIMLAR

**Zihinsel Engelli:** Gelişim süreci içerisinde genel zihinsel işlevlerde normallerden önemli derecede gerilik, bunun yanında uyumsal davranışlardan (iletişim, öz bakım, ev yaşamı, sosyal beceriler, toplumsal yararlılık, kendini yönetme, sağlık ve güvenlik, işlevsel akademik beceriler, boş zaman ve iş ) iki yada daha fazlasında sınırlılıklar gösterme durumudur (Eripek, 1996).

**Beceri Analizi:** Becerinin, kendisini oluşturan daha küçük alt basamaklara ayrılması işidir (Snell, 1993; Varol, 1996 ).

**İpucu:** İpucu, belli bir uyarının varlığında öğrenciye ne ve nasıl yapılacağıının hatırlatılmasıdır ( Özyürek, 1996).

**Swot Analizi:** İncelenen kuruluşun, tekniğin, sürecin veya durumun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemekte ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri saptamakta kullanılan bir tekniktir (Gürlek, 2002).

**Öğretme Becerileri:** Ders planı yazma ve ders anlatmadan oluşmaktadır.

**Ders Planı Yazma:** Yapılacak öğretimin yazılı planıdır (Toro-Zambrana, 1996). Bu da belirlenen konunun analizini yapma, ölçü aracının geliştirilmesi, bu ölçü aracına göre öğrencinin yapabildiklerinin belirlenmesi, öğrencinin yapabildiklerine göre amaçlar yazma, ders planı yazma basamaklarından oluşmaktadır (Toro-Zambrana, 1996; Varol, 1999).

**Ders Anlatma:** Uygulama öğrencisinin yazdığı ders planına göre sınıf ortamında yapması gerekenlerdir ve dikkati sağlama, uyarı sunma, öğrencilerin tepkilerini alma, tepkileri düzeltme ya da pekiştirme ve değerlendirme amaçlı yoklamalardan oluşur (Özyürek, baskıda).

**Edinim:** Bireyin daha önce yapamadığı bir davranışı ya da beceriyi belli bir doğrulukta yapabilir hale gelmesidir (Özyürek, 2004; Tekin ve Kırçali-İftar, 2001).

**Genelleme:** Bireyin öğrendiği bir davranışı öğretim koşulları dışındaki farklı koşullar altında da yapmasıdır (Özyürek, 2004; Tekin ve Kırcalı-İftar, 2001).

**Dönüt:** Öğrenciye yaptıklarının doğru ya da yanlış olduğu ile ilgili mesajların tümüdür. Doğru tepkiler için sunulan dönüt pekiştireç olma özelliği taşımalıdır ve onaylama dönütüdür. Yanlış tepkiler için sunulan geribildirim ise düzeltici dönüt olarak ya da uygulamacının basitçe bireyin davranışının yanlış olduğunu söylemesi şekli olarak sunulabilir (Tekin ve Kırcalı-İftar, 2001).



## BÖLÜM 2

### KAYNAK TARAMASI

Bu araştırma, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarının öğretme becerilerini oluşturan ders anlatma ve ders planı yazmayı edinmelerinde, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiklerinin farklılaşp farklılaşmadığını, hangisinin daha verimli olduğunu ve genellemeye olan etkilerini belirlemek amacıyla desenlenmiştir.

Bu bölümde, öğretmen yetiştirme, Türkiye’de zihinsel engelli öğrenciler için öğretmen yetiştirme, öğretmenlik uygulaması yaklaşımları, öğretme becerilerinin kazandırılması, zihinsel engelli öğrencilere öğretmen yetiştirme uygulamalarının etkisini ve etkililiğini belirlemeye yönelik yapılan araştırmalar betimlenmektedir.

#### 2.1. ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

Öğretmen yetiştirme, eğitim sistemlerinin önemli konularından biridir. Çünkü öğretmenler eğitim sisteminde öğretimin niteliğini doğrudan etkileyen bir öneme sahiptir (Eraslan, 2008; Özyürek, 2008). Öğretimin niteliğini etkileyen öğretmen niteliklerinin belirlenmesine yönelik ilk araştırmalar kırklı ve ellili yıllarda ABD’de yapılmıştır. Altmışlı yıllarda birçok araştırmacı, öğretmenin kişisel özelliklerinin öğretimin niteliği üzerindeki etkisini araştırmıştır. Bunun sonucu olarak, öğretmenin sözel yeteneği, sevecenliği, zekası, eğitim özgeçmişi ve alan bilgisi gibi özellikler ön plana çıkmıştır. Buna paralel olarak da öğretmen yetiştirmede alan, meslek bilgisi ve kültür dersleri dikkate alınarak programlar oluşturulmuştur (Özyürek, 2008). Yetmişli yıllardan sonra ise öğretmenin kişisel niteliklerinden çok öğrenci davranışlarını etkileyen öğretmen davranışları ile ilgili araştırmalar ve eğitimle ilgili yasal değişiklikler yapılmıştır (Özyürek, 2008; Prater ve Sileo, 2004). Tüm bu süreçlerin sonucunda ise, öğretmen yetiştirmede öğretmenlerin teorik bilgileri kazanması kadar

önemli bir miktarda uygulama yapmalarının da gerekli olduğu düşünülmüştür (Hall, 1991). Nitelikli öğretmen yetiştirme alanda uygulama yapmayı gerektirmektedir (Prater ve Sileo, 2004).

Araştırmalar, bir öğretmenlik programında okuyup da uygulama yapmadan mezun olan öğretmenlerin mesleğe eksik başladıklarını göstermiştir. Ayrıca, Ulusal Eğitim Merkezlerinin yaptıkları istatistikler de uygulama yapmadan mezun olan öğretmenlerden, mesleğin beşinci yılı içinde %29'nun, uygulama yaparak mezun olanların ise %15'inin öğretmenlikten ayrıldığını göstermiştir (Conderman ve diğerleri 2005). Bundan dolayıdır ki bugün dünyada öğretmen yetiştirmede daha çok uygulama ağırlıklı programlar kullanılmaktadır. (Prater ve Sileo, 2004).

Ülkemizde, öğretmen yetiştirme toplumumuzdaki siyasal, sosyo-ekonomik ve kültürel gelişmelere paralel bir yol izlemiştir. (Uygun, 2007; Üstüner, 2004). Özellikle Cumhuriyetin kuruluşundan sonra öğretmen yetiştirmede birçok model geliştirilmiş ve uygulanmıştır (Uygun, 2007; Doğan, 1999). 1930'lu yıllarda ülkemizin ilköğretim öğretmeni yetiştiren tek kaynağı ilköğretim okulları olmuştur. Siyasal, sosyo-ekonomik ve kültürel etmenlerle şehirlerdeki ilköğretim okullarından mezun olan öğretmenlerin köylerin şartlarına zor intibak ediyor olması, farklı yetiştirme tarzları köy ve köylüye uyumu zorlaştırması, bu öğretmenlerin ilk fırsatta köyden şehre gitmek istemeleri, bu okulların öğretmen ihtiyacını karşılamasını zora sokmuştur. Dolayısıyla ülke nüfusunun % 80 gibi bir kesiminin yaşadığı köy ve küçük yerleşim yerlerine eğitim hizmetini ulaştırmak yani köylerin öğretmen ihtiyacı, çözümlenmesi gereken bir sorun olmuştur. Bu ihtiyacı karşılamak amacıyla eğitimci yetiştirme ve köy öğretmen okulları uygulamaları getirilmiştir. Eğitimci yetiştirme uygulaması, 1936 yılında nüfusu 400'den az olan köylerde açılacak üç sınıflı okullara öğretmen sağlayabilmek için askerliğini çavuş olarak yapmış, okuma yazma bilen, tarım işleri ile uğraşan köylü gençler bir öğretim yılı süren kurslardan geçirilerek sınavda başarılı olanlara "eğitimci" yetkisi verilerek uygulanmıştır. 1937 yılında deneme amacıyla açılan öğretmen okulları ise eğitimci uygulamasının iyi ve eksik yanlarından alınan derslerle yapılandırılmıştır (YÖK, 2007; Uygun, 2007). Siyasal, sosyo-ekonomik ve kültürel etmenlerle 1940 yılında şehirlerin sağladığı kolaylıklardan uzak bir yerde, köy yaşam koşulları içinde, ülkenin ihtiyacı olan öğretmen sorununa kökten çözüm bulmak için Köy Enstitüleri kurulmuştur (Uygun, 2007). Köy Enstitülerinde yalnız öğretmen değil, tarım, inşaat,

sağlık konularında da köye önder olacak, köyün sosyo-ekonomik kalkınmasına öncülük edecek eğitici yetiştirme 14 yıl sürmüştür (Uygun, 2007; Doğan, 1999). 1954 yılında köy enstitüleriyle ilköğretmen okulları birleştirilmiştir. 1973 yılında çıkan 1739 sayılı yasanın, her düzeydeki öğretmenlerin yüksek öğrenim yoluyla yetiştirilmesi hükmü gereğince, 1974- 1975 yılından itibaren “İki Yıllık Eğitim Enstitüleri” açılmıştır. Hızla kurulan İki Yıllık Eğitim Enstitüleri 1975- 1980 yılları arasında öğretim elemanı eksikliği, politik olaylar ve baskılar gibi sorunlar ortaya çıkmış ve normal programın dışında hızlandırılmış eğitim yoluyla öğretmen yetiştirmek durumunda kalmışlardır. 1982 yılında bu enstitüler eğitim yüksek okulu adıyla üniversite çatısı altına alınmıştır (YÖK, 2007).

Öğretmen yetiştirmede ciddi ve normal yetiştirme yolu dışında belirli dönemlerde çeşitli programlar da uygulanmıştır. Bu programlardan bazıları içerik ve uygulama şekli değişik olsa da halen devam etmektedir. Bunlar; yedek subay öğretmenlik (1960- .....), vekil öğretmenlik (1961-.....), öğretmenlik formasyonu (1970-.....), mektupla öğretmen yetiştirme (1974), hızlandırılmış programda öğretmen yetiştirme (1975-1980) uygulamaları olmuştur (Akyüz 2001; Üstüner 2004).

Ülkemizde, öğretmen yetiştirme sistemi ve nitelik sorununun uzun yıllar ihmal edildiği ve hizmet öncesinde öğretmen eğitimini iyileştirmede yapılacak olan değişikliklere temel teşkil etmek için yeterli bilimsel çalışmalara ihtiyaç duyulmuştur (Oral, 2003). Bu yüzden daha nitelikli öğretmen yetiştirmek amacıyla öğretmen yetiştiren kurumlar (Eğitim Fakülteleri), 1994 yılı sonunda başlayan ve 1998 yılında tamamlanmış olan YÖK/Dünya Bankası Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi kapsamında yapılmış çalışmalardan esinlenerek eğitim fakülteleri yeniden yapılandırılarak gerek teorik ve gerekse uygulama boyutları açısından zenginleştirilerek öğretmen eğitimini daha işlevsel hale getirme çalışmaları başlatmıştır (Üstüner, 2004; Eraslan, 2008). Bu yapılanma sürecinde; alan bilgisi, öğrenci kişilik (rehberlik) hizmetleri, kişisel ve mesleki özellikler ve öğretme-öğrenme sürecini yönetme alanlarında beceri kazandırılarak öğretmen adaylarının iyi yetiştirilmeleri istenmiştir.

Hizmet öncesinde öğretmen eğitimi programlarını iyileştirme çerçevesinde yapılan çalışmalardan biri, “okul deneyimi uygulamasıyla” öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerini görmeden ya da görürlerken teori ve uygulamanın

birleştirilerek öğretmen adaylarına mesleki yeterlikler kazandırmak için fırsat verme yolunun seçilmesidir. Öğretmen adaylarının öğrenimleri sırasında aldıkları genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin bir sentezi niteliğinde olan okullarda öğretmenlik uygulamasıyla ilgili, öğretmen adaylarına o zamana kadar öğrenmiş olduğu teorik bilgileri uygulama şansı sağlamakta ve gelecekteki meslek yaşantıları için gerekli alışkanlıkları ve deneyimleri geliştirme imkanı vermektedir. Ayrıca, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutum ve davranışlar geliştirmelerinde de etkili olmaktadır (Oral, 2003).

Okul deneyimi dersi, dört yıllık öğretmen yetiştirme programında, ikinci yarıyıldan bir saati teorik 4 saati uygulama olan Okul Deneyimi I, yedinci yarıyıldan bir saati teorik 4 saati uygulama olan Okul Deneyimi II olarak yerini almıştır. Okul deneyimi I dersi, öğretmen adaylarının mümkün olduğu kadar erken bir aşamada, bir uygulama öğretmeni nezaretinde okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini çeşitli yönlerden tanıması amacıyla yapılmaktadır. Okul Deneyimi II dersinde ise, okullarda bir uygulama öğretmeni eşliğinde Öğretmenlik Uygulaması dersine temel oluşturmak amacıyla gözlem ve uygulamalar yapılmaktadır (<http://www.turkce.gazi.edu.tr/turkceabd/dersler.htm>).

Ancak 2006 yılında programların gözden geçirilmesinde verilere dayanmadan yeni programda pek çok öğretmenlik alanında Okul Deneyimi II dersi kaldırılmıştır. Bazı programlarda ise Okul deneyimi I dersi de kaldırılmıştır (Küçükahmet 2007).

Hizmet öncesinde öğretmen adayları yetiştirilirken dikkate alınması gereken bir diğer konu da “öğretmenlik uygulaması” dersi olmuştur. Teori ile uygulamanın birleştirilmesi bağlamında yapılan öğretmenlik uygulamasında da öğretmen adayları, hem deneyimli öğretmenleri izleyerek ve hem de deneme dersi vererek mesleki bilgi ve becerilerini geliştirme fırsatı bulmaktadır (Küçükahmet 2007; Oral, 2003). Günümüzde uygulanan ilköğretim birinci ve ikinci kademeleri ile orta öğretim alanlarında öğretmen yetiştirme programlarında Öğretmenlik uygulaması dersi sekizinci yarıyıldan konulmuştur (Küçükahmet 2007). Haftada bir tam gün ya da iki yarım gün (minimum 12 hafta) öğretmen adaylarının bizzat sınıf içinde öğretmenlik becerisi kazanmasına ve belirli bir dersi ya da dersleri planlı bir biçimde öğretmesi ve iki saat öğretmenlik uygulaması

semineri (öğretmenlik uygulamasının değerlendirilmesi ve paylaşılması) olarak uygulanmaktadır (<http://www.sinifogr.gazi.edu.tr/dersler.htm>).

## **2.2. TÜRKİYE’DE ZİHİNSEL ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETMEN YETİŞTİRME**

### **2.2.1. Türkiye’de Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Öğretmen Yetiştirme Tarihsel Gelişimi**

Türkiye’de ilk olarak özel eğitim öğretmeni yetiştirme, 1950’li yıllarda Gazi Eğitim Enstitüsündeki sistemli öğretmen yetiştirme programıyla başlamıştır. Fakat bu program, mezun olan öğretmen adaylarının çalışabileceği özel eğitim okul ve sınıfların azlığı, talep olmaması ve sınıf öğretmenlerinin iki yıllık eğitim aldıktan sonra özel eğitim sınıflarında çalışmayı lüks görmeleri ve ücret artışının sağlanmamış olması gibi nedenlerden dolayı iki yıl mezun verdikten sonra 1955 yılında kapanmıştır (Özyürek, 2008; Altunya, 2006).

1960’lı yılların başlarında ABD’de özel eğitim alanında yüksek lisanslarını tamamlamış olan özel eğitimciler, özel eğitim okul ve sınıflarındaki öğretmenleri kısa süreli hizmet içi eğitim programlarından geçirerek yetiştirmişlerdir (Özyürek, 2008).

1965 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesinde özel eğitim uzmanı yetiştirmek amacıyla özel eğitim bölümü açılmıştır. Burada öğrenciler, ilk iki yılda ortak dersleri aldıktan sonra üçüncü yılda, eğitim yönetimi, eğitim programları ve öğretimi, okul psikolojisi, halk eğitimi ve özel eğitim bölümlerinden birini seçmişlerdir. Öğrencilerin seçtikleri alanın uzmanı olarak yetiştirilmeleri amaçlanmıştır. Özel eğitim bölümünün programındaki dersler, özel eğitim sınıflandırmalarını temel alan yetersizlik gruplarının özellikleri ve eğitimlerine odaklanmış bilgi ağırlıklı olmuştur (Özyürek, 2008).

1970’li yılların sonlarına doğru kısa süreli hizmet içi eğitim programlarıyla özel eğitim öğretmeni yetiştirme verimli olmadığı düşünülmesi nedeniyle tek özel eğitim bölümünün bulunduğu Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesinde özel eğitim

öğretmenliği sertifikası programı açılmıştır (Özyürek, 2008). 1981 yılında aynı sertifika programı Eskişehir İktisadi Ticari İlimler Akademisi bünyesinde tekrar açılmıştır (Özyürek, 2008; Kargın, 2003). Bu dönemde açılan hizmet içi eğitim kursları ve sertifika programlarının daha çok tıp modelini temel alan yani, yetersizlik sınıflamaları temelinde yetersizlik, yetersizliğin nedenleri, dereceleri, oluştukları yerler, yetersizliği olanların özelliklerine ve eğitimine ilişkin bilgi veren programlardır (Özyürek, 2008).

1982 üniversite reformuna kadar, özel eğitim öğretmeni yetiştirme tıp modeli odaklı olup ders içerikleri de buna göre oluşturulmuştur (Özyürek, 2008;). Öğretmenlik uygulaması, öğretmen yetiştirme programlarının bir parçası olmamıştır. 1982 reformuyla birlikte öğretmen yetiştirme işi yasayla üniversitelere verilmiştir. 1984 yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri bölümünde Özel Eğitim Öğretmenliği Programı olarak başlamıştır. Bu program özde sınıflandırma temelli olmayan çok amaçlı özel eğitim sınıf ve alan öğretmeni yetiştirmeyi amaçlamıştır. Program hazırlanırken, genel kültür, alan ve meslek bilgisi derslerine ek olarak özel eğitim öğretmenin sınıfı yapması gerekenler de dikkate alınarak sınıf kontrolü, bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme, eğitsel değerlendirme, öğretim yöntemleri ve alan derslerinin öğretimi gibi derslerle özel eğitim sınıflarında öğretmenlik uygulaması öğretmen yetiştirme programında ilk kez yer almıştır (Özyürek, 2008).

1986 yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi eğitim bilimleri Bölümünde Özel Eğitim Anabilim dalı açılmış ve Özel Eğitim Öğretmenliği Programı başlamıştır (Özyürek, 2008; Kargın, 2003). Bu program, ilk iki yıl ruh sağlığı ve psikoloji ağırlıklı derslerle tamamlanmıştır. Sonra, yetersizliği olan öğrencilerin öğrenmelerini etkileyen öğretmen davranışlarını temel alan (Anadolu üniversitesinde geliştirilen program temel alınarak sınıflandırma temelli olmayan) özel eğitim sınıf öğretmeni yetiştirme programına son şekli verilmiştir (Özyürek, 2008). 1989 yılında başta Anadolu Üniversitesinde sonra Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri bölümü bünyesinde özel eğitim anabilim dalı, özel eğitim bölümü olarak açılmıştır (Özyürek, 2008). Gazi ve Anadolu Üniversitelerinin Eğitim Fakültelerinin bünyesindeki özel eğitim bölümlerinin yapılandırılması süreci içinde görme, işitme ve zihin engelliler alanlarında özel eğitim öğretmeni yetiştirmek için iyi olarak bilinen öğretmenlerin sınıfta yaptıkları davranışlar dikkate alınarak oluşturulan amaçlar

doğrultusunda dersler belirlenmiştir. Eğitsel ve Davranışsal Değerlendirme, Davranış Analizine Dayalı Davranış Yönetimi, Öğretimi ve Programı Uyarlama ve öğrenme alanlarının dersleri bu dersler arasında yer almıştır. Yetersizliği olan öğrencilerin buldukları sınıflarda bir dönem süresince öğretmenlik uygulaması dersi de ilk olarak konulmuştur (Özyürek, 2008). Anadolu ve Gazi Üniversitesinin eğitim fakültelerindeki özel eğitim bölümlerini Abant İzzet Baysal ve Ankara Üniversitesinde öğretmen yetiştirme amaçlı özel eğitim bölümlerinin açılması izlemiştir (Özyürek, 2008).

1997 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmaları sonunda özel eğitim bölümlerinin diğer bölümler arasında yerini alması sağlanmıştır. Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması sırasında özel eğitim bölümündeki programlar yeniden gözden geçirilmiştir Programda varolan Eğitsel ve Davranışsal Değerlendirme, Davranış Yönetimi, Uygulamalı Davranış Analizi, Programı Uyarlama, öğretim ağırlıklı dersler ve öğretim uygulamasının amaçları zenginleştirilerek ve süresi arttırılarak program korunmuş ve geliştirilmiştir (Özyürek, 2008).

### **2.2.2. Günümüzde Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Öğretmen Yetiştirme**

1997 yılından günümüze kadar Ankara, Anadolu, Gazi, Abant İzzet Baysal, Ondokuz Mayıs ve Karadeniz Teknik Üniversitesinin Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalında okutulan programda, yedinci ve sekizinci yarıyılıda öğretim uygulamasına yönelik haftada 18 saatlik dersler öğretmen yetiştirmede önemli bir yere sahip olmuştur. Ancak üniversitelere göre bu derslerin uygulanmasında farklılıklar bulunmaktadır. Dersler, dört yıllık öğretmen yetiştirme programının dördüncü yılında iki döneme yayılmıştır. Bu dersler birinci dönemde, “Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Ölçü Aracı Hazırlama ve Performans Düzeyi Belirleme 4 saat teorik”, “Zihinsel Engelli Öğrencilerin Performans Düzeyini Belirlemeye Yönelik Ölçü Aracı ve Materyal Geliştirme 4 saat teorik” ve “Öğretilebilir Zihinsel Engelliler Okullarında Öğretim Uygulaması I 10 saat uygulama” dersleridir. İkinci dönemde ise “Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Ders Planına Yönelik Öğretim Materyali Geliştirme 4 saat teorik”, “Öğretilebilir Zihinsel Engelliler Okullarında Ders Planı Geliştirme 4 saat teorik”, “Öğretilebilir Zihinsel Engelliler Okullarında Öğretim Uygulaması II 10 saat uygulama” adı altında tanımlanmamıştır. Derslerin amaçları aşağıda betimlenmiştir.

Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Ölçü Aracı Hazırlama ve Performans Düzeyi Belirleme: Öğretmen adayları, davranış sağaltımı yapmak için performans düzeyini belirler ve düzeye göre uygun sağaltım planını yazar, sağaltım sonunda tekrar gözlenen davranışın grafiğini çizmeyi ve başlama düzeyi grafiği ile son grafiği karşılaştırarak yorumunu yazar, dönüştürülebilir sembol pekiştireç sistemini uygulama planı yazar, dört dersle ilgili ölçü aracı hazırlama ve performans düzeyi belirleme planını yazar.

Zihinsel Engelli Öğrencilerin Performans Düzeyini Belirlemeye Yönelik Ölçü Aracı ve Materyal Geliştirme: Öğretmen adayları, kavram ve okuma yazma ile ilgili analiz, ölçüt bağımlı ölçü aracı ve ölçüt bağımlı ölçü aracının materyallerini hazırlar.

Öğretim uygulaması I: Öğretmen adayları, uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel engelli öğrencilerin, Matematik, Türkçe, Dil Eğitimi, Beden Eğitimi, Özbakım, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi gibi disiplin alanlarından beş ünitenin ayrıntılı değerlendirmesini yapar.

Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Ders Planına Yönelik Öğretim Materyali Geliştirme: Öğretmen adayları, zihinsel engelli öğrencilerin ders amaçlarını gerçekleştirmeleri için uygun materyalleri hazırlar.

Öğretilebilir Zihinsel Engelliler Okullarında Ders Planı Geliştirme: Öğretmen adayları, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere Matematik, Türkçe, Dil Eğitimi, Beden Eğitimi, Özbakım, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi gibi disiplin alanlarından beş ders kapsamında, öğretim yapabilmek amacıyla belirlenen performans düzeylerine uygun olarak ders planı geliştirirler.

Öğretim uygulaması II: Öğretmen adayları, dönüştürülebilir sembol pekiştireç sistemini pekiştireçlerin geri alınmasına yer vererek uygular, yeni bir gözlemler sınıf içinde devam eden uygun olmayan davranış listesini hazırlar ve buna göre sınıfa uygun olmayan davranış tablosunu yeniden düzenler, zihinsel engelli öğrencilere Matematik, Türkçe, Dil Eğitimi, Beden Eğitimi, Özbakım, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi gibi disiplin alanlarından beş farklı derste öğretim yapar.



Diğer bölümlere göre yeterli sayıda öğretim elemanının olduğu üç üniversitede özel eğitim öğretmenlik uygulamasının nasıl yapıldığına yönelik Dayı ve Özyürek tarafından 2006 yılında uygulamayı yürüten öğretim elemanlarıyla yapılan swot analizine sonuçları, öğretmenlik uygulaması ile ilgili dersler ve amaçlarının Ankara Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Gazi Üniversitesinde benzer olduğunu göstermiştir. Fakat öğretmenlik uygulamasının süresi, öğretim elemanının uygulama okulunda bulunma süresi, öğretmenlik uygulamasına hazırlık, öğretmen adayının ders planı yazma ve ders anlatma davranışlarına dönüt verme ve öğretmenlik uygulamasını karşılama ölçütleri bakımından üniversiteler arasında benzerlikler olduğu kadar farklılıklar da vardır. Swot analizine göre Ankara Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Gazi Üniversitesinden ikisinde öğretmenlik uygulaması, uygulama okullarında bir öğretim yılı boyunca ortalama haftanın dört günü sabahtan öğleye kadar yapılırken, diğer üniversitede bir öğretim yılının ilk iki ayı boyunca haftanın dört günü tam gün, Aralıktan itibaren ise iki gün yapılmaktadır.

İki üniversitede uygulama öğretim elemanları uygulama günleri ve saatleri boyunca öğretmen adayının uygulama yaptığı okulda bulunurken, bir üniversitede uygulama öğretim elemanı belli zamanlarda öğretmen adayının uygulama yaptığı okullarda bulunmaktadır.

Üç üniversitede de dönem başında öğretmenlik uygulamasına katılan bütün öğretmen adaylarına, öğretmenlik uygulamasının amaçları arasında yer alan konularla ilgili öğretmen adaylarına sözlü sunuların yapıldığı ve geçmiş yıllardaki uygulamalardan örneklerin gösterildiği toplantıların yapıldığı belirtilmiştir.

İki üniversitede öğretmen adayları uygulama süreci içinde ders planı yazarken ya da ölçü araçlarına uygun materyal geliştirirken uygulamada kendilerinden sorumlu olan öğretim elemanından yazılı ve sözlü dönütler alırken, diğer bir üniversitede sadece sözlü dönütler almaktadırlar.

Üç üniversitede de öğretim elemanları, öğretmen adayı geliştirdiği ölçü aracını ve ders planını sınıf ortamında uygularken gözlemlemektedirler. Sadece bir üniversitede uygulama öğretim elemanı gözlem sırasında öğretmen adayının doğru yaptığı öğretme

davranışlarına anında onaylama dönütü, eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı öğretim davranışlarına anında düzeltici dönütler vermektedir.

İki üniversitede öğretmen adayı gözlem sırasında öğretim davranışlarıyla ilgili ölçütü karşılamadığında aynı öğretim davranışı ile ilgili tekrar gözlem yapılmayıp gözlem sonrası verilen dönüt ile yetinilirken, diğer bir üniversitede öğretmen adayı öğretim davranışlarında ölçütü karşılayıncaya değin uygulama öğretim elemanı tarafından aynı öğretim davranışlarını gerçekleştirirken gözlenmektedir.

Üç üniversitede de gözlem sonrasında uygulama öğretim elemanı öğretmen adayına sınıfta yaptığı uygulama ile ilgili doğru yaptığı öğretim davranışlarına onaylama dönütü, eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı öğretim davranışlarına düzeltici dönütler vermektedir.

Üç üniversitede de 2006 yılında yapılan swot analizi sonuçlarına bakıldığında öğretmenlik uygulaması derslerinin uygulanmasında, öğretmenlik uygulamasının süresi, öğretim elemanının uygulama okulunda bulunma süresi, öğretmenlik uygulamasına hazırlık, öğretmen adayının ders planı yazma ve ders anlatma davranışlarına dönüt verme ve öğretmenlik uygulamasını karşılama ölçütleri bakımından bir birliktelik sağlanmış değildir (Dayı ve Özyürek, baskıda). Bu durum diğer ülkelerde de benzerdir. O'Reilly, 1992; Baumgard ve Ferguson 1991, öğretmenlik uygulamasını yönetme sürecinin, açıkça tanımlanmış öğretmenlik uygulaması yaklaşımlarına dayanmaktan çok öğretim elemanlarının geçmişteki deneyimlerine dayandığını belirtmektedirler.

### **2.3. ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI YAKLAŞIMLARI**

Öğretimlik uygulamaları sırasında, öğretmen adaylarına öğretim becerilerini kazandırma sürecinde, öğretim becerilerini öğretmen adaylarına kazandırma ile ilgili verilen eğitimin niteliği kadar uygulama öğretim elemanlarının niteliği de önemlidir (O'Reilly, 1992; Zeichner ve Tabachnich, 1982). Uygulama öğretim elemanı, öğretmen adaylarını eğitsel performanslarının niteliğine göre ders planı hazırlama ve ders anlatmanın içinde yer aldığı öğretim becerilerine ilişkin bilgilendirme yapmak ve dönüt vermekten sorumludur (O'Reilly, 1992; Daresh, 1989). Fakat sıklıkla öğretmenlik uygulamasını yönetme süreci, açıkça tanımlanmış öğretmenlik uygulaması

yaklaşımlarına dayanmaktan ziyade öğretim elemanının geçmişteki deneyimlerine dayanmaktadır (O'Reilly, 1992; Baumgard ve Ferguson, 1991).

Öğretmenlik uygulamasının yürütülmesinde, öğretme becerilerinin kazandırılması için çeşitli öğretmenlik uygulaması yaklaşımlarının incelenerek bunların ışığında uygulamanın yürütülmesi gerektiği vurgulanmaktadır (O'Reilly, 1992). İzleyen bölümde bu yaklaşımlar, klinik, (O'Reilly, 1992; Goldhammer, 1969), gelişimsel (O'Reilly, 1992; Glickman, 1985), sanatsal (O'Reilly, 1992; Eisner, 1982), Illinois Üniversitesi (O'Reilly, 1992) ve diğer öğretmenlik uygulaması yaklaşımları (Toro - Zambrana, 1996; Zimpher (1984) incelenmiştir. Ülkemizde çok belirgin olmamakla birlikte uygulama öğretim elemanının geçmişteki deneyimine göre ve belli bir yaklaşıma göre uygulama yürütülmektedir. Bu çalışmada Gazi Üniversitesi Özel Eğitim bölümü Zihin Engelliler Öğretmenliği Anabilim Dalında uygulanan öğretmenlik uygulaması yaklaşımı ve bu yaklaşımın bir uyarlaması kullanılmıştır.

### **2.3.1. Klinik Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı**

Klinik öğretmenlik uygulaması yaklaşımında, öğretme becerilerinden ders anlatma üzerine odaklanılmaktadır. Bu yaklaşımda ders anlatma ile ilgili kazandırılacak becerilerin neler olacağına ve nasıl değerlendirileceği uygulama öğretim elemanı ve öğretmen adayının ortak karar verme sürecine dayanır. Bu da onların mutlaka uzlaşmalarını gerektirmektedir. Uzlaşma arayışı, öğretmen adayının da uygulama öğretim elemanı kadar sorumluluk almasını sağlayarak karşılıklı etkileşime zemin hazırlamaktadır. Bu öğretmenlik uygulaması yaklaşımı, bir yıl boyunca uygulama öğretim elemanının öğretmen adayını uzlaşılacak becerilerle ilgili sınıfta gözlemesi ve öğretmenlik uygulaması dersinin birlikte belirlenen amaçları öğretmen adayı ile etkileşimde bulunduğu toplantılar yapmasını gerektirmektedir.

Klinik öğretmenlik uygulaması yaklaşımı gözlem öncesi hazırlık toplantısı, anlatılan derslerde gözlem, gözlem sonrası gözlenenlerin betimlenmesi ve dönüt verme toplantısı ve öğretmenlik uygulamasını değerlendirme (birlikte belirlenen amaçlar, değerlendirme yöntemleri vb) toplantısını içeren dört aşamadan oluşmaktadır (Tablo- 1) Aşağıda bu aşamalar sırasıyla betimlenmiştir.

**1- Gözlem Öncesi Toplantı:** Uygulama öğretim elemanı ve öğretmen adayı, öğretmen adayının ders anlatma ile ilgili göstermesi gereken öğretme davranışları ve sınıftaki gözlem sırasında kullanılacak bilgi toplama yöntemlerine ilişkin uzlaşma ararlar ve birlikte karar verirler. Goldhammer (1969) bu toplantıyı, her iki taraf (uygulama öğretim elemanı ve öğretmen adayı) arasındaki sözleşmenin ortaya çıkması olarak tanımlamaktadır. Öğretmen adayı ve uygulama öğretim elemanı, gözlem, gözlenilecek davranışlar ve toplanılacak bilgi türleri hakkında açıkça konuşarak uzlaşırlar. Uzlaşma sonucunda gözlem sırasında ders anlatma ile ilgili davranışları kaydetmek amacıyla kontrol listesi geliştirilir. Tüm bunların gerçekleşebilmesi uygulama öğretim elemanının öğretmen adayıyla açık ve dürüst bir iletişim kurmasını gerektirmektedir. Bu ilk toplantıda ders anlatma sırasında yapılacaklar ve bunların hangi sırayla yapılacağı belirlenmektedir.

**2- Gözlem:** Bu aşama, uygulama öğretim elemanının, öğretmen adayını sınıfta ders anlatırken gözlemesini kapsamaktadır. Uygulama öğretim elemanı, öğretmen adayı ile birlikte gözlem öncesi toplantıda belirledikleri ders anlatma ile ilgili öğretme becerilerine yönelik kontrol listesine işaretlemeler yapar. Ders anlatımı sırasında, öğretmen adayının yaptıkları kontrol listesine işaretlendiği gibi video kaydı ya da ses kaydı alınabilmektedir. Uygulama öğretim elemanının öğretmen adayını ders anlattığı sırada gözlemesi ve bu gözlemlerini kaydetmesinin amacı, öğretmen adayının ders anlatma ile ilgili öğretme becerilerini doğru bir şekilde uygulayıp uygulamadığını kontrol etmek içindir.

**3- Gözlem Sonrası Toplantı (Gözlem Bilgilerinin Analizi ve Sonraki Gözlemlerde Gözlenecek Davranışları Belirleme):** Bu aşamada, uygulama öğretim elemanı gözlem sırasında toplamış olduğu bilgileri öğretmen adayıyla birlikte analiz ederek uzlaşma sağlarlar. Bu sonuçlara göre uygulama öğretim elemanı ve öğretmen adayı üzerinde durulması gereken öğretme becerilerini belirlemek, bu becerilerin nasıl değerlendirileceğini ve ilerleme olup olmadığını görmek için uzlaşma sağlarlar.

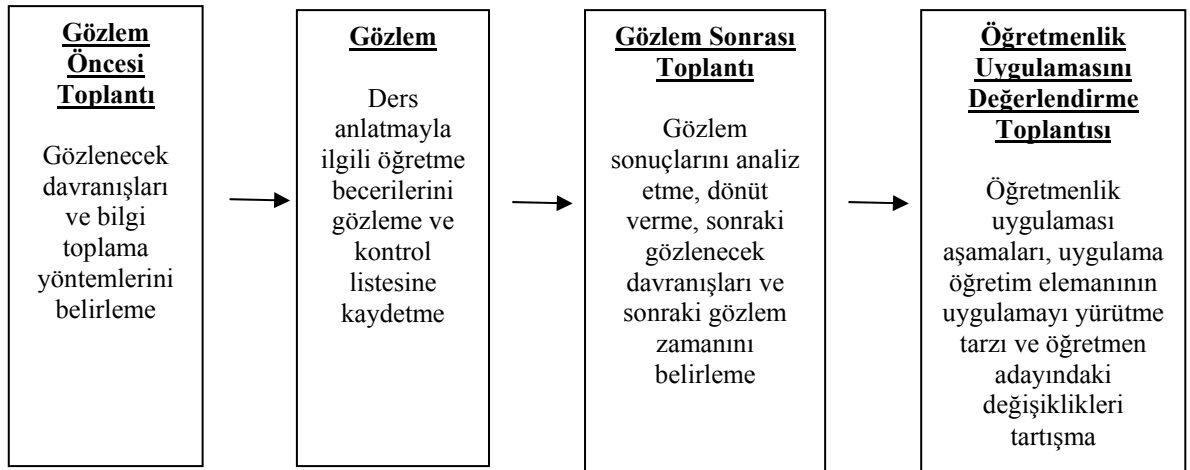
Bu uzlaşmada, öğretmen adayının ders anlatımı sırasında gerçekleştirdiği ders anlatma ile ilgili öğretme becerilerinin gelişim tablosunu, grafiğini ya da şemasını çıkarabilir. Ders anlatma ile ilgili öğretme becerilerinin gelişim tablosu, grafiği ya da şeması hedeflenen ders anlatma ile ilgili öğretme becerilerini geliştirmek için öğretmen

adayına ders anlattığı sırada uygun yaptığı davranışlar ile hiç yapmadığı, eksik ya da yanlış yaptığı davranışlara yönelik dönütler verir. Aynı zamanda uygulama öğretim elemanı, öğretmen adayının ders anlatmayla ilgili öğretme becerilerini nasıl daha iyi kazandırılacağına yönelik ve sonraki sınıf gözlemlerinde kendisinin rolüyle ilgili olarak görüşlerini de alır. Son olarak, uygulama öğretim elemanı ve öğretmen adayı birlikte konuşarak bir sonraki gözlem zamanına karar verirler.

**4-Öğretmenlik Uygulamasını Değerlendirme Toplantısı:** Anlatılacak dersler bittikten sonra, uygulama öğretim elemanı öğretmenlik uygulamasının gözlem öncesi toplantı, gözlem ve gözlem sonrası toplantı aşamalarına, bu aşamalarda uygulama öğretim elemanının öğretmenlik uygulamasını yürütme tarzı (öğretmen adayına dönüt verme tarzı, kullandığı dönüt türü vb.) ve öğretmen adayının uygulama sırasında kendisini nasıl hissettiği, uygulamanın başından itibaren ders anlatma ile ilgili öğretme becerilerinde meydana gelen değişiklikleri ve öğretmenlik uygulamasının hoşuna giden ve gitmeyen yönlerine ilişkin görüşlerini alır.

Tablo-1

Klinik Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı



### 2.3.1.1. Klinik Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı Uyarlamaları

Boyan ve Copeland (1978), klinik öğretmenlik uygulaması yaklaşımının bir uyarlamasını yapmışlardır. Uyarlanmış bu klinik öğretmenlik uygulaması yaklaşımı da “gözlem öncesi toplantı” ve “gözlem” aşamalarından oluşmaktadır. Bu modelde geleneksel klinik yaklaşımda olan “gözlem sonrası toplantı” ve “öğretmenlik uygulamasını değerlendirme toplantısı” yapılmamaktadır.

**1- Gözlem Öncesi Toplantı:** Uygulama öğretim elemanı, öğretmen adayına öğretmenlik uygulamasının aşamaları ve belirlenmiş öğretme becerileri hakkında bilgi verir.

**2- Gözlem:** Uygulama öğretim elemanı gözlem aşamasından önce öğretmen adayını sınıfta ders anlatırken gözler ve ders anlatmayla ilgili öğretme becerilerinin başlama düzeyini alır. Uygulama öğretim elemanı, başlama düzeyi verilerine dayalı olarak gözlem aşamasında öğretmen adayının ders anlatmayla ilgili hangi öğretme becerilerine dönüt vereceğini belirler.

Geleneksel klinik öğretmenlik uygulaması yaklaşımında gözlem öncesi toplantıda öğretmenlik uygulaması sırasında gözlenecek öğretme becerileri ve değerlendirmenin nasıl yapılacağına öğretmen adayıyla birlikte karar verilirken klinik modelin uyarlamasında bu özellik bulunmamaktadır. Uyarlanmış olan klinik yaklaşımda, uygulama öğretim elemanı gözlem aşamasından önce öğretmen adayını sınıfta ders anlatırken gözler ve ders anlatmayla ilgili öğretme becerilerinin başlama düzeyini alır. Böylece uygulama öğretim elemanı, başlama düzeyi verilerine dayalı olarak gözlem aşamasında öğretmen adayının ders anlatmayla ilgili hangi öğretme becerilerine dönüt vereceğini belirler. Geleneksel öğretmenlik uygulamasında ise gözlem aşamasında öğretmen adayı daha önce öğretim elemanı ile birlikte oluşturdukları kontrol listesi kullanılarak gözlenmektedir. Gözlem esnasında herhangi bir dönüt kullanılmamaktadır. Bu modelde geleneksel klinik sürecindeki gözlem sonrası toplantı yapılmaz. Uygulama öğretim elemanı, öğretmen adayına sadece kazanmış olduğu öğretme becerilerini açıklar. Öğretmen adayı ölçümlemeye daha az katılır. Bu yüzden bu modelde öğretmen adayı ve uygulama öğretim elemanı arasındaki

ilişki geleneksel klinik yaklaşımına göre daha çok uygulama öğretim elemanı merkezlidir.

Klinik öğretmenlik uygulaması yaklaşımının diğer bir uyarlaması da “Hizmet Öncesi Danışma Modeli” olarak isimlendirilmiştir (Warger ve Aldinger, 1984). Bu modelin ilk aşaması, geleneksel klinik öğretmenlik uygulaması yaklaşımının ilk aşaması olan “gözlem öncesi toplantı” yerine “dönem başında bilgi toplama” aşaması olarak isimlendirilmiştir. Yine ikinci aşaması, geleneksel klinik öğretmenlik uygulaması yaklaşımının ikinci aşaması olan “gözlem” ve üçüncü aşaması olan ve “gözlem sonrası toplantı”nın birlikte ele alındığı “gözlem ve gözlem sonrası toplantı”dan oluşmaktadır. Son olarak da “dönem sonu bilgi toplama” aşaması eklenerek bu model geliştirilmiştir. Uyarlanmış klinik modelin bu türünde de Boyan ve Copeland (1978) in yaptıkları uyarlamadaki gibi “öğretmenlik uygulamasını değerlendirme toplantısı” yapılmamaktadır.

Bu uyarlanmış klinik modelin aşamaları aşağıda betimlenmiştir.

**1- Dönem Başında Bilgi Toplama:** Öğretmen adaylarının yetersizliği olan kişilere karşı tutumları ve bu öğrencilerin öğrenip öğrenememelerine ilişkin dönem başında bilgi toplanmaktadır. Öğretmen adayları dönem başında bir tutum incelemesi yaparak, yetersizliğin özelliklerinin karışıklıkları hakkındaki hissettiklerinin, yetersizliği olan çocuklar hakkındaki inançlarının ve yetersizliği olan öğrencilere öğretmedeki yeterliliklerinin farkına varmaları sağlanmaktadır. Ayrıca öğretmen adayının ders anlatma ve ders planı geliştirmeye yönelik öğretme becerilerinde ve dönem içinde gelişim programlarıyla çalışacağı sınıftaki bir öğrencide kontrol listesi kullanılarak başlama düzeyi verisi toplanmaktadır.

Uygulamanın ilk iki haftası boyunca öğretmen adayının öğretimsel yeterlikleri değerlendirilir. Ondört genel kaynaştırılmış yeterlik (örneğin, normal sınıf öğretmenleriyle işbirliği) ve onbir genel özel eğitim yeterliği (örneğin, uygun ders planları geliştirme) uygulama ortamlarında derecelendirilmiş kontrol listesi kullanılarak uygulama öğretim elemanı tarafından değerlendirilmektedir. Öğretmen adayının öğretimsel yeterliklerinde dönem başındaki performansı hakkında elde edilen bu bilgiler, uygulama öğretim elemanının öğretim süresini planlamasına yardım etmektedir.

Öğretim uygulamalarıyla ilgili başlama düzeyi verisi ise, öğretmen adayı sınıfta yetersizliği olan çocuklarla öğretim yaparken toplanmaktadır.

**2- Gözlem ve Gözlem Sonrası Toplantı:** Uygulama öğretim elemanı, dönem boyunca öğretmen adayının sınıftaki öğretme becerilerini gözleyerek dönütler verir. Uygulama öğretim elemanı, dönem içinde öğretmen adayının öğretme becerilerine yönelik kazanmış olduğu amaçlar ile ilgili gözlem sonrasında öğretmen adayıyla toplantı yapar. Bu toplantı sırasında, öğretmen adayının öğretme becerileri ile ilgili olarak kazanmış olduğu amaçlar dönem başındaki değerlendirmede toplanan bilgilerle karşılaştırılarak yorumlanır.

**3- Dönem Sonu Bilgi Toplama:** Uygulama öğretim elemanı, dönemin başında öğretmen adayının öğretme becerilerini değerlendirmek için kullandığı kontrol listelerini dönemin sonunda tekrar kullanır. Böylece öğretim sonu verisi elde edilir. Bu öğretim sonu verisiyle, daha önceden belirlenmiş olan ders anlatmaya yönelik öğretme becerilerinin dönem boyunca öğretmen adayına öğretilmesiyle ilgili uygulama öğretim elemanın objektif ve anlamlı değerlendirme yapması sağlanmış olur. Ayrıca, öğretmen yetiştirme programını hazırlayan kişiler de bu verileri kullanarak, öğretmenlik uygulaması sürecinin etkililiğini değerlendirebilirler.

Klinik öğretmenlik uygulamasının “danışma modeli” ismiyle uyarlanmış şeklinin ilk aşamasında, hem geleneksel klinik öğretmenlik uygulaması hem de Boyan ve Copeland (1978) ın yaptıkları uyarlamadan farklı olarak öğretmen adaylarının yetersizliği olan kişilere karşı tutumları ve bu öğrencilerin öğrenip öğrenememelerine ilişkin dönem başında bilgi toplanmaktadır. Ayrıca öğretmen adaylarının dönem başında kontrol listeleri kullanılarak öğretme becerilerindeki performansları belirlenmektedir. Bu özellik, Boyan ve Copeland (1978) ın yaptıkları uyarlamayla benzerlik gösterirken geleneksel klinik öğretmenlik uygulaması modeliyle farklılaşmaktadır. Gözlem aşamasında ise öğretmen adayının öğretme becerilerinde daha önceden belirlenmiş performansına uygun dönütler verilmesi bakımından benzerlik göstermektedir. Geleneksel klinik öğretmenlik uygulamasında ise gözlem sırasında dönüt kullanılmadığından farklılaşmaktadır. Gözlem sonrası toplantı yapma aşaması, geleneksel öğretmenlik uygulaması yaklaşımı ve Boyan ve Copeland (1978) ın yaptıkları uyarlamayla benzerlik göstermektedir. Dönem sonu bilgi toplama aşaması ise,



geleneksel öğretmenlik uygulaması yaklaşımı ve Boyan ve Copeland (1978) in yaptıkları uyarlamada bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, klinik öğretmenlik uygulaması modeli ve onun çeşitleri sınıfta öğretmen adayının öğretme davranışının değişikliğine odaklanmaktadır. Bir özel öğretmenlik uygulaması modeli içinde basamakların sayısı farklı olurken, her bir klinik model genelde üç aşamadan oluşmaktadır: a- gözlem öncesi toplantı, sınıf gözlemi sırasında uygulama öğretim elemanı tarafından değerlendirilecek öğretme becerileri ve değerlendirme yöntemleri ile ilgili öğretmen adayı ve uygulama öğretim elemanı arasında uzlaşma sağlama; b- sınıf gözlemi, uygulama öğretim elemanının, öğretmen adayı sınıfta ders anlattığı sırada daha önceden üzerinde uzlaşma sağlanmış öğretme becerileriyle ilgili kontrol listesine işaret koyması ya da not alması; c- gözlem sonu toplantı, uygulama öğretim elemanının sınıf gözleminden sonra öğretmen adayına öğretme becerileri ile ilgili bilgi vermesi ve öğretmen adayı ve uygulama öğretim elemanının öğretmen adayının sonraki gözlem için performansının nasıl artabileceği ile ilgili tartışmasıdır (O'Reilly, 1992).

Klinik öğretmenlik uygulaması modelleri öğretmen adayına rehber olmak yoluyla uygulama öğretim elemanı ve öğretmen adayına genel bir yöntem sunarken, sakıncalarının sayısından ötürü değer yitirmektedir. Birincisi, toplantıları yürütmek, bilgi vermek ve dönüt vermek gibi uygulama öğretim elemanının davranışı için hiçbir modelde bilgi verilmemiştir. Bu yüzden uygulama yönetiminin niteliği, daha çok program içinde uygulama yaptıran öğretim elemanının yapabildiklerine dayanır. Dolayısıyla aynı klinik modeli kullanan uygulama öğretim elemanlarının yürüttüğü uygulamanın niteliği açık bir şekilde farklı olabilecektir. Öğretmen adayının öğretme davranışındaki değişiklik için asıl araç gözlemi izleyen toplantıda uygulama öğretim elemanı ile sözel iletişimidir. Ancak sadece konuşma, öğretme becerilerini henüz kazanmamış olan öğretmen adaylarına öğretimi uygulamayı öğretmek için etkili bir araç olmayabilir (O'Reilly, 1992).

### **2.3.2. Gelişimsel Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı**

Gelişimsel öğretmenlik uygulaması yaklaşımı, öğretmen adaylarına büyümenin ve gelişimin çeşitli basamaklarında olan bireyler olarak bakar. Bu yaklaşım, uygulama

öğretim elemanının uygulamayı yürütürken, bu basamaklarda olan her bir öğretmen adayının gelişimine ve kişiliğine uygun olarak uygulamayı yürütme stratejisi seçerek, kendi kendisini güdüleyebilen bağımsız düşünebilen öğretmenler yetiştirmeyi esas alır.

Uygulama öğretmen elemanı uygulamayı yürütme stratejilerinden hangisini seçeceğine öğretmen adayının kişilik özelliğine göre karar vermektedir. Gelişimsel öğretmenlik uygulaması yaklaşımında bu öğretmen adayı kişilik özellikleri “sorumluluk sahibi olma” ve “özet düşünme” olarak iki şekilde sınıflandırılmıştır. Aşağıda öncelikle uygulamanın yürütülmesinde kullanılan stratejiler, ardından öğretmen adaylarının kişilik özellikleri ile stratejiler ilişkilendirilerek açıklanmaktadır.

Gelişimsel öğretmenlik uygulamasının “rehberli uygulama” stratejisinde, uygulama öğretmen elemanı, öğretmen adayına açık, anında ve somut dönütler verir. Bunları yaparken, farkına vardırma, sunum ve ipucu vermeden oluşan üç aşamayı sırasıyla kullanır. Farkına vardırma aşamasında, sınıftaki bir problemi anlamaya yönelik öğretmen adayına sorular sorarak cevap alır (Örneğin, Ali’nin sınıfta gezinmesinin nedeni ne?). Sunum aşamasında, sınıftaki problemin çözümü için kendi fikrini söyler (Örneğin, “bana göre eğer Ali’yi yerinde oturduğu zamanlar ödüllendirirsen o daha fazla yerinde oturmaya başlayacaktır). Son olarak ipucu verme aşamasında ise, uygulama öğretmen elemanı öğretmen adayına yapması gereken şeyle ilgili ipucu verir (Örneğin, “Ali yerine oturduğu zaman hemen ödüllendir”)

Gelişimsel öğretmenlik uygulamasının “işbirliği yapma” stratejisi, uygulama öğretmen elemanı ve öğretmen adayı arasında ortak ilişki kurmayı içerir. Bu ortak ilişkide, uygulama öğretmen elemanı ve öğretmen adayı hemfikir oldukları öğretim amacı için gerekli olan öğretim planı üzerinde birlikte çalışırlar. Bu çalışma sırasında uygulama öğretmen elemanı, dinleme, problem çözme ve uzlaşmadan oluşan üç aşamayı sırasıyla kullanır. Dinleme aşamasında, öğretmen adayının sorun davranış üzerinde konuşmasına fırsat verir, bu sırada kendisi sessiz kalır, söylediklerini dinlediğini göstermek için başını sallar. Problem çözme aşamasında uygulama öğretmen elemanı, sorun davranışı düzeltmek için, öğretmen adayının fikirlerini dinleyerek çözüm yollarını bulmaya yönelik hatırlatıcı ipuçları verir (örneğin, “sen Ayşe ile çalışırken Can belki de senin dikkatini çekmek için yerinden kalkmıştır, sen ne düşünüyorsun?). Son olarak uzlaşma aşamasında ise uygulama öğretmen elemanı, düşündürdüğü çözüm yolunu

öğretmen adayının da hemfikir olduğunu göstermesini sağlayacak şekilde soru sorarak uzlaşmayı sağlar (örneğin, Can'ın yerinden kalkma davranışı gelecek sefer tekrarlandığında üstesinden nasıl geleceksin?).

Gelişimsel öğretmenlik uygulamasının “rehbersiz uygulama” stratejisi, “rehberli uygulama” biçiminin aksine uygulama öğretim elemanının, sınıftaki problemin çözümü için öncelikle kendi fikrini söylemesi yerine öğretmen adayının fikrini söylemesini içerir. Bu stratejide dinleme, farkına vardırma ve sunumdan oluşan üç aşamanın sırasıyla kullanılmasını içerir. Dinleme aşamasında uygulama öğretim elemanı, öğretmen adayının sorun davranış üzerinde konuşmasına fırsat verir, bu sırada kendisi sessiz kalır, söylediklerini dinlediğini göstermek için başını sallar. Farkına vardırma aşamasında, sınıftaki bir problemi anlamaya yönelik öğretmen adayına sorular sorarak cevap alır. Son olarak sunum aşamasında ise, sınıftaki problemin çözümü için kendi fikrini söyler.

Gelişimsel öğretmenlik uygulamasının yukarıda sayılan stratejileri çeşitli uyarlamalarla eş zamanlı olarak kullanılabilir. Örneğin, “rehbersiz uygulama” stratejisini kullanan uygulama öğretim elemanı ara sıra “rehberli uygulama” stratejisini de kullanabilir (O'Reilly, 1992).

Gelişimsel öğretmenlik uygulamasının, öğretme becerisi ile doğrudan ilişkilendirilmiş ve zamanla değişen “rehberli uygulama”, “işbirliği yapma” ve “rehbersiz uygulama” stratejileri, sorumluluk sahibi olma ve özet düşünme gibi iki farklı kişilik özelliğinde olabilen öğretmen adayına göre açıklanmıştır (Glickman 1985; O'Reilly, 1992).

Sorumluluk sahibi olma özelliği, öğretmen adayının sınıfta yapacağı öğretim için gerekli olan fiziksel enerjisinin yanında sınıf içinde ve dışındaki diğer kişilerden sorumlu olma düzeyidir (Beach ve Reinhertz, 1989; O'Reilly, 1992). Bu modelde öğretmen adaylarının, öncelikle kendilerine, sonra sınıflarındaki yetersizliği olan öğrencilere ve en son olarak da okuldaki diğer öğrenciler ve bu öğrencilerin öğretmenlerine karşı sorumlu olmayı öğrenmeleri önerilir. Bu sorumluluk anlayışı, bir öğretmenin, diğer kişiler için zamanını harcamadaki gönüllülüğü ve onlara yardım etme isteğiyle doğru orantılıdır. Öğretmen adayında sorumluluk anlayışı, düşük sorumluluk

düzeinden yüksek sorumluluk düzeyine doğru gelişen bir süreklilik kavramıyla tarif edilmektedir (Tablo-2). Sorumluluk anlayışı düşük düzeyde olan öğretmen adayları, daha çok kendi başarıları ve yapacaklarıyla ilgilenirler. Sınıflarındaki yetersizliği olan öğrenciler, okuldaki diğer öğrenciler ve onların öğretmenleriyle daha az ilgilenirler. Bu tip öğretmen adaylarıyla çalışan uygulama öğretim elemanlarının, sorumluluk sahibi olmayı öğretmek için rehberli uygulama stratejisini kullanmaları gerekir.

Tablo- 2  
Gelişimsel Öğretmenlik Uygulamasına Göre Uygulamayı Yürütme Stratejileri ve Öğretmen Adayı Kişilik Özellikleri

<b>Uygulamayı Yürütme Stratejileri</b>			
<b>Uygulama</b>	Rehberli uygulama	İşbirliği Yapma	Rehbersiz Uygulama
<b>Öğretim Elemanı</b>	1- Farkına vardırma 2- Sunum 3- İpucu verme	1- Dinleme 2- Problem çözme 3- Uzlaşma	1- Dinleme 2-Farkına vardırma 3- Sunum
<b>Kişilik Özellikleri</b>			
<b>Öğretmen Adayı</b>	Düşük	Orta	Yüksek
	* Sorumluluk sahibi olma * Özet düşünme	*Sorumluluk sahibi olma * Özet düşünme	*Sorumluluk sahibi olma * Özet düşünme

Sürekliliğin sonunda sorumluluk düzeyi düşük öğretmen adaylarının aksine sorumluluk düzeyi yüksek öğretmen adayları bulunur. Sorumluluk düzeyi yüksek öğretmen adayları, sınıfı dışındaki öğrenciler ve onların öğretmenleriyle de ilgilenirler. Bu öğretmen adayları ayrıca, sınıfı dışındaki diğer kişilere yardım etmek için ekstra zaman ve enerji harcarlar. Uygulama öğretim elemanlarının bu öğretmen adaylarıyla rehbersiz uygulama yönetimi biçimini kullanmaları gerekir. Sorumluluk düzeyinin orta dizisindeki öğretmen adaylarıyla ise işbirliği yapma stratejisi kullanılabilir.

Özet düşünme özelliği olan öğretmen adayları, bir eylem planı oluşturmak ve bu planı uygulamak için problemlere nazik bir görüş açısından bakabilen kişilerdir (O'Reilly, 1992; Dale, 1987; Glickman; 1985). Bu modelde sorumluluk sahibi olmadaki gibi öğretmen adaylarına, bir problemi pek çok bakış açısından ortaya koyabilmek ve alternatif çözümleri tanımlayabilmek için öncelikle öğretimsel problemlerin çözümü

olamayacak konular üzerinden çalışmaya başlamaları önerilir (O'Reilly, 1992; Glickman; 1985). Öğretmen adayında özet düşünme, düşük özet düşünme düzeyinden yüksek özet düşünme düzeyine doğru gelişen bir süreklilik kavramıyla tarif edilmektedir (Tablo- ). Uygulama öğretim elemanları, özet düşünme düzeyi yüksek olan öğretmen adaylarıyla çalışmasında onları yeni fikirler ve öğretim yöntemleriyle deneyerek problemleri çözmedeki sorunlarını gidermesi ve teşvik etmesi gerekir. Rehbersiz uygulama stratejisini en iyi şekilde uyguladığı bu öğretmen adayları, daha az katı, daha bağımsız ve problem çözme durumlarını daha kolayca uyarlayabilirler.

Özet düşünmeyi orta düzeyde yapabilen öğretmen adayları öğretimsel problemleri tanımlayabilirler fakat problemlere yönelik sağaltımı açık bir şekilde planlayabilmekte zorluk çekerler. Uygulama öğretim elemanının, bu öğrencilerle çalışmasında uygulama yönetiminin işbirliği yapma biçimini kullanması gerekir. Özet düşünme düzeyi düşük öğretmen adayları ise, öğretimsel problemleri tanımlamada bile güçlük yaşayabilirler. Bundan dolayı uygulama öğretim elemanının rehberli uygulama stratejisini kullanması gerekir.

### 2.3.2.1. Gelişimsel Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı Uyarlaması

Gelişimsel öğretmenlik uygulamasını Cohan ve Gellman (1988) “okul temelli öğretmen eğitim programı” adı altında, öğretmen adaylarının birinci dönem uygulaması sırasında uygulanmak üzere uyarlamış ve geliştirmişlerdir. Bu program gelişimsel öğretmenlik uygulaması yaklaşımı temelinde üç evreye bölünmüştür. Her bir evre öğretmen adayının özel gelişim düzeyine göre düzenlenmiş uygulamayı yürütme stratejilerinden oluşmaktadır.

Birinci evre, öğretmen adaylarının uygulama ortamı çevresine alışmaları ve onların sınıfta otorite biçimleri olarak yeni roller almaları için desenlenmiştir. İkinci evre, öğretme becerilerini öğretmeye odaklanmıştır. Üçüncü evre, öğretme pedagojisine odaklanır fakat sınıfı etkileyen politik konular ve daha geniş sosyal içerikle uygulamanın yürütülmesini genişletir.

**1- Öğretmenlik Uygulamasına Hazırlık ve Bilgilendirme:** Öğretmenlik uygulamasına yeni öğretmen adayları için en önemli işlerden birisi, uygulama okulunda

(sınıfta) varlık göstermeyi öğrenmedir. Öğretmen adayları, sınıflarındaki öğrencilere kendilerini öğretmen olarak hissettirmek ve aynı zamanda öğrencilerin kendilerini öğretmenler olarak algılamalarını sağlamak zorundadır. Çünkü gelişimsel öğretmenlik uygulaması yaklaşımının bu çeşidi bir öğretmen oluşumunun psikolojik süreci olduğu varsayımına dayanır. Bu oluşumu ise, a- öğretmen gibi olma ve öğretmen gibi davranmayı öğrenme ve b- iş içindeki gereksinimleri ve önemli kişisel güdülerini gösterme yollarını bulma olarak açıklamaktadır. Öğretmenlik uygulamasına yeni başlayan öğretmen adaylarının çeşitli öğretme teknikleri ve sınıfta öğretim yapma ile ilgili diğer konuları öğrenmeye başlamadan önce ilk olarak uygulama alanında varlık gösterdikleri duygusunu yaşamaları ve bunu başarmalarını sağlamaya yönelik çalışmalar yapılır. Bunun için bu evrede uygulama öğretim elemanı, yeni başlayan öğretmen adaylarına ilk olarak öğretme becerilerini öğretme ve onların öğrencilerinin öğrenmelerine yönelik yapacaklarıyla ilgili bilgilendirmeler yapmaktan ziyade öğretmen adayının öğretmen olmayla ilgili kişilik gelişimine yönelik bilgilendirmeler yapar.

Bu evrede uygulama öğretim elemanı, öğretmenlik uygulamasına yeni başlayan öğretmen adaylarının kendilerine güvenlerini rahat bir şekilde oluşturmak ve öğretmenlik uygulamasının amaçlarına yönelik öğretmen adayının performans düzeyini belirlemek için teşvik etme toplantıları düzenler (O'Reilly, 1992; Cohan ve Gellman, 1988). Bu toplantılarda, uygulama öğretim elemanı bir otorite biçimi olmayla ilgili hissettikleri hakkında konuşur. Ayrıca öğretmen adaylarının kişisel davranışları içine almaları gereken sınıf kuralları ve uygulama öğretim elemanı olarak öğretmen adaylarından öğretmenlik uygulaması sırasında yapmaları gerekenlerle ilgili beklentilerini açıklar. Son olarak da uygulama öğretim elemanı öğretimsel süreçlerin nasıl uygulanacağı ile ilgili öğretmen adayına bilgilendirme yapar ve öğretmen davranışını pekiştirir (O'Reilly, 1992).

**2- Öğretme Becerilerini Öğretme:** Bu evrenin amacı, üniversitedeki kurs çalışmaları sırasında öğrenilen pedagojik dersleri öğretmen adaylarının uygulama ortamında uygulamasını teşvik etmektir. Bunun için uygulama öğretim elemanı öğretmen adayına kazandırılacak öğretme becerilerine yönelik çalışır. Öğretmen adayıyla yine toplantı yapar ve bu sırada daha dolaylı bir rol üstlenerek öğretmen adayının öğretme becerileriyle ilgili problemleri görmesi, bu problemlere alternatif

çözüm yolları üretmesi ve sonuçları betimleyebilmesine yönelik sorular sorar. Bu sorularla öğretmen adayının üniversitede aldığı pedagojik dersler ile uygulama ortamındaki derste gözlenenler arasında bağ kurması sağlanır (O'Reilly, 1992; Cohn, 1981).

**3- Klinik Uygulama Yönetimi:** Uygulamanın bu son evresinde uygulama öğretim elemanı, daha önce betimlenen geleneksel klinik yaklaşımın (gözlem için planlama, analiz ve öğretmenin sınıf öğretiminin sağaltımı) bir çeşidini uyarlayarak kullanır. Bu evrede klinik uygulama yönetiminin amacı, öğretmen adayına, konuların zihinsel analizini yapmak olan zihinsel etkinlik olarak pedagojiyi öğretmektir. Bu klinik süreç sonunda, yapılan toplantı sırasında uygulama öğretim elemanı ve öğretmen adayı objektif bakış açısıyla öğretmenin (öğretme işinin) eleştirisini yapabilirler. Klinik uygulama yönetiminin bu türünde öğretmen adayı merkezi rol oynar. Burada uygulama öğretim elemanı ve öğretmen adayı, gözlemin odağı olabilecek bir ajanda yaparlar.

Bu evre, öğretmen adaylarının kendi sınıflarında yaptıkları öğretimlerde yaptıkları hataları bulmayı öğreterek öğretmen adaylarının çözümleme (analitik) becerilerinin gelişmesine odaklanır. Öğretmen adayı gözlem ve tartışma için bir ajanda yapar, sorular oluşturur ve toplantı yürütür. Toplantı için hazırlanan ajanda, öğretimin güçlü ve zayıf yönlerini, tekrarlanan örnekleri ve öğretimin önemli diğer yanlarını içerebilir. Toplantı sırasında öncelikle öğretmen adayı kendi öğretiminin analizini yapar, sonra uygulama öğretim elemanı öğretmen adayının yaptığı öğretimin analizini ve öğretmen adayının öğretiminin analizini yapar. Uygulama öğretim elemanının rolünü üstelenmek için öğretmen adayına izin vermenin altında yatan varsayım, bu durumun öğretmen adayının kendini analiz edebilme becerisini geliştireceğidir. Kendini analiz edebilme, öğretmen adayı olma aşamasından gerçek öğretmen olmaya doğru öğretmen adayının gelişimini sürdürmesi için gereksinim duyduğu çok önemli bir beceri olarak betimlenmiştir.

Sonuç olarak, gelişimsel modellerde, uygulama öğretim elemanı bir dizi uygulama yönetimi tekniğiyle çalışmaktadır (örneğin, rehberli uygulama, işbirliği, rehbersiz uygulama vb). Bu öğretmenlik uygulaması süreci, uygulama ortamlarında öğretmen adayının çalışma düzeyini övmek için düzenlenmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının büyük bir kısmının bu modellerdeki uygulama yönetimi tekniklerini

kullanmada yeterli olabilmesi olası değildir (O'Reilly, 1992; Zeichner, 1990). Çünkü böyle teknikleri tam olarak kullanabilmek, tipik olarak klinik psikolojide pek çok öğretim yılının harcanmasını gerektirir (O'Reilly, 1992; Rogers, 1965). Bununla birlikte, gelişimsel öğretmenlik uygulaması teknikleri etkili stratejiler olabilirken, bugüne kadar deneysel olmayan araştırmalar, uygulama öğretim elemanlarının etkili bir biçimde bu süreçleri uygulaması için eğitilebileceğini göstermektedir. Bu geleneksel gelişimsel öğretmenlik uygulaması yaklaşımı, iki tür öğretmen adayı kavramıyla betimlenmektedir (sorumluluk ve özet düşünme). Bu öğretmenlik uygulamasının amacı öğretmen adaylarının yetersizliği olan öğrencilere ve kendi öğretmen adayı arkadaşlarına karşı sorumluluğunu arttırmak ve özet biçimde düşünebilmesini geliştirmektir. Bu iki özelliğin, öğretmen adayının yetersizliği olan öğrencilere etkili bir şekilde öğretim yapabilmesiyle ilişkili olduğu varsayılmıştır. (O'Reilly, 1992 ).

### **2.3.3. Sanatsal Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı**

Sanatsal öğretmenlik uygulaması yaklaşımı, öğretmen adayının ders anlatımı sırasında öğretme davranışlarını yerine getirirken onu diğer öğretmen adaylarından ayıran özelliklerini belirlemeye (jest, mimik, coşku, ses tonu, kullandığı sosyal pekiştireçler vb), bu özelliklerini ortaya çıkarmasına ve yeni bir kişisel tarz yaratmasına fırsat sağlayacak şekilde öğretmenlik uygulamasının yürütülmesi temeline dayanır. Öğretmenlik uygulamasının amaçlanan şekilde yürütülmesi de uygulama sırasında uygulama öğretim elemanı ile öğretmen adayı arasında öğretme becerilerini kazandırma süreci için yapılan çalışmanın nitelikli olmasına bağlıdır. Bu nitelikli çalışma, diğer öğretmenlik uygulamalarından farklı olarak, öğretmen adayının sınıfta öğrencilerle etkileşimi sırasında yerine getirdiği öğretme becerilerini kaydetmenin yanı sıra öğretmen adayının öğretme becerilerini yerine getirirken onu diğer öğretmen adaylarından ayıran farklı özelliklerinin neler olduğunu anlamaya yöneliktir (O'Reilly, 1992; Dale, 1987).

Öğretmen adayının, ders anlatımı sırasında kendine özgü özelliklerini gösterebilmesi ve yeni bir tarz oluşturabilmesini sağlamak uygulama öğretim elemanı ve öğretmen adayı arasındaki güven duygusu, diyalog ve uyumun sağlanmasıyla oluşur. Böyle bir ilişkinin sağlanması, uygulama öğretim elemanının öğretmen adayını tamamen tanıması ve yeterliklerini ortaya çıkarması için kısa sürelerle öğretmen



adayının bulunduğu sınıfa girerek gözlem yapması gerekir. (O'Reilly, 1992; Eisner,1982).

Sanatsal öğretmenlik uygulamasında uygulama öğretim elemanı öğretmenlik uygulaması için amaçları gerçekleştirmeye yönelik olarak uygulamayı yürütürken tanımlama ve yorumlama olmak üzere iki aşamalı strateji kullanır. Tanımlama aşaması, öğretmen adayının sınıftaki performans bilgisini nitelikli olarak almayı içerir (Anekdöt kaydı). Eisner, bir uygulama öğretim elemanı öyküsel biçimde bilgi topladığında, bu bilgilerin öğretmen adayının performansının niteliğini tam olarak tanımlamak ve öğretmen adayının farklı özelliklerini yakalamak için kullanılabileceğini vurgulamaktadır (Örneğin, bu öğretmen adayını farklı ya da benzersiz yapan şey nedir?) (O'Reilly, 1992; Eisner,1982).

Yorumlama aşamasında ise uygulama öğretim elemanı topladığı bilgileri analiz ederek ya da gözlem kayıtlarının dışında yorumunu yapar. Eisner (1982) “uygulama öğretim elemanının ortaya çıkan ilişkileri farklı bir biçimde açıklaması” ve “her türlü teori, model, genelleme ve uygun olan içerikleri açıklaması gerektiğini” belirtmektedir. Gözlemin sonuçları gözlem sonu toplantıda öğretmen adayıyla paylaşılır.

Sonuç olarak, sanatsal öğretmenlik uygulaması yaklaşımı, uygulama öğretim elemanı yoluyla öğretme sürecinin niteliksel bir analizini yapmaktadır. Uygulama öğretim elemanı, bu yaklaşımda öğretmen adayıyla birey olarak ilişki kurmak için uygulama ortamlarında öğretmen adayıyla zamanının büyük bölümünü harcamak zorundadır.

Öğretmenlik uygulamasının amacı, öğretmen adayının öğretme becerilerini arttırmaktır. Klinik modeller, öğretmen adayının öğretimsel yeterliliğinde artışı sağlamak için çalışmaktadır. Fakat öğretmen adayı tarafından kazanılması gereken yeterlikleri tanımlamamaktadırlar. Gelişimsel modeller ise, tipik olarak uygulama yeterliklerini belirsiz terimlerle (Örneğin sorumluluk gibi) tanımlamaktadır ve onları gözlenebilir betimlemelerle uygulanabilir hale getirmede başarısız olmaktadır. Her bir uygulama modeli bir dizi uygulama yönetimi teknikleri sunmaktadır. Bu teknikler, ya belirsiz terimlerle (örneğin, sanatsal öğretmenlik uygulaması yaklaşımı) ya da karışık olarak ifade edilmiştir ki uygulama öğretim elemanları onları doğru bir şekilde

uygulamak için yoğun eğitime ihtiyaç duymaktadırlar (örneğin gelişimsel uygulama öğretmenlik uygulaması yaklaşımı). Bu yüzden bu öğretmenlik uygulaması yaklaşımları öğretmen eğitim programları için uygulamada elverişsiz olarak görülmektedir. Örneğin, gelişimsel öğretmenlik uygulamasının farklı tekniklerini güvenilir olarak uygulamak için uygulama öğretim elemanının fazladan zaman harcamasını gerektirmektedir (O'Reilly, 1992 ).

#### **2.3.4. Illinois Üniversitesi Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı**

Illinois Üniversitesinde Yetersizliği Olan Kişilere Öğretmen Eğitim Programıyla 1990'lı yıllardan itibaren uygulanmaktadır. Bu model, bir öğretmenlik uygulaması müfredatıyla birlikte bir öğretmen yetiştirme programı hazırlamak ve uygulamayı yürütme sırasında kullanılacak etkili stratejileri tanımlamasına dayanır. Bu modelin amacı, öğretmen adayının öğretme becerilerindeki performansını arttırmaktır. Bu amaçla model, uygulamanın amacını tanımlama, hedef öğretme becerilerini tanımlama, uygulamayı yürütme stratejilerini tanımlama, uygulama öğretim elemanlarının eğitimi, uygulamayı yürütme tarifesini uygulama, uygulamanın yürütülmesini izleme, hedef öğretme becerilerini gözleme gibi yedi aşamadan oluşmaktadır. Aşağıda bu aşamalar sırasıyla betimlenmiştir (O'Reilly ve Renzaglia, 1994; O'Reilly, 1992).

**1. Uygulamanın Amacını Tanımlama:** Uygulamanın amacı, öğretmen eğitiminin çıktılarının yanı sıra üniversite öğretim elemanları arasında uzlaşma sağlanmış amaçlar dikkate alınarak tanımlanmaktadır. Bu uzlaşma, uygulama boyunca kazandırılacak öğretme becerilerine yönelik bir uygulama müfredatının işlevsel olarak hazırlanmasını sağlamaktadır (O'Reilly, 1992; Barnes, 1987). Illinois Üniversitesinde Yetersizliği Olan Kişilere Öğretmen Eğitim Programının amacı, yetersizliği olan öğrencilerin öğrenmelerini arttırmak için sistematik öğretim ve uygulamalı davranış analizi ile ilgili varolan gelişmelerin farkında olan; sistematik öğretim ve uygulamalı davranış analizi becerilerinde yeterli olan öğretmenler yetiştirmek olarak belirlenmiştir (Renzaglia ve O'Reilly, 1991).

**2. Hedef Öğretme Becerilerini Tanımlama:** Uygulamanın amacı tanımlandıktan sonraki aşama, bu amacı gerçekleştirmek için gereken önceden belirlenmiş olan öğretme becerilerini uygulanabilir hale getirmektir. Bunun için

öncelikle öğretme becerilerinin ölçülebilir ve gözlenebilir olarak ifade edilmesi gerekmektedir. Bu ölçüt, uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının hedeflenen davranışları gerçekleştirip gerçekleştiremediklerini değerlendirebilmek içindir. Tanımlanan hedef öğretme becerileri, uygulama sırasında uygulama öğretim elemanı ve sınıf öğretmenin öğretme adayının öğretme becerilerindeki varolan performans düzeyini objektif olarak tanımlamasını ve hedef becerilerin gelişmesini sağlar. Davranışları objektif olarak tanımlama ayrıca, bütün uygulama öğretim elemanlarının, uygulama ortamlarında bu davranışları güvenilir bir şekilde kaydederek uygulamayı yürütmelerindeki tutarlılığı artırır. Illinois Üniversitesinde “Yetersizliği Olan Kişilere Öğretmen Eğitim Programı”, öğretmen eğitim programının bütün amaçlarını yansıtan bir dizi öğretme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Bu beceriler, uygulama alanlarında öğretmen adayını gözlemek için uygulama öğretim elemanı tarafından kullanılan bir gözlem kontrol listesi (örneğin, beceri izleme kontrol listesi) içinde biçimlendirilmektedir.

**3. Uygulamayı Yürütme Stratejilerini Belirleme:** Uygulamayı yürütme stratejileri, uygulama ortamında öğretme becerilerinin öğretiminde etkili olması gerekir. Bunun için uygulamayı yürütme stratejileri belirlenirken, öğretmen adayının uygulamasını yaptığı sınıf ortamına çok fazla aykırı düşmeden, öğretmen adayının öğrenmesini en yüksek seviyeye çıkaracak stratejileri seçmeye özen gösterilmesi gerekmektedir. Bunu yaparken sınıf öğretmeninden daha önce sınıflarında uygulanmış olan uygulamayı yürütme stratejileri hakkında bilgi alınması gerekir. Hedef davranışlar gibi uygulamayı yürütme stratejilerinin de gözlenebilir ve ölçülebilir şekilde ifade edilmesi gerekir. Bu ölçüt, stratejileri uygulamak için eğitilmiş olan güvenilir üniversite uygulama öğretim elemanlarını gerektirir. Bu da öğretmen yetiştirme programının niteliğini ve tutarlılığını artırır.

O'Reilly, uygulama ortamlarında öğretmen adaylarının öğretme becerilerini kazanımında iki uygulamayı yürütme stratejisinin etkililiklerini açıklamıştır. Bu uygulamayı yürütme stratejileri: a- Anında Dönüt Verme: Öğretmen adayı sınıfta hedeflenen bir davranışı yanlış yaptığı zaman üniversite uygulama öğretim elemanının öğretmen adayının sözünü kesmesinden ve öğretmen adayına nasıl yapacağı ile ilgili model olmasından oluşur; b- Gecikmiş Dönüt Verme: Üniversite uygulama öğretim

elemanın sınıftaki gözleminde bir gün sonra öğretmen adayıyla toplantı yaparak öğretme davranışlarının doğru yapılışını öğretmen adayına göstermesinden oluşur.

**4. Uygulama Öğretim Elemanlarının Eğitimi:** Bu aşama, öğretmen eğitim programında bütün uygulama öğretim elemanlarının uygulama yönetimini benzer şekilde uygulamalarını sağlamak için yapılmaktadır. Uygulama öğretim elemanı eğitimi, öğretmen adayları uygulamaya başlamadan önce akademik yıl içinde bir defa uygulamayı nasıl yürütüleceği ile ilgili eğitimden geçirilmeleri şeklinde yapılmaktadır. Bu eğitim sırasında uygulama öğretim elemanlarına örnek olarak daha önceki yıllardaki öğretmen adaylarının sınıftaki öğretiminin video kayıtları izletilerek, uygulamayı yürütme stratejilerini nasıl kullanacakları ve hedef davranışları nasıl puanlayacakları öğretilmektedir. Böyle bir eğitim uygulama öğretim elemanlarının uygulamayı yürütme stratejilerini doğru kullanmalarında büyük rol oynamaktadır.

**5. Uygulamayı Yürütme Tarifesi Uygulama:** Fakülte programı tarafından dönemlik olarak belirlenmiş olan uygulamayı yürütme tarifesinde ilk olarak uygulama öğretim elemanlarına, uygulamayı yürütme stratejileri ve öğretme becerileri öğretilir. Bu tarifede ayrıca, uygulama öğretim elemanının dönem içinde uygulama ortamlarını en az kaç defa ziyaret edeceği ve bir gözlem için uygulama ortamında harcayacağı toplam zaman da belirtilmelidir. Bu gözlem cetvelinin oluşturulması uygulama öğretim elemanına dönem içinde yapması gerekenleri açık hale getirir ve her bir öğretmen adayı için önceden belirlenmiş olan asgari uygulama yönetiminin yapılmasını sağlar. Bu gözlemlerin, dönem içinde öğretmen adayı becerilerinin kapsamlı bir resmini ortaya çıkaracak şekilde dönem boyunca amaçlı bir biçimde serpiştirilmiş olması gerekmektedir. Eğer öğretmen adayı, hedeflenen öğretme davranışlarının kazanımında beklenilenden daha büyük zorluk yaşıyorsa fakülte, gözlemlerin sıklığını arttırabilecek şekilde bu işe bir açıklık getirmesi gerekir. Ayrıca fakültenin, uygulamayı yürütme tarifesiyle belirlendiği gibi, her bir öğretmen adayı için uygulama öğretim elemanlarının görevlerini tamamlamaları gereken zamandan haberdar olması gerekir. Uygulama öğretim elemanlarına fazla sorumluluk yüklenmişse, uygulama yönetiminin bütün süreci olumsuz olarak etkilenebilir (örneğin, uygulama öğretim elemanının yoğun çalışmadan ötürü psikolojik olarak çökmüş olması, öğretmen adaylarının kontrol edilememesi gibi).

Illinois Üniversitesinde öğretmen adayları her dönem en az altı defa gözlenmektedir. İlk gözlem, tipik olarak dönem sırasında iki hafta olarak tarifelendirilir. Uygulama öğretim elemanlarının, gözlem yapmaları ve her bir gözlemin en az 30 dakikası için öğretmen adayına dönüt vermelerini gerektirmektedir. Uygulama öğretim elemanlarının, izleyen bir gözlemden dönüt vermesi için öğretmen adayıyla buluşmasını gerektirmektedir. Uygulama öğretim elemanları (zamanının %50'inde çalışma), genellikle bir dönem içinde altı öğretmen adayından sorumludur. Bu da uygulama öğretim elemanının uygulamada zorlanan öğretmen adayını daha sıklıkla gözlemleyebilmesine fırsat verir.

**6. Uygulamanın Yürütülmesini İzleme:** Uygulamayı yürütme sürecini objektif ve ölçülebilir yapan en önemli avantajı, üniversite öğretim üyelerinin uygulamayı yürütmenin nasıl yapacağı ile ilgili uygulama öğretim elemanını eğitmeleridir. Üniversite öğretim üyeleri, ara sıra uygulama ortamlarına uygulamayı yürütme stratejilerinde eğitilmiş uygulama öğretim elemanı ile birlikte giderek uygulama öğretim elemanının uygulamayı yürütme davranışı ile ilgili güvenilir gözlemler yapabilir. Bu gözlemler dönem boyunca serpiştirilebilir. Stratejileri uygulamada başarısız olan uygulama öğretim elemanları uygulamayı doğru bir şekilde yürütebilmeleri için tekrar eğitilirler. Üniversite öğretim üyeleri tarafından yapılan bu izleme, uygulamanın niteliğinin dönem boyunca kabul edilebilir bir şekilde yapılmasını sağlamaya hizmet eder.

**7. Hedef Öğretme Becerilerini Gözleme:** Bu öğretmenlik uygulaması yaklaşımı, uygulamayı yürütmenin başarısını değerlendirmeye birlikte öğretmen adayının öğretme becerilerini objektif olarak sürekli ölçmektedir. Bu ölçümler, uygulama tarifesinde belirtilen zamanlarda uygulama öğretim elemanının öğretmen adayını sınıfta ders anlatırken gözlemesi ve bu gözlem sırasında daha önceden belirlenen uygulamayı yürütme stratejisi ve tanımlanmış hedef öğretme becerilerinin yazılı olduğu kontrol listesini kullanarak yapılır. Bu gözlem sonucunda öğretmen adayları becerileri kazanamazlarsa ya da onların becerilerinde gerileme olursa o zaman üniversite öğretim üyeleri uygulamayı yürütme stratejilerini tekrar değerlendirirler ve alternatif yöntemler ya da uygulamayı yürütme tarifeleri belirlerler. Bu alternatif yöntemler bu modelde (örneğin, uygulama öğretim elemanlarının eğitimi, uygulamayı yürütme tarifesini uygulama gibi) tanımlanmış olan benzer süreç için tekrar

kullanılabilir. Eğer öğretmen adayları, bireysel olarak uygulama ortamlarında hedeflenen becerilerde yeterli ilerleme gösteremezlerse o zaman üniversite öğretim üyeleri ve uygulama öğretim elemanının uygulamayı yürütme stratejileri ve öğretmen adayı için tarifeleri tekrar değerlendirmesi gerekir. Uygulama öğretim elemanının, uygulamayı yürütmenin yanı sıra uygulama ortamında bir öğretmen adayı için problem olabilecek değişkenlerin de farkında olması gerekir. Örneğin, sınıf öğretmeniyle olumsuz ilişki ya da öğretmen adayının uygulamada çalıştığı öğrenci tipi ile ilgili eksikliği olabilir. Bunlar da dönem içinde öğretme becerilerini olumsuz olarak etkileyebilir.

### **2.3.5. Gazi Üniversitesi Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı**

Gazi Üniversitesinde Yetersizliği Olan Kişilere Öğretmen Yetiştirme Programı 1990'lı yıllardan bu yana uygulanmaktadır. Bu model, yeterliğe dayalı öğretmen yetiştirmeyi esas alır. Bu modelde, bir ders yılı (birinci ve ikinci dönem) boyunca yetersizliği olan öğrencilere hizmet veren devlet okullarına uygulama yapmaları için yerleştirilen öğretmen adaylarının yetersizliği olan öğrencilerde davranış değiştirmelerine yönelik olarak öğretme becerilerini kazandırma amaçlanmaktadır (Özyürek 2008). Bu model, Gazi Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Mehmet Özyürek öncülüğünde o sırada anabilim dalında çalışmakta olan kişilerle birlikte oluşturulmuştur. Bu modelin Öğretilbilir Zihin Engelliler Okullarındaki Öğretmenlik Uygulaması, Gazi Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Nihal Varol öncülüğünde o sırada anabilim dalında çalışmakta olan kişilerle birlikte geliştirilmiştir.

Gazi üniversitesi öğretmenlik uygulaması yaklaşımında, bütün uygulama öğretim elemanlarının uygulama yönetimini benzer şekilde uygulamalarını sağlamak için akademik yıl içinde bir yıl boyunca deneyimli bir uygulama öğretim elemanı eşliğinde uygulamaya giderek uygulama süreci ve uygulamanın nasıl yürütüleceği (öğretmen adaylarının uygulama yapacağı okula ve sınıfa yerleştirilmesi, anlatacakları konuların seçimi, dönütleri (anında onaylama ve düzeltici dönüt verme) nasıl verecekleri, kontrol listesinden faydalanarak öğretmen adayında hedef davranışların nasıl gerçekleştirileceği ve hedef davranışları nasıl puanlayacakları vb.) ile ilgili eğitimden geçirilir. Böyle bir eğitim uygulama öğretim elemanlarının uygulamayı yürütme stratejilerini doğru kullanmalarında büyük rol oynamaktadır.

Gazi üniversitesi öğretmenlik uygulamasında birinci ve ikinci dönemde yapılacak uygulamanın aşamaları (öğretmenlik uygulaması süreci ile ilgili öğretmen adaylarını bilgilendirmeye yönelik toplantı yapma, öğretmenlik uygulamasının yürütülmesi ve öğretmenlik uygulamasını değerlendirme toplantısı yapma) benzer özelliktedir. Ancak bu aşamaların içeriği dönem içinde öğretmen adayının göstermesi gereken amaçlara göre değişiklik göstermektedir. Örneğin birinci dönem için amaçlar: sınıfta davranış problemi olan bir öğrenciyi belirleme, bu öğrencinin davranışına yönelik sağaltım planı yazma ve uygulama, dört farklı disiplin alanına (hayat bilgisi, okuma yazma, matematik, resim vb) yönelik performans alım (giriş davranışlarını belirlemek için yapılan ayrıntılı değerlendirme) planı yazma, değerlendirmeyi yaparken kullanılmak üzere materyal hazırlama, bu dört disiplin alanında yazılan performans alım planına uygun olarak değerlendirme yapma ve son olarak da değerlendirmesini yaptığı ilk alana yönelik ders planı yazma ve bu ders planına uygun olarak ders anlatma iken ikinci dönem için amaçlar, yeni bir gözlemlerle sınıf içinde devam eden uygun olmayan davranış listesini hazırlama ve buna göre sınıfa uygun olmayan davranış tablosunu yeniden düzenleme, beş farklı disiplin alanına ders planı yazma ve ders planına uygun öğretim materyali geliştirerek sınıfta ders anlatmadan oluşmaktadır.

Bu araştırma, öğretmenlik uygulamasının ikinci dönemine yönelik amaçlarla ilgili yapıldığından, Gazi üniversitesi öğretmenlik uygulamasının ikinci döneminde yapılan uygulama süreci (öğretmenlik uygulaması süreci ile ilgili öğretmen adaylarını bilgilendirmeye yönelik toplantı yapma, öğretmenlik uygulamasının yürütülmesi ve öğretmenlik uygulamasını değerlendirme toplantısı) aşağıda sırasıyla betimlenmiştir.

**1- Öğretmenlik Uygulaması Süreci İle İlgili Öğretmen Adaylarını Bilgilendirmeye Yönelik Toplantı Yapma:** Uygulama öğretim elemanları, öğretmen adaylarına ikinci dönem uygulamasının kapsamı-işleyişi, amaçları (sınıf kontrolüne yönelik amaçlar ve öğretime yönelik amaçlar), etkinlikler (okulda yapılacak bayram vb törenlere ve eğitim amaçlı gezilere katılım gibi), değerlendirme ve dönem içinde yapılacak toplantı konuları ve tarihlerinin yer aldığı yazılı bir “Öğretmenlik Uygulaması Rehberi” verirler (Varol, 1999). Bu rehberde, uygulamanın yapılacağı okullar, ikinci dönem uygulamasının başlangıç ve bitiş tarihleri, öğretmen adayının uygulamadan başarılı sayılması için yapması beklenen davranışlar ve bu davranışların gerçekleştirilmesi için gerekli olan son tarihler yer almaktadır. Uygulama öğretim

elemanları toplantı sırasında bir yandan bu rehberde yazılı olan davranışları açıklarken diğer yandan da öğretmen adaylarının okulda uymaları gereken kurallarla (okula giriş-çıkış saatleri, okula gelirken kılık kıyafetlerinde dikkat edecekleri noktalar, uygulama öğretim elemanlarıyla görüşme zamanları, sınıflarındaki öğrencilere ve sınıf öğretmenine karşı olan sorumlulukları vb) ilgili birinci dönem öğretmen adaylarının yaptıkları için onaylama, eksik yaptıkları, yanlış yaptıkları ya da hiç yapmadıklarına yönelik düzeltici dönütler verirler. Öğretmen adaylarının varsa sorularını cevaplarlar.

Uygulamaya yönelik genel bilgilerin ardından uygulama süreci içinde öğretmen adaylarından beklenen davranışların (ikinci dönem için, yeni bir gözlemle sınıf içinde devam eden uygun olmayan davranış listesini hazırlama ve buna göre sınıfa uygun olmayan davranış tablosunu yeniden düzenleme, beş farklı disiplin alanına ders planı yazma ve ders planına uygun öğretim materyali geliştirerek sınıfta ders anlatma) basamaklarının yazılı olduğu kontrol listeleri (öğretme becerileri değerlendirme formları), öğretmen adaylarına verilir. Bu formlarda yazılı olan davranışların anlamı öğretmen adaylarına açıklanır.

**2- Öğretmenlik Uygulamasının Yürütülmesi:** “Öğretmenlik Uygulaması Rehberi”nde belirtilen sıra ile öğretmen adaylarının yapmaları gereken çalışmaların hatırlatılması, öğretmen adaylarını çalışmaların hazırlık aşamasında ve sınıflarında bu çalışmaları yaparken gözleyebilmesi, anında ve ayrıntılı dönüt verilmesi gerekmektedir. Bunun için, öğretmenlik uygulaması sırasında uygulamayı yürüten öğretim elemanları her an öğretmen adaylarıyla birlikte uygulamanın yapıldığı okulda bulunur (Varol, 1999). Uygulama öğretim elemanlarının bu süreçteki bir diğer görevi ise, öğretmen adayı bir disiplin alanı ile ilgili çalışmalarını yaparken bir önceki disiplin alanında gereksinim duyduğundan daha az düzeltici dönüte gereksinim duyar hale gelmesini sağlamaktır. Öğretmen adayı sorumlu olduğu disiplin alanı ile ilgili çalışmalarını yaparken, öğretmen adayının uygulama öğretim elemanından aldığı düzeltici dönütler yok denecek kadar az olduğunda öğretmen adaylarında öğretmenlik uygulamasının amaçlarının gereçleştirdiği düşünülür (Varol, 1999).

Öğretmenlik uygulamasının yürütülmesi, kontrol listesinden faydalanılarak ders planı yazma (gözlem öncesi) becerilerine, ders anlatma (gözlem sırasında) becerilerine



dönüt verme, ders anlatma (gözlem sonrası) becerilerine dönüt verme olarak toplam üç aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar aşağıda sırasıyla açıklanmıştır.

**a- Kontrol listesinden (değerlendirme formu) faydalanılarak ders planı yazma (gözlem öncesinde) becerilerine dönüt verme:** Uygulama öğretmen elemanı, ikinci dönem sınıf içinde devam eden uygun olmayan davranış listesini hazırlama ve buna göre sınıfa uygun olmayan davranış tablosunu yeniden düzenleme, beş farklı disiplin alanına yönelik ders planı yazma ve ders planına uygun öğretim materyalini hazırlama aşamalarında öğretmen adaylarının uygulama yaptığı okulda bulunarak, öğretmen adayının kendisinde bulunun ilgili disiplin alanına yönelik kontrol listesine göre yazıp getirdiği ders planını inceleyerek kontrol listesine göre öğretmen adayının kendiliğinden doğru yazdığı davranışlar için onaylama (Örneğin öğretmen adayı çalışmaya giriş yapma basamağını ders planı hazırlama kontrol listesine uygun yazmışsa “çalışmaya giriş yapmayı uygun şekilde yazmışsın” der) dönütü verir. Öğretmen adayının, ders planı incelendiğinde hiç yazmadığı, yanlış yazdığı ya da eksik yazdığı basamaklarla ilgili düzeltici dönütler verilir. Örneğin öğretmen adayı sınıf ortamını çizmemişse, uygulama öğretmen elemanı “..... yapman güzel ancak sınıf ortamını da çizmen gerekirdi, şimdi sınıf ortamını da çiz” der. Öğretmen adayı ders planı yazımını belirlenen ölçüt düzeyde gerçekleştirmişse ders planı tekrar yazdırılmaz. Ancak belirlenen ölçüt (en az 75 puan) düzey gerçekleştirilmemişse öğretmen adayı aldığı dönütlere uygun olarak ders planını evde tekrar yazdıktan sonra ertesi gün uygulama öğretmen elemanına getirir ve uygulama öğretmen elemanı da ders planını birincisinde olduğu gibi değerlendirir. Bu süreç öğretmen adayı ölçüt düzeyinde ders planı (performans alım planı, sağaltım planı) yazana kadar devam eder (Varol, 1999). Bir disiplin alanıyla ilgili öğretmen adayı ilgili disiplin alanına yönelik “değerlendirme formu”ndan 75 ve üzerinde puan aldığı yazdığı ders planına uygun olarak o disiplin alanıyla ilgili sınıf içinde uygulama yapma aşamasına geçilir.

**b- Kontrol listesinden (değerlendirme formu) faydalanılarak ders anlatma (gözlem sırasında) becerilerine dönüt verme:** Uygulama öğretmen elemanı, beş farklı disiplin alanına yönelik yazılan ders planına uygun olarak sınıfta ders anlatma aşamasında öğretmen adaylarının uygulama yaptıkları sınıflarda bulunarak öğretmen adayının ders anlatma davranışlarına kontrol listesinden faydalanarak anında onaylama (derse girişi uygun yaptığını görüyorum, aferin araçları çok güzel incelettin vb.) ve

düzeltilici dönütler verir. Düzeltilici dönütleri verirken en az ipucu gerektirenden en çok ipucu gerektiren doğru bir yol izler (Varol, 1999). Örneğin öğretmen adayı, derse giriş yapmadan sunuya geçmişse, uygulama öğretim elemanı, parmağıyla kural tablosunu işaret (işaret ipucu) eder. Öğretmen adayı işaret ipucuyla davranış gerçekleştiremediğinde, uygulama öğretim elemanı örneğin “sunuya geçmeden önce ne yapacaktın?” diyerek ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorar. Öğretmen adayı yönlendirici ipucuyla da yapamazsa örneğin “derse giriş yap” diyerek “Sözel ipucu” verir. Öğretmen adayı bu şekilde de davranışı yapamazsa uygulama öğretim elemanı öğretmene adayına o temel beceri basamağının ilk alt basamağı ile ilgili işaret (örneğin öğretmene adayın derse giriş yapma basamağını söylediğinde de yapmadıysa uygulama öğretim elemanı parmağıyla kural tablosunu gösterir) eder. Öğretmen adayı, ilgili davranışı yine istenildiği şekilde yapmazsa, uygulama öğretim elemanı bu defa o davranışla ilgili olarak ne yapacağını (örneğin uygulama öğretim elemanı “derse girişte ne yapman gerekirdi? der) sorarak yönlendirici ipucu verir. Öğretmen adayı, ilgili davranışı istenildiği şekilde yapmazsa, uygulama öğretim elemanı bu defa o basamakla ilgili olarak ne yapacağını (örneğin, “kurallarını açıkla” der) söyleyerek “sözel ipucu” verir. Öğretmen adayı ilgili davranışı istenildiği şekilde yapmazsa uygulama öğretim elemanı, ilgili davranışa yönelik ne yapacağını söylerken aynı zamanda ne yapacağını işaret ederek (Örneğin, uygulama öğretim elemanı öğretmene adayına “kurallarını açıkla” derken aynı zamanda kural tablosunu ve öğrencileri gösterir) “sözel ipucu ve işaret ipucu birlikte” verir. Öğretmen adayı ilgili davranışı istenildiği şekilde yapmazsa uygulama öğretim elemanı, öğretmene adayına kendisini izlemesini söyler ve ilgili basamağı açıklayarak nasıl yapıldığını göstererek (Örneğin, uygulama öğretim elemanı öğretmene adayına “dur ve beni izle” der ve kuralları öğrencilere açıklarken de “bak ben kuralları açıklıyorum” der, ardından “hadi sen de şimdi benim yaptığım gibi yap” der) “model olma” ipucunu verir. Öğretmen adayı bu şekilde istenildiği şekilde yapmazsa uygulama öğretim elemanı öğretmene adayına ilgili davranışı fiziksel yardımda bulunarak yaptırır (Varol, 1999).

**c- Kontrol listesinden (değerlendirme formu) faydalanılarak ders anlatma (gözlem sonrası) becerilerine dönüt verme:** Ders anlatımı (gözlem) bittikten sonra, uygulama öğretim elemanı ve öğretmene adayın uygulama yapılan okulun boş bir odasında bir araya gelerek toplantı yaparlar. Toplantı sırasında ilk olarak, uygulama öğretim elemanı öğretmene adayından öğretimini yaptığı dersin her bir basamağı ile ilgili

neler yaptığını anlatmasını ister. Sonra uygulama öğretim elemanı öğretmen adayının öğretim sırasında neler yaptığını ilgili disiplin alanına yönelik “değerlendirme formu”na bakarak söyler ve öğretmen adayına onaylama ve düzeltici dönütler verir. Öğretmen adayı, “Değerlendirme formu”nda yer alan ölçütü (en az 75 puan) karşılayamamış ve dersi başarısız kabul edilmişse öğretmen adayının aynı dersi başka bir gün sınıfta tekrar anlatması istenir ve uygulama öğretim elemanı da bu dersi ilk ders anlatımındaki gibi izleyerek onaylama ve düzeltici dönütler verir. Bu aşamada öğretmen adayı dersten başarılı olana kadar ders anlatımları tekrarlanır (Varol, 1999).

**3- Öğretmenlik Uygulamasını Değerlendirme Toplantısı:** Öğretmenlik uygulaması sırasında öğretmen adayından yapması beklenen -“Öğretmenlik Uygulaması Rehberi”nde yer alan- davranışlar başarı ile tamamlandıktan sonra uygulama öğretim elemanı öğretmenlik uygulamasının, öğretmenlik uygulaması süreci ile ilgili öğretmen adaylarını bilgilendirmeye yönelik toplantı yapma, öğretmenlik uygulamasının yürütülmesi aşamalarına yönelik ve bu aşamalarda uygulama öğretim elemanının öğretmenlik uygulamasını yürütme tarzı (öğretmen adayına dönüt verme tarzı, kullandığı dönüt türü vb.) ve öğretmen adayının uygulama sırasında kendisini nasıl hissettiği, uygulamanın başından itibaren öğretme becerilerinde meydana gelen değişiklikleri ve öğretmenlik uygulamasının hoşuna giden ve gitmeyen yönlerine ilişkin görüşlerini alır.

### 2.3.6. Diğer Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımları

Zimpher (1984) öğretmen yetiştirmede kullanılan dört öğretmenlik uygulaması yaklaşımını tanımlamıştır (Toro-Zambrana, 1996). Bunlar aşağıda sırasıyla açıklanmıştır.

**1- Uygulamalı Davranışsal Yaklaşım:** Öğretmen davranışlarını kazandırmada uygulamalı davranış analizinin yöntemlerinin kullanıldığı bir yaklaşımdır. Dört aşamadan oluşmaktadır. **a-** Öğretmen davranışları ya da yeterliklerini belirlemek. **b-** Belirlenen davranışları gözlemek için geçerli ve güvenilir bir değerlendirme sistemi desenlemek. **c-** Öğretmen adayına öğretme davranışlarını kazandırmak için öğretmen adayını sınıf içinde gözlemek ve öğretme davranışlarına dönütler vermek. **d-** Dönütleri sistematik bir şekilde azaltarak öğretmen adayının kazandığı öğretme davranışlarının

sürekliliğini sağlamaktır. Bu yaklaşım öğretmen adaylarının performanslarını doğrudan ve tam olarak ölçmek için öğretmen yetiştirmede kullanılmaktadır (Toro - Zambrana, 1996; Demchack ve Brovder, 1987).

**2- Yatay (horizontal) Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı:** Uygulama öğretim elemanı ve öğretmen adayı amaçları birlikte tanımlarlar. Amaçlarda belirtilen dersler gözlenerek öğretmen adayının gayreti ve uygulaması arasında karşılaştırmalar yapılarak öğretme becerileri kazandırılmaktadır.

**3- Rehberli Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı:** Uygulama öğretim elemanı, öğretmen adayına eğitimsel problemleri çözmek için anında ve kullanışlı önerilerde bulunmaktadır.

**4- Rehbersiz Öğretmenlik Uygulaması Yaklaşımı:** Uygulama öğretim elemanının eğitimsel problemleri çözmeye yönelik olarak öğretmen adayının fikir ve önerilerini almak için sorular sormasını içermektedir.

Yukarıda sayılan öğretmenlik uygulaması yaklaşımlarının yanı sıra Tillema ve Veenman, ise bir öğretmenlik uygulamasının beş aşamadan oluşması gerektiğini vurgulamışlardır (Cruickshank ve Metcalf, 1990):

- 1- Teorik bilginin sunumu, strateji ya da becerinin belirlenmesi
- 2- Öğretme becerilerinin gösterilmesi ya da model olma
- 3- Benzetilmiş ortamlarda ve doğal sınıf ortamlarında öğretme becerilerinin uygulanması
- 4- Yapısal ve açık uçlu dönüt verme (performansa bilgi sağlama)
- 5- Uygulama için rehberlik yapma (becerilerin sınıfa transferinde)

Öğretmen adaylarının öğretme becerilerini kazanması için, oldukça fazla uygulama yapmaları gerekmektedir. Ancak öğretmen adayları uygulamaya başlar başlamaz hemen yetersizliği olan öğrencilerle öğretim yapmamalıdır. Öğretmen adayları teorik olarak ve videodan izleyerek öğrendikleri etkili öğretimin basamaklarını öncelikle prova ederek uygulamaları gerekmektedir. Örneğin, öğretmen adaylarından iki ya da üçü öğrenci rolü yapar ve diğer bir öğretmen adayı öğretme becerilerini

kullanarak bu küçük gruba öğretim yapar. Bu uygulamayı öncelikle yetişkinlerle yapmak, öğretim hatalarından yetersizliği olan öğrencilerin etkilenmesini engellemektedir. Bu yolla öğretmen adayları, öğretim becerilerini öğrenmekte ve gerçek bir öğrenme ortamında mümkün olmayan çok fazla uygulama yapabilmektedir. Öğretmenlik uygulaması işleminin son aşamasında öğretmen adayları yetersizliği olan çocuklar için açılmış devlet okullarının sınıflarında bu becerileri, uygulama öğretim elemanının gözetiminde uygularlar. Bu sırada uygulama öğretim elemanı, öğretmen adaylarına istenilen öğretim davranışlarını kazandırmayı ve yetersizliği olan öğrencilerde öğretim becerilerini kullanmayı dönütlerle öğretir (Hall, 1991).

## **2.4. ÖĞRETME BECERİLERİNİN KAZANDIRILMASI**

Öğretmen adaylarının öğretim becerilerini kazanması, kazandıkları bu becerileri yeni becerilere genelledebilmeleri ve uzun dönemde sürdürebilmeleri, öğretmen adaylarına verilen ipucu ve dönütle mümkün olmaktadır (Conderman ve diğerleri, 2005; Scheeler ve diğerleri, 2004; Coulter ve Grossen, 1997; Hall, 1991; Cruickshank ve Metcalf, 1990).

### **2.4.1. İpucu Verme**

İpucu, belli bir uyarının (ayırt edici uyarın) varlığında, öğrenciye ne ve nasıl yapılacağına hatırlatılmasıdır (Özyürek, 1996). Kaynaklarda, tepki ipucu ve uyarın ipucu olmak üzere iki tür ipucundan söz edilmektedir (Cooper, Heron ve Heward, 1987; Wolery, Ault, ve Doyle, 1992; Snell, 1993). Tepki ipuçları, öğrencinin doğru tepkide bulunmasını sağlamak amacıyla öğretmen tarafından öğrenciye sunulan davranış şekilleridir (Touchette ve Howard, 1984; Wolery ve diğerleri, 1992). Değişik kaynaklarda, çeşitli tepki ipucu türlerinden söz edilirken hepsinde ortak olanlar, sözel ipucu, işaret ipucu, model olma ve fiziksel yardımdır (Cooper ve diğerleri, 1987; Wolery ve diğerleri, 1992; Snell, 1993; Varol, 1996; Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004). Uyarın ipuçları ise, yine öğrencinin doğru tepki vermesini sağlamak amacıyla, öğretmen tarafından, uyaranda yapılan düzenlemelerdir (Cooper ve diğerleri, 1987; Snell, 1993).

İpucu kullanımının, iki önemli kuralı vardır. Bunlardan ilki, öğrenciye ne yapacağını belirtmeden önce, davranışın yapılmasını sağlayacak ayırtdedici uyarının ortamda bulunmasıdır. İkincisi ise, ipuçları mümkün olduğu kadar kısa sürede ortamdan kaldırılmalıdır (Özyürek, 1996). Böylece, öğrenciye ne yapacağı ile ilgili olarak verilen ipuçları geri çekilerek, öğrencinin herhangi bir ipucuna gereksinimi olmadan ayırt edici uyarana tepkide bulunması kazandırılmaktadır (Özyürek, 1996; Varol, 1996).

Wolery ve diğerleri, (1992) bu iki kurala ek olarak, ipuçlarını kullanırken şu noktalara dikkat edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir: a) Öğrenci için en az kontrol gerektiren ancak en etkili olan ipucu seçilmelidir, b) gerekli durumlarda, ipucu türleri birleştirilerek birlikte kullanılmalıdır, c) davranışla doğrudan ilgili ve en doğal ipucu türü seçilmelidir d) ipucu, sadece öğrenci dikkatini yönelttiği durumlarda sunulmalıdır, e) ipucu, öğrenciyi cezalandırıcı bir tutumla değil, destekleyici bir tutumla sunulmalıdır.

Araştırmada öğretmen adaylarına öğretme becerilerini kazandırmaya yönelik, “ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim”in ipucu verme boyutunun geliştirilmesi sırasında tepki ipucu türlerinden (sözel ipucu, işaret ipucu, model olma ve fiziksel yardım) yararlanılmıştır.

#### **2.4.2. Dönüt Verme**

Dönüt, öğrenciye öğrenmelerinin doğruluğu ya da yanlışlığı hakkında verilen mesajların tümüdür (Senemoğlu, 1997). Yani dönüt, öğrenciye amaçlananı ne kadar öğrendiği, daha neleri öğrenmesi gerektiği ve eksik öğrenmelerini tamamlamak için nelerden nasıl yararlanabileceği yolunda açıklamaları kapsar (Joyce ve diğerleri, 2000). Öğrenme süreci içinde bulunan kişiye kendi öğrenme gelişimi ile ilgili olarak; a- kişinin gösterdiği davranışın kendisinden beklenene ne derece yakın olduğu, b- kişinin gösterdiği davranışın beklenene çok yakın ise onun böyle bir davranışı yapmış olduğu, c- yakın değilse eksiklik ve aksaklıkların neler olduğu, d- varsa eksiklik ve aksaklıkların nasıl giderilebileceği ve e- öğrenmede ulaşılan son düzeyin ne olduğunu belirten tüm mesajlar dönüttür (Senemoğlu, 1997). Dönüt, doğru tepkiler için olumlu ya da onaylama dönütü, yanlış tepkiler için hata düzeltme ya da düzeltici dönüt olarak iki kategoride incelenmektedir (Heward 1996). Öğretimde doğru tepkileri övgü ve diğer

olumlu pekiştirme türleri izlemelidir. Yanlış tepkiler sistematik olarak düzeltilmelidir. Böylece öğrencinin yanlış tepkide bulunma olasılığı azaltılmış olur (Heward 1996).

Öğrencilere etkili dönütler vermek için etkili dönüte katkısı olan özellikler belirlenmiştir. Bunlar, dönütün doğası, dönütü verme zamanı ve dönütü veren kişilerdir.

**1- Dönütün doğası:** Dönütün doğası denilince, dönütün içeriği ve dönüt verme aracı anlaşılır. Dönütün içeriği, beş tür dönütten oluşmaktadır.

a- Düzeltici dönüt: Hatanın niteliğini dikkate alarak tekrar ipucu vermeyi gerektiren dönüttür. Örneğin “kavram araçlarını uygun tanıtmadın, ..... şeklinde tanı” gibi

b-Düzeltici olmayan dönüt: Öğrencinin hatasının niteliğini dikkate almadan, yapamadığını belirten dönüttür. Örneğin “kavram araçlarını uygun tanıtmadın” gibi.

c- Genel dönüt: Tepkiyi belirtmeden olduğunu ya da olmadığını belirten dönüt türüdür. Örneğin. “tamam” gibi

d-Olumlu (onaylama) dönüt: Özel bir davranışın gösterilmesinde verilen ödül niteliğindeki dönüttür. Örneğin “çok iyi yaptın” gibi.

e- Özel dönüt: Önceden belirlenmiş davranışlarla ilgili yaptığına ilişkin bilginin verilmesidir. Örneğin “araçları çok güzel incelettin” gibi.

Dönüt verme aracı, öğretim sırasında dönüt içeriğinin aktarılması yoludur. Bu daha çok dönütün yazılı mı, sözlü mü? Yoksa herhangi bir teknoloji kullanılarak mı verildiği ile ilgilidir. (Scheeler ve diğerleri 2004).

**2- Dönütü verme zamanı:** Dönütün ders sırasında anında verilmesi ve ders sonrasında verilmesidir (gecikmiş).

**3-Dönütü veren kişiler:** Öğretmenler, akranlar gibi.

Çeşitli araştırmalar, uygulamacıların dönüt verirken dikkat etmeleri gereken hususları ortaya çıkarmıştır. Bunlar;

a- dönütün davranışa ilişkin gözlenebilir ve açık bir şekilde ifade edilmesi gerektiği,

b- dönütün daha etkili olabilmesi için davranış olduğu sırada ya da hemen sonrasında verilmesi gerektiği, çünkü dönüt anında verilirse kişi değiştirmesi ya da geliştirmesi gereken şeyi daha iyi anlayacaktır. Kişinin davranışı ile dönüt verme arasındaki zaman arttıkça o dönüitten yararlanma düzeyi düşecektir,

c- dönüt sadece üzerinde çalışılan davranış ya da beceriye verilmelidir,

d- doğru davranışlar için verilen onaylama dönütü ile hatalı davranışlar için verilen dönütün birbirini dengeler durumda olmasına dikkat edilmelidir. Her zaman düzeltici dönüt almak kişi için hoş bir durum değildir. Uygulamacı ile kişi arasında olumlu etkileşim kurulmasını engelleyebilir veya varolan etkileşimi olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle, olumlu ve doğru yapılan davranışlar için de onaylama dönütü verilmesine özen gösterilmelidir (Kırcaali-iftar ve Tekin, 2001; Coulter ve Grossen, 1997; O'Reilly, 1994; O'Reilly ve diğerleri, 1994; O'Reilly, 1993; O'Reilly, 1992; O'Reilly v e diğerleri, 1992; Schuster ve Stevens, 1991).

Öğretmen adaylarına dönüt vermek, alanda yapılan uygulamaların etkililiklerinde önemli bir role sahiptir. Dönüt, öğretmen adayının öğretme becerilerini edinmesini sağlamak için gerekli görülmektedir. Öğretmen eğitiminde dönüt, davranış değiştirme ve uygun davranışı sürdürme için sıklıkla kullanılan yöntemlerden birisidir. Öğretmen ya da personel eğitimindeki dönüt, personel ya da öğretmen adayına onların iş davranışının bazı yönlerini tanımlayan bilgi verme olarak adlandırılır. Bu bilgi çoğu kez bir kişi ya da öğrencinin belli bir davranış kategorisinin gösterilmesinde sıklıkla ortaya çıkmasıyla ilgilidir (Toro- Zambrana, 1996). Dönüt, personel ya da öğretmen adayına, yazılı belgelerin kontrolü gibi gözlemsel bilgiye dayanan, personel ya da öğretmen adayının işiyle ilgili olarak verilir. Bu dönüt, pekiştiricilerle birlikte ya da pekiştiricisiz çeşitli biçimlerde verilebilir (Toro- Zambrana, 1996). Dönütün verilme biçimleri aşağıda verilmiştir.

a- Sözel Dönüt: Sözel dönüt iki unsurdan oluşmaktadır. İlki, herhangi bir yorum olmaksızın gözlenen davranışın betimlenmesidir. İkincisi ise, sözel ödül, belirli öğretmen adayına davranışı ile ilgili özel onaylama ifadeleri olarak adlandırılmaktadır.

b- Video Dönütü: Öğretmen adayı ya da personelin performanslarını video yoluyla göstermeyi içermektedir.

c- Yazılı Dönüt: Gizli ve açıkça verilen dönüt olmak üzere iki şekilde yapılır. Yazılı gizli dönüt, bireysel olarak öğretmen adayı veya personele gizli olarak iş performansı ile



ilgili dönüt vermektir. Açıkça verilen dönüt ise, birkaç personel ya da öğretmen adayına, bir iş bölümünde açıkça uygun yaptığı davranışında bilgi vermek olarak adlandırılmaktadır. Bu açıkça verilen dönüt, grafik ya da şema şeklinde bireysel ya da grupların davranışlarını gösterebilmektedir.

Araştırmaların önemli bir kısmında, dönüt vermenin bu farklı biçimleri kullanılmaktadır. Dönüt, a- öğretmen adayının önceden bildiği amaçlar ve sonuçlara verildiğinde, b- performansın sadece birkaç önemli yönüne odaklandığında, c- öğretmen adayının anlamasını geliştirmek ya da gelecekteki performansını artırmak için kullanılabilen özel bilgiler sunduğunda dönütün daha kullanışlı olduğu belirtilmiştir (Toro- Zambrana, 1996).

Araştırmada öğretmen adaylarına öğretme becerilerini kazandırmaya yönelik, “ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim”in dönüt verme boyutunun geliştirilmesi ve “sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin geliştirilmesi sırasında dönüte katkısı olan özelliklerden (dönütün doğası, dönütü verme zamanı ve dönütü veren kişiler) ve dönüt verme biçimlerinden (sözlü, video, yazılı) yararlanılmıştır.

## **2.5. ZİHİNSEL ENGELLİLERİN EĞİTİMİ ALANINDA ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI İŞLEM SÜREÇLERİNDEN İPUCU VE DÖNÜTÜN ETKİSİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK YURT İÇİ VE YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR**

### **2.5.1. Zihinsel Engellilerin Eğitimi Alanında Öğretmenlik Uygulaması İşlem Süreçlerinden İpucu Ve Dönütün Etkisini Belirlemeye Yönelik Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar**

Zihinsel engellilerin eğitimi alanında öğretmenlik uygulaması işlem süreçlerinden ipucu ve dönütün etkisini belirlemeye yönelik yurt içinde yapılmış bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

### **2.5.2. Zihinsel Engellilerin Eğitimi Alanında Öğretmenlik Uygulaması İşlem Süreçlerinden İpucu Ve Dönütün Etkisini Belirlemeye Yönelik Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar**

Toro-Zambrana (1996), Purdue Üniversitesinde Ağır Derecede Yetersizliği Olanlara Öğretmen Yetiştirme Programında kullanılan uygulama yönetimi işlem süreçlerinden ipucu ve dönütün, öğretmen adaylarına ders planı yazma ve ders anlatma becerilerini kazandırmaya etkisini araştırmayı amaçlamıştır.

Araştırmanın deneklerini, altı bayan öğretmen adayı oluşturmuştur. Bu öğretmen adayları, ağır derecede yetersizliği olan, birden fazla yetersizliği olan ve diğer sıklığı düşük yetersizliği olan öğrencilere hizmet vermeye yönelik olarak öğretmen yetiştirmek için desenlenmiş Purdue Üniversitesi Ağır Derecede Yetersizliği Olanlara Öğretmen Yetiştirme Programına kaydedilmişlerdir. Program, öğretmen adaylarına ağır derecede yetersizliği olanları değerlendirme, sağaltımı planlama, sağaltımı uygulama ve değerlendirme yöntemlerini öğrenme ve uygulamalarını sağlamak için desenlenmiştir. Bütün öğretmen adayları çalışma hakkında bilgilendirilmişlerdir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarını yapmaları için yerleştirildikleri sınıflardaki öğretmenlerin ise 10 yıllık öğretim deneyimine sahip oldukları belirtilmiştir.

Uygulama iki uygulama öğretim elemanı tarafından yürütülmüştür. Uygulama öğretim elemanı A, 30 yaşında, 11 yıldır özel eğitim alanında çalışan ve son 3 yıldır da Ağır Derecede Yetersizliği Olanlar İçin Programda uygulama yürüten bir bayan öğretim elemanıdır. Uygulama öğretim elemanı B ise, 43 yaşında, 15 yıldır özel eğitim alanında ve 1 yıldır Ağır Derecede Yetersizliği Olanlar İçin Programda çalışan bir bayan öğretim elemanıdır. Aynı zamanda bu uygulama öğretim elemanının, işbirlikçi öğretmen olarak uygulama yürütmede 5 yıllık deneyime sahip olduğu belirtilmektedir. Her iki uygulama öğretim elemanın da daha önceki uygulamayı yürütme performansları mükemmel olarak belirtilmiştir.

Araştırma, ağır derecede yetersizliği olan çocuklara hizmet veren çeşitli özel sınıf ortamlarında yapılmıştır.

Araştırmada tek denekli deneysel desenlerden AB deseni kullanılmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkenleri, öğretmen adaylarının uygulamanın bir parçası olarak ders planı yazma ve öğretmen adaylarının yazdıkları bu ders planlarını sınıfta uygulamalarından oluşmaktadır.

Araştırmanın bağımsız değişkenini ise uygulama yönetimi işlem süreçlerinden ipucu ve dönüt oluşturmuştur. Uygulama yönetimi işlem süreçlerinin ilk basamağı, uygulama için gerekli olan yeterliklerin, formların ve bir dizi yapılacak işlerin yer aldığı program el kitabının öğretmen adayına ve sınıftaki öğretmene verilmesinden oluşmuştur. İkinci basamakta, öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanları tarafından sınıflara yerleştirilmiştir. Okul takvimindeki doğal aralar olmadıkça uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarının öğretim yaptığı sırada onları gözlemek amacıyla en azından haftada 2 kere, 30 dakikadan 1 saate kadar öğretmen adaylarını gözlemleri ile yazılı ürünlerin hazırlaması, onlara geliştirici dönütler vermek ve uygulama deneyimiyle ilgili diğer etkinlikleri tartışmak için öğretmen adayı ile uygulama öğretim elemanının buluşması üçüncü basamağı oluşturmuştur. Bu üçüncü basamak, uygulama alanı içinde yapılacaklar ve uygulama alanı dışında yapılacaklar olarak ikiye ayrılmıştır. Uygulama alanı içinde yapılacaklar ve öğretmen adayını öğretim yaparken gözleme, öğretmen adaylarıyla gözlem sürecinin hemen ardından, gözlemi **a-** öğretim oturumu sırasında öğretmen adayının genel performans hakkında olumlu durumları betimleme, **b-** öğretim işlem süreçlerini kullanma hakkında performansına uygun olarak özel dönüt (sözlü) verme, **c-** oturum sırasında yaptığı hataları tartışma, **d-** doğru öğretim işlem süreçlerini gözden geçirme, **e-** sonuçta ödüllendirme, **f-** gözlemi kaydetme, ve **g-** gözlemin yazılı dönütünü verme- tartışmadan oluşmuştur. Uygulama alanı dışında yapılacaklar ise, öğretmen adayları tarafından program el kitabına uygun olarak tamamlanmış yazılı ürünlere bakma, yapılan yazılı ürünlere sözlü ve yazılı dönüt verme, uygulama deneyimi ile ilgili konuları, sorun ya da soruları tartışma, sonraki gözlem ziyaretlerini ve görüşmeleri düzenlemeden oluşmuştur.

Öğretmen adayı %100 doğrulukla bütün ders planlarını tamamladığında, öğretmen adayının uygun öğretim programları geliştirmede yeterli olduğu düşünülmüştür. Bu çalışma için ayrı bir grup ölçüt geliştirilmiştir. Öğretim planının

%90'ı ya da daha fazlası, izleyen öğretim yöntemleri kullanılarak doğru bir şekilde uygulanırsa, bir öğretim dersinin doğru olarak yapıldığı düşünülmüştür. Başlama düzeyi evresi, öğretmen adayının uygulama öğretim elemanın ilk ziyaretinden önce yaptığı öğretimin gözlenmesiyle yürütülmüştür. Bununla birlikte uygulama öğretim elemanının gözden geçirmeden ve dönüt vermeden önceki, öğretmen adayının uygun ders planlarının bir kopyası (ilk taslak) araştırmacılar tarafından alınmıştır.

Araştırmada, Purdue Üniversitesinde Ağır Derecede Yetersizliği Olanlara Öğretmen Yetiştirme Programında kullanılan formlar verilerin toplanmasında kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçları, öğretmen adaylarının ders planlarını yazmalarında ve ders anlatmalarında, uygulama yönetimi işlem süreçlerinden ipucu ve dönütün amaçların gerçekleşmesine yol açtığını göstermiştir. Ayrıca sonucunda, öğretmen adaylarının öğretim programı hazırlama ve öğretim yapma hakkındaki yapılanları eleştirebildikleri bulunmuştur.

Goodman ve diğerleri (2008), Sheeler ve Lee'nin 2002 yılında yetersizliği olan öğrencilere öğrenme konularını öğretmenin doğruluğu ve düzeyini ölçerek çeşitli öğretim yöntemlerini ve sınıf ortamında bir danışmanlık modeli olarak kablosuz FM dinleme sistemini (BIE) kullanarak yaptıkları araştırmayı genişletmeyi amaçlamışlardır.

Araştırmanın deneklerini, Tina, Teri ve Laura isimlerinde üç öğretmen adayı oluşturmuştur. Bu öğretmen adaylarının hepsi lisans eğitimi ve özel eğitim sertifikası almışlardır.

İlk yazar araştırmaya danışman olarak katılmıştır. Bu danışman öğrenme ünitelerinin öğretimi sırasında öğretmen adayına ipucu ve dönüt vermekten sorumlu olduğu kadar, gözlem sırasında davranışların ölçülenmesinden de sorumlu olmuştur.

Tina'nın yerleştirildiği 6.-8. sınıf, ağır derecede duygusal bozukluğu olan ve başka sağlık problemleri (örneğin, dikkat eksikliği, hiperaktivite) olan öğrencilerden oluşmaktadır. Bu öğrencilere doğrudan öğretim yöntemi, işbirlikçi öğrenme ve akran öğretimi gibi yöntemler kullanılarak genel müfredat konuları öğretilmektedir. Teri ve Laura'nın yerleştirildikleri üçüncü sınıflar, gelişim geriliği olan ve otistik öğrencilerden

oluşmaktadır. Bu öğrencilere, matematik, dil becerileri ve okuma gibi temel akademik becerileri, doğrudan öğretim ve ayrık denemeler gibi yöntemler kullanılarak öğretilmektedir.

Araştırmada tek denekli deneysel desenlerden denekler arası çoklu başlama düzeyi deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımlı değişkenleri, öğretmen adaylarının öğrenme konularını öğretme doğruluğu ve düzeyinden oluşmaktadır. Bunlar,

**a-** Öğretmen adayının sözle, sözsüz, jestlerle ya da bir nesneyle öğrenciyi tepkiye yönlendirmesidir. Örneğin “öğretmen adayı bir topu işaret ettiğinde, öğrencinin “top” tepkisini vermesi”.

**b-** Öğrencinin, öğretmen adayının tepkiye yönlendirmesinin hemen ardından verdiği doğru ya da yanlış tepkilerdir. Bu tepkiler, sözlü, sözsüz ya da jest olarak tanımlanmıştır ve doğru ya da yanlış olarak puanlanmıştır.

**c-** Öğretmen adayının, öğrencinin verdiği doğru ya da yanlış tepkisini pekiştirmesi ya da düzeltmesidir. Öğretmen adayının bu tepkileri sözel ya da işaret diliyle birlikte puanlanmıştır. Öğretmen adayının tepkileri, öğretmen adaylarının öğrenci doğru bir tepki verdiği pekiştirmeyi kullanıyorsa ya da öğrencinin zor bir cevabı için düzeltme veriyorsa doğru olarak işaretlenmiştir.

Öğretmen adaylarının öğrenme konularını öğretme doğruluğu ve düzeyi ile ilgili verileri toplamak için “Öğretmen Performansı Doğruluğu ve Düzeyi Skalası (TPRA)” kullanılmıştır. Ayrıca her bir oturum kaydedilmiştir.

Araştırmanın bağımsız değişkenini, danışmanın öğretmen adayına verdiği ipuçları oluşturmuştur. Danışman tarafından verilen ipucu çeşitleri farklı olmasına rağmen, bu ipuçlarının özelliğine göre özel olarak puanlanma yapılmamıştır. Örneğin, danışmanın bir öğretmen adayına verdiği ipucu “bir soru sor” ya da “düzeltme yap” şeklinde ise ikisi de ipucu olarak işaretlenmiştir.

Öğretmen adayları başlama düzeyi evresinde, öğretmen adayı sınıfında bir öğretim yaptığı sırada veri toplanacağı ile ilgili gözlemciler tarafından bilgilendirilmişlerdir. Başlama düzeyi evresinde veri toplayan kişi ve danışman bütün oturumlarda sınıfta bulunmuşlardır.

Uygulama evresinin her bir oturumunda, danışman sınıfın 5- 15 adım gerisinde öğrencilerin arkasında oturmuştur. Bu, danışmanın öğretimi kesmeden dönüt vermesini sağlayan ve en az zorluk çıkaran bir düzenlemedir. Danışmanın verdiği ipucu ve dönütleri sadece öğretmen adayının duyabilmesine imkan verir. Sınıfların tamamı 20-30 adımdır. Bu da danışmanın öğrencilerden yeterli uzaklıkta oturmalarını sağlar. Uygulama evresinde öğretmen adayı öğretim yaparken danışman öğrenme konuları ile bir ila üç kelimelik ipucu ve dönütler vermiştir. Danışmanın dönütleri öğrenme konularına odaklanmıştır. Örneğin eğer öğretmen adayı öğrencinin doğru cevabını pekiştirmemişse danışman radyoya “pekiştir” diyerek fısıldar. Eğer öğrenciler öğretmen adayının verdiği yönergeye 5 saniye içinde tepki vermezse, danışman “düzeltme yap, soruyu tekrarla” diyerek fısıldar. Eğer öğretmen adayı, ders sırasında konuyla ilgili olmayan bir konuşma yaparsa, danışman, “öğretime devam et ya da bir soru sor” diyerek fısıldar. Öğretim oturumundan sonra öğretmen adayı ve danışman dersin eleştirisini yaparlar. Bunu, ders sırasında verilen dönütlerin açıklaması ya da öğretmen adayına sorular sormak izler. Bu eleştiri oturumu tipik olarak 5 dakikadır ve ders sırasında ipucu verilen belli öğrenme konularına yönelik davranışlara odaklanmaktadır. Böylece danışmanın anında dönütü içeren öğretmen adayıyla etkileşimi (BIE yoluyla verilen ipucu) ve ders sonrasında yapılan toplantıdaki öneriler öğrenme konularının sunumunun nasıl geliştirileceğine ışık tutar.

Bu araştırmanın sonuçları, BIE teknolojisi kullanılarak danışman tarafından anında verilen dönütün, öğretmen adaylarının öğrenme konularını öğretmelerinin doğruluğu ve düzeyini arttırdığını göstermiştir.

Rathel ve diğerleri (2008), uygulama öğretim elemanı tarafından verilen ipucu ve performans dönütünün, öğretmen adaylarının duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrencilerle çalışırken sözel ve sözel olmayan olumlu ve olumsuz iletişim davranışlarının düzeyine etkisini değerlendirmeyi amaçlamışlardır.

Araştırmanın deneklerini, özel eğitimde master derecesi almak için çalışan, iki bayan öğretmen adayı oluşturmuştur. Bir no’lu denek, özel eğitimde tam zamanlı staj yaparken iki no’lu denek, 150 saat uygulama yapmaktadır. Denekler araştırma kapsamında hafta içi üniversite öğretim elemanı ile bir seminere katılmışlardır. Bir

no'lu denek başka bir üniversiteden kategorik olmayan lisans derecesi almış ve duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrencilerle ilgili uzmanlaşmak için özel eğitimde master eğitimine devam etmektedir. Bir no'lu deneğin halihazırda özel eğitim öğretmenliği lisansı bulunmasına rağmen özel eğitimde daha önce hiç çalışmamıştır. Bir no'lu denek, duygusal ve davranışsal bozukluğu olan öğrencilerle ilgili bilgilerini uygulamaya koymada bir ortaokulda kısmen lisans koşullarını yerine getirmek için bulunmuştur. Çalışmaya başlamadan önce uygulama öğretim elemanı, bir no'lu deneğin öğrencileriyle olan iletişimlerine dayanarak bir no'lu deneği araştırmaya dahil etmiştir. Uygulama öğretim elemanı, bir no'lu deneği uygulama sınıfına yerleştirmiş ve uygulama öğretim elemanı ilk sınıf gözlemlerinde onun sınıf yönetimiyle ilgili bazı zorluklar yaşadığını gözlemlemiştir. Buna dayalı olarak uygulama öğretim elemanı bir no'lu denek için sözel ve sözel olmayan olumlu iletişim davranışlarını kazandırmak için olarak performans dönütü vermeye karar vermiştir.

İki no'lu denek, bir no'lu denekle aynı üniversitenden adalet sistemi alanında lisans derecesi almış ve hem özel eğitimde hem de duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrencilerle ilgili uzmanlaşmış ve öğretme sanatında master düzeyinde eğitimine devam etmektedir. İki no'lu denek daha önce bir sınıfta çalışma deneyimi olmamıştır. Onun staj yerini duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrencilerin bulunduğu bir ortaokul sınıfı oluşturmuştur. Uygulama öğretim elemanı, iki no'lu deneğin sınıf öğretmenin sınıfında öğrencileriyle olumsuz sözel ifadeleri kullandığı için iki no'lu deneği bu araştırmaya dahil etmiştir. Ayrıca, iki no'lu deneğin, öğrencileriyle düzenli olarak olumlu iletişim becerilerini kullanıyor olmasına rağmen aynı zamanda pek çok olumsuz yorumlar da yaptığını gözlemlemiştir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarını yapmak için yerleştirildiği sınıflar, iki kenar mahalle ortaokuluyla sınırlandırılmıştır. Okullarda duygusal ve davranışsal bozukluğu olan öğrenciler için özel eğitim sınıfları bulunmaktadır. Bir no'lu deneğin sınıfı, 12 öğrenciden oluşmuş ve öğrencilerin sınıfı birinci ila beşinci sınıftan düzeylerde sınıflandırılmıştır. Sınıfta bir bayan öğretmen ve birisi bayan diğeri erkek iki uzman bulunmaktadır. Sınıf yaş ve yeterlilik düzeyine göre bölünmüştür. Öğretmen yaşı büyük olanlar ve daha çok akademik olarak ileri düzeydeki öğrencilerle çalışmaktadır. Bayan uzman orta düzeydeki öğrencilerle ve bir no'lu denek ise daha küçük yaşta birinci ve ikinci sınıftaki üç öğrenciyle çalışmaktadır. Erkek uzman ise, genel sınıf

yönetimi ve önemli müdahalelerden sorumludur. Öğrencilerin sıraları bir çizgi üzerinde sıralanmıştır, bununla beraber sınıftaki üç masadan birisinde küçük gruplarda ya da öğrencilerin sıralarını hep bir yere çekmelerine izin verilerek öğretim yapılmaktadır. Bu sınıfa bitişik bir de mola odası bulunmaktadır.

İki no'lu deneğin sınıfı, ikinci ila dördüncü sınıf düzeyinde sınıflandırılan, 6 öğrenciden oluşmaktadır. Sınıf öğretmeni ve uzman bayanlardan oluşmaktadır. Sınıfta öğretim, bağımsız çalışma bölümleri sırasında bireysel öğretim izlenerek, genellikle bütün sınıf için yapılmaktadır. Öğrencilerin sıraları odanın önündeki beyaz tahtanın karşısındaki çizgi üzerinde sıralanmıştır. Tipik olarak öğrenciler hem grup hem de bireysel öğretim sırasında sıralarında oturmuşlardır. Sınıfa bitişik bir mola odası bulunmaktadır.

Araştırmada tek denekli deneysel desenlerden denekler arası çoklu başlama düzeyi deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımlı değişkeninin öğretmen adaylarının duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrencilerle çalışırken sözel ve sözel olmayan olumlu ve olumsuz iletişim davranışlarının düzeyi oluşturmuştur.

Araştırmanın bağımsız değişkenini ise, uygulama öğretim elemanının öğretmen adayına verdiği ipucu ve performans dönütü oluşturmuştur. Sağaltımın başında ilk yazar her bir denekle bir araya gelerek çalışmanın amacını açıklamıştır. Yazar ilk olarak başlama düzeyinde her bir gözlem sırasında her bir öğretmen adayının olumlu ve olumsuz sözel ve sözel olmayan davranışlarının düzeyi ile ilgili bilgi vermiştir. Bu performans dönütü her bir kayıt yaprağının bir örneği, iki grafik ve olumlu ve olumsuz iletişim davranışlarının sıklığı ve olumludan olumsuzla öğretmen iletişim davranışlarının düzeyinden oluşmuştur. İlk yazar, öğrencilerle çalışırken olumlu iletişim davranışları ve ödül kullanmanın yararlarını açıklamıştır. Bununla birlikte yazar, kavramların daha iyi anlaşılmasını sağlamak için her bir tanımı tartışmış, açıklamış ve örneklerle hazır tanımların bir kopyasını öğretmen adaylarına vermiştir. İlk yazar, deneklerin merak ettikleri şeyleri ya da sorularını cevaplamıştır. İlk yazar, ders anlatımının olduğu gün e-mail yoluyla gözlemlerin sonucuna göre dönütleri hazırlamıştır. Öğretmen adaylarına bilgilendirici veri örneği, her bir grafik ve dört yorum e-mail ile gönderilmiştir. Bu dört



yorum, a- bir tebrik, b- düzeltici dönüt, c- doğru uygulama için ödül ve d- bir kişi ya da e-mail yoluyla sorularını cevaplamak için bir açıklama raporu sunusu oluşturmuştur. Denekler, ya bir kişi ya da e-mail yoluyla cevaplayarak, performans dönütünü aldıklarını bildirmişlerdir. İlk yazar ve uygulama öğretim elemanı ekstra soruları cevaplama için deneklerle haftalık toplanmışlardır. İlk yazar, genellikle haftada iki defa Salı ve Perşembe günleri gözlem yapmıştır. İki no'lu deneğin gözlemleri 8:30 ila 9:00 arasında bir grup etkileyici ders sırasında yapılmıştır. Bir no'lu deneğin gözlemleri 9:30 ila 10:00 arasında yapılmıştır. Gözlemler sırasında birinci yazar, sessizce odaya girmiş ve öğretim yapılan gruptan birkaç metre uzaklıkta bir sandalyeye oturmuştur. Gözlemlerini kaydetmiştir.

Araştırmanın sonuçları, öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanı tarafından verilen ipucu ve performans dönütünün, onların duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrencilerle çalışırken sözel ve sözel olmayan olumlu iletişim davranışlarını arttırdığı ve sözel ve sözel olmayan olumsuz iletişim davranışlarının sayısını azalttığını göstermiştir.

Scheeler (2002), öğretmen adaylarının, zihinsel yetersizliği olan öğrencilerinin üç tür tepkisine, uygun dönüt vermesini edindirmede, anında düzeltici dönüt vermenin etkisini araştırmak ve öğretmen adaylarının eğitim verdikleri yetersizliği olan öğrencilerde, öğretmen adaylarının davranışında oluşan değişikliğin etkisini incelemeyi amaçlamıştır.

Araştırmanın deneklerini beş öğretmen adayı oluşturmuştur. Bütün öğretmen adayları, katılmak için gönüllü olduklarını ifade etmişlerdir ve bu yüzden bir gönüllülük temelinde seçilmişlerdir. Bütün öğretmen adayları önceki yılda doğrudan öğretime göre öğretim işlem süreçlerini kullanarak bir uygulamayı başarıyla tamamlamışlardır.

Öğretmen adayları büyük bir kent okulunda, öğrenme ya da otistik çocukları kapsayan bir yarım gün öğrenmede desteklenmek için özel eğitim hizmetleri alan öğrencilerin bulunduğu dört sınıfa yerleştirilmişlerdir.

Çalışmaya katılan 26 öğrenci, okuma ve/veya matematikte beşinci sınıf düzeyinde okul öncesi dönemi aralığında işlevde bulunan yaşları 6 ile 14 arasında

öğrencilerdir. Grup, bir öğretmen adayına bir çocuk, diğerine üç çocuktan ve diğer iki öğretmen adayından her biri için altı çocukla grup eğitiminden oluşmuştur. Bir diğer öğretmen adayı, üç çocuktan oluşan iki grupla çalışmıştır. Özel dersler, doğrudan öğretimle okumayı, doğrudan öğretimle heceleme, takvim becerileri ve doğrudan öğretimle matematik becerilerinden olmuştur. Bütün destek özel eğitim çalışmaları öğretim programına göre sınıfta yapılmıştır.

Bu araştırmada, tek denekli deneysel desenlerden denekler arası çoklu başlama düzeyi deseni kullanılmıştır.

Bu araştırmanın bağımlı değişkenlerini, a- öğretmen adayının zihinsel yetersizliği olan öğrencinin üç tür tepkisine uygun dönütü verme yüzdesi, b- zihinsel yetersizliği olan öğrencinin oturma başına doğru tepkilerinin yüzdesi, c- dakika başına öğretmen adayının zihinsel yetersizliği olan öğrencinin üç tür tepkisine uygun dönütü verme oranı oluşturmuştur.

Araştırmanın bağımsız değişkenini, uygulama öğretim elemanı tarafından “bug-in-ear” (BIE) kullanılarak öğretmen adayına verilen sözel düzeltici dönütler oluşturmuştur. Öğretmen adayları, araştırmacılar (uygulama öğretim elemanları) tarafından her hafta bir ya da iki kez gözlenmişlerdir. Bir üniversite mezunu tarafından davranışlar kaydedilmiştir. Her ne kadar ders uzunluğu gözlem uzunluğundan daha uzun olsa da gözlem oturumları 20 ila 30 dakikalık sürelerde yapılmıştır. Öğretmenlere dönüt vermek için kablosuz FM dinleme sistemi, BIE kullanılmıştır. Konuşmacı (uygulama öğretim elemanı), öğretimin yapıldığı aynı odada otururken bir verici ve bir mikrofon başlığı takmıştır. Dinleyici (öğretmen adayı), uygulama öğretim elemanının konuşmasını duymak için kulaklık ve cep alıcısı kullanmıştır. Uygulama öğretim elemanı öğretmen adayından 2 ila 7 metre mesafe uzaklıkta yerleştirilen video kameranın bitişiğinde oturmuştur.

Araştırmanın sonuçları, anında düzeltici dönüt vermenin (gecikmiş dönütlerle birlikte), zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin doğru tepkilerinin artmasıyla bütün öğretmen adaylarının zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin üç tür tepkisine, uygun dönüt vermesini arttırmada etkili bir yol olduğunu göstermiştir.

Scheeler ve Lee (2002) öğretmen adaylarına sınıf ortamında çeşitli öğretme yöntemlerini kullanmayı kazandırmada kablosuz FM dinleme sisteminin (BIE) kullanılarak anında dönüt vermenin etkisini araştırmayı amaçlamışlardır.

Araştırmanın deneklerini, Mia, Scott ve Laura isimlerinde üç öğretmen adayı oluşturmuştur. Bu öğretmen adaylarından Mia ve Scott'ın genel eğitim sertifikası bulunmaktadır ve özel eğitimde çalışma sertifikası almak için çalışmaktadırlar. Mia ve Scott özel eğitim sınıflarında öğretim yapma deneyimleri olmamıştır. Bundan dolayı hizmet öncesi öğretmenler olabilecekleri düşünülmüştür. Mia'nın genel eğitimde 7 yıl, Scott'un ise 6 yıllık deneyimi bulunmaktadır. Üçüncü denek olan Laura'nın ise öğretim yapmaya yönelik herhangi bir sertifikası bulunmamaktadır ve öğretim yapmayla ilgili bir deneyime sahip değildir. Her bir denek özel eğitimde sertifika programına başlamadan önce başka bir alanda fakülte diploması almışlardır.

Uygulama, özel eğitimde teoriksel bilgi ve yöntemlerden oluşan 33 kredilik derslerin alınmasından sonra üç kredilik derecelendirilmiş kurslardan oluşur. Sınıf, 14 haftalık bir dönem için haftada bir gece üniversitedeki bir sınıfta bir araya gelmiştir. Uygulama süresince, öğretmen adaylarına, bir özel öğrenme gereksinimi olan öğrencinin BEP'inde bulunan akademik amaç(lar)ı kazandırmak için 90 dakikada doğrudan öğretim işlem süreçlerini uygulama öğretilmiştir. Doğrudan öğretim, öğrenci performansının izlendiği ve akademik becerilerle ilgili anında dönüt verildiği geniş bir içeriği olan, bu içeriğe yeterli zamanın paylaştırıldığı açık ve anlaşılır amaçların bulunduğu bir dizi öğretme davranışları olarak tanımlanmıştır. Doğrudan öğretimde, öğretmen amaç ve materyalleri seçer ve öğretimin hızını kontrol eder. BEP'teki amaçlar, bütün okumanın alanlarından seçilmiştir. Laura ve Scott çözümlene becerileri (örneğin, çok heceli sözcülerde ünlü sesleri sesletme, okuma parçalarını sözlü olarak tekrar etme ve sözcük dağılımını kontrol etmek için okuma kartlarını okuma ve bunların karışımlarını çözümlene gibi öğretilene becerileri doğrudan öğretim yöntemiyle yetersizliği olan öğrencilerde okuma akıcılığını artırma) üzerinde çalışmışlardır. Mia ise öğrencisiyle ünlü seslerin bir kombinasyonu ve karışımları üzerinde çalışmıştır.

Öğretmen adayları, yaşları 9 ila 10 arasında hepsi erkek olan özel gereksinimli öğrencilerle çalışmışlardır.

Bu çalışma, özel eğitimde doktora öğrencisi olan ve uygulama yönetmiş birisi tarafından yürütülmüştür.

Araştırmada tek denekli deneysel desenlerden denekler arası çoklu başlama düzeyi deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımlı değişkenleri, öğretmen adaylarının öğrenme konularını öğretme doğruluğu ve düzeyinden oluşmaktadır. Bunlar,

**a-** Öğretmen adayının sözlü, sözsüz, jestlerle ya da bir nesneyle öğrenciyi tepkiye yönlendirmesidir. Örneğin, öğretmen adayının “bu kelimeyi oku” demesi.

**b-** Öğrencinin, öğretmen adayının tepkiye yönlendirmesinin hemen ardından verdiği doğru ya da yanlış tepkilerdir. Bu tepkiler, sözlü, sözsüz ya da jest olarak tanımlanmıştır ve doğru ya da yanlış olarak puanlanmıştır.

**c-** Öğretmen adayının, öğrencinin verdiği doğru tepkisini pekiştirmesi (Örneğin, öğretmen adayının “iyi” ya da “tamam” demesi.) ya da yanlış düzeltilmesidir. Öğretmen adayının bu tepkileri sözlü ya da işaret diliyle birlikte puanlanmıştır. Öğretmen adayının tepkileri, öğretmen adaylarının öğrenci doğru bir tepki verdiğinde pekiştirmeyi kullanıyorsa ya da öğrencinin zor bir cevabı için düzeltme veriyorsa doğru olarak işaretlenmiştir.

Her bir oturum video ile kaydedilmiştir. Daha sonra kaydedilen bu görüntüler, Albers ve Greer (1991) gözlemleri kayıt etmek için kullandıkları formata benzer bir form kullanılarak kaydedilmiştir. Bir veri kağıdı, öğretmen adayının öğrenciyi tepkiye yönlendirmesi; öğrencinin, öğretmen adayının tepkiye yönlendirmesinin hemen ardından verdiği doğru ya da yanlış tepkiler; öğretmen adayının, öğrencinin verdiği doğru tepkisini pekiştirmesi ya da yanlışlarını düzeltmesinin bulunduğu üç sütundan oluşmuştur. İlgili sütunlara çek atılarak kayıt yapılmıştır.

Araştırmanın bağımsız değişkenini, uygulamayı yöneten kişinin öğretim elemanının öğretmen adayının ders anlattığı sırada Kablosuz FM dinleme sistemini kullanarak anında düzeltici sözlü dönüt vermesi oluşturmuştur.

Çalışma başlamadan önce her bir öğretmen adayına, üç aşamalı öğretim denemelerinin (öğretmen adayının öğrenciyi tepkiye yönlendirmesi; öğrencinin,

öğretmen adayının tepkiye yönlendirmesinin hemen ardından verdiği doğru ya da yanlış tepkiler; öğretmen adayının, öğrencinin verdiği doğru tepkisini pekiştirmesi ya da yanlışlarını düzeltmesi) açıklamasını içeren sözlü bir tekrar yapılmış ve üç aşamalı öğretim denemelerinin nasıl yapıldığına model olunmuştur. Başlama düzeyi evresinde öğretmen adaylarına, 10-15 dakika ders anlattıktan sonra bir toplantı yapılarak üç aşamalı öğretim denemeleri ile ilgili dönüt verilmiştir. Böylece başlama düzeyi evresinde de dönüt verilmiştir ancak burada gecikmiş dönüt kullanılmıştır. Toplantıda eksik ya da yanlış yapılan denemelerle ilgili dersten spesifik örnekler gösterilmiş ve bu denemenin nasıl yapılacağına yönelik dönüt verilmiştir. Toplantı sırasında öğretmen adayının uygun yaptığı denemelerle ilgili özel ödül verilmiştir. Her bir toplantı yaklaşık 5 dakika sürmüştür.

Uygulama evresinde, öğretim sırasında uygulamayı yöneten kişi sınıfın arkasında bir yerde oturmuş (yaklaşık 4 metre uzaklıkta), iki kulaklıkları bir mikrofon ve verici cihazı takmıştır. Öğretmen adayını ise uygulamayı yöneten kişinin dönütlerini duyabilmek için, cep alıcısı ve kulaklık takmıştır.

Uygulama başlamadan önce her bir öğretmen adayını cihazın kullanımına alıştırmak ve BIE'nin kullanımını uygulamak için iki deneme oturumu yapılmıştır.

Uygulama oturumlarında, öğretim davranışı gözlemlendikten verilen dönüt anında dönüt olarak tanımlanmıştır. Uygulamayı yöneten kişi, a- öğretmen adayını, öğrencinin bir davranışına herhangi bir tepki vermekte başarısız olduğunda o davranışa yönelik dönüt vermiştir, dolayısıyla üç aşamalı deneme tamamlamamıştır; b- eğer öğretmen adayını düzeltme için teşebbüste bulunur ancak yanlış bir şekilde tamamlarsa hatayı düzeltmek için dönüt vermiştir; c- öğretmen adayının öğrencinin cevabına yönelik verdiği dönütü ödüllendirmek için ödül niteliğinde ("iyi dönüttü" gibi) dönüt vermiştir.

Uygulama oturumları öncesinde her bir öğretmen adayını etkili öğretime yönelik kursu ve doğrudan öğretim yöntemini kullanarak ders anlatma kurallarını, unsurlarını ve içeriğini kullanmayı bir dizi benzetilmiş ortamda yapılan dersler sırasında başarılı bir şekilde tamamlamışlardır. Dolayısıyla uygulama sırasında düzeltici dönütler belirli davranışlara kısa ve öz olarak verilmiştir. Başlama düzeyi oturumlarında da düzeltici dönüt verme işi benzer şekilde yapılmıştır.

Bu araştırmanın sonuçları, bir öğretim sırasında öğretmen adayı tarafından sunulan üç aşamalı öğretim denemelerinin (öğretmen adayının öğrenciyi tepkiye yönlendirmesi; öğrencinin, öğretmen adayının tepkiye yönlendirmesinin hemen ardından verdiği doğru ya da yanlış tepkiler; öğretmen adayının, öğrencinin verdiği doğru tepkisini pekiştirmesi ya da yanlışlarını düzeltmesi) tamamlanmasında BIE teknolojisi kullanılarak anında verilen düzeltici dönütün, geleneksel gecikmiş dönüt verme işlem süreçlerinden daha etkili olduğunu göstermiştir.

Ingham ve Greer (1992), birinci çalışmada, öğretmen adayının yetersizliği olan öğrencilerle çalışması sırasında öğrencilerin doğru tepki düzeylerini ve öğretmen adayının öğretim becerilerindeki performansını arttırmada, “öğretmen performans düzeyi ve doğruluğu” (Teacher Performance Rate and Accuracy (TPRA)) adlı gözlem süreci ile dönütün birlikte kullanılmasının, etkisini değerlendirmeyi; ikinci çalışmada ise uygulama öğretim elemanının gözlem yapmadığı zamanda, öğretmen adayının uygulama öğretim elemanının gözlemleri sırasındaki gibi öğretim becerilerindeki performansını genelleyip genellemediğini değerlendirmeyi amaçlamışlardır.

Araştırmanın deneklerini, 4 öğretmen adayı ve 16 ağır derecede zihinsel yetersizliği olan öğrenci oluşturmuştur.

4 öğretmen adayı, master derecesi almış ve 3 yıldan 8 yıla kadar buradaki uygulamanın yürütüldüğü okulda öğretim denetimi yapmaktadırlar. Öğretmen adayları B ve C çalışma 1’e, öğretmen adayları A, C ve D çalışma 2’ye katılmışlardır. Sınıf B’deki öğretmen adayı çalışma 2’nin başlama düzeyi evresi sırasında ayrılmıştır. 2. çalışma için 2 yeni öğretmen (öğretmen adayı A ve D) buna karşılık öğretmen adayı C her iki çalışmaya da katılmıştır. Bununla birlikte sadece tek yeni bir sınıf olmuştur (Sınıf A). Öğretmen adaylarının değişimi, 2. çalışma için sınıf D için öğretmen adayı B’nin rolünü üstlenen öğretmen adayı D’nin seçilmesine neden olmuştur. Bu öğretmen adayı değişimi, çalışma 2’de bir gecikmiş çoklu başlama unsurunun kullanımını gerektirmiştir.

Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin IQ derecesi 8 ile 49 arasında olduğu belirtilmiştir. 8 öğrenci bakım evinde, bunların genç olan 6’sı evde yaşamaktadırlar. Kalan 8 öğrenci ise ailesiyle birlikte evde yaşamaktadırlar. 16 çocuğun 3’ü sözel, diğer

9'u iletişim için el işaretlerini kullanmaktadır ve 4'ü el hareketlerine ait davranış ya da ses çıkartmamaktadır. Hepsi, söz öncesi beceriler, günlük yaşam becerileri, küçük ve büyük motor beceriler, sosyal beceriler ve iletişim becerilerinde eğitim almaktadırlar.

Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler için hedef davranışlar, baş kontrolü, çevresel uyaranlara uygun tepkide bulunma, günlük yaşam becerilerini gerçekleştirme (Sınıf A), temel katılım ve nesne manipüle becerileri (kutunun içine koyma ve içinden çıkarma, nesne eşleme, vb. Sınıf B) ve akademik beceriler (20'ye kadar sayı hesapları) olarak sıralanmıştır. Bir öğrenci için, temel kelime tanımlama olarak belirlenmiştir (Sınıf C).

Uygulama öğretmeni (ilk yazar), 3 yıl okul psikologu ve müdür yardımcısı olarak ve son 4 yıldır müdür olarak 7 yıldır okulda çalışmaktadır.

Uygulama öğretim elemanı, davranış analizi ve özel eğitim yönetiminde bir doktora eğitim programında bulunmaktadır.

Her iki çalışma da çok yetersizliği olan çocuklar için devlet destekli özel küçük bir okulda yürütülmüştür. Bütün öğretmen adayları, yılda bir kere değerlendirilmektedirler. Bütün personel üyeleri, öğrenciler için okul psikologu tarafından yazılan ve denetlenen hem hızlandırma hem de yavaşlatma davranış değiştirme projelerini uygulamıştır. Bu programların dışında, öğretmen adayları, onların kendi tercihlerine göre davranışsal teknolojiyi kullanmışlardır.

Bu çalışmada tek denekli deneysel desenlerden ortamlar arası (2 sınıf) çoklu başlama düzeyi deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımlı değişkenlerini, öğretmen adayının yetersizliği olan öğrencilerle çalışması sırasında öğrencilerin doğru ya da yanlış tepkileri ve öğretmen adayının öğretme becerilerindeki performansı oluşturmuştur.

Araştırmanın bağımsız değişkenlerini ise TPRA gözlemleri ile sözlü ve görsel dönüt oluşturmuştur. Öğretmen adayları (öğretmenler), Greer (1985) tarafından geliştirilen ve Greer ve arkadaşları (1989) ve Selinske ve arkadaşları (1991) tarafından çalışmalarda tartışılan ve kullanılan işlem süreci kullanılarak gözlenmiştir. Bu

gözlemler 10 ile 20 dakika uzunluğunda olmuştur. Bütün oturumlar, en azından 20 eğitimsel deneyi ya da beceri analizi basamağını içermiştir. Sağaltıma, başlama düzeyini izleyen 6. ve 11. günlerinde başlanmıştır. Çalışma 1’de haftada 1 ya da iki kez gözlem yapılmıştır.

İkinci çalışma için bağımsız değişken, bütün bireysel eğitim için gün içinde öğretmen adayı tarafından yapılan öğretimle ilgili verinin toplanması ve buna ek olarak da bir haftalık TPRA gözlem ve dönüt işlem süreçleri sırasında bireysel öğrencilerde veri toplama oluşturmuştur. Toplanan veriler, öğretmen adaylarının bütün öğretimlerinde yer alan doğru ve yanlış tepkilerini içermiştir. Öğretmen adaylarına, çalışma sırasında bu verilerin puanıyla ilgili herhangi bir sözel ya da görsel dönüt verilmemiştir.

Birinci çalışmanın sonuçları, uygulama öğretmenin TPRA gözlemi ve dönüt işlem sürecini kullanmasının bir sonucu olarak, zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin doğru ve yanlış tepkilerine göre öğretmen adayının öğretim davranışlarının değiştiğini göstermiştir. İkinci çalışmanın sonuçları ise, birinci çalışmanınkinin tekrarı niteliğindedir ve bu yöntemle birinci çalışmanın sınırlılıkları ortadan kalkmıştır. 2. çalışma, öğretmen gözlemi olmadığı zamanda da öğretmen adayının uygulama öğretim elemanının gözlemleri sırasında olduğu gibi zihinsel yetersizliği olan öğrenci tepkilerine genelleyebildiklerini göstermiştir. Bu sonuçlar, zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin yanlış tepkilerinin doğru tepkilere dönüşmesinde öğretmen adayının yanlış öğretim davranışlarının azalması, doğru öğretim davranışlarının artmasına, sunumlarının düzeyinin artmasına, zihinsel yetersizliği olan öğrenci davranışının sonucuna uygun davranma olan eğitimsel denemelerinin sunumunun düzeyi konusunda öğretmen adaylarına özel dönütler verme sonucunda olduğunu göstermiştir.

Miller ve diğerleri (1991), öğretmen adayının olumsuz öğretim davranışlarını azaltmak ve olumlu öğretim davranışlarını arttırmak için 2 danışmanlık oturumu uygulamasının etkisini ve danışma işlem süreci kesildikten 3 hafta sonra öğretmen adayının bu yeni kazanılan davranışlarının sürmesini araştırmayı amaçlamışlardır.

Bu çalışmaya, 6 öğretmen adayı katılmıştır. 6 öğretmen adayının hepsi önceden öğretim deneyimine sahiptir. 6 öğretmen adayının 4’ü özel eğitimde master derecesi



almak için çalışmaktadır ve 2'si yeni master derecesi almıştır. Öğretmen adayları Florida Üniversitesi Çok Disiplinli Teşhis ve Öğretim Programı Yaz Okuluna yerleştirilmiştir. Yaz okulu programı, test alma, cümle yazma ve “başka kelimelerle ifade etme” den oluşmaktadır. Her bir öğretmen adayı, düşük akademik başarıya sahip ilkokul, ortaokul ve lise düzeyindeki zihinsel yetersizliği olan çocuklara 3 alandan (test alma, cümle yazma ve “başka kelimelerle ifade etme”) her birisini öğretmiştir. Burada 2 öğretim elemanı uzman danışmanlığının kullanımı ve takım öğretimini kolaylaştırmak için her bir sınıf için görevlendirilmiştir.

Araştırmada tek denekli deneysel desenlerden davranışlar arası çoklu başlama düzeyi deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımlı değişkenini, öğretmen adaylarının olumlu ve olumsuz öğretme davranışlarının düzeyi oluşturmuştur. Bu çalışmada iki ölçü aracı kullanılmıştır. Birincisi, Florida Performans Ölçme Sistemi (FPMS) ve ikincisi, öğretmen yapımı danışmanlık formudur. Bu FPMS, eğitim yöntemi sırasında elde edilen (bağımlı değişkenler) öğretmen adayının etkili ve etkisiz davranışlarını göstermek için kullanılmıştır. Danışmanlık formu, 2 danışmanlık oturumu sırasında tepkileri kaydetmek ve iletişimi kolaylaştırmak için kullanılmıştır. Bu FPMS, öğretim planı yazma, konu başlıklarının sunumu, sözel ve sözel olmayan iletişim, öğrenci kontrolünün yönetimini içeren 4 alana ayrılmış 21 öğretmen adayı davranışını kapsamaktadır. Her bir alan öğretmen adayı etkili ve etkisiz davranışlarını (hemen eğitime başlar, sınıf çalışmasına öğrencileri katar, özel akademik ödüller verir, gecikir (delays), konuyla ilgili konuşmayı izler, güç kaybeder (loses momentum) gibi) kapsamaktadır. Sağaltım evresinde uygulama öğretim elemanı, 15 dakika aralıklarla FPMS gözlemleri yapmıştır. Gözlemciler arası güvenilirlik 2 ayrı elverişli sağaltım evresi sırasında hesaplanmış ve sonuç %98 ve %81 çıkmıştır. FPMS gözlem bilgileri, beceri çeşitlerinde öğretmen adaylarının ilerlemelerinin ortaya çıkarılması için kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımsız değişkeninin iki danışmanlık oturumu süreci oluşturmuştur. Danışmanlık oturumları, öğretmen adaylarına, öğretmen adaylarının etkisiz öğretmen davranışlarını azaltma ve etkili öğretmen davranışlarını arttırmayı tanımlamalarına danışmanlık etmek ve FPMS gözlemleri sırasında onların performansları hakkında dönüt vermektir. Araştırma süresince 2 danışmanlık

oturumunda bir uygulama öğretim elemanı ve bir çift öğretmen çalışmıştır. Her bir danışmanlık oturumu yaklaşık 30 dakika sürmüştür ve izleyen basamakları içermiştir. a- Uygulama öğretim elemanı, her bir öğretmen adayına dersler hakkında hoşlandıkları şeyleri tanımlamalarını istemiştir. Danışmanlık oturumu yoluyla her bir öğretmen adayıyla, onların sözlü olarak söyledikleri ve daha sonra kaydedilen danışmanlık formlarındakileri paylaşmıştır. b- Uygulama öğretim elemanı, her bir öğretmen adayına gelecek derslerdeki olabilecek değişik şeyleri tanımlamalarını istemiştir. c-Uygulama öğretim elemanı iki öğretmen adayıyla gözlem bilgilerini paylaşmıştır. d- Öğretmen adayları, bu bilgileri, öğretmen davranışlarının arttığı mı, azaldığı mı yoksa sürdüğü mü ile ilgili karar vermede kullanmışlardır. e- Öğretmen adayları, değiştirmek için hedefledikleri her bir diğer davranışta danışmanlık için işlem süreçlerini (sözel ipuçları, jestler, işaretler vb.) tartışmışlardır. Öğretmen adayları danışmanlık formlarının kopyaları yapılmış ve değiş tokuş yapılmıştır. Bunlar, her bir öğretmen için hatırlatıcı ipucu olarak hizmet etmiştir. İkinci danışmanlık evresi yaklaşık 1 hafta sürmüştür. Aynı 6 işlem süreci kullanılmıştır. Öğretmen adayları, 2. danışmanlık oturumunun kolaylaşmasına nazaran daha bağımsız olmuşlardır. Uygulama öğretim elemanından daha az yardım almışlardır. Son sağaltım evresi, her bir öğretmen adayı bir izleme gözleminden oluşmuştur. Bu gözlem yaz okulundan en az 3 hafta sonra yapılmıştır. Öğretmen adayları daha önceden gözlem yapılacağından haberdar edilmişlerdir. Fakat FPMS formu, öğretmen adaylarıyla tekrar gözden geçirilmemiştir. Bununla birlikte öğretmen adaylarına gözlenen davranışları ile ilgili ipucu verilmemiştir. Öğretmen adayının etkili ve etkisiz davranışları FPMS kullanılarak bir 15 dakikalık gözlem süresince kaydedilmiştir. İzleme gözlemleri, sağaltım gözlemleri gibi yapılmıştır. Böylece, uygulama süresince kazanılan öğretmen davranışlarının genellenmesi ve hatırlanması ile ilgili bilgi elde edilmiştir.

Araştırmanın sonuçları, 5 hafta süresince uygulanan 2 danışmanlık oturumunun, FPMS' yle ölçülerek öğretmen performansının geliştirilmesi için etkili olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, 3 hafta sonrada öğretmenlerin yeni kazandıkları becerileri göstermelerini sağlamıştır.

Peck ve Williams (1997), Öğretmen adaylarına, Doğrudan Öğretim Yöntemini kullanmadan oluşan ders anlatma becerilerinin öğretilmesinde bir kurs içinde video ile

simülasyon öğretme oturumlarının kullanılmasının uygulanabilirliğini araştırmayı amaçlamışlardır.

Doğrudan Öğretim Yöntemini kullanarak Okuma Becerilerini öğretme özel eğitim kursundan mezun durumda ve bir son sınıf öğrencisi kursun bir parçası olarak video ile öğretme simülasyonları içinde yer almıştır. Bu kurs, ilkokul ya da ortaokul düzeyindeki özel eğitim sınıflarında, öğretmen adayları kampüslerinden ayrılmadan önce sıkıştırılmış 7 haftalık dönemde tamamlanmıştır. Birisi sabahtan, birisi öğleden sonra olmak üzere iki bölümde bir eğitimci tarafından eğitim verilerek 44 öğretmen adayı kursu tamamlamıştır. Her bir sınıf bölümü, haftada iki kere 3 saatliğine biraraya gelmiştir. Bütün kurs aktiviteleri, üniversite kampüsünde ve okulun eğitim binasında gerçekleşmiştir.

Araştırmada öğretmen adayı grupları arası çoklu başlama düzeyi deseni kullanılarak genel ya da ayrıntılı dönüt kullanarak eğitici, eş ve kendi kendini ölçmenin etkileri değerlendirilmiştir.

Araştırmanın bağımlı değişkenini, öğretmen adaylarının Doğrudan Öğretim Yöntemini kullanarak ders anlatma becerilerini edinme düzeyleri oluşturmuştur.

Araştırmanın bağımsız değişkenini ise, kurs içinde video ile simülasyon öğretme oturumlarının kullanılması oluşturmuştur. İki kurs bölümünün her birinde üç simülasyon öğretim grubu (toplam 6 grup) oluşturulmuştur. Öğretmen adayları, alfabetik sıra ile gruplara dahil edilmişlerdir. Alfabetik sıraya göre birinci öğretmen adayı rol kağıdı için birinci gruba, ikinci öğretmen adayı ikinci gruba, üçüncü öğretmen adayı üçüncü gruba dahil edilmiştir. Bir öğretmen adayı her bir gruba dahil edilmiştir. Tipik olarak her bir simülasyon öğretim grubuna yedi ya da sekiz öğretmen adayı alınmış ve her bir öğretmen adayına okuma metni dersi verilmiştir. Bir gruptaki her bir öğretmen adayı için bu metinler farklılaşmıştır ve her bir oturum için metnin özelliği değişmiştir. İki oturumda, “Distar Reading” den, bir mektupta ses uygunluğu, bir ses perdesinde ve hızlı söyleme; bir oturumda, “100 Kolay Derste Çocuğuna Okumayı Öğret” den okuma pasajının sesletilmesi ve son oturumda “Doğru Okuma” dan anlama metinleri kullanılmıştır. Her bir grup, sadece o grubun yerleştirildiği bir odada buluşmuştur. Her bir gruba öğrenci rolünde altı ile sekiz öğretmen adayı alınmıştır ve

metni sunan öğretmen adayının önünde yarım daire şeklinde oturmuşlardır. Bütün öğretmen adaylarının sunuları videoya kaydedilmiştir ve bir ders herhangi bir gruba öğretildikten sonra her bir grup içindeki öğretmen adayları izlemişlerdir. Her bir öğretmen adayı kendi kaydedilen dersini ve bunun yanında gruptaki diğer öğretmenlerin hepsinin dersini tekrar gözden geçirmiştir. Grup kurs süresince tutarlı olmuştur. Her bir simülasyon öğretim oturumu ve bant kaydı yaklaşık bir saat sürmüştür. 4 öğretim oturumu her bir grup için her oturumla yaklaşık bir haftayı almıştır. Öğretmen adayları, bant kayıtlarını inceledikleri gibi dönütü kayıt etmek için iki gözlem sisteminden birisini kullanmıştır. Ayrıntılı dönüt formu, özel Doğrudan Öğretim Yöntemini kullanarak ders anlatma becerilerinin niteliğini ölçmek ve kayıt etmek için özellikle geliştirilmiştir. Bu beceriler, ipucu verme, molayı kullanma, işaret ipucunu kullanma, işaret düzeltmeleri, tepki düzeltmeleri, özel ödül ifadelerini ve genel ödül ifadelerini içermektedir. Ayrıntılı dönüt formu, bu çalışmanın bir parçası olarak yazarlar tarafından geliştirilmiştir. Bu formda, öğretmen adaylarının, diğer öğretmen adayının Doğrudan Öğretim Yöntemini kullanarak ders anlatma becerileri hakkında yorum yapabilmeleri için ipuçları, düzeltmeler ve ödüllerden oluşan üç alan tanımlanmıştır. Öğretmen adayları, Doğrudan Öğretimin Temel Becerilerini Öğretme Dizileri Birliğinden üç video kaydı ve Doğrudan Öğretim Serileri Bilim Araştırma Birliklerinden Doğrudan Öğretimi Yöntemini kullanarak ders anlatma becerilerinin bazı ayrıntılarının gösterildiği iki video kaydını incelemişlerdir. Öğretmen adayları, ilk simülasyon öğretim oturumlarının kayıtlarını izlemeden önce öğretimin yaklaşık bir saatinde ayrıntılı dönüt kullanmayı öğrenmişlerdir. Öğretim, bir benzer simülasyon öğretim performansının videoya kaydından sonra verileri kaydetme sistemini kullanmada rehberli uygulama, kayıt sisteminin gösterimi ve gözlem sisteminin nasıl kullanacağıyla ilgili eğitimsel paketin bir parçasının hazırlığını içermektedir. Bağımlı değişkenlerin ölçümü, sözel ipuçlarının ortalama doğruluk yüzdesini içermektedir. Tepki düzeltmeleri, denenmiş düzeltmeleri içine alan doğru basamaklarının ortalama yüzdesiyle ölçümlenmiştir. Genel ve özel ödül ifadeleri ortalama ders sayısı başına kayıt edilmiş ve her bir derste yapılan hem genel hem de özel ödül ifadelerinin ortalama sayısı ile bütün ödül ölçümlenmiştir. Likert-like skalasındaki tepkiler için ölçümler her bir madde için ortalama oran olarak kaydedilmiştir. Öğrencilere tercih ettikleri iki ya da üç maddeyi seçmeleri istediğinde her bir madde için ayrılmış yüzde kaydedilmiştir. Kırk dört öğretmen adayı, videolu oturumları ve Doğrudan Öğretim Yöntemini Kullanarak Okuma Öğretimi yapma kursunu tamamlamıştır. Fakat sekiz öğretmen adayı için veri kullanılmamıştır. Çünkü

bu öğretmen adayları, planlanmış olan bir ya da daha fazla videolu simülasyon oturumlarına katılmamıştır. İki öğretmen adayı için elde edilen veriler de elenmiştir. Böylece toplam 34 öğretmen adayı için veriler analiz edilmiştir.

Araştırmanın sonucunda, öğretmen adaylarının bir çocuk tepki verdiği zaman, bir sözel ipucu, bir iki defa mola verme ve bir işareti içeren sunulan davranışları metinde yazdığı gibi uygun olarak gösterdikleri kaydedilmiştir. Her öğretme oturumunda birinci, ikinci ve üçüncü gruptaki öğretmen adaylarının neredeyse ortalama %99'u ders anlatma becerilerini doğru bir şekilde yapmıştır. Hemen hemen her öğretmen adayı bir ders içinde 20 ya da daha fazla sunum yapmıştır ve tepki için bu ipuçlarının hemen hemen her birisini doğru bir şekilde kullanmıştır.

## **2.6. ZİHİNSEL ENGELLİLERİN EĞİTİMİ ALANINDA ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI İŞLEM SÜREÇLERİNDEN İPUCU VE DÖNÜTÜN ETKİLİLİĞİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK YURT İÇİ VE YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR**

### **2.6.1. Zihinsel Engellilerin Eğitimi Alanında Öğretmenlik Uygulaması İşlem Süreçlerinden İpucu Ve Dönütün Etkililiğini Belirlemeye Yönelik Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar**

Erbaş ve Yücesoy (2002), Q'Reilly ve diğerlerinin (1992) gerçekleştirdikleri bir çalışmayı Türkiye koşullarında yineleyerek, hafif derecede zihin özürlü öğrencilerin bulunduğu sınıflardaki öğretmen adaylarına ipucu ve pekiştireç kullanımının kazandırılmasında anında dönüt verme ve gecikmeli dönüt vermenin etkililiğini amaçlamışlardır.

Araştırmanın deneklerini, Anadolu Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Öğretmenliği Programı'na devam eden ikisi erkek birisi bayan üç dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Deneklerin karneleri incelenerek ilk üç yıl almaları gereken kuramsal, özellikle davranış değiştirme ile beceri ve kavram öğretimi derslerini sınıf ortalamasının üstünde notlar almalarını dikkate alarak seçmişlerdir. Ayrıca araştırmanın başında deneklere sistematik öğretime ilişkin bir uygulamalı seminer

verildiği ifade edilmiştir. Bu seminerin ilk bir saatinde, deneklere ipucu ve pekiştireçlerin kullanımı konularının araştırmacılar tarafından anlatıldığı daha sonra bir beceri öğretiminde ipucu ve pekiştireçlerin nasıl kullanılacağına yine araştırmacılar tarafından dramatize edilerek uygulamasının yaptırıldığı belirtilmiştir.

Araştırma 2000-2001 öğretim yılı güz döneminde Eskişehir’de, Avukat Lütfi Ergökmen İlköğretim Okulu ve Mesleki Eğitim Merkezinde yürütülmüştür. Anında dönüt verme öğretimin yapıldığı ortamda, öğretim anında ve öğretimden sonraki ilk beş dakikada öğretimin yapıldığı ortamda gerçekleştirilmiştir. Bu sürecin birinci bölümü olan öğretim anında dönüt verme oturumları, zihin özürlü öğrenci, öğretmen adayı ve araştırmacının bulunduğu ortamda gerçekleştirilmiştir. İkinci bölümü oluşturan öğretim sonrasındaki dönüt verme uygulaması ise, denek ve araştırmacının karşılıklı olarak uygulama okulundaki bir sınıfta gerçekleştirilmiştir. Gecikmeli dönüt verme oturumları ise, öğretimden iki gün sonra deneklerin devam ettiği üniversitede, araştırmacılar tarafından belirlenen bir odada, deneklerin birbirlerinden bağımsız olarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada tek denekli deneysel desenlerden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar deseni kullanılmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkenlerini, deneklerin, sistematik öğretim öğelerinden olan ipucu ve pekiştireci kullanmaları oluşturmuştur.

Araştırmanın bağımsız değişkenlerini, anında dönüt verme ve gecikmeli dönüt verme oluşturmuştur.

Araştırmanın sonuçları, hafif derecede zihin özürlü öğrencilerin eğitim aldıkları okulda uygulama yapan özel eğitim programı son sınıf öğrencilerinin her iki dönüt verme yönteminde de pekiştireç ve ipucu kullanma düzeylerinin arttığını göstermiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamında anında dönüt verme yönteminin daha etkili olduğu izlenimi edinilmiştir. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının birinde gecikmeli ve anında dönüt vermenin etkilikleri farklılaşmamıştır. Ayrıca araştırma sonuçları, Q’Reilly ve diğerlerinin (1992) sonuçlarıyla benzerlik göstermiştir.

### 2.6.2. Zihinsel Engellilerin Eğitimi Alanında Öğretmenlik Uygulaması İşlem Süreçlerinden İpucu Ve Dönütün Etkililiğini Belirlemeye Yönelik Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

O'Reilly (1992), uygulama alanlarında, öğretmen adaylarına ders anlatma becerilerinden oluşan öğretim becerilerinin kazandırılması, genellenmesi ve sürekliliğinde uygulama yönetimi işlem süreçlerinden anında dönüt verme ve gecikmiş dönüt vermenin etkililiklerinin karşılaştırılmasını amaçlamıştır.

Araştırmanın deneklerini, birinci çalışma için, 4 bayan üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Bunlardan hepsi ilk defa bir uygulama eğitimi almaktadır. Sadece yaz kamplarında yetersizliği olan çocuklarla birarada olmuşlar ya da özel eğitim sınıflarında eğitimlerini gözlemişlerdir. Öğretmen adayları ağır ve orta dereceli yetersizlik olarak etiketlenen bireylerle çalışan personeli hazırlamak için alan temelli bir eğitim programına katılmışlardır. Bu program, hem ilkokul hem de ortaokul uygulama alanlarında alan deneyimlerini ve üniversite öğrencilerini içermektedir.

Bir uygulama öğretim elemanı bütün uygulama yönetimi işlem süreçlerini uygulamıştır.

İkinci çalışma için denekler, 2 bayan öğrenciden oluşmuştur. Birinci çalışma için, çalışma akademik yılın kış dönemi boyunca yürütülmüştür. 4 öğretmen adayının her birisi kış dönemi uygulaması için 3 özel eğitim sınıfının birine yerleştirilmiştir. Üç öğretmen adayı, lisedeki sınıflara yerleştirilmişlerdir. Diğer iki öğretmen adayı de lisedeki aynı sınıfa yerleştirilmiştir. Öğretmen adaylarından birisi ise ortaokuldaki sınıfa yerleştirilmiştir. Sınıflar çocuklar için eğitim ortamlarında yaşa uygun, toplum temelli eğitim ve bütünleştirme eğitimine göre programlanmıştır. İkinci çalışma için, iki öğretmen adayı aynı ortaokuldaki özel eğitim sınıfına yerleştirilmiştir. Ortam özellikleri birinci çalışmadaki ile aynı olmuştur. İpucu verme ve davranış sonrasında dönüt verme tanımlanmış ve öğretmen adayları tarafından tanımlandığı gibi bütün eğitimsel programlar uygulanmış ve uygulama öğretim elemanı tarafından gözlenmiştir. Eğitimsel programlar, sınıf öğretmenleri ya da uygulama deneyiminin bir parçası olarak uygulama öğretim elemanının yardımıyla öğretmen adayının kendisi tarafından geliştirilerek yazılmıştır. Uygulama ortamlarında öğretmen adaylarının öğretim becerileri gözlemleri,

okul takviminde var olan doğal aralar olmadıkça yaklaşık olarak haftada 2 kere yürütülmüştür. Gözlem oturumları, anında müdahalede (anında dönüt verme) 20 dakikadan 30 dakikaya kadar olan süreyi içermiştir. Gecikmiş dönüt verme oturumları yaklaşık olarak 30 dakika sürmüştür. Müdahale olmadıkça (başlama düzeyi gibi) 5 dakika sürmüştür.

Araştırmada birinci çalışma için, tek denekli desenlerden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar deseni, ikinci çalışma için, denekler arası çoklu yoklama deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın birinci çalışma için bağımlı değişkenlerini, öğretmen adayının ipucu verme (belirlenenle tutarlılık, öğrencinin dikkatini çekme, ses tonu, ipucunun gecikme süresinin uygun kullanımı), davranış sonunda olumlu tepkide bulunması (isteklilik, anında doğru tepkiyi ödüllendirme) ve davranış sonrası tepki tarifelerine bağlılığı (yönlendirme, sözel ödül çeşitleri) oluşturmuştur. İkinci çalışma için bağımlı değişkenler, her iki öğretmen adayına, öğretilen öğretme (uygulama öğretim elemanı tarafından sınıftaki öğrencilere 3 grup beceriyi (kilitleme becerileri, özbakım ve günlük yaşam becerileri) öğretme (Sabit (3 saniye) bekleme süreli işlem süreci, giderek artan (3saniye) ve giderek azalan (3 saniye) ipucuyla öğretme becerilerini kullanma)) becerilerini uygulamalarından oluşmuştur.

Birinci ve ikinci çalışma için araştırmanın bağımsız değişkenleri, anında dönüt verme ve gecikmiş dönüt verme uygulama yönetimi işlem süreçleridir. Uygulama öğretim elemanı 30 dakikalık gözlem sırasında öğretmen adayının daha önceden belirlenen öğretme işlerini yapmasına anında dönüt verilmiştir. Öğretim sırasında öğretmen adayı hata yaptığında, uygulama öğretim elemanı, a- öğretimi keserek, öğretmen adayına hatasını ve bunu nasıl düzelteceğini (örneğin, “....., son ipucunu doğru vermedin. Bunu başka şekilde nasıl yapacağını bana söyleyebilir misin?”) göstermiştir; b- eğer öğretmen adayı nasıl öğreteceğini doğru bir şekilde anlatırsa, uygulama öğretim elemanı onaylama dönütü vermiş ve devam etmesini söylemiştir; c- öğretmen adayı nasıl öğreteceğini yanlış anlatırsa, yetersizliği olan öğrenciyle doğru davranışın yapılmasına model olurken bu süreci sözel olarak betimlemiştir (Örneğin, “....., sabunu al” gibi doğrudan bir sözel ipucu kullanabilirsin”); d- Uygulama öğretim elemanı öğretmen adayına öğretime devam etmesini söylemiştir; e- uygulama öğretim



elemanı, gözlem sırasında en azında bir kez özel bir sözel ödül vermiştir (Örneğin, “....., doğrudan bir sözel işaret kullanman çok güzel bir yol!”). Uygulama öğretim elemanı, gözlem sırasında öğretmen adayı hata yapmadığı zaman sadece pekiştirmiştir. 30 dakikalık gözlemi hemen izleyen zamanda uygulama öğretim elemanı ve öğretmen adayı anında müdahale için buluşarak öğretmen adayının yaptıklarını tartışmışlardır. Bu dönüt verme oturumu, sınıfta yapılmış ve yaklaşık 5 dakika sürmüştür. Gecikmiş dönüt verme, uygulama okulunda uygulama öğretim elemanının gözlemine izleyen en az bir ya da iki gün sonra yapılmıştır. Bu oturumlar, uygulama alanı dışında üniversitede bir yerde yapılmıştır. Gecikmiş dönüt verme, öğretmen adayı için anında müdahale için hedeflenmeyen öğretimsel davranışlar (örneğin, olumlu pekiştirme) için uygulanmıştır. Gecikmiş dönüt verme, a- uygulama öğretim elemanı, oturum sırasında öğretmen adayının yaptığı hedef davranış hakkında olumlu bir durum göstermiştir; b- uygulama öğretim elemanı, hedeflenen işlem sürecinin doğru yapılmasının niçin gerekli olduğunun genel kurallarını açıklamıştır (Örneğin, “hedef davranışın yapılmasının hemen ardından olumlu pekiştirmeyi kullanıyoruz çünkü bu işlem sürecinin sonraki davranışın doğru yapılma olasılığını artırıyor olduğunu araştırmalar göstermiştir”.); c- uygulama öğretim elemanı gözlemden doğru olmayan bir örneği hatırlatmıştır (örneğin, “.....’nın sabunu alması için pekiştirdiğin zaman hata yaptın. Onun iyi bir iş yaptığını ona söylerken, kayıt çizelgene bakıyordun” ); d- uygulama öğretim elemanı, davranışın doğru yapılmasına model olmuştur; e- öğretmen adayı, uygulama öğretim elemanı ile doğru davranışı prova etmiştir; f- öğretmen adayı davranışı yanlış prova ederse uygulama öğretim elemanı tekrar model olmuştur ve öğretmen adayı doğru yaparsa pekiştirmiştir. Yanlış yapılan hedef davranışın her bir unsurunu prova yapması için öğretmen adayına iki şans verilmiştir. Bu iki şansın her birisi için yanlış yapılanın farklı bir örneği kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçları, uygulama alanlarında öğretmen adaylarının öğretme becerilerini edinmelerinde, anında dönüt verme işlem sürecinin gecikmiş dönüt verme işlem sürecine göre daha etkili olduğunu göstermiştir. Ek olarak, müdahaleler geri çekildiğinde, öğretmen adayları öğretme becerilerini sürdürmüşlerdir ya ölçüte yakın düzeyde tepkide bulunmuşlardır. Bir öğretmen adayı uygulama öğretim elemanının başlangıçta dönütünü almadan öğretim programı yöntemine uygun öğretimi genellemiştir.

Coulter ve Grossen, (1997), öğretmen adaylarının Doğrudan Öğretim Yöntemini kullanmadan oluşan ders anlatma becerilerini öğrenmeleri için sınıf dışında (after - class) ve sınıf içinde (in - class) verilen eğitici dönütün etkililiklerini değerlendirmeyi amaçlamışlardır.

Araştırmanın deneklerini 7 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırma, kırsal geniş bir alanda kurulmuş, düşük sosyo-ekonomik düzeyde öğrencilerden oluşan bir ortaokulda yürütülmüştür. Okul, %40'ı yerli Amerikalı, %16'sı İspanyol kökenli, %43'ü Kafkasyalı öğrencilerden oluşan karışık bir nüfusa eğitim vermektedir. Okul personeli, standartlaştırılmış bağıl testlerde %30 altında performans gösteren ve 4. ve 6. düzeyde olan Düzeltici Okuma Programı (Engelmann ve arkadaşları 1968) için bu öğrencileri seçmiştir. Bütün seçilen öğrenciler en azından yerleştikleri derecelerinin altında ikinci düzeyde okumaktadır. Öğrencilerin sayısı her bir grupta 4 ile 8 arasında değişmiş ortalama 6 olmuştur.

Araştırmada tek denekli deneysel desenlerden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımlı değişkenleri, öğretmen adaylarının yetersizliği olan öğrencilerin hatasını düzeltme, bu öğrencilere akademik puan verme ve öğrenci ilerlemesini izleme davranışlarından oluşmaktadır. Hata düzeltme, 3 bölümden oluşmuştur: a- cevabı söyleme, b- beceriyi tekrarlama, c-kısmen pekiştirme (part-firming). Eğer hiçbir unsur sunulmadıysa o zaman hata düzeltme işlem süreçleri doğru olmayan deneme olarak puanlanmıştır. Akademik puanlar verme üç unsuru içermektedir. a- düzenleme b- sonuç grupları c- bireysel yönler. Hiçbir unsur sunulmadıysa o zaman puan verme işlem süreçleri doğru olmayan beceri olarak puanlanmıştır. Ek olarak, şirin bir ses tonuyla puanlar verilmiştir. Öğrenci ilerlemesini izleme için daha önceden deneklere öğrenci performansı hakkındaki bilgi toplama ve grafik yoluyla öğrencinin ilerlemesini izleme öğretilmiştir. Bağımlı değişkenlerde aynı şekilde eğitimi başarmak için, bütün denekler kelime söylemleri, hikaye okuma ve Düzeltici Okuma dersinin bağımsız çalışma bölümleriyle ilgili eğitilmişlerdir. Bağımlı değişkenlere ek olarak uygulama öğretim elemanı öğretmen adayı öğretim oturumu sırasında Düzeltici Okumanın uygulaması için başka gerekli işlem süreçlerine model

olmuştur. Uygulama öğretim elemanı dönüt verirken denekler basamak ve işaretleri uygulamışlardır.

Araştırmanın bağımsız değişkenlerini, sınıf - içi dönüt verme ve sınıf - dışı dönüt verme işlem süreçleri oluşturmuştur. Deneklere verilen öğretimden sonra eğitimin ilk günü başlama düzeyi alınmaya başlanmış ve arka arkaya 3 gün devam etmiştir. Uygulama öğretim elemanı her bir deneğin öğrenci grubunun dersinin bir bölümünde ya da denek bir Düzeltici Okuma dersini öğretirken her bir deneği videoya kaydetmiştir. Uygulama öğretim elemanı hata düzeltme, puan verme ya da öğrenci ilerlemesini izlemede hiçbir şekilde dönüt vermemiştir. Diğer davranışlara (gidişat, biçim ve ipucu verme gibi) dönüt vermiştir. Sağaltım durumu birinci bağımlı değişkende (ya hata düzeltme ya da puan verme) sınıf içinde dönütü, ikinci bağımlı değişkende (ya hata düzeltme ya da puan verme) sınıf dışında dönütü ve üçüncü bağımlı değişkende (ilerlemeyi izleme) dönüt vermemeyi içermiştir. Denekler ya puan verme ya da hata düzeltmede sınıf içinde dönüt almak için randım usulü seçilmişlerdir. Denekler dönüşümlü davranışlarda sınıf dışında dönüt almışlardır. Deneklerin tamamı ilerlemeyi izlemede dönüt almamışlardır. Uygulama öğretim elemanı dönüt verme için, Engelman (1988), Gleason ve Hall (1991) tarafından geliştirilen uygulama yönetimi modelinin unsurlarını kullanmıştır. Sınıf-içi dönüt verme, a- doğru öğretmen davranışına model olma b- davranışa ipucu verme c- Davranış hakkında küçük yönergeler vermeden oluşmaktadır. Model olma, ilk sağaltım oturumlarında daha sıklıkla kullanılmıştır ve denekler sınıf içi dönüt için amaçlanan beceride yeterlik gösterdiğinde değiştirilmiştir. İpucu verme ve küçük yönergeler verme daha sonraki sağaltım oturumlarında daha sıklıkla kullanılmıştır. Eğer denek hedef davranışı (hata düzeltme ya da puan verme) doğru bir şekilde yapmadıysa, uygulama öğretim elemanı müdahale etmiştir. Uygulama öğretim elemanı, deneğin beceri düzeyine dayalı olarak kullanılan müdahalenin düzeyine ve problemin doğasına karar vermiştir. Uygulama öğretim elemanının müdahale süreci ders boyunca devam etmiştir. Sınıf dışı dönüt verme, ya öğrencilere sunu yapılırken öğretim oturumundan sonra anında fakat dönüşümlü aktivitelerle meşgul olurken ya da öğrencilere sunulmaksızın aynı günde ortaya çıkan en az 15 dakikalık bir gecikmiş toplantıdır. Sınıf dışı dönüt izleyen basamakları içermiştir. a- uygulama öğretim elemanı bilgileri gözden geçirir ve öğretme davranışları hakkında denekle not alır b- uygulama öğretim elemanı düzeltme işlem sürecine model olmuştur, düzeltme işlem süreci için gereksinimi açıklamıştır ve /veya

düzeltilme işlem sürecini uygulama hakkında yönerge vermiştir c- denekle sınıf içi durumları sırasında uygulama öğretim elemanının müdahalede bulunduğu gibi pek çok zamanlarda denek düzeltilme işlem sürecini uygulamıştır. Bütün denekler ilerlemeyi izlemede dönüt almamışlardır. Uygulama öğretim elemanı, ilerlemeyi izlemede tartışmayı başlatmamıştır. Denekler, gün başına tam bir dersi tamamlamak için eğitilmişler ve hikaye okuma ve kelime söyleme için videoya kaydedilmişlerdir. Uygulama öğretim elemanı denekler öğretim yaparken bütün deneklere (deneysel olmayan davranışlara) işaretler ve basamakta dönüt vermiş ve model olmuştur sonra denekler öğretimi bitirmişlerdir. Sınıf dışında dönüt oturumu sırasında uygulama öğretim elemanı, bağımlı değişkenler gibi hedeflenen davranışları içeren daha iyi yaptıkları bütün davranışları için denekleri ödüllendirmiştir. Sınıf dışı dönüt oturumunun sonunda uygulama öğretim elemanı her bir öğretmen için tavsiyeler yazmıştır. Denekler akademik olmayan (düzgün oturma, dikkat etme vb) öğrenci davranışlarını yönetmek için puan sistemini kullanmak için eğitilmemişlerdir fakat her bir öğretmen öğretim yaparlarken öğrenci davranışlarını(yerinde düzgün oturma, zamanında gruba katılma, parmağıyla izleme, işaretle birlikte cevap verme vb.) yönetmede danışmanlık almışlardır. Son sağaltım oturumundan yaklaşık 14 gün sonra sağaltım oturumlarını 3 süreklilik oturumu izlemiştir. Bu 14 günlük zaman sırasında denekler gruplarına Düzeltici Okuma öğretmeye devam etmişlerdir. Uygulama öğretim elemanı denekler Düzeltici Okuma öğretirken 3 gün boyunca denekleri videoya kaydetmiştir. Uygulama öğretim elemanı süreklilik verilerinin alınması sırasında müdahalede bulunmamıştır. Araştırmada dönüt müdahaleleri video ve kayıt cihazı ile kaydedilmiştir.

Bu çalışmanın sonucunda deneklerin öğretme becerilerini kazanmalarında ve sürdürmelerinde sınıf içi dönütün sınıf dışında verilen dönüte göre daha etkili olduğu görülmüştür.

## **BÖLÜM 3**

### **YÖNTEM**

Bu araştırmanın genel amacı, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarının öğretme becerilerini oluşturan ders anlatma ve ders planı yazmayı edinmelerinde, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiklerinin farklılaşp farklılaşmadığını, hangisinin daha verimli olduğunu, genellemeye ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemektir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda bu bölümde; araştırma deseni, denekler ve seçimi, kullanılan bilgi toplama araçları, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim ile sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin hazırlanması, geliştirilmesi, uygulanması, deney süreci, öğretim sonu verilerinin toplanması ve verilerin analizine yer verilmiştir.

#### **3.1. ARAŞTIRMA DESENİ**

Bu araştırmada tek denekli deneysel desenlerden olan karşılaştırmalı modellerden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır.

Bu bölümde, karşılaştırmalı modeller, uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli, uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelinin araştırmada nasıl kullanıldığı ve uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelinde verilerin analizine yer verilmiştir.

##### **3.1.1. Karşılaştırmalı Modeller**

Birbirlerinden bağımsız iki ya da daha fazla uygulama ya da yöntemin etkililiklerini belirlemek için yinelenen uygulama ölçümlerinin karşılaştırılmasına, karşılaştırmalı tek-denekli araştırma modelleri denir (Alberto ve Troutman, 1986; Kırcaali-İftar ve Tekin 1997). Karşılaştırmalı tek-denekli araştırma modelleri arasında

Uyarlamalı Dönüşümlü Uygulamalar, Çoklu Uygulamalar (ABC Modeli), Dönüşümlü Uygulamalar ve Paralel Uygulamalar Modelleri yer almaktadır.

### **3.1.1.1. Uyarlamalı Dönüşümlü Uygulamalar Modeli**

İki ya da daha fazla geriye dönüşü olmayan bağımlı değişken üzerinde, iki ya da daha fazla bağımsız değişkenin etkililikleri karşılaştırılmak istendiğinde, uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelinden yararlanılabilir (Halcombe ve diğerleri 1994; Tekin, 2000). Geriye dönüşü olmayan davranışlarla, yani bir kez öğrenildikten sonra unutulması kolay olmayan ya da unutulmayan davranışlarla çalışılması, işlevsel olarak birbirinden bağımsız ancak eşit zorluk düzeyinde davranışlar seçilmesini gerektirmesi ve bağımsız değişkenlerin hızla dönüştürülerek uygulanması, uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelinin özellikleri olarak sıralanabilir (Halcombe ve diğerleri, 1994; Tekin, 2000).

Bağımsız değişkenlerden biri bir oturumda bağımlı değişkenlerden biriyle, diğeri ise diğeri oturumda diğeri bağımlı değişkene uygulanmak üzere dönüşümlü olarak ele alınır. Bu dönüşüm, genellikle gün içinde ya da bir oturum içinde gerçekleştirilebilir (Halcombe ve diğerleri, 1994; Tekin, 2000).

Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelinde, bağımlı değişkende bir bağımsız değişkenin etkisi yerleşmeden, diğeri ilişkili bağımlı değişkene diğeri bağımsız değişkenin en kısa sürede uygulanarak, gelişimin ya da öğrenmenin etkisi en aza indirilerek deneysel kontrol sağlanır. Dolayısıyla, bir uygulamanın yöntemsel özelliklerini hızlı olarak karşılaştırmaya olanak sağladığı için başlama düzeyi verisi toplamayı mutlaka gerekli kılmaz (Halcombe ve diğerleri, 1994; Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004). Ancak, tek denekli araştırmalarda işlevsel ilişki, yani bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasındaki neden sonuç ilişkisi, genellikle deneğin uygulama verileri ile başlama düzeyi verileri karşılaştırılarak ortaya konulur. Ayrıca başlama düzeyi verisi toplamak, deneğin hali hazırdaki performans düzeyine ilişkin bilgi verir ve dolayısıyla öğretime nereden başlanacağına ilişkin ipucu sağlar. Aynı zamanda, deneğin başlama düzeyindeki performansına dayalı olarak, uygulamacının hazırladığı programda gerekli değişiklikleri yapmasına olanak sağlar (Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004).

### **3.1.2. Araştırmada Uyarlamalı Dönüşümlü Uygulamalar Modelinin Uygulanması**

Bu araştırmanın bağımlı değişkeni, deneklerin öğretme becerilerini (ders anlatma ve ders planı yazma) edinme düzeyi; bağımsız değişkenleri ise “ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim” ile “sadece dönüt verilerek yapılan öğretim” dir.

Araştırmada, uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelini uygulayabilmek için iki denekle çalışılmıştır. Araştırmada hangi denekle, hangi öğretme becerisinin, hangi yöntemle çalışılacağı eşit olasılıklı yöntemle belirlenmiştir.

Aşağıda, araştırmada ders anlatma ve ders planı yazmada uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelinin kullanılmasına yer verilmiştir.

#### **3.1.2.1. Araştırmada Ders Anlatmada Uyarlamalı Dönüşümlü Uygulamalar Modelinin Kullanılması**

Araştırmada deneklerden üç kez üç ayrı oturumda kavram ve beceride ders anlatmaları istenerek, ders anlatmayla ilgili başlama düzeyi verileri toplanmıştır.

Ders anlatma öğretim oturumları ise, her iki uygulamacı tarafından her iki denekle dönüşümlü olarak uygulanmıştır. Öğretim oturumlarının sırası bir gün için şu şekilde gerçekleşmiştir.

Sabah, bir no’lu deneye yazdığı kavrama ilişkin ders planına göre ders anlatmadan önce birinci uygulamacı tarafından; bu kavrama ilişkin dersi anlatmasına ipucu verilmiş, ipucu verildikten sonra, denegin zihinsel engelli öğrencilere anlattığı derse dönüt verilmiş ve ders anlatımı, kavram ders anlatma kontrol listesi ile değerlendirilmiştir.

Bir no’lu denek birinci uygulamacı ile çalışırken, aynı sırada ikinci uygulamacı tarafından iki no’lu denegin yazdığı kavrama ilişkin ders planına göre, zihinsel engelli öğrencilere anlattığı derse dönüt verilmiş ve ders anlatımı, kavram ders anlatma kontrol listesi ile değerlendirilmiştir.

Öğleden sonra, ikinci uygulamacı tarafından bir no'lu deneğin hazırladığı beceri ders planına göre, zihinsel engelli öğrencilere anlattığı derse dönüt verilmiş ve ders anlatımı beceri ders anlatma kontrol listesi ile değerlendirilmiştir.

Bir no'lu denek ikinci uygulamacı ile çalışırken, aynı sırada iki no'lu deneğe yazdığı beceriye ilişkin ders planına göre ders anlatmadan önce birinci uygulamacı tarafından; beceriye ilişkin derse anlatmasına ipucu verilmiş, ipucu verildikten sonra, deneğin zihinsel engelli öğrencilere anlattığı derse dönüt verilmiş ve ders anlatımı, beceri ders anlatma kontrol listesi ile değerlendirilmiştir.

### **3.1.2.2. Araştırmada Ders Planı Yazma Sırasında Uyarlamalı Dönüşümlü Uygulamalar Modelinin Kullanılması**

Deneklerin bir kavram ve bir beceri derse için yazıp getirdikleri ders planlarıyla, ders planı yazmadaki başlama düzeyi verileri toplanmıştır.

Ders planı yazma öğretim oturumları ise her iki uygulamacı tarafından her iki denekle dönüşümlü olarak uygulanmıştır. Öğretim oturumlarının sırası bir gün için şu şekilde gerçekleşmiştir.

Sabah, bir no'lu deneğe bir kavrama ilişkin ders planı yazdırmadan önce, birinci uygulamacı tarafından, bu kavrama ilişkin ders planı yazmasına ipucu verilmiş, ipucu verildikten sonra, deneğin yazdığı plana dönüt verilmiş ve planı, kavram ders planı yazma kontrol listesi ile değerlendirilmiştir.

Bir no'lu denek birinci uygulamacı ile çalışırken, aynı sırada iki no'lu deneğin, önceden yazdığı kavrama ilişkin ders planına ikinci uygulamacı tarafından dönüt verildikten sonra, kavram ders planı yazma kontrol listesi ile değerlendirilmiştir.

Öğleden sonra, bir no'lu deneğin, önceden yazdığı beceriye ilişkin ders planına ikinci uygulamacı tarafından dönüt verildikten sonra, beceri ders planı yazma kontrol listesi ile değerlendirilmiştir.



Bir no'lu denek ikinci uygulamacı ile çalışırken, aynı sırada iki no'lu deneğe bir beceriye ilişkin ders planı yazmadan önce, birinci uygulamacı tarafından, bu beceriye ilişkin ders planı yazmasına ipucu verilmiş, ipucu verildikten sonra, deneğin yazdığı plana dönüt verilmiş ve planı, beceri ders planı yazma kontrol listesi ile değerlendirilmiştir.

### 3.1.3. Uyarlamalı Dönüşümlü Uygulamalar Deseninde Verilerin Analizi

Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar deseniyle yapılan araştırmalarda veriler, grafiksel olarak analiz edilir. Grafikte bağımlı değişkene ilişkin veriler grafiğin (y) dikey ekseninde; bağımsız değişkene ilişkin veriler ise (x) yatay ekseninde gösterilir (Cooper, Heron ve Heward, 1987). Yatay eksen gözlem oturumları, ders saati, gün, hafta gibi değişik zaman birimlerine karşılık gelir. (x) ekseninde yer alan her bir oturma karşılık gelen davranış oluşum yüzdesinin, (y) eksenini üzerindeki değeri işaretlenerek grafik oluşturulur. Yatay eksen (x) ekseninde yer alan eğrilerin eğim yolu ve yönü karşılaştırılarak, daha yukarıda olan eğrinin ait olduğu bağımsız değişkenin diğerine göre daha etkili olduğuna; her iki bağımsız değişkeni gösteren eğrinin eğim yolu ve yönü farklılaşmıyorsa, etkililik açısından birbirlerine benzer olduğu sonucuna varılır.

Bu araştırmada, “ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim” ile “sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin” etkililiklerinin farklılaşıp farklılaşmadığını değerlendirmek için her iki sağıltım programının bağımlı değişkenlere uygulanması sonucu öğretim becerilerini edinmeyi gösteren eğrilerin eğim yolu ve yönü karşılaştırılmıştır. Eğim yolu ve yönü daha yukarıda olan eğrinin ait olduğu sağıltım programının diğerine göre daha etkili olduğu; eğrilerin eğim yolu ve yönü farklılaşmıyorsa etkililik açısından birbirlerine benzer olduğu sonucuna varılmıştır.

## 3.2. DENEKLER VE SEÇİMİ

Bu bölümde araştırma denekleri, bu deneklerin seçimi ve uygulamacıların özellikleri açıklanmaktadır.

### 3.2.1. Denekler

Araştırmanın deneklerini, 2007–2008 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalında dördüncü sınıfa devam eden, birinci ve ikinci dönem derslerinin tamamını alabilen dört öğretmen adayı oluşturmuştur. Ön uygulama için de aynı anabilim dalında 2006–2007 öğretim yılında dördüncü sınıfa devam eden, birinci ve ikinci dönem derslerinin tamamını alabilen öğretmen adayı ile çalışılmıştır.

### 3.2.2. Deneklerin Seçimi

Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalında dördüncü sınıfa devam eden ve tüm dersleri alabilen 51 öğretmen adayından, karneleri incelenerek ilk üç yıl almaları gereken kuramsal, özellikle sınıf yönetimi, davranış değiştirme ile kavram ve beceri öğretimi derslerini sınıf ortalamasının üstünde notlar alarak tamamladıkları belirlenen ve ilk üç yıldan başarısız dersi olmayan 17 öğretmen adayı belirlenmiştir.

Bu 17 öğretmen adayından eşit olasılıklı yöntemle göre dört öğretmen adayı belirlenmiştir. Bu dört öğretmen adayının kendilerinin gönüllülüğü alınarak, eşit olasılıklı yöntemle göre ikisi asıl ikisi yedek olmak üzere araştırma kapsamına alınmıştır.

Bir no'lu denek, 22 yaşında, 2007–2008 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihinsel Engelliler Öğretmenliği Anabilim dalında dördüncü sınıfa devam eden, birinci ve ikinci dönem derslerini alabilen, karnesi incelendiğinde ilk üç yıl alması gereken kuramsal, özellikle sınıf yönetimi, davranış değiştirme ile kavram ve beceri öğretimi derslerini sınıf ortalamasının üstünde notlar alarak tamamladığı belirlenmiş ve ilk üç yıldan başarısız dersi olmayan, kız öğretmen adayıdır.

İki no'lu denek, 27 yaşında, 2007–2008 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihinsel Engelliler Öğretmenliği Anabilim dalında dördüncü sınıfa devam eden, birinci ve ikinci dönem derslerini alabilen, karnesi incelendiğinde ilk üç yıl alması gereken kuramsal, özellikle sınıf yönetimi, davranış değiştirme ile kavram ve

beceri öğretimi derslerini sınıf ortalamasının üstünde notlar alarak tamamladığı belirlenmiş ve ilk üç yıldan başarısız dersi olmayan, kız öğretmen adayıdır.

Bir no'lu deneğin öğretmenlik uygulamasını yaptığı sınıfta, birisi sınıf öğretmeni diğeri yardımcı öğretmen olmak üzere iki öğretmen bulunmaktadır. Sınıf öğretmeni 37 yaşında, Çocuk Sağlığı ve Eğitimi bölümü mezunu, 14 yıllık öğretmen ve 12 yıldır özel eğitim öğretmenliği yapmaktadır. Yardımcı öğretmen, 46 yaşında, Almanca Öğretmenliği bölümü mezunu, 12 yıllık öğretmen ve 8 yıldır özel eğitim öğretmenliği yapmaktadır.

İki no'lu deneğin öğretmenlik uygulamasını yaptığı sınıfta, birisi sınıf öğretmeni diğeri yardımcı öğretmen olmak üzere iki öğretmen bulunmaktadır. Sınıf öğretmeni 42 yaşında, Türkçe öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği bölümü mezunu, 20 yıllık öğretmen ve 8 yıldır özel eğitim öğretmenliği yapmaktadır. Yardımcı öğretmen, 35 yaşında, Eğitim Yönetimi ve Teftiş bölümü mezunu, 6,5 yıllık öğretmen ve 6,5 yıldır özel eğitim öğretmenliği yapmaktadır.

Denekler ilk kez öğretmenlik uygulaması dersi almaktadırlar. Deneklere, çalışmaya istekli olup olmayacakları sorulmuş ve gönüllülükleri alınmıştır.

### **3.2.3. Araştırmanın Uygulamacıları**

Araştırmanın birinci uygulamacısı (araştırmanın yazarı), Zihin Engellilerin Eğitimi alanında doktora programına kayıtlı ve on yıldır aynı alanda öğretmenlik uygulaması derslerini yürütmektedir.

İkinci uygulamacı ise, Zihin Engellilerin Eğitimi alanında doktora programını tamamlamış ve on yıldır aynı alanda öğretmenlik uygulaması derslerini yürütmektedir.

Her iki uygulamacı, öğretmenlik uygulaması derslerini yürütmeye başlamadan önce (on yıl önce) akademik yıl içinde bir yıl boyunca deneyimli bir uygulama öğretim elemanı eşliğinde uygulamaya giderek uygulama süreci ve uygulamanın nasıl yürütüleceği ile ilgili eğitimden geçirilmiştir.

### **3.3. KULLANILAN BİLGİ TOPLAMA ARAÇLARI**

Araştırmada, öğretme becerilerini değerlendirmek, öğretme becerilerini kazandırma uygulamalarının iki uygulayıcı tarafından güvenilir biçimde uygulanıp uygulanmadığını belirlemek ve araştırmanın sosyal geçerliğini saptamak için bilgi toplama ölçü araçları geliştirilmiştir. Bu bölümde, kullanılan bilgi toplama ölçü araçlarıyla ilgili açıklamalar yer almaktadır.

#### **3.3.1. Araştırma Verilerinin Toplanması İçin Kullanılan Veri Toplama Araçları**

Araştırmada öğretmen adaylarının kavram ve beceri ders planı yazma ile yazılan ders planlarına uygun ders anlatmadaki düzeyini belirlemek; edinilen kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazma ile dersi anlatmanın, farklı kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazma ve yazılan ders planlarına uygun dersi anlatmaya genellenip genellenmediğini saptamak; edinilen kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazma ile yazılan ders planlarına uygun dersi anlatmanın öğretimden sonra da sürüp sürmediğini yoklamak ve her öğretimin verimlilik açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla veri toplanmıştır. Aşağıda, bu verilerin toplanması amacıyla geliştirilen kontrol listeleri açıklanmaktadır.

##### **3.3.1.1. Öğretme Becerileri Kontrol Listeleri ve Geliştirilmesi (Ek-1)**

Öğretme becerileri kontrol listeleri hazırlanırken, Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalı öğretmenlik uygulaması formlarından, kaynaklardan ve yaşıntılardan yararlanılarak basamaklar oluşturulmuştur. Daha sonra bu basamaklar beceri analizine göre sıraya sokulmuştur. Beceri analizi, becerinin daha küçük alt basamaklara ayrılması işidir (Snell, 1993; Varol, 1996). Birincisi, ele alınan becerinin bellekten analiz edilerek basamakların sıralanmasıdır. İkinci yol ise, ele alınan becerinin bizzat gerçekleştirilerek basamakların sıralanmasıdır (Varol, 1996).

Öğretme becerileri kontrol listeleri, deneklerin öğretme becerilerinde öğretim öncesi ve sonrası düzeylerini belirlemek; edinilen kavram ve beceriye ilişkin ders planı

yazma ile dersi anlatmanın, farklı kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazma ve yazılan ders planlarına uygun dersi anlatmaya genellenip genellenmediğini saptamak; edinilen kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazma ile yazılan ders planlarına uygun dersi anlatmanın öğretimden sonra da sürüp sürmediğini yoklamak için hazırlanmıştır.

Öğretme becerileri kontrol listeleri, kontrol listesinin amacı, kapsamı, kullanma yönergesi ve puanlaması ile kontrol listesini uygulayan kişinin adı ve soyadı, kontrol listesinin uygulama tarihi, öğretmen adayının adı ve soyadı, kontrol listesinin ana yönergesi ve ölçü aracının yer aldığı iki bölümden oluşmuştur.

Birinci bölümün amaç kısmında, kontrol listesinin niçin geliştirildiği yazılı olarak açıklanmıştır. Kontrol listesinin nelerden oluştuğu kapsam kısmında belirtilmiştir. Kullanma yönergesi, kontrol listesinin nasıl uygulanacağı, uygulama öncesi yapılacaklar ve uygulama sırasında yapılacaklar olarak ikiye ayrılarak maddeler halinde belirtilmiştir. Puanlama kısmında ise öğretmen adayının kontrol listesinden aldığı puanı belirleyebilmek için bir tablo oluşturulmuş ve öğretmen adayının puanının bu tabloya göre yapabildiklerinin nasıl hesaplanacağı açıklanmıştır.

İkinci bölüm ise kontrol listesini uygulayan kişinin adı ve soyadı, kontrol listesinin uygulama tarihi, öğretmen adayının adı ve soyadı, kontrol listesinin ana yönergesi ve ölçü aracından oluşmuştur. Ölçü aracı kısmı ise kontrol listesinin temel basamakları ve kayıt çizelgesinden oluşmuştur. Analizi yapılan becerinin basamakları, ölçü aracının bildirimlerini oluşturmuştur. Kayıt çizelgesi ise bağımsız sütunundan oluşmuştur.

Kavram ve beceri olmak üzere iki ayrı öğretim becerileri kontrol listesi geliştirilmiştir. Her iki kontrol listesi de ders planı yazma ve ders anlatma kontrol listelerinden oluşmaktadır.

### **3.3.1.1.1. Kavram Öğretim Becerileri Kontrol Listesi (Ek-1.1)**

Kavram öğretim becerileri kontrol listesi, ders planı yazma ve ders anlatma kontrol listelerinden oluşmaktadır.

### 3.3.1.1.1. Kavram Ders Planı Hazırlama Kontrol Listesi (Ek-1.1.1)

Kavram ders planı yazma kontrol listesi, ana yönerge, bildirimler sütunu, %100 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız: B.sız (öğretmen adayının ilgili bildirim kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır. Bildirimler sütunu, sekiz temel beceriden (sırasıyla, çalışılacak ortamı düzenlemeyi, çalışmaya giriş yapmayı, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtmayı, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunmamayı, sunuyu değerlendirmeyi, sınıfı kontrol etmeyi, amacı değerlendirmeyi ve dersi bitirmeyi yazma) oluşmaktadır. Bu temel becerilerin altında o temel becerileri gerçekleştirmeye yönelik toplam yüz on beş bildirim bulunmaktadır. Buna göre “Çalışılacak Ortamı Düzenlemeyi Yazma” temel becerisi sekiz, “Çalışmaya Giriş Yapmayı Yazma” temel becerisi altı, “Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Tanıtmayı Yazma” temel becerisi dört, “Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Sunmamayı Yazma” temel basamağı beş, “Sunuyu Değerlendirmeyi Yazma” temel basamağı yetmiş üç, “Sınıfı Kontrol Etmeyi Yazma” temel basamağı iki, “Amacı Değerlendirmeyi Yazma” temel basamağı on dört ve “Dersi Bitirmeyi Yazma” temel basamağı ise üç bildirimden oluşmaktadır.

### 3.3.1.1.2. Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesi (Ek-1.1.2)

Kavram ders anlatma kontrol listesi, ana yönerge, bildirimler sütunu, %100 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız: B.sız (öğretmen adayının ilgili bildirim kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır. Bildirimler sütunu, sekiz temel beceriden (sırasıyla, ders ortamını düzenler, derse giriş yapar, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtır, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunar, sunuyu değerlendirir, sınıfı kontrol eder, öğretim amacını değerlendirir, dersi bitirir) oluşmaktadır. Bu temel becerilerden altında o temel becerileri gerçekleştirmeye yönelik toplam yüz on beş bildirim bulunmaktadır. Buna göre “Ders Ortamını Düzenler” temel becerisi sekiz, “Derse Giriş Yapar” temel becerisi altı, “Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Tanıtır” temel basamağı dört, “Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Sunar” temel basamağı beş, “Sunuyu Değerlendirir” temel becerisi yetmiş üç, “Sınıfı Kontrol Eder” temel becerisi iki, “Öğretim Amacını Değerlendirir” temel becerisi on dört, “Dersi Bitirir” temel becerisi ise üç bildirimden oluşmaktadır.

### **3.3.1.1.2. Beceri Öğretme Becerileri Kontrol Listesi (Ek-1.2)**

Beceri öğretme becerileri kontrol listesi, ders planı yazma ve ders anlatma kontrol listelerinden oluşmaktadır.

#### **3.3.1.1.2.1. Beceri Ders Planı Yazma Kontrol Listesi (Ek-1.2.1)**

Beceri ders planı yazma kontrol listesi, ana yönerge, bildirimler sütunu, %100 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız: B.sız (öğretmen adayının ilgili bildirim kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır. Bildirimler sütunu, altı temel beceriden (sırasıyla, çalışılacak ortamı düzenlemeyi, çalışmaya giriş yapmayı, öğretim yapmayı, sınıfı kontrol etmeyi, amacı değerlendirmeyi ve dersi bitirmeyi yazma) oluşmaktadır. Bu temel becerilerin altında o temel becerileri gerçekleştirmeye yönelik toplam yetmiş dört bildirim bulunmaktadır. Buna göre “Ders Ortamını Düzenleyeceğini Yazar” becerisi sekiz, “Ders (Çalışma) Sırasında Kullanılacak İpuçlarının Geri Çekimini Yazar” temel becerisi on iki, “Derse Giriş Yapacağını Yazar” temel becerisi yedi, “Öğretim Yapacağını Yazar” temel becerisi otuz sekiz, “Sınıfı Kontrol Edeceğini Yazar” temel becerisi iki, “Amacı Değerlendireceğini Yazar” temel becerisi üç, “Dersi Bitireceğini Yazar” temel becerisi ise dört bildirimden oluşmaktadır.

#### **3.3.1.1.2.2. Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesi (Ek-1.2.2)**

Beceri dersi anlatma kontrol listesi, ana yönerge, bildirimler sütunu, %100 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız: B.sız (öğretmen adayının ilgili bildirim kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır. Bildirimler sütunu, altı temel beceriden (sırasıyla, ders ortamını düzenler, derse giriş yapar, öğretim yapar, sınıfı kontrol eder, amacı değerlendirir, dersi bitirir) oluşmaktadır. Bu temel becerilerin altında o temel becerileri gerçekleştirmeye yönelik toplam altmış üç bildirim bulunmaktadır. Buna göre “Ders Ortamını Hazırlar” temel basamağı dokuz, “Derse Giriş Yapar” temel basamağı yedi, “Öğretim Yapar” temel basamağı otuz sekiz, “Sınıfı Kontrol Eder” temel basamağı iki, “Amacı Değerlendirir” temel basamağı üç, “Dersi Bitirir” temel basamağı ise dört bildirimden oluşmaktadır.

### **3.3.1.2. Öğretme Becerileri Kontrol Listelerinin Ön Uygulaması**

Öğretme becerileri kontrol listelerinde yer alan bildirimlerde eksik olup olmadığını ve bildirimlerin sırasının uygun olup olmadığını, kullanma yönergesinde yer alan açıklamaların net olup olmadığını ve kayıt çizelgesinin kullanımının rahat olup olmadığını belirlemek amacıyla öğretme becerileri kontrol listelerinin ön uygulaması yapılmıştır. Bu amaçla aşağıda, kavram ve beceri öğretme becerileri kontrol listelerinin ön uygulamasına yer verilmiştir.

#### **3.3.1.2.1. Kavram Öğretme Becerileri Kontrol Listesinin Ön Uygulaması**

Kavram öğretme becerileri kontrol listesi ders planı yazma ve ders anlatma kontrol listelerinden oluşmaktadır. Bunlardan ders anlatma kontrol listesinin ön uygulaması yapılmıştır. Ders planı yazma kontrol listesi ise ders anlatma kontrol listesi ile benzer özellik gösterdiğinden ön uygulaması yapılmamıştır. Bu nedenle aşağıda kavram ders anlatma kontrol listesinin ön uygulamasının açıklamasına yer verilmiştir.

##### **3.3.1.2.1.1. Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesinin Ön Uygulaması**

Kavram ders anlatma kontrol listesinin ön uygulamasını yapmak için, birinci ve ikinci uygulamacı kavram ders anlatımının yapılacağı sınıfa gitmiştir. İkinci uygulamacı öncelikle kavram ders anlatma kontrol listesinin kullanma yönergesini okumuştur. Daha sonra, birinci uygulamacıya ana yönergeyi vererek, kavram dersini anlatmasını istemiş ve birinci uygulamacı dersi anlatırken ikinci uygulamacı izlemiştir. Bu ön uygulama sonucunda, hazırlanan öğretme ölçeklerinin beceri basamaklarında yer alan eksiklikler belirlenmiş ve tamamlanmıştır. Kullanma yönergesinin anlaşılabilir olduğuna ve kayıt çizelgelerinin kullanımının rahat olduğuna karar verilmiştir.

##### **3.3.1.2.2. Beceri Öğretme Becerileri Kontrol Listesinin Ön Uygulaması**

Beceri öğretme becerileri kontrol listesi ders planı yazma ve ders anlatma kontrol listelerinden oluşmaktadır. Bunlardan ders anlatma kontrol listesinin ön uygulaması yapılmıştır. Ders planı yazma kontrol listesi ise ders anlatma kontrol listesi



ile benzer özellik gösterdiğinden ön uygulaması yapılmamıştır. Bu nedenle aşağıda beceri ders anlatma kontrol listesinin ön uygulamasına yer verilmiştir.

### **3.3.1.2.2.1. Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesinin Ön Uygulaması**

Beceri ders anlatma kontrol listesinin ön uygulamasını yapmak için, birinci ve ikinci uygulamacı beceriye ilişkin ders anlatımının yapılacağı sınıfa gitmiştir. İkinci uygulamacı öncelikle beceri ders anlatma kontrol listesinin kullanma yönergesini okumuştur. Daha sonra, birinci uygulamacıya ana yönergeyi vererek, beceri dersini anlatmasını istemiş ve birinci uygulamacı dersi anlatırken ikinci uygulamacı izlemiştir. Bu ön uygulama sonucunda, hazırlanan öğretim ölçeklerinin beceri basamaklarında eksiklik olmadığına ve sırasının uygun olduğuna, kullanma yönergesinin anlaşılabilir olduğuna ve kayıt çizelgelerinin kullanımının rahat olduğuna karar verilmiştir.

### **3.3.1.3. Öğretim Becerileri Kontrol Listelerinin Uygulaması ve Puanlanması**

Öğretim becerileri kontrol listelerinin uygulaması ve puanlanması, kavram ve beceri öğretim becerileri kontrol listelerinin uygulanması ve puanlanmasından oluşmaktadır.

#### **3.3.1.3.1. Kavram Öğretim Becerileri Kontrol Listelerinin Uygulaması ve Puanlanması**

Kavram öğretim becerileri kontrol listelerinin uygulaması ve puanlanması, kavrama ilişkin ders planı yazma ve ders anlatma kontrol listelerinin uygulanması ve puanlanmasından oluşmaktadır.

##### **3.3.1.3.1.1. Kavram Ders Planı Yazma Kontrol Listesinin Uygulaması ve Puanlanması**

Kavram ders planı yazma kontrol listesi, her becerinin başlama düzeyinde deneklere bir oturumda bir kez, genelleme ve süreklilik düzeyinde deneklere üç ayrı oturumda birer kez uygulanmıştır.

Kavram ders planı yazma kontrol listesi kullanma yönergesinde açıklandığı şekliyle, uygulamacı ders planına bakarak, kayıt çizelgesinde öğretmen adayının kendi başına gerçekleştirdiği bildirimlerin karşısında yer alan bağımsız sütununun altına (+) işareti kullanılarak kaydedilmiştir. Öğretmen adayının bağımsız olarak gerçekleştiremediği ya da yanlış yaptığı bildirimler, beceri kayıt çizelgesinde ilgili basamağın karşısına (-) işareti kullanarak kaydedilmiştir. Öğretmen adayının doğru yada yanlış tepkilerine nötr kalınmıştır. Uygulama sırasında tüm oturumlar, kamera ile kaydedilmiştir.

Öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı bildirimlerin toplanıp, toplam bildirim sayısına bölünüp, yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100), öğretmen adayının kavrama ilişkin ders planı yazmayı gerçekleştirme yüzdesi bulunmuştur. Öğretmen adayı başlama düzeyinde ortalama %75'in altında puan almışsa çalışmaya alınmıştır. Genelleme ve süreklilik oturumlarında ortalama %75'in üzerinde puan almışsa ders planı yazımı kabul edilmiştir. Yine temel beceriler için öğretmen adayının her bir temel beceriyi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı temel beceri bildirimlerinin toplanıp, toplam temel beceri bildirimi sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) bulunmuştur. Başlama düzeyinde öğretmen adayı Tablo-3'te görüldüğü gibi, Ders (Çalışma) Ortamını Düzenlenmesini ve Derse Giriş Yapacağını Yazar temel becerilerinden en fazla %75, Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Tanıtacağını, Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Sunacağını, Sunuyu Değerlendireceğini, Sınıfı Kontrol Edeceğini ve Öğretim Amacını Değerlendireceğini Yazar temel becerilerinden en fazla %20 ve Dersi (Çalışmayı) Bitireceğini Yazar temel becerisinden %75 puan aldıklarında çalışmaya alınmışlardır. Genelleme ve süreklilik oturumlarında ise öğretmen adayı Tablo-4'te görüldüğü gibi, Ders (Çalışma) Ortamını Düzenlenmesini ve Derse Giriş Yapacağını Yazar temel becerilerinden en az %100, Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Tanıtacağını, Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Sunacağını, Sunuyu Değerlendireceğini, Sınıfı Kontrol Edeceğini ve Öğretim Amacını Değerlendireceğini Yazar temel becerilerinden en az %75 ve Dersi (Çalışmayı) Bitireceğini Yazar temel becerisinden %100 puan aldıklarında kavram ders planı yazma davranışlarını gerçekleştirmiş sayılmışlardır.

Tablo-3

Başlama Düzeyinde Kavram Ders Planı Yazma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri

<b>Temel Becerinin Adı</b>	<b>Başlama Düzeyinde Kavram Ders Planı Yazma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdesi</b>
Ders Ortamını Düzenlemesini Yazar	%75
Derse Giriş Yapacağını Yazar	%75
Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Tanıtacağını Yazar	%20
Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Sunacağını Yazar	%20
Sunuyu Değerlendireceğini Yazar	%20
Sınıfı Kontrol Edeceğini Yazar	%20
Öğretim Amacını Değerlendireceğini Yazar	%20
Dersi Bitireceğini Yazar	%75

Tablo-4

Öğretim, Genelleme ve Süreklilik Oturumlarında Kavram Ders Planı Yazma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri

<b>Temel Becerinin Adı</b>	<b>Öğretim, Genelleme ve Süreklilik Oturumlarında Kavram Ders Planı Hazırlama Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdesi</b>
Ders Ortamını Düzenlemesini Yazar	%100
Derse Giriş Yapacağını Yazar	%100
Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Tanıtacağını Yazar	%75
Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Sunacağını Yazar	%75
Sunuyu Değerlendireceğini Yazar	%75
Sınıfı Kontrol Edeceğini Yazar	%75
Öğretim Amacını Değerlendireceğini Yazar	%75
Dersi Bitireceğini Yazar	%100

### 3.3.1.3.1.2. Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesinin Uygulaması ve Puanlanması

Kavram ders anlatma kontrol listesi, her becerinin başlama düzeyi, genelleme ve süreklilik düzeyinde deneklere üç ayrı oturumda birer kez uygulanmıştır.

Kavram ders anlatma kontrol listesinin kullanma yönergesinde açıklandığı şekliyle kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili ana yönerge verilmiştir. Öğretmen adayının bağımsız olarak gerçekleştirdiği bildirimler, kavram ders anlatma kontrol listesi kayıt çizelgesinde ilgili bildirim karşısına (+) işareti kullanılarak kaydedilmiştir. Öğretmen adayının bağımsız olarak gerçekleştiremediği ya da yanlış yaptığı bildirimler, beceri kayıt çizelgesinde ilgili basamağın karşısına (-) işareti kullanılarak kaydedilmiştir. Öğretmen adayının doğru yada yanlış tepkilerine nötr kalınmıştır. Öğretmen adayı bir şey yapmadan beklediğinde ya da yanlış yaptığında, sonraki alt ölçeğin yönergesi verilmiş, bir – iki saniye beklenilmiştir. Öğretmen adayının yine bir şey yapmadığı ya da yanlış yaptığı gözlemlendiğinde ise diğer temel becerinin uygulamasını yapması istenmiştir. Uygulama sırasında tüm oturumlar, kamera ile kaydedilmiştir.

Öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı bildirimlerin toplanıp, toplam bildirim sayısına bölünüp, yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100), öğretmen adayının kavrama ilişkin dersi anlatmayı gerçekleştirme yüzdesi bulunmuştur. Öğretmen adayı başlama düzeyinde ortalama %75'in altında puan almışsa çalışmaya alınmıştır. Genelleme ve süreklilik oturumlarında ortalama %75'in üzerinde puan almışsa ders anlatımı kabul edilmiştir. Yine temel beceriler için öğretmen adayının her bir temel beceriyi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı temel beceri bildirimlerinin toplanıp, toplam temel beceri bildirimi sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) bulunmuştur. Başlama düzeyinde öğretmen adayı Tablo-5'te görüldüğü gibi, Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler ve Derse Giriş Yapar temel becerilerinden en fazla %75, Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Tanıtır, Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Sunar, Sunuyu Değerlendirir, Sınıfı Kontrol Eder ve Öğretim Amacını Değerlendirir temel becerilerinden en fazla %20 ve Dersi (Çalışmayı) Bitirir temel becerisinden %75 puan

aldıklarında çalışmaya alınmışlardır. Genelleme ve süreklilik Oturumlarında ise öğretmen adayı Tablo-6'da görüldüğü gibi, Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler ve Derse Giriş Yapar temel becerilerinden en az %100, Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Tanıtır, Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Sunar, Sunuyu Değerlendirir, Sınıfı Kontrol Eder ve Öğretim Amacını Değerlendirir temel becerilerinden en az %75 ve Dersi (Çalışmayı) Bitirir temel becerisinden %100 puan aldıklarında kavrama ilişkin ders anlatma davranışlarını gerçekleştirmiş sayılmışlardır.

Tablo -5

Başlama Düzeyinde Kavrama İlişkin Ders Anlatma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri

<b>Temel becerinin Adı</b>	<b>Başlama Düzeyinde Kavrama İlişkin Ders Anlatma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri</b>
Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler	%75
Derse Giriş Yapar	%75
Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Tanıtır	%20
Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Sunar	%20
Sunuyu Değerlendirir	%20
Sınıfı Kontrol Eder	%20
Öğretim Amacını Değerlendirir	%20
Dersi (Çalışmayı) Bitirir	%75

Tablo-6

Öğretim, Genelleme Ve Süreklilik Oturumlarında Kavrama İlişkin Ders Anlatma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri

<b>Temel becerinin Adı</b>	<b>Öğretim, Genelleme Ve Süreklilik Oturumlarında Kavrama İlişkin Ders Anlatma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri</b>
Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler	%100
Derse Giriş Yapar	%100
Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Tanıtır	%75
Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Sunar	%75
Sunuyu Değerlendirir	%75
Sınıfı Kontrol Eder	%75
Öğretim Amacını Değerlendirir	%75
Dersi (Çalışmayı) Bitirir	%100

### **3.3.1.3.2. Beceri Öğretme Becerileri Kontrol Listelerinin Uygulaması ve Puanlanması**

Beceri öğretme becerileri kontrol listelerinin uygulaması ve puanlanması, beceri ders planı yazma ve ders anlatma kontrol listelerinin uygulanması ve puanlanmasından oluşmaktadır.

#### **3.3.1.3.2.1. Beceri Ders Planı Yazma Kontrol Listesinin Uygulaması ve Puanlanması**

Beceri ders planı yazma kontrol listesi, her becerinin başlama düzeyinde deneklere bir oturumda bir kez, genelleme ve süreklilik düzeyinde deneklere üç ayrı oturumda birer kez uygulanmıştır.

Beceri ders planı yazma kontrol listesi kullanma yönergesinde açıklandığı şekliyle, uygulamacı ders planına bakarak, kayıt çizelgesinde öğretmen adayının kendi başına gerçekleştirdiği bildirimlerin karşısında yer alan bağımsız sütununun altına (+) işareti kullanılarak kaydedilmiştir. Öğretmen adayının bağımsız olarak gerçekleştiremediği ya da yanlış yaptığı bildirimler, beceri kayıt çizelgesinde ilgili basamağın karşısına (-) işareti kullanarak kaydetmiştir. Öğretmen adayının doğru yada yanlış tepkilerine nötr kalınmıştır. Uygulama sırasında tüm oturumlar, kamera ile kaydedilmiştir.

Öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı bildirimlerin toplanıp, toplam bildirim sayısına bölünüp, yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100), öğretmen adayının beceriye ilişkin ders planı yazmayı gerçekleştirme yüzdesi bulunmuştur. Öğretmen adayı başlama düzeyinde ortalama %75'in altında puan almışsa çalışmaya alınmıştır. Genelleme ve süreklilik oturumlarında ortalama %75'in üzerinde puan almışsa ders planı yazımı kabul edilmiştir. Yine temel beceriler için öğretmen adayının her bir temel beceriyi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı temel beceri bildirimlerinin toplanıp, toplam temel beceri bildirimi sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100)

bulunmuştur. Başlama düzeyinde öğretmen adayı Tablo-7’de görüldüğü gibi, Ders (Çalışma) Ortamını Düzenlenmesini ve Derse Giriş Yapacağını Yazar temel becerilerinden en fazla %75, Öğretim Yapacağını, Sınıfı Kontrol Edeceğini, Ders (Çalışma) Sırasında Kullanılacak İpuçlarının Geri Çekimini ve Değerlendirme Yapacağını Yazar temel becerilerinden en fazla %20 ve Dersi (Çalışmayı) Bitireceğini Yazar temel becerisinden %75 puan aldıklarında çalışmaya alınmışlardır. Genelleme ve süreklilik oturumlarında ise öğretmen adayı Tablo-8’de görüldüğü gibi, Ders (Çalışma) Ortamını Düzenlenmesini ve Derse Giriş Yapacağını Yazar temel becerilerinden en az %100, Öğretim Yapacağını, Sınıfı Kontrol Edeceğini, Ders (Çalışma) Sırasında Kullanılacak İpuçlarının Geri Çekimini ve Değerlendirme Yapacağını Yazar temel becerilerinden en az %75 ve Dersi (Çalışmayı) Bitireceğini Yazar temel becerisinden %100 puan aldıklarında beceri ders planı yazma davranışlarını gerçekleştirmiş sayılmışlardır.

Tablo-7

Başlama Düzeyinde Beceri Ders Planı Yazma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri

<b>Temel Becerinin Adı</b>	<b>Başlama Düzeyinde Beceri Ders Planı Yazma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdesi</b>
Ders (Çalışma) Ortamını Düzenleyeceğini Yazar	%75
Derse Giriş Yapacağını Yazar	%75
Öğretim Yapacağını Yazar	%20
Sınıfı Kontrol Edeceğini Yazar	%20
Ders (Çalışma) Sırasında Kullanılacak İpuçlarının Geri Çekimini Yazar	%20
Değerlendirme Yapacağını Yazar	%20
Dersi (Çalışmayı) Bitireceğini Yazar	%75

Tablo-8

Öğretim, Genelleme ve Süreklilik Oturumlarında Beceri Ders Planı Yazma Davranışlarını  
Gerçekleştirme Yüzdeleri

Temel Becerinin Adı	Öğretim, Genelleme ve Süreklilik Oturumlarında Beceri Ders Planı Yazma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdesi
Ders (Çalışma) Ortamını Düzenleyeceğini Yazar	%100
Derse Giriş Yapacağını Yazar	%100
Öğretim Yapacağını Yazar	%75
Sınıfı Kontrol Edeceğini Yazar	%75
Ders (Çalışma) Sırasında Kullanılacak İpuçlarının Geri Çekimini Yazar	%75
Değerlendirme Yapacağını Yazar	%75
Dersi (Çalışmayı) Bitireceğini Yazar	%100

### 3.3.1.3.2.2. Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesinin Uygulaması ve Puanlanması

Beceri ders anlatma kontrol listesi, her becerinin başlama düzeyi, genelleme ve süreklilik düzeyinde deneklere üç ayrı oturumda birer kez uygulanmıştır.

Beceri ders anlatma kontrol listesinin kullanma yönergesinde açıklandığı şekliyle kavram ders anlatma becerisiyle ilgili ana yönerge verilmiştir. Öğretmen adayının bağımsız olarak gerçekleştirdiği bildirimler, beceri ders anlatma kontrol listesi kayıt çizelgesinde ilgili bildirim karşısına (+) işareti kullanarak kaydedilmiştir. Öğretmen adayının bağımsız olarak gerçekleştiremediği ya da yanlış yaptığı bildirimler, beceri kayıt çizelgesinde ilgili basamağın karşısına (-) işareti kullanarak kaydedilmiştir. Öğretmen adayının doğru yada yanlış tepkilerine nötr kalınmıştır. Öğretmen adayı bir şey yapmadan beklediğinde ya da yanlış yaptığında, sonraki temel becerinin yönergesi verilmiş, bir – iki saniye beklenilmiştir. Öğretmen adayının yine bir şey yapmadığı ya da yanlış yaptığı gözlemlendiğinde ise diğer temel becerinin uygulamasını yapması istenmiştir. Uygulama sırasında tüm oturumlar, kamera ile kaydedilmiştir.



Öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı bildirimlerin toplanıp, toplam bildirim sayısına bölünüp, yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100), öğretmen adayının beceriye ilişkin dersi anlatmayı gerçekleştirme yüzdesi bulunmuştur. Öğretmen adayı başlama düzeyinde ortalama %75'in altında puan almışsa çalışmaya alınmıştır. Genelleme ve süreklilik oturumlarında ortalama %75'in üzerinde puan almışsa ders anlatımı kabul edilmiştir. Yine temel beceriler için öğretmen adayının her bir temel beceriyi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı temel beceri bildirimlerinin toplanıp, toplam temel beceri bildirimi sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) bulunmuştur. Başlama düzeyinde öğretmen adayı Tablo-9'da görüldüğü gibi, Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler ve Derse Giriş Yapar temel becerilerinden en fazla %75, Öğretim Yapar, Sınıfı Kontrol Eder ve Değerlendirme Yapar temel becerilerinden en fazla %20 ve Dersi (Çalışmayı) Bitirir temel becerisinden %75 puan aldıklarında çalışmaya alınmışlardır. Genelleme ve süreklilik oturumlarında ise öğretmen adayı Tablo- 10'da görüldüğü gibi, Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler ve Derse Giriş Yapar temel becerilerinden en az %100, Öğretim Yapar, Sınıfı Kontrol Eder ve Değerlendirme Yapar temel becerilerinden en az %75 ve Dersi (Çalışmayı) Bitireceğini Yazar temel becerisinden %100 puan aldıklarında beceriye ilişkin ders anlatma davranışlarını gerçekleştirmiş sayılmışlardır.

Tablo- 9

Başlama Düzeyinde Beceriye İlişkin Ders Anlatma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri

<b>Temel becerinin Adı</b>	<b>Başlama Düzeyinde Beceriye İlişkin Ders Anlatma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdesi</b>
Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler	%75
Derse Giriş Yapar	%75
Öğretim Yapar	%20
Sınıfı Kontrol Eder	%20
Değerlendirme Yapar	%20
Dersi (Çalışmayı) Bitirir	%75

Tablo-10

Öğretim, Genelleme ve Süreklilik Oturumlarında Beceriye İlişkin Ders Anlatma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdeleri

Temel becerinin Adı	Öğretim, Genelleme ve Süreklilik Oturumlarında Beceriye İlişkin Ders Anlatma Davranışlarını Gerçekleştirme Yüzdesi
Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler	%100
Derse Giriş Yapar	%100
Öğretim Yapar	%75
Sınıfı Kontrol Eder	%75
Değerlendirme Yapar	%75
Dersi (Çalışmayı) Bitirir	%100

### 3.3.1.4. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Öğretme Becerileri Kontrol Listeleri ve Geliştirilmesi (Ek-2)

Araştırmada ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazdırılırken ve öğretmen adayı ders anlatırken öğretmen adayının öğretim sırasında gösterdiği ilerlemeleri kaydetmek için öğretim sırasında ilerlemelerin kaydedileceği öğretme becerileri kontrol listeleri geliştirilmiştir.

Öğretim sırasında ilerlemelerin kaydedileceği öğretme becerileri kontrol listeleri geliştirilirken, öğretim öncesi ve öğretim sonrasında öğretmen adaylarının düzeyini belirlemek için geliştirilmiş olan öğretme becerileri kontrol listelerinden yararlanılmıştır.

Öğretme becerileri kontrol listelerinin bildirimleri, öğretim sırasında ilerlemelerin kaydedileceği öğretme becerileri kontrol listelerinin bildirimler bölümüne aynen yazılmıştır. Kayıt çizelgesi ise çoklu fırsat yöntemine göre en az ipucundan, en çok ipucuna kadar olan ipucu sütunlarından oluşmuştur.

Kavram ve beceri olmak üzere iki ayrı öğretim sırasında ilerlemelerin kaydedileceği öğretme becerileri kontrol listesi geliştirilmiştir. Her iki kontrol listesi de ders planı yazma ve ders anlatma kontrol listelerinden oluşmaktadır.

### **3.3.1.4.1. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Kavram Öğretme Becerileri Kontrol Listeleri (Ek-2.1)**

Öğretim sırasında ilerlemelerin kaydedileceği kavram öğretme becerileri kontrol listesi, ders planı yazma ve ders anlatma kontrol listelerinden oluşmaktadır.

#### **3.3.1.4.1.1. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Kavram Ders Planı Yazma Kontrol Listesi (Ek-2.1.1)**

Öğretim sırasında ilerlemelerin kaydedileceği kavram ders planı yazma kontrol listesinin kayıt çizelgesinin sol üst köşesinde uygulamacının adı, soyadı altında öğretmen adayının soyadı. Sağ üst köşede ise, uygulama tarihi yer almaktadır. Bunların altında, ders planı yazmanın ana yönergesi, ders planı yazma ölçeğindeki bildirimler, çoklu fırsat yöntemine göre bağımsız: B.sız (öğretmen adayının ilgili bildirim kendiliğinden yapması), yönlendirici ipucu: Yön. (öğretmen adaya ilgili bildirim nasıl yapacağı sorulduktan sonra yazması), sözel ipucu: S.İ. (öğretmen adaya ilgili bildirim söylendiğinde yazması), model olma: M.O. (öğretmen adayının ilgili bildirim öğretim elemanını izlemesi istenilerek ve o bildiriminde ne yapılacağı söylenerek ve yaparak gösterildiğinde yapması), ipuçlarının bulunduğu sütunlardan oluşan bir tablo yer almaktadır.

#### **3.3.1.4.1.2. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesi (Ek-2.1.2)**

Öğretim sırasında ilerlemelerin kaydedileceği kavram ders anlatma kontrol listesinin kayıt çizelgesinin sol üst köşesinde uygulamacının adı, soyadı altında öğretmen adayının soyadı. Sağ üst köşede ise, uygulama tarihi yer almaktadır. Bunların altında, öğretme becerisinin ana yönergesi, öğretme becerisi kontrol listesindeki bildirimler, çoklu fırsat yöntemine göre bağımsız: B.sız (öğretmen adayının ilgili

bildirimi kendiliğinden yapması, işaret ipucu: İ.İ. (öğretmen adayına ilgili bildirim işaret edildiğinde yapması), yönlendirici ipucu: Yön. (öğretmen adayına ilgili bildirim nasıl yapacağı sorulduktan sonra yapması), sözel ipucu: S.İ. (öğretmen adayına ilgili bildirim söylendiğinde yapması), işaret-sözel ipucu: S.İ-İ.İ. (öğretmen adayına ilgili bildirim söylenirken ve aynı zamanda işaret edildiğinde yapması), model olma: M.O. (öğretmen adayının ilgili bildirim öğretim elemanını izlemesi istenilerek ve o bildirimde ne yapılacağının söylenerek ve yaparak gösterildiğinde yapması), fiziksel yardım: F.Y. (öğretmen adayına fiziksel olarak yardımda bulunularak o bildirimle ilgili pozisyonunun aldırılması ve bildirim yaptırılması) ipuçlarının bulunduğu sütunlardan oluşan bir tablo yer almaktadır.

#### **3.3.1.4.2. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Beceri Öğretme Becerileri Kontrol Listeleri (Ek-2.2)**

Öğretim sırasında ilerlemelerin kaydedileceği beceri öğretme becerileri kontrol listesi, ders planı yazma ve ders anlatma kontrol listelerinden oluşmaktadır.

##### **3.3.1.4.2.1. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Beceri Ders Planı Yazma Kontrol Listesi (Ek-2.2.1)**

Öğretim sırasında ilerlemelerin kaydedileceği beceri ders planı yazma kontrol listesi, öğretim sırasında ilerlemelerin kaydedileceği kavram ders planı yazma kontrol listesiyle aynı özellikleri taşımaktadır.

##### **3.3.1.4.2.2. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesi (Ek-2.2.2)**

Öğretim sırasında ilerlemelerin kaydedileceği beceri ders anlatma kontrol listesi, öğretim sırasında ilerlemelerin kaydedileceği kavram ders anlatma kontrol listesiyle aynı özellikleri taşımaktadır.

### 3.3.1.5. Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Öğretme Becerileri Kontrol Listelerinin Uygulaması ve Puanlanması

Öğretim boyunca öğretmen adayının ihtiyaç duyduğu yerlerde (yanlış tepki, tepkide bulunmama ve eksik tepkide bulunma durumlarında) hangi ipucuyla tepkide bulunduğu, ilgili sütunun altına hemen işaretlenmiştir. Kayıt çizelgesinde öğretmen adayının bildirim en son yaptığı ipucu işaretlenmiştir. Uygulama sırasında tüm oturumlar, kamera ile kaydedilmiştir.

Öğretmen adayının bağımsız, yaptığı bildirimlerin toplamı, toplam bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100), öğretmen adayının öğretme becerilerini gerçekleştirme yüzdesi bulunmuştur. Öğretmen adayı Tablo-4, 6, 8 ve 10'da puanlama tablosuna göre temel becerilerden belirtilen puanları almışsa öğretme becerilerinde (ders planı yazma-ders anlatma) amacı gerçekleştirmiş sayılmıştır.

### 3.3.1.6. Verimliliğe İlişkin Veri Toplama Formu (Ek-3)

İpucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sırasında verimlilik açısından farklılık gösterip göstermediği, her iki öğretimle, edinim ölçütü karşılanıncaya değin gerçekleştirilen; a) öğretim oturumu sayısı, b) öğretim süresi, c) ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adayının yaptığı yanlış tepki sayısı ve d) ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısına ilişkin verilerin karşılaştırılmasıyla değerlendirilmiştir. Bu amaçla verimliliğe ilişkin veri toplama formu geliştirilmiştir.

Verimliliğe ilişkin veri toplama formu, iki bölümlü bir tablodan oluşmaktadır. Tablonun sol bölümünde “ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim” sağ bölümünde ise “sadece dönüt verilerek yapılan öğretim” bulunmaktadır. Her bir bölümün altında beceri ismi, denek, öğretim oturumu sayısı, öğretim süresi, gösterilen yanlış tepki sayısı ve öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısının yazılı olduğu altı sütun bulunmaktadır. Beceri ismi sütununda, çalışılan becerilerin isimleri ve toplam satırı, denek sütununun altında ismi yazılı becerinin çalışıldığı denek numarası yazılıdır.

Öğretim sırasında ilerlemelerin kaydedileceği öğretme becerileri kontrol listelerinin doldurulmasıyla elde edilen bilgiler, verimliliğe ilişkin veri toplama formunda gösterilen yanlış tepki sayısı ve aldıkları dönüt türü ve sayısı sütunlarının altına kaydedilmiştir.

### 3.3.1.7. Uygulama Güvenirliği Formu (Ek-4)

Araştırmada, uygulama güvenirliliği verileri iki amaçla toplanmıştır. Birinci amaç, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sırasında, her iki öğretimin uygulamacılar tarafından güvenilir biçimde uygulanıp uygulanmadığını değerlendirmektir. İkinci amaç ise, yoklama oturumlarında (başlama düzeyi, süreklilik ve genelleme) güvenilir biçimde veri toplanılıp toplanılmadığını değerlendirmektir.

Birinci amaç için, “ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretime” göre hazırlanan öğretim süreçlerinde yer alan aşamaların, beceri analizleri yer almaktadır. İkinci amaç için, beceri ölçü araçları kullanma yönergesindeki aşamaların beceri analizleri yer almaktadır. Uygulamacıların, “ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin” güvenilir biçimde uygulayıp uygulamadığını ve yoklama oturumlarında uygun veri toplayıp toplanmadığını belirleyebilmek üzere, uygulama sırasında tüm oturumlar kamera ile kaydedilmiştir. Daha sonra, araştırmacının dışında iki özel eğitim uzmanı, uygulamacıların bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kaydından izleyerek, uygunsa formda yer alan “evet” sütununa; uygun değilse “ hayır” sütununa çek atmak suretiyle belirlenmiştir.

Uygulama güvenirliliği verilerinin, alandan olan kişilerin uygulamayı yürüttükleri durumlarda oturumların %20'sinde; alandan olmayan kişilerin uygulamayı yürüttükleri durumlarda ise, %30 ve üzerinde toplanıldığı belirtilmektedir (Tekin, 1999). Bu açıklamaya göre, uygulamacının özel eğitim uzmanı olması nedeniyle, bu araştırmada oturumların %20 sinde uygulama güvenirliliği verisi toplanılmıştır. Uygulama güvenirliliği katsayısı, gözlenen uygulamacı davranışının, planlanan uygulamacı davranışına bölünerek yüzdesinin alınması ile hesaplanmıştır.

Başlama düzeyinde birinci ve ikinci uygulamacı %99 düzeyinde güvenilir veri toplamıştır. İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimi birinci uygulamacı %100

düzeyinde güvenilir uygulamıştır. Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimi ikinci uygulamacı %100 düzeyinde güvenilir uygulamıştır. Araştırmanın süreklilik ve genelleme düzeyinde birinci ve ikinci uygulamacı %100 düzeyinde güvenilir veri toplamıştır.

### **3.3.1.8. Sosyal Geçerlilik Formu (Ek-5)**

Araştırmada kazandırılmak istenilen becerilerin önemini ve işlevselliğini, bu becerileri kazandırmak üzere kullanılan sağaltım programlarının uygunluğunu ve işlevselliğini değerlendirmek için öğretmen adaylarına yönelik olarak “Sosyal Geçerlik Formu” geliştirilmiştir. Her bir öğretmen adayıyla iki sağaltım programıyla kavram ve beceri öğretme becerisi çalışıldığından, çalışılan sağaltım programlarına yönelik ikişer tane sosyal geçerlik formu hazırlanmıştır. Formlar, 12 sorudan oluşmaktadır. İlk dokuz sorunun altında, Evet ( ), Hayır ( ) ve Kararsızım ( ) şeklinde bölümler yer almaktadır. Sonraki üç sorunun altında ise sorunun cevabının yazılacağı boşluk yer almaktadır.

Sosyal geçerlilik formu geliştirilirken, daha önceki tezlerde hazırlanmış olan formlara bakılmıştır. Sorular, kazandırılmak istenilen becerilerin önemini, bu becerilerin ve bu becerileri kazandırmak için kullanılan yöntemlerin işlevsel olup olmadığını ölçmeye hizmet edecek şekilde oluşturulmuştur.

Formda yer alan sorular, öğretmen adaylarında belirlenen amaçlar gerçekleştiikten sonra araştırmacı tarafından öğretmen adaylarına sorulmuştur. Öğretmen adaylarının verdiği cevaplar ilgili bölüme kaydedilmiştir.

### **3.4. ÖĞRETME BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİ (Ek-6)**

Öğretme becerilerinin öğretimi, “ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim” ve “sadece dönüt verilerek yapılan öğretim” den oluşmaktadır.

Bu bölümde sırasıyla “ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim” ve “sadece dönüt verilerek yapılan öğretim” ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

### **3.4.1. İpucu Ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim ve Geliştirilmesi (Ek-6.1)**

İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, öğretmen adayına öğretme becerileri (ders anlatma - ders planı yazma) edindirilirken, uygulamacı tarafından öğretilecek öğretme becerilerine öncelikle ipucu (videodan izletme ve prova etme) verilmesi ve ardından öğretmen adayı ders planı yazarken ya da ders anlatırken dönüt (onaylama ve düzeltici dönüt) verilmesidir.

İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimi geliştirebilmek amacıyla, Ankara Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalındaki öğretmenlik uygulamasını yürüten uygulama öğretim elemanlarıyla doldurulan swot analizi formunun sonuçları incelenmiş, öğretmen yetiştirme uygulama yaklaşımları, ipucu verme, dönüt verme, ders planı yazma ve ders anlatmanın öğretilmesinde uygulama öğretim elemanının rehberliği ve özel eğitim öğretmeni yetiştirmeye yönelik kaynaklar incelenmiş ve Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Zihinsel Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalı Öğretmenlik Uygulaması programı gözden geçirilmiştir. Bunların sonucundan yararlanarak, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders planı yazma” ve “ipucu ve dönüt yapılan öğretimle verilerek ders anlatma” oluşturulmuştur.

İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle öğretme becerilerini edindirme ile ilgili Gazi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümünde görevli iki öğretim üyesinin görüşleri alınarak önerileri doğrultusunda düzeltmeler yapılmış ve ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime son hali verilmiştir

Bu bölümde sırasıyla ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders anlatma ve ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders planı yazmaya yer verilmiştir.

#### **3.4.1.1. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatma (Ek-6.1.1)**

İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders anlatma, ders anlatmayı öğretme (model olma-prova etme), ders anlatımı sonrası dönüt verme ve ders anlatımı sonrası dönüt verme bölümlerinden oluşmaktadır.



Ders anlatmayı öğretme bölümü üç aşamadan oluşmaktadır. Uygulamacının, öğretmen adayıyla çalışacağı oturumlarda neler yapacağını betimlediği ilk aşama giriştir.

İkinci aşama, uygulamacının, öğretmen adayına gruba ders anlatımının basamaklarının her birini izlettiği ve ilgili ders anlatma basamakları ile ilgili ne yapıldığını öğretmen adayına betimlediği video izleme, model olmadır.

Prova etme, videodan izlenen her bir ders anlatma temel becerisini öğretmen adayının, daha önceden öğretim planı yazılmış bir kavramı (beceri) ortamdaki diğer üç öğretmen adayına öğrenci rolü vererek uyguladığı ve uygulamacının bu uygulamayı izleyerek her bir temel beceride öğretmen adayını durdurup doğru yaptığı bildirimler için onaylama dönütleri verdiği ve öğretmen adayının hiç yapmadığı, yanlış yaptığı ya da eksik yaptığı bildirimlerle ilgili, düzeltici dönütler verdiği ve bunları ilgili ders anlatma kontrol listesine işaretlediği üçüncü aşamadır.

Ders anlatımı sonrası dönüt verme, yani öğretmen adayının daha önceden hazırladığı ders anlatma planına göre gerçek sınıf ortamında ders anlatırken uygulamacının “ders anlatma kontrol listesinden” yararlanarak öğretmen adayının dersini izlediği ve derste doğru yaptığı bildirimler için onaylama dönütleri verdiği ve öğretmen adayının, hiç yapmadığı, yanlış yaptığı ya da eksik yaptığı bildirimlerle ilgili, düzeltici dönütler verdiği ve bunları ilgili öğretme kontrol listesine işaretlediği bölümdür.

Ders anlatımı sonrası dönüt verme bölümü ise, değerlendirme ve aynı dersi tekrar etme aşamalarından oluşmuştur.

Değerlendirme aşaması, öğretmen adayının ders anlatımından hemen sonra, uygulamacıyla yaptığı toplantı sırasında, uygulamacının ilgili öğretme kontrol listesini kullanarak öğretmen adayının ders sırasında doğru yaptığı (ders planına yazdığı şekliyle) bildirimleri betimleyerek ödüllendirdiği onaylama dönütü ve eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı bildirimlerle ilgili olarak öğretmen adayının anlattığı ders kaydını öğretmen adayına izleterek ve ardından doğrusunun nasıl yapıldığını

gösteren videoyu izlettikten sonra ne yapacağını söylediği ya da yaparak gösterdiği düzeltici dönüt verdiği iki aşamadan oluşmuştur.

Aynı dersi anlatma aşaması ise öğretmen adayı dersi anlattıktan sonra, öğretme ölçüğünde yer alan ölçütü karşılayamamış ve dersi başarısız kabul edilmişse uygulanır. Bu aşamada, öğretmen adayının aynı dersi başka bir gün sınıfta tekrar anlatması ve uygulamacının da, bu dersi ilk ders anlatımındaki gibi izleyerek onaylama ve düzeltici dönüt vermesinden oluşmuştur.

İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders anlatmayı edindirmeye ilgili Kavram ve Beceri Ders Anlatma Sunuları geliştirilmiştir.

#### **3.4.1.1.1. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatmayı Edindirmedi Kullanılan Öğretim Araçlarının Geliştirilmesi**

İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders anlatmayı edindirmeye yönelik öğretim aracı olarak film materyali kullanılmıştır. Bu nedenle, öğretmen adaylarına kazandırılması planlanan her bir amaca yönelik film materyalleri hazırlanmıştır.

Film materyallerinin hazırlanabilmesi için kamera çekimleri, Çağdaş Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezinde gerçekleştirilmiştir. Çekimler birinci ve ikinci uygulamacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Çekimlere başlamadan önce öğretmen adaylarına kazandırılması amaçlanan her bir kavram ve beceri öğretme becerisi ile ilgili ders planları geliştirilmiştir. Çekimlerden önce çekim yapılacak sınıfın öğretmeni ile görüşülerek, çekimlerde rol alacak öğrenciler belirlenmiştir. Birinci uygulamacı daha önceden hazırlamış olduğu kavram ve beceri ders planına göre öğretim yapmış ve ikinci uygulamacı tarafından öğretim video ile kaydedilmiştir. Filmlerin çekilmesinden sonra, filmler bilgisayar CD'lerine aktararak öğretime hazır hale getirilmiştir.

#### **3.4.1.1.2. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatmanın Ön Uygulaması**

İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders anlatmanın eksikliklerini belirleyebilmek, uygulamanın süresi hakkında bilgi edinmek, uygulamada

karşılaşılabilecek sorunları belirlemek ve gerekli düzeltmeleri yapmak amacıyla, araştırma kapsamında olmayan, Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihinsel Engelliler Öğretmenliği Anabilim dalında 2006–2007 öğretim yılında dördüncü sınıfa devam eden ve öğretmenlik uygulaması dersi alabilen bir öğretmen adayı ile çalışılmıştır.

Ön uygulama sonrasında, video izleme ve prova yapma bölümleri için sürenin bir buçuk saat olması gerektiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca, prova yapma sırasında öğretmen adayının çok ayrıntılı şekilde betimlenerek pekiştirilmesinin, özellikle kavram dersi anlatmanın, sunuyu değerlendirme bölümünde uzun zamanı aldığı ve sıkıcı olduğu, ön uygulamadaki öğretmen adaylarıyla yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı, tekrar eden bölümlerdeki pekiştirmelerin daha genel ifadelerle yapılmasına karar verilmiştir.

#### **3.4.1.1.3. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatma Uygulaması**

Ders anlatmayı öğretme ve ders anlatımı sonrası dönüt verme bölümleri öğretmen adayının uygulama yaptığı okulun boş bir salonunda, ders anlatımı ise öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıfta gerçekleştirilir.

Öğretim öncesinde öğretmen adayının videoyu izlerken oturacağı sandalye ve diğer öğretmen adaylarının öğrenci rolü verildiğinde oturacakları sıra ve sandalyeler konulur. Öğretmen adayının görüntüyü rahatlıkla izleyebileceği şekilde yansıtmanın yapılacağı yer olarak salonun bir duvarı seçilir. Uygulamacı öğretmen adayının videoyu izlerken, kendisinin betimlemelerini rahatlıkla duyabileceği ve bilgisayarı durdurması ve başlatması gereken yerlerde rahatlıkla durdurup tekrar başlatacağı bir yere oturur. Öğretmen adayının prova yapması sırasında kullanacağı araçlar da toplantı salonunda hazır bulundurulur. Ayrıca öğretmen adayının prova yapması sırasında uygulamacının oturacağı sandalye ve ilgili ders anlatma kontrol listesi ile kontrol listesini işaretlemeye kullanacağı kalem ortamda bulundurulur.

Uygulamacı, öğretime geçmeden önce öğretmen adayına düzenlenecek oturumda, neler yapılacağını betimler.

Model olma aşamasında, uygulamacı, öğretmen adayına videodan bir ders anlatımını izletir. Öğretmen adayı görüntüyü izlerken uygulamacı, öğretmen adayına dikkat etmesi gereken yerleri söyler. Görüntü izledikten sonra izlenen bölümde yapılanlar uygulamacı tarafından öğretmen adayına açıklanır.

Bu şekilde model olma aşaması, kavram (beceri) ders anlatımında yer alan tüm basamaklar için tekrarlanır.

Prova etme aşamasında, uygulamacı, kavram (beceri) ders anlatımı yapacak öğretmen adayına, bu basamakta neler yapacağını söyler. Ardından ilk temel becerinin yönergesini vererek dersi anlatmasını ister. Öğretmen adayı ilgili bölümü anlatırken, yanlış yaptığı, eksik bıraktığı ya da hiç yapmadığı basamaklarla ilgili olarak uygulamacı araya girerek düzeltici dönüt verir ve öğretmen adayının o kısmı tekrar yapmasını ister. İlgili bölüm bittikten sonra öğretmen adayına yaptıklarını betimleyerek onaylama dönütü verir. Öğretmen adayına verdiği dönütleri ders anlatma kontrol listesine işaretler.

Bu şekilde prova etme uygulama aşaması, kavram (beceri) ders anlatımında yer alan tüm basamaklar için tekrarlanır.

Ders anlatımı bölümünün, onaylama dönütü verme aşamasında, uygulamacı, öğretmen adayının öğretimini yapacağı kavram (beceri) ile ilgili ortamını daha önceden hazırladığı sınıfa “Kavram (beceri) Ders Anlatma kontrol listesi ile birlikte girer. Ders anlatımı sırasında öğretmen adayının kendiliğinden doğru yaptığı beceri basamaklarına onaylama dönütleri (derse girişi uygun yaptığını görüyorum vb.) verir ve o beceri basamaklarının karşısına bağımsız sütununun altın “√” işaretini koyar. Düzeltici dönüt verme aşamasında uygulamacı, öğretmen adayının, eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı basamaklarla ilgili düzeltici dönütler verir.

Bu şekilde ders anlatımı bölümü, kavram (beceri) ders anlatımında yer alan tüm basamaklar için tekrarlanır.

Ders anlatımı sonrası dönüt verme bölümünün, değerlendirme aşamasının onaylama dönütü verme aşamasında, ders anlatımı bittikten sonra, uygulamacı öğretmen

adayından öğretimini yaptığı kavramın her bir basamağı ile ilgili neler yaptığını anlatmasını ister. Sonra uygulamacı öğretmen adayının öğretim sırasında neler yaptığını “Kavram (beceri) Ders Anlatma Kontrol Listesi”ne bakarak söyler. Doğru yaptığı basamaklara onaylama dönütü verir. Değerlendirme aşamasının düzeltici dönütü verme aşamasında, uygulamacı öğretmen adayının anlattığı dersin videosunu açarak eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı kısımları videodan gösterir (bak burada ..... yapmışsın,) ve nasıl olması gerektiğini (..... şeklinde yapman gerekiyordu) söyler.

Uygulamacı öğretmen adayı ders anlatmadan önce izlettiği kavram öğretiminin bulunduğu vidoyu açar ve öğretmen adayının eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı kısımları videodan gösterir ve nasıl yapıldığını bir kez daha betimler.

Uygulamacı öğretmen adayının eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı bildirimlerin nasıl yapılacağını prova etmesi için ortamı yapılandırır ve izleyen basamaklara yer verir.

- Diğer öğretmen adayları öğrenci rolünü üstlenir. Öğretmen adayları sınıftaki öğrenci(ler) neler yapıyorsa o şekilde davranır. Öğretmen adayından videodan izlediği gibi uygun şekilde yapmasını ister.
- Öğretmen adayından neler yapıldığını betimlemesi ister.
- Uygulamacı “evet sen ..... uygun şekilde yaptın” der.
- Öğretmen adayının sormak istediği sorular varsa cevaplar.

Ders anlatımı sonrası dönüt verme bölümünün aynı dersi tekrar anlatma aşamasında, uygulamacı, öğretmen adayının öğretimini yapacağı kavram (beceri) ile ilgili ortamını daha önceden hazırladığı sınıfa “Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesi” ile birlikte girer. Uygulamacı dersin sonuna kadar doğru yaptığı yerlerde her bir bölüm sonunda öğretmen adayına onaylama dönütleri (derse girişi uygun yaptığını görüyorum vb.), ihtiyaç duyduğu yerlerde ise daha önce verdiği düzeltici dönütte kullandığı ipucunu dikkate alarak düzeltici dönütler (kavram (beceri) ders anlatma kontrol listesindeki ipucu aşamalarını dikkate alarak) verir. Verdiği düzeltici dönütlerde kullandığı ipucu türünü kayıt formuna işaretler.

### 3.4.1.2. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazma (Ek-6.1.2)

İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders planı, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, ders planı hazırlamanın öğretimi olup giriş, videodan izleme ve prova etme aşamalarından oluşmaktadır.

Giriş, uygulamacının, öğretmen adayıyla çalışacağı oturumlarda neler yapacağını öğretmen adayına betimlediği aşamadır.

Videodan izleme aşaması, uygulamacının, öğretmen adayına ders planı yazma basamaklarının her birini ve ilgili kavram (beceri) ders planını projeksiyondan göstermesinden oluşmaktadır.

Prova etme, videodan izlenen her bir kavram (beceri) ders planı yazmayla ilgili temel beceriyi, öğretmen adayının daha önceden amaçları yazılmış bir kavram (beceri) için ders planının her bir temel becerisinin adı (örneğin, “çalışmaya girişi yaz”) uygulamacı tarafından söylendikten sonra yazması. Öğretmen adayı istenilen temel beceriyi yazdıktan sonra, uygulamacının inceleyerek, öğretmen adayının kendiliğinden doğru yazdığı basamaklar için onaylama dönütleri verdiği ve öğretmen adayının, hiç yazmadığı, yanlış yazdığı ya da eksik yazdığı basamaklarla ilgili öğretmen adayına, düzeltici dönütler verdiği ve bunları ders planı yazma kontrol listesine işaretlediği aşamadır.

İkinci bölüm, uygulamacının, öğretmen adayının evde yazdığı kendi anlatacağı kavram ve becerinin ders planını inceleyerek, öğretmen adayının kendiliğinden doğru yazdığı basamaklar için onaylama dönütleri verdiği ve öğretmen adayının hiç yazmadığı, yanlış yazdığı ya da eksik yazdığı basamaklarla ilgili öğretmen adayına düzeltici dönütler verdiği ve bunları ders planı yazma kontrol listesine işaretlediği aşamadır.

İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders planı yazmayı edindirmeyele ilgili Kavram ve Beceri Ders Planı Yazma sunuları geliştirilmiştir.

### **3.4.1.2.1 İpucu ve Dönütle Ders Planı Yazmada Kullanılan Öğretim Araçlarının Geliştirilmesi (Ek-6.1.2.1)**

İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders planı yazmanın uygulanmasına yönelik öğretim aracı olarak projeksiyon kullanılmıştır.

Daha önceden hazırlanmış olan kavram ve beceri ders planı yazma kontrol listesinin yazı puntosu büyütülmüş ve bilgisayara kaydedilmiştir. Ayrıca ilgili ders planı yazma kontrol listesinin temel becerilerine uygun olarak daha önceden yazılmış gruba kavram ve beceri ders planının yazı puntosu büyütülerek bilgisayara kaydedilerek öğretime hazır hale getirilmiştir.

### **3.4.1.2.2. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazma Uygulaması**

Ders planı yazmayı öğretme ve öğretmen adayının evinde yazmış olduğu ders planına dönüt verme bölümleri, öğretmen adayının uygulama yaptığı okulun boş bir salonunda gerçekleştirilir.

Öğretim öncesinde öğretmen adayının videoyu izlerken oturacağı sandalye ve kendisinin ders planı yazarken kullanacağı masa konulur. Uygulamacı, öğretmen adayının videoyu izlerken, kendisinin betimlemelerini rahatlıkla duyabileceği ve bilgisayarı durdurması ve başlatması gereken yerlerde rahatlıkla durdurup tekrar başlatacağı bir yere oturur. Öğretmen adayının prova yapması sırasında kullanacağı kalem, kağıt ve öğretmen adayının sınıfı için ilgili konuyla ilgili amaçların yazılı olduğu kağıt da salonda bulundurulur. Ayrıca öğretmen adayının prova yapması sırasında uygulamacının oturacağı sandalye ve ilgili ders planı yazma kontrol listesi ile kontrol listesini işaretlemede kullanacağı kalem ortamda bulundurulur.

Uygulamacı, öğretime geçmeden önce giriş aşamasında öğretmen adayına düzenlenecek oturumda, öğretmen adayına yapılacakları betimler.

Model olma aşamasında, uygulamacı, projeksiyondan bir ders planının önce basamaklarını okur daha sonra yine projeksiyondan bu basamakların ders planında yazılışını gösteren bir ders planı yazımını okur.

Bu şekilde model olma aşaması, kavram (beceri) ders planı yazmada yer alan tüm basamaklar için tekrarlanmıştır.

Prova etme aşamasında uygulamacı, öğretmen adayına ne yapacağını açıkladıktan sonra, ana yönergeyi verir. Ardından ilk temel becerinin yönergesini vererek ders planını yazmasını ister. Öğretmen adayı yazdıktan sonra uygulamacı, öğretmen adayının yazdığı ders planına bakarak onaylama ve düzeltici dönütler verir. Öğretmen adayından düzeltici dönüt verdiği basamakları tekrar yazmasını ister ve öğretmen adayına verdiği dönütleri ders planı yazma kontrol listesine işaretler.

Bütün temel beceriler benzeri şekilde söylenerek öğretmen adayının doğru ya da yanlış yaptıklarına dönüt verilerek prova etme aşaması tamamlanır.

Ders planına dönüt verme bölümünde, uygulamacı, ertesi gün öğretmen adayının getirdiği ders planını, kavram (beceri) ders planı yazma kontrol listesine göre değerlendirir ve öğretmen adayının uygun yazdığı basamaklar için onaylama dönütü verir. Öğretmen adayının yanlış yaptığı, eksik bıraktığı ya da hiç yazmadığı basamaklar için düzeltici dönütler verir ve öğretmen adayı ölçütü karşılayamadıysa ders planıyla ilgili düzeltici dönüt verdiği basamakları tekrar düzelterek yazmasını ister.

### **3.4.2. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim ve Geliştirilmesi (Ek-6.2)**

Sadece dönüt verilerek yapılan öğretim, öğretmen adayına öğretim becerileri (ders anlatma - ders planı yazma) edindirilirken, uygulamacı tarafından öğretmen adayının, doğru ve yanlış yaptığı, eksik bıraktığı, ya da hiç yapmadığı bildirimlere dönüt verilmesidir. Yani uygulamacının, öğretmen adayının doğru yaptığı bildirimlere “.....’yı çok iyi yaptın” diyerek onaylama dönütü vermesi, yanlış yaptığı, eksik bıraktığı ya da hiç yapmadığı bildirimlerde durdurarak “.....’ yı ..... şeklinde yapmalıydın gibi ipucu içeren düzeltici dönüt vermesidir.



Sadece dönüt verilerek yapılan öğretim geliştirebilmek amacıyla, Ankara Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalındaki öğretmenlik uygulamasını yürüten uygulama öğretim elemanlarıyla doldurulan swot analizi formunun sonuçları incelenmiş ve Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Zihinsel Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalı Öğretmenlik Uygulaması programı gözden geçirilmiştir. Bunların sonucundan yararlanarak, “sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ders anlatma” ve “sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ders planı yazma” oluşturulmuştur.

Sadece dönüt verilerek yapılan öğretim ile ilgili Gazi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümünde görevli iki öğretim üyesinin görüşleri alınarak önerileri doğrultusunda düzeltmeler yapılmış ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretime son hali verilmiştir.

Bu bölümde sırasıyla sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ders anlatma ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ders planı yazmaya yer verilmiştir.

#### **3.4.2.1. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatma (Ek-6.2.1)**

Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ders anlatma, ders anlatımından önce, öğretmen adayına çalışmada yapılacakların betimlendiği giriş, ders anlatma ve ders anlatımı sonrası dönüt verme bölümlerinden oluşmuştur.

Ders anlatımından önce yapılan giriş bölümü, öğretmen adayına neler yapılacağına açıklanmasından oluşmaktadır.

Ders anlatma bölümü, iki aşamadan oluşmuştur. Birincisi, öğretmen adayı hazırladığı ders planını sınıfta uygularken, dersini ve dersin basamaklarına onaylama dönütü verme; ikincisi eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı basamaklarda öğretim elemanı tarafından verilen düzeltici dönüt verme aşamasıdır (Tablo- 11).

Ders anlatımı sonrası dönüt verme bölümü, değerlendirme ve aynı dersi tekrar anlatma aşamalarından oluşmaktadır. Değerlendirme aşaması ise onaylama ve düzeltici dönüt verme aşamalarından oluşmaktadır.

Değerlendirme aşaması, öğretmen adayının ders anlatımından hemen sonra, uygulamacıyla yaptığı toplantı sırasında, uygulamacının ilgili öğretme kontrol listesine bakarak öğretmen adayının ders sırasında doğru yaptığı (ders planına yazdığı şekliyle) basamakları betimleyerek ödüllendirdiği onaylama dönütü ve eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı basamaklarla ilgili ne yapacağını söylediği ya da yaparak gösterdiği düzeltici dönüt verdiği iki aşamadan oluşmuştur. Aynı dersi anlatma bölümü ise öğretmen adayı dersi anlattıktan sonra öğretme kontrol listesinde yer alan ölçütü karşılayamamış ve dersi başarısız kabul edilmişse uygulanır. Bu bölümde, öğretmen adayının aynı dersi başka bir gün sınıfta tekrar anlatması ve uygulamacının da bu dersi ilk ders anlatımındaki gibi izleyerek onaylama ve düzeltici dönüt vermesinden oluşmuştur.

Tablo-11

## Ders Anlatmaya Dönüt Verme

<b>Öğretmen Adayının Tepkileri</b>	<b>Öğretim Elemanın Tepkileri</b>
<i>Doğru Tepki</i>	<i>Onaylama Dönütü</i> (Örneğin öğretmen adayı araçlarını ders planına yazdığı şekliyle inceledikten sonra “araçlarını öğrencilerine incelemeyi çok iyi yaptın” devam et der.)
<i>Yanlış Tepki</i>	<i>Düzeltilici Dönüt</i> (Örneğin, öğretmen adayı araçları inceletirken hem olumlu hem de olumsuz örneği öğrencinin gözü hizasında tutuyorsa (incelediği aracı öne çıkarması gerekiyor) “bekle der ve incelediği aracı ve öğrencinin gözünü işaret ederek” işaret ipucu verir, öğretmen adayının bu bildirim yapmasına göre bu ipucu fiziksel yardıma kadar gidebilir.)
<i>Eksik tepki</i>	<i>Düzeltilici Dönüt</i> (örneğin öğretmen adayı araçlardan birisini inceletip diğerini incelememeden diğer bildirim geçiyorsa “bekle der ve diğer aracı işaret ederek” sunmasına yönelik işaret ipucu verir, öğretmen adayının bu bildirim yapmasına göre bu ipucu fiziksel yardıma kadar gidebilir.)
<i>Hiç tepki vermeme</i>	<i>Düzeltilici Dönüt</i> (örneğin öğretmen adayı, araçları

	inceletmeyi yapmadan kavramın sunusuna geçmişse “bekle der ve parmağıyla, araçları ve öğrencileri göstererek” işaret ipucu verir, öğretmen adayının bu bildirimini yapmasına göre bu ipucu fiziksel yardıma kadar gidebilir.)
--	---

Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ders anlatmayı edindirmeyle ilgili Kavram ve Beceri Ders Anlatma Sunuları geliştirilmiştir.

### **3.4.2.1.1. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatma Uygulaması**

Ders anlatımı bölümü, öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıfta, giriş ve ders anlatımı sonrası dönüt verme bölümleri ise öğretmen adayının uygulama yaptığı okulun boş bir salonunda gerçekleştirilir.

Giriş bölümünde, uygulama öğretim elemanı ders anlatımı öncesinde bu çalışma sırasında neler yapılacağını öğretmen adayına betimler.

Ders anlatımı bölümünde, uygulamacı, öğretmen adayının anlatacağı kavram (beceri) ders anlatımıyla ilgili ortamını daha önceden hazırladığı sınıfa girer. İlgili ders anlatma becerisinin ana yönergesini verir. Uygulamacı, öğretmen adayının öğretmen adayına onaylama ve düzeltici dönütler verir. Öğretmen adayının tepkileri kaydedilir.

Bu şekilde ders anlatma bölümü, kavram (beceri) ders anlatımında yer alan tüm basamaklar için tekrarlanır.

Ders anlatımı sonrası dönüt verme bölümünde, ders anlatımı bittikten sonra, uygulamacı öğretmen adayından öğretimini yaptığı kavramın (becerinin) her bir basamağı ile ilgili neler yaptığını anlatmasını ister. Sonra uygulamacı öğretmen adayının öğretim sırasında neler yaptığını “değerlendirme formu”na bakarak söyler. Ders anlatımı sırasında öğretmen adayının yaptıklarını söyleyerek öğretmen adayına onaylama ve düzeltici dönütler verir.

Öğretmen adayının aldığı toplam puan 75 puanın altında ve zayıf sütunundan aldığı puanlar “iyi ve orta” sütunlarından aldığı puanlardan fazla ise ders tekrarlanır.

Aynı dersi tekrar anlatma aşamasında uygulamacı, öğretmen adayının öğretimini yapacağı kavram (beceri) ile ilgili ortamını daha önceden hazırladığı sınıfa girer. Ders sırasında öğretmen adayının kendiliğinden doğru yaptığı beceri basamaklarında öğretmen adayına onaylama dönütleri (derse girişi uygun yaptığını görüyorum, aferin araçları çok güzel inceledin vb.) verir. Öğretmen adayının yanlış yaptığı, eksik bıraktığı ya da hiç yapmadığı basamaklarda ise daha önce verdiği düzeltici dönütte kullandığı ipucunu dikkate alarak düzeltici dönütler verir.

### 3.4.2.2. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazma (Ek-6.2.2)

Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ders planı yazma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, ders planı yazımından önce uygulamacının öğretmen adayının yazacağı ders planına yönelik basamakların bulunduğu değerlendirme formunu öğretmen adayına vermesidir. İkinci bölüm ise uygulamacının, öğretmen adayının forma göre yazıp getirdiği ders planını inceleyerek öğretmen adayının kendiliğinden doğru yazdığı basamaklar için onaylama dönütleri verdiği ve öğretmen adayının, hiç yazmadığı, yanlış yazdığı ya da eksik yazdığı basamaklarla ilgili öğretmen adayına, düzeltici dönütler verdiği iki aşamadan oluşmuştur (Tablo- 12).

Tablo-12  
Yazılan Ders Planına Dönüt Verme

Öğretmen Adayının Tepkileri	Öğretim Elemanın Tepkileri
<i>Doğru Tepki</i>	<i>Onaylama Dönütü</i> (Örneğin öğretmen adayı çalışmaya giriş yapma basamağını ders planı hazırlama ölçeğine uygun yazmışsa “çalışmaya giriş yapmayı uygun şekilde yazmışsın” der.)
<i>Yanlış Tepki</i>	<i>Düzeltilici Dönüt</i> (Örneğin, öğretmen adayı araçlarını inceletirken hem olumlu hem de olumsuz örneği öğrencinin gözü hizasında tutacağını yazmışsa (incelediği aracı öne çıkaracağını yazması gerekiyor) “araçlarımızı inceletirken

	araçlarımızı nasıl tutuyorduk?” diyerek yönlendirici ipucu verir, öğretmen adayının bu bildirimini yapmasına göre bu ipucu nasıl yazılacağına model olma ipucuna kadar gidebilir.)
<i>Eksik tepki</i>	<i>Düzeltilici Dönüt</i> (örneğin öğretmen adayının ders planında araçlarını inceletirken ilişkili niteliğe dikkat çekmeden incelettiği görüldüğünde “araçlarımızı inceletirken ne söylüyorduk ya da ne yapıyorduk?” diyerek yönlendirici ipucu verir, öğretmen adayının bu bildirimini yapmasına göre bu ipucu nasıl yazılacağına model olma ipucuna kadar gidebilir.)
<i>Hiç tepki vermeme</i>	<i>Düzeltilici Dönüt</i> (örneğin öğretmen adayı, araçları incelemeyi yazmadan kavramın sunusunun yazımına geçmişse “kavramın araçlarını tanıttıktan sonra kavram sunusuna geçeriz” diyerek sözel ipucu verir, öğretmen adayının bu bildirimini yapmasına göre bu ipucu model olma ipucuna kadar gidebilir.)

Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ders planı yazmayı edindirmeyle ilgili Kavram ve Beceri Ders Planı Yazma sunuları geliştirilmiştir.

#### **3.4.2.2.1. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazma Uygulaması**

Öğretmen adayının evinde yazmış olduğu ders planına dönüt verme, öğretmen adayının uygulama yaptığı okulun boş bir salonunda gerçekleştirilir.

Uygulamacı, öğretmen adayının evinde yazıp getirmiş olduğu ders planını inceleyerek Kavram (beceri) ders planı yazma kontrol listesine göre değerlendirmiş ve öğretmen adayının uygun yazdığı basamaklar için onaylama dönütü vermiştir.

Uygulamacı öğretmen adayının ders planında hiç yazmadığı, eksik ya da yanlış yazdığı basamakları nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir. Uygulamacı, öğretmen adayına verdiği dönütleri ders planı yazma kontrol listesine işaretler.

Bütün temel beceriler incelenirken onaylama ve düzeltme dönütleri kullanılarak ders planının incelenmesi tamamlanır.

Öğretmen adayı ders planı yazımını belirlenen ölçüt düzeyde gerçekleştirmişse, ders planı tekrar yazdırılmaz. Ancak belirlenen ölçüt düzey gerçekleştirilmemişse, öğretmen adayı, aldığı dönütlere uygun olarak ders planını evde tekrar yazdıktan sonra ertesi gün uygulamacıya getirir ve uygulamacı da ders planını birincisinde olduğu gibi değerlendirir.

### **3.5. DENEY SÜRECİ**

Deney sürecinde her bir denek için başlama düzeyi oturumlarına, öğretim oturumlarına, süreklilik ve genelleme oturumlarına yer verilmiştir.

#### **3.5.1. Başlama Düzeyi Verilerinin Toplanması**

Deneklerin kavram ve beceri dersi anlatmada başlama düzeyini belirlemek için, kavram ve beceri ders anlatma kontrol listeleri; kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmadaki başlama düzeyini belirlemek için kavram ve beceri ders planı yazma kontrol listeleri kullanılmıştır.

Kavram ve beceri ders anlatma kontrol listeleri, deneklerin her birine 3 ayrı günde 3 ayrı oturumda uygulanmıştır. Kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazma başlama düzeyi verileri bir gün bir oturumda toplanmıştır. Kavram ve beceriye ilişkin ders anlatma başlama düzeyi verileri toplanırken, oturumlarda kullanılan araçlar, ortam, uygulamayı yürüten kişi ve ölçü araçlarının uygulama zamanı ve sırası Tablo-13'te gösterilmiştir. Tablo-13'te görüldüğü gibi, 26-27-28/11/2007 tarihlerinde, sabah 9:45-10:00 saatleri arasında, bir no'lu öğretmen adayı uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel engelli öğrencilere kırmızı kavramını öğretirken birinci uygulamacı tarafından izlenmiş, kavram ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiş ve video kaydı yapılmıştır. Aynı saatlerde, iki no'lu öğretmen adayı uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel engelli öğrencilere daire kavramını öğretirken ikinci uygulamacı tarafından izlenmiş, kavram ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiş ve video kaydı yapılmıştır. Aynı gün öğleden sonra 10:30-10:45 saatleri arasında, bir no'lu öğretmen adayı uygulama yaptığı sınıfta

zihinsel engelli öğrencilere atlet katlama becerisini öğretirken ikinci uygulamacı tarafından izlenmiş, beceri ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiş ve video kaydı yapılmıştır. Aynı saatlerde, iki no'lu öğretmen adayı uygulama yaptığı sınıfta zihinsel engelli öğrencilere atlet katlama becerisini öğretirken birinci uygulamacı tarafından izlenmiş, beceri ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiş ve video kaydı yapılmıştır.

Kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazma başlama düzeyi verileri toplanırken, oturumlarda kullanılan araçlar, ortam, uygulamayı yürüten kişi ve ölçü araçlarının uygulama zamanı ve sırası Tablo-14'te gösterilmiştir. Tablo-14'te görüldüğü gibi, 29/11/2007 tarihinde, sabah 9:45-10:00 saatleri arasında, bir no'lu öğretmen adayının uygulama yaptığı okulun boş bir odasında, öğretmen adayının yazdığı kırmızı kavramı ders planı birinci uygulamacı tarafından okunmuş, kavram ders planı yazma kontrol listesine kaydedilmiş ve video kaydı yapılmıştır. Aynı saatlerde, iki no'lu öğretmen adayının uygulama yaptığı okulun boş bir odasında, öğretmen adayının yazdığı daire kavramı ders planı ikinci uygulamacı tarafından okunmuş, kavram ders planı yazma kontrol listesine kaydedilmiş ve video kaydı yapılmıştır. Aynı gün öğleden sonra 10:30-10:45 saatleri arasında, bir no'lu öğretmen adayının uygulama yaptığı okulun boş bir odasında, öğretmen adayının yazdığı atlet katlama becerisi ders planı ikinci uygulamacı tarafından okunmuş, beceri ders planı yazma kontrol listesine kaydedilmiş ve video kaydı yapılmıştır. Aynı saatlerde, iki no'lu öğretmen adayının uygulama yaptığı okulun boş bir odasında, öğretmen adayının yazdığı atlet katlama becerisi ders planı birinci uygulamacı tarafından okunmuş, beceri ders planı yazma kontrol listesine kaydedilmiş ve video kaydı yapılmıştır.

Tablo-13

Kavram ve Beceri Ders Anlatma Başlama Düzeyi Evresinde Kullanılan Araçlar, Ortam, Uygulamayı Yürüten Kişi, Ders Anlatma Kontrol Listeleri Uygulama Zamanı Ve Sırası

Günler/ Saatler		09:45-10:00	9:45-10:00	10:30-10:45	10:30-10:45
Pazartesi	<b>Denekler</b>	<b>1.denek</b>	<b>2.denek</b>	<b>1.denek</b>	<b>2.denek</b>
	<b>Uygulamacı</b>	<b>1.uygulamacı</b>	<b>2.uygulamacı</b>	<b>2.uygulamacı</b>	<b>1.uygulamacı</b>
	<b>Ortam</b>	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıf	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıf	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıf	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıf
	<b>Araçlar</b>	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel

26/11/2007		engelli öğrencilere kırmızı kavramını öğretmesi	engelli öğrencilere daire kavramını öğretmesi	engelli öğrencilere atlet katlama becerisini öğretmesi	engelli öğrencilere atlet katlama becerisini öğretmesi
	<b>Kayıt Etme</b>	Video kaydı yapılmış ve kavram ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiştir	Video kaydı yapılmış ve kavram ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiştir	Video kaydı yapılmış ve beceri ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiştir	Video kaydı yapılmış ve beceri ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiştir
27/11/2007	<b>Denekler</b>	<b>1.denek</b>	<b>2.denek</b>	<b>1.denek</b>	<b>2.denek</b>
	<b>Uygulamacı</b>	<b>1.uygulamacı</b>	<b>2.uygulamacı</b>	<b>2.uygulamacı</b>	<b>1.uygulamacı</b>
	<b>Ortam</b>	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıf	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıf	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıf	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıf
	<b>Araçlar</b>	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel engelli öğrencilere kırmızı kavramını öğretmesi	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel engelli öğrencilere daire kavramını öğretmesi	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel engelli öğrencilere atlet katlama becerisini öğretmesi	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel engelli öğrencilere atlet katlama becerisini öğretmesi
	<b>Kayıt Etme</b>	Video kaydı yapılmış ve kavram ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiştir	Video kaydı yapılmış ve kavram ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiştir	Video kaydı yapılmış ve beceri ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiştir	Video kaydı yapılmış ve beceri ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiştir
28/11/2007	<b>Denekler</b>	<b>1.denek</b>	<b>2.denek</b>	<b>1.denek</b>	<b>2.denek</b>
	<b>Uygulamacı</b>	<b>1.uygulamacı</b>	<b>2.uygulamacı</b>	<b>2.uygulamacı</b>	<b>1.uygulamacı</b>
	<b>Ortam</b>	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıf	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıf	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıf	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıf
	<b>Araçlar</b>	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel engelli öğrencilere kırmızı kavramını öğretmesi	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel engelli öğrencilere daire kavramını öğretmesi	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel engelli öğrencilere atlet katlama becerisini öğretmesi	Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıftaki zihinsel engelli öğrencilere atlet katlama becerisini öğretmesi
	<b>Kayıt Etme</b>	Video kaydı yapılmış ve kavram ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiştir	Video kaydı yapılmış ve kavram ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiştir	Video kaydı yapılmış ve beceri ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiştir	Video kaydı yapılmış ve beceri ders anlatma kontrol listesine kaydedilmiştir



Tablo-14

Kavram Ve Beceri Ders Planı Yazma Başlama Düzeyi Verileri Toplanırken, Oturumlarda Kullanılan Araçlar, Ortam, Uygulamayı Yürüten Kişi Ve Ders Planı Yazma Kontrol Listeleri Uygulama Zamanı Ve Sırası

Günler/ Saatler		09:45-10:00	9:45-10:00	10:30-10:45	10:30-10:45
Perşembe 29/11/2007	<b>Denekler</b>	<b>1.denek</b>	<b>2.denek</b>	<b>1.denek</b>	<b>2.denek</b>
	<b>Uygulamacı</b>	<b>1.uygulamacı</b>	<b>2.uygulamacı</b>	<b>2.uygulamacı</b>	<b>1.uygulamacı</b>
	<b>Ortam</b>	Öğretmen adayının uygulama yaptığı okulda boş bir oda	Öğretmen adayının uygulama yaptığı okulda boş bir oda	Öğretmen adayının uygulama yaptığı okulda boş bir oda	Öğretmen adayının uygulama yaptığı okulda boş bir oda
	<b>Araçlar</b>	Öğretmen adayının yazmış olduğu kırmızı kavramı ders planı	Öğretmen adayının yazmış olduğu daire kavramı ders planı	Öğretmen adayının yazmış olduğu atlet katlama becerisi ders planı	Öğretmen adayının yazmış olduğu atlet katlama becerisi ders planı
	<b>Kayıt Etme</b>	Kavram ders planı yazma kontrol listesine kaydedilmiştir	Kavram ders planı yazma kontrol listesine kaydedilmiştir	Beceri ders planı yazma kontrol listesine kaydedilmiştir	Beceri ders planı yazma kontrol listesine kaydedilmiştir

### 3.5.2. Uygulama Evresi

Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeline göre desenlenen bu araştırmada, kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazma ve ders anlatmada “ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim” ile öğretimin yapılması uygulama evresini oluşturmaktadır. Bu nedenle bu bölümde, kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazma ve ders anlatma öğretim sırası ve süresi ile ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim başlıkları altında uygulama sürecinin açıklanmasına yer verilmektedir.

#### 3.5.2.1. Öğretme Becerilerinin Öğretim Sırası

Öğretme becerilerinin öğretim sırası, ders planı yazmanın öğretim sırası ve ders anlatmanın öğretim sırasından oluşmaktadır. Öncelikle bir kavram ve bir beceriye ilişkin ders planı yazma çalışılmıştır. Öğretmen adayları kavram ve beceriye ilişkin ders

planı yazmada amaçları gerçekleştirdikten sonra yazılan ders planına göre ders anlatmanın öğretime geçilmiştir.

### **3.5.2.1.1. Ders Planı Yazma Becerilerinin Öğretim Sırası**

Bu araştırmada, kavram ders planı yazmanın öğretime, bir no'lu denekle kavrama ilişkin ders planı yazma ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime, iki no'lu denekle kavrama ilişkin ders planı yazma sadece dönüt verilerek yapılan öğretime çalışılarak başlanmıştır. Aynı gün içinde, bir no'lu denekle beceriye ilişkin ders planı yazma sadece dönüt verilerek yapılan öğretim kullanılarak; iki no'lu denekle beceriye ilişkin ders planı yazma, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim kullanılarak çalışılmıştır.

Sonuçta aynı gün içerisinde, her deneğe, bir oturumda bir derse ilişkin planı yazma bir sağaltım programıyla, diğer derse ilişkin ders planı yazma diğer oturumda diğer sağaltım programıyla olmak üzere, iki derse ilişkin ders planı yazma da dönüşümlü olarak öğretilmiştir. Hangi denekle, hangi derse ilişkin ders planı yazacağı ve hangi sağaltım programıyla çalışılacağı ise eşit olasılıklı örneklem yöntemiyle belirlenmiştir.

### **3.5.2.1.2. Ders Anlatmanın Öğretim Sırası**

Kavram ders anlatmanın öğretime, bir no'lu denekle kavrama ilişkin ders anlatma ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime, iki no'lu denekle kavram ilişkin ders anlatma dönüt verilerek yapılan öğretime çalışılarak başlanmıştır. Aynı gün içinde, bir no'lu denekle beceriye ilişkin ders anlatma dönüt verilerek yapılan öğretim kullanılarak; iki no'lu denekle beceriye ilişkin ders anlatma, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim kullanılarak çalışılmıştır.

Sonuçta aynı gün içerisinde, her deneğe, bir oturumda bir dersi anlatma bir sağaltım programıyla, diğer dersi anlatma diğer oturumda diğer sağaltım programıyla olmak üzere, iki ders anlatma da dönüşümlü olarak öğretilmiştir. Hangi denekle, hangi ders anlatmanın, hangi sağaltım programıyla çalışılacağı ise, ders planı yazmadaki uygulamaya göre belirlenmiştir.

### 3.5.2.2. Öğretme Becerilerinin Öğretim Süresi

Öğretme becerilerinin öğretim süresi, ders planı yazmanın öğretim süresi ve ders anlatmanın öğretim süresinden oluşmaktadır.

#### 3.5.2.2.1. Ders Planı Yazmanın Öğretim Süresi

Araştırmanın ders planı yazmanın uygulama evresi, bir günde; bir no'lu denekle ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle kavrama ilişkin ders planı ve iki no'lu denekle ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle beceriye ilişkin ders planı yazma 6 saat süren 1 öğretim oturumundan oluşmuştur. Her iki denekle yapılan öğretim oturumu arasında 15 dakika ara verilmiştir. Bu uygulama evresi birinci uygulamacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Aynı gün içinde iki no'lu denekle sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle kavrama ilişkin ders planı yazma ve bir no'lu denekle sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle beceriye ilişkin ders planı yazma, 1 saat süren bir öğretim oturumundan oluşmuştur. Her iki denekle yapılan öğretim oturumu arasında 1 saat ara verilmiştir. Bu uygulama evresi ikinci uygulamacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Tablo15' te, uygulama evresini gösteren çalışma takvimi yer almaktadır.

Tablo-15

Ders Planı Yazma Uygulama Evresi Çalışma Takvimi

Günler/ Saatler	08:00-14:00	9:30-10:30	15:00-16:00	15:00-21:00
Denekler	1.denek	2.denek	1.denek	2.denek
Uygulamacı	1.uygulamacı	2.uygulamacı	2.uygulamacı	1.uygulamacı
29/11/2007	ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle kırmızı kavramına ilişkin ders planı yazma	sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle daire kavramına ilişkin ders planı yazma	sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle atlet katlama becerisine ilişkin ders planı yazma	ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle atlet katlama becerisine ilişkin ders planı yazma

### 3.5.2.2.2. Ders Anlatmanın Öğretim Süresi

Araştırmanın ders anlatma uygulama evresi, bir günde; bir no'lu denekle ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle kavrama ilişkin ders anlatma, iki no'lu denekle ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle beceriye ilişkin ders anlatma 4 saat süren 1 öğretim oturumundan oluşmuştur. Her bir denekle yapılan öğretim oturumu arasında 15 dakika ara verilmiştir. Bu uygulama evresi birinci uygulamacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Aynı gün iki no'lu denekle, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle kavrama ilişkin ders anlatma, bir no'lu denekle sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle beceriye ilişkin ders anlatma 2 saat 15 dakika süren bir öğretim oturumundan oluşmuştur. Her bir denekle yapılan öğretim oturumu arasında 2 saat ara verilmiştir. Bu uygulama evresi ikinci uygulamacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Tablo 16'da, uygulama evresini gösteren çalışma takvimi yer almaktadır.

Tablo-16

Ders Anlatma Uygulama Evresi Çalışma Takvimi

Günler/ Saatler	08:00-12:00	9:30-11:45	13:00-15:15	12:15-16:15
Denekler	1.denek	2.denek	1.denek	2.denek
Uygulamacı	1.uygulamacı	2.uygulamacı	2.uygulamacı	1.uygulamacı
03/12/2007	ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle kırmızı kavramına ilişkin ders anlatma	sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle daire kavramına ilişkin ders anlatma	sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle atlet katlama becerisine ilişkin ders anlatma	ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle atlet katlama becerisine ilişkin ders anlatma

### 3.5.3. Öğretme Becerilerini Edindirme Süreci

Bu bölümde, araştırmanın uygulama evresinde, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle sunulan kavram ve beceri öğretme becerilerini edindirmede izlenen sürece yer verilmiştir.

### **3.5.3.1. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Öğretme Becerilerini Edindirme Süreci**

İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle öğretme becerilerini edindirme süreci, ders planı yazma ve ders anlatmayı edindirme sürecinden oluşmuştur.

#### **3.5.3.1.1. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazmayı Edindirme Süreci**

İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders planı yazmayı edindirme sürecinde, ders planı yazma öğretme ve öğretmen adayının evinde yazmış olduğu ders planına dönüt verme bölümle, öğretmen adayının uygulama yaptığı okulun boş bir odasında gerçekleştirilmiştir.

Öğretim öncesinde, öğretmen adayının videoyu izlerken oturacağı sandalye ve kendisinin ders planı yazarken kullanacağı masa konulmuştur. Uygulamacı, öğretmen adayının videoyu izlerken, kendisinin betimlemelerini rahatlıkla duyabileceği ve bilgisayarı durdurması ve başlatması gereken yerlerde rahatlıkla durdurup tekrar başlatacağı bir yere oturmuştur. Öğretmen adayının prova yapması sırasında kullanacağı kalem, kağıt ve öğretmen adayının sınıfı için ilgili konuyla ilgili amaçların yazılı olduğu kağıt da toplantı salonunda bulundurulmuştur. Ayrıca öğretmen adayının prova yapması sırasında uygulamacının oturacağı sandalye ve ders planı yazma kontrol listesi ile kontrol listesini işaretlemeye kullanacağı kalem ortamda bulundurulmuştur.

Uygulamacı, öğretime geçmeden önce giriş aşamasında öğretmen adayına düzenlenecek oturumda, yapılacakları betimlemiştir.

Model olma aşamasında, uygulamacı, projeksiyondan bir ders planının önce basamaklarını okumuş daha sonra yine projeksiyondan bu basamakların ders planında yazılışını gösteren bir ders planı yazımını okumuştur.

Bu şekilde model olma aşaması, kavram (beceri) ders planı yazmada yer alan tüm basamaklar için tekrarlanmıştır.

Prova etme aşamasında uygulamacı, öğretmen adayına ne yapacağını açıkladıktan sonra, ana yönergeyi vermiştir. Ardından ilk temel becerinin yönergesini vererek ders planını yazmasını istemiştir. Öğretmen adayı yazdıktan sonra uygulamacı, öğretmen adayının yazdığı ders planına bakarak, onaylama ve düzeltici dönütler vermiştir. Öğretmen adayından düzeltici dönüt verdiği basamakları tekrar yazmasını istemiş ve öğretmen adayına verdiği dönütleri ders planı yazma kontrol listesine işaretlemiştir.

Bütün temel beceriler benzeri şekilde söylenerek, öğretmen adayının doğru ya da yanlış yaptıklarına dönüt verilerek prova etme aşaması tamamlanmıştır.

Ders planına dönüt verme bölümünde ise, uygulamacı, ertesi gün öğretmen adayının getirdiği ders planını, kavram (beceri) ders planı yazma kontrol listesine göre değerlendirmiş ve öğretmen adayının uygun yazdığı basamaklar için onaylama dönütü vermiştir.

Öğretmen adaları, amaçları ölçüt düzeyde gerçekleştirdiğinden, aynı ders planını tekrar yazması istenmemiştir.

### **3.5.3.1.2. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatmayı Edindirme Süreci**

İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders anlatmayı edindirme sürecinde, ders anlatmayı öğretme ve ders anlatımı sonrası dönüt verme bölümleri öğretmen adayının uygulama yaptığı okulun boş bir odasında; ders anlatımı ise öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıfta gerçekleştirilmiştir.

Öğretim öncesinde, öğretmen adayının videoyu izlerken oturacağı sandalye ve diğer öğretmen adaylarının, öğrenci rolü verildiğinde oturacakları sıra ve sandalyeler konulmuştur. Öğretmen adayının görüntüyü rahatlıkla izleyebileceği şekilde yansıtmanın yapılacağı yer olarak, odanın bir duvarı seçilmiştir. Uygulamacı, öğretmen adayının videoyu izlerken, kendisinin betimlemelerini rahatlıkla duyabileceği ve bilgisayarı durdurması ve başlatması gereken yerlerde rahatlıkla durdurup tekrar başlatacağı bir yere oturmuştur. Öğretmen adayının prova yapması sırasında kullanacağı

araçlar da, odada hazır bulundurulmuştur. Ayrıca, öğretmen adayının prova yapması sırasında, uygulamacının oturacağı sandalye ve kontrol listeleri ile kontrol listelerini işaretlemeye kullanacağı kalem ortamda bulundurulmuştur.

Uygulamacı, öğretime geçmeden önce, öğretmen adayına düzenlenecek oturumda neler yapılacağını betimlemiştir.

Model olma aşamasında, uygulamacı, öğretmen adayına videodan bir ders anlatımını izletmiştir. Öğretmen adayı görüntüyü izlerken uygulamacı, öğretmen adayına dikkat etmesi gereken yerleri söylemiştir. Görüntü izletildikten sonra, izlenen bölümde yapılanlar, uygulamacı tarafından öğretmen adayına açıklanmıştır.

Bu şekilde model olma aşaması, kavram (beceri) ders anlatımında yer alan tüm basamaklar için tekrarlanmıştır.

Prova etme aşamasında, uygulamacı, kavram (beceri) ders anlatımı yapacak öğretmen adayına, bu basamakta neler yapacağını söylemiştir. Ardından ilk temel becerinin yönergesini vererek, dersi anlatmasını istemiştir. Öğretmen adayı ilgili bölümü anlatırken uygulamacı araya girerek düzeltici dönüt vermiş ve öğretmen adayının o kısmı tekrar yapmasını istemiştir. İlgili bölüm bittikten, sonra öğretmen adayına yaptıklarını betimleyerek onaylama dönütü vermiştir. Öğretmen adayına verdiği dönütleri, ders anlatma kontrol listesine işaretlemiştir.

Bu şekilde prova etme aşaması, kavram (beceri) ders anlatımında yer alan tüm basamaklar için tekrarlanmıştır.

Ders anlatımı bölümünün, onaylama dönütü verme aşamasında, uygulamacı, öğretmen adayının öğretimini yapacağı kavram ile ilgili ortamını daha önceden hazırladığı sınıfa “Kavram (beceri) Ders Anlatma Kontrol Listesi ile birlikte girmiştir. Ders anlatımı sırasında öğretmen adayının kendiliğinden doğru yaptığı beceri basamaklarına onaylama dönütleri (derse girişi uygun yaptığını görüyorum vb.) vermiş ve o beceri basamaklarının karşısına bağımsız sütununun altına “ √ ” işaretini koymuştur. Düzeltici dönüt verme aşamasında uygulamacı, öğretmen adayının, eksik

bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı basamaklarla ilgili düzeltici dönütler vermiştir.

Bu şekilde ders anlatımı bölümü, kavram (beceri) ders anlatımında yer alan tüm basamaklar için tekrarlanmıştır.

Ders anlatımı sonrası dönüt verme bölümünün, onaylama dönütü verme aşamasında, ders anlatımı bittikten sonra, uygulamacı öğretmen adayından öğretimini yaptığı kavramın her bir basamağı ile ilgili neler yaptığını anlatmasını istemiştir. Sonra uygulamacı öğretmen adayının öğretim sırasında neler yaptığını “Kavram (beceri) Ders Anlatma Kontrol Listesi”ne bakarak söylemiştir. Doğru yaptığı basamaklara onaylama dönütü vermiştir.

Öğretmen adayları amaçları ölçüt düzeyde gerçekleştirdiğinden, uygulamacının öğretmen adaylarına ders anlatmadan önce izlettiği kavram (beceri) ders anlatımının bulunduğu videoyu açmasına ve öğretmen adayının eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı kısımları videodan gösterip ve nasıl yapıldığını bir kez daha betimlemesine gerek kalmamıştır. Dolayısıyla aynı dersi tekrar anlatma basamağı da uygulanmamıştır.

### **3.5.3.2. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Öğretme Becerilerini Edindirme Süreci**

Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle öğretme becerilerini edindirme süreci, ders planı yazma ve ders anlatmayı edindirme sürecinden oluşmuştur.

#### **3.5.3.2.1. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazmayı Edindirme Süreci**

Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ders planı yazmayı edindirme süreci, öğretmen adayının evinde yazmış olduğu ders planına dönüt verme bölümü, öğretmen adayının uygulama yaptığı okulun boş bir odasında gerçekleştirilmiştir.



Uygulamacı, öğretmen adayının evinde yazıp getirmiş olduğu ders planını inceleyerek, kavram (beceri) ders planı yazma kontrol listesine göre değerlendirmiş ve öğretmen adayının uygun yazdığı bildirimleri için onaylama dönütü vermiştir.

Uygulamacı öğretmen adayının ders planında hiç yazmadığı, eksik ya da yanlış yazdığı bildirimleri nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt vermiştir. Uygulamacı, öğretmen adayına verdiği dönütleri ders planı yazma kontrol listesine işaretlemiştir.

Bütün temel beceriler incelenirken onaylama ve düzeltme dönütleri kullanılarak ders planının incelenmesi tamamlanmıştır.

Öğretmen adayları ders planı yazmayı ölçüt düzeyde gerçekleştirdiklerinden bir ders planının tekrar yazdırılmasına gerek duyulmamıştır.

#### **3.5.3.2.2. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatmayı Edindirme Süreci**

Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ders anlatmayı edindirme sürecinde, giriş ve ders anlatımı bölümleri öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıfta, ders anlatımı sonrası dönüt verme bölümü ise öğretmen adayının uygulama yaptığı okulun boş bir odasında gerçekleştirilmiştir.

Giriş bölümünde, uygulama öğretim elemanı ders anlatımı öncesinde bu çalışma sırasında neler yapılacağını öğretmen adayına betimlemiştir.

Ders anlatımı bölümünde, uygulamacı, öğretmen adayının anlatacağı kavrama (beceriye) ilişkin ders anlatımıyla ilgili ortamını daha önceden hazırladığı sınıfa girmiştir. İlgili ders anlatma becerisinin ana yönergesini vermiştir. Uygulamacı, öğretmen adayının öğretmen adayına onaylama ve düzeltici dönütler vermiştir. Öğretmen adayının tepkilerini kaydetmiştir.

Bu şekilde ders anlatma bölümü, kavram (beceri) ders anlatımında yer alan tüm basamaklar için tekrarlanmıştır.

Ders anlatımı sonrası dönüt verme bölümünde ise, ders anlatımı bittikten sonra, uygulamacı öğretmen adayından öğretimini yaptığı kavramın (becerinin) her bir basamağı ile ilgili neler yaptığını anlatmasını istemiştir. Sonra uygulamacı öğretmen adayının öğretim sırasında neler yaptığını “değerlendirme formu”na bakarak söylemiştir. Ders anlatımı sırasında öğretmen adayının yaptıklarını söyleyerek öğretmen adayına onaylama ve düzeltici dönütler vermiştir.

Öğretmen adayları, amaçları ölçüt düzeyde gerçekleştirdiğinden, aynı dersi tekrar etme basamağı uygulanmamıştır.

#### **3.5.4. Genelleme**

Deneklerin, edindikleri kavrama ilişkin ders planı yazma ve kavrama ilişkin ders anlatmayı farklı kavram (daire, kırmızı, uzun) ve sınıflara (2/A- 3/B- 4/B- 5/C), beceriye ilişkin ders planı yazma ve beceriye ilişkin ders anlatmayı farklı beceri (kalem ucuyla yırtma yapıştırma yapma, kağıt katlama, boncuklardan bileklik yapma) ve sınıflara (2/A- 3/B- 4/B- 5/C) genelleyip genelleyemediklerini değerlendirmek için genelleme oturumlarına yer verilmiştir. Her iki denek için öğretim oturumlarından 38, 86 ve 160 gün sonra, kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazma ile kavram ve beceriye ilişkin ders anlatma kontrol listeleri birer kez daha uygulanmıştır.

#### **3.5.5. Süreklilik**

Deneklerin kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazma ile kavram ve beceriye ilişkin ders anlatmayı edindikten belli bir süre sonra sürdürüp sürdüremediklerini değerlendirmek için, öğretim oturumlarından 38, 86 ve 160 gün sonra veri toplanmıştır. Bu amaçla deneklere, kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazma ile kavram ve beceriye ilişkin ders anlatma kontrol listeleri her süreklilik oturumunda bir kez uygulanmıştır.

#### **3.5.6. Verimlilik**

“Sadece dönüt verilerek yapılan öğretim” ve “ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim” ile yapılan öğretimin verimlilik açısından farklılık gösterip göstermediği, her

iki öğretimle edinim ölçütü karşılanıncaya değin gerçekleştirilen; a) öğretim oturumu sayısı, b) öğretim süresi, c) ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adayının yaptığı yanlış tepki sayısı ve d) ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısına ilişkin verilerin karşılaştırılmasıyla toplanmıştır.

### **3.6. VERİLERİN ANALİZİ**

Tek denekli deneysel desenlerden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelinin kullanıldığı bu araştırmada, veriler grafik olarak analiz edilmiş ve grafikler niteliksel olarak yorumlanmıştır. Grafiksiz analiz tekniklerinden de çizgisel grafik kullanılmıştır. Grafik analizinin yatay eksenine, her iki işlem sürecine ait başlama düzeyi, öğretim, süreklilik ve genelleme oturumları yerleştirilmiştir. Yatay eksen üzerinde yer alan her bir oturuma karşılık gelen davranış oluşum yüzdesi, dikey eksen üzerinde 0-100 arasında eşit aralıklarla gösterilmiştir.

#### **3.6.1. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimin ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimin Uygulanmasının Öğretmen Adaylarının Düzeyine Yönelik Verilerin Analizi**

Bu araştırmada, her iki öğretimin uygulanmasının öğretmen adaylarının öğretme becerilerini edinmelerine yol açıp açmadığı amacına yönelik olarak, öğrencilerin sağaltım programı eğrileri, başlama düzeyleri dikkate alındığında, başlama düzeyindeki eğrilerinden ve yatay (x) ekseninden uzaklaşıyorsa, öğretimin, öğretmen adaylarının öğretme becerilerini edinmelerine yol açtığı sonucuna varılmıştır.

#### **3.6.2. İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimin ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimin Uygulanmasının Etkililiklerine Yönelik Verilerin Analizi**

Bu araştırmada, her iki öğretim uygulamasının etkililikleri açısından farklılaşp farklılaşmadığı amacına yönelik olarak; öğretmen adaylarının her iki öğretimin uygulanması sırasında öğretme becerilerini edinme düzeyini gösteren eğrilerinin eğim yolu ve yönü karşılaştırılarak, daha yukarıda olan eğrinin ait olduğu öğretimin diğerine

göre daha etkili olduğuna; iki öğretime ait eğrinin eğim yolu ve yönü farklılaşmıyorsa, etkililik açısından birbirlerine benzer olduğu sonucuna varılmıştır.

### **3.6.3 İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimin ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimin Uygulanmasının Verimliliklerinin Karşılaştırılması**

İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin uygulanmasının verimlilik açısından farklılık gösterip göstermediği, her iki öğretimin uygulanmasıyla edinim ölçütü karşılanıncaya değin gerçekleştirilen; a) öğretim oturumu sayısı, b) öğretim süresi, c) ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adayının yaptığı yanlış tepki sayısı ve d) ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısına ilişkin verilerin karşılaştırılmasıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır.

### **3.6.4. Uygulama Güvenirliği**

Bu araştırmada, uygulama güvenirligi için yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Uygulama güvenirligi katsayısı, gözlenen uygulamacı davranışının, planlanan uygulamacı davranışına bölünerek yüzdesinin alınması ile hesaplanmıştır.

### **3.6.5. Sosyal Geçerlik**

Araştırmanın sosyal geçerliliğini belirleyebilmek için, uygulamacı tarafından uygulamaya katılan iki öğretmen adayına uygulanan sosyal geçerlik formu ile görüş alınmıştır.

## BÖLÜM 4

### BULGULAR VE YORUMLAR

Zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarının öğretme becerilerini oluşturan ders anlatma ve ders planı yazmayı edinmelerinde, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiklerinin farklılaşıp farklılaşmadığını, hangisinin daha verimli olduğunu, genellemeye ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemeyi amaçlayan araştırmanın bu bölümünde, araştırma amaçlarındaki sıra ile bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

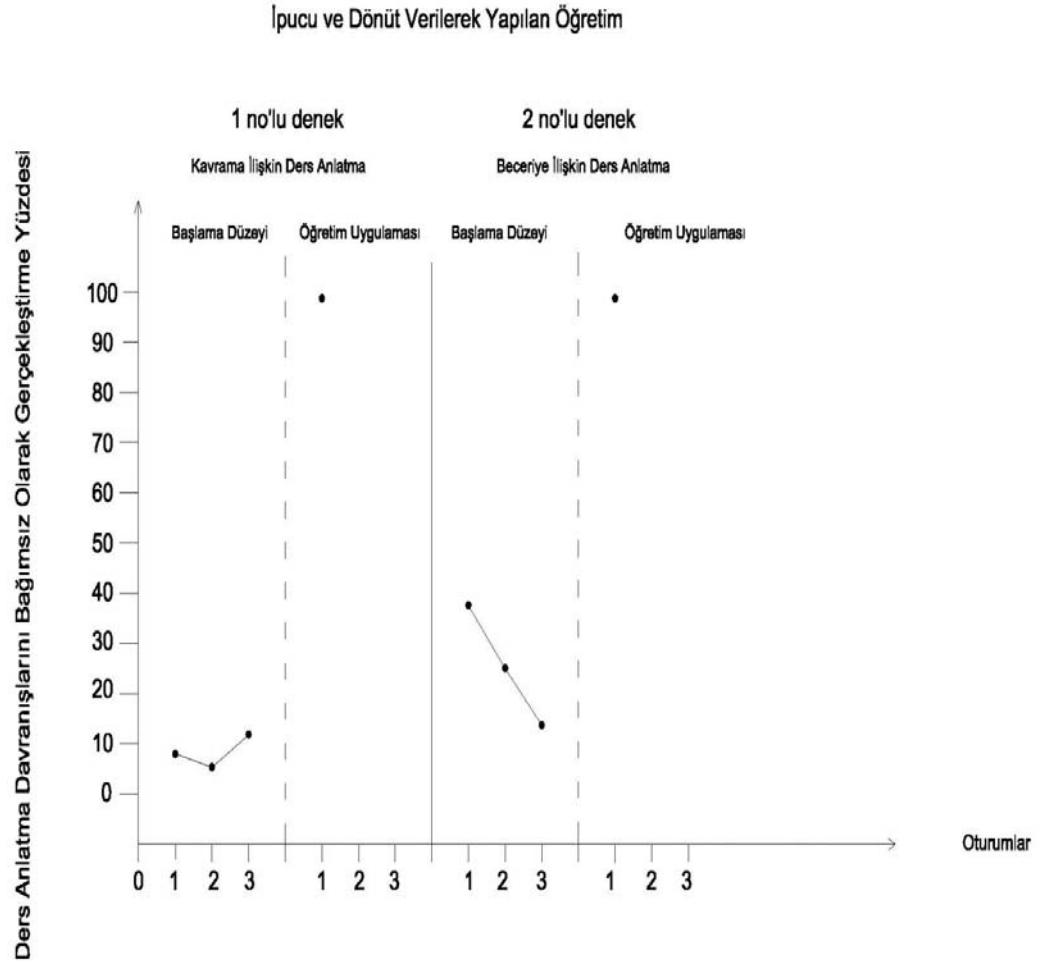
#### **4.1. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİM SONUCUNDA ÖĞRETMEN ADAYLARININ DERS ANLATMADAKİ DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR**

Araştırmanın birinci amacında, öğretmen adaylarının ders anlatmayı edinmelerinde, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisinin daha etkili olduğunu belirleme amaçlanmıştır. Bu amacı değerlendirmek için önce her bir öğretimin, öğretmen adaylarının ders anlatmayı edinmelerine yol açıp açmadığı ile ilgili bulgu ve yorumlara, sonra her iki öğretimden hangisinin, öğretmen adaylarının ders anlatmayı edinmelerinde daha etkili olduğu ile ilgili bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

##### **4.1.1. İpucu Ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucunda Öğretmen Adaylarının Ders Anlatmadaki Düzeylerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar**

Araştırmanın birinci amacının ilk alt amacında, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin öğretmen adaylarının kavram ve beceriye ilişkin dersleri anlatmayı edinmelerine, yol açıp açmadığı araştırılmıştır. Bu amaca yönelik olarak, ipucu ve dönüt

verilerek yapılan öğretimle bir no'lu denek'in kavram ve iki no'lu denek'in beceriye ilişkin dersi anlatmayı edinmesine ilişkin bulgular Grafik-1'de verilmiştir.



Grafik 1: Deneklerin İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Kavram ve Beceriye İlişkin Ders Anlatma Davranışlarını Bağımsız Olarak Gerçekleştirme Yüzdeleri

Grafik-1'de görüldüğü gibi, bir no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %8'ini, yani 115 davranıştan 10'unu; ikinci oturumunda davranışlardan %5'ini, yani 115 davranıştan 6'sını; üçüncü oturumunda ise davranışların %11'ini, yani 115 davranıştan 13'ünü bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Bir no'lu denek başlama düzeyinde, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %8 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

Bir no'lu denek, birinci oturumda ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %99'unu, yani 115 davranıştan 114'ünü bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Buna göre, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, bir no'lu deneğin kavrama ilişkin dersi anlatma davranışlarını edinmesine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.

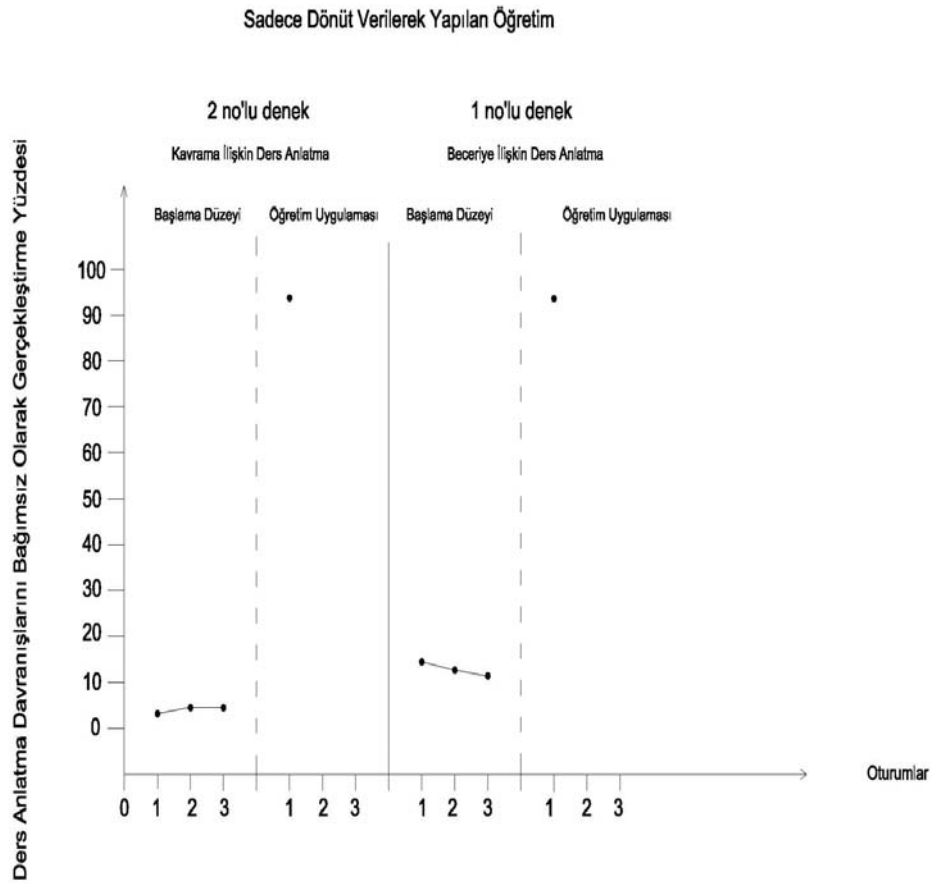
Grafik-1'de görüldüğü gibi, iki no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %38'ini, yani 63 davranıştan 24'ünü, ikinci oturumunda davranışlardan %25'ini, yani 63 davranıştan 16'sını, üçüncü oturumunda ise, davranışlardan %14'ünü, yani 63 davranıştan 9'unu bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. İki no'lu denek başlama düzeyinde, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %24 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

İki no'lu denek, birinci oturumda ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin dersi anlatmanın tüm (%100 ünü) davranışlarını bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Buna göre, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, bir no'lu deneğin kavrama ilişkin dersi anlatma davranışlarını edinmesine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.

Her iki denekle ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, verdikleri doğru tepki düzeyini gösteren nokta, başlama düzeyini gösteren eğrilerle yatay eksene uzaklıkları karşılaştırıldığında, doğru tepki yüzdesini gösteren noktanın, başlama düzeyi eğrilerine göre yatay eksenden uzaklaştığı görülmektedir. Buna göre, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğretmen adaylarının kavram ve beceriye ilişkin dersleri anlatmayı edinmelerine yol açtığı izlenimi edinilmektedir. Sonuç olarak, ders anlatmadan önce kavram ve beceriye ilişkin derslerin nasıl anlatılacağı betimlenir, örneklenir ve sonrasında doğru yaptıklarına onaylama, yanlış yaptıklarına düzeltici dönüt verildiğinde dördüncü sınıfa kadar olan ders ortalamaları yüksek olan öğretmen adaylarının ders anlatmayı kazanabilecekleri düşünülebilir.

#### 4.1.2. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucunda Öğretmen Adaylarının Ders Anlatmadaki Düzeylerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Araştırmanın birinci amacının ikinci alt amacında, öğretmen adaylarının kavram ve beceriye ilişkin dersi anlatmalarını edinmelerine, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin yol açıp açmadığı araştırılmıştır. Bu amaca yönelik olarak, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle iki no'lu deneğin kavram ve bir no'lu deneğin beceriye ilişkin dersi anlatmayı edinmesi sırasındaki bulgular Grafik-2'de verilmiştir.



Grafik 2: Deneklerin Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Kavram ve Beceriye İlişkin Ders Anlatma Davranışlarını Bağımsız Olarak Gerçekleştirme Yüzdeleeri.

Grafik-2'de görüldüğü gibi, iki no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %3'ünü, yani 115 davranıştan 4'ünü; ikinci oturumunda davranışlardan %4'ünü, yani 115 davranıştan 5'ini ve üçüncü oturumunda ise davranışlardan %4'ünü, yani 115 davranıştan 5'ini



bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. İki no'lu denek başlama düzeyinde, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %4 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

İki no'lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %94'ünü, yani 115 davranıştan 109'unu bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Buna göre, edinim ölçütü %75 olduğundan sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, iki no'lu deneğin kavrama ilişkin dersi anlatma davranışlarını edinmesine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.

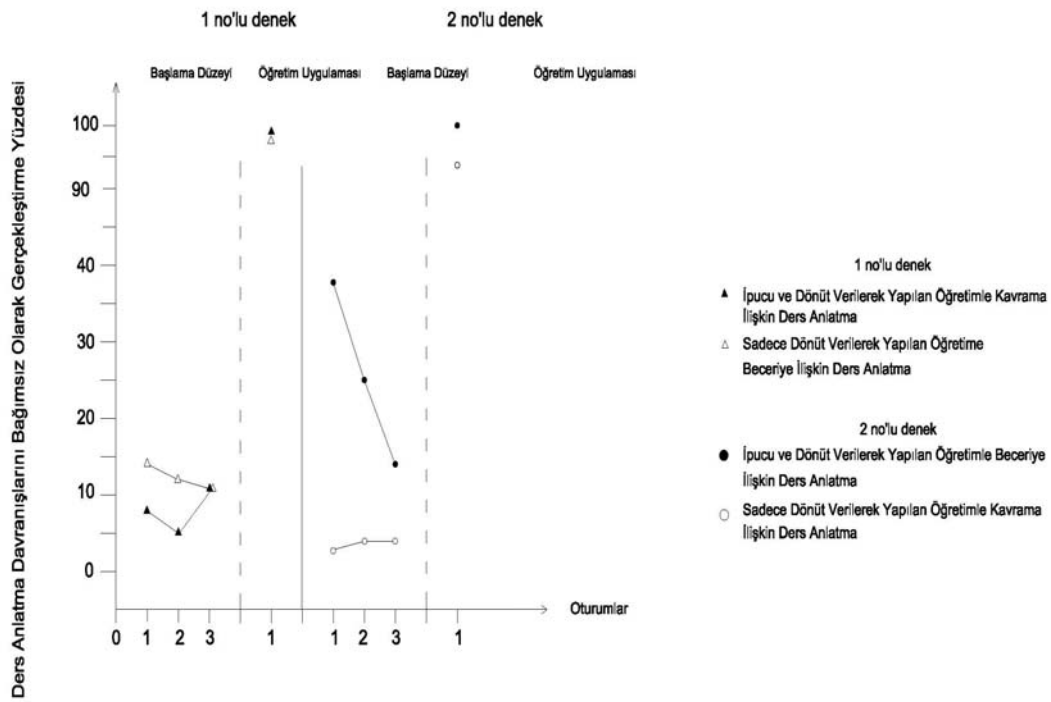
Grafik-2'de görüldüğü gibi, bir no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %14'ünü, yani 63 davranıştan 9'unu; ikinci oturumunda davranışlardan %12'sini, yani 63 davranıştan 8'ni; üçüncü oturumunda ise davranışlardan %11'ini, yani 63 davranıştan 7'sini bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Bir no'lu denek başlama düzeyinde, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %12 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

Bir no'lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %98'ni, yani 63 davranıştan 62'sini bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Buna göre, edinim ölçütü %75 olduğundan sadece dönüt verilerek yapılan öğretim, bir no'lu deneğin beceriye ilişkin dersi anlatma davranışlarını edinmesine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.

Her iki denekle sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, verdikleri doğru tepki düzeyini gösteren nokta, başlama düzeyini gösteren eğrilerle yatay eksene uzaklıkları karşılaştırıldığında, doğru tepki yüzdesini gösteren noktaların, başlama düzeyi eğrilerine göre yatay eksenden uzaklaştığı görülmektedir. Buna göre, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğrencilerin kavram ve beceriye ilişkin dersleri anlatmayı edinmeye yol açtığı izlenimi edinilmektedir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarına ders anlatırken doğru yaptıkları onaylanır, yanlış yaptıklarında düzeltici dönüt verildiğinde ders ortalamaları yüksek öğretmen adaylarının ders anlatmayı çok az hatayla kazanabilecekleri düşünülebilir.

### 4.1.3. İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimlerden Hangisinin Ders Anlatmayı Edindirmede Etkili Olduğuna Yönelik Bulgular Ve Yorumlar

Araştırmanın birinci amacında, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisinin, öğretmen adaylarının ders anlatmayı edinmelerinde daha etkili olduğu araştırılmıştır. Bu amaca yönelik olarak, her bir öğretmen adayının ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sırasındaki bulguları Grafik-3'te gösterilmiştir.



Grafik 3: İpucu ve Dönüt verilerek ve Sadece Dönüt Verilere Yapılan Öğretim Sırasında Kavram ve Beceriye İlişkin Ders Anlatma Davranışları Bağımsız Olarak Gerçekleştirme Yüzdesi.

Grafik-3'te görüldüğü gibi, bir no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %8'ini, yani 115 davranıştan 10'unu; ikinci oturumunda davranışlardan %5'ini, yani 115 davranıştan 6'sını; üçüncü oturumunda ise davranışlardan %11'ini, yani 115 davranıştan 13'ünü

bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Bir no'lu denek başlama düzeyinde, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %8 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

Bir no'lu denek, birinci oturumda ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %99'unu, yani 115 davranıştan 114'ünü bağımsız olarak gerçekleştirmiştir.

Grafik-3'te görüldüğü gibi, bir no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %14'ünü, yani 63 davranıştan 9'unu, ikinci oturumunda davranışlardan %12'sini, yani 63 davranıştan 8'ni, üçüncü oturumunda ise davranışlardan %11'ini, yani 63 davranıştan 7'sini bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Bir no'lu denek başlama düzeyinde, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %12 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

Bir no'lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %98'ni, yani 63 davranıştan 62'sini bağımsız olarak gerçekleştirmiştir.

Bir no'lu denek ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda her iki dersi anlatmayı da ölçüt (%75) düzeyinde edinmiştir. Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, bir no'lu denek için ders anlatmayı edinmesi açısından benzer etkililikte olduğu izlenimi edinilmektedir.

Grafik-3'te görüldüğü gibi, iki no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %38'ini, yani 63 davranıştan 24'ünü, ikinci oturumunda davranışlardan %25'ini, yani 63 davranıştan 16'sını, üçüncü oturumunda ise, davranışlardan %14'ünü, yani 63 davranıştan 9'unu bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. İki no'lu denek başlama düzeyinde, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %24 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

İki no'lu denek, birinci oturumda ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin dersi anlatmanın tüm (%100 ünü) davranışlarını bağımsız olarak gerçekleştirmiştir.

Grafik-3'te görüldüğü gibi, iki no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %3'ünü, yani 115 davranıştan 4'ünü; ikinci ve üçüncü oturumunda ise davranışlardan %4'ünü, yani 115 davranıştan 5'ini bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. İki no'lu denek başlama düzeyinde, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %3 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

İki no'lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %94'ünü, yani 115 davranıştan 109'unu bağımsız olarak gerçekleştirmiştir.

İki no'lu denek, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda, her iki dersi anlatmayı da ölçüt (%75) düzeyinde edinmiştir. Ancak denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda, beceriye ilişkin dersi anlatmayı %100 düzeyinde bağımsız olarak gerçekleştirirken; sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda, kavrama ilişkin dersi anlatmayı %94 düzeyinde bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim, iki no'lu deneğin ders anlatmayı edinmesi açısından benzer etkililikte olmakla birlikte, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda kavrama ilişkin dersi anlatmada daha fazla davranış gerçekleştirerek bağımsızlığa ulaşılmıştır.

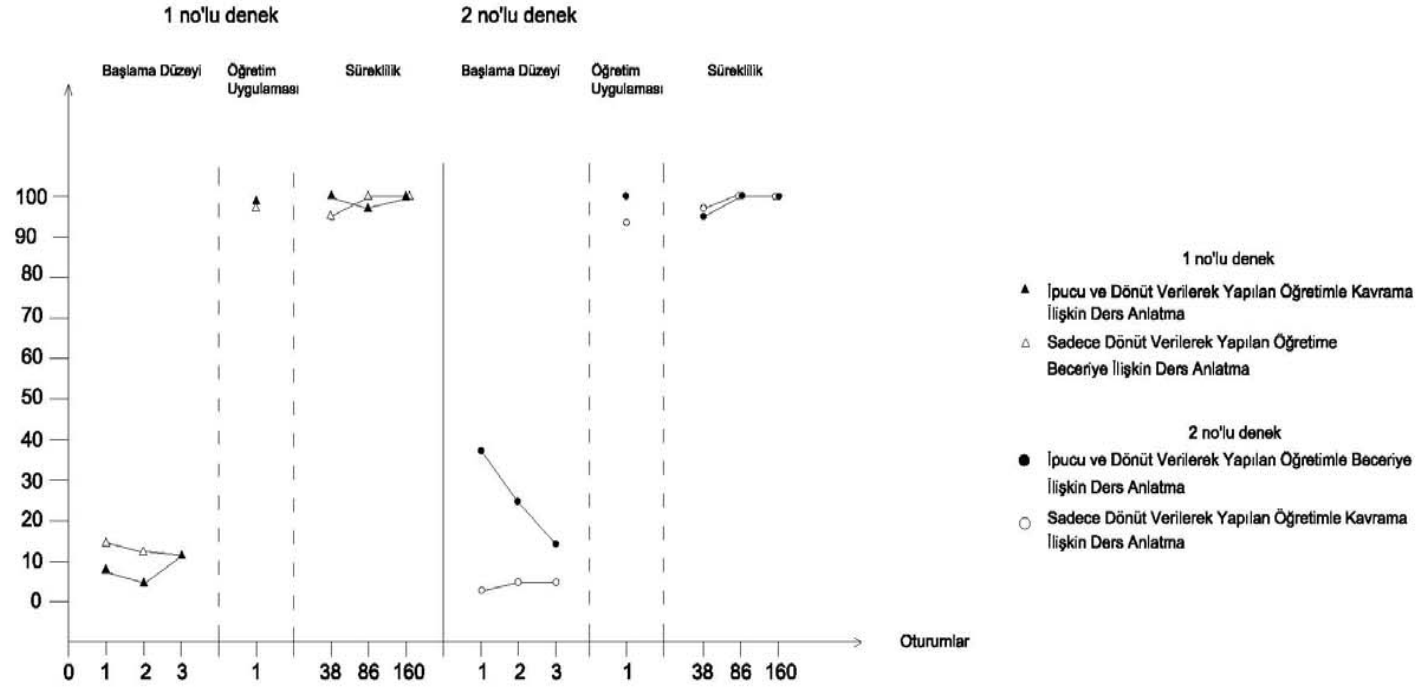
Bir ve iki no'lu denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders anlatma becerilerini %99 ve %100 düzeyinde edinirken, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ise ders anlatma becerilerini %98 ve %94 düzeyinde edinmiştir. Deneklerin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda, ders anlatmayı edinme düzeyini gösteren noktalar, başlama düzeyini gösteren eğrilerden ve yatay eksenden uzaklaşması bakımından farklılık göstermemekle birlikte, noktaların yatay eksenden uzaklaştığı ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin lehine farklılık göstermektedir. Sonuç olarak, deneklere ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt

verilerek yapılan öğretimin, ders anlatmanın edindirilmesinde etkili oldukları ve çok az da olsa ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin lehine farklılığın olduğu görülmektedir.

#### **4.2. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİM SONUCU EDİNİLEN KAVRAM VE BECERİYE İLİŞKİN DERS ANLATMANIN SÜREKLİLİĞİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR**

Araştırmanın ikinci amacında, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra, öğretmen adaylarının edindikleri kavram ve beceriye ilişkin dersi anlatmayı sürdürüp sürdüremedikleri araştırılmıştır. Bu amaca yönelik olarak, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda, öğretmen adaylarının edindikleri ders anlatmanın sürekliliği ile ilgili bulgular Grafik-4'te gösterilmiştir.

Ders Anlatma Davranışlarını Bağımsız Olarak Gerçekleştirme Yüzdesi



Grafik 4: Deneklerin Edindikleri Ders Anlatma Davranışlarını 38, 86 ve 160 Gün Sonra Sürdürme Düzeyleri.

Grafik-4'te görüldüğü gibi, bir no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %8'ini, yani 115 davranıştan 10'unu; ikinci oturumunda davranışlardan %5'ini, yani 115 davranıştan 6'sını; üçüncü oturumunda ise davranışların %11'ini, yani 115 davranıştan 13'ünü bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Bir no'lu denek başlama düzeyinde, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %8 düzeyinde gerçekleştirmektedir. Bir no'lu denek, birinci oturumda ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %99'unu, yani 115 davranıştan 114'ünü bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Öğretim bittikten sonra, kavram ders anlatma kontrol listesinin uygulanmasıyla yapılan ölçümlerde, deneğin edindiği kavrama ilişkin dersi anlatmayı 38 (1. dönem sonu) gün sonunda %100, 86 (2. dönem başı) gün sonunda %98 ve 160 (2. dönem sonu) gün sonunda ise %100 düzeyinde sürdürdüğü görülmektedir. Bir no'lu denek süreklilik oturumlarında, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %99 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

Grafik-4'te görüldüğü gibi, bir no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %14'ünü, yani 63 davranıştan 9'unu; ikinci oturumunda davranışlardan %12'sini, yani 63 davranıştan 8'ni; üçüncü oturumunda ise davranışlardan %11'ini, yani 63 davranıştan 7'sini bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Bir no'lu denek başlama düzeyinde, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %12 düzeyinde gerçekleştirmektedir. Bir no'lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %98'ni, yani 63 davranıştan 62'sini bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Öğretim bittikten sonra, beceri ders anlatma kontrol listesinin uygulanmasıyla yapılan ölçümlerde, deneğin edindiği beceriye ilişkin dersi anlatmayı 38 (1. dönem sonu) gün sonunda %95, 86 (2. dönem başı) gün sonunda %100 ve 160 (2. dönem sonu) gün sonunda ise %100 düzeyinde sürdürdüğü görülmektedir. Bir no'lu denek süreklilik oturumlarında, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %98 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

Bir no'lu deneğin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucu edindiği kavram ve beceriye ilişkin dersi anlatmayı, öğretim bittikten 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra da, ölçüt (%75) düzeyin üzerinde sürdürdüğü görülmektedir. Dolayısıyla, ipucu ve dönüt verilerek ve

sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram ve beceriye ilişkin dersi anlatmanın sürdürülmesi bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir.

Grafik-4'te görüldüğü gibi, iki no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %3'ünü, yani 115 davranıştan 4'ünü, ikinci ve üçüncü oturumunda ise davranışlardan %4'ünü, yani 115 davranıştan 5'ini bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. İki no'lu denek başlama düzeyinde, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %3 düzeyinde gerçekleştirmektedir. İki no'lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %94'ünü, yani 115 davranıştan 109'unu bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Öğretim bittikten sonra kavram ders anlatma kontrol listesinin uygulanmasıyla yapılan ölçümlerde, deneğin edindiği kavrama ilişkin dersi anlatmayı 38 (1. dönem sonu) gün sonunda %98, 86 (2. dönem başı) gün sonunda %100 ve 160 (2. dönem sonu) gün sonunda ise %100 düzeyinde sürdürdüğü görülmektedir. İki no'lu denek genelleme oturumlarında, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %99 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

Grafik-4'te görüldüğü gibi, iki no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %38'ini, yani 63 davranıştan 24'ünü; ikinci oturumunda davranışlardan %25'ini, yani 63 davranıştan 16'sını; üçüncü oturumunda ise davranışlardan %14'ünü, yani 63 davranıştan 9'unu bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. İki no'lu denek başlama düzeyinde, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %24 düzeyinde gerçekleştirmektedir. İki no'lu denek, birinci oturumda, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin dersi anlatmanın tüm (%100 ünü) davranışlarını bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Öğretim bittikten sonra, beceri ders anlatma kontrol listesinin uygulanmasıyla yapılan ölçümlerde, deneğin kazandığı beceriye ilişkin dersi anlatmayı 38 (1. dönem sonu) gün sonunda %95, 86 (2. dönem başı) gün sonunda %100 ve 160 (2. dönem sonu) gün sonunda ise %100 düzeyinde sürdürdüğü görülmektedir. İki no'lu denek süreklilik oturumlarında, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %98 düzeyinde gerçekleştirmektedir.



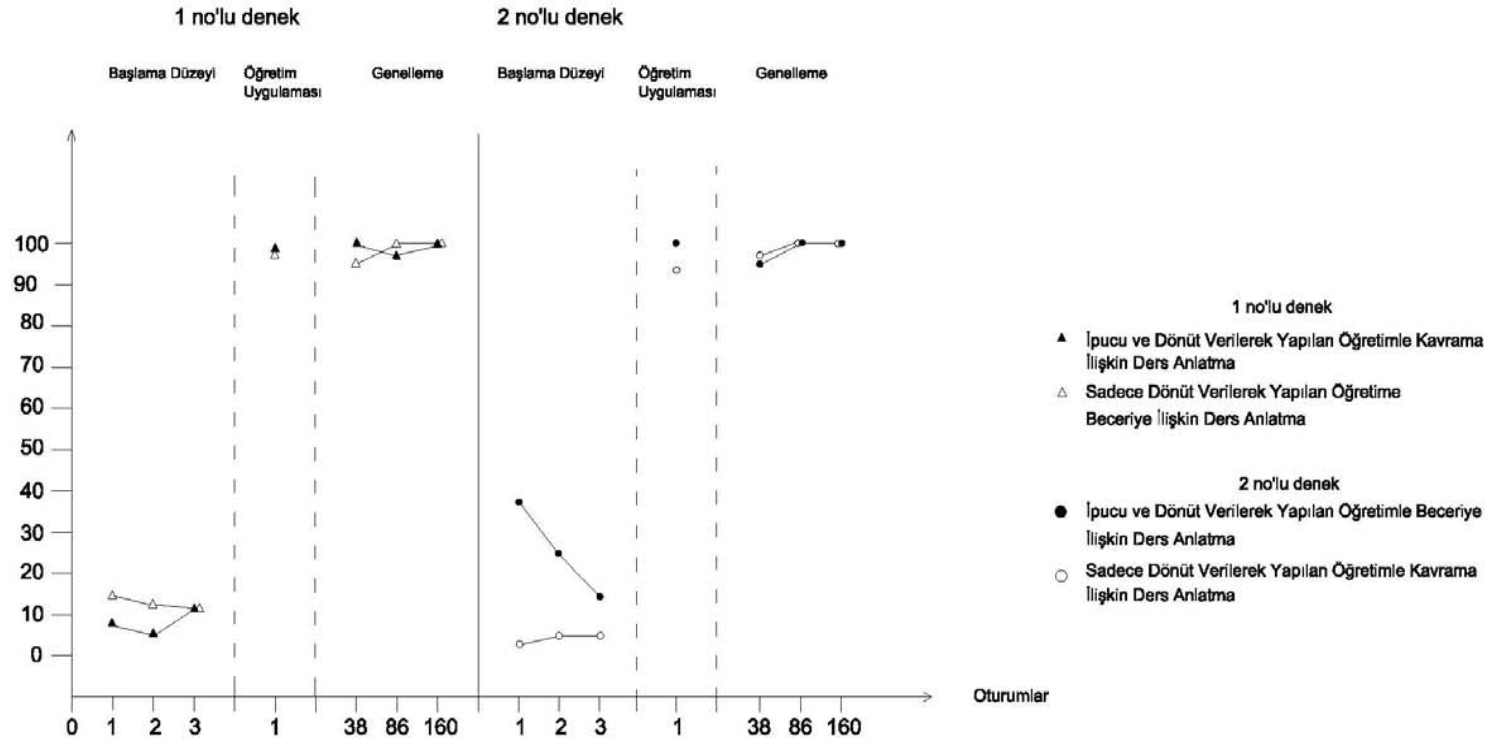
İki no'lu deneğin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda edindiği kavram ve beceriye ilişkin dersi anlatmayı, öğretim bittikten 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra da, ölçüt (%75) düzeyin üzerinde sürdürdüğü görülmektedir. Dolayısıyla, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram beceriye ilişkin dersi anlatmanın sürdürülmesi bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir.

Deneklerin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda edindikleri kavram ve beceriye ilişkin dersi anlatmayı, öğretim bittikten 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra da, ölçüt (%75) düzeyin üzerinde sürdürdükleri görülmektedir. Sonuç olarak, her iki denekte de ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram beceriye ilişkin dersi anlatmanın sürdürülmesi bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir.

#### **4.3. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİM SONUCU EDİNİLEN KAVRAM VE BECERİYE İLİŞKİN DERSİ ANLATMANIN GENELLENEBİLİRLİLİĞİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR**

Araştırmanın üçüncü amacında, deneklerin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda edindikleri kavram ve beceriye ilişkin dersleri anlatmayı farklı kavram ile beceriye ve farklı sınıflara genelleme düzeyleri araştırılmıştır. Bu amaca yönelik olarak, deneklerin ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda edindikleri ders anlatmayı genelleme düzeyleri ile ilgili bulgular, Grafik-5'te gösterilmektedir.

Ders Anlatma Davranışlarını Bağımsız Olarak Gerçekleştirme Yüzdesi



Grafik 5: Deneklerin Edindikleri Ders Anlatma Davranışlarını 38, 86 ve 160 Gün Sonra Farklı Ders Anlatma Davranışlarına ve Farklı Sınıflara Genelleme Düzeyleri.

Grafik-5'te görüldüğü gibi, bir no'lu denek, birinci oturumda ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %99'unu, yani 115 davranıştan 114'ünü bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Bir no'lu deneğin, kavrama ilişkin edindiği dersi anlatmayı, dersi anlattıktan 38 (1. dönem sonu) gün sonra yapılan birinci genelleme oturumunda %100, 86 (2. dönem başı) gün sonra yapılan ikinci genelleme oturumunda %98 ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra yapılan üçüncü genelleme oturumunda ise %100 düzeyinde farklı kavramlara ve sınıflara genellediği izlenimi edinilmektedir. Bir no'lu denek genelleme oturumlarında, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %99 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

Grafik-5'te görüldüğü gibi, bir no'lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %98'ni, yani 63 davranıştan 62'sini bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Bir no'lu deneğin, beceriye ilişkin edindiği dersi anlatmayı, dersi anlattıktan 38 (1. dönem sonu) gün sonra yapılan birinci genelleme oturumunda %95, 86 (2. dönem başı) gün sonra yapılan ikinci genelleme oturumunda %100 ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra yapılan üçüncü genelleme oturumunda ise %100 düzeyinde farklı becerilere ve sınıflara genellediği izlenimi edinilmektedir. Bir no'lu denek genelleme oturumlarında, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %99 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

Bir no'lu deneğin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda edindiği kavram ve beceriye ilişkin dersi anlatmayı, farklı kavram ve becerilere ve sınıflara ölçüt (%75) düzeyin üzerinde genelleyebildiği görülmektedir. Dolayısıyla, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram ve beceriye ilişkin dersi anlatmanın genellenebilirliği bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir.

Grafik-5'te görüldüğü gibi, iki no'lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışlardan %94'ünü, yani 115 davranıştan 109'unu bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. İki no'lu denek, kavrama ilişkin edindiği dersi anlatmayı, dersi

anlattıktan 38 (1. dönem sonu) gün sonra yapılan birinci genelleme oturumunda %98, 86 (2. dönem başı) gün sonra yapılan ikinci genelleme oturumunda %100 ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra yapılan üçüncü genelleme oturumunda ise %100 düzeyinde farklı kavramlara ve sınıflara genellediği izlenimi edinilmektedir. İki no'lu denek genelleme oturumlarında, kavrama ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %99 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

Grafik-5'te görüldüğü gibi, iki no'lu denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin dersi anlatmanın tüm (%100 ünü) davranışlarını bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. İki no'lu deneğin, dersi anlattıktan 38 (1. dönem sonu) gün sonra yapılan birinci genelleme oturumunda %95, 86 (2. dönem başı) gün sonra yapılan ikinci genelleme oturumunda %100 ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra yapılan üçüncü genelleme oturumunda ise %100 düzeyinde farklı becerilere ve sınıflara genellediği izlenimi edinilmektedir. İki no'lu denek genelleme oturumlarında, beceriye ilişkin dersi anlatmayla ilgili davranışları ortalama %98 düzeyinde gerçekleştirmektedir.

İki no'lu deneğin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda edindikleri kavram ve beceriye ilişkin dersi anlatmayı, farklı kavram ve becerilere ve sınıflara ölçüt (%75) düzeyin üzerinde genelleyebildiği görülmektedir. Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram ve beceriye ilişkin dersi anlatmaların genellenebilirliği bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir.

Deneklerin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda edindikleri kavram ve beceriye ilişkin dersi anlatmayı, farklı kavram ve becerilere ilişkin dersleri anlatmalarına ve farklı sınıflara ölçüt (%75) düzeyin üzerinde genelleyebildikleri görülmektedir. Sonuç olarak, her iki denekte de ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edindikleri kavram ve beceriye ilişkin dersleri anlatmayı, farklı kavram ve becerilere ilişkin ders anlatmalarına ve farklı sınıflara genellemeleri bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir.

#### **4.4. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİMİN VERİMLİLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR**

Araştırmanın dördüncü amacında, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin verimliliklerinin farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Verimliliği incelemek üzere, edinim ölçütü karşılanıncaya değin gerçekleştirilen; a) öğretim oturumu sayısı, b) öğretim süresi, c) ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adayının gösterdiği yanlış tepki sayısı ve d) ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısına ilişkin veri toplanmıştır. Tablo 4.1’de verimliliğin bu değişkenlerine ilişkin veriler gösterilmektedir.

**Tablo 4.1**

**İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime İlişkin Verimlilik Verileri**

İpucu Ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim						Sadece Verilerek Dönüt Yapılan Öğretim				
Ders İsmi	Denek	Öğretim oturumu sayısı	Öğretim Süresi dk	Gösterilen yanlış tepki sayısı	Öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı	Denek	Öğretim oturumu sayısı	Öğretim Süresi dk	Gösterilen yanlış tepki sayısı	Öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı
<b>Kavram</b>	Bir no'lu denek	1	240	1	1 *Yön.	İki no'lu denek	1	150	6	5 Yön – 1 *S.İ
<b>Beceri</b>	İki no'lu denek	1	240	0	0	Bir no'lu denek	1	150	1	1 S.İ.
<b>Toplam</b>		2	480	1	Yön		2	300	7	5 Yön- 2 S.İ.

\*Yön: Yönlendirici ipucu

\*S.İ.: Sözel İpucu

Kavrama ilişkin dersi, bir no'lu denek ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir öğretim oturumu, 240 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 1 yanlış tepki vererek ve 1 yönlendirici ipucu dönütü verilerek anlatmıştır. İki no'lu denek kavrama ilişkin dersi, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir öğretim oturumu, 150 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 6 yanlış tepki vererek ve 5 yönlendirici ipucu ile 1 sözel ipucu dönütü verilerek anlatmıştır.

Bu verilere göre, kavrama ilişkin dersi anlatmayı edindirmede, ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen öğretim oturumu sayısı bakımından, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim arasında bir farklılık görülmemektedir. Ancak, ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen öğretim süresi bakımından sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre, süre bakımından daha verimli olduğu izlenimi edinilmektedir. Ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı ve ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı bakımından ise; ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmektedir.

Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha uzun sürede, ancak daha az yanlış tepki ve zorlayıcı olmayan yönlendirici ipucu dönütü verilerek kavrama ilişkin dersi anlatmayı edindirme bakımından farklılaşmaktadır. İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, daha uzun süreyi gerektirmekte, ancak zorlayıcı olmayan ve daha az düzeltici dönüt gerektirmektedir.

Beceriye ilişkin dersi, iki no'lu denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir öğretim oturumu, 240 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 0 yanlış tepki vererek ve hiç düzeltici dönüt verilmeden anlatmıştır. Bir no'lu denek beceriye ilişkin dersi, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir öğretim oturumu, 150 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 1 yanlış tepki vererek ve 1 sözel ipucu dönütü verilerek anlatmıştır.

Bu verilere göre, beceriye ilişkin dersi anlatmayı edindirmede, ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen öğretim oturumu sayısı bakımından, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim arasında bir farklılık görülmemektedir. Ancak, ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen öğretim süresi bakımından sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre süre bakımından daha verimli olduğu izlenimi edinilmektedir. Ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı ve ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı bakımından ise; ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmektedir.

Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha uzun sürede, ancak 0 yanlış tepki ve hiç dönüt verilmeden beceriye ilişkin dersi anlatmayı edindirme bakımından farklılaşmaktadır. İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, daha uzun süreyi gerektirmekte ancak hiç yanlış tepki olmamasını ve dolayısıyla hiç düzeltici dönütü verilmemesini gerektirmektedir.

Denekler, dersi, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle 2 öğretim oturumu, 480 dakikalık öğretim süresi sonucunda, sadece iki no'lu denekte 1 yanlış tepki vererek ve 1 yönlendirici ipucu dönütü verilerek anlatmışlardır. Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ise 2 öğretim oturumu, 300 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 7 yanlış tepki vererek ve 5 yönlendirici ipucu ile 2 sözel ipucu dönütü verilerek anlatmışlardır. Deneklere, ders anlatmanın edindirilmesinde, ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen toplam öğretim süresi açısından sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmiştir. Ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı ve ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı açısından ise; ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmiştir. Ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen öğretim oturumu sayısı açısından ise ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle, sadece dönüt verilerek yapılan öğretim arasında verimlilik bakımından farklılık olmadığı izlenimi edinilmektedir.

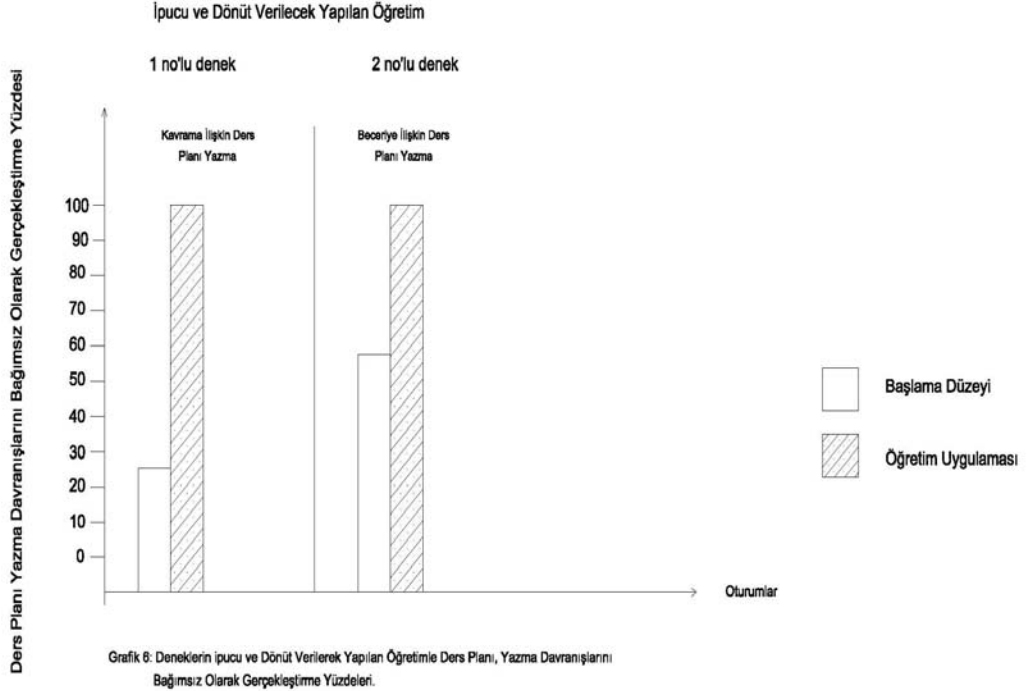


#### **4.5. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİM SONUCUNDA ÖĞRETMEN ADAYLARININ DERS PLANI YAZMADAKİ DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR**

Araştırmanın beşinci amacında, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisinin, öğretmen adaylarının ders planı yazmayı edinmelerinde daha etkili olduğunu saptama amaçlanmıştır. Bu amacı değerlendirmek için önce her bir öğretimin, öğretmen adaylarının ders planı yazmayı edinmelerine yol açıp açmadığı ile ilgili bulgular ve yorumlara, sonra her iki öğretimden hangisinin, öğretmen adaylarının ders planı yazmayı edinmelerinde daha etkili olduğu ile ilgili bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

##### **4.5.1. İpucu Ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucunda Öğretmen Adaylarının Ders Planı Yazmadaki Düzeylerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar**

Araştırmanın beşinci amacının ilk alt amacında, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin öğretmen adaylarının kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı edinmelerine, yol açıp açmadığı araştırılmıştır. Bu amaca yönelik olarak, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir no'lu deneğin kavram ve iki no'lu deneğin beceriye ilişkin ders planı yazmayı edinmesi sırasındaki bulgular Grafik-6'da verilmiştir.



Grafik-6'da görüldüğü gibi, bir no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, kavrama ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %25'ini, yani 115 davranışın 29'unu bağımsız olarak yazmıştır.

Bir no'lu denek, birinci oturumda ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin ders planı yazmanın tüm (%100 ünü) davranışlarını bağımsız olarak yazmıştır. Buna göre, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, bir no'lu denek için kavrama ilişkin ders planı yazmayı edinmesine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.

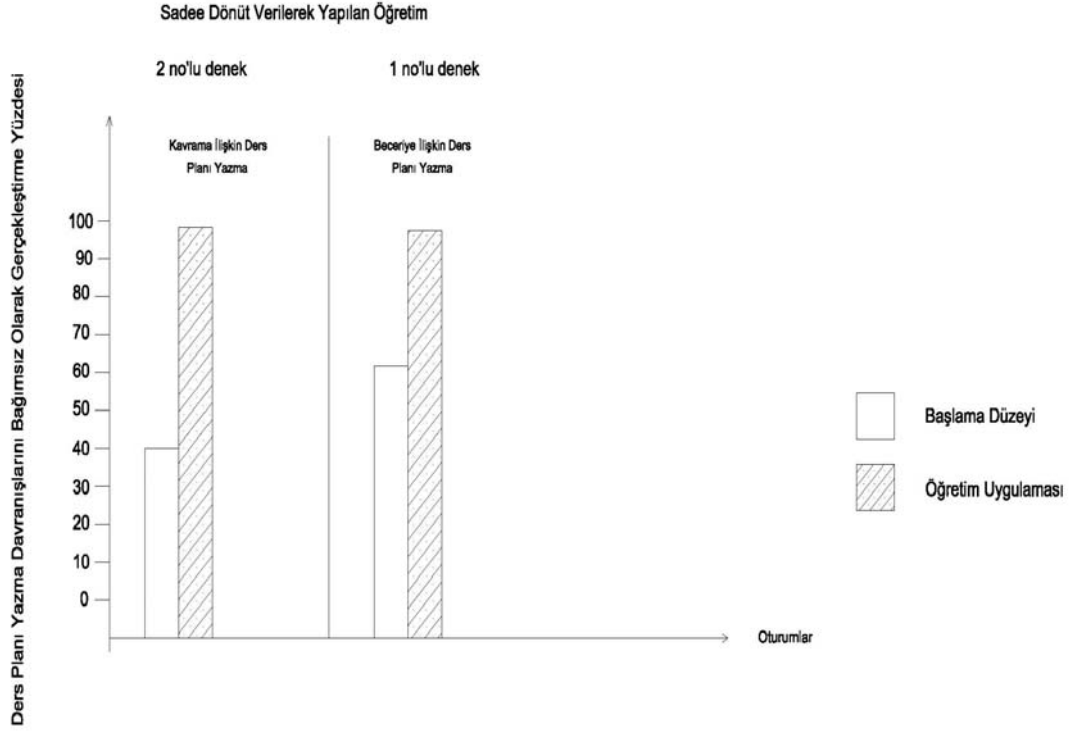
Grafik-6'da görüldüğü gibi, iki no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, beceriye ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %58'ini, yani 74 davranışın 43'ünü bağımsız olarak yazmıştır.

İki no'lu denek, birinci oturumda ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin ders planı yazmanın tüm (%100 ünü) davranışlarını bağımsız olarak yazmıştır. Buna göre, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, bir no'lu deneğin beceriye ilişkin ders planı yazmayı edinmesine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.

Her iki deneğin ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra ders planı yazmanın tüm (%100 ünü) davranışlarını bağımsız olarak yazdığı görülmektedir. Buna göre, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğretmen adaylarının kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı edinmelerine yol açtığı izlenimi edinilmektedir. Sonuç olarak, ders planı yazmadan önce kavram ve beceriye ilişkin ders planlarının nasıl yazılacağı betimlenir, örneklenir ve sonrasında doğru yaptıklarına onaylama, yanlış yaptıklarına düzeltici dönüt verildiğinde dördüncü sınıfa kadar olan ders ortalamaları yüksek olan öğretmen adaylarının ders planı yazmayı kazanabilecekleri düşünülebilir.

#### **4.5.2. Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sonucunda Öğretmen Adaylarının Ders Planı Yazmadaki Düzeylerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar**

Araştırmanın beşinci amacının ikinci alt amacında, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğretmen adaylarının kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı edinmelerine yol açıp açmadığı araştırılmıştır. Bu amaca yönelik olarak, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle, iki no'lu deneğin kavram ve bir no'lu deneğin beceriye ilişkin ders planı yazmayı edinmesi sırasındaki bulgular Grafik-7'de verilmiştir.



Grafik 7: Deneklerin Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Ders Planı Yazma Davranışlarını Bağımsız Olarak Gerçekleştirme Yüzde/eri.

Grafik-7'de görüldüğü gibi, iki no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, kavrama ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %40'nı, yani 115 davranışın 47'sini bağımsız olarak yazmıştır.

İki no'lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %98'ni, yani 115 davranışın 113'nü bağımsız olarak yazmıştır. Buna göre, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, iki no'lu deneğin kavrama ilişkin ders planı yazmayı edinmesine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.

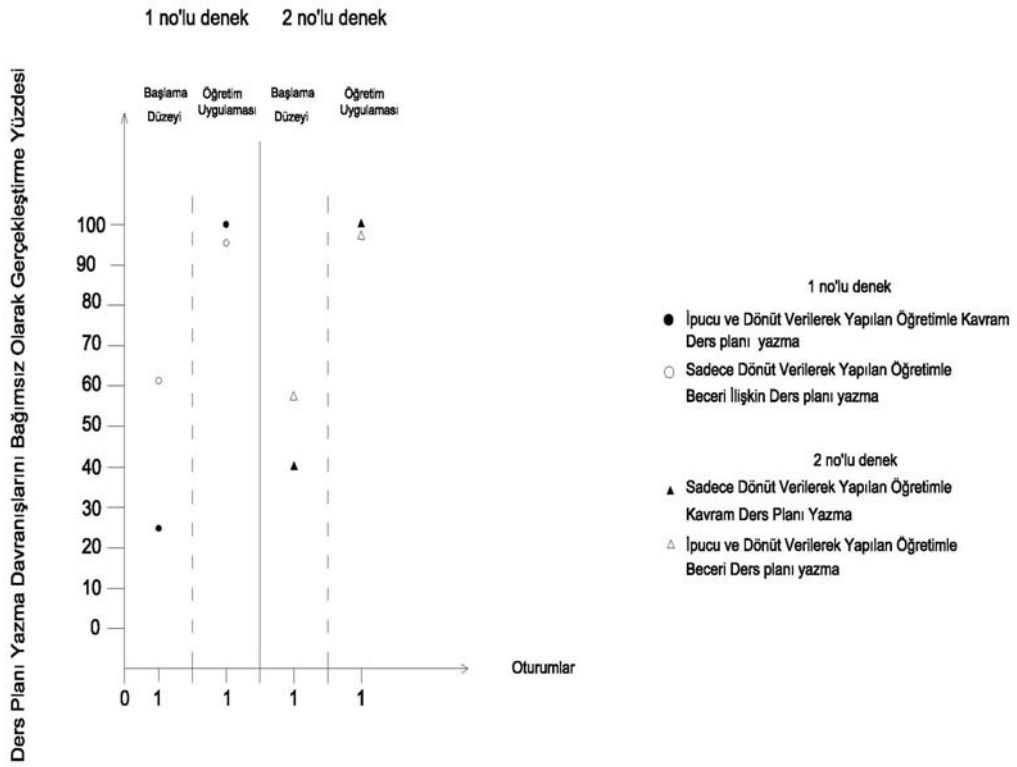
Grafik-7’de görüldüğü gibi, bir no’lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, beceriye ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %62’sini, yani denek, 74 davranışın 46’sını bağımsız olarak yazmıştır.

Bir no’lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %97’sini, yani 74 davranışın 72’sini bağımsız olarak yazmıştır. Buna göre, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, bir no’lu deneğin beceriye ilişkin ders planı yazmayı edinmesine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.

Her iki deneğin sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, ders planını ölçüt düzeyde yazdığı görülmektedir. Buna göre, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğretmen adaylarının kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı edinmelerine yol açtığı izlenimi edinilmektedir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarına ders planı yazarken doğru yaptıkları onaylanır, yanlış yaptıklarında düzeltici dönüt verildiğinde ders ortalamaları yüksek öğretmen adaylarının ders planı yazmayı çok az hatayla kazanabilecekleri düşünülebilir.

#### **4.5.3. İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimlerden Hangisinin Ders Planı Yazmayı Edindirmede Etkili Olduğuna Yönelik Bulgular Ve Yorumlar**

Araştırmanın beşinci amacında, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisinin, öğretmen adaylarının ders planı yazmayı edinmelerinde daha etkili olduğu araştırılmıştır. Bu amaca yönelik olarak, her bir öğretmen adayının ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sırasındaki bulguları Grafik-8’de gösterilmiştir.



Grafik 8: Deneklerin İpucu ve Dönüt Verilerek ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim Sırasında Kavram ve Beceriye İlişkin Ders Planı Yazma Davranışlarının Bağımsız Olarak Gerçekleştirme Yüzdesi

Grafik-8'de görüldüğü gibi, bir no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, kavrama ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %25'ini, beceriye ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %62'sini; yani kavrama ilişkin ders planı yazmayla ilgili 115 davranışın 29'unu, beceriye ilişkin ders planı yazmayla ilgili 74 davranışın 46'sını bağımsız olarak yazmıştır.

Bir no'lu denek, birinci oturumda ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin ders planı yazmanın tüm (%100 ünü) davranışlarını bağımsız olarak yazmıştır.

Bir no'lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %97'sini, yani 74 davranışın 72'sini bağımsız olarak yazmıştır.

Bir no'lu denek, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda her iki ders planı yazmayı da ölçüt (%75) düzeyin üzerinde edinmiştir. Ancak denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda, kavrama ilişkin ders planını %100 düzeyinde bağımsız olarak yazarken; sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda, beceriye ilişkin ders planını %97 düzeyinde bağımsız olarak yazmıştır. Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim, bir no'lu deneğin, ders planı yazmayı edinmesi açısından benzer etkililikte olmakla birlikte, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda kavrama ilişkin ders planı yazmada daha fazla davranış gerçekleştirerek bağımsızlığa ulaşılmıştır.

Grafik-8'de görüldüğü gibi, iki no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, beceriye ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %58'ini, kavrama ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %40'nı; yani beceriye ilişkin ders planı yazmayla ilgili 74 davranışın 43'ünü, kavrama ilişkin ders planı yazmayla ilgili 115 davranışın 47'sini bağımsız olarak yazmıştır.

İki no'lu denek, birinci oturumda ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin ders planı yazmanın tüm (%100 ünü) davranışlarını bağımsız olarak yazmıştır.

İki no'lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %98'ni, yani 115 davranışın 113'nü bağımsız olarak yazmıştır.

İki no'lu denek, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda her iki ders planı yazmayı da ölçüt (%75) düzeyin üzerinde edinmiştir. Ancak denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda, beceriye ilişkin ders planını %100 düzeyinde bağımsız olarak yazarken; sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda, beceriye ilişkin ders planını %98 düzeyinde bağımsız olarak yazmıştır. Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim iki no'lu deneğin, ders planı yazmayı edinmesi açısından benzer etkililikte

olmakla birlikte, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda beceriye ilişkin ders planı yazmayı daha fazla davranış gerçekleştirerek edinmiştir.

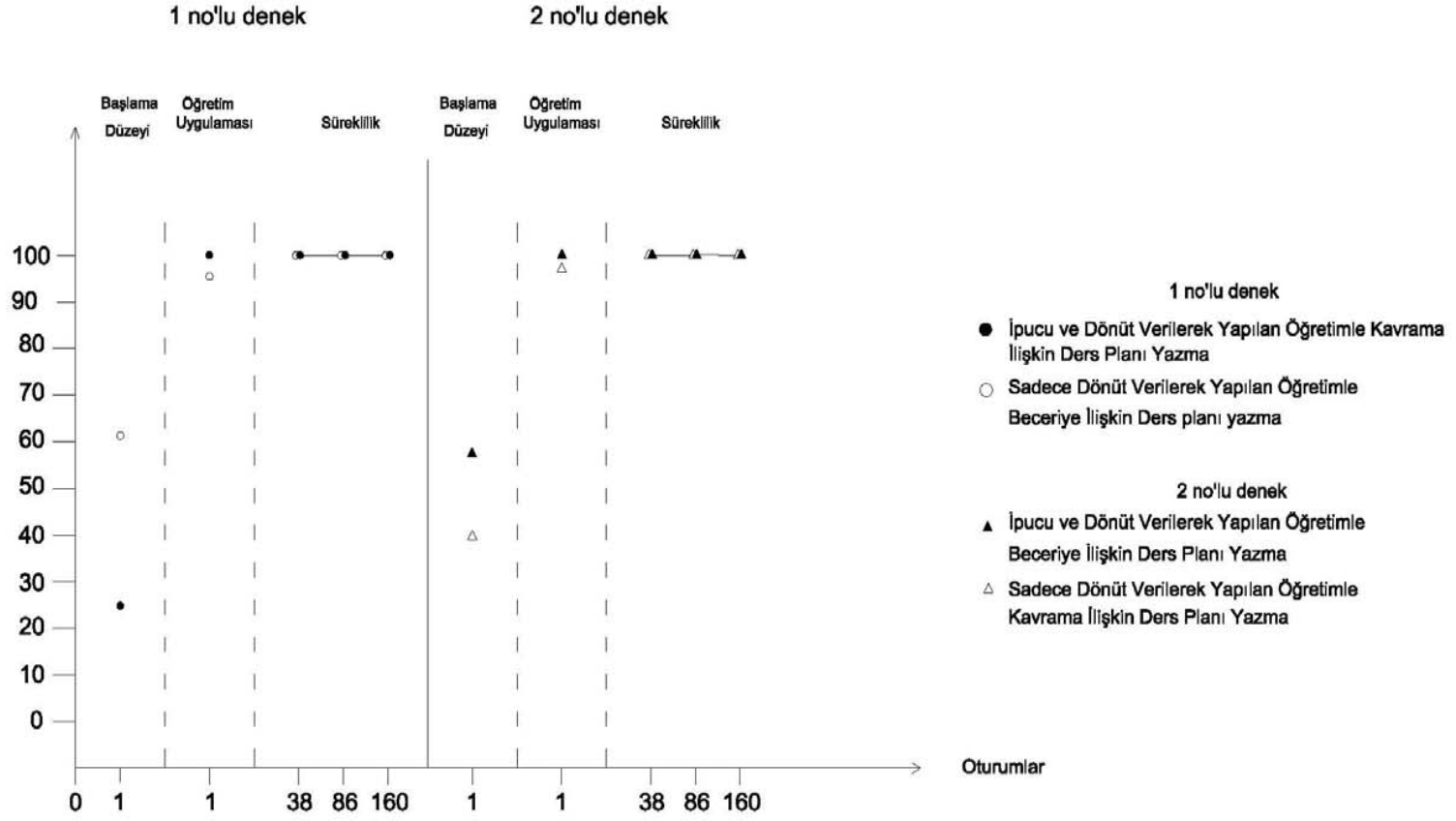
Bir ve iki no'lu denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ders planı yazma becerilerini %100 düzeyinde edinirken, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ise ders anlatma becerilerini %98 ve %94 düzeyinde edinmiştir. Her iki deneğin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda, ders planı yazmayı edinme düzeyini gösteren noktalar, başlama düzeyini gösteren noktalardan ve yatay eksenden uzaklaşması açısından farklılık göstermediği görülmekle birlikte, noktalar ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim lehine farklılık göstermektedir. Sonuç olarak, deneklere ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ders planı yazmanın edindirilmesinde etkili oldukları ve çok az da olsa ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin lehine farklılığın olduğu görülmektedir.

#### **4.6. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİM SONUCU EDİNİLEN KAVRAM VE BECERİYE İLİŞKİN DERS PLANI YAZMANIN SÜREKLİLİĞİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR**

Araştırmanın altıncı amacında ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra, öğretmen adaylarının edindikleri kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı sürdürüp sürdüremedikleri araştırılmıştır. Bu amaca yönelik olarak, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda öğretmen adaylarının edindikleri ders planı yazmanın sürekliliği ile ilgili bulgular Grafik-9'da gösterilmiştir.



Ders Planı Yazma Davranışlarını Bağımsız Olarak Gerçekleştirme Yüzdesi



Grafik 9: Deneklerin Edindikleri Ders Planı Yazma Davranışlarını 38, 86 ve 160 Gün Sonra Sürdürme Düzeyleri

Grafik-9'da görüldüğü gibi, bir no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, kavrama ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %25'ini, yani 115 davranışın 29'unu bağımsız olarak yazmıştır. Bir no'lu denek, birinci oturumda ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin ders planı yazmanın tüm (%100 ünü) davranışlarını bağımsız olarak yazmıştır. Ders anlattıktan 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra, kavrama ilişkin ders planı yazma kontrol listesinin uygulanmasıyla yapılan ölçümlerde, deneğin edindiği kavrama ilişkin ders planı yazmayı %100 düzeyinde sürdürdüğü görülmektedir.

Grafik-9'da görüldüğü gibi, bir no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, beceriye ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %62'sini, yani 74 davranışın 46'sını bağımsız olarak yazmıştır. Bir no'lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %97'sini, yani 74 davranışın 72'sini bağımsız olarak yazmıştır. Ders anlattıktan 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra, beceri ders planı yazma kontrol listesinin uygulanmasıyla yapılan ölçümlerde, deneğin edindiği beceriye ilişkin ders planı yazmayı %100 düzeyinde sürdürdüğü görülmektedir.

Bir no'lu deneğin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucu edindiği kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı, ders anlattıktan 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra da %100 düzeyinde sürdürdüğü görülmektedir. Dolayısıyla, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimlerin, edinilen kavrama ilişkin ders planı yazmanın sürdürülmesi bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir. Yani, bir kez kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı edindikten sonra örneklerden yararlanarak ders planı yazabilecekleri düşünülmektedir.

Grafik-9'da görüldüğü gibi, iki no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, kavrama ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %40'nı, yani 115 davranışın 47'sini bağımsız olarak yazmıştır. İki no'lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin ders planı yazmayla ilgili

davranışlardan %98'ni, yani 115 davranışın 113'nü bağımsız olarak yazmıştır. Ders anlattıktan 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra, kavram ders planı yazma kontrol listesinin uygulanmasıyla yapılan ölçümlerde, deneğin edindiği kavrama ilişkin ders planı yazmayı %100 düzeyinde sürdürdüğü görülmektedir.

Grafik-9'da görüldüğü gibi, iki no'lu denek, başlama düzeyinin birinci oturumunda, beceriye ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %58'ini, 74 davranışın 43'ünü bağımsız olarak yazmıştır. İki no'lu denek, birinci oturumda ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin ders planı yazmanın tüm (%100 ünü) davranışlarını bağımsız olarak yazmıştır. Ders anlattıktan 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra, beceri ders planı yazma kontrol listesinin uygulanmasıyla yapılan ölçümlerde, deneğin edindiği beceriye ilişkin ders planı yazmayı %100 düzeyinde sürdürdüğü görülmektedir.

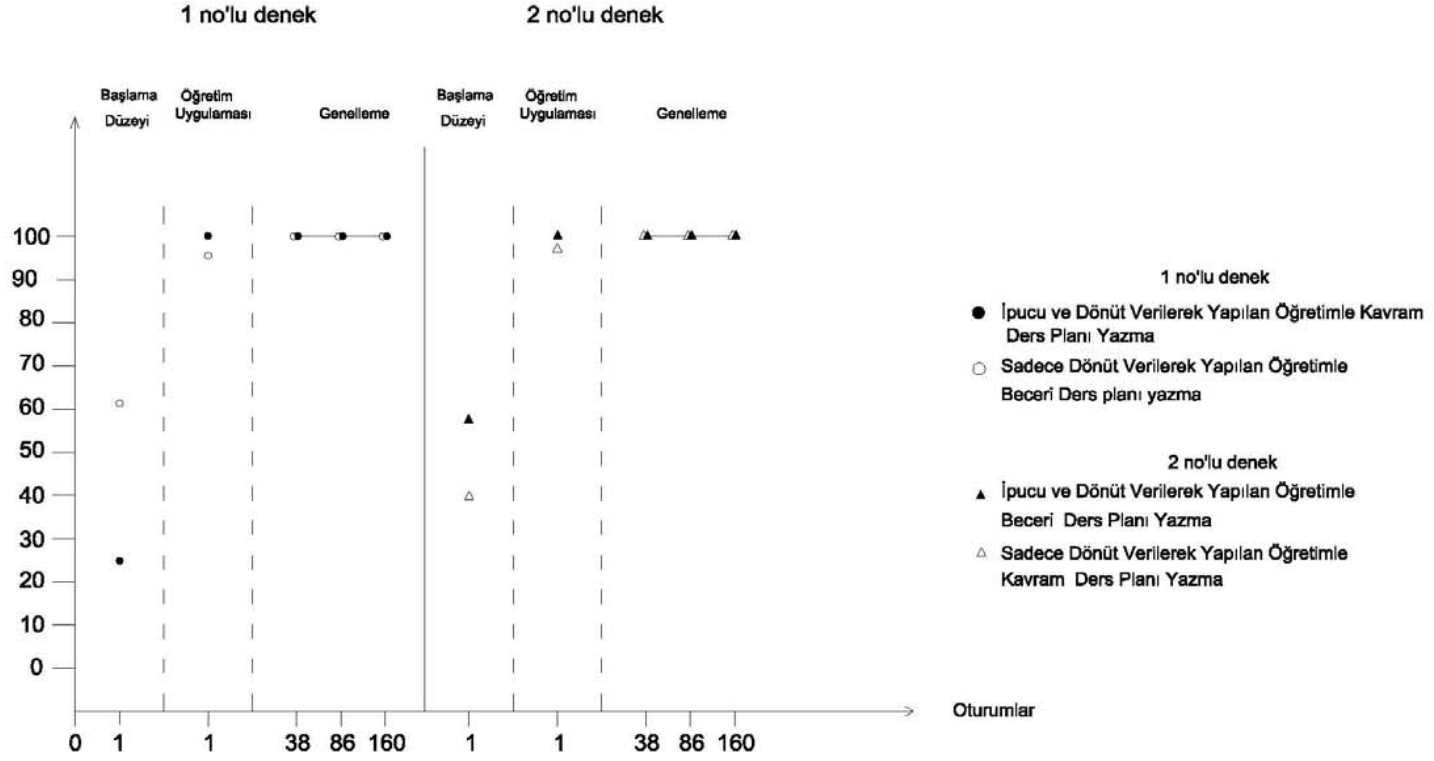
İki no'lu deneğin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucu edindiği kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı, ders anlattıktan 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra da %100 düzeyinde sürdürdüğü görülmektedir. Dolayısıyla, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimlerin, edinilen kavrama ilişkin ders planı yazmanın sürdürülmesi bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir. Yani, bir kez kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı edindikten sonra örneklerden yararlanarak ders planı yazabilecekleri düşünülmektedir.

Deneklerin ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim ile edindikleri kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı, ders anlattıktan 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra da %100 düzeyinde sürdürdükleri görülmektedir. Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen ders planı yazmanın sürdürülmesi bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir.

#### **4.7. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİM SONUCU EDİNİLEN KAVRAM VE BECERİYE İLİŞKİN DERS PLANI YAZMANIN GENELLENEBİLİRLİLİĞİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR**

Araştırmanın yedinci amacında, deneklerin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda edindikleri kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı genelleme düzeyleri araştırılmıştır. Bu amaca yönelik olarak, deneklerin ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda edindikleri ders planı yazma genelleme düzeyleri ile ilgili bulgular, Grafik-10'da gösterilmektedir.

Ders Planı Yazma Davranışlarını Bağımsız Olarak Gerçekleştirme Yüzdesi



Grafik 10: Deneklerin Edindikleri Ders Planı Yazma Davranışlarını 38, 86 ve 160 Gün Sonra Farklı Ders Planı Yazma Davranışlarına Genelleme Düzeyi

Grafik-10'da görüldüğü gibi, bir no'lu denek, birinci oturumda ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin ders planı yazmanın tüm (%100 ünü) davranışlarını bağımsız olarak yazmıştır. Bir no'lu deneğin, kavrama ilişkin edindiği ders planı yazmayı, ders anlattıktan 38 (1. dönem sonu) gün sonra yapılan birinci genelleme oturumunda %100, 86 (2. dönem başı) gün sonra yapılan ikinci genelleme oturumunda %100 ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra üçüncü genelleme oturumunda ise %100 düzeyinde farklı kavramlarda ders planı yazmaya genellediği izlenimi edinilmektedir.

Grafik-10'da görüldüğü gibi, bir no'lu denek birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %97'sini, yani 74 davranışın 72'sini bağımsız olarak yazmıştır. Bir no'lu deneğin, beceriye ilişkin edindiği ders planı yazmayı, ders anlattıktan 38 (1. dönem sonu) gün sonra yapılan birinci genelleme oturumunda %100, 86 (2. dönem başı) gün sonra yapılan ikinci genelleme oturumunda %100 ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra üçüncü genelleme oturumunda ise %100 düzeyinde farklı becerilerde ders planı yazmaya genellediği izlenimi edinilmektedir.

Bir no'lu deneğin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle edindiği kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı, farklı kavram ve becerilere ilişkin ders planları yazmaya %100 düzeyinde genellebildiği görülmektedir. Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmanın farklı kavram ve becerilere ilişkin ders planları yazmaya genellenmesi bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir. Yani, bir kez kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazdıktan sonra farklı kavram ve becerilere ilişkin ders planları yazabilecekleri düşünülmektedir.

Grafik-10'da görüldüğü gibi, iki no'lu denek, birinci oturumda ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, beceriye ilişkin ders planı yazmanın tüm (%100 ünü) davranışlarını bağımsız olarak yazmıştır. İki no'lu deneğin, beceriye ilişkin edindiği ders planı yazmayı, ders anlattıktan 38 (1. dönem sonu) gün sonra yapılan birinci genelleme oturumunda %100, 86 (2. dönem başı) gün sonra yapılan ikinci

genelleme oturumunda %100 ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra üçüncü genelleme oturumunda ise %100 düzeyinde farklı becerilerde ders planı yazmaya genellediği izlenimi edinilmektedir.

Grafik-10'da görüldüğü gibi, iki no'lu denek, birinci oturumda sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden sonra, kavrama ilişkin ders planı yazmayla ilgili davranışlardan %98'ni, yani 115 davranışın 113'nü bağımsız olarak yazmıştır. İki no'lu deneğin, kavrama ilişkin edindiği ders planı yazmayı, ders anlattıktan 38 (1. dönem sonu) gün sonra yapılan birinci genelleme oturumunda %100, 86 (2. dönem başı) gün sonra yapılan ikinci genelleme oturumunda %100 ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra üçüncü genelleme oturumunda ise %100 düzeyinde farklı becerilerde ders planı yazmaya genellediği izlenimi edinilmektedir.

İki no'lu deneğin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle edindiği kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı, farklı kavram ve becerilere ilişkin ders planları yazmaya %100 düzeyinde genelleme bildiği görülmektedir. Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı farklı kavram ve becerilere ilişkin ders planları yazmaya genellenmesi bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir. Yani, bir kez kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazdıktan sonra farklı kavram ve becerilere ilişkin ders planları yazabilecekleri düşünülmektedir.

Her iki deneğin, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle edindikleri kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı, farklı kavram ve becerilere ilişkin ders planları yazmaya %100 düzeyinde genelleme bildikleri görülmektedir. Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğretmen adaylarının edindikleri kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı, farklı kavram ve becerilere ilişkin ders planı yazmaya genellemeleri bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir.

#### **4.8. İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİMİN VERİMLİLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR**

Araştırmanın sekizinci amacında, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin verimliliklerinin farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Verimliliği incelemek üzere, edinim ölçütü karşılanıncaya değin gerçekleştirilen; a) öğretim oturumu sayısı, b) öğretim süresi, c) ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adayının gösterdiği yanlış tepki sayısı ve d) ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısına ilişkin veri toplanmıştır. Tablo 4.2’de verimliliğin bu değişkenlerine ilişkin veriler gösterilmektedir.



Tablo 4.2

İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime İlişkin Verimlilik Verileri

İpucu Ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim						Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim				
Ders İsmi	Denek	Öğretim oturumu sayısı	Öğretim Süresi dk	Gösterilen yanlış tepki sayısı	Öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı	Denek	Öğretim oturumu sayısı	Öğretim Süresi dk	Gösterilen yanlış tepki sayısı	Öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı
<b>Kavram</b>	Bir no'lu denek	1	360	0	0	İki no'lu denek	1	60	2	2 *Yön
<b>Beceri</b>	İki no'lu denek	1	360	0	0	Bir no'lu denek	1	60	2	2 Yön
<b>Toplam</b>		2	720	0	0		2	120	4	4 Yön

\*Yön: Yönlendirici ipucu

Kavrama ilişkin ders planını, bir no'lu denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir öğretim oturumu, 360 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 0 yanlış tepki vererek ve hiç dönüt verilmeden yazmıştır. İki no'lu denek kavrama ilişkin ders planını, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir öğretim oturumu, 60 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 2 yanlış tepki vererek ve 2 yönlendirici ipucu dönütü verilerek yazmıştır.

Bu verilere göre, kavrama ilişkin ders planı yazmayı edindirmede, ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen öğretim oturumu sayısı bakımından, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim arasında bir farklılık görünmemektedir. Ancak, ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen öğretim süresi bakımından, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmektedir. Ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı ve ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı bakımından ise; ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmektedir.

Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha uzun sürede, ancak 0 yanlış tepki ve hiç dönüt verilmeden kavrama ilişkin ders planı yazmayı edindirme bakımından farklılaşmaktadır. İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, daha uzun süreyi gerektirmekte, ancak hiç yanlış tepki olmamasını ve dolayısıyla hiç düzeltme dönütü verilmemesini sağlamaktadır.

Beceriye ilişkin ders planını, iki no'lu denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir öğretim oturumu, 360 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 0 yanlış tepki vererek ve hiç dönüt verilmeden yazmıştır. Bir no'lu denek beceriye ilişkin ders planını, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir öğretim oturumu, 60 dakikalık öğretim oturumu süresi sonucunda, 2 yanlış tepki vererek ve 2 yönlendirici ipucu dönütü verilerek yazmıştır.

Bu verilere göre, beceriye ilişkin ders planı yazmayı edindirmede, ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen öğretim oturumu sayısı bakımından, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim arasında bir farklılık görünmemektedir. Ancak, ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen öğretim süresi bakımından sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmektedir. Ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı ve ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı bakımından ise; ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmektedir.

Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha uzun sürede, ancak 0 yanlış tepki ve hiç dönüt verilmeden beceriye ilişkin ders planı yazmayı edindirme bakımından farklılaşmaktadır. İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, daha uzun süreyi gerektirmekte ancak, hiç yanlış tepki olmamasını ve dolayısıyla hiç düzeltme dönütü verilmemesini sağlamaktadır.

Denekler, ders planını, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle 2 öğretim oturumu, 720 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 0 yanlış tepki vererek ve hiç dönüt verilmeden yazarken; sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle 2 öğretim oturumu, 120 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 4 yanlış tepki vererek ve 4 yönlendirici ipucu dönütü verilerek yazmışlardır. Deneklere, ders planı yazmanın edindirilmesinde, ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen toplam öğretim süresi açısından, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmiştir. Ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı ve ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarının aldıkları dönüt türü ve sayısı bakımından ise; ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmiştir. Ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen öğretim oturumu sayısı bakımından ise, sadece dönüt verilerek ve ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim arasında verimlilik açısından farklılık olmadığı izlenimi edinilmektedir.

#### **4.9. ÖĞRETMEN ADAYLARININ İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK VE SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİMLE, ÖĞRETME BECERİLERİNİ EDİNMELERİNİN SOSYAL GEÇERLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

Araştırmada edindirilmek istenilen becerilerin önemini ve işlevselliğini, bu becerileri edindirmek üzere kullanılan sağıltım programlarının uygunluğunu ve işlevselliğini değerlendirmek için öğretmen adaylarına yönelik olarak “Sosyal Geçerlik Formu” geliştirilmiştir (Ek-7). Her bir öğretmen adayıyla, iki sağıltım programıyla kavram ve beceri öğretim becerisi çalışıldığından, çalışılan sağıltım programlarına yönelik ikişer tane sosyal geçerlik formu hazırlanmıştır. Araştırmanın tamamlanmasından sonra, deneklere “Sosyal Geçerlilik Formları” uygulanmıştır.

Bir no’lu denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle kavram öğretim becerilerini (ders planı yazma ve ders anlatma) edinme ile ilgili sosyal geçerlik formunda yer alan ve “evet”, “hayır” ve “kararsızım” cevap seçeneklerinden oluşan dokuz sorudan, beşinci soru dışındaki sorulara “evet” cevabını vererek, olumlu görüş sunmuştur. Beşinci soruya ise, olumsuz görüş sunmuştur. Yani, ipucu ve dönütün uygulama öğrencilerine kavram ders planı yazmayı edindirmek için uygun bir süreç olmadığını, sebebinin ise çok uzun zamanı alması olduğunu belirtmiş ve bu sürecin uygulama öğrencilerine birebir değil de grup halinde uygulanırsa daha olumlu olabileceğini eklemiştir. Denek ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin sonunda, ders planı yazmayla ilgili hiç soru işaretinin olmamasını, ders anlatmayla ilgili olarak da ders anlatma sürecinin daha önceden izlenmesi ve prova edilmesinin, ders anlatmaya girerken, ders anlatımı sırasında olabilecek olumsuzluklar ve bunlarla nasıl baş edebileceğini anlamasını sağladığını, dolayısıyla da rahat bir biçimde ders girmesine hizmet ettiğini belirtmiştir. Deneğe, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle kavram öğretim becerilerini edindirme çalışmasının hoşuna giden tarafları sorulduğunda, başta kavram öğretim becerisiyle ilgili örnek video görüntüsünün izletilmesinin, kendi hazırladığı kavramı prova etmenin başlangıçta hoşuna gitmese de daha sonra ne kadar izlerse izlesin kendisi yaparken de hatalarının olabildiğini gördüğünü söylemiştir. Ayrıca bunların zihinsel engelli öğrencilerin karşısında olmasındansa öncelikle benzetilmiş ortamda anlayıp gerçek sınıf ortamına daha hazırlıklı olmasını sağlamanın ve yaptığı ilk öğretimde başarılı olabilmesinin hoşuna gittiğini ifade etmiştir. İpucu ve

dönüt ile kavram öğretme becerilerini edindirme çalışmasının hoşuna gitmeyen tarafları sorulduğunda ise, ders planı yazmada sürenin çok uzun olmasının ve prova sırasında her temel beceride kesilerek dönütler verilmesinin hoşuna gitmediğini belirtmiştir.

İki no'lu denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle beceri öğretme becerilerini (ders planı yazma ve ders anlatma) edinme ile ilgili sosyal geçerlik formunda yer alan ve “evet”, “hayır” ve “kararsızım” cevap seçeneklerinden oluşan dokuz sorunun tamamına “evet” cevabını vererek, olumlu görüş sunmuştur. Denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin sonunda, ders planının örneklerinin gösterilmesinin hem bilerek ve nitelikli ders planı yazabilmesine hem de ders anlatma sürecine hazırlıklı olmasını sağladığını, ders anlatmayla ilgili olarak da ders anlatma sürecinin daha önceden izlenmesi ve prova edilmesinin, prova sırasında verilen dönütlerin ders anlatımı sırasındaki hata sayısını azalttığını belirtmiştir. Deneğe, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle beceri öğretme becerilerini edindirme çalışmasının hoşuna giden tarafları sorulduğunda, videodan öğretim elemanın özellikle ders anlatımına model olması ki burada sınıf yönetimi ve çocukların davranışlarının kontrolü ile ortam düzenlemesi açısından hoşuna gittiğini, ayrıca, prova sırasında dönüt verilmesiyle de yanlışlarını görmesini sağlaması açısından olumlu olduğunu ifade etmiştir. İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle beceri öğretme becerilerini edindirme çalışmasının hoşuna gitmeyen tarafları sorulduğunda ise, ders planı yazmanın öğretiminde sürenin çok uzun olması olarak belirtmiştir.

Bir ve iki no'lu deneğin ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle öğretme becerilerini edindirme çalışmasına ilişkin görüşleri, sürecin uygulamada yazdıkları diğer ders planlarını kolaylaştırıp kolaylaştırmadığı; uygulamada kavram (beceri) dışındaki disiplin alanlarında ders planı yazmalarını olumlu yönde etkileyip etkilemediği; öğretmenliğe başladıktan sonra yazacakları ders planlarını kolaylaştırıp kolaylaştırmadığı; ders planlarını uygulamayı olumlu yönde etkileyip etkilemediği; uygulamada anlattıkları diğer öğretimlerini kolaylaştırıp kolaylaştırmadığını, ders planına uygun olarak dersi anlatmanın uygulamada kavram (beceri) dışındaki disiplin alanlarında ders anlatımlarını olumlu yönde etkileyip etkilemediği; ders planına uygun olarak ders anlatmanın, öğretmenliğe başladıktan sonra anlatacakları derslerini kolaylaştırıp kolaylaştırmadığı; uygulama öğrencilerine ders anlatmayı edindirmek için uygun bir süreç olup olmadığı; ders planı yazma ve yazdıkları ders planına uygun olarak

ders anlatmayı edindirme çalışması sonunda kendilerinin ders planı yazma ve ders anlatma becerilerinde gördükleri değişiklikler; ders planı yazma ve yazılan ders planına uygun olarak ders anlatmayı edindirme çalışmasının hoşlarına giden tarafları ve hoşlarına gitmeyen tarafları ile ilgili benzerlikler görülmektedir. İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin ders planı yazmayı edindirmek için uygun bir süreç olup olmadığıyla ilgili görüşlerinde ise ayrılıklar görülmektedir.

Bir no'lu denek, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle beceri öğretme becerilerini (ders planı yazma ve ders anlatma) edinme ile ilgili sosyal geçerlik formunda yer alan ve “evet”, “hayır” ve “kararsızım” cevap seçeneklerinden oluşan dokuz sorudan, beşinci ve dokuzuncu sorular dışındaki sorulara “evet” cevabını vererek, olumlu görüş sunmuştur. Beşinci soruya olumsuz görüş sunmuştur. Yani, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ders planı yazmayı edindirmenin uygun olmadığını ifade etmiş ve örnek ders planı gösterilirse daha olumlu olabileceğini eklemiştir. Dokuzuncu soruda ise sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ders anlatmayı edindirmenin uygun olmadığını belirterek olumsuz görüş sunmuştur. Denek, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin sonunda, ders planı yazma, ders anlatmayla ilgili olarak da davranış kontrolü ve derse hazırlık aşamalarında daha iyi olmasını sağladığını belirtmiştir. Deneğe, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle beceri öğretme becerilerini edindirme çalışmasının hoşuna giden tarafları sorulduğunda, ders planı yazma sürecinin daha kısa zamanda olduğunu ifade etmiştir. Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle beceri öğretme becerilerini edindirme çalışmasının hoşuna gitmeyen tarafları sorulduğunda ise, bu işin sadece ders planını yazmayla ve ders sırasında dönüt vermeyle olmadığını, ders anlatma için elinde ders planının hazır olmasının yeterli olmadığını çünkü bu süreçte öğretime girerken halen yapacakları konusunda kafasında soru işaretlerinin olduğunu, öğrenci tepkilerine karşılık zaman zaman ne yapacağını bilememesinin dolayısıyla hata yapmasına neden olmasının hoşuna gitmediğini belirtmiştir.

İki no'lu denek, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle kavram öğretme becerilerini (ders planı yazma ve ders anlatma) edinme ile ilgili sosyal geçerlik formunda yer alan ve “evet”, “hayır” ve “kararsızım” cevap seçeneklerinden oluşan dokuz sorudan, beşinci ve dokuzuncu sorular dışındaki sorulara “evet” cevabını vererek, olumlu görüş sunmuştur. Beşinci soruya, olumsuz görüş sunmuştur. Yani, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, uygulama öğrencilerine kavram ders planı yazmayı

öğretmeyi edindirmek için uygun bir süreç olmadığını ifade etmiştir. Dokuzuncu soruya ise, kararsızım görüşünü sunmuştur. Yani, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle, kavrama ilişkin ders anlatmanın kazandırılması için uygun bir süreç olup olmadığıyla ilgili kararsız olduğunu belirtmiştir. Denek, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin sonunda, daha doğru bir ders planı yazmayı öğrendiğini, ders planına uygun olarak da ders anlatma becerilerinin geliştiğini belirtmiştir. Deneğe, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle beceri öğretme becerilerini edindirme çalışmasının hoşuna giden tarafları sorulduğunda, ders planı yazma sürecinin daha kısa zamanda olduğunu ifade etmiştir. Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle beceri öğretme becerilerini edindirme çalışmasının hoşuna gitmeyen tarafları sorulduğunda ise, bununla ilgili bir şey söylemek istemediğini ifade etmiş ve özellikle ders anlatımının öncesinde bir örnek videonun gösterilmesinin ders anlatımı açısından daha verimli olabileceğini eklemiştir.

Bir ve iki no'lu deneğin sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle öğretme becerilerini edindirme çalışmasına ilişkin görüşleri, sürecin uygulamada yazdıkları diğer ders planlarını kolaylaştırıp kolaylaştırmadığı; uygulamada kavram (beceri) dışındaki disiplin alanlarında ders planı yazmalarını olumlu yönde etkileyip etkilemediği; öğretmenliğe başladıktan sonra yazacakları ders planlarını kolaylaştırıp kolaylaştırmadığı; ders planı yazmayı edindirmek için uygun bir süreç olup olmadığı; ders planlarını uygulamayı olumlu yönde etkileyip etkilemediği; uygulamada anlattıkları diğer öğretimlerini kolaylaştırıp kolaylaştırmadığını, ders planına uygun olarak dersi anlatmanın uygulamada kavram (beceri) dışındaki disiplin alanlarında ders anlatımlarını olumlu yönde etkileyip etkilemediği; ders planına uygun olarak ders anlatmanın, öğretmenliğe başladıktan sonra anlatacakları derslerini kolaylaştırıp kolaylaştırmadığı; ders planı yazma ve yazdıkları ders planına uygun olarak ders anlatmayı edindirme çalışması sonunda kendilerinin ders planı yazma ve ders anlatma becerilerinde gördükleri değişiklikler; ders planı yazma ve yazılan ders planına uygun olarak ders anlatmayı edindirme çalışmasının hoşlarına giden tarafları ve hoşlarına gitmeyen tarafları ile ilgili konularda benzerlikler görülmektedir. Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin uygulama öğrencilerine ders anlatmayı edindirmek için uygun bir süreç olup olmadığıyla ilgili konudaki görüşlerinde ise ayrılıklar görülmektedir.

Her iki denek de ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimi “ders planı yazmanın öğretilmesi” dışındaki konularda öğretme becerilerinin edindirilmesinde sadece dönüt verilerek yapılan öğretime yeğlemişlerdir.



## BÖLÜM 5

### ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde sırası ile araştırmanın özetine, yargıya ve önerilere yer verilmektedir.

#### 5.1. ÖZET

Öğretmen yetiştirme programları tipik olarak tutum, bilgi ve beceri kazandıran kuramsal derslerden (bilgisel yeterlilik) ve öğretmen adaylarının kuramsal derslerde öğrendiklerini sınıf ortamlarında uyguladıkları (iyi bir öğretmenden yapması beklenen performans yeterlilikler) öğretmenlik uygulamasının birleşiminden oluşmaktadır (Özyürek, 2008; O'Reilly, 1992; Gleason ve Hall 1991).

Öğretmen adayları, kuramsal derslerde, zihinsel engelli öğrencilere kavram ve becerileri edindirmek için bilgi temelli etkili öğretim süreçlerini (yöntem, materyal geliştirme ve öğretme işlem süreçleri) öğrenmektedirler (Scheeler ve diğerleri, 2004). Bu bilgisel yeterliliklerin, öğretmenlik uygulaması sırasında öğretmen adayından yapması beklenenleri yapabilme yeterliliklerini kazanması için gerekli olan bilgilerden oluşmasına dikkat edilmesi gerekmektedir (Özyürek 2008).

Yeterliliğe dayalı öğretmen yetiştirme programları için okul ortamlarında yapılan öğretmenlik uygulamasının nitelikli yapılması öğretmenlik uygulaması çok önemlidir (Conderman ve diğerleri, 2005). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasını okul ortamlarında yapmaları onları ileride yapacakları öğretmenlik işine hazırlar ve zihinsel engelli öğrencilerin bulunduğu okul ve sınıfları görebilmelerini sağlar. Çalışacakları kurumlarda öğretmenlik uygulamasının yapılması öğretmen adayları için, kuramsal derslerde öğrendikleri bilgi ve becerileri öğrencilerin bulunduğu okul ve sınıflarda uygulayabilmeleri için bir fırsattır (Schuster ve Stevens 1991). Aynı

zamanda yeterliliklere göre düzenlenmiş program öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sırasında yaptıkları bağımsız öğretim çalışmaları sırasında uygulama öğretim elemanının da öğretmen adaylarının aldıkları kuramsal derslerde kazandıklarını uygulayıp uygulayamadıklarını görmesine fırsat sağlar (Gleason ve Hall, 1991).

Öğretmenlik uygulaması, zihinsel engelli öğrencilere yeni davranışlar kazandırmak için öğretmen adaylarının öğrendikleri kuramsal bilgi ve becerilerin uygulanması ve kalıcılık kazanma fırsatının yakalandığı önemli bir yaşantıdır. Öğretmenlik uygulaması, öğrencilikten öğretmenliğe geçişi içeren değerli ve güçlü bir öğrenme yaşantısı sağlar (Conderman ve diğerleri, 2005).

Öğretmen adaylarının öğretim becerilerini (ders planı yazma ve ders anlatma) kazanması, kazandıkları bu becerileri yeni becerilere genelledebilmeleri ve uzun dönemde sürdürebilmeleri, öğretmenlik uygulaması sırasında öğretmen adaylarına verilen ipucu ve dönütle mümkün olmaktadır (Conderman ve diğerleri, 2005; Scheeler ve diğerleri, 2004; Coulter ve Grossen, 1997; Gleason ve Hall, 1991; Cruickshank ve Metcalf, 1990).

Uygulama öğretim elemanı da öğretmen adaylarına ders planı yazma ve ders anlatmanın içinde yer aldığı öğretim becerilerini uygulayabilmelerinin gerektirdiği ipuçlarını ve dönüt vermekten sorumludur (O'Reilly, 1992; Daresh, 1989). Sıklıkla öğretmenlik uygulamasını yönetme süreci, açıkça tanımlanmış öğretmenlik uygulaması yaklaşımlarına dayanmaktan ziyade öğretim elemanının geçmişteki deneyimlerine dayanmaktadır (O'Reilly, 1992; Baumgard ve Ferguson, 1991). Bu nedenle öğretmenlik uygulamaları sırasında, öğretmen adaylarına öğretim becerilerini (ders planı yazma ve ders anlatma) kazandırma sürecinde, öğretim becerilerini öğretmen adaylarına kazandırma ile ilgili verilen eğitimin niteliği kadar uygulama öğretim elemanlarının niteliği de önemlidir (O'Reilly, 1992; Zeichner ve Tabachnick, 1982). Ancak, öğretmenlik uygulamasının yürütülmesinde, öğretim becerilerinin kazandırılması için "klinik", (O'Reilly, 1992; Goldhammer, 1969), "gelişimsel" (O'Reilly, 1992; Glickman, 1985), "sanatsal" (O'Reilly, 1992; Eisner, 1982), "Illinois Üniversitesi" (O'Reilly, 1992) ve diğer öğretmenlik uygulaması (Toro - Zambrana, 1996; Zimpher (1984) gibi çeşitli öğretmenlik uygulaması yaklaşımları bulunmaktadır.

Ülkemizde 2006 yılına kadar özel eğitim alanında öğretmen yetiştirme programları, diğer ülkelerdeki gelişmeler dikkate alınarak özel eğitim öğretmenlerinin sahip olması gereken ortak yeterlikler üzerine kurulmuştur (Özyürek, 2003). Yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin eğitim ortamlarındaki akademik problemlerinin ortak olduğunun farkına varılmasıyla, öğrencilerin yapabildiklerini belirleyen, yapabildiklerine göre öğretimi planlayan, uygulayan, öğrenci davranışlarını yönetebilen, çocuğa göre programı, araç-gereçleri hazırlayan ve düzenleyen yeterliliklerle donatılmış özel eğitim öğretmenlerinin yetiştirilmesi amaçlanmıştır (Özyürek, 2003). 1997 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmaları sırasında özel eğitim bölümleri diğer bölümler arasında yerini almıştır. Özel eğitim programları yeniden gözden geçirilmiştir. Programda varolan Eğitsel ve Davranışsal Değerlendirme, Davranış Yönetimi, Uygulamalı Davranış Analizi, Programı Uyarlama, öğretim ağırlıklı dersler ve öğretim uygulamasının amaçları zenginleştirilerek ve süresi arttırılarak program korunarak geliştirilmiştir (Özyürek, 2008). 2006 yılında yapılan düzenlemelerle birinci dönemdeki uygulama dersleri, “Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Ölçü Aracı Hazırlama ve Performans Düzeyi Belirleme (4 saat teorik)”, “Zihinsel Engelli Öğrencilerin Performans Düzeyini Belirlemeye Yönelik Ölçü Aracı ve Materyal Geliştirme (4 saat teorik)” kaldırılmış ve “Öğretilebilir Zihinsel Engelliler Okullarında Öğretim Uygulaması I (10 saat uygulama)” adı değiştirilerek (öğretmenlik uygulaması I olarak) 8 saate indirilmiştir. İkinci dönemde ise “Öğretilebilir Zihinsel Engelliler Okullarında Ders Planı Geliştirme (4 saat teorik)”, “Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Ders Planına Yönelik Öğretim Materyali Geliştirme (4 saat teorik)” kaldırılmış, “Öğretilebilir Zihinsel Engelliler Okullarında Öğretim Uygulaması II (10 saat uygulama)” adı değiştirilerek (öğretmenlik uygulaması II olarak) 8 saate indirilerek toplam 36 saat olan uygulama dersleri 16 saate indirilmiştir (<http://www.ozelegitim.gazi.edu.tr/zihinselengelliler/dersler.htm>). Öğretmenlik uygulamasından bölümlerdeki öğretim elemanları sorumlu olma yerine sınıf öğretmenlerinin sorumlu olma yolu benimsenmiştir. Öğretmenlik uygulaması, derslerde kazandırılan becerilerin uygulanması yerine öğretmenin tecrübesine bırakılmıştır.

Türkiye’de özel eğitim öğretmeni yetiştiren üniversitelerde varolan öğretmenlik uygulaması homojenlik göstermemektedir. Üniversitelerde aynı program uygulanmasına rağmen öğretmenlik uygulamalarında farklılıklar bulunmaktadır. Öğretmenlik uygulamasının süresi, öğretim elemanının uygulama okulunda bulunma

süresi, öğretmenlik uygulamasına hazırlık, öğretmen adayının ders planı yazma ve ders anlatma davranışlarına dönüt verme ve öğretmenlik uygulamasını karşılama ölçütleri bakımından bir birliktelik sağlanmış değildir (Dayı ve Özyürek, baskıda). Bu durum Amerika ile de benzerlik göstermektedir. Uygulama ortamlarında, öğretmen adaylarından kuramsal derslerde öğrendikleri tuvalet eğitimi yapma, kendine zarar verme davranışlarını değiştirme, genellenmiş öykünmeyi kazandırma, temel akademik becerileri ve günlük yaşam becerilerini kazandırma gibi becerileri göstermeleri beklenmektedir. Öğretmen adayının uygulama yaptığı sınıftaki öğrenciler bu becerileri zaten kazanmışlarsa ve öğrencilerin kendine zarar verme davranışları yoksa öğretmen adayından bu becerileri kazandığını görmek mümkün olmamaktadır. Bu durumda sadece bilgi yeterlikleriyle yetinilebilmekte (örneğin, öğretmen adayı kendine zarar verme davranışını azaltma programının ana hatlarını çıkarır) ya da öğretmen adayının ne düzeyde beceriye sahip olduğunu anlamak için prova etme (benzetişim) öğretimine yer verilmektedir (örneğin, öğretmen adayı diğer öğretmen adayı arkadaşına öğrenci rolü vererek taklit etme becerisini kazandırır) (Özyürek, 2008).

Ülkemizde de 1997 yılından 2006 yılına kadar özel eğitim alanında zihinsel engellilere öğretmen yetiştirme programında da öğretmen adaylarının ortak öğretmen yeterliliklerini göstermesinde, uygulama sırasında kuramsal bilgilerini uygulamaya aktarırken hem öğretimi planlama hem de öğretme becerilerini edinmelerinde uygulamanın planlanması ve uygulama öğretim elemanın verdiği dönütler önemli olmuştur. Ancak dönütlerle edindikleri öğretme becerilerini sürdürüp sürdürmedikleri ve genelleyip genellemediklerine bakılmadığından öğretme becerilerini sürdürme ve genellemeyle ilgili olarak izlenimlerle hareket edilmiştir. Bu nedenle Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalında uygulama öğretim elemanının uygulama boyunca öğretmen adayının öğretme becerilerini oluşturan ders planı yazma ve ders anlatması sırasında öğretim elemanın gerekli yerlerde dönüt vermesi şeklinde yapılan uygulamaya, öğretme becerilerine model olma (videodan izleterek), rehberli uygulama (öğretme becerilerini prova etme), ders anlatımı sırasında sistematik olarak onaylama ve düzeltici dönüt verme boyutları eklendiğinde öğretmen adaylarının öğretme becerilerini kazanmalarını, süreklilik ve genellemeyi sağlamada etkili olup olmadığını ortaya çıkarmak bu araştırmanın problemi. Ayrıca 2006 yılında özel eğitim alanında öğretmen yetiştirme programında değişiklik yapılmadan önce

programda yer alan öğretmenlik uygulamasının niteliğini artırma kaygısıyla bu çalışmanın yapılmasına gereksinim duyulmuştur.

Bu araştırmanın genel amacı, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarının öğretme becerilerini oluşturan ders anlatma ve ders planı yazmayı edinmelerinde, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiklerinin farklılaşp farklılaşmadığını, hangisinin daha verimli olduğunu genellemeye ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemektir.

Araştırmanın amaçlarını gerçekleştirebilmek için tek denekli deneysel desenlerden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın deneklerini, 2007–2008 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalında dördüncü sınıfa devam eden, birinci ve ikinci dönem derslerinin tamamını alabilen iki öğretmen adayı oluşturmuştur.

Araştırma verilerinin toplanabilmesi için, swot analizi; ders planı yazma ve ders anlatma kontrol listeleri, verimlilik formu, uygulama güvenilirliği formu ve sosyal geçerlilik formu geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Öğretmen adaylarına öğretme becerilerini kazandırmak için ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretime yönelik öğretim materyalleri hazırlanmış ve iki araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde grafiksel analiz kullanılmıştır.

Araştırmanın elde edilen bulguları şu şekildedir,

- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğretmen adaylarının kavram ve beceriye ilişkin dersleri anlatmayı edinmelerine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.
- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğrencilerin kavram ve beceriye ilişkin dersleri anlatmayı edinmeye yol açtığı izlenimi edinilmektedir.

- İpucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda, ders anlatmayı edinme düzeyini gösteren noktalar, başlama düzeyini gösteren eğrilerden ve yatay eksenden uzaklaşması bakımından farklılık göstermemekle birlikte, noktaların yatay eksenden uzaklaştığı ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin lehine farklılık göstermektedir.
- İpucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram beceriye ilişkin dersi anlatmanın öğretim bittikten 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra sürdürülmesi bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir.
- İpucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram ve beceriye ilişkin dersleri anlatmayı, farklı kavram ve becerilere ilişkin dersleri anlatmaya ve farklı sınıflara genellenebilirliği bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir.
- Ders anlatmanın edindirilmesinde, ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı ve ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı bakımından, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilirken, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen toplam öğretim süresi bakımından, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmiştir. Ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen öğretim oturumu sayısı bakımından ise ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle, sadece dönüt verilerek yapılan öğretim arasında verimlilik bakımından farklılık olmadığı izlenimi edinilmektedir.
- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğretmen adaylarının kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı edinmelerine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.

- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğretmen adaylarının kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı edinmelerine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.
- İpucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ders planı yazmanın edindirilmesinde etkili oldukları ve çok az da olsa ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin lehine farklılığın olduğu görülmektedir.
- İpucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram beceriye ilişkin ders planı yazmanın öğretim bittikten 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra sürdürülmesi bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir.
- İpucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı, farklı kavram ve becerilere ilişkin ders planı yazmanın genellenebilirliği bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmektedir.
- Ders planı yazmanın edindirilmesinde ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı ve ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarının aldıkları dönüt türü ve sayısı bakımından, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilirken, ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen toplam öğretim süresi bakımından, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmiştir. Ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen öğretim oturumu sayısı bakımından ise, sadece dönüt verilerek ve ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim arasında verimlilik bakımından farklılık olmadığı izlenimi edinilmektedir.

## 5.2. YARGI

Araştırmanın birinci amacının ilk alt amacında, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin öğretmen adaylarının ders anlatmayı edinmelerine yol açıp açmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın birinci amacının ilk alt amacı ile ilgili bulgulara göre, ipucu

ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğretmen adaylarının kavram ve beceriye ilişkin dersleri anlatmayı edinmelerine yol açmıştır.

Ülkemizde, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ilgili bir araştırmaya rastlanmamakla birlikte yurt dışında, Toro-Zambrana (1996), Purdue Üniversitesinde ağır derecede yetersizliği olanlara öğretmen yetiştirme programında kullanılan ipucu olarak program el kitabı verilmesi, öğretmen adayının uygulaması sırasında yazılı, sözlü ve onaylama dönütü verilmesi, son olarak da uygulama sırasında yapılanlarla ilgili soru ya da sorunları tartışmanın öğretmen adaylarının öğretim yöntemlerini kullanmada, ders planı hazırlamalarında ve öğretim yapma hakkında eleştiri yapabilmeleri üzerinde etkili olduğunu göstermiştir.

Araştırmanın birinci amacının ilk alt amacıyla ilgili bulgular, Toro-Zambrana (1996) yaptığı araştırmanın sonucuyla paralellik göstermektedir.

Araştırmanın birinci amacının ikinci alt amacında, sadece dönüt verilerek yapılan öğretim, öğretmen adaylarının ders anlatmayı edinmelerine yol açıp açmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın birinci amacının ikinci alt amacıyla ilgili bulgulara göre sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğrencilerin kavram ve beceriye ilişkin dersleri anlatmayı edinmelerine yol açmıştır.

Ülkemizde, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ilgili bir araştırmaya rastlanmamakla birlikte yurt dışında, Ingham ve Greer (1992), öğretmen adaylarının yetersizliği olan öğrencilerle çalışması sırasında öğrencilerin doğru tepki düzeylerini arttırmada ve öğretmen adaylarına öğretme becerilerini kazandırmada, “öğretmen performans düzeyi ve doğruluğu” (Teacher Performance Rate and Accuracy (TPRA)) adlı gözlem süreci ile dönütün birlikte kullanılmasının etkili olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde Miller, Harris ve Watanabe (1991), öğretmen adaylarının olumsuz öğretme davranışlarını azaltmak ve olumlu öğretme davranışlarını arttırmada 2 danışmanlık oturumu (öğretmen adaylarına, öğretmen adaylarının etkisiz öğretmen davranışlarını azaltma ve etkili öğretmen davranışlarını arttırmayı tanımlamalarına danışmanlık etmek ve FPMS (Florida Performans Ölçme Sistemi) gözlemleri sırasında



onların performansları hakkında dönüt vermek) uygulamasının etkili olduğunu göstermiştir.

Scheeler (2002), öğretmen adaylarının, zihinsel yetersizliği olan öğrencilerinin üç tür tepkisine, uygun dönüt vermesini edindirmede, anında düzeltici dönüt vermenin etkisini araştırmak ve öğretmen adaylarının eğitim verdikleri yetersizliği olan öğrencilerde, öğretmen adaylarının davranışında oluşan değişikliğin etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonuçları, anında düzeltici dönüt vermenin (gecikmiş dönütle birlikte), zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin doğru tepkilerinin artmasıyla bütün öğretmen adaylarının zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin üç tür tepkisine, uygun dönüt vermesini arttırmada etkili bir yol olduğunu göstermiştir.

Scheeler ve Lee (2002) öğretmen adaylarına sınıf ortamında çeşitli öğretme yöntemlerini kullanmayı kazandırmada kablosuz FM dinleme sisteminin (BIE) kullanılarak anında dönüt vermenin etkisini araştırmayı amaçlamışlardır. Bu araştırmanın sonuçları, bir öğretim sırasında öğretmen adayı tarafından sunulan üç aşamalı öğretme denemelerinin (öğretmen adayının öğrenciyi tepkiye yönlendirmesi; öğrencinin, öğretmen adayının tepkiye yönlendirmesinin hemen ardından verdiği doğru ya da yanlış tepkiler; öğretmen adayının, öğrencinin verdiği doğru tepkisini pekiştirmesi ya da yanlışlarını düzeltmesi) tamamlanmasında BIE teknolojisi kullanılarak anında verilen düzeltici dönütün, geleneksel gecikmiş dönüt verme işlem süreçlerinden daha etkili olduğunu göstermiştir.

Rathel ve diğerleri (2008), uygulama öğretim elemanı tarafından verilen ipucu ve performans dönütünün, öğretmen adaylarının duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrencilerle çalışırken sözel ve sözel olmayan olumlu ve olumsuz iletişim davranışlarının düzeyine etkisini değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın sonuçları, öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanı tarafından verilen ipucu ve performans dönütünün, onların duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrencilerle çalışırken sözel ve sözel olmayan olumlu iletişim davranışlarını arttırdığı ve sözel ve sözel olmayan olumsuz iletişim davranışlarının sayısını azalttığını göstermiştir.

Goodman ve diğerleri (2008), Scheeler ve Lee'nin 2002 yılında yetersizliği olan öğrencilere öğrenme konularını öğretmenin doğruluğu ve düzeyini ölçerek çeşitli

öğretme yöntemlerini ve sınıf ortamında bir danışmalık modeli olarak kablosuz FM dinleme sistemini (BIE) kullanarak yaptıkları araştırmayı genişletmeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın sonuçları, BIE teknolojisi kullanılarak danışman tarafından anında verilen dönütün, öğretmen adaylarının öğrenme konularını öğretilmelerinin doğruluğu ve düzeyini arttırdığını göstermiştir.

Araştırmanın birinci amacının ikinci alt amacı ile ilgili bulgular, Ingham ve Greer (1992), Miller, Harris ve Watanabe (1991), Scheeler (2002), Scheeler ve Lee (2002), Rathel diğerleri (2008) ve Goodman ve diğerleri (2008) ve yaptıkları araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmanın birinci amacında, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına öğretme becerilerinden ders anlatmayı edindirmede ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisinin daha etkili olduğu araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucunda, ders anlatmayı edinme düzeyini gösteren noktalar, başlama düzeyini gösteren eğrilerden ve yatay eksenden uzaklaşması bakımından farklılık göstermemekle birlikte, noktaların yatay eksenden uzaklaştığı ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin lehine farklılık göstermektedir.

Ülkemizde Erbaş ve Yücesoy (2002), O'Reilly ve diğerlerinin (1992) öğretmen adaylarının sistematik öğretme becerilerini edinmelerinde anında ve gecikmiş dönüt vermenin etkiliklerini değerlendikleri ve sonucunda anında dönüt vermenin gecikmiş dönüt vermeye göre daha etkili olduğunu gösterdikleri çalışmayı Türkiye koşullarında yinelemişlerdir. Araştırmada öğretmen adaylarına ipucu ve pekiştirici kullanımının kazandırılmasında anında ve gecikmiş dönüt verme yöntemlerini karşılaştırarak sonuçta O'Reilly ve diğerlerinin (1992) yaptıkları çalışmanın sonuçlarını destekler nitelikte öğretmen adaylarına ipucu ve pekiştirici kullanımının edindirilmesinde anında dönüt vermenin gecikmiş dönüt vermeye göre daha etkili olduğunu göstermişlerdir.

O'Reilly ve diğerleri (1992), öğretmen adaylarının uygulama alanlarında sistematik öğretme becerilerini edinmelerinde anında dönüt vermenin gecikmiş dönüt vermeye göre daha etkili olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde O'Reilly (1993) ve

O'Reilly ve diğeri (1994), öğretmen adaylarına iki grup öğretme becerisini kazandırmada uygulama yönetimi işlem süreçlerinden anında dönüt vermenin gecikmiş dönüt vermeye göre daha etkili olduğunu göstermişlerdir. Coulter ve Grossen (1997), öğretmen adaylarının öğretme davranışlarını kazanmalarında sınıf içi dönütün sınıf dışında verilen dönüte göre daha etkili olduğunu göstermiştir.

Ülkemizde, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına öğretme becerilerinden ders anlatmayı edindirmede ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimi karşılaştıran bir araştırmaya rastlanmamıştır. Diğer ülkelerde yapılan araştırmalara bakıldığında ise, sadece dönüt verilerek yapılan öğretim ile ilgili karşılaştırma araştırmalarına rastlanmakla birlikte ipucu ve dönüt ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimi karşılaştıran bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Sadece dönüt verilerek yapılan öğretim ile ilgili karşılaştırma araştırmalarına bakıldığında ise öğretmen adaylarına öğretme becerilerinin edindirilmesinde anında dönüt vermenin gecikmiş dönüt vermeye göre daha etkili olduğu sonucu bulunmuştur.

Araştırmanın ikinci amacında, öğretmen adaylarının edindikleri ders anlatmayı, öğretimden 38, 86 ve 160 gün sonra sürdürmelerinde ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisi daha etkili olduğuna bakılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram beceriye ilişkin dersi anlatmanın öğretim bittikten 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra sürdürülmesi bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmiştir.

Miller, Harris ve Watanabe (1991), öğretmen adaylarının olumsuz öğretme davranışlarını azaltmak ve olumlu öğretme davranışlarını arttırmada 2 danışmanlık oturumu (öğretmen adaylarına, öğretmen adaylarının etkisiz öğretmen davranışlarını azaltma ve etkili öğretmen davranışlarını arttırmayı tanımlamalarına danışmanlık etmek ve FPMS (Florida Performans Ölçme Sistemi) gözlemleri sırasında onların performansları hakkında dönüt vermek) uygulamasının etkili olduğunu ve danışma işlem süreci kesildikten 3 hafta sonra da öğretmen adayının bu yeni kazandığı davranışlarını sürdürdüğünü göstermiştir.

O'Reilly ve diğeri (1992), öğretmen adaylarının uygulama alanlarında sistematik öğretim becerilerini edinmelerinde ve sürdürmelerinde anında dönüt vermenin gecikmiş dönüt vermeye göre daha etkili olduğunu göstermiştir.

Coulter ve Grossen (1997), öğretmen adaylarının öğretim davranışlarını kazanmalarında ve sürdürmelerinde sınıf içi dönütün sınıf dışında verilen dönüte göre daha etkili olduğunu göstermiştir.

Araştırmanın ikinci amacıyla ilgili bulgular, Miller, Harris ve Watanabe (1991), O'Reilly ve diğeri (1992), Coulter ve Grossen (1997) yaptıkları araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmanın üçüncü amacıyla, öğretmen adaylarının edindikleri ders anlatmayı, farklı dersleri anlatmaya ve farklı ortamlara genelleyebilmelerinde ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisinin daha etkili olduğuna bakılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram ve beceriye ilişkin dersleri anlatmayı, farklı kavram ve becerilere ilişkin dersleri anlatmaya ve farklı sınıflara genellenebilirliği bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmiştir.

Ingham ve Greer (1992), öğretmen adaylarının yetersizliği olan öğrencilerle çalışması sırasında öğrencilerin doğru tepki düzeylerini arttırmada ve öğretmen adaylarına öğretim becerilerini kazandırmada ve genellemelerinde, "öğretmen performans düzeyi ve doğruluğu" (Teacher Performance Rate and Accuracy (TPRA)) adlı gözlem süreci ile dönütün birlikte kullanılmasının etkili olduğunu göstermiştir.

O'Reilly ve diğeri (1992), öğretmen adaylarının uygulama alanlarında sistematik öğretim becerilerini edinmelerinde, genellemelerinde anında dönüt vermenin gecikmiş dönüt vermeye göre daha etkili olduğunu göstermiştir

Araştırmanın üçüncü amacıyla ilgili bulgular, Ingham ve Greer (1992), O'Reilly ve diğeri (1992) yaptıkları araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmanın dördüncü amacında, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına ders anlatmayı edindirmede, a) ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleştirilen öğretim oturumu sayısı b) ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleştirilen öğretim süresi c) ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adayının yaptığı yanlış tepki sayısı d) ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı bakımından verimliliklerinin farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır.

Kavrama ilişkin dersi, bir no'lu denek ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir öğretim oturumu, 240 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 1 yanlış tepki vererek ve 1 yönlendirici ipucu dönütü verilerek anlatmıştır. İki no'lu denek kavrama ilişkin dersi, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir öğretim oturumu, 150 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 6 yanlış tepki vererek ve 5 yönlendirici ipucu ile 1 sözel ipucu dönütü verilerek anlatmıştır.

Bu verilere göre kavrama ilişkin ders anlatmanın edindirilmesinde, ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı ve ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı bakımından, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilirken, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen toplam öğretim süresi bakımından, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmiştir. Ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen öğretim oturumu sayısı bakımından ise ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle, sadece dönüt verilerek yapılan öğretim arasında verimlilik bakımından farklılık olmadığı izlenimi edinilmektedir.

Ülkemizde ve diğer ülkelerde, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına öğretme becerilerinden ders anlatmayı edindirmede ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin verimliliklerini karşılaştıran bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha uzun sürede, ancak daha az yanlış tepki ve zorlayıcı olmayan yönlendirici ipucu dönütü verilerek kavrama ilişkin dersi anlatmayı edindirme bakımından daha verimli olduğu izlenimi edinilmektedir. İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, daha uzun süreyi gerektirmekte, ancak zorlayıcı olmayan ve daha az düzeltici dönüt gerektirmektedir. Bu farklılığın nedeni, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha az yanlış tepki ve öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı bakımından zorlayıcı olmayan ipucu dönütü verilmesi, deneklere ders anlatmadan önce kavrama ilişkin derslerin nasıl anlatılacağına betimlenmesi, örneklenmesi ve sonrasında doğru yaptıklarına onaylama, yanlış yaptıklarına düzeltici dönüt verilmesi olabilir.

Beceriye ilişkin dersi, iki no'lu denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir öğretim oturumu, 240 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 0 yanlış tepki vererek ve hiç düzeltici dönüt verilmeden anlatmıştır. Bir no'lu denek beceriye ilişkin dersi, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir öğretim oturumu, 150 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 1 yanlış tepki vererek ve 1 sözel ipucu dönütü verilerek anlatmıştır.

Bu verilere göre, beceriye ilişkin dersi anlatmayı edindirmede, ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı ve ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı bakımından, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilirken, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen toplam öğretim süresi bakımından, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmiştir. Ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen öğretim oturumu sayısı bakımından ise ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle, sadece dönüt verilerek yapılan öğretim arasında verimlilik bakımından farklılık olmadığı izlenimi edinilmektedir.

Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha uzun sürede, ancak daha az yanlış tepki ve zorlayıcı olmayan yönlendirici ipucu dönütü verilerek beceriye ilişkin dersi anlatmayı edindirme

bakımından daha verimli olduğu izlenimi edinilmektedir. İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, daha uzun süreyi gerektirmekte, ancak zorlayıcı olmayan ve daha az düzeltici dönüt gerektirmektedir. Bu farklılığın nedeni, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha az yanlış tepki ve öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı bakımından zorlayıcı olmayan ipucu dönütü verilmesi, deneklere ders anlatmadan önce beceriye ilişkin derslerin nasıl anlatılacağına betimlenmesi, örneklenmesi ve sonrasında doğru yaptıklarına onaylama, yanlış yaptıklarına düzeltici dönüt verilmesi olabilir.

Araştırmanın beşinci amacının ilk alt amacında, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin öğretmen adaylarının ders planı yazmayı edinmelerine yol açıp açmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın birinci amacının ilk alt amacı ile ilgili bulgulara göre, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğretmen adaylarının kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı edinmelerine yol açmıştır.

Ülkemizde, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle ilgili bir araştırmaya rastlanmamakla birlikte yurt dışında, Toro-Zambrana (1996), Purdue Üniversitesinde ağır derecede yetersizliği olanlara öğretmen yetiştirme programında kullanılan ipucu olarak program el kitabı verilmesi, öğretmen adayının uygulaması sırasında yazılı, sözlü ve onaylama dönütü verilmesi, son olarak da uygulama sırasında yapılanlarla ilgili soru ya da sorunları tartışmanın öğretmen adaylarının öğretim yöntemlerini kullanmada, ders planı hazırlamalarında ve öğretim yapma hakkında eleştiri yapabilmeleri üzerinde etkili olduğunu göstermiştir.

Araştırmanın beşinci amacının ilk alt amacı ile ilgili bulgular, Toro-Zambrana (1996) yaptığı araştırma sonucuyla paralellik göstermektedir.

Araştırmanın beşinci amacının ikinci alt amacında, sadece dönüt verilerek yapılan öğretim, öğretmen adaylarının ders planı yazmayı edinmelerine yol açıp açmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın beşinci amacının ikinci alt amacı ile ilgili bulgulara göre sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, öğrencilerin kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı edinmelerine yol açmıştır.

Ülkemizde ve diğer ülkelerde, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına öğretme becerilerinden ders planı yazmayı edindirmede sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın beşinci amacında, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına öğretme becerilerinden ders planı yazmayı edindirmede ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisinin daha etkili olduğu araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ders planı yazmanın edindirilmesinde etkili oldukları ve çok az da olsa ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin lehine farklılığın olduğu görülmüştür.

Ülkemizde ve diğer ülkelerde, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına öğretme becerilerinden ders planı yazmayı edindirmede ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiklerini karşılaştıran bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın altıncı amacında, öğretmen adaylarının edindikleri ders planı yazmayı, öğretimden 38, 86 ve 160 gün sonra sürdürmelerinde ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisi daha etkili olduğuna bakılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram beceriye ilişkin ders planı yazmanın öğretim bittikten 38 (1. dönem sonu), 86 (2. dönem başı) ve 160 (2. dönem sonu) gün sonra sürdürülmesi bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmiştir.

Ülkemizde ve diğer ülkelerde, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarının ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle edindikleri ders planı yazmayı sürdürmeleriyle ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın yedinci amacında, öğretmen adaylarının edindikleri ders planı yazmayı, farklı ders planı yazmaya genelleyebilmelerinde ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimden hangisinin daha etkili olduğuna bakılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, edinilen kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazmayı, farklı kavram ve



becerilere ilişkin ders planı yazmaya genellenebilirliği bakımından farklılık göstermediği izlenimi edinilmiştir.

Ülkemizde ve diğer ülkelerde, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarının ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle edindikleri ders planı yazmayı genellemeleriyle ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın sekizinci amacında, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına ders planı yazmayı edindirmede, a) ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleştirilen öğretim oturumu sayısı b) ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleştirilen öğretim süresi c) ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adayının yaptığı yanlış tepki sayısı d) ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı bakımından verimliliklerinin farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır.

Kavrama ilişkin ders planını, bir no'lu denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir öğretim oturumu, 360 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 0 yanlış tepki vererek ve hiç dönüt verilmeden yazmıştır. İki no'lu denek kavrama ilişkin ders planını, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle, bir öğretim oturumu, 60 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 2 yanlış tepki vererek ve 2 yönlendirici ipucu dönütü verilerek yazmıştır.

Bu verilere göre, kavrama ilişkin ders planı yazmanın edindirilmesinde, ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı ve ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarının aldıkları dönüt türü ve sayısı bakımından, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilirken, ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen toplam öğretim süresi bakımından, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmiştir. Ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen öğretim oturumu sayısı bakımından ise, sadece dönüt verilerek ve ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim arasında verimlilik bakımından farklılık olmadığı izlenimi edinilmektedir.

Ülkemizde ve diğer ülkelerde, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına öğretme becerilerinden ders planı yazmayı edindirmede ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin verimliliklerini karşılaştıran bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha uzun sürede, ancak 0 yanlış tepki ve hiç dönüt verilmeden kavrama ilişkin ders planı yazmayı edindirme bakımından verimli olduğu izlenimi edinilmektedir. İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, daha uzun süreyi gerektirmekte, ancak hiç yanlış tepki olmamasını ve dolayısıyla hiç düzeltme dönütü verilmemesini sağlamaktadır. Bu farklılığın nedeni, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha az yanlış tepki ve öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı bakımından zorlayıcı olmayan ipucu dönütü verilmesi, deneklere ders planı yazmadan önce kavrama ilişkin ders planının nasıl yazılacağına betimlenmesi, örneklenmesi ve sonrasında doğru yazdıklarına onaylama, yanlış yazdıklarına düzeltici dönüt verilmesi olabilir.

Beceriye ilişkin ders planını, iki no'lu denek, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime, bir öğretim oturumu, 360 dakikalık öğretim süresi sonucunda, 0 yanlış tepki vererek ve hiç dönüt verilmeden yazmıştır. Bir no'lu denek beceriye ilişkin ders planını, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime, bir öğretim oturumu, 60 dakikalık öğretim oturumu süresi sonucunda, 2 yanlış tepki vererek ve 2 yönlendirici ipucu dönütü verilerek yazmıştır.

Bu verilere göre, beceriye ilişkin ders planı yazmanın edindirilmesinde, ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı ve ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarının aldıkları dönüt türü ve sayısı bakımından, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilirken, ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen toplam öğretim süresi bakımından, sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmiştir. Ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen öğretim oturumu sayısı bakımından ise, sadece dönüt verilerek ve

ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim arasında verimlilik bakımından farklılık olmadığı izlenimi edinilmektedir.

Sonuç olarak, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha uzun sürede, ancak 0 yanlış tepki ve hiç dönüt verilmeden kavrama ilişkin ders planı yazmayı edindirme bakımından verimli olduğu izlenimi edinilmektedir. İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim, daha uzun süreyi gerektirmekte, ancak hiç yanlış tepki olmamasını ve dolayısıyla hiç düzeltme dönütü verilmemesini sağlamaktadır. Bu farklılığın nedeni, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha az yanlış tepki ve öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı bakımından zorlayıcı olmayan ipucu dönütü verilmesi, deneklere ders planı yazmadan önce beceriye ilişkin ders planının nasıl yazılacağına betimlenmesi, örneklenmesi ve sonrasında doğru yazdıklarına onaylama, yanlış yazdıklarına düzeltici dönüt verilmesi olabilir. Ayrıca çalışma sonunda deneklere uygulanan araştırmanın sosyal geçerliliğine ilişkin formda, her iki denek de ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimi “ders planı yazmanın öğretilmesi” dışındaki konularda öğretme becerilerinin edindirilmesinde sadece dönüt verilerek yapılan öğretime yeğlediklerini ifade etmişlerdir.

Bu çalışmada, her ne kadar farklı ancak kısmen eşit zorluk düzeyinde iki öğretme becerisine gereksinimi olan iki öğretmen adayı da ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle öğretme becerilerini edinmiş, öğretimden sonra edindikleri becerileri sürdürmeye devam etmişler ve farklı kavram ve becerilere genellemişlerse de desenin gereği olarak bu çalışmanın genellenebilirliği açısından farklı iki denekle daha çalışılması gerekmektedir. Bu araştırmanın sınırlılığıdır. Ülkemizde ve yurt dışında, zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarına öğretme becerilerini oluşturan ders anlatmayı ve ders planı yazmayı edindirmede ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin verimliliklerini karşılaştıran bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın verimlilik amacına yönelik olarak, her ne kadar, ders planı yazma ve ders anlatmadan oluşan öğretme becerilerini edindirmede ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı ve ölçüt karşılanıncaya değin öğretmen adaylarının aldıkları dönüt türü ve sayısı bakımından daha verimli görüldüğü, ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen toplam öğretim süresi bakımından

sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre daha verimli görüldüğü izlenimi edinilse de hem ülkemizde hem yurt dışında ek çalışmalara gereksinim vardır. Ayrıca bu araştırmanın deneklerini oluşturan öğretmen adaylarının karneleri incelendiğinde ilk üç yıl almaları gereken kuramsal, özellikle sınıf yönetimi, davranış değiştirme ile kavram ve beceri öğretimi derslerini sınıf ortalamasının üstünde notlar alarak tamamlayan ve ilk üç yıldan başarısız dersi olmayan kişiler olduğu görülmektedir. Deneklerin her ikisi de yeterlilikleri bakımından son derece başarılı öğretmen adaylarıdır. Bunun da deneklerin ipucuna daha az gereksinim duymalarının nedeni olduğu düşünülebilir. Eğer daha az başarılı deneklerle bu araştırma yürütülseydi yöntemler arasındaki farklılığın daha anlamlı çıkabileceği düşünülebilir. Ancak, sonuç olarak deneklerin hem ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim hem de sadece dönüt verilerek yapılan öğretim sonucu kavram ve becerilere ilişkin ders planı yazma ve ders anlatmayı edindikleri, öğretimden sonra sürdürdükleri ve farklı kavram ve becerilerde ders planı yazmaya ve farklı sınıflarda ders anlatmaya genelleyebildiklerine de dikkat edilmelidir.

### **5.3. ÖNERİLER**

Bu bölümde, eğitime, uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik önerilere yer verilmektedir.

#### **5.3.1. Eğitim Ve Uygulamaya Yönelik Öneriler**

- İpucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililikleri, süreklilikleri ve genellenebilirlikleri bakımından birbirinden çok fazla farklı bulunmadığı için, öğretmen adaylarına ve alanda çalışan kişilerce, öğretme becerilerinin edindirilmesinde kullanılmak üzere bu iki öğretimi de kullanmaları önerilebilir.
- Bu araştırmada hazırlanan öğretme becerileri (ders planı yazma ve ders anlatma) kontrol listeleri ve öğretme becerileri için hazırlanan öğretim materyalleri, uygulamayı yürüten öğretim elemanlarınca ve alanda çalışan kişilerce kullanılabilir.

- Uygulama öğretmen elemanlarına ve alanda çalışan kişilere, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimle öğretmen adaylarına öğretme becerileri edindirildikten sonra, edinilen becerilerin sürdürülmesine ve farklı kavram ve becerilerde ders planı yazma ve farklı sınıflarda ders anlatmaya genellenmesine yönelik amaçların gerçekleştirilmesiyle ilgili gereksinimler doğurmaları ve ortamlar hazırlamaları önerilebilir.
- Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engelliler Öğretmenliği öğretmenlik uygulaması yaklaşımı devlet okullarında bulunan özel sınıflarda ve ayrı özel eğitim okullarında yürütülmektedir. Aynı uygulama yaklaşımının özel özel eğitim kurumlarında da yürütülmesi önerilebilir.
- Kısa süreli öğretmen yetiştirme programları söz konusu olduğunda ipucu ve dönütlü uygulama fırsatları yaratma önerilebilir.

### **5.3.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler**

- Öğretmen adaylarına, kavram ve beceriye ilişkin ders planı yazma ve ders anlatma dışındaki diğer (dramatizasyon, ront, matematik vb.) öğretme becerilerinin edindirilmesinde, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiklerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ve hangi öğretimin daha verimli olduğu araştırılabilir.
- Bu çalışmada, öğretmen adaylarına ders anlattıkları sırada onaylama (..... çok güzel yaptın) ve düzeltici dönütler (Yönlendirici ipucu, İşaret ipucu, Sözel ipucu, Sözel ipucu ile birlikte işaret ipucu, Model olma ve Fiziksel yardım) sözleri kesilerek verilmiştir. Onaylama ve düzeltici dönütlerin (sadece yönlendirici ipucu, sözel ipucunu kullanarak) kablosuz FM dinleme sistemi kullanılarak verilmesinin öğretmen adaylarının ders anlatmaya ilişkin öğretme becerilerini edinmelerine etkisi araştırılabilir.
- Araştırmanın deneklerini karneleri incelendiğinde ilk üç yıl almaları gereken kuramsal, özellikle sınıf yönetimi, davranış değiştirme ile kavram ve beceri

öğretimi derslerini sınıf ortalamasının üstünde notlar alarak tamamlayan ve ilk üç yıldan başarısız dersi olmayan iki öğretmen adayı oluşturmuştur. Bir başka araştırmada, daha az başarılı öğretmen adaylarıyla çalışılarak ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiklerinin farklılaşp farklılaşmadığına ve hangi öğretimin daha verimli olduğu araştırılabilir.

- Bu araştırmada ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin ipucu verme (videodan izletme ve prova etme) aşamasında bir öğretmen adayıyla çalışılmıştır. Bir başka araştırmada ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin ipucu verme (videodan izletme ve prova etme) aşamasında birden fazla öğretmen adayıyla çalışılarak her bir öğretmen adayının bağımsız olarak gerçekleştirdiği öğretme becerilerinin düzeyi araştırılabilir.
- Öğretmen adaylarına, öğretme becerilerinin edindirilmesinde, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimi dışında klinik, gelişimsel, sanatsal ve diğer öğretmenlik uygulaması yaklaşımlarının etkisi ya da etkililiklerinin farklılaşp farklılaşmadığına ve hangi yaklaşımın daha verimli olduğu araştırılabilir.
- Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engelliler Öğretmenliği öğretmenlik uygulaması yaklaşımı ile uygulamayı yürüten öğretim elemanlarının haftada bir defa uygulama okuluna gittiği, uygulama öğretim elemanın gitmediği zamanlarda uygulamayı sınıf öğretmeninin yürüttüğü öğretmenlik uygulaması yaklaşımlarının etkililikleri araştırılabilir.

**KAYNAKÇA**

- Alberto, P., and Troutman, A. C. (1986). *Applied behavior analysis for teachers* (Second Edition). OH: Charles E. Merrill Publishing Company.
- Akyüz, Y. (2001). *Başlangıçtan 2001'e Türk eğitim tarihi*. (8. Baskı). İstanbul: ALFA Basım Yayım.
- Altunya, N. (2006). *Gazi Eğitim Enstitüsü Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü (1926-1980)*. Ankara: G.Ü. İletişim Fakültesi Basımevi.
- Baumgart, D., and Ferguson, D. L. (1991). Personnel preparation directions for the next decade. In L. Meyer, C. Peck and Brown (Eds), *Critical Issues In The Lives Of People Withsevere Disabilities* (p. 313-352). Baltimore: Paul H. Brookes.
- Barnes, H. (1987). The conceptual basis for thematic teacher education programs. *Journal of Teacher Education*, 38(4), 13-18
- Beach, D. M., and Reinhartz, J. (1989). *Supervision: Focus on instruction*. New York: Harper and Row.
- Boyan, N. J., ve Copeland, W.D. (1978). *Instructional supervision training program*. Columbus, Ohio: Charles E. Merrill.
- Cohan, M. M., and Gellman, V. C. (1988). Supervision: A developmental approach for fostering inquiry in preservice teacher education. *Journal of Teacher Education*, 38, 2-8.
- Cohn, M. (1981). A new supervision model for linking theory to practice. *Journal of Teacher Education*, 32, 26-31.

- Conderman, G., Morin, J., and Stephens T. J. (2005). Special education student teaching practices. *Preventing School Failure, 49*(3), 5-10.
- Cooper, J. O., Heron T.E., and Heward W.L. (1987). *Applied behaviour analysis*. Columbus: A. Bell and Howeil Company.
- Cruickshank, D. R., and Metcalf, K. K. (1990). Training within teacher preparation. In W. R. Houston, M. Haberman ve J. Sikula (Eds), *Handbook of Research on Teacher Education: A Project of the Association of Teacher Educators* (p. 469-497). New York: Macmillan Publishing Company.
- Coulter, G. A., and Grossen, B. (1997). The effectiveness of in-class instructive feedback versus after-class instructive feedback for teachers learning direct instruction teaching behaviors. *Effective School Practices, 16*(4).
- Dale, D. A. (1987). *Student teacher supervision and performance evaluation: Manual for the university supervisor*. Department of Child Development, Iowa State University. Ames, Iowa.
- Daresh, J. C. (1989). *Supervision as a proactive process*. New York: Longman.
- Dayı, E., ve Özyürek M. (Baskıda). Swot analizi kullanılarak Türkiye’de var olan özel eğitim öğretmenlik uygulamalarının değerlendirilmesi. Ankara
- Demckhak, M., and Browder, D. M. (1987). Data-based teacher supervision: Evaluating task analytic instruction. *Journal of Special Education Technology, 9*, 9-18.
- Doğan, M. (1999). Öğretmen yetiştirme politikası. *Cumhuriyet Bilim Teknik Dergisi, 635*, 15-16.
- Eisner, E. W. (1982). An artistic approach to supervision. In T. Sergovanni (Ed.), *Supervision Teaching* (p. 53-56) Alexandria, VA: ASCD.



- Eraslan, L. (2008). Yenilenen öğretmen yetiştirme programları bağlamında sınıf öğretmenliği programının değerlendirilmesi.
- Erbaş, D., ve Yücesoy, Ş. (2002). Özel eğitim öğretmenliği programlarında yer alan uygulama derslerini yürütürken kullanılan iki farklı dönüt verme yönteminin karşılaştırılması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 109-120.
- Eripek, S. (1996). *Zihinsel Engelli Çocuklar*. (2. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Gleason, M. M., and Hall, T. E. (1991). Focusing on instructional design to implement a performance-based teacher training program: The University of Oregon Model. *Education & Treatment of Children*, 14(4), 316, 17p, 2charts, 2diagrams.
- Glickman, C. (1985). *Supervision of instruction: A developmental approach*. Boston: Allyn&Bacon.
- Goldhammer, R. (1969). *Clinical supervision*. New York: Holt, Reinart and Winston.
- Goodman, J. I., Brady M. P., Duffy, M. L., Scott, J., and Pollard, N. E. (2008). The effects of “bug-in-ear” supervision on special education teachers’ delivery of learn units. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 23(4), 207-216.
- Gürlek, B. T. (2002). *Swot analizi*. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Gebze.
- Hall, T. E. (1991). Focusing on instructional designed to implement a performance-based teacher training program: The University of Oregon Model. *Education & Treatment of Children*, 14(4), 316-317.
- Heward, W. L. (1996). *Exceptionel Children: An Introduction to Special Education* (Fifth Edition). USA: Prentice-Hall Inc.

- Holcombe, A., Wolery, M., and Gast, L. D. (1994). Comparative single- subject research: description of designs and discussion of problems. *Topics in Early Childhood and Special Education, 16* (2), 168-190.
- Iano, R. P. (1972). Teacher education. *Education and Training of the Mentally Retarded, 7*(1), 51-56.
- Ingham, P., and Greer, D. R. (1992). Changes in student and teacher responses in observed and generalized settings as a function of supervisor observations. *Journal of Applied Behavior Analysis, 25*(1), 153-164.
- Joyce, B., Weil, M., and Calhoun, E. (2000). *Models of teaching*. (Six Edition). Forword by James M. Wolf.. Allyn&Bacon.
- Kargın, T. (2003). Cumhuriyetin 80.yılında özel eğitim. *Milli Eğitim, 160*, 106-116.
- Kırcaali-İftar, G., ve Tekin E. (1997). *Tek denekli araştırma yöntemleri*. (1. Basım). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Küçükahmet, L., (2007). 2006- 2007 öğretim yılında uygulamaya başlayan öğretmen yetiştirme lisans programlarının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 5*(2), 203-218.
- Miller, S. P., Harris, C., and Watanabe, A. (1991). Professional coaching. amethod for increasing effective and decreasing ineffective teacher behaviors. *Teacher Education and Special Education, 14*(3), 183-191.
- Oral, B. (2003). Öğretmenin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*.
- O'reilly, M. F. (1992). *An analysis of supervision procedures to teach systematic instruction competencies to special education student teachers*. Unpublished doctoral thesis, University of Illinois at Urbana Champaign, USA.

- O'reilly, M. F., Renzaglia, A., Koterba-Buss, L., Clayton, M., Halle, J. W., and Izen, C. (1992). Teaching systematic instruction competencies to special education student teachers; an applied behavioral supervision model. *The Association for Persons with Severe Handicaps*, 17(2), 104-111.
- O'reilly, M. F. (1993). An analysis of behavioral supervision for teaching systematic instruction skills to preservice teachers in practicum settings. *The Irish Journal of Psychology*, 14(2), 233-252.
- O'reilly, M. F., Renzaglia, A., and Lee, S. (1994). An analysis of acquisition, generalization and maintenance of systematic instruction competencies by preservice teachers using behavioral supervision techniques. *Education and Training in Mental Retardation and Developmental Disabilities*, March, 22-33.
- O'reilly, M. F., and Renzaglia, A. (1994). A systematic approach to curriculum selection and supervision strategies: A preservice supervision model. *Teacher Education and Special Education*, 17(3), 170-180.
- Özyürek, M. (1996). *Sınıfta davranış yönetimi: Uygulamalı davranış analizi-1*. Ankara: Karatepe Yayınları, Şahin Matbaası.
- Özyürek, M. (2004). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı. Temelleri ve geliştirilmesi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Özyürek, M. (2003). Bologna süreci ışığında: Engellilere yeterliliğe dayalı öğretmen yetiştirme. *Yayınlanmamış Sözlü Bildiri*. Kırgızistan.
- Özyürek, M. (2008). Nitelikli öğretmen yetiştirmede sorunlar ve çözümler: Özel eğitim örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 189-226.
- Özyürek, M. (Baskıda). *Bilişsel becerileri öğretme*. Ankara: Kök Yayıncılık.

- Peck, W. D., and Williams, B. F. (1997). The effects of simulation and feedback on preservice teachers and their acquisition of specific direct instruction teaching skills. *Effective School Practice*, 16(4).
- Prater, M. A., and Sileo, T. W. (2004). Fieldwork requirements in special education preparation: A national study. *Teacher Education and Special Education*, 27(3), 251-263.
- Rathel, J. M., Drasgow, E., and Christle, C. C. (2008). Effects of supervisor performance feedback on increasing preservice teachers' positive communication behaviors with students with emotional and behavioral disorders. *Journal Emotional an Behavioral Disorders*, 16(2), 67-77.
- Renzaglia, A., and O'reilly, M. F. (1991). *Undergraduate practicum handbook for moderate and severe handicap personnel training program*. Department of Special Education, University of Illinois at Urbana-Champaign.
- Rogers, C. (1965). *Client-centered therapy*. Boston: Houghton Mifflin.
- Scheeler, M. C. (2002). *Effects of immediate corrective feedback on preservice teacher performance*. Unpublished doctoral thesis, The Pennsylvania State University, United State.
- Scheeler, M. C., Rulh, K. L., and McAfee, J. K. (2004). Providing performance feedback to teachers: A review. *Teacher Education and Special Education*, 27(4), 396-407.
- Scheeler, M. C., and Lee, D. L. (2002). Using technology to deliver immediate corrective feedback to preservice teachers. *Journal of Behavioral Education*, 11(4), 231-241.
- Schuster, J. W., and Stevens, K. B. (1991). Supervising practicum students. Establishing competencies. *Teacher Education and Special Education*, 14(3), 169-176.

- Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim öğrenme ve öğretim. Kuramdan uygulamaya*. Ankara: Ertem Matbaacılık.
- Snell, M. E. (1993). *Instruction of students with severe disabilities*. (Fourth Edition). New Jersey: Prentice- Hall, Inc. A Simon & Schuster Company.
- Tawney, W. J., and Gast, L. D. (1983). *Single Subject Research in Special Education*. Columbus: Merrill Publishing Company
- Tekin, E. (2000). Karşılaştirmalı tek-denekli araştırma modelleri. *Özel Eğitim Dergisi*, 2(4), 1-12.
- Tekin E., ve Kırcaali-İftar, G. (2001). *Özel eğitimde yanlışsız öğretim yöntemleri*. (1. Basım). Ankara: Nobel Yayınları.
- Tekin-İftar, E., ve Kırcaali-İftar, G. (2004). *Özel eğitimde yanlışsız öğretim yöntemleri*. (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık
- Toro-Zambrana, W. (1996). *An evaluation of supervision in a field-based practicum experience in severe disabilities*. Unpublished doctoral thesis,. Purdue University, USA.
- Touchette, P. E., and Howard, J. S. (1984). Errorless Learning: Reinforcement Contingencies and Stimulus Control Transfer in Delayed Prompting. *Journal of Applied Behaviour Analysis*, 17(2), 175-188.
- Uygun, S. (2007). *Öğretmen okulları*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,5(7).
- Varol, N (1996). Beceri öğretim materyali geliştirme ve beceri öğretiminde ipuçlarının kullanımı. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 35-46.

- Varol, N (1999). Öğretim uygulaması derslerinin amaçları ve öğretmen adaylarında amaçları gerçekleştirme süreci. *Anadolu Üniversitesi 9. Ulusal Özel Eğitim Kongresi*. Yayınlanmamış Bildiri Özeti.
- Warger, C. L., and Aldinger, L. E. (1984). Improving teacher supervision: The perservice consultation model. *Teacher Education and Special Education*, 7(3), 155-163.
- Wolery, M., Ault, M. J., and Doyle, P. M. (1992). *Teaching Students with Moderate to Severe Disabilities*. Longman Publishing Group.
- Yeşil, R., ve Çalışkan, N. (2006). Okul deneyimi ı dersinden öğrencilerin beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeyi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 55-71.
- YÖK (T.C. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı). (1998). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Ankara.
- YÖK (2006). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Ankara.
- YÖK (2007). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007)*. Ankara
- Zeichner, K. (1990). Changing directions in the practicum: Looking ahead to the 1990's. *Journal of Education for Teaching*, 16(2), 105-132.
- Zeichner, K., and Tabachnic, R. (1982). The belief system of university supervisors in an elementary student teaching program. *Journal of Education for Teaching*, 8, 34-53.
- Zimpher, N. (1984). Current trends in research on university supervision of student teaching. In M. Haberman, and J. M. Backus (Eds). *Advances In Teachers Education*. 3, New Jersey.

<http://www.turkce.gazi.edu.tr/turkceabd/dersler.htm>

<http://www.sinifogr.gazi.edu.tr/dersler.htm>

## EKLER

Ek-1 Öğretme Becerileri Kontrol Listeleri.....	215
Ek-1.1 Kavram Öğretme Becerileri Kontrol Listesi.....	216
Ek-1.1.1 Kavram Ders Planı Hazırlama Kontrol Listesi.....	216
Ek-1.1.2 Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesi.....	216
Ek-1.2 Beceri Öğretme Becerileri Kontrol Listesi.....	238
Ek-1.2.1 Beceri Ders Planı Yazma Kontrol Listesi.....	238
Ek-1.2.2 Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesi.....	238
Ek-2 Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Öğretme Becerileri Kontrol Listeleri.....	253
Ek-2.1 Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Kavram Öğretme Becerileri Kontrol Listeleri.....	254
Ek-2.1.1 Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Kavram Ders Planı Yazma Kontrol Listesi.....	254
Ek-2.1.2 Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesi.....	254
Ek-2.2 Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Beceri Öğretme Becerileri Kontrol Listeleri.....	285
Ek-2.2.1 Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Beceri Ders Planı Yazma Kontrol Listesi.....	285
Ek-2.2.2 Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesi.....	285
Ek-3 Verimliliğe İlişkin Veri Toplama Formu.....	305
Ek-4 Uygulama Güvenirliği Formu.....	307
Ek-5 Sosyal Geçerlilik Formu.....	329
Ek-6 Öğretme Becerilerinin Öğretimi.....	338
Ek-6.1 İpucu Ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim.....	339
Ek-6.1.1 İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatma.....	339
Ek-6.1.2 İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazma.....	339
Ek-6.1.2.1 İpucu ve Dönütle Ders Planı Yazmada Kullanılan Öğretim Aracı.....	339
Ek-6.2 Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim.....	396
Ek-6.2.1 Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatma.....	396
Ek-6.2.2 Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazma.....	396



**Ek-1**  
**ÖĞRETME BECERİLERİ KONTROL LİSTELERİ**

**Ek-1.1**

**Kavram Öğretme Becerileri Kontrol Listesi**

**Ek-1.1.1 Kavram Ders Planı Hazırlama Kontrol Listesi**

**Ek-1.1.2 Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesi**

## **KAVRAM DERS PLANI YAZMA KONTROL LİSTESİ**

**AÇIKLAMA:** Bu kavram ders planı yazma kontrol listesi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Kavram Ders planı Yazma Kontrol Listesinin Amacı, Kapsamı, Kullanma Yönergesi ve Puanlaması yer almaktadır. İkinci bölümdeki Kayıt Çizelgesi ise Kavram Ders Planı Yazma Kontrol Listesini Uygulayan Kişinin Adı ve Soyadı, Kavram Ders Planı Yazma Kontrol Listesini Uygulama Tarihi, Uygulama Sayısı, Öğretmen Adayının Adı ve Soyadı, Ders Planı Yazma Becerilerinin Ana Yönergesi ve Ölçü Aracından oluşmaktadır.

### **I. BÖLÜM**

**Amacı:** Bu ders planı yazma kontrol listesinin amacı, öğretmen adayının açık anlatım yöntemine göre kavram ders planını yazma düzeyini doğrudan gözlemle belirlemektir. Bu amaçla, öğretmen adayının kavram ders planı yazma kontrol listesinin temel becerilerde yer alan bildirimleri (ders ortamını düzenlemesini yazar, derse giriş yapacağını yazar, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtacağını yazar, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunacağını yazar, sunuyu değerlendireceğini yazar, sınıfı kontrol edeceğini yazar, öğretim amacını değerlendireceğini yazar, dersi bitireceğini yazar) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

**Kapsamı:** Kavram ders planı yazma kontrol listesi, doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Kavram ders planı yazma kontrol listesi temel becerilerden ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır.

Kavram ders planı yazma kontrol listesi, dokuz temel beceriden (sırasıyla, ders ortamını düzenlemesini yazar, derse giriş yapacağını yazar, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtacağını yazar, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunacağını yazar, sunuyu değerlendireceğini yazar, sınıfı kontrol edeceğini yazar, öğretim amacını değerlendireceğini yazar, dersi bitireceğini yazar) oluşmaktadır. Bu temel becerilerin altında o temel beceriyi gerçekleştirmeye yönelik bildirimleri bulunmaktadır. Buna göre “Ders Ortamını Düzenlemesini Yazar” temel becerisi sekiz, “Derse Giriş Yapacağını Yazar” temel becerisi altı, “Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Tanıtacağını Yazar” temel becerisi dört, “Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Sunacağını Yazar” temel becerisi beş, “Sunuyu Değerlendireceğini Yazar” temel becerisi yetmiş üç, “Sınıfı Kontrol Edeceğini

Yazar” temel becerisi iki, “Öğretim Amacını Değerlendireceğini Yazar” temel becerisi on dört, “Dersi Bitireceğini Yazar” temel becerisi ise üç bildirimden oluşmaktadır. Kavram ders planı yazma kontrol listesi toplam olarak yüz on beş bildirimden oluşmuştur.

Kayıt çizelgesi bölümü, %100 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız: B.sız (öğretmen adayının ilgili bildirimini kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır.

### **Kullanma Yönergesi:**

#### **A- İncelemeyi Kayıt Etmeye Başlamadan Önce Yapılacaklar**

- Öğretmen adayı ders planını yazmadan önce kayıt çizelgesindeki “uygulamacının adı ve soyadı” yazılı bölüme adınızı ve soyadınızı yazınız.
- “Uygulama tarihi” bölümüne ders planını incelediğiniz günün tarihini yazınız.
- “Uygulama sayısı” bölümüne ders planını inceleme sayısını yazınız.
- “Öğretmen adayının adı, soyadı” bölümüne ders planını inceleyeceğiniz öğretmen adayının adını ve soyadını yazınız.
- Kavram ders planı yazma kontrol listesinde bulunan temel beceriler ve temel becerilerde yer alan bildirimleri birkaç kez okuyunuz.
- Ölçü aracını uygulama sırasında yapılacaklar bölümünü birkaç kez okuyunuz
- Öğretmen adayı ders planını yazdıktan sonra, öğretmen adayının yazdığı ders planını alınız.

#### **B- İnceleme Sırasında Yapılacaklar,**

##### **1- Kayıt Etme Yönergesi:**

- Öğretmen adayının, ders planına bakarak, öğretmen adayının kendi başına yazdığı bildirimlerin karşısında yer alan bağımsız sütununun altına “ √ ” işaretini koyunuz.

### **Puanlaması:**

<b>Temel Becerinin Adı</b>	<b>Ders Planı Yazma Becerilerini Gerçekleştirme Yüzdesi</b>
Ders Ortamını Düzenlemesini Yazar	%75
Derse Giriş Yapacağını Yazar	%75

Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Tanıtacağını Yazar	%20
Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Sunacağını Yazar	%20
Sunuyu Değerlendireceğini Yazar	%20
Sınıfı Kontrol Edeceğini Yazar	%20
Öğretim Amacını Değerlendireceğini Yazar	%20
Dersi Bitireceğini Yazar	%75

Öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı bildirimlerin toplanıp, toplam bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) öğretmen adayının ders planı yazma becerilerini gerçekleştirme yüzdesi bulunmuştur. Yine temel beceriler için öğretmen adayının her bir temel beceriyi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı temel beceri bildirimlerinin toplanıp, toplam alt ölçek bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) bulunmuştur. Öğretmen adayı yukarıdaki tabloya göre alt ölçeklerden en fazla bu puanları almışsa uygulamaya dahil edilmiştir.

## II. BÖLÜM

### KAYIT ÇİZELGESİ

Uygulamacının adı, soyadı:

Uygulama Tarihi:

Öğretmen adayının adı, soyadı:

Uygulama Sayısı:

<b>ANA YÖNERGE</b>		
<b>AÇIK ANLATIM YÖNTEMİNE GÖRE “A” KAVRAMINININ DERS PLANINI YAZAR</b>		
<b>BİLDİRİMLER</b>	<b>Ölçüt</b>	<b>B.sız</b>
<b>A.DERS (ÇALIŞMA) ORTAMINI DÜZENLEMİYİ YAZAR</b>	<b>%100</b>	
1. Sınıfın ışık durumunu ayarlayacağını yazar		
2. Sınıfın havalandırmasını yapacağını yazar		
3. Çalışma ile ilgili olmayan, sınıftaki uyaranları ortamdaki kaldıracığını yazar		
4. Çalışmada kullanacağı araç-gereçleri sınıfta öğrencilerin dikkatini çekmeyecek şekilde amaçlara göre ayrılmış bir kutunun içine ve masanın üzerine koyacağını yazar.		
5. Öğrencileri yarım ay şeklinde oturtacağını yazar ve çizer.		
6. Yarım ayın ortasına sunumu ve soru sorulması biten materyalleri koymak için bir masa koyacağını yazar.		
7. Bir araya gelince problem davranış gösteren çocukları birbirine uzak oturtacağını yazar.		
8. Öğrencilerin yapabildiklerini dikkate alarak oturtacağını yazar.		
<b>B. DERSE (ÇALIŞMAYA) GİRİŞ YAPMAYI YAZAR</b>	<b>%100</b>	
1. Çalışılacak kavramın adını (...) şeklinde söyleyeceğini yazar		
2. Çalışmada uyulması gereken kuralları (...) şeklinde açıklayacağını yazar		
3. Çalışma içinde ve çalışma sonunda verilecek ödülleri ..... şeklinde açıklayacağını yazar		
4. Öğrencilere şimdiye kadar uydukları kuralları ve böyle devam ederse ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyleyeceğini (DSP kullanılıyorsa yıldızlarına bakacağını ve yıldızları artmışsa bunları sayıp tahtanın bir köşesine yazacağını ve bu yıldızlarına ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyleyeceğini) yazar.		
5. Çalışmada kullanılacak araçlardan birkaç örneği bütün çocuklara 3-5 sn inceleteceğini yazar.		
6. “Çocuklar, bugün .....’lardan kırmızı renkte olanını göstermeyi öğrenmeye başlıyoruz hazır olun”, diyerek öğrencilerin dikkatini çekeceğini yazar.		
<b>C.KAVRAMIN OLUMLU VE OLUMSUZ ÖRNEKLERİNİ TANITACAĞINI YAZAR</b>	<b>%100</b>	
1.. Kavramın olumlu örneğini eline alıp her bir öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek tanıtacağını yazar.		
2. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin diyeceğini ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız vereceğini yazar.		
3. Kavramın olumsuz örneğini eline alıp her bir öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat		

çekerek tanıtaçağını yazar.		
4. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin diyeceğini ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız vereceğini yazar.		
<b>D.KAVRAMIN OLUMLU VE OLUMSUZ ÖRNEKLERİNİ SUNACAĞINI YAZAR</b>	<b>%100</b>	
1. Bir eline kavramın olumlu örneğini, diğer eline kavramın olumsuz örneğini alacağını yazar.		
2. Kavramın olumlu örneğini öne çıkararak ve her bir öğrenciye göstererek ilişkili niteliğine dikkat çekerek (Örneğin “bu .....’nın rengi kırmızı ya da bu ..... kırmızı renkli”) sunacağını yazar.		
3. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin diyeceğini ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız vereceğini yazar.		
4. Kavramın olumsuz örneğini öne çıkararak ve her bir öğrenciye göstererek (bu ....’nın rengi kırmızı değil ya da bu .....kırmızı renkli değil) sunacağını yazar		
5. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin diyeceğini ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız vereceğini yazar.		
<b>E. SUNUYU DEĞERLENDİRECEĞİNİ YAZAR</b>	<b>%100</b>	
1. “Şimdi elimdeki ....’lara bakın. Bu ...’lardan kırmızı renkli olanını kim gösterecek parmak kaldırsın” diyeceğini yazar.		
2. O sırada parmak kaldıran öğrencilerin isimlerini ve parmak kaldırdıklarını söyleyerek aferin diyeceğini (yıldız vereceğini) yazar.		
3. Parmak kaldırmayan öğrenci olursa diğer öğrencileri pekiştirdikten sonra yanına gideceğini ve elinden tutarak öğrencinin parmağını kaldıracağını ve parmak kaldırdığını söyleyerek aferin diyeceğini (yıldız vereceğini) söyler.		
4. Soru sormaya önce sunulan amacı gerçekleştiren yoksa soruya doğru cevap verebileceğini düşündüğü öğrenciyle başlayacağını yazar.		
5. Soru soracağı öğrencinin önüne kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini koyacağını yazar.		
6. Sunulan amacı gerçekleştiren sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını kontrol etmelerini söyleyeceğini yazar.		
7. Sunulan amacı gerçekleştiremeyen sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını izlemelerini söyleyeceğini yazar.		
8. Soru sormaya geçmeden önce daha sonra hangi öğrenciye soru soracağını o öğrenciye (Can, sen bizi dikkatlice izliyorsun, Ayşe’den sonra sorumuzu sana soracağım, sıranı unutma!) söyleyeceğini yazar.		
9. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek inceleteceğini yazar		
10. Kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek inceleteceğini yazar.		
11. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak kırmızı renkte olan .....’yı ya da rengi kırmızı olan ....’yı göster) soru soracağını ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.		
12. Öğrencinin doğru tepkisini pekiştireceğini (örneğin “öğretmen adayı eline öğrencinin gösterdiği olumlu örneği alarak ve öğrenciye bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkte ya da bu .....’nın rengi kırmızı, kırmızı renkte olan .....’yı doğru gösterdin harikasın sen diyeceğini (kırmızı renkte olan .....’yı doğru gösterdiğin		

için bir yıldız kazandın” diyeceğini) yazar.		
13. Kontrol ettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı mı” .... arkadaşınız doğru gösterdi mi” diyerek onaylayacağını yazar.		
14. Onaylayan (başını evet anlamında sallayan ya da evet diyen vb) öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “.....’nın kırmızı renkte olan ...’yı doğru gösterdiğini söylediniz bravo size (söyledikleri için 1 yıldız kazandınız” diyeceğini) diyeceğini yazar.		
15. İzlettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı” diyeceğini yazar.		
16. İzleyen öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “..... ‘yı çok güzel izlediler aferin size (izledikleri için bir yıldız” kazandınız” diyeceğini) diyeceğini yazar.		
17. “Şimdi .....’ya bir soru daha soracağım, bakalım doğru gösterecek mi?” diyeceğini yazar.		
18. Olumlu ve olumsuz örneklerin yerini değiştireceğini yazar.		
19. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”)dikkat çekerek inceleteceğini yazar		
20. Kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek inceleteceğini yazar.		
21. Kavramın olumsuz örneğini göstermesine yönelik (Örneğin “hangi ..... kırmızı renkli değil göster” diyeceğini) soruyu soracağını ve 1-2sn bekleyeceğini yazar.		
22. Öğrencinin doğru tepkisini (örneğin “öğretmen adayını eline öğrencinin gösterdiği olumsuz örneği alarak ve öğrenciye bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkli değil ya da bu .....’nın rengi kırmızı değil, .....’lardan rengi kırmızı olmayanı doğru harikası sen diyeceğini (.....’lardan rengi kırmızı olmayanı doğru gösterdiğin için bir yıldız kazandın” diyeceğini).) pekiştireceğini yazar.		
23. Kontrol ettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı mı? değil mi? ” .... arkadaşınız doğru gösterdi mi” diyerek onaylayacağını yazar.		
24. Onaylayan öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “.....’nın kırmızı renkli olmayan ...’yı doğru gösterdiğini söylediniz bravo size (söyledikleri için 1 yıldız kazandınız” diyeceğini) diyeceğini yazar.		
25. İzlettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı değil” diyeceğini yazar.		
26. İzleyen öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “..... ‘yı çok güzel izlediler aferin size (izledikleri için bir yıldız” kazandınız” diyeceğini) diyeceğini yazar.		
27. “Şimdi bir soru daha soracağım sıra kimdeydi acaba?” diyeceğini. 1-2. sn bekleyeceğini yazar.		
28. Sıra verilen öğrenci parmak kaldırmışsa hemen yanına giderek “ aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için aferin (bir yıldız kazandı) ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koyacağını yazar.		
29. Sıra verilen öğrenci parmak kaldırmamışsa 1-2. daha bekler parmak kaldıran diğer öğrencileri parmak kaldırdığı için pekiştireceğini. 1-2. sn bekleyeceğini. Öğrenci parmak kaldırırsa hemen yanına giderek “aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için (bir yıldız kazandı) ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koyacağını yazar.		
30. Sıra verilen öğrenci parmak kaldırmamışsa 1-2. daha bekler parmak kaldıran		



diğer öğrencileri parmak kaldırdığı için pekiştireceğini. 1-2. sn bekleyeceğini. Yine öğrenci parmak kaldırmazsa öğrencinin yanına gider parmağından ya da kolundan tutarak parmağını kaldırmasını sağlayacağını. Sonra “aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için (bir yıldız kazandı) ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koyacağını yazar.		
31. Öğrenci <b>soruya tepkisiz kalırsa</b> , araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar edeceğini yazar.		
32. Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen tepkisiz kalıyorsa elindeki araçlarla sunu yapacağını ve sorusunu soracağını yazar.		
33. Öğrenci <b>yanlış tepki verirse</b> , elindeki araçlarla sunu yapacağını ve sorusunu soracağını yazar.		
34. Öğrenci <b>çelişkili tepkilerde bulunduğu</b> araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar edeceğini yazar.		
35. Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen çelişkili tepki veriyorsa elindeki araçlarla sunu yapacağını ve sorusunu soracağını yazar.		

36. Öğrenci yine <b>yanlış ya da çelişkili tepki verirse</b> aynı soruyu doğru yapan yanındaki arkadaşına soracağını, öğrencinin onları çalışırken izlemesini ve sonra tekrar kendisine sorulacağını söyleyerek, soruyu yanındaki arkadaşına soracağını. Daha sonra ilgili öğrenciye soruyu soracağını yazar.		
37. Öğrenci yine <b>yanlış ya da çelişkili tepki verirse</b> doğru olan tepkiye işaretle ipucu vereceğini. Öğrenci doğru tepki verdikten sonra araçların yerini değiştirip inceledikten sonra sorusunu tekrar soracağını yazar.		
38. Bütün öğrencilerle soru sorma işlemi bittikten sonra kavramın sunusu yapılan olumlu ve olumsuz örnekleri eline alacağını ve bütün öğrencilerin göz hizasından hızlıca geçirerek “elimdeki .....’ların rengine bakın” diyeceğini yazar.		
39. Sonra sınıfın ortasına geçerek “herkes elimdeki .....’lara baksın ve .....’lardan kırmızı renkte olanı parmaklarınızla işaret edin” diyeceğini yazar.		
40. Öğrenciler parmaklarıyla kırmızı renkte olan ...’yı işaret ettikten sonra, kırmızı renkte olan ...’yı öne doğru çıkartarak “evet bu ..... kırmızı renkte” der ve öğrencilerin isimlerini tek tek söyleyerek “kırmızı renkte olan ...’yı gösterdiğiniz için aferin size (kırmızı renkte olan ...’yı gösterdikleri için bir yıldız kazandılar)” diyeceğini yazar.		
41. Kırmızı renkte olan aracı sınıfın ortasındaki masanın bir kenarına (“bakın çocuklar ben kırmızı renkte olan bu .....’yı masanın bu kenarına koyuyorum” diyeceğini ve koyacağını) koyacağını yazar.		
42. Elindeki olumsuz örneği öğrencilerin göz hizasından hızlıca geçirerek “şimdi bu ...’nın rengine bakın” diyeceğini yazar.		
43 .....’nın rengine baksın, bu .....’nın rengi kırmızı mı değil mi? Söyleyin” diyeceğini yazar.		
44. Öğrenciler söyledikten ya da kafalarıyla onayladıktan sonra “evet bu ...’nın rengi kırmızı değil” der ve öğrencilerin isimlerini tek tek söyleyerek ve elindeki aracı göstererek “ bu .....’nın kırmızı renkte olmadığını doğru söylediniz harikasınız siz (doğru söyledikleri için bir yıldız kazandılar)” diyeceğini yazar.		
45. Kırmızı renkte olmayan aracı kırmızı renkte olan aracı koyduğu masanın diğer kenarına (“bakın çocuklar ben kırmızı renkte olmayan bu .....’ı da masanın bu kenarına koyuyorum” diyeceğini ve koyacağını) koyacağını yazar.		
46. Sınıfın ortasında ve masanın yanında durarak “..... şekilde çalışan kişiler bundan sonraki araçlarımızı gelip bu masaya koyabilirler” diyeceğini yazar.		
47. <b>İkinci araç setiyle</b> bütün öğrencilerle soru sorma işlemi bittikten sonra “evet bu araçlarla da işimiz bitti, acaba bunları kim gelip masaya koyacak bakalım” diyeceğini söyler.		
48. Sınıf kurallarına uygun davranan bir öğrenciyi (..... yerinde ... oturduğu..... yaptığı için şimdi araçları masaya koymak için gelsin” der) yanına çağıracağını yazar.		
49. Öğrenci yanına geldikten sonra sınıftaki diğer öğrencilerin de masayı en iyi görebileceği şekilde öğrenciyle karşılıklı durur ve diğer öğrencilere “..... sizler de .....’yı dikkatlice izleyin bakalım araçlarımızı masaya doğru şekilde koyabilecek mi?” diyeceğini yazar.		
50. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”)dikkat çekerek inceleteceğini yazar.		
51. Kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”)dikkat çekerek inceleteceğini yazar.		
52. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, elimdeki .....’lara bak kırmızı renkte olan .....’yı ya da rengi kırmızı olan ...’yı göster) soru soracağını ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.		

53. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin gösterdiği olumlu örneği öne doğru çıkararak ve öğrenciye bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkte ya da bu ....’nın rengi kırmızı” diyeceğini) pekiştireceğini yazar.		
54. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştireceğini yazar.		
55. Masadaki araçları göstererek “şimdi de bunları inceleyelim” diyeceğini ve masadaki önce olumlu örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek (“bu ....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) inceleteceğini. Sonra olumsuz örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek inceleteceğini yazar.		
56. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündeki ...’lara bak kırmızı renkte olan ...’yı ya da rengi kırmızı olan ...’yı göster) soru soracağını ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.		
57. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin gösterdiği olumlu örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin bu .... kırmızı renkte ya da bu .....’nın rengi kırmızı” diyeceğini) pekiştireceğini yazar.		
58. Elindeki kavramın olumlu örneğini öğrenciye vererek “şimdi al bu kırmızı renkte olan ...’yı ve masadaki kırmızı renkte olan ...’nın altına koy” diyeceğini yazar.		
59. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin koyduğu olumlu örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin sen kırmızı renkte olan .....’yı kırmızı renkte olan .....’nın altına koydun” diyeceğini) pekiştireceğini yazar.		
60. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştireceğini yazar.		
61. Sonra öğrencinin karşısına geçerek “elimdeki ....’nın rengine bak, bu ...’nın rengi kırmızı mı değil mi? Söyle” diyeceğini yazar.		
62. Öğrencinin doğru davranışını (olumuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin bu .... kırmızı renkte değil ya da bu ...’nın rengi kırmızı değil” diyerek) pekiştireceğini yazar.		
63. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştireceğini yazar.		
64. Masadaki araçları göstererek “şimdi de bunları inceleyelim” diyeceğini ve masadaki önce olumlu örnekleri ilişkili niteliğine dikkat çekerek (“bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) inceleteceğini. Sonra olumsuz örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek inceleteceğini yazar.		
65. Kavramın olumsuz örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak hangisi kırmızı renkli değil göster) soru soracağını ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.		
66. Öğrencinin doğru davranışını (olumuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkli değil ya da bu ...’nın rengi kırmızı değil” der) pekiştireceğini yazar.		
67. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştireceğini yazar.		
68. Elindeki kavramın olumsuz örneğini öğrenciye vererek “şimdi al bu kırmızı renkli olmayan ....’yı ve masadaki kırmızı renkli olmayan .....’nın altına koy” diyeceğini yazar.		
69. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin koyduğu olumsuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin sen kırmızı renkli olmayan ...’yı kırmızı renkli olmayan ...’nın altına koydun” diyerek) pekiştireceğini yazar.		
70. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştireceğini yazar.		
71. Masadaki araçları sınıftaki diğer öğrencilerin görebilecekleri şekilde durarak “bakın çocuklar ..... (olumlu örnekleri göstererek) kırmızı renkte olan ...’yı		

kırmızı renkte olan ...'nın altına, (olumsuz örnekleri göstererek) kırmızı renkli olmayan ...'yı da kırmızı renkli olmayan ...'nın altına koydu" diyeceğini ve bunun için iki yıldız kazandı" diyerek öğrenciye yerine geçmesini söyleyeceğini yazar.		
72. Sınıftaki diğer öğrencileri .....'yı izlediklerini söyleyerek pekiştireceğini yazar.		
73. Sınıfın ortasında ve masanın yanında durarak "..... şekilde çalışan kişiler bundan sonraki araçlarımızı gelip bu masaya koyabilirler" diyeceğini yazar.		
<b>F. SINIFI KONTROL EDECEĞİNİ YAZAR</b>	<b>%100</b>	
1. Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini ..... Şeklinde kullanacağını yazar.		
2. Problem davranış çıktığında o davranışla ilgili davranış değiştirme yöntemini ..... şeklinde kullanacağını yazar.		
<b>G. ÖĞRETİM AMACINI DEĞERLENDİRECEĞİNİ YAZAR</b>	<b>%100</b>	
1. Öğretimde kullandığı sınıfın ortasındaki masada ya da sandalyede bulunan araçları kaldıracığını yazar		
2. Değerlendirme aracını öğrencilerden birisinin önüne dizeceğini yazar.		
3. Sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını izlemelerini söyleyeceğini yazar.		
4. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin "bu ...'nın rengine bak, bu .... nei renk") dikkat çekerek inceleteceğini yazar.		
5. Kavramın olumsuz örneklerini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin "bu ...'nın rengine bak, bu .... ne renk") dikkat çekerek inceleteceğini yazar.		
6. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak kırmızı renkte olan ..'yı ya da rengi kırmızı olan ....'yı göster) soru soracağını ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.		
7. Öğrencinin doğru tepkisini (örneğin "öğretmen adayı eline öğrencinin gösterdiği olumlu örneği alarak ve öğrenciye bakarak "aferrin bu ... kırmızı renkte ya da bu ..'nın rengi kırmızı" diyerek) pekiştireceğini yazar.		
8. Sınıftaki diğer öğrencileri .....'yı izlediklerini söyleyerek pekiştireceklerini yazar.		
9 Öğrenciler kavramın olumlu örneğini göstermeye yönelik $\frac{3}{4}$ ölçütünü karşılayınca değerlendirmeyi bitireceğini yazar.		
10. Öğrenci <b>soruya tepkisiz kalırsa</b> , araçların yerini değiştirerek araçları inceleyip soruyu bir kez daha tekrar edeceğini yazar.		
11. Araçların yerini değiştirerek araçları inceleyip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen tepkisiz kalıyorsa elindeki değerlendirme araçlarıyla sunu yapacağını ve sorusunu soracağını. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yapacağını yazar.		
12. Öğrenci halen yanlış tepki veriyorsa değerlendirme araçlarıyla sunu yapacağını ve sorusunu soracağını. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yapacağını yazar.		
13. Öğrenci <b>çelişkili tepkilerde bulunduğunda</b> araçların yerini değiştirerek araçları inceleyip soruyu bir kez daha tekrar edeceğini yazar.		
14. Araçların yerini değiştirerek araçları inceleyip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen çelişkili tepki veriyorsa değerlendirme araçlarıyla sunu yapacağını ve sorusunu soracağını. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yapacağını yazar.		

<b>H. DERSİ (ÇALIŞMAYI) BİTİRECEĞİNİ YAZAR</b>	<b>%100</b>	
1. Öğrenilen kavramın ne olduğunu söyleyeceğini yazar		
2. Bundan sonraki derste ne öğrenileceğini söyleyeceğini yazar		
3. Öğrencilerin kazandıkları ödülleri ve neden kazandıklarını söyleyerek vereceğini yazar.		

## KAVRAM DERS ANLATMA KONTROL LİSTESİ

**AÇIKLAMA:** Bu kavram ders anlatma kontrol listesi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kavram ders anlatma Kontrol Listesinin Amacı, Kapsamı, Kullanma Yönergesi ve Puanlaması yer almaktadır. İkinci bölümdeki Kayıt Çizelgesi ise Kavram Ders Anlatma Kontrol listesini Uygulayan Kişinin Adı ve Soyadı, Kavram Öğretme Kontrol listesini Uygulama Tarihi, Uygulama Sayısı, Öğretmen Adayının Adı ve Soyadı, Ders Anlatma Becerilerinin Ana Yönergesi ve Ölçü Aracından oluşmaktadır.

### I. BÖLÜM

**Amacı:** Bu ders anlatma kontrol listesinin amacı, öğretmen adayının açık anlatım yöntemine göre kavram öğretme düzeyini doğrudan gözlemlerle belirlemektir. Bu amaçla, öğretmen adayının kavram ders anlatma kontrol listesinin temel becerilerinde yer alan bildirimleri (ders ortamını düzenler, derse giriş yapar, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtır, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunar, sunuyu değerlendirir, sınıfı kontrol eder, öğretim amacını değerlendirir, dersi bitirir) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

**Kapsamı:** Kavram ders anlatma kontrol listesi, doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Kavram ders anlatma kontrol listesi temel becerilerden ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır.

Kavram ders anlatma kontrol listesi, dokuz temel beceriden (sırasıyla, ders ortamını düzenler, derse giriş yapar, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtır, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunar, sunuyu değerlendirir, sınıfı kontrol eder, öğretim amacını değerlendirir, dersi bitirir) oluşmaktadır. Bu temel becerilerin altında o temel becerisi gerçekleştirmeye yönelik bildirimleri bulunmaktadır. Buna göre “Ders Ortamını Düzenler” temel becerisi sekiz, “Derse Giriş Yapar” temel becerisi altı, “Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Tanıtır” temel becerisi dört, “Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Sunar” temel becerisi beş, “Sunuyu Değerlendirir” temel becerisi yetmiş üç, “Sınıfı Kontrol Eder” temel becerisi iki, “Öğretim Amacını Değerlendirir” temel becerisi on dört, “Dersi Bitirir” temel becerisi ise üç bildirimden oluşmaktadır. Kavram ders anlatma kontrol listesi toplam olarak yüz on beş bildirimden oluşmuştur.

Kayıt çizelgesi bölümü, %100 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız: B.sız (öğretmen adayının ilgili bildirimini kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır.

**Kullanma Yönergesi:**

### A- Gözlemi Kayıt Etmeye Başlamadan Önce Yapılacaklar

- Öğretmen adayı ders anlatımına başlamadan önce kayıt çizelgesindeki “uygulamacının adı ve soyadı” yazılı bölüme adınızı ve soyadınızı yazınız.
- “Uygulama tarihi” bölümüne gözlem yaptığınız günün tarihini yazınız.
- “Uygulama sayısı” bölümüne gözlem yaptığınız uygulamanın sayısını yazınız.
- “Öğretmen adayının adı, soyadı” bölümüne gözleyeceğiniz öğretmen adayının adını ve soyadını yazınız.
- Kavram ders anlatma kontrol listesinde bulunan temel becerileri ve temel becerilerde yer alan bildirimleri birkaç kez okuyunuz.
- Ölçü aracını uygulama sırasında yapılacaklar bölümünü birkaç kez okuyunuz
- Öğretmen adayı ders anlattığı sırada, sınıfta öğretmen adayını en iyi izleyebileceğiniz uygun bir yere oturunuz.

### B- Gözlem Sırasında Yapılacaklar

#### 2- Öğretim Yönergesi:

- Öğretmen adayına, “Açık Anlatım Yöntemine Göre “A” Kavramını Sun” diyerek ana yönergeyi veriniz.

#### 3- Kayıt Etme Yönergesi:

- Öğretmen adayı, ders anlatırken, öğretmen adayının kendi başına gerçekleştirdiği bildirimlerin karşısında yer alan bağımsız sütununun altına “√” işaretini koyunuz.

### Puanlaması:

Temel becerinin Adı	Öğretme Becerilerini Gerçekleştirme Yüzdesi
Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler	%75
Derse Giriş Yapar	%75
Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Tanıtır	%20
Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Sunar	%20
Sunuyu Değerlendirir	%20
Sınıfı Kontrol Eder	%20

Öğretim Amacını Değerlendirir	%20
Dersi (Çalışmayı) Bitirir	%75

Öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı bildirimlerin toplanıp, toplam bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) öğretmen adayının ders anlatma becerilerini gerçekleştirme yüzdesi bulunmuştur. Yine temel beceriler için öğretmen adayının her bir temel becerisi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı temel beceri bildirimlerin toplanıp, toplam temel beceri bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) bulunmuştur. Öğretmen adayı yukarıdaki tabloya göre temel becerilerden en fazla bu puanları almışsa uygulamaya dahil edilmiştir.



## II. BÖLÜM

### KAYIT ÇİZELGESİ

Uygulamacının adı, soyadı:

Uygulama Tarihi:

Öğretmen adayının adı, soyadı:

Uygulama Sayısı:

<b>ANA YÖNERGE</b>		
<b>AÇIK ANLATIM YÖNTEMİNE GÖRE “A” KAVRAMINI SUNAR</b>		
<b>BİLDİRİMLER</b>	<b>Ölçüt</b>	<b>B.sız</b>
<b>A.DERS (ÇALIŞMA) ORTAMINI DÜZENLER</b>	<b>%100</b>	
1. Sınıfın ışık durumunu ayarlar		
2. Sınıfın havalandırmasını yapar		
3. Çalışma ile ilgili olmayan, sınıftaki uyaranları ortamdaki kaldırır		
4. Çalışmada kullanacağı araç-gereçleri sınıfta öğrencilerin dikkatini çekmeyecek şekilde amaçlara göre ayrılmış bir kutunun içine ve masanın üzerine koyar.		
5. Öğrencileri yarım ay şeklinde oturtur.		
6. Yarım ayın ortasına sunumu ve soru sorulması biten materyalleri koymak için bir masa koyar.		
7. Bir araya gelince problem davranış gösteren çocukları birbirine uzak oturtur.		
8. Öğrencilerin yapabildiklerini dikkate alarak oturtur.		
<b>B. DERSE (ÇALIŞMAYA) GİRİŞ YAPAR</b>	<b>%100</b>	
1. Çalışılacak kavramın adını söyler		
2. Çalışmada uyulması gereken kuralları açıklar		
3. Çalışma içinde ve çalışma sonunda verilecek ödülleri açıklar		
4. Öğrencilere şimdiye kadar uydıkları kuralları ve böyle devam ederse ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyler. (DSP kullanılıyorsa yıldızlarına bakar ve yıldızları artmışsa bunları sayıp tahtanın bir köşesine yazar ve bu yıldızlarına ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyler)		
5. Çalışmada kullanılacak araçlardan birkaç örneği bütün çocuklara 3-5 sn inceletir.		
6. “Çocuklar, bugün .....’lardan kırmızı renkte olanını göstermeyi öğrenmeye başlıyoruz hazır olun”, diyerek öğrencilerin dikkatini çeker.		
<b>C.KAVRAMIN OLUMLU VE OLUMSUZ ÖRNEKLERİNİ TANITIR</b>	<b>%100</b>	
1.. Kavramın olumlu örneğini eline alıp her bir öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek tanıtır.		
2. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin der ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız verir.		
3. Kavramın olumsuz örneğini eline alıp her bir öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek tanıtır		
4. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin der ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız verir.		

<b>D.KAVRAMIN OLUMLU VE OLUMSUZ ÖRNEKLERİNİ SUNAR</b>	<b>%100</b>	
1. Bir eline kavramın olumlu örneğini, diğer eline kavramın olumsuz örneğini alır		
2. Kavramın olumlu örneğini öne çıkararak ve her bir öğrenciye göstererek ilişkili niteliğine dikkat çekerek (Örneğin “bu .....’nın rengi kırmızı ya da bu ..... kırmızı renkli”) sunar.		
3. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin der ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız verir.		
4. Kavramın olumsuz örneğini öne çıkararak ve her bir öğrenciye göstererek (bu ....’nın rengi kırmızı değil ya da bu .....kırmızı renkli değil) sunar		
5. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin der ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız verir.		
<b>E. SUNUYU DEĞERLENDİRİR</b>	<b>%100</b>	
1. “Şimdi elimdeki ....’lara bakın. Bu ...’lardan kırmızı renkli olanını kim gösterecek parmak kaldırsın” der .		
2. O sırada parmak kaldıran öğrencilerin isimlerini ve parmak kaldırdıklarını söyleyerek aferin der (yıldız verir).		
3. Parmak kaldırmayan öğrenci olursa diğer öğrencileri pekiştirdikten sonra yanına gider ve elinden tutarak öğrencinin parmağını kaldırır ve parmak kaldırdığını söyleyerek aferin der (yıldız verir).		
4. Soru sormaya önce sunulan amacı gerçekleştiren öğrenciyle başlar.		
5. Soru soracağı öğrencinin önüne kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini koyar.		
6. Sunulan amacı gerçekleştiren sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını kontrol etmelerini söyler.		
7. Sunulan amacı gerçekleştiremeyen sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını izlemelerini söyler.		
8. Soru sormaya geçmeden önce daha sonra hangi öğrenciye soru soracağını o öğrenciye (Can, sen bizi dikkatlice izliyorsun, Ayşe’den sonra sorumuzu sana soracağım, sıranı unutma!) söyler.		
9. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek inceletir		
10. Kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek inceletir		
11. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak kırmızı renkte olan .....’yı ya da rengi kırmızı olan ....’yı göster) soru sorar ve 1-2 sn bekler		
12. Öğrencinin doğru tepkisini pekiştirir (örneğin “öğretmen adayı eline öğrencinin gösterdiği olumlu örneği alarak ve öğrenciye bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkte ya da bu .....’nın rengi kırmızı, kırmızı renkte olan .....’yı doğru gösterdin harikasın sen der (kırmızı renkte olan .....’yı doğru gösterdiğin için bir yıldız kazandın” der).)		

13. Kontrol ettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı mı” .... arkadaşınız doğru gösterdi mi” diyerek onaylattırır.		
14. Onaylayan (başını evet anlamında sallayan ya da evet diyen vb) öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “.....’nın kırmızı renkte olan ...’yı doğru gösterdiğini söylediniz bravo size (söyledikleri için 1 yıldız kazandınız” der) der.		
15. İzlettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı” der.		
16. İzleyen öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “..... ‘yı çok güzel izlediler aferin size (izledikleri için bir yıldız” kazandınız” der) der.		
17. “Şimdi .....’ya bir soru daha soracağım, bakalım doğru gösterecek mi?” der.		
18. Olumlu ve olumsuz örneklerin yerini değiştirir.		
19. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”)dikkat çekerek inceletir		
20. Kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek inceletir		
21. Kavramın olumsuz örneğini göstermesine yönelik (Örneğin “hangi ..... kırmızı renkli değil göster” der) soruyu sorar ve 1-2sn bekler		
22. Öğrencinin doğru tepkisini pekiştirir (örneğin “öğretmen adayı eline öğrencinin gösterdiği olumsuz örneği alarak ve öğrenciye bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkli değil ya da bu .....’nın rengi kırmızı değil, .....’lardan rengi kırmızı olmayanı doğru harikasin sen der (.....’lardan rengi kırmızı olmayanı doğru gösterdiğin için bir yıldız kazandın” der.)		
23. Kontrol ettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı mı? değil mi? ” .... arkadaşınız doğru gösterdi mi” diyerek onaylattırır.		
24. Onaylayan öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “.....’nın kırmızı renkli olmayan ...’yı doğru gösterdiğini söylediniz bravo size (söyledikleri için 1 yıldız kazandınız” der) der.		
25. İzlettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı değil” der.		
26. İzleyen öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “..... ‘yı çok güzel izlediler aferin size (izledikleri için bir yıldız” kazandınız” der) der.		
27. “Şimdi bir soru daha soracağım sıra kimdeydi acaba?” der. 1-2. sn bekler.		
28. Sıra verilen öğrenci parmak kaldırmışsa hemen yanına giderek “ aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için aferin (bir yıldız kazandı) ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koyar.		
29. Sıra verilen öğrenci parmak kaldırmamışsa 1-2. daha bekler parmak kaldıran diğer öğrencileri parmak kaldırdığı için pekiştirir. 1-2. sn bekler. Öğrenci parmak kaldırırsa hemen yanına giderek “aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için (bir yıldız kazandı) ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koyar.		
30. Sıra verilen öğrenci parmak kaldırmamışsa 1-2. daha bekler parmak kaldıran diğer öğrencileri parmak kaldırdığı için pekiştirir. 1-2. sn bekler. Yine öğrenci parmak kaldırmazsa öğrencinin yanına gider parmağından ya da kolundan tutarak parmağını kaldırmamasını sağlar. Sonra “aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için (bir yıldız kazandı) ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koyar.		
31. Öğrenci <b>soruya tepkisiz kalırsa</b> , araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar eder.		

32. Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen tepkisiz kalıyorsa elindeki araçlarla sunu yapar ve sorusunu sorar.		
33. Öğrenci <b>yanlış tepki verirse</b> , elindeki araçlarla sunu yapar ve sorusunu sorar.		
34. Öğrenci <b>çelişkili tepkilerde bulunduğu</b> araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar eder.		
35. Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen çelişkili tepki veriyorsa elindeki araçlarla sunu yapar ve sorusunu sorar.		

36. Öğrenci yine <b>yanlış ya da çelişkili tepki verirse</b> aynı soruyu doğru yapan yanındaki arkadaşına soracağını, öğrencinin onları çalışırken izlemesini ve sonra tekrar kendisine sorulacağını söyleyerek, soruyu yanındaki arkadaşına sorar. Daha sonra ilgili öğrenciye soruyu sorar.		
37. Öğrenci yine <b>yanlış ya da çelişkili tepki verirse</b> doğru olan tepkiye işaretle ipucu verir. Öğrenci doğru tepki verdikten sonra araçların yerini değiştirip inceledikten sonra sorusunu tekrar sorar.		
38. Bütün öğrencilerle soru sorma işlemi bittikten sonra kavramın sunusu yapılan olumlu ve olumsuz örnekleri eline alır ve bütün öğrencilerin göz hizasından hızlıca geçirerek “elimdeki .....’ların rengine bakın” der.		
39. Sonra sınıfın ortasına geçerek “herkes elimdeki .....’lara baksın ve .....’lardan kırmızı renkte olanı parmaklarınızla işaret edin” der.		
40. Öğrenciler parmaklarıyla kırmızı renkte olan ...’yı işaret ettikten sonra, kırmızı renkte olan ...’yı öne doğru çıkartarak “evet bu ..... kırmızı renkte” der ve öğrencilerin isimlerini tek tek söyleyerek “kırmızı renkte olan ...’yı gösterdiğiniz için aferin size (kırmızı renkte olan ...’yı gösterdikleri için bir yıldız kazandılar)” der.		
41. Kırmızı renkte olan aracı sınıfın ortasındaki masanın bir kenarına (“bakın çocuklar ben kırmızı renkte olan bu .....’yı masanın bu kenarına koyuyorum” der ve koyar) koyar.		
42. Elindeki olumsuz örneği öğrencilerin göz hizasından hızlıca geçirerek “şimdi bu ...’nın rengine bakın” der.		
43 .....’nın rengine baksın, bu ...’nın rengi kırmızı mı değil mi? Söyleyin” der.		
44. Öğrenciler söyledikten ya da kafalarıyla onayladıktan sonra “evet bu ...’nın rengi kırmızı değil” der ve öğrencilerin isimlerini tek tek söyleyerek ve elindeki aracı göstererek “ bu .....’nın kırmızı renkte olmadığını doğru söylediniz harikasınız siz (doğru söyledikleri için bir yıldız kazandılar)” der.		
45. Kırmızı renkte olmayan aracı kırmızı renkte olan aracı koyduğu masanın diğer kenarına (“bakın çocuklar ben kırmızı renkte olmayan bu .....’ı da masanın bu kenarına koyuyorum” der ve koyar) koyar.		
46. Sınıfın ortasında ve masanın yanında durarak “..... şekilde çalışan kişiler bundan sonraki araçlarımızı gelip bu masaya koyabilirler” der.		
47. <b>İkinci araç setiyle</b> bütün öğrencilerle soru sorma işlemi bittikten sonra “evet bu araçlarla da işimiz bitti, acaba bunları kim gelip masaya koyacak bakalım” der.		
48. Sınıf kurallarına uygun davranan bir öğrenciyi (..... yerinde ... oturduğu..... yaptığı için şimdi araçları masaya koymak için gelsin” der) yanına çağırır.		
49. Öğrenci yanına geldikten sonra sınıftaki diğer öğrencilerin de masayı en iyi görebileceği şekilde öğrenciyle karşılıklı durur ve diğer öğrencilere “..... sizler de .....’yı dikkatlice izleyin bakalım araçlarımızı masaya doğru şekilde koyabilecek mi?” der.		
50. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”)dikkat çekerek inceletir.		
51. Kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”)dikkat çekerek inceletir.		
52. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, elimdeki .....’lara bak kırmızı renkte olan .....’yı ya da rengi kırmızı olan ...’yı göster) soru sorar ve 1-2 sn bekler.		
53. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin gösterdiği olumlu örneği öne doğru çıkararak ve öğrenciye bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkte ya da bu ...’nın rengi kırmızı” der) pekiştirir.		

54. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirir.		
55. Masadaki araçları göstererek “şimdi de bunları inceleyelim” der ve masadaki önce olumlu örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek (“bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) inceletir. Sonra olumsuz örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek inceletir.		
56. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündeki ...’lara bak kırmızı renkte olan ...’yı ya da rengi kırmızı olan ...’yı göster) soru sorar ve 1-2 sn bekler.		
57. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin gösterdiği olumlu örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin bu .... kırmızı renkte ya da bu .....’nın rengi kırmızı” der) pekiştirir.		
58. Elindeki kavramın olumlu örneğini öğrenciye vererek “şimdi al bu kırmızı renkte olan ...’yı ve masadaki kırmızı renkte olan ...’nın altına koy” der.		
59. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin koyduğu olumlu örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin sen kırmızı renkte olan .....’yı kırmızı renkte olan .....’nın altına koydun” der) pekiştirir.		
60. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirir.		
61. Sonra öğrencinin karşısına geçerek “elimdeki ....’nın rengine bak, bu ...’nın rengi kırmızı mı değil mi? Söyle” der.		
62. Öğrencinin doğru davranışını (olumuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin bu .... kırmızı renkte değil ya da bu ...’nın rengi kırmızı değil” der) pekiştirir.		
63. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirir.		
64. Masadaki araçları göstererek “şimdi de bunları inceleyelim” der ve masadaki önce olumlu örnekleri ilişkili niteliğine dikkat çekerek (“bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”)inceletir. Sonra olumsuz örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek inceletir.		
65. Kavramın olumsuz örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak hangisi kırmızı renkli değil göster) soru sorar ve 1-2 sn bekler.		
66. Öğrencinin doğru davranışını (olumuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkli değil ya da bu ...’nın rengi kırmızı değil” der) pekiştirir.		
67. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirir.		
68. Elindeki kavramın olumsuz örneğini öğrenciye vererek “şimdi al bu kırmızı renkli olmayan ...’yı ve masadaki kırmızı renkli olmayan .....’nın altına koy” der.		
69. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin koyduğu olumsuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin sen kırmızı renkli olmayan ...’yı kırmızı renkli olmayan ...’nın altına koydun” der) pekiştirir.		
70. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirir.		
71. Masadaki araçları sınıftaki diğer öğrencilerin görebilecekleri şekilde durarak “bakın çocuklar ..... (olumlu örnekleri göstererek) kırmızı renkte olan ...’yı kırmızı renkte olan ...’nın altına, (olumsuz örnekleri göstererek) kırmızı renkli olmayan ...’yı da kırmızı renkli olmayan ...’nın altına koydu” der ve bunun için iki yıldız kazandı” diyerek öğrenciye yerine geçmesini söyler.		
72. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirir.		
73. Sınıfın ortasında ve masanın yanında durarak “..... şekilde çalışan kişiler bundan sonraki araçlarımızı gelip bu masaya koyabilirler” der.		
<b>F. SINIFI KONTROL EDER</b>	<b>%100</b>	
1. Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini kullanır.		

2. Problem davranış çıktığında o davranışla ilgili davranış değiştirme yöntemini kullanır.		
<b>G. ÖĞRETİM AMACINI DEĞERLENDİRİR</b>	<b>%100</b>	
1. ÖĞretimde kullandığı sınıfın ortasındaki masada ya da sandalyede bulunan araçları kaldırır		
2. Değerlendirme aracını öğrencilerden birisinin önüne dizer.		
3. Sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını izlemelerini söyler.		
4. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ...’nın rengine bak, bu .... nei renk”) dikkat çekerek inceletir.		
5. Kavramın olumsuz örneklerini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ...’nın rengine bak, bu .... ne renk”) dikkat çekerek inceletir		
6. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak kırmızı renkte olan ..’yı ya da rengi kırmızı olan ....’yı göster) soru sorar ve 1-2 sn bekler.		
7. Öğrencinin doğru tepkisini pekiştirir (örneğin “öğretmen adayı eline öğrencinin gösterdiği olumlu örneği alarak ve öğrenciye bakarak “aferin bu ... kırmızı renkte ya da bu ..’nın rengi kırmızı” der).		
8. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirir.		
9 Öğrenciler kavramın olumlu örneğini göstermeye yönelik ¼ ölçütünü karşılayınca değerlendirmeyi bitirir.		
10. Öğrenci <b>soruya tepkisiz kalırsa</b> , araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar eder.		
11. Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen tepkisiz kalıyorsa elindeki değerlendirme araçlarıyla sunu yapar ve sorusunu sorar. ÖĞretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yapar.		
12. Öğrenci halen yanlış tepki veriyorsa değerlendirme araçlarıyla sunu yapar ve sorusunu sorar. ÖĞretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yapar.		
13. Öğrenci <b>çelişkili tepkilerde bulunduğunda</b> araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar eder.		
14. Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen çelişkili tepki veriyorsa değerlendirme araçlarıyla sunu yapar ve sorusunu sorar. ÖĞretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yapar.		
<b>H. DERSİ (ÇALIşMAYI) BİTİRİR</b>	<b>%100</b>	
1. Öğrenilen kavramın ne olduğunu söyler		
2. Bundan sonraki derste ne öğrenileceğini söyler		
3.Öğrencilerin kazandıkları ödülleri ve neden kazandıklarını söyleyerek verir.		

**Ek-1.2****Beceri Öğretme Becerileri Kontrol Listesi****Ek-1.2.1 Beceri Ders Planı Yazma Kontrol Listesi****Ek-1.2.2 Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesi**



## **BECERİ DERS PLANI YAZMA KONTROL LİSTESİ**

**AÇIKLAMA:** Bu beceri ders planı yazma kontrol listesi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Beceri Ders Planı Yazma Kontrol listesinin Amacı, Kapsamı, Kullanma Yönergesi ve Puanlaması yer almaktadır. İkinci bölümdeki Kayıt Çizelgesi ise Beceri Ders Planı Yazma Kontrol listesini Uygulayan Kişinin Adı ve Soyadı, Beceri Ders Planı Yazma Kontrol listesini Uygulama Tarihi, Uygulama Sayısı, Öğretmen Adayının Adı ve Soyadı, Ders Planı Yazma Becerilerinin Ana Yönergesi ve Ölçü Aracından oluşmaktadır.

### **I. BÖLÜM**

**Amacı:** Bu ders planı yazma kontrol listesinin amacı, öğretmen adayının, çoklu fırsat yöntemine göre yapabildikleri belirlenen öğrencilere “ipucunun verilmesi ve sistematik olarak geri çekilmesi işlem sürecine” göre beceri ders planı yazma düzeyini doğrudan gözlemle belirlemektir. Bu amaçla, öğretmen adayının beceri ders planı yazma kontrol listesinin temel becerilerinde yer alan bildirimleri (ders ortamını düzenleyeceğini yazar, ders (çalışma) sırasında kullanılacak ipuçlarının geri çekimini yazar, derse giriş yapacağını yazar, öğretim yapacağını yazar, sınıfını kontrol edeceğini yazar, amacı değerlendireceğini yazar, dersi bitireceğini yazar) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

**Kapsamı:** Beceri ders planı yazma kontrol listesi, doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Beceri ders planı yazma kontrol listesi temel becerilerden ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır.

Beceri ders planı yazma kontrol listesi, yedi temel beceriden (sırasıyla, ders ortamını düzenleyeceğini yazar, ders (çalışma) sırasında kullanılacak ipuçlarının geri çekimini yazar, derse giriş yapacağını yazar, öğretim yapacağını yazar, sınıfını kontrol edeceğini yazar, amacı değerlendireceğini yazar, dersi bitireceğini yazar) oluşmaktadır. Bu temel becerilerin altında o temel beceriyi gerçekleştirmeye yönelik bildirimler bulunmaktadır. Buna göre “Ders Ortamını Düzenleyeceğini Yazar” temel becerisi sekiz, “Ders (Çalışma) Sırasında Kullanılacak İpuçlarının Geri Çekimini Yazar” temel becerisi on iki, “Derse Giriş Yapacağını Yazar” temel becerisi yedi, “Öğretim Yapacağını Yazar” temel becerisi otuz sekiz, “Sınıfı Kontrol Edeceğini Yazar” temel becerisi iki, “Amaç Değerlendireceğini Yazar” temel becerisi üç, “Dersi Bitireceğini Yazar” temel becerisi ise dört bildirimden oluşmaktadır. Beceri ders planı yazma kontrol listesi toplam olarak yetmiş dört bildirimden oluşmuştur.

Kayıt çizelgesi bölümü, %100 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız: B.sız (öğretmen adayının ilgili bildirimini kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır.

### **Kullanma Yönergesi:**

#### **A- İncelemeyi Kayıt Etmeye Başlamadan Önce Yapılacaklar**

- Öğretmen adayı ders planını yazmadan önce kayıt çizelgesindeki “uygulamacının adı ve soyadı” yazılı bölüme adınızı ve soyadınızı yazınız.
- “Uygulama tarihi” bölümüne ders planını incelediğiniz günün tarihini yazınız.
- “Uygulama sayısı” bölümüne ders planını inceleme sayısını yazınız.
- “Öğretmen adayının adı, soyadı” bölümüne ders planını inceleyeceğiniz öğretmen adayının adını ve soyadını yazınız.
- Beceri ders planı yazma kontrol listesinde bulunan temel becerileri ve temel becerilerde yer alan bildirimleri birkaç kez okuyunuz.
- Ölçü aracını uygulama sırasında yapılacaklar bölümünü birkaç kez okuyunuz
- Öğretmen adayı ders planını yazdıktan sonra, öğretmen adayının yazdığı ders planını alınız.

#### **B- İnceleme Sırasında Yapılacaklar,**

##### **4- Kayıt Etme Yönergesi:**

- Öğretmen adayının, ders planına bakarak, öğretmen adayının kendi başına yazdığı bildirimlerin karşısında yer alan bağımsız sütununun altına “√” işaretini koyunuz.

### **Puanlaması:**

<b>Temel Becerinin Adı</b>	<b>Ders Planı Yazma Becerilerini Gerçekleştirme Yüzdesi</b>
Ders (Çalışma) Ortamını Düzenleyeceğini Yazar	%75
Derse Giriş Yapacağını Yazar	%75
Öğretim Yapacağını Yazar	%20
Sınıfı Kontrol Edeceğini Yazar	%20
Ders (Çalışma) Sırasında Kullanılacak İpuçlarının Geri Çekimini Yazar	%20
Değerlendirme Yapacağını Yazar	%20

Dersi (Çalışmayı) Bitireceğini Yazar	%75
--------------------------------------	-----

Öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı bildirimlerin toplanıp, toplam bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) öğretmen adayının ders planı yazma becerilerini gerçekleştirme yüzdesi bulunmuştur. Yine temel beceriler için öğretmen adayının her bir temel beceriyi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı temel beceri bildirimlerinin toplanıp, toplam alt ölçek bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) bulunmuştur. Öğretmen adayı yukarıdaki tabloya göre alt ölçeklerden en fazla bu puanları almışsa uygulamaya dahil edilmiştir.

## II. BÖLÜM

### KAYIT ÇİZELGESİ

Uygulamacının adı, soyadı:

Uygulama Tarihi:

Öğretmen adayının adı, soyadı:

Uygulama Sayısı:

<b>ANA YÖNERGE</b>		
<b>ÇOKLU FIRSAT YÖNTEMİNE GÖRE YAPABİLDİKLERİ BELİRLENEN ÖĞRENCİLERE “İPUCUNUN VERİLMESİ VE SİSTEMATİK OLARAK GERİ ÇEKİLMESİ İŞLEM SÜRECİNE” GÖRE “A” BECERİSİNİN DERS PLANINI YAZAR</b>		
<b>BİLDİRİMLER</b>	<b>Ölçüt</b>	<b>B.sız</b>
<b>A-DERS (ÇALIŞMA) ORTAMINI DÜZENLEYECEĞİNİ YAZAR</b>	<b>%100</b>	
1- Sınıfın ışık durumunu ayarlayacağını yazar.		
2- Sınıfın havalandırmasını yapacağını yazar.		
3- Çalışma ile ilgili olmayan sınıftaki uyaranları ortamdaki kaldıracağını yazar.		
4- Çalışmada kendisinin kullanacağı araç-gereçleri ve yedek araç-gereçleri öğretmen masasına koyacağını yazar.		
5- Her bir öğrencinin sırasının arasından bir kişi geçebilecek genişlikte sıraların arasını açacağını yazar		
6- Öğrencileri yarım ay biçiminde oturtacağını yazar ve çizer.		
7- Yapabildikleri benzer olan öğrencileri birbirlerine yakın oturtacağını yazar.		
8- Bir araya gelince problem davranış gösteren çocukları birbirine uzak oturtacağını yazar.		
9- Her bir öğrenci için becerinin yapılmasında kullanılan araç- gereçleri öğrencinin kullandığı elini dikkate alarak öğrencinin masasına yerleştireceğini yazar.		
<b>B- DERSE (ÇALIŞMAYA) GİRİŞ YAPACAĞINI YAZAR</b>	<b>%100</b>	
1- Çalışılacak konunun adını söyleyeceğini yazar		
2- Çalışmada uyulması gereken kuralları ..... şeklinde açıklayacağını yazar		
3- Çalışma içinde ve çalışma sonunda verilecek ödülleri ..... şeklinde açıklayacağını yazar		
4- Öğrencilere şimdiye kadar uydıkları kuralları ve böyle devam ederse ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyleyeceğini. (DSP kullanılıyorsa yıldızlarına bakacağını ve yıldızları artmışsa bunları sayıp tahtanın bir köşesine yazacağını ve bu yıldızlarına ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyleyeceğini) yazar.		
5- Her öğrenciye masasındaki araçları tek tek göstererek “bu senin, çalışma sırasında sen bu ....yı kullanacaksın” diyeceğini yazar.		
6- Çalışma sırasında kullanılacak araç gereçleri tek tek göstermelerini ..... şeklinde isteyeceğini yazar.		
7- “Çocuklar, bugün .....’yı yapmayı öğrenmeye başlıyoruz hazır olun”, diyerek öğrencilerin dikkatini çekeceğini yazar.		
<b>C- ÖĞRETİM YAPACAĞINI YAZAR</b>	<b>%100</b>	
1- Bütün öğrencilere ana yönergeyi ..... şeklinde vereceğini yazar		

2- Beklemesi gereken öğrencilere sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.		
3- İlk basamaklardaki amacı gerçekleştiren öğrencilerin basamağı yapmalarını yanlarına giderek kontrol edeceğini yazar.		
4- Öğrenciler davranışı yaptıklarında öğrencilerin isimlerini söyleyerek ve yaptıkları davranışı betimleyerek yıldız vererek pekiştireceğini yazar.		
5- Sessizce beklemelerini söylediği sınıftaki diğer öğrencilerin de isimlerini söyleyerek bekleme davranışlarını betimleyerek (yıldız vererek) pekiştireceğini yazar.		
6- Beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.		
<b>SÖZEL İPUCU VERECEĞİNİ YAZAR</b>		
7- Sözel ipucu vermesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek sözel ipucu vereceğini yazar.		
8- Amaçta yazıldığı şekliyle sözel ipucunu vereceğini ve 1-2sn bekleyeceğini yazar.		
9- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” diyerek) pekiştireceğini yazar.		
10- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyleyeceğini yazar.		
11- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştireceğini yazar.		
12- Sözel ipucu verilmesi gereken öğrencilerle çalışma bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.		
<b>İŞARET İPUCU VERECEĞİNİ YAZAR</b>		
13- İşaret ipucu ve sözel ipucunu birlikte vermesi gereken öğrencinin karşısına geçerek işaret ipucu vereceğini yazar.		
14- İşaret ipucunu verirken sözel ipucunun içinde yer alan nesnelere göstererek işaret ipucu vereceğini ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.		
15- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” der) pekiştireceğini yazar.		
16- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyleyeceğini yazar.		
17- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştireceğini yazar.		
18- İşaret ipucu verilmesi gereken öğrencilerle çalışma bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.		
<b>MODEL OLMAYI YAZAR</b>		
19- Kendi araçlarını alacağını yazar.		
20- Model olacağı öğrencinin kullandığı eli tarafına geçeceğini yazar.		
21- Öğrencinin pozisyonunu bir önceki eski pozisyonuna getireceğini yazar.		
22- Kendisi de öğrencinin pozisyonunu alacağını yazar		
23- Öğrenciye kendisini izlemesini söyleyeceğini yazar.		

24- Öğrenci ona bakmaya başlayınca yaptığı şeyi açıklayarak yapacağını ve pozisyonunu bozmadan öğrencinin de yapmasına yönelik sözel ipucu vereceğini ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.		
25- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” diyerek) pekiştireceğini yazar.		
26- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyleyeceğini yazar.		
27- Kendi araçlarını öğrencinin masasından alacağını ve öğretmen masasına koyacağını yazar.		
28- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştireceğini yazar.		
29- Model olunması gereken öğrenci(ler)le çalışma bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.		
<b>FİZİKSEL YARDIM YAPACAĞINI YAZAR</b>		
30- Öğrencinin yanına giderek hafif çaprazına ya da arkasına geçeceğini yazar.		
31- Basamağın özelliğine göre tutması gereken uzvundan tutar ve ilgili basamağın sözel ipucunu vererek hareketi yaptıracığını yazar.		
32- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” diyerek) pekiştireceğini yazar.		
33- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyleyeceğini yazar.		
34- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştireceğini yazar.		
35- Öğrencilerin tümü verilen bir ipucuyla beceri basamağını yaptıktan sonra 1-2 sn içinde diğer basamağın ipucunu vereceğini yazar.		
36- Öğrencinin beceriyi yapmaya devam etmesini sağlamada beceri basamağının özelliğine uygun olarak ana yönergeyi, temel beceri basamağını, ya da hatırlatıcıları (.... yaptın şimdi ne yapacaksın gibi) kullanacağını yazar.		
37- İpucu öğrenciye öğretim sırasında verildiğinde öğrenci yapmazsa öğrencinin o andaki durumuna göre eski pozisyonunu aldırıp ipucunun özelliğine göre kendisini dinlemesini ya da kendisine bakmasını söyleyerek aynı ipucunu tekrar vereceğini söyleyeceğini yazar.		
38- Öğrenciye ipucu verdikten sonra öğrenci yanlış yapmaya başlarsa ya da öğretmenin devam etmemesini istediği basamakları yapmaya başlaması durumunda öğrenciyi durduracağını ve eski pozisyonuna getireceğini yazar.		
<b>D- SINIFI KONTROL EDECEĞİNİ YAZAR</b>		
1. Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini ..... şeklinde kullanacağını yazar.		
2. Problem davranış çıktığında o davranışla ilgili davranış değiştirme yöntemini .... Şeklinde kullanacağını yazar.		

<b>E- DERS (ÇALIŞMA) SIRASINDA KULLANILACAK İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZAR</b>	<b>%100</b>	
<b>SÖZEL İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZAR</b>		
1- Birinci öğretim sürecinde kullanılacak sözel ipuçlarını yazar		
2- İkinci öğretim sürecinde kullanılacak sözel ipuçlarını yazar		
3- Üçüncü öğretim sürecinde kullanılacak sözel ipuçlarını yazar		
<b>İŞARET İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZAR</b>		
4- Birinci öğretim sürecinde kullanılacak işaret ipuçlarını yazar		
5- İkinci öğretim sürecinde kullanılacak işaret ipuçlarını yazar		
6- Üçüncü öğretim sürecinde kullanılacak işaret ipuçlarını yazar		
<b>MODEL OLMA İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZAR</b>		
7- Birinci öğretim sürecinde kullanılacak model olma ipuçlarını yazar		
8- İkinci öğretim sürecinde kullanılacak model olma ipuçlarını yazar		
9- Üçüncü öğretim sürecinde kullanılacak model olma ipuçlarını yazar		
<b>FİZİKSEL YARDIM İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZAR</b>		
10- Birinci öğretim sürecinde kullanılacak fiziksel yardım ipuçlarını yazar		
11- İkinci öğretim sürecinde kullanılacak fiziksel yardım ipuçlarını yazar		
12- Üçüncü öğretim sürecinde kullanılacak fiziksel yardım ipuçlarını yazar		
<b>F- DEĞERLENDİRME YAPACAĞINI YAZAR</b>	<b>%100</b>	
1- Tek fırsat yöntemine göre değerlendirme yapacağını yazar.		
2- Değerlendirme sırasında bazı beceri basamaklarını yapamayan ya da yanlış yapan öğrenciler için, önce öğrencinin yanına giderek ve hatırlatıcılarda (..... Yaptın şimdi ne yapacaksın gibi) bulunacağını yazar		
3- Öğrenci, hatırlatıcıyla yapamazsa bir önceki (son) öğretim sürecinin ipucunu vereceğini yazar.		
<b>G- DERSİ (ÇALIŞMAYI) BİTİRECEĞİNİ YAZAR</b>	<b>%100</b>	
1- Bugünkü çalışmamız bitti diyerek öğrencilerin elinde araç varsa bunları alacağını ya da masaya koydurtacağını yazar.		
2- Öğrenilen becerinin ne olduğunu söyleyeceğini yazar.		
3- Bundan sonraki derste ne öğrenileceğinin söyleyeceğini yazar		
4- Öğrencilerin kazandıkları ödülleri ve neden kazandıklarını söyleyerek vereceğini yazar.		

## **BECERİ DERS ANLATMA KONTROL LİSTESİ**

**AÇIKLAMA:** Bu beceri ders anlatma kontrol listesi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesinin Amacı, Kapsamı, Kullanma Yönergesi ve Puanlaması yer almaktadır. İkinci bölümdeki Kayıt Çizelgesi ise Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesini Uygulayan Kişinin Adı ve Soyadı, Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesini Uygulama Tarihi, Uygulama Sayısı, Öğretmen Adayının Adı ve Soyadı, Ders Anlatma Becerilerinin Ana Yönergesi ve Ölçü Aracından oluşmaktadır.

### **I. BÖLÜM**

**Amacı:** Bu ders anlatma kontrol listesinin amacı, öğretmen adayının, çoklu fırsat yöntemine göre yapabildikleri belirlenen öğrencilere “ipucunun verilmesi ve sistematik olarak geri çekilmesi işlem sürecine” göre beceri öğretme düzeyini doğrudan gözlemlerle belirlemektir. Bu amaçla, öğretmen adayının beceri ders anlatma kontrol listesinin temel becerilerinde yer alan bildirimleri (ders ortamını düzenler, derse giriş yapar, öğretim yapar, sınıfını kontrol eder, amacı değerlendirir, dersi bitirir) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

**Kapsamı:** Beceri ders anlatma kontrol listesi, doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Beceri ders anlatma kontrol listesi temel becerilerden ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır.

Beceri ders anlatma kontrol listesi, altı temel beceriden (sırasıyla, ders ortamını düzenler, derse giriş yapar, öğretim yapar, sınıfı kontrol eder, amacı değerlendirir, dersi bitirir) oluşmaktadır. Bu temel becerilerin altında o alt kontrol listesi gerçekleştirmeye yönelik bildirimler bulunmaktadır. Buna göre “Ders Ortamını Hazırlar” temel becerisi dokuz, “Derse Giriş Yapar” temel becerisi yedi, “Öğretim Yapar” temel becerisi otuz sekiz, “Sınıfı Kontrol Eder” temel becerisi iki, “Amacı Değerlendirir” temel becerisi üç, “Dersi Bitirir” temel becerisi ise dört bildirimden oluşmaktadır. Beceri ders anlatma kontrol listesi toplam olarak altmış üç bildirimden oluşmuştur.

Kayıt çizelgesi bölümü, %100 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız: B.sız (öğretmen adayının ilgili bildirimini kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır.

#### **Kullanma Yönergesi:**

#### **A- Gözlemi Kayıt Etmeye Başlamadan Önce Yapılacaklar**



- Öğretmen adayı ders anlatımına başlamadan önce kayıt çizelgesindeki “uygulamacının adı ve soyadı” yazılı bölüme adınızı ve soyadınızı yazınız.
- “Uygulama tarihi” bölümüne gözlem yaptığınız günün tarihini yazınız.
- “Uygulama sayısı” bölümüne gözlem yaptığınız uygulamanın sayısını yazınız.
- “Öğretmen adayının adı, soyadı” bölümüne gözleyeceğiniz öğretmen adayının adını ve soyadını yazınız.
- Beceri ders anlatma kontrol listesinde bulunan temel becerileri ve temel becerilerde yer alan bildirimleri birkaç kez okuyunuz.
- Ölçü aracını uygulama sırasında yapılacaklar bölümünü birkaç kez okuyunuz
- Öğretmen adayı ders anlattığı sırada, sınıfta öğretmen adayını en iyi izleyebileceğiniz uygun bir yere oturunuz.

## B- Gözlem Sırasında Yapılacaklar

### 5- Öğretim Yönergesi:

- Öğretmen adayına, “Çoklu Fırsat Yöntemine Göre Yapabildikleri Belirlenen Öğrencilere “İpucunun Verilmesi Ve Sistemik Olarak Geri Çekilmesi İşlem Sürecine” Göre “A” Becerisini Sun” diyerek ana yönergeyi veriniz.

### 6- Kayıt Etme Yönergesi:

- Öğretmen adayı ders anlatırken, öğretmen adayının kendi başına gerçekleştirdiği bildirimlerin karşısında yer alan bağımsız sütununun altına “√” işaretini koyunuz.

## Puanlaması:

Temel becerinin Adı	Öğretme Becerilerini Gerçekleştirme Yüzdesi
Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler	%75
Derse Giriş Yapar	%75
Öğretim Yapar	%20
Sınıfı Kontrol Eder	%20
Değerlendirme Yapar	%20
Dersi (Çalışmayı) Bitirir	%75

Öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı bildirimlerin toplanıp, toplam bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) öğretmen adayının ders anlatma becerilerini gerçekleştirme yüzdesi bulunmuştur. Yine temel beceriler için öğretmen adayının her bir temel becerisi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı temel beceri bildirimlerin toplanıp, toplam temel beceri bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) bulunmuştur. Öğretmen adayı yukarıdaki tabloya göre temel becerilerden en fazla bu puanları almışsa uygulamaya dahil edilmiştir.

## II. BÖLÜM

### KAYIT ÇİZELGESİ

Uygulamacının adı, soyadı:

Uygulama Tarihi:

Öğretmen adayının adı, soyadı:

Uygulama Sayısı:

<b>ANA YÖNERGE</b>		
<b>ÇOKLU FIRSAT YÖNTEMİNE GÖRE YAPABİLDİKLERİ BELİRLENEN ÖĞRENCİLERE “İPUCUNUN VERİLMESİ VE SİSTEMATİK OLARAK GERİ ÇEKİLMESİ İŞLEM SÜRECİNE” GÖRE “A” BECERİSİNİ SUNAR</b>		
<b>BİLDİRİMLER</b>	<b>Ölçüt</b>	<b>B.sız</b>
<b>A-DERS (ÇALIŞMA) ORTAMINI DÜZENLER</b>	<b>%100</b>	
1- Sınıfın ışık durumunu ayarlar		
2- Sınıfın havalandırmasını yapar		
3- Çalışma ile ilgili olmayan sınıftaki uyaranları ortamdaki kaldırı		
4- Çalışmada kendisinin kullanacağı araç-gereçleri ve yedek araç-gereçleri öğretmen masasına koyar		
5- Her bir öğrencinin sırasının arasından bir kişi geçebilecek genişlikte sıraların arasını açar		
6- Öğrencileri yarım ay biçiminde oturtur.		
7- Yapabildikleri benzer olan öğrencileri birbirlerine yakın oturtur		
8- Bir araya gelince problem davranış gösteren çocukları birbirine uzak oturtur.		
9- Her bir öğrenci için becerinin yapılmasında kullanılan araç- gereçleri öğrencinin kullandığı elini dikkate alarak öğrencinin masasına yerleştirir		
<b>B- DERSE (ÇALIŞMAYA) GİRİŞ YAPAR</b>	<b>%100</b>	
1- Çalışılacak konunun adını söyler		
2- Çalışmada uyulması gereken kuralları açıklar		
3- Çalışma içinde ve çalışma sonunda verilecek ödülleri açıklar		
4- Öğrencilere şimdiye kadar uydukları kuralları ve böyle devam ederse ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyler. (DSP kullanılıyorsa yıldızlarına bakar ve yıldızları artmışsa bunları sayıp tahtanın bir köşesine yazar ve bu yıldızlarına ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyler)		
5- Her öğrenciye masasındaki araçları tek tek göstererek “bu senin, çalışma sırasında sen bu ....yı kullanacaksın” der.		
6- Çalışma sırasında kullanılacak araç gereçleri tek tek göstermelerini ister.		
7- “Çocuklar, bugün .....’yı yapmayı öğrenmeye başlıyoruz hazır olun”, diyerek öğrencilerin dikkatini çeker.		
<b>C- ÖĞRETİM YAPAR</b>	<b>%100</b>	
1- Bütün öğrencilere ana yönergeyi verir		

2- Beklemesi gereken öğrencilere sessizce beklemelerini söyler.		
3- İlk basamaklardaki amacı gerçekleştiren öğrencilerin basamağı yapmalarını yanlarına giderek kontrol eder.		
4- Öğrenciler davranışı yaptıklarında öğrencilerin isimlerini söyleyerek ve yaptıkları davranışı betimleyerek yıldız vererek pekiştirir.		
5- Sessizce beklemelerini söylediği sınıftaki diğer öğrencilerin de isimlerini söyleyerek bekleme davranışlarını betimleyerek (yıldız vererek) pekiştirir.		
6- Beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyler.		
<b>SÖZEL İPUCU VERİR</b>		
12- Sözel ipucu vermesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek sözel ipucu verir.		
13- Amaçta yazıldığı şekliyle sözel ipucunu verir ve 1-2sn bekler.		
14- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” der) pekiştirir.		
15- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyler.		
16- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştirir.		
12- Sözel ipucu verilmesi gereken öğrencilerle çalışma bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyler.		
<b>İŞARET İPUCU VERİR</b>		
13- İşaret ipucu ve sözel ipucunu birlikte vermesi gereken öğrencinin karşısına geçerek işaret ipucu verir.		
14- İşaret ipucunu verirken sözel ipucunun içinde yer alan nesnelere göstererek işaret ipucu verir ve 1-2 sn bekler.		
18- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” der) pekiştirir.		
19- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyler.		
20- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştirir.		
18- İşaret ipucu verilmesi gereken öğrencilerle çalışma bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyler.		
<b>MODEL OLUR</b>		
29- Kendi araçlarını alır		
30- Model olacağı öğrencinin kullandığı eli tarafına geçer		
31- Öğrencinin pozisyonunu bir önceki eski pozisyonuna getirir		
32- Kendisi de öğrencinin pozisyonunu alır		
33- Öğrenciye kendisini izlemesini söyler.		
34- Öğrenci ona bakmaya başlayınca yaptığı şeyi açıklayarak yapar ve pozisyonunu bozmadan öğrencinin de yapmasına yönelik sözel ipucu		

verir ve 1-2 sn bekler		
35- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” der) pekiştirir.		
36- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyler.		
37- Kendi araçlarını öğrencinin masasından alır ve öğretmen masasına koyar.		
38- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştirir.		
29- Model olunması gereken öğrenci(ler)le çalışma bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyler.		
<b>FİZİKSEL YARDIM YAPAR</b>		
35- Öğrencinin yanına giderek hafif çaprazına ya da arkasına geçer.		
36- Basamağın özelliğine göre tutması gereken uzvundan tutar ve ilgili basamağın sözel ipucunu vererek hareketi yaptırır.		
37- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” der) pekiştirir.		
38- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyler.		
39- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştirir.		
35- Öğrencilerin tümü verilen bir ipucuyla beceri basamağını yaptıktan sonra 1-2 sn içinde diğer basamağın ipucunu verir.		
36- Öğrencinin beceriyi yapmaya devam etmesini sağlamada beceri basamağının özelliğine uygun olarak ana yönergeyi, temel beceri basamağını, ya da hatırlatıcıları (... yaptın şimdi ne yapacaksın gibi) kullanır.		
37- İpucu öğrenciye öğretim sırasında verildiğinde öğrenci yapmazsa öğrencinin o andaki durumuna göre eski pozisyonunu aldırıp ipucunun özelliğine göre kendisini dinlemesini ya da kendisine bakmasını söyleyerek aynı ipucunu tekrar verir.		
38- Öğrenciye ipucu verdikten sonra öğrenci yanlış yapmaya başlarsa ya da öğretmenin devam etmemesini istediği basamakları yapmaya başlaması durumunda öğrenciyi durdur ve eski pozisyonuna getirir.		
<b>D- SINIFI KONTROL EDER</b>		
1. Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini kullanır.		
2. Problem davranış çıktığında o davranışla ilgili davranış değiştirme yöntemini kullanır.		
<b>E- DEĞERLENDİRME YAPAR</b>	<b>%100</b>	
1- Tek fırsat yöntemine göre değerlendirme yapar.		
2- Değerlendirme sırasında bazı beceri basamaklarını yapamayan ya da yanlış yapan öğrenciler için, önce öğrencinin yanına gider ve hatırlatıcılarda (..... Yaptın şimdi ne yapacaksın gibi) bulunur		
3- Öğrenci, hatırlatıcıyla yapamazsa bir önceki (son) öğretim sürecinin ipucunu verir.		
<b>F- DERSİ (ÇALIŞMAYI) BİTİRİR</b>	<b>%100</b>	
1- Bugünkü çalışmamız bitti diyerek öğrencilerin elinde araç varsa bunları alır ya		

da masaya koydurtur.		
2- Öğrenilen becerinin ne olduğunu söyler		
3- Bundan sonraki derste ne öğrenileceğinin söyler		
4- Öğrencilerin kazandıkları ödülleri ve neden kazandıklarını söyleyerek verir.		

**EK-2**  
**ÖĞRETİM SIRASINDA İLERLEMELERİN KAYDEDİLECEĞİ**  
**ÖĞRETME BECERİLERİ KONTROL LİSTELERİ**

**Ek-2.1****Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Kavram Öğretme Becerileri  
Kontrol Listeleri****Ek-2.1.1 Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Kavram Ders Planı Yazma  
Kontrol Listesi****Ek-2.1.2 Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Kavram Ders Anlatma Kontrol  
Listesi**



**ÖĞRETİM SIRASINDA ÖĞRETMEN ADAYLARINDAKİ**  
**İLERLEMELERİN KAYDEDİLDİĞİ**  
**KAVRAM DERS PLANI YAZMA KONTROL LİSTESİ**

**AÇIKLAMA:** Bu kavram ders planı yazma kontrol listesi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Kavram Ders planı Yazma Kontrol Listesinin Amacı, Kapsamı, Kullanma Yönergesi ve Puanlaması yer almaktadır. İkinci bölümdeki Kayıt Çizelgesi ise Kavram Ders Planı Yazma Kontrol Listesini Uygulayan Kişinin Adı ve Soyadı, Kavram Ders Planı Yazma Kontrol Listesini Uygulama Tarihi, Uygulama Sayısı, Öğretmen Adayının Adı ve Soyadı, Ders Planı Yazma Becerilerinin Ana Yönergesi ve Ölçü Aracından oluşmaktadır.

**I. BÖLÜM**

**Amacı:** Bu ders planı yazma kontrol listesinin amacı, öğretmen adayının açık anlatım yöntemine göre kavram ders planını yazma düzeyini doğrudan gözlemle belirlemektir. Bu amaçla, öğretmen adayının kavram ders planı yazma kontrol listesinin temel becerilerinde yer alan bildirimleri (ders ortamını düzenlemesini yazar, derse giriş yapacağını yazar, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtacağını yazar, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunacağını yazar, sunuyu değerlendireceğini yazar, sınıfı kontrol edeceğini yazar, öğretim amacını değerlendireceğini yazar, dersi bitireceğini yazar) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

**Kapsamı:** Kavram ders planı yazma kontrol listesi, doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Kavram ders planı yazma kontrol listesi temel becerilerden ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır.

Kavram ders planı yazma kontrol listesi, dokuz temel beceriden (sırasıyla, ders ortamını düzenlemesini yazar, derse giriş yapacağını yazar, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtacağını yazar, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunacağını yazar, sunuyu değerlendireceğini yazar, sınıfı kontrol edeceğini yazar, öğretim amacını değerlendireceğini yazar, dersi bitireceğini yazar) oluşmaktadır. Bu temel becerilerin altında o temel beceriyi gerçekleştirmeye yönelik bildirimleri bulunmaktadır. Buna göre “Ders Ortamını Düzenlemesini Yazar” temel becerisi sekiz, “Derse Giriş Yapacağını Yazar” temel becerisi altı, “Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Tanıtacağını Yazar” temel becerisi

dört, “Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Sunacağını Yazar” temel becerisi beş, “Sunuyu Değerlendireceğini Yazar” temel becerisi yetmiş üç, “Sınıfı Kontrol Edeceğini Yazar” temel becerisi iki, “Öğretim Amacını Değerlendireceğini Yazar” temel becerisi on dört, “Dersi Bitireceğini Yazar” temel becerisi ise üç bildirimden oluşmaktadır. Kavram ders planı yazma kontrol listesi toplam olarak yüz on beş bildirimden oluşmuştur.

Kayıt çizelgesi bölümü, çoklu fırsat yöntemine göre bağımsız: çoklu fırsat yöntemine göre bağımsız: B.sız (öğretmen adayının ilgili bildirim kendiliğinden yapması), yönlendirici ipucu: Yön. (öğretmen adayına ilgili bildirim nasıl yapacağı sorulduktan sonra yazması), sözel ipucu: S.İ. (öğretmen adayına ilgili bildirim söylendiğinde yazması), model olma: M.O. (öğretmen adayının ilgili bildirim öğretim elemanını izlemesi istenilerek ve o bildiriminde ne yapılacağını söylenerek ve yaparak gösterildiğinde yapması) ipuçlarının bulunduğu sütunlardan oluşmaktadır.

### **Kullanma Yönergesi:**

#### **A- İncelemeyi Kayıt Etmeye Başlamadan Önce Yapılacaklar**

- Öğretmen adayı ders planını yazmadan önce kayıt çizelgesindeki “uygulamacının adı ve soyadı” yazılı bölüme adınızı ve soyadınızı yazınız.
- “Uygulama tarihi” bölümüne ders planını incelediğiniz günün tarihini yazınız.
- “Uygulama sayısı” bölümüne ders planını inceleme sayısını yazınız.
- “Öğretmen adayının adı, soyadı” bölümüne ders planını inceleyeceğiniz öğretmen adayının adını ve soyadını yazınız.
- Kavram ders planı yazma kontrol listesinde bulunan temel becerileri ve temel becerilerde yer alan bildirimleri birkaç kez okuyunuz.
- Ölçü aracını uygulama sırasında yapılacaklar bölümünü birkaç kez okuyunuz
- Öğretmen adayı ders planını yazdıktan sonra, öğretmen adayının yazdığı ders planını birlikte inceleyiniz.

#### **B- İnceleme Sırasında Yapılacaklar,**

##### **7- Kayıt Etme Yönergesi:**

- Öğretmen adayının, ders planına bakarak, öğretmen adayının kendi başına yazdığı bildirimlerin karşısında yer alan bağımsız sütununun altına “√” işaretini koyunuz.

- Eğer öğretmen adayı, bir temel becerideki kapsanılan davranışı hiç yazmamışsa o temel becerideki kapsanılan davranışa yönelik ne yazılacağını (yönlendirici ipucu) sorunuz.
- Öğretmen adayı, sorduğunuz soruya göre temel becerisi kapsayan davranışın tamamını yazarsa ilgili temel becerisin karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- Öğretmen adayı, sorduğunuz soruya göre temel becerisi kapsayan davranışın tamamını hiç yazmadıysa o temel becerideki kapsanılan davranışla ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyleyiniz.
- Öğretmen adayı, o temel beceride kapsanılan davranışla ilgili ne yazılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yazarsa ilgili temel becerisin karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- Öğretmen adayı, o temel becerideki kapsanılan davranışla ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra;
  - o temel beceride kapsanılan davranışlarla ilgili olarak kendi başına yazdığı bildirimlerin karşısında yer alan “B.sız” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
  - her hangi bir bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yazmış ya da hiç yazmamışsa ilgili bildirimdeki davranışa yönelik ne yazılacağını (yönlendirici ipucu) sorunuz.
  - ilgili bildirimdeki davranışa yönelik ne yazılacağı sorulduktan sonra bildirimdeki davranışı doğru yazarsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
  - sorduğunuz soruya göre bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yazmış ya da hiç yazmamışsa o bildirimdeki davranış ile ilgili ne yazacağını (Sözel İpucu) söyleyiniz.
  - bildirimdeki davranışla ilgili ne yazılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yazdıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
  - bildirimdeki davranışla ilgili ne yazılacağını söylenmesinden sonra bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yazmış ya da hiç

yazmamışsa öğretmen adayının sizi izlemesini isteyiniz ve o bildirimdeki davranışı yaparak gösterip ve davranışı nasıl yazacağını söyleyiniz (Model Olma).

- bildirimdeki davranışla ilgili öğretmen adayının sizi izlemesini isteyip ve o bildirimdeki davranışı yaparak gösterip ve davranışı nasıl yapacağını söylediğinizde bildirimdeki davranışın tamamını yazdıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “M.O.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.

### Puanlaması:

Temel Becerinin Adı	Ders Planı Yazma Becerilerini Gerçekleştirme Yüzdesi
Ders Ortamını Düzenlemesini Yazar	%100
Derse Giriş Yapacağını Yazar	%100
Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Tanıtacağını Yazar	%75
Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Sunacağını Yazar	%75
Sunuyu Değerlendireceğini Yazar	%75
Sınıfı Kontrol Edeceğini Yazar	%75
Öğretim Amacını Değerlendireceğini Yazar	%75
Dersi Bitireceğini Yazar	%100

Öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı bildirimlerin toplanıp, toplam bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) öğretmen adayının ders planı yazma becerilerini gerçekleştirme yüzdesi bulunmuştur. Yine temel beceriler için öğretmen adayının her bir temel beceriyi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı temel beceri bildirimlerinin toplanıp, toplam temel beceri bildirimi sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) bulunmuştur. Öğretmen adayı yukarıdaki tabloya göre temel becerilerden en az bu puanları almışsa kavram ders planı yazmada amacı gerçekleştirmiş sayılmıştır.

## II. BÖLÜM

### KAYIT ÇİZELGESİ

Uygulamacının adı, soyadı:

Uygulama Tarihi:

Öğretmen adayının adı, soyadı:

Uygulama Sayısı:

<b>ANA YÖNERGE</b>					
<b>AÇIK ANLATIM YÖNTEMİNE GÖRE “A” KAVRAMINININ DERS PLANINI YAZAR</b>					
<b>BİLDİRİMLER</b>	<b>Ölçüt</b>	<b>B.sız</b>	<b>Yön.</b>	<b>S.İ.</b>	<b>M.O.</b>
<b>A.DERS (ÇALIŞMA) ORTAMINI DÜZENLEMİYİ YAZAR</b>	<b>%100</b>				
1. Sınıfın ışık durumunu ayarlayacağını yazar					
2. Sınıfın havalandırmasını yapacağını yazar					
3. Çalışma ile ilgili olmayan, sınıftaki uyaranları ortamdaki kaldıracağını yazar					
4. Çalışmada kullanacağı araç-gereçleri sınıfta öğrencilerin dikkatini çekmeyecek şekilde amaçlara göre ayrılmış bir kutunun içine ve masanın üzerine koyacağını yazar.					
5. Öğrencileri yarım ay şeklinde oturacağını yazar ve çizer.					
6. Yarım ayın ortasına sunumu ve soru sorulması biten materyalleri koymak için bir masa koyacağını yazar.					
7. Bir araya gelince problem davranış gösteren çocukları birbirine uzak oturacağını yazar.					
8. Öğrencilerin yapabildiklerini dikkate alarak oturacağını yazar.					
<b>B. DERSE (ÇALIŞMAYA) GİRİŞ YAPMAYI YAZAR</b>	<b>%100</b>				
1. Çalışılacak kavramın adını (...) şeklinde söyleyeceğini yazar					
2. Çalışmada uyulması gereken kuralları (...) şeklinde açıklayacağını yazar					
3. Çalışma içinde ve çalışma sonunda verilecek ödülleri ..... şeklinde açıklayacağını yazar					
4. Öğrencilere şimdiye kadar uydukları kuralları ve böyle devam ederse ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyleyeceğini (DSP kullanılıyorsa yıldızlarına bakacağını ve yıldızları artmışsa bunları sayıp tahtanın bir köşesine yazacağını ve bu yıldızlarına ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyleyeceğini) yazar.					
5. Çalışmada kullanılacak araçlardan birkaç örneği bütün çocuklara 3-5 sn inceleteceğini yazar.					
6. “Çocuklar, bugün .....’lardan kırmızı renkte olanını göstermeyi öğrenmeye başlıyoruz hazır olun”, diyerek öğrencilerin dikkatini çekeceğini yazar.					
<b>C.KAVRAMIN OLUMLU VE OLUMSUZ ÖRNEKLERİNİ TANITACAĞINI YAZAR</b>	<b>%100</b>				
1.. Kavramın olumlu örneğini eline alıp her bir öğrenciye					

göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek tanıtacağını yazar.					
2. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin diyeceğini ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız vereceğini yazar.					
3. Kavramın olumsuz örneğini eline alıp her bir öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek tanıtacağını yazar.					
4. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin diyeceğini ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız vereceğini yazar.					
<b>D.KAVRAMIN OLUMLU VE OLUMSUZ ÖRNEKLERİNİ SUNACAĞINI YAZAR</b>	<b>%100</b>				
1. Bir eline kavramın olumlu örneğini, diğer eline kavramın olumsuz örneğini alacağını yazar.					
2. Kavramın olumlu örneğini öne çıkararak ve her bir öğrenciye göstererek ilişkili niteliğine dikkat çekerek (Örneğin “bu .....’nın rengi kırmızı ya da bu ..... kırmızı renkli”) sunacağını yazar.					
3. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin diyeceğini ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız vereceğini yazar.					
4. Kavramın olumsuz örneğini öne çıkararak ve her bir öğrenciye göstererek (bu ....’nın rengi kırmızı değil ya da bu ..... kırmızı renkli değil) sunacağını yazar					
5. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin diyeceğini ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız vereceğini yazar.					
<b>E. SUNUYU DEĞERLENDİRECEĞİNİ YAZAR</b>	<b>%100</b>				
1. “Şimdi elimdeki ....’lara bakın. Bu ...’lardan kırmızı renkli olanını kim gösterecek parmak kaldırsın” diyeceğini yazar.					
2. O sırada parmak kaldıran öğrencilerin isimlerini ve parmak kaldırdıklarını söyleyerek aferin diyeceğini (yıldız vereceğini) yazar.					
3. Parmak kaldırmayan öğrenci olursa diğer öğrencileri pekiştirdikten sonra yanına gideceğini ve elinden tutarak öğrencinin parmağını kaldıracağını ve parmak kaldırdığını söyleyerek aferin diyeceğini (yıldız vereceğini) söyler.					
4. Soru sormaya önce sunulan amacı gerçekleştiren yoksa soruya doğru cevap verebileceğini düşündüğü öğrenciyle başlayacağını yazar.					
5. Soru soracağı öğrencinin önüne kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini koyacağını yazar.					
6. Sunulan amacı gerçekleştiren sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını kontrol etmelerini söyleyeceğini yazar.					

7. Sunulan amacı gerçekleştiremeyen sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını izlemelerini söyleyeceğini yazar.					
8. Soru sormaya geçmeden önce daha sonra hangi öğrenciye soru soracağını o öğrenciye (Can, sen bizi dikkatlice izliyorsun, Ayşe'den sonra sorumuzu sana soracağım, sıranı unutma!) söyleyeceğini yazar.					
9. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin "bu ..... 'nın rengine bak, bu ..... ne renk") dikkat çekerek inceleteceğini yazar					
10. Kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin "bu ..... 'nın rengine bak, bu ..... ne renk") dikkat çekerek inceleteceğini yazar.					
11. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak kırmızı renkte olan ..... 'yı ya da rengi kırmızı olan .... 'yı göster) soru soracağımı ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.					
12. Öğrencinin doğru tepkisini pekiştireceğini (örneğin "öğretmen adayını eline öğrencinin gösterdiği olumlu örneği alarak ve öğrenciye bakarak "afetin bu ..... kırmızı renkte ya da bu ..... 'nın rengi kırmızı, kırmızı renkte olan ..... 'yı doğru gösterdin harikasın sen diyeceğini (kırmızı renkte olan ..... 'yı doğru gösterdiğin için bir yıldız kazandın" diyeceğini) yazar.					
13. Kontrol ettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, "bu ..... 'nın rengi kırmızı mı" .... arkadaşınız doğru gösterdi mi" diyerek onaylatacağını yazar.					
14. Onaylayan (başını evet anlamında sallayan ya da evet diyen vb) öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek "..... 'nın kırmızı renkte olan ... 'yı doğru gösterdiğini söylediniz bravo size (söyledikleri için 1 yıldız kazandınız" diyeceğini) diyeceğini yazar.					
15. İzlettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, "bu ..... 'nın rengi kırmızı" diyeceğini yazar.					
16. İzleyen öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek "..... 'yı çok güzel izlediler afetin size (izledikleri için bir yıldız" kazandınız" diyeceğini) diyeceğini yazar.					
17. "Şimdi ..... 'ya bir soru daha soracağım, bakalım doğru gösterecek mi?" diyeceğini yazar.					
18. Olumlu ve olumsuz örneklerin yerini değiştireceğini yazar.					
19. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin "bu ..... 'nın rengine bak, bu ..... ne renk")dikkat çekerek inceleteceğini yazar					
20. Kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin "bu ..... 'nın rengine bak, bu ..... ne renk") dikkat çekerek inceleteceğini yazar.					
21. Kavramın olumsuz örneğini göstermesine yönelik (Örneğin "hangi ..... kırmızı renkli değil göster" diyeceğini) soruyu soracağımı ve 1-2sn bekleyeceğini yazar.					
22. Öğrencinin doğru tepkisini (örneğin "öğretmen adayını eline öğrencinin gösterdiği olumsuz örneği alarak ve öğrenciye					

bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkli değil ya da bu .....’nın rengi kırmızı değil, .....’lardan rengi kırmızı olmayanı doğru harikasın sen diyeceğini (.....’lardan rengi kırmızı olmayanı doğru gösterdiğin için bir yıldız kazandın” diyeceğini.) pekiştireceğini yazar.					
23. Kontrol ettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı mı? değil mi? ” .... arkadaşımız doğru gösterdi mi” diyerek onaylatacağını yazar.					
24. Onaylayan öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “.....’nın kırmızı renkli olmayan ...’yı doğru gösterdiğini söylediniz bravo size (söyledikleri için 1 yıldız kazandınız” diyeceğini) diyeceğini yazar.					
25. İzlettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı değil” diyeceğini yazar.					
26. İzleyen öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “..... ‘yı çok güzel izlediler aferin size (izledikleri için bir yıldız kazandınız” diyeceğini) diyeceğini yazar.					
27. “Şimdi bir soru daha soracağım sıra kimdeydi acaba?” diyeceğini. 1-2. sn bekleyeceğini yazar.					
28. Sıra verilen öğrenci parmak kaldırmışsa hemen yanına giderek “ aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için aferin (bir yıldız kazandı) ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koyacağını yazar.					
29. Sıra verilen öğrenci parmak kaldırmamışsa 1-2. daha bekler parmak kaldıran diğer öğrencileri parmak kaldırdığı için pekiştireceğini. 1-2. sn bekleyeceğini. Öğrenci parmak kaldırırorsa hemen yanına giderek “aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için (bir yıldız kazandı) ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koyacağını yazar.					
30. Sıra verilen öğrenci parmak kaldırmamışsa 1-2. daha bekler parmak kaldıran diğer öğrencileri parmak kaldırdığı için pekiştireceğini. 1-2. sn bekleyeceğini. Yine öğrenci parmak kaldırmazsa öğrencinin yanına gider parmağından ya da kolundan tutarak parmağını kaldırmasını sağlayacağını. Sonra “aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için (bir yıldız kazandı) ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koyacağını yazar.					
31. Öğrenci <b>soruya tepkisiz kalırsa</b> , araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar edeceğini yazar.					
32. Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen tepkisiz kalıyorsa elindeki araçlarla sunu yapacağını ve sorusunu soracağını yazar.					
33. Öğrenci <b>yanlış tepki verirse</b> , elindeki araçlarla sunu yapacağını ve sorusunu soracağını yazar.					
34. Öğrenci <b>çelişkili tepkilerde bulunduğu</b> araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar					



edeceğini yazar.					
35. Araçların yerini değiştirerek araçları inceleyip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen çelişkili tepki veriyorsa elindeki araçlarla sunu yapacağını ve sorusunu soracağını yazar.					

36. Öğrenci yine <b>yanlış ya da çelişkili tepki verirse</b> aynı soruyu doğru yapan yanındaki arkadaşına soracağını, öğrencinin onları çalışırken izlemesini ve sonra tekrar kendisine sorulacağını söyleyerek, soruyu yanındaki arkadaşına soracağını. Daha sonra ilgili öğrenciye soruyu soracağını yazar.					
37. Öğrenci yine <b>yanlış ya da çelişkili tepki verirse</b> doğru olan tepkiye işaretle ipucu vereceğini. Öğrenci doğru tepki verdikten sonra araçların yerini değiştirip inceledikten sonra sorusunu tekrar soracağını yazar.					
38. Bütün öğrencilerle soru sorma işlemi bittikten sonra kavramın sunusu yapılan olumlu ve olumsuz örnekleri eline alacağını ve bütün öğrencilerin göz hizasından hızlıca geçirecek “elimdeki .....’ların rengine bakın” diyeceğini yazar.					
39. Sonra sınıfın ortasına geçerek “herkes elimdeki .....’lara baksın ve .....’lardan kırmızı renkte olanı parmaklarınızla işaret edin” diyeceğini yazar.					
40. Öğrenciler parmaklarıyla kırmızı renkte olan ...’yı işaret ettikten sonra, kırmızı renkte olan ...’yı öne doğru çıkartarak “evet bu ..... kırmızı renkte” der ve öğrencilerin isimlerini tek tek söyleyerek “kırmızı renkte olan ...’yı gösterdiğiniz için aferin size (kırmızı renkte olan ...’yı gösterdikleri için bir yıldız kazandılar)” diyeceğini yazar.					
41. Kırmızı renkte olan aracı sınıfın ortasındaki masanın bir kenarına (“bakın çocuklar ben kırmızı renkte olan bu .....’yı masanın bu kenarına koyuyorum” diyeceğini ve koyacağını) koyacağını yazar.					
42. Elindeki olumsuz örneği öğrencilerin göz hizasından hızlıca geçirecek “şimdi bu ...’nın rengine bakın” diyeceğini yazar.					
43 .....’nın rengine baksın, bu ...’nın rengi kırmızı mı değil mi? Söyleyin” diyeceğini yazar.					
44. Öğrenciler söyledikten ya da kafalarıyla onayladıktan sonra “evet bu .....’nın rengi kırmızı değil” der ve öğrencilerin isimlerini tek tek söyleyerek ve elindeki aracı göstererek “ bu .....’nın kırmızı renkte olmadığını doğru söylediniz harikasınız siz (doğru söyledikleri için bir yıldız kazandılar)” diyeceğini yazar.					
45. Kırmızı renkte olmayan aracı kırmızı renkte olan aracı koyduğu masanın diğer kenarına (“bakın çocuklar ben kırmızı renkte olmayan bu .....’ı da masanın bu kenarına koyuyorum” diyeceğini ve koyacağını) koyacağını yazar.					
46. Sınıfın ortasında ve masanın yanında durarak “..... şekilde çalışan kişiler bundan sonraki araçlarımızı gelip bu masaya koyabilirler” diyeceğini yazar.					
47. <b>İkinci araç setiyle</b> bütün öğrencilerle soru sorma işlemi bittikten sonra “evet bu araçlarla da işimiz bitti, acaba bunları kim gelip masaya koyacak bakalım” diyeceğini söyler.					
48. Sınıf kurallarına uygun davranan bir öğrenciyi (..... yerinde ... oturduğu..... yaptığı için şimdi araçları masaya koymak için gelsin” der) yanına çağıracağını yazar.					

49. Öğrenci yanına geldikten sonra sınıftaki diğer öğrencilerin de masayı en iyi görebileceği şekilde öğrenciyle karşılıklı durur ve diğer öğrencilere “..... sizler de ....’yı dikkatlice izleyin bakalım araçlarımızı masaya doğru şekilde koyabilecek mi?” diyeceğini yazar.					
50. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”)dikkat çekerek inceleteceğini yazar.					
51. Kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”)dikkat çekerek inceleteceğini yazar.					
52. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, elimdeki .....’lara bak kırmızı renkte olan ....’yı ya da rengi kırmızı olan ....’yı göster) soru soracağını ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.					
53. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin gösterdiği olumlu örneği öne doğru çıkararak ve öğrenciye bakarak “afirin bu ..... kırmızı renkte ya da bu ....’nın rengi kırmızı” diyeceğini) pekiştireceğini yazar.					
54. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştireceğini yazar.					
55. Masadaki araçları göstererek “şimdi de bunları inceleyelim” diyeceğini ve masadaki önce olumlu örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek (“bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) inceleteceğini. Sonra olumsuz örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek inceleteceğini yazar.					
56. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündeki ...’lara bak kırmızı renkte olan ...’yı ya da rengi kırmızı olan ...’yı göster) soru soracağını ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.					
57. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin gösterdiği olumlu örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “afirin bu .... kırmızı renkte ya da bu .....’nın rengi kırmızı” diyeceğini) pekiştireceğini yazar.					
58. Elindeki kavramın olumlu örneğini öğrenciye vererek “şimdi al bu kırmızı renkte olan ...’yı ve masadaki kırmızı renkte olan ...’nın altına koy” diyeceğini yazar.					
59. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin koyduğu olumlu örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “afirin sen kırmızı renkte olan .....’yı kırmızı renkte olan .....’nın altına koydun” diyeceğini) pekiştireceğini yazar.					
60. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştireceğini yazar.					
61. Sonra öğrencinin karşısına geçerek “elimdeki ....’nın rengine bak, bu ...’nın rengi kırmızı mı değil mi? Söyle” diyeceğini yazar.					
62. Öğrencinin doğru davranışını (olumuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “afirin bu .... kırmızı renkte değil ya da bu ...’nın rengi kırmızı değil” diyerek) pekiştireceğini yazar.					
63. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştireceğini yazar.					
64. Masadaki araçları göstererek “şimdi de bunları					

inceleyelim” diyeceğini ve masadaki önce olumlu örnekleri ilişkili niteliğine dikkat çekerek (“bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) inceleteceğini. Sonra olumsuz örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek inceleteceğini yazar.					
65. Kavramın olumsuz örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak hangisi kırmızı renkli değil göster) soru soracağını ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.					
66. Öğrencinin doğru davranışını (olumuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferrin bu ..... kırmızı renkli değil ya da bu ...’nın rengi kırmızı değil” der) pekiştireceğini yazar.					
67. Sınıftaki diğerr öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştireceğini yazar.					
68. Elindeki kavramın olumsuz örneğini öğrenciye vererek “şimdi al bu kırmızı renkli olmayan ....’yı ve masadaki kırmızı renkli olmayan .....’nın altına koy” diyeceğini yazar.					
69. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin koyduğu olumsuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferrin sen kırmızı renkli olmayan ...’yı kırmızı renkli olmayan ...’nın altına koydun” diyerek) pekiştireceğini yazar.					
70. Sınıftaki diğerr öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştireceğini yazar.					
71. Masadaki araçları sınıftaki diğerr öğrencilerin görebilecekleri şekilde durarak “bakın çocuklar ..... (olumlu örnekleri göstererek) kırmızı renkte olan ...’yı kırmızı renkte olan ...’nın altına, (olumsuz örnekleri göstererek) kırmızı renkli olmayan ...’yı da kırmızı renkli olmayan ...’nın altına koydu” diyeceğini ve bunun için iki yıldız kazandı” diyerek öğrenciye yerine geçmesini söyleyeceğini yazar.					
72. Sınıftaki diğerr öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştireceğini yazar.					
73. Sınıfın ortasında ve masanın yanında durarak “..... şekilde çalışan kişiler bundan sonraki araçlarımızı gelip bu masaya koyabilirler” diyeceğini yazar.					
<b>F. SINIFI KONTROL EDECEĞİNİ YAZAR</b>	<b>%100</b>				
1. Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini ..... Şeklinde kullanacağını yazar.					
2. Problem davranış çıktığında o davranışla ilgili davranış değiştirme yöntemini ..... şeklinde kullanacağını yazar.					
<b>G. ÖĞRETİM AMACINI DEĞERLENDİRECEĞİNİ YAZAR</b>	<b>%100</b>				
1. Öğretimde kullandığı sınıfın ortasındaki masada ya da sandalyede bulunan araçları kaldıracağını yazar					
2. Değerlendirme aracını öğrencilerden birisinin önüne dizeceğini yazar.					
3. Sınıftaki diğerr öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını izlemelerini söyleyeceğini yazar.					
4. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ...’nın rengine bak, bu .... ne renk”) dikkat çekerek inceleteceğini yazar.					
5. Kavramın olumsuz örneklerini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ...’nın rengine bak,					

bu .... ne renk”) dikkat çekerek inceleteceğini yazar.					
6. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak kırmızı renkte olan ..’yı ya da rengi kırmızı olan ....’yı göster) soru soracağını ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.					
7. Öğrencinin doğru tepkisini (örneğin “öğretmen adayı eline öğrencinin gösterdiği olumlu örneği alarak ve öğrenciye bakarak “aferin bu ... kırmızı renkte ya da bu ..’nın rengi kırmızı” diyerek) pekiştireceğini yazar.					
8. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştireceklerini yazar.					
9 Öğrenciler kavramın olumlu örneğini göstermeye yönelik $\frac{3}{4}$ ölçütünü karşılayınca değerlendirmeyi bitireceğini yazar.					
10. Öğrenci <b>soruya tepkisiz kalırsa</b> , araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar edeceğini yazar.					
11. Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen tepkisiz kalıyorsa elindeki değerlendirme araçlarıyla sunu yapacağını ve sorusunu soracağını. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yapacağını yazar.					
12. Öğrenci halen yanlış tepki veriyorsa değerlendirme araçlarıyla sunu yapacağını ve sorusunu soracağını. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yapacağını yazar.					
13. Öğrenci <b>çelişkili tepkilerde bulunduğu</b> araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar edeceğini yazar.					
14. Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen çelişkili tepki veriyorsa değerlendirme araçlarıyla sunu yapacağını ve sorusunu soracağını. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yapacağını yazar.					
<b>H. DERSİ (ÇALIŞMAYI) BİTİRECEĞİNİ YAZAR</b>	<b>%100</b>				
1. Öğrenilen kavramın ne olduğunu söyleyeceğini yazar					
2. Bundan sonraki derste ne öğrenileceğini söyleyeceğini yazar					
3. Öğrencilerin kazandıkları ödülleri ve neden kazandıklarını söyleyerek vereceğini yazar.					

**ÖĞRETİM SIRASINDA ÖĞRETMEN ADAYLARINDAKİ**  
**İLERLEMELERİN KAYDEDİLDİĞİ**  
**KAVRAM DERS ANLATMA KONTROL LİSTESİ**

**AÇIKLAMA:** Bu kavram ders anlatma kontrol listesi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesinin Amacı, Kapsamı, Kullanma Yönergesi ve Puanlaması yer almaktadır. İkinci bölümdeki Kayıt Çizelgesi ise Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesini Uygulayan Kişinin Adı ve Soyadı, Kavram Ders Anlatma Kontrol listesini Uygulama Tarihi, Uygulama Sayısı, Öğretmen Adayının Adı ve Soyadı, Ders Anlatma Becerilerinin Ana Yönergesi ve Ölçü Aracından oluşmaktadır.

**I. BÖLÜM**

**Amacı:** Bu ders anlatma kontrol listesinin amacı, öğretmen adayının açık anlatım yöntemine göre kavram ders anlatma düzeyini doğrudan gözlemlerle belirlemektir. Bu amaçla, öğretmen adayının kavram ders anlatma kontrol listesinin temel becerilerinde yer alan bildirimleri (ders ortamını düzenler, derse giriş yapar, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtır, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunar, sunuyu değerlendirir, sınıfı kontrol eder, öğretim amacını değerlendirir, dersi bitirir) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

**Kapsamı:** Kavram ders anlatma kontrol listesi, doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Kavram ders anlatma kontrol listesi temel becerilerden ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır.

Kavram ders anlatma kontrol listesi, dokuz temel beceriden (sırasıyla, ders ortamını düzenler, derse giriş yapar, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtır, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunar, sunuyu değerlendirir, sınıfı kontrol eder, öğretim amacını değerlendirir, dersi bitirir) oluşmaktadır. Bu temel becerilerin altında o temel becerisi gerçekleştirmeye yönelik bildirimleri bulunmaktadır. Buna göre “Ders Ortamını Düzenler” temel becerisi sekiz, “Derse Giriş Yapar” temel becerisi altı, “Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Tanıtır” temel becerisi dört, “Kavramın Olumlu Ve Olumsuz Örneklerini Sunar” temel becerisi beş, “Sunuyu Değerlendirir” temel becerisi yetmiş üç, “Sınıfı Kontrol Eder” temel becerisi iki, “Öğretim Amacını Değerlendirir” temel becerisi on dört, “Dersi Bitirir” temel becerisi ise üç bildirimden oluşmaktadır. Kavram ders anlatma kontrol listesi toplam olarak yüz on beş bildirimden oluşmuştur.

Kayıt çizelgesi bölümü, çoklu fırsat yöntemine göre bağımsız: B.sız (öğretmen adayının ilgili bildirim kendiliğinden yapması, işaret ipucu: İ.İ. (öğretmen adayının ilgili bildirimdeki davranışı işaret edildiğinde yapması), yönlendirici ipucu: Yön. (öğretmen adayının ilgili bildirimdeki davranışı nasıl yapacağı sorulduktan sonra yapması), sözel ipucu: S.İ. (öğretmen adayına ilgili bildirimdeki davranışı söylendiğinde yapması), işaret-sözel ipucu: S.İ-İ.İ. (öğretmen adayının ilgili bildirimdeki davranış söylenirken ve aynı zamanda işaret edildiğinde yapması), model olma: M.O. (öğretmen adayının ilgili bildirimdeki davranışı öğretim elemanını izlemesi istenilerek ve o bildirimdeki davranış yapılarak gösterildiğinde ve ne yapılacağı söylendiğinde yapması), fiziksel yardım: F.Y. (öğretmen adayına fiziksel olarak yardımda bulunularak o bildirimdeki davranışla ilgili pozisyonunun aldırılması ve bildirimdeki davranışın yaptırılması) ipuçlarının bulunduğu sütunlardan oluşmaktadır.

### **Kullanma Yönergesi:**

#### **A- Gözlemi Kayıt Etmeye Başlamadan Önce Yapılacaklar**

- Öğretmen adayı ders anlatımına başlamadan önce kayıt çizelgesindeki “uygulamacının adı ve soyadı” yazılı bölüme adınızı ve soyadınızı yazınız.
- “Uygulama tarihi” bölümüne gözlem yaptığınız günün tarihini yazınız.
- “Uygulama sayısı” bölümüne gözlem yaptığınız uygulamanın sayısını yazınız.
- “Öğretmen adayının adı, soyadı” bölümüne gözleyeceğiniz öğretmen adayının adını ve soyadını yazınız.
- Kavram ders anlatma kontrol listesinde bulunan temel becerileri ve temel becerilerde yer alan bildirimleri birkaç kez okuyunuz.
- Ölçü aracını uygulama sırasında yapılacaklar bölümünü birkaç kez okuyunuz
- Öğretmen adayı ders anlattığı sırada, sınıfta öğretmen adayına gerektiği durumlarda onaylama ve düzeltici geribildirimleri kolayca verebileceğiniz bir yere oturunuz.

#### **B- Gözlem Sırasında Yapılacaklar**

##### **8- Öğretim Yönergesi:**

- Öğretmen adayına, “Açık Anlatım Yöntemine Göre “A” Kavramını Sun” diyerek ana yönergeyi veriniz.

##### **9- Kayıt Etme Yönergesi:**

### a- Genel Kayıt Etme Yönergesi

- Öğretmen adayı der anlatırken, öğretmen adayının gerçekleştirdiği bildirimlerin karşısında yer alan ipucu sütunlarının altına “ √ ” işaretini koyunuz.

### b- İpuçlarına Göre Kayıt Etme Yönergesi

- Öğretmen adayı ders anlatırken, öğretmen adayının kendi başına tamamını gerçekleştirdiği temel becerisin karşısında yer alan bağımsız sütununun altına “ √ ” işaretini koyunuz.
- Eğer öğretmen adayı, bir temel becerideki kapsanılan davranışı hiç yapmamışsa öncelikle ilgili temel beceride kapsanılan davranışa yönelik işaret (işaret ipucu) ediniz.
- Öğretmen adayı, verdiğiniz işarete göre temel becerisi kapsayan davranışın tamamını yaptıysa ilgili temel becerisin karşısında yer alan ipucu sütununda “İ.İ.” sütununun altına “ √ ” işaretini koyunuz.
- Eğer öğretmen adayı, verdiğiniz işarete göre temel becerisi kapsayan davranışın tamamını hiç yapmadıysa o temel becerideki kapsanılan davranışa yönelik ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorunuz.
- Öğretmen adayı, sorduğunuz soruya göre temel becerisi kapsayan davranışın tamamını yaptıysa ilgili temel becerisin karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “ √ ” işaretini koyunuz.
- Öğretmen adayı, sorduğunuz soruya göre temel becerisi kapsayan davranışın tamamını hiç yapmadıysa o temel becerideki kapsanılan davranışla ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyleyiniz.
- Öğretmen adayı, o temel beceride kapsanılan davranışla ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yaptıysa ilgili temel becerisin karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “ √ ” işaretini koyunuz.
- Öğretmen adayı, o temel becerideki kapsanılan davranışla ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra;
  - o temel beceride kapsanılan davranışlarla ilgili olarak kendi başına yaptığı bildirimlerin karşısında yer alan “B.sız” sütununun altına “ √ ” işaretini koyunuz.



- her hangi bir bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa ilgili bildirimdeki davranışa yönelik işaret (işaret ipucu) ediniz.
- ilgili bildirimdeki davranışa yönelik işaret verildikten sonra bildirimdeki davranışı doğru yaparsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- verilen işarete göre bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa ilgili bildirimdeki davranışa yönelik ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorunuz.
- ilgili bildirimdeki davranışa yönelik ne yapılacağı sorulduktan sonra bildirimdeki davranışı doğru yaparsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- sorduğunuz soruya göre bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa o bildirimdeki davranış ile ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyleyiniz.
- bildirimdeki davranışla ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- bildirimdeki davranışla ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa o bildirimdeki davranışla ilgili ne yapacağını söylerken yapacağı şeyi işaret ediniz (Sözel İpucu-İşaret İpucu).
- bildirimdeki davranışla ilgili ne yapılacağını söylenerek işaret edilmesinden sonra söylerken işaret edilen bildirimdeki davranışın tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- bildirimdeki davranışla ilgili ne yapılacağını söylenerek işaret edilmesinden sonra bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa öğretmen adayının sizi izlemesini isteyiniz ve o bildirimdeki davranışı yaparak gösterip ve davranışı nasıl yapacağını söyleyiniz (Model Olma).

- bildirimdeki davranışla ilgili öğretmen adayının sizi izlemesini isteyip ve o bildirimdeki davranışı yaparak gösterip ve davranışı nasıl yapacağını söylediğinizde bildirimdeki davranışın tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “M.O.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- bildirimdeki davranışla ilgili öğretmen adayının sizi izlemesini isteyip ve o bildirimdeki davranışı yaparak gösterip ve davranışı nasıl yapacağını söylediğinizde bildirimdeki davranışın tamamını doğru bir şekilde yapmadıysa öğretmen adayına fiziksel olarak yardımda bulunarak o bildirimdeki davranışla ilgili pozisyonu aldirtın ve bildirim yaptırtın (Fiziksel Yardım). İlgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “F.Y.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.

**Puanlaması:**

Temel becerisin Adı	Öğretme Becerilerini Gerçekleştirme Yüzdesi
Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler	%100
Derse Giriş Yapar	%100
Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Tanıtır	%75
Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Sunar	%75
Sunuyu Değerlendirir	%75
Sınıfı Kontrol Eder	%75
Öğretim Amacını Değerlendirir	%75
Dersi (Çalışmayı) Bitirir	%100

Öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı bildirimlerin toplanıp, toplam bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) öğretmen adayının ders anlatma becerilerini gerçekleştirme yüzdesi bulunmuştur. Yine temel beceriler için öğretmen adayının her bir temel becerisi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı temel beceri bildirimlerinin toplanıp, toplam temel beceri bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) bulunmuştur. Öğretmen adayı yukarıdaki tabloya göre temel

becerilerden en az bu puanları almışsa kavrama ilişkin dersi anlatmada amacı gerçekleştirmiş sayılmıştır.



3-5 sn inceletir.								
6. “Çocuklar, bugün .....’lardan kırmızı renkte olanını göstermeyi öğrenmeye başlıyoruz hazır olun”, diyerek öğrencilerin dikkatini çeker.								
<b>C.KAVRAMIN OLUMLU VE OLUMSUZ ÖRNEKLERİNİ TANITIR</b>	<b>%100</b>							
1.. Kavramın olumlu örneğini eline alıp her bir öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek tanıtır.								
2. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin der ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız verir.								
3. Kavramın olumsuz örneğini eline alıp her bir öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek tanıtır								
4. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin der ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız verir.								
<b>D.KAVRAMIN OLUMLU VE OLUMSUZ ÖRNEKLERİNİ SUNAR</b>	<b>%100</b>							
1. Bir eline kavramın olumlu örneğini, diğer eline kavramın olumsuz örneğini alır								
2. Kavramın olumlu örneğini öne çıkararak ve her bir öğrenciye göstererek ilişkili niteliğine dikkat çekerek (Örneğin “bu .....’nın rengi kırmızı ya da bu ..... kırmızı renkli”) sunar.								
3. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin der ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız verir.								
4. Kavramın olumsuz örneğini öne çıkararak ve her bir öğrenciye göstererek (bu ....’nın rengi kırmızı değil ya da bu .....kırmızı renkli değil) sunar								
5. Araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin der ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız verir.								
<b>E. SUNUYU DEĞERLENDİRİR</b>	<b>%100</b>							
1. “Şimdi elimdeki ....’lara bakın. Bu								

...’lardan kırmızı renkli olanını kim gösterecek parmak kaldırsın” der .								
2. O sırada parmak kaldıran öğrencilerin isimlerini ve parmak kaldırdıklarını söyleyerek aferin der (yıldız verir).								
3. Parmak kaldırmayan öğrenci olursa diğer öğrencileri pekiştirdikten sonra yanına gider ve elinden tutarak öğrencinin parmağını kaldırır ve parmak kaldırdığını söyleyerek aferin der (yıldız verir).								
4. Soru sormaya önce sunulan amacı gerçekleştiren öğrenciyle başlar.								
5. Soru soracağı öğrencinin önüne kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini koyar.								
6. Sunulan amacı gerçekleştiren sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını kontrol etmelerini söyler.								
7. Sunulan amacı gerçekleştiremeyen sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını izlemelerini söyler.								
8. Soru sormaya geçmeden önce daha sonra hangi öğrenciye soru soracağını o öğrenciye (Can, sen bizi dikkatlice izliyorsun, Ayşe’den sonra sorumuzu sana soracağım, sıranı unutma!) söyler.								
9. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek inceletir								
10. Kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek inceletir								
11. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak kırmızı renkte olan .....’yı ya da rengi kırmızı olan ....’yı göster) soru sorar ve 1-2 sn bekler								
12. Öğrencinin doğru tepkisini pekiştirir (örneğin “öğretmen adayı eline öğrencinin gösterdiği olumlu örneği alarak ve öğrenciye bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkte ya da bu .....’nın rengi kırmızı, kırmızı renkte olan .....’yı doğru gösterdin harikasın sen der (kırmızı renkte olan .....’yı doğru gösterdiğin için bir yıldız kazandın” der).)								

13. Kontrol ettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı mı” .... arkadaşınız doğru gösterdi mi” diyerek onaylattırır.								
14. Onaylayan (başını evet anlamında sallayan ya da evet diyen vb) öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “.....’nın kırmızı renkte olan ...’yı doğru gösterdiğini söylediniz bravo size (söyledikleri için 1 yıldız kazandınız” der) der.								
15. İzlettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı” der.								
16. İzleyen öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “..... ‘yı çok güzel izlediler aferin size (izledikleri için bir yıldız” kazandınız” der) der.								
17. “Şimdi .....’ya bir soru daha soracağım, bakalım doğru gösterecek mi?” der.								
18. Olumlu ve olumsuz örneklerin yerini değiştirir.								
19. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”)dikkat çekerek inceletir								
20. Kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek inceletir								
21. Kavramın olumsuz örneğini göstermesine yönelik (Örneğin “hangi ..... kırmızı renkli değil göster” der) soruyu sorar ve 1-2sn bekler								
22. Öğrencinin doğru tepkisini pekiştirir (örneğin “öğretmen adayını eline öğrencinin gösterdiği olumsuz örneği alarak ve öğrenciye bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkli değil ya da bu .....’nın rengi kırmızı değil, .....’lardan rengi kırmızı olmayanı doğru harikası sen der (.....’lardan rengi kırmızı olmayanı doğru gösterdiğin için bir yıldız kazandın” der).)								
23. Kontrol ettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı mı? değil mi? ” .... arkadaşınız doğru gösterdi mi” diyerek onaylattırır.								

24. Onaylayan öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “.....’nın kırmızı renkli olmayan ...’yı doğru gösterdiğini söylediniz bravo size (söyledikleri için 1 yıldız kazandınız” der) der.								
25. İzlettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı değil” der.								
26. İzleyen öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “..... ‘yı çok güzel izlediler aferin size (izledikleri için bir yıldız” kazandınız” der) der.								
27. “Şimdi bir soru daha soracağım sıra kimdeydi acaba?” der. 1-2. sn bekler.								
28. Sıra verilen öğrenci parmak kaldırmışsa hemen yanına giderek “ aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için aferin (bir yıldız kazandı) ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koyar.								
29. Sıra verilen öğrenci parmak kaldırmamışsa 1-2. daha bekler parmak kaldıran diğer öğrencileri parmak kaldırdığı için pekiştirir. 1-2. sn bekler. Öğrenci parmak kaldırırsa hemen yanına giderek “aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için (bir yıldız kazandı) ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koyar.								
30. Sıra verilen öğrenci parmak kaldırmamışsa 1-2. daha bekler parmak kaldıran diğer öğrencileri parmak kaldırdığı için pekiştirir. 1-2. sn bekler. Yine öğrenci parmak kaldırmazsa öğrencinin yanına gider parmağından ya da kolundan tutarak parmağını kaldırmasını sağlar. Sonra “aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için (bir yıldız kazandı) ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koyar.								
31. Öğrenci <b>soruya tepkisiz kalırsa</b> , araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar eder.								
32. Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen tepkisiz kalıyorsa elindeki araçlarla sunu yapar ve sorusunu sorar.								
33. Öğrenci <b>yanlış tepki verirse</b> , elindeki araçlarla sunu yapar ve sorusunu sorar.								
34. Öğrenci <b>çelişkili tepkilerde</b>								



<b>bulduğunda</b> araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar eder.								
35. Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen çelişkili tepki veriyorsa elindeki araçlarla sunu yapar ve sorusunu sorar.								

36. Öğrenci yine <b>yanlış ya da çelişkili tepki verirse</b> aynı soruyu doğru yapan yanındaki arkadaşına soracağını, öğrencinin onları çalışırken izlemesini ve sonra tekrar kendisine sorulacağını söyleyerek, soruyu yanındaki arkadaşına sorar. Daha sonra ilgili öğrenciye soruyu sorar.								
37. Öğrenci yine <b>yanlış ya da çelişkili tepki verirse</b> doğru olan tepkiye işaretle ipucu verir. Öğrenci doğru tepki verdikten sonra araçların yerini değiştirip inceledikten sonra sorusunu tekrar sorar.								
38. Bütün öğrencilerle soru sorma işlemi bittikten sonra kavramın sunusu yapılan olumlu ve olumsuz örnekleri eline alır ve bütün öğrencilerin göz hizasından hızlıca geçirerek “elimdeki .....’ların rengine bakın” der.								
39. Sonra sınıfın ortasına geçerek “herkes elimdeki .....’lara baksın ve .....’lardan kırmızı renkte olanı parmaklarınızla işaret edin” der.								
40. Öğrenciler parmaklarıyla kırmızı renkte olan ...’yı işaret ettikten sonra, kırmızı renkte olan ...’yı öne doğru çıkartarak “evet bu ..... kırmızı renkte” der ve öğrencilerin isimlerini tek tek söyleyerek “kırmızı renkte olan ...’yı gösterdiğiniz için aferin size (kırmızı renkte olan ...’yı gösterdikleri için bir yıldız kazandılar)” der.								
41. Kırmızı renkte olan aracı sınıfın ortasındaki masanın bir kenarına (“bakın çocuklar ben kırmızı renkte olan bu .....’yı masanın bu kenarına koyuyorum” der ve koyar) koyar.								
42. Elindeki olumsuz örneği öğrencilerin göz hizasından hızlıca geçirerek “şimdi bu ...’nın rengine bakın” der.								
43 .....’nın rengine baksın, bu ...’nın rengi kırmızı mı değil mi? Söyleyin” der.								
44. Öğrenciler söyledikten ya da kafalarıyla onayladıktan sonra “evet bu ...’nın rengi kırmızı değil” der ve öğrencilerin isimlerini tek tek söyleyerek ve elindeki aracı göstererek “ bu .....’nın kırmızı renkte olmadığını doğru söylediniz harikasınız siz (doğru söyledikleri için bir yıldız kazandılar)” der.								
45. Kırmızı renkte olmayan aracı kırmızı renkte olan aracı koyduğu masanın diğer								

kenarına (“bakın çocuklar ben kırmızı renkte olmayan bu .....’ı da masanın bu kenarına koyuyorum” der ve koyar) koyar.								
46. Sınıfın ortasında ve masanın yanında durarak “..... şekilde çalışan kişiler bundan sonraki araçlarımızı gelip bu masaya koyabilirler” der.								
47. <b>İkinci araç setiyle</b> bütün öğrencilerle soru sorma işlemi bittikten sonra “evet bu araçlarla da işimiz bitti, acaba bunları kim gelip masaya koyacak bakalım” der.								
48. Sınıf kurallarına uygun davranan bir öğrenciyi (..... yerinde ... oturduğu..... yaptığı için şimdi araçları masaya koymak için gelsin” der) yanına çağırır.								
49. Öğrenci yanına geldikten sonra sınıftaki diğer öğrencilerin de masayı en iyi görebileceği şekilde öğrenciyle karşılıklı durur ve diğer öğrencilere “..... sizler de .....’yı dikkatlice izleyin bakalım araçlarımızı masaya doğru şekilde koyabilecek mi?” der.								
50. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”)dikkat çekerek inceletir.								
51. Kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”)dikkat çekerek inceletir.								
52. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, elimdeki .....’lara bak kırmızı renkte olan .....’yı ya da rengi kırmızı olan ....’yı göster) soru sorar ve 1-2 sn bekler.								
53. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin gösterdiği olumlu örneği öne doğru çıkararak ve öğrenciye bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkte ya da bu ....’nın rengi kırmızı” der) pekiştirir.								
54. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirir.								
55. Masadaki araçları göstererek “şimdi de bunları inceleyelim” der ve masadaki önce olumlu örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek (“bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) inceletir. Sonra olumsuz örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek inceletir.								
56. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündeki ...’lara bak kırmızı renkte olan ...’yı ya da								

renği kırmızı olan ...'yı göster) soru sorar ve 1-2 sn bekler.								
57. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin gösterdiği olumlu örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin bu .... kırmızı renkte ya da bu .....’nın rengi kırmızı” der) pekiştirir.								
58. Elindeki kavramın olumlu örneğini öğrenciye vererek “şimdi al bu kırmızı renkte olan ...'yı ve masadaki kırmızı renkte olan ...’nın altına koy” der.								
59. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin koyduğu olumlu örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin sen kırmızı renkte olan .....’yı kırmızı renkte olan .....’nın altına koydun” der) pekiştirir.								
60. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirir.								
61. Sonra öğrencinin karşısına geçerek “elimdeki ....’nın rengine bak, bu ...’nın rengi kırmızı mı değil mi? Söyle” der.								
62. Öğrencinin doğru davranışını (olumuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin bu .... kırmızı renkte değil ya da bu ...’nın rengi kırmızı değil” der) pekiştirir.								
63. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirir.								
64. Masadaki araçları göstererek “şimdi de bunları inceleyelim” der ve masadaki önce olumlu örnekleri ilişkili niteliğine dikkat çekerek (“bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”)inceletir. Sonra olumsuz örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek inceletir.								
65. Kavramın olumsuz örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak hangisi kırmızı renkli değil göster) soru sorar ve 1-2 sn bekler.								
66. Öğrencinin doğru davranışını (olumuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkli değil ya da bu ...’nın rengi kırmızı değil” der) pekiştirir.								
67. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirir.								
68. Elindeki kavramın olumsuz örneğini öğrenciye vererek “şimdi al bu kırmızı renkli olmayan ...'yı ve masadaki kırmızı renkli olmayan .....’nın altına koy” der.								
69. Öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin koyduğu olumsuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin								

sen kırmızı renkli olmayan ...'yı kırmızı renkli olmayan ...'nın altına koydu" der) pekiştirir.								
70. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirir.								
71. Masadaki araçları sınıftaki diğer öğrencilerin görebilecekleri şekilde durarak “ bakın çocuklar ..... (olumlu örnekleri göstererek) kırmızı renkte olan ...’yı kırmızı renkte olan ...’nın altına, (olumsuz örnekleri göstererek) kırmızı renkli olmayan ...’yı da kırmızı renkli olmayan ...’nın altına koydu” der ve bunun için iki yıldız kazandı” diyerek öğrenciye yerine geçmesini söyler.								
72. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirir.								
73. Sınıfın ortasında ve masanın yanında durarak “..... şekilde çalışan kişiler bundan sonraki araçlarımızı gelip bu masaya koyabilirler” der.								
<b>F. SINIFI KONTROL EDER</b>	<b>%100</b>							
1. Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini kullanır.								
2. Problem davranış çıktığında o davranışla ilgili davranış değiştirme yöntemini kullanır.								
<b>G. ÖĞRETİM AMACINI DEĞERLENDİRİR</b>	<b>%100</b>							
1. Öğretimde kullandığı sınıfın ortasındaki masada ya da sandalyede bulunan araçları kaldırır								
2. Değerlendirme aracını öğrencilerden birisinin önüne dizer.								
3. Sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını izlemelerini söyler.								
4. Kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ...’nın rengine bak, bu .... ne renk”) dikkat çekerek inceletir.								
5. Kavramın olumsuz örneklerini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ...’nın rengine bak, bu .... ne renk”) dikkat çekerek inceletir								
6. Kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak kırmızı renkte olan ..’yı ya da rengi kırmızı olan ....’yı göster) soru sorar ve 1-2 sn bekler.								
7. Öğrencinin doğru tepkisini pekiştirir (örneğin “öğretmen adayı eline öğrencinin gösterdiği olumlu örneği alarak ve öğrenciye bakarak “aferrin bu ... kırmızı								

renkte ya da bu ..'nın rengi kırmızı" der).								
8. Sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirir.								
9 Öğrenciler kavramın olumlu örneğini göstermeye yönelik $\frac{3}{4}$ ölçütünü karşılayınca değerlendirmeyi bitirir.								
10. Öğrenci <b>soruya tepkisiz kalırsa</b> , araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar eder.								
11. Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen tepkisiz kalıyorsa elindeki değerlendirme araçlarıyla sunu yapar ve sorusunu sorar. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yapar.								
12. Öğrenci halen yanlış tepki veriyorsa değerlendirme araçlarıyla sunu yapar ve sorusunu sorar. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yapar.								
13. Öğrenci <b>çelişkili tepkilerde bulunduğu</b> araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar eder.								
14. Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen çelişkili tepki veriyorsa değerlendirme araçlarıyla sunu yapar ve sorusunu sorar. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yapar.								
<b>H. DERSİ (ÇALIŞMAYI) BİTİRİR</b>	<b>%100</b>							
1. Öğrenilen kavramın ne olduğunu söyler								
2. Bundan sonraki derste ne öğrenileceğini söyler								
3.Öğrencilerin kazandıkları ödülleri ve neden kazandıklarını söyleyerek verir.								

## **Ek-2.2**

### **Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Beceri Öğretme Becerileri Kontrol Listeleri**

**Ek-2.2.1 Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Beceri Ders Planı Yazma  
Kontrol Listesi**

**Ek-2.2.2 Öğretim Sırasında İlerlemelerin Kaydedileceği Beceri Ders Anlatma Kontrol  
Listesi**

**ÖĞRETİM SIRASINDA ÖĞRETMEN ADAYLARINDAKİ**  
**İLERLEMELERİN KAYDEDİLDİĞİ**  
**BECERİ DERS PLANI YAZMA KONTROL LİSTESİ**

**AÇIKLAMA:** Bu beceri ders planı yazma kontrol listesi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Beceri Ders Planı Yazma Kontrol listesinin Amacı, Kapsamı, Kullanma Yönergesi ve Puanlaması yer almaktadır. İkinci bölümdeki Kayıt Çizelgesi ise Beceri Ders Planı Yazma Kontrol listesini Uygulayan Kişinin Adı ve Soyadı, Beceri Ders Planı Yazma Kontrol listesini Uygulama Tarihi, Uygulama Sayısı, Öğretmen Adayının Adı ve Soyadı, Ders Planı Yazma Becerilerinin Ana Yönergesi ve Ölçü Aracından oluşmaktadır.

**I. BÖLÜM**

**Amacı:** Bu ders planı yazma kontrol listesinin amacı, öğretmen adayının, çoklu fırsat yöntemine göre yapabildikleri belirlenen öğrencilere “ipucunun verilmesi ve sistematik olarak geri çekilmesi işlem sürecine” göre beceri ders planı yazma düzeyini doğrudan gözlemle belirlemektir. Bu amaçla, öğretmen adayının beceri ders planı yazma kontrol listesinin alt ölçeklerinde yer alan bildirimleri (ders ortamını düzenleyeceğini yazar, ders (çalışma) sırasında kullanılacak ipuçlarının geri çekimini yazar, derse giriş yapacağını yazar, öğretim yapacağını yazar, sınıfını kontrol edeceğini yazar, amacı değerlendireceğini yazar, dersi bitireceğini yazar) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

**Kapsamı:** Beceri ders planı yazma kontrol listesi, doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Beceri ders planı yazma kontrol listesi alt ölçeklerden ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır.

Beceri ders planı yazma kontrol listesi, yedi temel beceriden (sırasıyla, ders ortamını düzenleyeceğini yazar, ders (çalışma) sırasında kullanılacak ipuçlarının geri çekimini yazar, derse giriş yapacağını yazar, öğretim yapacağını yazar, sınıfını kontrol edeceğini yazar, amacı değerlendireceğini yazar, dersi bitireceğini yazar) oluşmaktadır. Bu temel becerilerin altında o temel becerisi gerçekleştirmeye yönelik bildirimler bulunmaktadır. Buna göre “Ders Ortamını Düzenleyeceğini Yazar” temel becerisi sekiz, “Ders (Çalışma) Sırasında Kullanılacak İpuçlarının Geri Çekimini Yazar” temel becerisi on iki, “Derse Giriş Yapacağını Yazar” temel becerisi yedi, “Öğretim Yapacağını Yazar” temel becerisi otuz sekiz, “Sınıfı Kontrol Edeceğini Yazar” temel becerisi iki, “Amaç Değerlendireceğini Yazar” temel



becerisi üç, “Dersi Bitireceğini Yazar” temel becerisi ise dört bildirimden oluşmaktadır. Beceri ders planı yazma kontrol listesi toplam olarak yetmiş dört bildirimden oluşmuştur.

Kayıt çizelgesi bölümü, çoklu fırsat yöntemine göre bağımsız: çoklu fırsat yöntemine göre bağımsız: B.sız (öğretmen adayının ilgili bildirim kendiliğinden yapması), yönlendirici ipucu: Yön. (öğretmen adayına ilgili bildirim nasıl yapacağı sorulduktan sonra yazması), sözel ipucu: S.İ. (öğretmen adayına ilgili bildirim söylendiğinde yazması), model olma: M.O. (öğretmen adayının ilgili bildirim öğretim elemanını izlemesi istenilerek ve o bildirimde ne yapılacağını söylenerek ve yaparak gösterildiğinde yapması) ipuçlarının bulunduğu sütunlardan oluşmaktadır.

### **Kullanma Yönergesi:**

#### **A- İncelemeyi Kayıt Etmeye Başlamadan Önce Yapılacaklar**

- Öğretmen adayı ders planını yazmadan önce kayıt çizelgesindeki “uygulamacının adı ve soyadı” yazılı bölüme adınızı ve soyadınızı yazınız.
- “Uygulama tarihi” bölümüne ders planını incelediğiniz günün tarihini yazınız.
- “Uygulama sayısı” bölümüne ders planını inceleme sayısını yazınız.
- “Öğretmen adayının adı, soyadı” bölümüne ders planını inceleyeceğiniz öğretmen adayının adını ve soyadını yazınız.
- Beceri ders planı yazma kontrol listesinde bulunan temel becerileri ve temel becerilerde yer alan bildirimleri birkaç kez okuyunuz.
- Ölçü aracını uygulama sırasında yapılacaklar bölümünü birkaç kez okuyunuz
- Öğretmen adayı ders planını yazdıktan sonra, öğretmen adayının yazdığı ders planını birlikte inceleyiniz.

#### **B- İnceleme Sırasında Yapılacaklar,**

##### **10- Kayıt Etme Yönergesi:**

**11-** Öğretmen adayının, ders planına bakarak, öğretmen adayının kendi başına yazdığı bildirimlerin karşısında yer alan bağımsız sütununun altına “√” işaretini koyunuz.

**12-** Eğer öğretmen adayı, bir temel beceride kapsanan davranışı hiç yazmamışsa o alt ölçekteki kapsanan davranışa yönelik ne yazılacağını (yönlendirici ipucu) sorunuz.

- 13-** Öğretmen adayı, sorduğunuz soruya göre temel beceriyi kapsayan davranışın tamamını yazarsa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- 14-** Öğretmen adayı, sorduğunuz soruya göre temel becerisi kapsayan davranışın tamamını hiç yazmadıysa o temel beceride kapsanılan davranışla ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyleyiniz.
- 15-** Öğretmen adayı, o temel beceride kapsanılan davranışla ilgili ne yazılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yazarsa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- 16-** Öğretmen adayı, o temel becerideki kapsanılan davranışla ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra;
- o temel beceride kapsanılan davranışlarla ilgili olarak kendi başına yazdığı bildirimlerin karşısında yer alan “B.sız” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
  - her hangi bir bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yazmış ya da hiç yazmamışsa ilgili bildirimdeki davranışa yönelik ne yazılacağını (yönlendirici ipucu) sorunuz.
  - ilgili bildirimdeki davranışa yönelik ne yazılacağı sorulduktan sonra bildirimdeki davranışı doğru yazarsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
  - sorduğunuz soruya göre bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yazmış ya da hiç yazmamışsa o bildirimdeki davranış ile ilgili ne yazacağını (Sözel İpucu) söyleyiniz.
  - bildirimdeki davranışla ilgili ne yazılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yazdıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
  - bildirimdeki davranışla ilgili ne yazılacağını söylenmesinden sonra bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yazmış ya da hiç yazmamışsa öğretmen adayının sizi izlemesini isteyiniz ve o bildirimdeki davranışı yaparak gösterip ve davranışı nasıl yazacağını söyleyiniz (Model Olma).
  - bildirimdeki davranışla ilgili öğretmen adayının sizi izlemesini isteyip ve o bildirimdeki davranışı yaparak gösterip ve davranışı nasıl yapacağını

söylediğinizde bildirimdeki davranışın tamamını yazdıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “M.O.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.

**Puanlaması:**

<b>Temel Becerinin Adı</b>	<b>Ders Planı Yazma Becerilerini Gerçekleştirme Yüzdesi</b>
Ders (Çalışma) Ortamını Düzenleyeceğini Yazar	%100
Derse Giriş Yapacağını Yazar	%100
Öğretim Yapacağını Yazar	%75
Sınıfı Kontrol Edeceğini Yazar	%75
Ders (Çalışma) Sırasında Kullanılacak İpuçlarının Geri Çekimini Yazar	%75
Değerlendirme Yapacağını Yazar	%75
Dersi (Çalışmayı) Bitireceğini Yazar	%100

Öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı bildirimlerin toplanıp, toplam bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) öğretmen adayının ders planı yazma becerilerini gerçekleştirme yüzdesi bulunmuştur. Yine temel beceriler için öğretmen adayının her bir temel beceriyi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı temel beceri bildirimlerinin toplanıp, toplam temel beceri bildirimi sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) bulunmuştur. Öğretmen adayı yukarıdaki tabloya göre temel becerilerden en az bu puanları almışsa beceri ders planı yazmada amacı gerçekleştirmiş sayılmıştır.

## II. BÖLÜM

### KAYIT ÇİZELGESİ

Uygulamacının adı, soyadı:

Uygulama Tarihi:

Öğretmen adayının adı, soyadı:

Uygulama Sayısı:

<b>ANA YÖNERGE</b>						
<b>ÇOKLU FIRSAT YÖNTEMİNE GÖRE YAPABİLDİKLERİ BELİRLenen ÖĞRENCİLERE “İPUCUNUN VERİLMESİ VE SİSTEMATİK OLARAK GERİ ÇEKİLMESİ İŞLEM SÜRECİNE” GÖRE “A” BECERİSİNİN DERS PLANINI YAZAR</b>						
<b>BİLDİRİMLER</b>	<b>Ölçüt</b>	<b>B.sız</b>	<b>Yön.</b>	<b>S.İ.</b>	<b>M.O.</b>	
<b>A-DERS (ÇALIŞMA) ORTAMINI DÜZENLEYECEĞİNİ YAZAR</b>	<b>%100</b>					
1- Sınıfın ışık durumunu ayarlayacağını yazar.						
2- Sınıfın havalandırmasını yapacağını yazar.						
3- Çalışma ile ilgili olmayan sınıftaki uyanları ortamdaki kaldıracağını yazar.						
4- Çalışmada kendisinin kullanacağı araç-gereçleri ve yedek araç-gereçleri öğretmen masasına koyacağını yazar.						
5- Her bir öğrencinin sırasının arasından bir kişi geçebilecek genişlikte sıraların arasını açacağını yazar						
6- Öğrencileri yarım ay biçiminde oturtacağını yazar ve çizer.						
7- Yapabildikleri benzer olan öğrencileri birbirlerine yakın oturtacağını yazar.						
8- Bir araya gelince problem davranış gösteren çocukları birbirine uzak oturtacağını yazar.						
9- Her bir öğrenci için becerinin yapılmasında kullanılan araç- gereçleri öğrencinin kullandığı elini dikkate alarak öğrencinin masasına yerleştireceğini yazar.						
<b>B- DERSE (ÇALIŞMAYA) GİRİŞ YAPACAĞINI YAZAR</b>	<b>%100</b>					
1- Çalışılacak konunun adını söyleyeceğini yazar						
2- Çalışmada uyulması gereken kuralları ..... şeklinde açıklayacağını yazar						
3- Çalışma içinde ve çalışma sonunda verilecek ödülleri ..... şeklinde açıklayacağını yazar						
4- Öğrencilere şimdiye kadar uydukları kuralları ve böyle devam ederse ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyleyeceğini. (DSP kullanılıyorsa yıldızlarına bakacağını ve yıldızları artmışsa bunları sayıp tahtanın bir köşesine yazacağını ve bu yıldızlarına ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyleyeceğini) yazar.						
5- Her öğrenciye masasındaki araçları tek tek göstererek						

“bu senin, çalışma sırasında sen bu ....yı kullanacaksın” diyeceğini yazar.					
6- Çalışma sırasında kullanılacak araç gereçleri tek tek göstermelerini ..... şeklinde isteyeceğini yazar.					
7- “Çocuklar, bugün .....’yı yapmayı öğrenmeye başlıyoruz hazır olun”, diyerek öğrencilerin dikkatini çekeceğini yazar.					
<b>C- ÖĞRETİM YAPACAĞINI YAZAR</b>	<b>%100</b>				
1- Bütün öğrencilere ana yönergeyi ..... şeklinde vereceğini yazar					
2- Beklemesi gereken öğrencilere sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.					
3- İlk basamaklardaki amacı gerçekleştiren öğrencilerin basamağı yapmalarını yanlarına giderek kontrol edeceğini yazar.					
4- Öğrenciler davranışı yaptıklarında öğrencilerin isimlerini söyleyerek ve yaptıkları davranışı betimleyerek yıldız vererek pekiştireceğini yazar.					
5- Sessizce beklemelerini söylediği sınıftaki diğer öğrencilerin de isimlerini söyleyerek bekleme davranışlarını betimleyerek (yıldız vererek) pekiştireceğini yazar.					
6- Beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.					
<b>SÖZEL İPUCU VERECEĞİNİ YAZAR</b>					
17- Sözel ipucu vermesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek sözel ipucu vereceğini yazar.					
18- Amaçta yazıldığı şekliyle sözel ipucunu vereceğini ve 1-2sn bekleyeceğini yazar.					
19- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” diyerek) pekiştireceğini yazar.					
20- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyleyeceğini yazar.					
21- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştireceğini yazar.					
12- Sözel ipucu verilmesi gereken öğrencilerle çalışma bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.					
<b>İŞARET İPUCU VERECEĞİNİ YAZAR</b>					
13- İşaret ipucu ve sözel ipucunu birlikte vermesi					

gereken öğrencinin karşısına geçerek işaret ipucu vereceğini yazar.					
14- İşaret ipucunu verirken sözel ipucunun içinde yer alan nesnelere göstererek işaret ipucu vereceğini ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.					
21- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” der) pekiştireceğini yazar.					
22- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyleyeceğini yazar.					
23- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştireceğini yazar.					
18- İşaret ipucu verilmesi gereken öğrencilerle çalışma bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.					
<b>MODEL OLMAYI YAZAR</b>					
39- Kendi araçlarını alacağını yazar.					
40- Model olacağı öğrencinin kullandığı eli tarafına geçeceğini yazar.					
41- Öğrencinin pozisyonunu bir önceki eski pozisyonuna getireceğini yazar.					
42- Kendisi de öğrencinin pozisyonunu alacağını yazar					
43- Öğrenciye kendisini izlemesini söyleyeceğini yazar.					
44- Öğrenci ona bakmaya başlayınca yaptığı şeyi açıklayarak yapacağını ve pozisyonunu bozmadan öğrencinin de yapmasına yönelik sözel ipucu vereceğini ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.					
45- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” diyerek) pekiştireceğini yazar.					
46- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyleyeceğini yazar.					
47- Kendi araçlarını öğrencinin masasından alacağını ve öğretmen masasına koyacağını yazar.					
48- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştireceğini yazar.					
29- Model olunması gereken öğrenci(ler)le çalışma					

bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.					
<b>FİZİKSEL YARDIM YAPACAĞINI YAZAR</b>					
40- Öğrencinin yanına giderek hafif çaprazına ya da arkasına geçeceğini yazar.					
41- Basamağın özelliğine göre tutması gereken uzvundan tutar ve ilgili basamağın sözel ipucunu vererek hareketi yaptıracağını yazar.					
42- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” diyerek) pekiştireceğini yazar.					
43- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyleyeceğini yazar.					
44- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştireceğini yazar.					
35- Öğrencilerin tümü verilen bir ipucuyla beceri basamağını yaptıktan sonra 1-2 sn içinde diğer basamağın ipucunu vereceğini yazar.					
36- Öğrencinin beceriyi yapmaya devam etmesini sağlamada beceri basamağının özelliğine uygun olarak ana yönergeyi, temel beceri basamağını, ya da hatırlatıcıları (.... yaptın şimdi ne yapacaksın gibi) kullanacağını yazar.					
37- İpucu öğrenciye öğretim sırasında verildiğinde öğrenci yapmazsa öğrencinin o andaki durumuna göre eski pozisyonunu aldırıp ipucunun özelliğine göre kendisini dinlemesini ya da kendisine bakmasını söyleyerek aynı ipucunu tekrar vereceğini söyleyeceğini yazar.					
38- Öğrenciye ipucu verdikten sonra öğrenci yanlış yapmaya başlarsa ya da öğretmenin devam etmemesini istediği basamakları yapmaya başlaması durumunda öğrenciyi durduracağını ve eski pozisyonuna getireceğini yazar.					
<b>D- SINIFI KONTROL EDECEĞİNİ YAZAR</b>					
1. Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini ..... şeklinde kullanacağını yazar.					
2. Problem davranış çıktığında o davranışla ilgili davranış değiştirme yöntemini .... Şeklinde kullanacağını yazar.					

<b>E- DERS (ÇALIŞMA) SIRASINDA KULLANILACAK İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZAR</b>	<b>%100</b>				
<b>SÖZEL İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZAR</b>					
1- Birinci öğretim sürecinde kullanılacak sözel ipuçlarını yazar					
2- İkinci öğretim sürecinde kullanılacak sözel ipuçlarını yazar					
3- Üçüncü öğretim sürecinde kullanılacak sözel ipuçlarını yazar					
<b>İŞARET İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZAR</b>					
4- Birinci öğretim sürecinde kullanılacak işaret ipuçlarını yazar					
5- İkinci öğretim sürecinde kullanılacak işaret ipuçlarını yazar					
6- Üçüncü öğretim sürecinde kullanılacak işaret ipuçlarını yazar					
<b>MODEL OLMA İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZAR</b>					
7- Birinci öğretim sürecinde kullanılacak model olma ipuçlarını yazar					
8- İkinci öğretim sürecinde kullanılacak model olma ipuçlarını yazar					
9- Üçüncü öğretim sürecinde kullanılacak model olma ipuçlarını yazar					
<b>FİZİKSEL YARDIM İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZAR</b>					
10- Birinci öğretim sürecinde kullanılacak fiziksel yardım ipuçlarını yazar					
11- İkinci öğretim sürecinde kullanılacak fiziksel yardım ipuçlarını yazar					
12- Üçüncü öğretim sürecinde kullanılacak fiziksel yardım ipuçlarını yazar					
<b>F- DEĞERLENDİRME YAPACAĞINI YAZAR</b>					
1- Tek fırsat yöntemine göre değerlendirme yapacağını yazar.					
2- Değerlendirme sırasında bazı beceri basamaklarını yapamayan ya da yanlış yapan öğrenciler için, önce öğrencinin yanına giderek ve hatırlatıcılarda (..... Yaptın şimdi ne yapacaksın gibi) bulunacağını yazar					
3- Öğrenci, hatırlatıcıyla yapamazsa bir önceki (son) öğretim sürecinin ipucunu vereceğini yazar.					
<b>G- DERSİ (ÇALIŞMAYI) BİTİRECEĞİNİ YAZAR</b>					
1- Bugünkü çalışmamız bitti diyerek öğrencilerin elinde araç varsa bunları alacağını ya da masaya koydurtacağını yazar.					
2- Öğrenilen becerinin ne olduğunu söyleyeceğini yazar.					
3- Bundan sonraki derste ne öğrenileceğinin söyleyeceğini yazar					
4- Öğrencilerin kazandıkları ödülleri ve neden kazandıklarını söyleyerek vereceğini yazar.					



**ÖĞRETİM SIRASINDA ÖĞRETMEN ADAYLARINDAKİ**  
**İLERLEMELERİN KAYDEDİLDİĞİ**  
**BECERİ DERS ANLATMA KONTROL LİSTESİ**

**AÇIKLAMA:** Bu beceri ders anlatma kontrol listesi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesinin Amacı, Kapsamı, Kullanma Yönergesi ve Puanlaması yer almaktadır. İkinci bölümdeki Kayıt Çizelgesi ise Beceri Ders Anlatma Kontrol listesini Uygulayan Kişinin Adı ve Soyadı, Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesini Uygulama Tarihi, Uygulama Sayısı, Öğretmen Adayının Adı ve Soyadı, Ders Anlatma Becerilerinin Ana Yönergesi ve Ölçü Aracından oluşmaktadır.

**I. BÖLÜM**

**Amacı:** Bu ders anlatma kontrol listesinin amacı, öğretmen adayının çoklu fırsat yöntemine göre yapabildikleri belirlenen öğrencilere “ipucunun verilmesi ve sistematik olarak geri çekilmesi işlem sürecine” göre beceri ders anlatma düzeyini doğrudan gözlemle belirlemektir. Bu amaçla, öğretmen adayının beceri ders anlatma kontrol listesinin temel becerilerinde yer alan bildirimleri (ders ortamını düzenler, derse giriş yapar, öğretim yapar, sınıfını kontrol eder, amacı değerlendirir, dersi bitirir) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

**Kapsamı:** Beceri ders anlatma kontrol listesi, doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Beceri ders anlatma kontrol listesi temel becerilerden ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır.

Beceri ders anlatma kontrol listesi, altı temel beceriden (sırasıyla, ders ortamını düzenler, derse giriş yapar, öğretim yapar, sınıfı kontrol eder, amacı değerlendirir, dersi bitirir) oluşmaktadır. Bu temel becerilerin altında o temel beceriyi gerçekleştirmeye yönelik bildirimleri bulunmaktadır. Buna göre “Ders Ortamını Hazırlar” temel becerisi dokuz, “Derse Giriş Yapar” temel becerisi yedi, “Öğretim Yapar” temel becerisi otuz sekiz, “Sınıfı Kontrol Eder” temel becerisi iki, “Amacı Değerlendirir” temel becerisi üç, “Dersi Bitirir” temel becerisi ise dört bildirimden oluşmaktadır. Beceri ders anlatma kontrol listesi toplam olarak altmış üç bildirimden oluşmuştur.

Kayıt çizelgesi bölümü, çoklu fırsat yöntemine göre bağımsız: B.sız (öğretmen adayının ilgili bildirim kendiliğinden yapması, işaret ipucu: İ.İ. (öğretmen adayının ilgili bildirimdeki davranışı işaret edildiğinde yapması), yönlendirici ipucu: Yön. (öğretmen

adayının ilgili bildirimdeki davranışı nasıl yapacağı sorulduktan sonra yapması), sözel ipucu: S.İ. (öğretmen adayına ilgili bildirimdeki davranışı söylendiğinde yapması), işaret-sözel ipucu: S.İ-İ.İ. (öğretmen adayının ilgili bildirimdeki davranış söylenirken ve aynı zamanda işaret edildiğinde yapması), model olma: M.O. (öğretmen adayının ilgili bildirimdeki davranışı öğretim elemanını izlemesi istenilerek ve o bildirimdeki davranış yapılarak gösterildiğinde ve ne yapılacağı söylendiğinde yapması), fiziksel yardım: F.Y. (öğretmen adayına fiziksel olarak yardımda bulunularak o bildirimdeki davranışla ilgili pozisyonunun aldırılması ve bildirimdeki davranışın yaptırılması) ipuçlarının bulunduğu sütunlardan oluşmaktadır.

### **Kullanma Yönergesi:**

#### **A- Gözlemi Kayıt Etmeye Başlamadan Önce Yapılacaklar**

- Öğretmen adayı ders anlatımına başlamadan önce kayıt çizelgesindeki “uygulamacının adı ve soyadı” yazılı bölüme adınızı ve soyadınızı yazınız.
- “Uygulama tarihi” bölümüne gözlem yaptığınız günün tarihini yazınız.
- “Uygulama sayısı” bölümüne gözlem yaptığınız uygulamanın sayısını yazınız.
- “Öğretmen adayının adı, soyadı” bölümüne gözleyeceğiniz öğretmen adayının adını ve soyadını yazınız.
- Beceri ders anlatma kontrol listesinde bulunan temel becerileri ve temel becerilerde yer alan bildirimleri birkaç kez okuyunuz.
- Ölçü aracını uygulama sırasında yapılacaklar bölümünü birkaç kez okuyunuz
- Öğretmen adayı ders anlattığı sırada, sınıfta öğretmen adayına gerektiği durumlarda onaylama ve düzeltici geribildirimleri kolayca verebileceğiniz bir yere oturunuz.

#### **B- Gözlem Sırasında Yapılacaklar**

##### **17- Öğretim Yönergesi:**

- Öğretmen adayına, “Çoklu Fırsat Yöntemine Göre Yapabildikleri Belirlenen Öğrencilere “İpucunun Verilmesi Ve Sistemik Olarak Geri Çekilmesi İşlem Sürecine” Göre “A” Becerisini Sun” diyerek ana yönergeyi veriniz.

##### **18- Kayıt Etme Yönergesi:**

###### **a- Genel Kayıt Etme Yönergesi**

- Öğretmen adayı ders anlatırken, öğretmen adayının gerçekleştirdiği bildirimlerin karşısında yer alan ipucu sütunlarının altına “√” işaretini koyunuz.

#### **b- İpuçlarına Göre Kayıt Etme Yönergesi**

- Öğretmen adayı ders anlatırken, öğretmen adayının kendi başına tamamını gerçekleştirdiği temel becerisin karşısında yer alan bağımsız sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- Eğer öğretmen adayı, bir temel becerideki kapsanılan davranışı hiç yapmamışsa öncelikle ilgili temel beceride kapsanılan davranışa yönelik işaret (işaret ipucu) ediniz.
- Öğretmen adayı, verdiğiniz işarete göre temel becerisi kapsayan davranışın tamamını yaptıysa ilgili temel becerisin karşısında yer alan ipucu sütununda “İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- Eğer öğretmen adayı, verdiğiniz işarete göre temel becerisi kapsayan davranışın tamamını hiç yapmadıysa o temel becerideki kapsanılan davranışa yönelik ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorunuz.
- Öğretmen adayı, sorduğunuz soruya göre temel becerisi kapsayan davranışın tamamını yaptıysa ilgili temel becerisin karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- Öğretmen adayı, sorduğunuz soruya göre temel becerisi kapsayan davranışın tamamını hiç yapmadıysa o temel becerideki kapsanılan davranışla ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyleyiniz.
- Öğretmen adayı, o temel beceride kapsanılan davranışla ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yaptıysa ilgili temel becerisin karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- Öğretmen adayı, o temel becerideki kapsanılan davranışla ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra;
  - o temel beceride kapsanılan davranışlarla ilgili olarak kendi başına yaptığı bildirimlerin karşısında yer alan “B.sız” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.

- her hangi bir bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa ilgili bildirimdeki davranışa yönelik işaret (işaret ipucu) ediniz.
- ilgili bildirimdeki davranışa yönelik işaret verildikten sonra bildirimdeki davranışı doğru yaparsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- verilen işarete göre bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa ilgili bildirimdeki davranışa yönelik ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorunuz.
- ilgili bildirimdeki davranışa yönelik ne yapılacağı sorulduktan sonra bildirimdeki davranışı doğru yaparsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- sorduğunuz soruya göre bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa o bildirimdeki davranış ile ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyleyiniz.
- bildirimdeki davranışla ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- bildirimdeki davranışla ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa o bildirimdeki davranışla ilgili ne yapacağını söylerken yapacağı şeyi işaret ediniz (Sözel İpucu-İşaret İpucu).
- bildirimdeki davranışla ilgili ne yapılacağını söylenerek işaret edilmesinden sonra söylerken işaret edilen bildirimdeki davranışın tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- bildirimdeki davranışla ilgili ne yapılacağını söylenerek işaret edilmesinden sonra bildirimdeki davranışı eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa öğretmen adayının sizi izlemesini isteyiniz ve o bildirimdeki davranışı yaparak gösterip ve davranışı nasıl yapacağını söyleyiniz (Model Olma).

- bildirimdeki davranışla ilgili öğretmen adayının sizi izlemesini isteyip ve o bildirimdeki davranışı yaparak gösterip ve davranışı nasıl yapacağını söylediğinizde bildirimdeki davranışın tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “M.O.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.
- bildirimdeki davranışla ilgili öğretmen adayının sizi izlemesini isteyip ve o bildirimdeki davranışı yaparak gösterip ve davranışı nasıl yapacağını söylediğinizde bildirimdeki davranışın tamamını doğru bir şekilde yapmadıysa öğretmen adayına fiziksel olarak yardımda bulunarak o bildirimdeki davranışla ilgili pozisyonu aldirtın ve bildirim yaptırtın (Fiziksel Yardım). İlgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “F.Y.” sütununun altına “√” işaretini koyunuz.

**Puanlaması:**

Temel becerinin Adı	Öğretme Becerilerini Gerçekleştirme Yüzdesi
Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler	%100
Derse Giriş Yapar	%100
Öğretim Yapar	%75
Sınıfı Kontrol Eder	%75
Değerlendirme Yapar	%75
Dersi (Çalışmayı) Bitirir	%100

Öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı bildirimlerin toplanıp, toplam bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) öğretmen adayının ders anlatma becerilerini gerçekleştirme yüzdesi bulunmuştur. Yine temel beceriler için öğretmen adayının her bir temel becerisi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmen adayının bağımsız olarak yaptığı temel beceri bildirimlerinin toplanıp, toplam temel beceri bildirim sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı bildirim sayısı / toplam bildirim sayısı x 100) bulunmuştur. Öğretmen adayı yukarıdaki tabloya göre temel becerilerden en az bu puanları almışsa beceriye ilişkin dersi anlatma amacı gerçekleştirmiş sayılmıştır.



tek göstererek “bu senin, çalışma sırasında sen bu ....yı kullanacaksın” der.								
6- Çalışma sırasında kullanılacak araç gereçleri tek tek göstermelerini ister.								
7- “Çocuklar, bugün .....’yı yapmayı öğrenmeye başlıyoruz hazır olun”, diyerek öğrencilerin dikkatini çeker.								
<b>C- ÖĞRETİM YAPAR</b>	<b>%100</b>							
1- Bütün öğrencilere ana yönergeyi verir								
2- Beklemesi gereken öğrencilere sessizce beklemelerini söyler.								
3- İlk basamaklardaki amacı gerçekleştiren öğrencilerin basamağı yapmalarını yanlarına giderek kontrol eder.								
4- Öğrenciler davranışı yaptıklarında öğrencilerin isimlerini söyleyerek ve yaptıkları davranışı betimleyerek yıldız vererek pekiştirir.								
5- Sessizce beklemelerini söylediği sınıftaki diğer öğrencilerin de isimlerini söyleyerek bekleme davranışlarını betimleyerek (yıldız vererek) pekiştirir.								
6- Beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyler.								
<b>SÖZEL İPUCU VERİR</b>								
22- Sözel ipucu vermesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek sözel ipucu verir.								
23- Amaçta yazıldığı şekliyle sözel ipucunu verir ve 1-2sn bekler.								
24- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” der) pekiştirir.								
25- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyler.								
26- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştirir.								
12- Sözel ipucu verilmesi gereken öğrencilerle çalışma bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini								

söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyler.								
<b>İŞARET İPUCU VERİR</b>								
13- İşaret ipucu ve sözel ipucunu birlikte vermesi gereken öğrencinin karşısına geçerek işaret ipucu verir.								
14- İşaret ipucunu verirken sözel ipucunun içinde yer alan nesnelere göstererek işaret ipucu verir ve 1-2 sn bekler.								
24- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” der) pekiştirir.								
25- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyler.								
26- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştirir.								
18- İşaret ipucu verilmesi gereken öğrencilerle çalışma bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyler.								
<b>MODEL OLUR</b>								
49- Kendi araçlarını alır								
50- Model olacağı öğrencinin kullandığı eli tarafına geçer								
51- Öğrencinin pozisyonunu bir önceki eski pozisyonuna getirir								
52- Kendisi de öğrencinin pozisyonunu alır								
53- Öğrenciye kendisini izlemesini söyler.								
54- Öğrenci ona bakmaya başlayınca yaptığı şeyi açıklayarak yapar ve pozisyonunu bozmadan öğrencinin de yapmasına yönelik sözel ipucu verir ve 1-2 sn bekler								
55- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın								



aferin” der) pekiştirir.								
56- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyler.								
57- Kendi araçlarını öğrencinin masasından alır ve öğretmen masasına koyar.								
58- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştirir.								
29- Model olunması gereken öğrenci(ler)le çalışma bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyler.								
<b>FİZİKSEL YARDIM YAPAR</b>								
45- Öğrencinin yanına giderek hafif çaprazına ya da arkasına geçer.								
46- Basamağın özelliğine göre tutması gereken uzvundan tutar ve ilgili basamağın sözel ipucunu vererek hareketi yaptırır.								
47- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” der) pekiştirir.								
48- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyler.								
49- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştirir.								
35- Öğrencilerin tümü verilen bir ipucuyla beceri basamağını yaptıktan sonra 1-2 sn içinde diğer basamağın ipucunu verir.								
36- Öğrencinin beceriyi yapmaya devam etmesini sağlamada beceri basamağının								

özelliğine uygun olarak ana yönergeyi, temel beceri basamağını, ya da hatırlatıcıları (... yaptın şimdi ne yapacaksın gibi) kullanır.								
37- İpucu öğrenciye öğretim sırasında verildiğinde öğrenci yapmazsa öğrencinin o andaki durumuna göre eski pozisyonunu aldırıp ipucunun özelliğine göre kendisini dinlemesini ya da kendisine bakmasını söyleyerek aynı ipucunu tekrar verir.								
38- Öğrenciye ipucu verdikten sonra öğrenci yanlış yapmaya başlarsa ya da öğretmenin devam etmemesini istediği basamakları yapmaya başlaması durumunda öğrenciyi durdur ve eski pozisyonuna getirir.								
<b>D- SINIFI KONTROL EDER</b>	<b>%100</b>							
1. Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini kullanır.								
2. Problem davranış çıktığında o davranışla ilgili davranış değiştirme yöntemini kullanır.								
<b>E- DEĞERLENDİRME YAPAR</b>	<b>%100</b>							
1- Öğrenciler bağımsızlığa ulaştıktan sonra tek fırsat yöntemine göre değerlendirme yapar.								
2- Değerlendirme sırasında bazı beceri basamaklarını yapamayan ya da yanlış yapan öğrenciler için, önce öğrencinin yanına gider ve hatırlatıcılarda (..... Yaptın şimdi ne yapacaksın gibi) bulunur								
3- Öğrenci, hatırlatıcıyla yapamazsa bir önceki (son) öğretim sürecinin ipucunu verir.								
<b>F- DERSİ (ÇALIŞMAYI) BİTİRİR</b>								
1- Bugünkü çalışmamız bitti diyerek öğrencilerin elinde araç varsa bunları alır ya da masaya koydurtur.								
2- Öğrenilen becerinin ne olduğunu söyler								
3- Bundan sonraki derste ne öğrenileceğinin söyler								
4- Öğrencilerin kazandıkları ödülleri ve neden kazandıklarını söyleyerek verir.								

**EK-3**  
**VERİMLİLİĞE İLİŞKİN VERİ TOPLAMA FORMU**

**İpucu Ve Dönüt Verilerek Ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime İlişkin Verimlilik Formu**

İpucu Ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim						Sadece Verilerek Dönüt Yapılan Öğretim				
Ders İsmi	Denek	Öğretim oturumu sayısı	Öğretim Süresi dk	Gösterilen yanlış tepki sayısı	Öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı	Denek	Öğretim oturumu sayısı	Öğretim Süresi dk	Gösterilen yanlış tepki sayısı	Öğretmen adaylarına verilen dönüt türü ve sayısı
<b>Kavram</b>	Bir no'lu denek					İki no'lu denek				
<b>Beceri</b>	İki no'lu denek					Bir no'lu denek				
<b>Toplam</b>										

**EK-4**  
**UYGULAMA GÜVENİRLİĞİ FORMU**

## İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime Göre Kavram Ders Planı Yazma

### Sunusunun Uygulama Güvenirliği Veri Toplama Formu

**Amaç:** Bu formun amacı, uygulamacının uygulamış olduğu “İpucu ve Dönüt Verilerek yapılan Öğretime Göre Kavram Ders Planı Yazma Sunusu”na ne ölçüde uygunluk gösterdiğini belirlemektir.

**Kullanma yönergesi:** Bu formda, uygulayıcının gerçekleştirmesi beklenen beceri basamakları “Beceri basamakları” sütununda yer almaktadır. Gözlemci, uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kaydından izleyerek, uygunsa “evet” sütununa; uygun değilse “Hayır” sütununa çek atmak suretiyle belirleyecektir.

**Gözlemci:** **Tarih:**

Beceri Basamakları	Tepkiler	
	Evet	Hayır
<b>Öğretmen Adayıyla Çalışacağı Oturumlarda Neler Yapacağını Betimler</b>		
a. Öğretim elemanı “kavram ders planının nasıl yazıldığını örneklerle betimleyeceğim” der.		
b. “Grup için yazılmış kavram öğretimi ders planının basamaklarını okuyacağım” der		
c. “Daha önceden yazılmış bir ders planını izleyeceğiz” der.		
d. “Ders planının izlediğimiz basamağında dikkat etmen gerekenleri söyleyeceğim” der.		
e. “Ders planı hazırlamanın her temel basamağında projeksiyonu durdurarak o basamakta neler yapıldığını betimleyeceğim” der.		
f. “Sorun olursa betimleme bittikten sonra sorabilirsin” der.		
g. “İzlediğin kavram ders hazırlama becerisi bildirimlerini kendi yazacağın ders planına uygulayacaksın” der.		
<b>Ders Planı Hazırlama Basamaklarını ve Bir Ders Planını Projeksiyondan İzletir</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. Öğretim elemanı “çalışma ortamının düzenlenmesinin yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
a1. “Öncelikle görüntüden çalışma ortamının düzenlenmesinde yazılması gereken basamakları okuyacağım” der.		
a2. “Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılışına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
a3. Görüntüde yer alan çalışma ortamının düzenlenmesinin yazılmasına ilişkin basamakları okur		
a4. Sonraki görüntüde yer alan çalışma ortamının düzenlenmesi için yazılması gerekenleri okur		
b. Öğretim elemanı “görüntüden çalışmaya girişin yapılmasında yazılması gereken basamakları okuyacağım” der		
b1. “Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
b2. Görüntüde yer alan çalışmaya girişin yapılmasının yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
b3. Sonraki görüntüde yer alan çalışmaya giriş yapılması için yazılması gerekenleri okur		
c. Öğretim elemanı “görüntüden kavramın olumlu ve olumsuz örneklerinin tanıtılmasının yazılması için gereken basamakları okuyacağım” der		
c1. “Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
c2. Görüntüde yer alan kavramın olumlu ve olumsuz örneklerinin tanıtılmasının yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
c3. Sonraki görüntüde yer alan kavramın olumlu ve olumsuz örneklerinin tanıtılması için yazılması gerekenleri okur.		
d. Öğretim elemanı “görüntüden kavramın olumlu ve olumsuz örneklerinin sunulmasının yazılması için gereken basamakları okuyacağım” der		
d1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
d2 Görüntüde yer alan kavramın olumlu ve olumsuz örneklerinin sunulmasının yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
d3. Sonraki görüntüde yer alan kavramın olumlu ve olumsuz örneklerinin sunulması için yazılması gerekenleri okur.		
e. Öğretim elemanı “görüntüden Sununun değerlendirmesinin yazılması için gereken basamakları okuyacağım” der		
e1. “Bu kısımda ilk olarak görüntüden öğretmenin sunuyu değerlendirmeye geçmeden önce yapacaklarının yazılması için gereken basamakları okuyacağım” der		
e2. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
e3. Görüntüde yer alan öğretmenin sunuyu değerlendirmeye geçmeden önce yapacaklarının yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
e4. Sonraki görüntüde yer alan öğretmenin sunuyu değerlendirmeye geçmeden önce yapacakları ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
f. Öğretim elemanı “Sunuyu değerlendirmesinin yazımı bölümündeki olumlu ve olumsuz		

<b>örneklerin nasıl sorulduğu ve doğru yanıt alınca neler yapılacağı yazılması için gereken basamakları okuyacağım” der</b>		
f1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
f2. Görüntüde yer alan olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğu ve doğru yanıt alınca neler yapılacağı yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
f3. Sonraki görüntüde yer alan olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğu ve doğru yanıt alınca neler yapılacağı ile ilgili yazılması gerekenleri okur		
g. Öğretim elemanı “Sunuyu değerlendirmesinin yazımı bölümündeki <b>olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğunda yanlış yanıt alınca neler yapılacağı yazılması için gereken basamakları okuyacağım” der</b>		
g1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
g2. Görüntüde yer alan olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğunda yanlış yanıt alınca neler yapılacağı yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
g3. Sonraki görüntüde yer alan olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğunda yanlış yanıt alınca neler yapılacağı ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
h. Öğretim elemanı “Sunuyu değerlendirmesinin yazımı bölümündeki <b>birinci ve ikinci örneklerle doğru tepki alındığında neler yapıldığının yazılması için gereken basamakları okuyacağım” der</b>		
h1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
h2. Görüntüde yer alan birinci ve ikinci örneklerle doğru tepki alındığında neler yapıldığının yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
h3. Sonraki görüntüde yer alan birinci ve ikinci örneklerle doğru tepki alındığında neler yapıldığı ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
i. Öğretim elemanı <b>”görüntüden sınıfı kontrol etmenin yazılması için gereken basamakları okuyacağım” der</b>		
i1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
i2. Görüntüde yer alan sınıfı kontrol etmenin yazılmasına ilişkin basamakları okur		
i3. Sonraki görüntüde yer alan sınıfı kontrol etme ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
j. Öğretim elemanı <b>”görüntüden öğretim amacının değerlendirilmesinin yazılması için gereken basamakları okuyacağım” der</b>		
j1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
j2. Görüntüde yer alan öğretim amacının değerlendirilmesinin yazılmasına ilişkin basamakları okur		
j3. Sonraki görüntüde yer alan öğretim amacının değerlendirilmesi ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
k. Öğretim elemanı <b>”görüntüden çalışmayı bitirmenin yazılması için gereken basamakları okuyacağım” der</b>		
k1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
k2. Görüntüde yer alan çalışmayı bitirmenin yazılmasına ilişkin basamakları okur		
k3. Sonraki görüntüde yer alan çalışmayı bitirme ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
<b>Ders Planı Hazırlamanın Provasını Yaptırır</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. Öğretim elemanı “Belirlediğin ilk amacının Açık Anlatım Yöntemine Göre Ders Planını izlediğin gibi yaz” der.		
b. Öğretim elemanı “öncelikle <b>çalışma ortamının düzenlemesini yaz</b> ” der.		
b1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
b2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
b3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
c. Öğretim elemanı “ <b>çalışmaya girişi nasıl yapacağını yaz</b> ” der.		
c1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
c2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
c3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
d. Öğretim elemanı “ <b>kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini nasıl tanıtacağını yaz</b> ” der.		
d1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
d2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl		

yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
d3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
e. Öğretim elemanı “ <b>kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini nasıl sunacağını yaz</b> ” der		
e1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
e2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
e3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
f. Öğretim elemanı “ <b>sununun değerlendirmesini yaz, öncelikle bu bölümdeki öğretmenin sunuyu değerlendirmeye geçmeden önce neler yapacağını yaz</b> ” der		
f1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
f2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
f3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
g. Öğretim elemanı “sunun değerlendirmesini yazma bölümündeki <b>olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğu ve doğru yanıt alınca neler yapılacağını yaz</b> ” der		
g1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
g2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
g3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
h. Öğretim elemanı “sunun değerlendirmesini yazma bölümündeki <b>olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğunda yanlış yanıt alınca neler yapılacağını yaz</b> ” der		
h1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
h2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
h3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
i. Öğretim elemanı “sunun değerlendirmesini yazma bölümündeki <b>birinci ve ikinci örneklerle doğru tepki alındığında neler yapılacağını yaz</b> ” der		
i1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
i2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
i3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
j. Öğretim elemanı “ <b>sınıfını kontrol etmeyi nasıl yapacağını yaz</b> ” der		
j1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
j2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
j3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
k. Öğretim elemanı “ <b>amacı değerlendirmeyi nasıl yapacağını yaz</b> ” der.		
k1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
k2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
k3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
l. Öğretim elemanı “ <b>çalışmayı bitirmeyi nasıl yapacağını yaz</b> ” der		
l1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
l2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
l3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
<b>Bağımsız Ders Planı Yazma</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. “Açık anların yöntemine göre “A” kavramının ders planını yaz” der.		
b. Öğretmen adayının kendiliğinden doğru yazdığı beceri basamaklarına onaylama dönütleri verir		
c. Öğretmen adayının kendiliğinden doğru yazdığı beceri basamaklarının karşısına bağımsız sütununun altın “√” işaretini koyar		
d. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik ya da yanlış yazdığı basamaklarla ilgili düzeltici dönütler verir.		
d1. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		



## İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime Göre Kavram Ders Anlatma Sunusunun Uygulama Güvenirliği Veri Toplama Formu

**Amaç:** Bu formun amacı, uygulamacının uygulamış olduğu “İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime Göre Kavram Ders Anlatma Sunusu”na ne ölçüde uygunluk gösterdiğini belirlemektir.

**Kullanma yönergesi:** Bu formda, uygulayıcının gerçekleştirmesi beklenen beceri basamakları “Beceri basamakları” sütununda yer almaktadır. Gözlemci, uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kaydından izleyerek, uygunsa “evet” sütununa; uygun değilse “Hayır” sütununa çek atmak suretiyle belirleyecektir.

**Gözlemci:** **Tarih:**

Beceri Basamakları	Tepkiler	
	Evet	Hayır
<b>Öğretmen Adayıyla Çalışacağı Oturumlarda Neler Yapacağını Betimler</b>		
a. Öğretim elemanı “kavram öğretiminin nasıl yapıldığını örneklerle betimleyeceğim” der.		
b. “Daha önceden gruba yapılmış kavram öğretiminin video görüntüsünü birlikte izleyeceğiz” der.		
c. “Görüntüyü izlerken, izlediğimiz basamakta nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim” der.		
d. “Kavram öğretiminin her temel basamağında görüntüyü durdurarak o basamakta neler yapıldığını betimleyeceğim” der		
e. “Sorun olursa betimleme bittikten sonra sorabilirsin” der.		
f. “İzlediğin kavram öğretme becerisi bildirimlerini diğer öğretmen adaylarına öğrenci rolü vererek uygulayacaksın” der.		
<b>Gruba Kavram Öğretimini Videodan İzzettirir</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. Öğretim elemanı “ <b>çalışma ortamının düzenlemesine ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der.		
a1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
a2. Görüntüyü izlerken “sınıf ortamının nasıl düzenlendiğine, çalışmada kullanılacak araçlara ve öğrencilerin oturma düzenine bak” der.		
a3. Öğretim elemanı, çalışma ortamı düzenleme bölümü izlendikten sonra ortamı düzenleme bölümünde neler yapıldığını betimler.		
a4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
b. Öğretim elemanı “ <b>derse girişin yapılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der.		
b1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
b2. Görüntüyü izlerken “derse girişle ilgili neler yaptığına ve söylediğine dikkat et” der		
b3. Öğretim elemanı, derse giriş yapma bölümü izlendikten sonra derse giriş yapma bölümünde neler yapıldığını betimler.		
b4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
c. Öğretim elemanı “ <b>kavramın olumlu ve olumsuz örneklerinin tanıtılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der		
c1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
c2. Görüntüyü izlerken “kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtırken neler yaptığına ve ne söylediğine dikkat et” der.		
c3. Öğretim elemanı, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtırma bölümü izlendikten sonra kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtırma bölümünde neler yapıldığını betimler.		
c4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
d. Öğretim elemanı “ <b>kavramın olumlu ve olumsuz örneklerinin sunulmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der		
d1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
d2. Görüntüyü izlerken “kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunarken neler yaptığına ve ne söylediğine dikkat et” der.		
d3. Öğretim elemanı, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunma bölümü izlendikten sonra kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtırma bölümünde neler yapıldığını betimler.		
d4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
e. Öğretim elemanı “ <b>Sununun değerlendirilmesine ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der		
e1. Bu bölümde ilk olarak <b>öğretmenin sunuyu değerlendirmeye geçmeden önce neler yaptığına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der.		
e1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
e2. “Görüntüyü izlerken öğretmenin öğrencilerine soruyu sormadan önce neler yaptığına dikkat et” der.		
e3. Öğretim elemanı, sunuyu değerlendirmeye geçmeden önce neler yapıldığı ile ilgili kısım izlendikten sonra bu kısımda neler yapıldığını betimler.		

e4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
f. Öğretim elemanı “Sununun değerlendirilmesine ilişkin görüntüdeki <b>olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğu ve doğru yanıt alınca neler yapıldığına ilişkin bölümü izleyeceğiz</b> ” der.		
f1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
f2. Görüntüyü izlerken “kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini göstermesini isterken ve doğru yanıt alınca öğretmenin neler yaptığına dikkat et” der.		
f3. Öğretim elemanı, olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğu ve doğru yanıt alınca neler yapıldığı ile ilgili kısım izlendikten sonra bu kısımda neler yapıldığını betimler.		
f4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
g. Öğretim elemanı “Sununun değerlendirilmesine ilişkin görüntüdeki <b>olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğu ve yanlış tepki alınca neler yapıldığına ilişkin bölümü izleyeceğiz</b> ” der.		
g1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
g2. Görüntüyü izlerken “olumlu ve olumsuz örneklerin sorusuna yanlış tepki alınca öğretmenin neler yaptığına dikkat et” der.		
g3. Öğretim elemanı, olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğunda yanlış tepki alınca neler yapıldığı ile ilgili kısım izlendikten sonra bu kısımda neler yapıldığını betimler.		
g4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
h. Öğretim elemanı “Sununun değerlendirilmesine ilişkin görüntüdeki <b>Birinci ve ikinci örneklerle doğru tepki alındığında neler yapıldığına ilişkin bölümü izleyeceğiz</b> ” der.		
h1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
h2. Görüntüyü izlerken “birinci ve ikinci örneklerle tepki alındığında öğretmenin neler yaptığına dikkat et” der.		
h3. Öğretim elemanı, sunuyu değerlendirme sırasında birinci ve ikinci örneklerle tepki alındığında neler yapıldığı ile ilgili kısım, izlendikten sonra bu kısımda neler yapıldığını betimler.		
h4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
i. Öğretim elemanı “ <b>Sınıfı kontrol etmeye ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der.		
i1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
i2. Görüntüyü izlerken “uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini nasıl uyguladığına ve kurala uygun olmayan davranışlar gösteren öğrencinin davranışını değiştirmek için ne yaptığına bak” der.		
i3. Öğretim elemanı, sınıfı kontrol etme bölümü, izlendikten sonra sınıfı kontrol etme bölümünde neler yapıldığını betimler.		
i4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
j. Öğretim elemanı “ <b>öğretim amacını değerlendirmeye ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der.		
j1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
j2. Görüntüyü izlerken “değerlendirmeye geçmeden önce, değerlendirmeyi yaparken olumlu ve olumsuz örneklerle ilgili ne yaptığına dikkat et” der.		
j3. Öğretim elemanı, öğretim amacını değerlendirme bölümü, izlendikten sonra amacı değerlendirme bölümünde neler yapıldığını betimler.		
j4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
k. Öğretim elemanı “ <b>Dersi bitirmeye ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der.		
k1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
k2. Görüntüyü izlerken “dersi bitirirken ne yaptığına ve ne söylediğine dikkat et” der.		
k3. Öğretim elemanı, dersi bitirme bölümü, izlendikten sonra dersi bitirme bölümünde neler yapıldığını betimler.		
k4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
<b>Kavram Öğretiminin Provasını Yaptırır</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. Öğretim elemanı “videodan izlediğin gibi çalışma ortamını düzenleyerek açık anlatım yöntemine göre “A” kavramını sun” der.		
a1. <b>Öğretmen adayı doğru tepki verirse</b> , betimleyerek pekiştirir.		
a2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi kavram öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
a3. <b>Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda kavram öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.</b>		
a4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
b. Öğretim elemanı “derse giriş yap” der.		
b1. <b>Öğretmen adayı doğru tepki verirse</b> , betimleyerek pekiştirir.		

b2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi kavram öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
b3. <b>Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda</b> kavram öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
b4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
c. Öğretim elemanı "Kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanı" der.		
c1. <b>Öğretmen adayı doğru tepki verirse</b> , betimleyerek pekiştirir.		
c2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi kavram öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
c3. <b>Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda</b> kavram öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
c4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
d. Öğretim elemanı "Kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sun" der.		
d1. <b>Öğretmen adayı doğru tepki verirse</b> , betimleyerek pekiştirir.		
d2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi kavram öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
d3. <b>Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda</b> kavram öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
d4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
e. Öğretim elemanı "Sunuyu değerlendir" der		
e1. "İlk olarak <b>sunuyu değerlendirmeye geçmeden önce yapılacakları yap</b> " der.		
e1. <b>Öğretmen adayı doğru tepki verirse</b> , betimleyerek pekiştirir.		
e2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi kavram öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
e3. <b>Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda</b> kavram öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
e4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
f. <b>olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğu ve doğru yanıt alındığında</b>		
f1. <b>Öğretmen adayı doğru tepki verirse</b> , betimleyerek pekiştirir.		
f2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi kavram öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
f3. <b>Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda</b> kavram öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
f4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
g. <b>olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğu ve yanlış tepki alındığında</b>		
g1. <b>Öğretmen adayı doğru tepki verirse</b> , betimleyerek pekiştirir.		
g2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi kavram öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
g3. <b>Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda</b> kavram öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
g4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
h. <b>Birinci ve ikinci örneklerle doğru tepki alındığında</b>		
h1. <b>Öğretmen adayı doğru tepki verirse</b> , betimleyerek pekiştirir.		
h2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi kavram öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
h3. <b>Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda</b> kavram öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
h4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
i. Öğretim elemanı "sınıfını kontrol et" der		
i1. <b>Öğretmen adayı doğru tepki verirse</b> , betimleyerek pekiştirir.		
i2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi kavram öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
i3. <b>Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda</b> kavram öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
i4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
j. Öğretim elemanı "öğretim amacını değerlendir" der.		
j1. <b>Öğretmen adayı doğru tepki verirse</b> , betimleyerek pekiştirir.		
j2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi kavram öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
j3. <b>Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda</b> kavram öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
j4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
k. Öğretim elemanı "çalışmayı bitir" der		
k1. <b>Öğretmen adayı doğru tepki verirse</b> , betimleyerek pekiştirir.		
k2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi kavram öğretme ölçeği ilerleme kayıt		

formuna işaretler.		
k3. Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda kavram öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
k4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
<b>Ders Anlatma</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. Öğretim elemanı “Açık Anlatım Yöntemine Göre “A” Kavramını Sun” der		
b. Öğretmen adayı ders anlatırken doğru yaptığı beceri basamaklarına onaylama dönütleri verir		
c. Öğretmen adayının kendiliğinden doğru yaptığı beceri basamaklarının karşısına bağımsız sütununun altın “√” işaretini koyar		
d. Öğretmen adayı, bir temel beceriyi hiç yapmamışsa öncelikle ilgili temel beceriye yönelik işaret (işaret ipucu) eder.		
e. Öğretmen adayı, verilen işarete göre temel becerinin tamamını yaptıysa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
f. Eğer öğretmen adayı, verilen işarete göre temel becerinin tamamını hiç yapmadıysa o temel beceriye yönelik ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorar.		
g. Öğretmen adayı, sorulan soruya göre temel becerinin tamamını yaptıysa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
h. Öğretmen adayı, sorulan soruya göre temel becerinin tamamını hiç yapmadıysa o temel beceri ile ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyler.		
ı. Öğretmen adayı, o temel beceriyle ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yaptıysa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j. Öğretmen adayı, o temel beceri ile ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra;	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
j1. alt ölçekle ilgili olarak kendi başına yaptığı bildirimlerin karşısında yer alan “B.sız” sütununun altına “√” işaretini koyar		
j2. her hangi bir bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa ilgili bildirimle yönelik işaret (işaret ipucu) eder.		
j3. ilgili bildirimle yönelik işaret verildikten sonra bildirimini doğru yaparsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j4. verilen işarete göre bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa ilgili bildirimle yönelik ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorar.		
j5. ilgili bildirimle yönelik ne yapılacağını sorduktan sonra bildirimini doğru yaparsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j6. sorduğu soruya göre bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa o bildirim ile ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyler.		
j7. bildirimle ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j8. bildirimle ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra bildirimini eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa o bildirimle ilgili ne yapacağını söylerken yapacağı şeyi işaret eder (Sözel İpucu-İşaret İpucu).		
j9. bildirimle ilgili ne yapılacağını söylenerek işaret edilmesinden sonra söylerken işaret edilen bildirim tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j10. bildirimle ilgili ne yapılacağını söylenerek işaret edilmesinden sonra bildirimini eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa öğretmen adayının kendisini izlemesini ister ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterir (Model Olma).		
j11. bildirimle ilgili öğretmen adayının kendisini izlemesini isteyip ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterdiğinde bildirim tamamını yaptığında ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “M.O.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j12. bildirimle ilgili öğretmen adayının sizi izlemesini isteyip ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterdiğinizde bildirim tamamını doğru bir şekilde yapmadıysa öğretmen adayına fiziksel olarak yardımda bulunarak o bildirimle ilgili pozisyonu aldırır ve bildirimini yaptırır (Fiziksel Yardım).		
j13. İlgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “F.Y.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
<b>Ders Anlatımı Sonrası</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. Öğretim elemanı, Öğretmen adayına “öğretimini yaptığın kavramın her bir basamağı ile ilgili neler yaptığını anlat” der.		
b. Sonra öğretmen adayının öğretim sırasında neler yaptığını “Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesi”ne bakarak söyler.		
c. Doğru yaptığı basamaklara onaylama dönütü verir		
d. Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
d1. öğretmen adayının anlattığı dersin videosunu açarak eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı kısımları videodan gösterir ve nasıl olması gerektiğini söyler.		
d2. öğretmen adayı ders anlatmadan önce izlettiği kavram öğretiminin bulunduğu vidoyu açar ve		

öğretmen adayının eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı kısımları videodan gösterir ve nasıl yapıldığını bir kez daha betimler.		
d3. öğretmen adayının eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı bildirimlerin nasıl yapılacağını prova etmesi için ortamı yapılandırır ve		
d3.1. öğretmen adayına “diğer öğretmen adaylarına öğrenci rolü vererek videodan izlediğin gibi uygun şekilde yap” der		
d3.2. Öğretmen adayına “neler yapıldığını betimle” der.		
d3.3. öğretmen adayının prova sırasında doğru yaptıklarına onaylama dönütü verir.		
d3.4. öğretmen adayının sormak istediği sorular varsa cevaplar		

## İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime Göre Beceri Ders Planı Yazma Sunusunun Uygulama Güvenirliği Veri Toplama Formu

**Amaç:** Bu formun amacı, uygulamacının uygulamış olduğu “İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime Göre Beceri Ders Planı Yazma Sunusu”na ne ölçüde uygunluk gösterdiğini belirlemektir.

**Kullanma yönergesi:** Bu formda, uygulayıcının gerçekleştirmesi beklenen beceri basamakları “Beceri basamakları” sütununda yer almaktadır. Gözlemci, uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kaydından izleyerek, uygunsa “evet” sütununa; uygun değilse “Hayır” sütununa çek atmak suretiyle belirleyecektir.

**Gözlemci:** \_\_\_\_\_ **Tarih:** \_\_\_\_\_

Beceri Basamakları	Tepkiler	
	Evet	Hayır
<b>Öğretmen Adayıyla Çalışacağı Oturumlarda Neler Yapacağını Betimler</b>		
a. Öğretim elemanı “beceri ders planının nasıl yazıldığını örneklerle betimleyeceğim” der.		
b. “Grup için yazılmış beceri öğretimi ders planının basamaklarını okuyacağım” der		
c. “Daha önceden yazılmış bir ders planını izleyeceğiz” der.		
d. “Ders planının izlediğimiz basamağında dikkat etmen gerekenleri söyleyeceğim” der.		
e. “Ders planı hazırlamanın her temel basamağında projeksiyonu durdurarak o basamakta neler yapıldığını betimleyeceğim” der.		
f. “Sorun olursa betimleme bittikten sonra sorabilirsin” der.		
g. “İzlediğin beceri ders hazırlama becerisi bildirimlerini kendi yazacağın ders planına uygulayacaksın” der.		
<b>Ders Planı Hazırlama Basamaklarını ve Bir Ders Planını Projeksiyondan İzletir</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. Öğretim elemanı “ <b>çalışma ortamının düzenlenmesinin yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der.		
a1. “Öncelikle görüntüden çalışma ortamının düzenlenmesinde yazılması gereken basamakları okuyacağım” der.		
a2. “Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılışına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
a3. Görüntüde yer alan çalışma ortamının düzenlenmesinin yazılmasına ilişkin basamakları okur		
a4. Sonraki görüntüde yer alan çalışma ortamının düzenlenmesi için yazılması gerekenleri okur		
b. Öğretim elemanı “ <b>görüntüden çalışmaya girişin yapılmasında yazılması gereken basamakları okuyacağım</b> ” der		
b1. “Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
b2. Görüntüde yer alan çalışmaya girişin yapılmasının yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
b3. Sonraki görüntüde yer alan çalışmaya giriş yapılması için yazılması gerekenleri okur		
c. Öğretim elemanı “ <b>görüntüden öğretim yapmanın yazılması için gereken basamakları okuyacağım</b> ” der		
c1. “Bu kısımda ilk olarak <b>görüntüden ipuçlarını vermeye başlamadan öğretmenin yapması gerekenlerin yazılması için gereken basamakları okuyacağım</b> ” der		
c2. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
c3. Görüntüde yer alan ipuçlarını vermeye başlamadan öğretmenin yapması gerekenlerin yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
c4. Sonraki görüntüde yer alan ipuçlarını vermeye başlamadan öğretmenin yapması gerekenler ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
d. Öğretim elemanı “ <b>öğretim yapmanın yazımı bölümündeki sözel ipuçlarının verilmesinin yazılması için gereken basamakları okuyacağım</b> ” der		
d1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
d2. Görüntüde yer alan sözel ipuçlarının verilmesinin yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
d3. Sonraki görüntüde yer alan sözel ipuçlarının verilmesi ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
e. Öğretim elemanı “ <b>öğretim yapmanın yazımı bölümündeki işaret ipuçlarının verilmesinin yazılması için gereken basamakları okuyacağım</b> ” der		
e1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
e2. Görüntüde yer alan işaret ipuçlarının verilmesinin yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
e3. Sonraki görüntüde yer alan işaret ipuçlarının verilmesi ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
f. Öğretim elemanı “ <b>öğretim yapmanın yazımı bölümündeki model olma ipuçlarının verilmesinin yazılması için gereken basamakları okuyacağım</b> ” der		
f1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
f2. Görüntüde yer alan model olma ipuçlarının verilmesinin yazılmasına ilişkin basamakları okur.		

f3. Sonraki görüntüde yer alan model olma ipuçlarının verilmesi ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
g. Öğretim elemanı “öğretim yapmanın yazımı bölümündeki <b>fiziksel yardım ipuçlarının verilmesinin yazılması için gereken basamakları okuyacağım</b> ” der		
g1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
g2. Görüntüde yer alan fiziksel yardım ipuçlarının verilmesinin yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
g3. Sonraki görüntüde yer alan fiziksel yardım ipuçlarının verilmesi ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
h. Öğretim elemanı " <b>görüntüden sınıfı kontrol etmenin yazılması gereken basamakları okuyacağım</b> " der <b>yazılması</b> ile ilgili basamakları görüntüden okuyacağını söyler.		
h1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
h2. Görüntüde yer alan sınıfı kontrol etmenin yazılmasına ilişkin basamakları okur		
h3. Sonraki görüntüde yer alan sınıfı kontrol etme ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
ı. Öğretim elemanı " <b>görüntüden çalışma sırasında kullanılacak ipuçlarının geri çekiminin yazılması için gereken basamakları okuyacağım</b> " der		
ı1. “Bu kısımda ilk olarak <b>görüntüden sözel ipuçlarının geri çekiminin yazılması için gereken basamakları okuyacağım</b> ” der		
ı2. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
ı3. Görüntüde yer alan sözel ipuçlarının geri çekiminin yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
ı4. Sonraki görüntüde yer alan sözel ipuçlarının geri çekimi ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
i. Öğretim elemanı “çalışma sırasında kullanılacak ipuçlarının geri çekiminin yazımı bölümündeki <b>işaret ipuçlarının geri çekiminin yazılması için gereken basamakları okuyacağım</b> ” der		
i1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
i2. Görüntüde yer alan işaret ipuçlarının geri çekiminin yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
i3. Sonraki görüntüde yer alan işaret ipuçlarının geri çekimi ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
j. Öğretim elemanı “çalışma sırasında kullanılacak ipuçlarının geri çekiminin yazımı bölümündeki <b>model olma ipuçlarının geri çekiminin yazılması için gereken basamakları okuyacağım</b> ” der		
j1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
j2. Görüntüde yer alan model olma ipuçlarının geri çekiminin yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
j3. Sonraki görüntüde yer alan model olma ipuçlarının geri çekimi ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
k. Öğretim elemanı “çalışma sırasında kullanılacak ipuçlarının geri çekiminin yazımı bölümündeki <b>fiziksel yardım ipuçlarının geri çekiminin yazılması için gereken basamakları okuyacağım</b> ” der		
k1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
k2. Görüntüde yer alan fiziksel yardım ipuçlarının geri çekiminin yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
k3. Sonraki görüntüde yer alan fiziksel yardım ipuçlarının geri çekimi ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
l. Öğretim elemanı " <b>görüntüden değerlendirme yapmada yazılması gereken basamakları okuyacağım</b> " der		
l1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
l2. Görüntüde yer alan değerlendirme yapmanın yazılmasına ilişkin basamakları okur.		
l3. Sonraki görüntüde yer alan değerlendirme yapma ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
m. Öğretim elemanı " <b>görüntüden çalışmayı bitirmenin yazılması için gereken basamakları okuyacağım</b> " der		
m1. Daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden izlediğimiz basamakların yazılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
m2. Görüntüde yer alan çalışmayı bitirmenin yazılmasına ilişkin basamakları okur		
m3. Sonraki görüntüde yer alan çalışmayı bitirme ile ilgili yazılması gerekenleri okur.		
<b>Ders Planı Hazırlamanın Provasını Yaptırır</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. Öğretim elemanı “Belirlediğin ilk amacının çoklu fırsat yöntemine göre yapabildikleri belirlenen öğrencilere ipucunun verilmesi ve sistematik olarak geri çekilmesi işlem sürecine göre ders planını izlediği gibi yaz” der		
b. Öğretim elemanı “öncelikle <b>çalışma ortamının düzenlemesini yaz</b> ” der.		
b1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		

b2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
b3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
c. Öğretim elemanı “ <b>çalışmaya girişi nasıl yapacağımı yaz</b> ” der.		
c1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
c2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
c3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
d. Öğretim elemanı “ <b>öğretim yapmayı yaz, öncelikle bu bölümdeki ipuçlarını vermeye başlamadan öğretmenin yapması gerekenleri yaz</b> ” der		
d1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
d2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
d3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
e. Öğretim elemanı “ <b>öğretim yapmayı yazma bölümündeki özel ipuçlarının verilmesini yaz</b> ” der		
e1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
e2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
e3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
f. Öğretim elemanı “ <b>öğretim yapmayı yazma bölümündeki işaret ipuçlarının verilmesini yaz</b> ” der		
f1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
f2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
f3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
g. Öğretim elemanı “ <b>öğretim yapmayı yazma bölümündeki model olma ipuçlarının verilmesini yaz</b> ” der		
g1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
g2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
g3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
h. Öğretim elemanı “ <b>öğretim yapmayı yazma bölümündeki fiziksel yardım ipuçlarının verilmesini yaz</b> ” der		
h1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
h2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
h3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
ı. Öğretim elemanı “ <b>sınıfını kontrol etmeyi nasıl yapacağımı yaz</b> ” der		
ı1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
ı2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
ı3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
i. Öğretim elemanı “ <b>çalışma sırasında kullanılacak ipuçlarının geri çekimini yaz, öncelikle bu bölümdeki sözel ipuçlarının geri çekimini yaz</b> ” der		
i1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
i2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
i3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
j. Öğretim elemanı “ <b>çalışma sırasında kullanılacak ipuçlarının geri çekimini yazma bölümündeki işaret ipuçlarının geri çekimini yaz</b> ” der		
j1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
j2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
j3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
k. Öğretim elemanı “ <b>çalışma sırasında kullanılacak ipuçlarının geri çekimini yazma bölümündeki model olma ipuçlarının geri çekimini yaz</b> ” der		
k1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		



verir.		
k2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
k3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
l. Öğretim elemanı “çalışma sırasında kullanılacak ipuçlarının geri çekimini yazma bölümündeki <b>fiziksel yardım ipuçlarının geri çekimini yaz</b>		
l1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
l2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
l3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
m. Öğretim elemanı “ <b>değerlendirmeyi nasıl yapacağını yaz</b> ” der.		
m1 Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
m2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
m3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
n. Öğretim elemanı “ <b>çalışmayı bitirmeyi nasıl yapacağını yaz</b> ” der		
n1. Öğretmen adayının yazdığı ders planındaki doğru yaptığı basamaklar için onaylama dönütü verir.		
n2. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yazdığı basamaklarda nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir.		
n3. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		
<b>Bağımsız Ders Planı Yazma</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. Öğretim elemanı “çoklu fırsat yöntemine göre yapabildikleri belirlenen öğrencilere ipucunun verilmesi ve sistematik olarak geri çekilmesi işlem sürecine göre “A” becerisinin ders planını yaz” der		
b. Öğretmen adayının kendiliğinden doğru yazdığı beceri basamaklarına onaylama dönütleri verir		
c. Öğretmen adayının kendiliğinden doğru yazdığı beceri basamaklarının karşısına bağımsız sütununun altın “√” işaretini koyar		
d. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik ya da yanlış yazdığı basamaklarla ilgili düzeltici dönütler verir.		
d1. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		

## İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime Göre Beceri Ders Anlatma Sunusunun

### Uygulama Güvenirliği Veri Toplama Formu

**Amaç:** Bu formun amacı, uygulamacının uygulamış olduğu “İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime Göre Beceri Ders Anlatma Sunusu”na ne ölçüde uygunluk gösterdiğini belirlemektir.

**Kullanma yönergesi:** Bu formda, uygulayıcının gerçekleştirmesi beklenen beceri basamakları “Beceri basamakları” sütununda yer almaktadır. Gözlemci, uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kaydından izleyerek, uygunsa “evet” sütununa; uygun değilse “Hayır” sütununa çek atmak suretiyle belirleyecektir.

**Gözlemci:** **Tarih:**

Beceri Basamakları	Tepkiler	
	Evet	Hayır
<b>Öğretmen Adayıyla Çalışacağı Oturumlarda Neler Yapacağını Betimler</b>		
a. Öğretim elemanı “beceri öğretiminin nasıl yapıldığını örneklerle betimleyeceğim” der.		
b. “Daha önceden gruba yapılmış beceri öğretiminin video görüntüsünü birlikte izleyeceğiz” der.		
c. “Görüntüyü izlerken, izlediğimiz basamakta nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim” der.		
d. “Beceri öğretiminin her temel basamağında görüntüyü durdurarak o basamakta neler yapıldığını betimleyeceğim” der		
e. “Sorun olursa betimleme bittikten sonra sorabilirsin” der.		
f. “İzlediğin beceri öğretime becerisi bildirimlerini diğer öğretmen adaylarına öğrenci rolü vererek uygulayacaksın” der.		
<b>Gruba Beceri Öğretimini Videodan İzlettirir</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. Öğretim elemanı “ <b>çalışma ortamının düzenlemesine ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der.		
a1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
a2. Görüntüyü izlerken “sınıf ortamının nasıl düzenlendiğine, çalışmada kullanılacak araçlara ve öğrencilerin oturma düzenine bak” der.		
a3. Öğretim elemanı, çalışma ortamı düzenleme bölümü izlendikten sonra ortamı düzenleme bölümünde neler yapıldığını betimler.		
a4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
b. Öğretim elemanı “ <b>derse girişin yapılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der.		
b1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
b2. Görüntüyü izlerken “derse girişle ilgili neler yaptığına ve söylediğine dikkat et” der		
b3. Öğretim elemanı, derse giriş yapma bölümü izlendikten sonra derse giriş yapma bölümünde neler yapıldığını betimler.		
b4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
c. Öğretim elemanı “ <b>öğretimin yapılmasına ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der. görüntüyü izleyeceklerini söyler		
c1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
c2. Görüntüyü izlerken “sözel ipucunu vermeye ilgili ne yaptığına ve nasıl sözel ipucu verdiğine, sözel ipucu verdikten sonra ne yaptığına, nasıl ve ne şekilde model olunduğuna, model olduktan sonra ne yaptığına, nasıl ve ne şekilde fiziksel yardımda bulunulduğuna, fiziksel yardımı yaptıktan sonra ne yaptığına dikkat et” der		
c3. Öğretim elemanı beceri öğretiminin yapıldığı bölüm izlendikten sonra becerinin öğretiminin yapıldığı bölümde neler yapıldığını betimler.		
c4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
d. Öğretim elemanı “ <b>Sınıfı kontrol etmeye ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der.		
d1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
d2. Görüntüyü izlerken “uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini nasıl uyguladığına ve kurala uygun olmayan davranışlar gösteren öğrencinin davranışını değiştirmek için ne yaptığına bak” der.		
d3. Öğretim elemanı, sınıfı kontrol etme bölümü, izlendikten sonra sınıfı kontrol etme bölümünde neler yapıldığını betimler.		
d4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
e. Öğretim elemanı “ <b>değerlendirme yapmaya ilişkin görüntüyü izleyeceğiz</b> ” der.		
e1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
e2. Görüntüyü izlerken, “değerlendirmeye ne zaman geçtiğine, beceri basamaklarını yapamayan ya da yanlış yapan öğrencilerle ilgili neler yaptığına ve hatırlatıcılarla yapamayan öğrencilere ne yaptığına ve ne söylediğine dikkat et” der.		
e3. Öğretim elemanı, değerlendirme yapma bölümü, izlendikten sonra değerlendirme yapma		

bölümünde neler yapıldığını betimler.		
e4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
f. Öğretim elemanı “dersi bitirmeye ilişkin görüntüyü izleyeceğiz” der.		
f1. “Görüntüyü izlerken nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim, bu yüzden aynı zamanda beni dinle” der		
f2. Görüntüyü izlerken “dersi bitirirken ne yaptığına ve ne söylediğine dikkat et” der.		
f3. Öğretim elemanı, dersi bitirme bölümünü izlendikten sonra dersi bitirme bölümünde neler yapıldığını betimler.		
f4. “Bununla ilgili sorun var mı” der ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.		
<b>Beceri Öğretiminin Provasını Yaptırır</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. Öğretim elemanı “videodan izlediğin gibi çalışma ortamını düzenleyerek çoklu fırsat yöntemine göre yapabildikleri belirlenen öğrencilere ipucunun verilmesi ve sistematik olarak geri çekilmesi işlem sürecine göre “A” becerisini sun” der.		
a1. Öğretmen adayı doğru tepki verirse, betimleyerek pekiştirir.		
a2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi beceri öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
a3. Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda beceri öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
a4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
b. Öğretim elemanı “derse giriş yap” der.		
b1. Öğretmen adayı doğru tepki verirse, betimleyerek pekiştirir.		
b2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi beceri öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
b3. Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda beceri öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
b4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
c. Öğretim elemanı “öğretim yap” der		
c1. Öğretmen adayı doğru tepki verirse, betimleyerek pekiştirir.		
c2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi beceri öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
c3. Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda beceri öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
c4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
d. Öğretim elemanı “sınıfını kontrol et” der		
d1. Öğretmen adayı doğru tepki verirse, betimleyerek pekiştirir.		
d2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi beceri öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
d3. Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda beceri öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
d4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
e. Öğretim elemanı “değerlendirme yap” der.		
e1. Öğretmen adayı doğru tepki verirse, betimleyerek pekiştirir.		
e2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi kavram öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
e3. Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda beceri öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
e4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
f. Öğretim elemanı “çalışmayı bitir” der		
f1. Öğretmen adayı doğru tepki verirse, betimleyerek pekiştirir.		
f2. Öğretmen adayının vermiş olduğu doğru tepkiyi beceri öğretme ölçeği ilerleme kayıt formuna işaretler.		
f3. Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda beceri öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.		
f4. Öğretmen adayının davranışı yapmasını sağlayan düzeltici dönüt türüne işaretini koyar.		
<b>Ders Anlatma</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. Öğretim elemanı, “çoklu fırsat yöntemine göre yapabildikleri belirlenen öğrencilere ipucunun verilmesi ve sistematik olarak geri çekilmesi işlem sürecine göre “A” becerisini sun” der.		
b. Öğretmen adayı ders anlatırken doğru yaptığı beceri basamaklarına onaylama dönütleri verir		
c. Öğretmen adayının kendiliğinden doğru yaptığı beceri basamaklarının karşısına bağımsız sütununun altın “√” işaretini koyar		
d. Öğretmen adayı, bir temel beceriyi hiç yapmamışsa öncelikle ilgili temel beceriye yönelik işaret (işaret ipucu) eder.		
e. Öğretmen adayı, verilen işarete göre temel becerinin tamamını yaptıysa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
f. Eğer öğretmen adayı, verilen işarete göre temel becerinin tamamını hiç yapmadıysa o temel		

beceriye yönelik ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorar.		
g. Öğretmen adayı, sorulan soruya göre temel becerinin tamamını yaptıysa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
h. Öğretmen adayı, sorulan soruya göre temel becerinin tamamını hiç yapmadıysa o temel beceri ile ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyler.		
ı. Öğretmen adayı, o temel beceri ile ilgili ne yapılacağını söyleyene kadar söylenilenin tamamını yaptıysa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
<b>j. Öğretmen adayı, o temel beceri ile ilgili ne yapılacağını söyleyene kadar;</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
j1. temel beceri ile ilgili olarak kendi başına yaptığı bildirimlerin karşısında yer alan “B.sız” sütununun altına “√” işaretini koyar		
j2. her hangi bir bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa ilgili bildirimle yönelik işaret (işaret ipucu) eder.		
j3. ilgili bildirimle yönelik işaret verildikten sonra bildirim doğru yaparsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j4. verilen işarete göre bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa ilgili bildirimle yönelik ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorar.		
j5. ilgili bildirimle yönelik ne yapılacağını sorduktan sonra bildirim doğru yaparsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j6. sorduğu soruya göre bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa o bildirimle ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyler.		
j7. bildirimle ilgili ne yapılacağını söyleyene kadar söylenilenin tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j8. bildirimle ilgili ne yapılacağını söyleyene kadar bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa o bildirimle ilgili ne yapacağını söylerken yapacağı şeyi işaret eder (Sözel İpucu-İşaret İpucu).		
j9. bildirimle ilgili ne yapılacağını söyleyerek işaret edilmesinden sonra söylerken işaret edilen bildirim tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j10. bildirimle ilgili ne yapılacağını söyleyerek işaret edilmesinden sonra bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa öğretmen adayının kendisini izlemesini ister ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterir (Model Olma).		
j11. bildirimle ilgili öğretmen adayının kendisini izlemesini isteyip ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterdiğinde bildirim tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “M.O.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j12. bildirimle ilgili öğretmen adayının sizi izlemesini isteyip ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterdiğinizde bildirim tamamını doğru bir şekilde yapmadıysa öğretmen adayına fiziksel olarak yardımda bulunarak o bildirimle ilgili pozisyonu aldırır ve bildirim yaptırtır (Fiziksel Yardım).		
j13. İlgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “F.Y.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
<b>Ders Anlatımı Sonrası</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. Öğretim elemanı, Öğretmen adayına “öğretimini yaptığın kavramın her bir basamağı ile ilgili neler yaptığını anlat” der.		
b. Sonra öğretmen adayının öğretim sırasında neler yaptığını “Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesi” ne bakarak söyler.		
c. Doğru yaptığı basamaklara onaylama dönütü verir		
<b>d. Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
d1. öğretmen adayının anlattığı dersin videosunu açarak eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı kısımları videodan gösterir ve nasıl olması gerektiğini söyler.		
d2. öğretmen adayı ders anlatmadan önce izlettiği beceri öğretiminin bulunduğu vidoyu açar ve öğretmen adayının eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı kısımları videodan gösterir ve nasıl yapıldığını bir kez daha betimler.		
d3. öğretmen adayının eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı bildirimlerin nasıl yapılacağını prova etmesi için ortamı yapılandırır ve		
d3.1. öğretmen adayına “diğer öğretmen adaylarına öğrenci rolü vererek videodan izlediğin gibi uygun şekilde yap” der		
d3.2. Öğretmen adayından neler yapıldığını betimlemesi ister.		
d3.3. öğretmen adayının prova sırasında doğru yaptıklarına onaylama dönütü verir.		
d3.4. öğretmen adayının sormak istediği sorular varsa cevaplar		

## Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime Göre Kavram Ders Planı Yazma Sunusunun Uygulama Güvenirliği Veri Toplama Formu

**Amaç:** Bu formun amacı, uygulamacının uyguladığı “Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime Göre Kavram Ders Planı Yazma Sunusu”na ne ölçüde uygunluk gösterdiğini belirlemektir.

**Kullanma yönergesi:** Bu formda, uygulayıcının gerçekleştirmesi beklenen beceri basamakları “Beceri basamakları” sütununda yer almaktadır. Gözlemci, uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kaydından izleyerek, uygunsa “ evet” sütununa; uygun değilse “ Hayır” sütununa çek atmak suretiyle belirleyecektir.

**Gözlemci:** **Tarih:**

Beceri Basamakları	Tepkiler	
	Evet	Hayır
<b>Bağımsız Ders Planı Yazma</b>		
a. “Açık anların yöntemine göre “A” kavramının ders planını yaz” der.		
b. Öğretmen adayının kendiliğinden doğru yazdığı beceri basamaklarına onaylama dönütleri verir		
c. Öğretmen adayının kendiliğinden doğru yazdığı beceri basamaklarının karşısına bağımsız sütununun altın “√” işaretini koyar		
d. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik ya da yanlış yazdığı basamaklarla ilgili düzeltici dönütler verir.		
d1. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		

## Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime Göre Kavram Ders Anlatma Sunusunun

### Uygulama Güvenirliği Veri Toplama Formu

**Amaç:** Bu formun amacı, uygulamacının uygulamış olduğu “Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime Göre Kavram Ders Anlatma Sunusu”na ne ölçüde uygunluk gösterdiğini belirlemektir.

**Kullanma yönergesi:** Bu formda, uygulayıcının gerçekleştirmesi beklenen beceri basamakları “Beceri basamakları” sütununda yer almaktadır. Gözlemci, uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kaydından izleyerek, uygunsa “evet” sütununa; uygun değilse “Hayır” sütununa çek atmak suretiyle belirleyecektir.

**Gözlemci:** **Tarih:**

Beceri Basamakları	Tepkiler	
	Evet	Hayır
<b>Ders Anlatma</b>		
a. Öğretim elemanı “Açık Anlatım Yöntemine Göre “A” Kavramını Sun” der		
b. Öğretmen adayı ders anlatırken doğru yaptığı beceri basamaklarına onaylama dönütleri verir		
c. Öğretmen adayının kendiliğinden doğru yaptığı beceri basamaklarının karşısına bağımsız sütununun altın “√” işaretini koyar		
d. Öğretmen adayı, bir temel beceriyi hiç yapmamışsa öncelikle ilgili temel beceriye yönelik işaret (işaret ipucu) eder.		
e. Öğretmen adayı, verilen işarete göre temel becerinin tamamını yaptıysa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
f. Eğer öğretmen adayı, verilen işarete göre temel becerinin tamamını hiç yapmadıysa o temel beceriye yönelik ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorar.		
g. Öğretmen adayı, sorulan soruya göre temel becerinin tamamını yaptıysa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
h. Öğretmen adayı, sorulan soruya göre temel becerinin tamamını hiç yapmadıysa o temel beceri ile ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyler.		
i. Öğretmen adayı, o temel beceriyle ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yaptıysa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
<b>j. Öğretmen adayı, o temel beceri ile ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra;</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
j1. alt ölçekle ilgili olarak kendi başına yaptığı bildirimlerin karşısında yer alan “B.sız” sütununun altına “√” işaretini koyar		
j2. her hangi bir bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa ilgili bildirimle yönelik işaret (işaret ipucu) eder.		
j3. ilgili bildirimle yönelik işaret verildikten sonra bildirim doğru yaparsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j4. verilen işarete göre bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa ilgili bildirimle yönelik ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorar.		
j5. ilgili bildirimle yönelik ne yapılacağını sorduktan sonra bildirim doğru yaparsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j6. sorduğu soruya göre bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa o bildirim ile ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyler.		
j7. bildirimle ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j8. bildirimle ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa o bildirimle ilgili ne yapacağını söylerken yapacağı şeyi işaret eder (Sözel İpucu-İşaret İpucu).		
j9. bildirimle ilgili ne yapılacağını söylenerek işaret edilmesinden sonra söylerken işaret edilen bildirim tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j10. bildirimle ilgili ne yapılacağını söylenerek işaret edilmesinden sonra bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa öğretmen adayının kendisini izlemesini ister ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterir (Model Olma).		
j11. bildirimle ilgili öğretmen adayının kendisini izlemesini isteyip ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterdiğinde bildirim tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “M.O.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j12. bildirimle ilgili öğretmen adayının sizi izlemesini isteyip ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterdiğinizde bildirim tamamını doğru bir şekilde yapmadıysa öğretmen adayına fiziksel olarak yardımda bulunarak o bildirimle ilgili pozisyonu aldırır ve bildirim yaptırır (Fiziksel Yardım).		
j13. İlgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “F.Y.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
<b>Ders Anlatımı Sonrası</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>

a. Öğretim elemanı, Öğretmen adayına “öğretimini yaptığın kavramın her bir basamağı ile ilgili neler yaptığını anlat” der.		
b. Sonra öğretmen adayının öğretim sırasında neler yaptığını “Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesi”ne bakarak söyler.		
c. Doğru yaptığı basamaklara onaylama dönütü verir		
<b>d. Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
d1.öğretmen adayına düzeltici dönütler verir.		

## Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime Göre Beceri Ders Planı Yazma Sunusunun Uygulama Güvenirliği Veri Toplama Formu

**Amaç:** Bu formun amacı, uygulamacının uygulamış olduğu “Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Göre Beceri Ders Planı Yazma Sunusu”na ne ölçüde uygunluk gösterdiğini belirlemektir.

**Kullanma yönergesi:** Bu formda, uygulayıcının gerçekleştirmesi beklenen beceri basamakları “Beceri basamakları” sütununda yer almaktadır. Gözlemci, uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kayıtlarından izleyerek, uygunsa “evet” sütununa; uygun değilse “Hayır” sütununa çek atmak suretiyle belirleyecektir.

**Gözlemci:** **Tarih:**

Beceri Basamakları	Tepkiler	
	Evet	Hayır
<b>Ders Planı Yazma</b>		
a. Öğretim elemanı “çoklu fırsat yöntemine göre yapabildikleri belirlenen öğrencilere ipucunun verilmesi ve sistematik olarak geri çekilmesi işlem sürecine göre “A” becerisinin ders planını yaz” der		
b. Öğretmen adayının kendiliğinden doğru yazdığı beceri basamaklarına onaylama dönütleri verir		
c. Öğretmen adayının kendiliğinden doğru yazdığı beceri basamaklarının karşısına bağımsız sütununun altın “√” işaretini koyar		
d. Öğretmen adayının hiç yazmadığı, eksik ya da yanlış yazdığı basamaklarla ilgili düzeltici dönütler verir.		
d1. Öğretim elemanı, öğretmen adayına “düzeltici dönüt verdiğim basamakları tekrar yaz” der		



## Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime Göre Beceri Ders Anlatma Sunusunun Uygulama Güvenirliği Veri Toplama Formu

**Amaç:** Bu formun amacı, uygulamacının uygulamış olduğu “Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretime Göre Beceri Ders Anlatma Sunusu”na ne ölçüde uygunluk gösterdiğini belirlemektir.

**Kullanma yönergesi:** Bu formda, uygulayıcının gerçekleştirmesi beklenen beceri basamakları “Beceri basamakları” sütununda yer almaktadır. Gözlemci uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kayıtlarından izleyerek, uygunsa “evet” sütununa; uygun değilse “Hayır” sütununa çek atmak suretiyle belirleyecektir.

**Gözlemci:** \_\_\_\_\_ **Tarih:** \_\_\_\_\_

Beceri Basamakları	Tepkiler	
	Evet	Hayır
<b>Ders Anlatma</b>		
a. Öğretim elemanı, “çoklu fırsat yöntemine göre yapabildikleri belirlenen öğrencilere ipucunun verilmesi ve sistematik olarak geri çekilmesi işlem sürecine göre “A” becerisini sun” der.		
b. Öğretmen adayı ders anlatırken doğru yaptığı beceri basamaklarına onaylama dönütleri verir		
c. Öğretmen adayının kendiliğinden doğru yaptığı beceri basamaklarının karşısına bağımsız sütununun altın “√” işaretini koyar		
d. Öğretmen adayı, bir temel beceriyi hiç yapmamışsa öncelikle ilgili temel beceriye yönelik işaret (işaret ipucu) eder.		
e. Öğretmen adayı, verilen işarete göre temel becerinin tamamını yaptıysa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
f. Eğer öğretmen adayı, verilen işarete göre temel becerinin tamamını hiç yapmadıysa o temel beceriye yönelik ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorar.		
g. Öğretmen adayı, sorulan soruya göre temel becerinin tamamını yaptıysa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
h. Öğretmen adayı, sorulan soruya göre temel becerinin tamamını hiç yapmadıysa o temel beceri ile ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyler.		
ı. Öğretmen adayı, o temel beceriyle ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yaptıysa ilgili alt ölçeğin karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
<b>j. Öğretmen adayı, o temel beceri ile ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra;</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
j1. alt ölçekle ilgili olarak kendi başına yaptığı bildirimlerin karşısında yer alan “B.sız” sütununun altına “√” işaretini koyar		
j2. her hangi bir bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa ilgili bildirimle yönelik işaret (işaret ipucu) eder.		
j3. ilgili bildirimle yönelik işaret verildikten sonra bildirim doğru yaparsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j4. verilen işarete göre bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa ilgili bildirimle yönelik ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorar.		
j5. ilgili bildirimle yönelik ne yapılacağını sorduktan sonra bildirim doğru yaparsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j6. sorduğu soruya göre bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa o bildirim ile ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyler.		
j7. bildirimle ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j8. bildirimle ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa o bildirimle ilgili ne yapacağını söylerken yapacağı şeyi işaret eder (Sözel İpucu-İşaret İpucu).		
j9. bildirimle ilgili ne yapılacağını söylenerek işaret edilmesinden sonra söylerken işaret edilen bildirim tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.-İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j10. bildirimle ilgili ne yapılacağını söylenerek işaret edilmesinden sonra bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa öğretmen adayının kendisini izlemesini ister ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterir (Model Olma).		
j11. bildirimle ilgili öğretmen adayının kendisini izlemesini isteyip ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterdiğinde bildirim tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “M.O.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		
j12. bildirimle ilgili öğretmen adayının sizi izlemesini isteyip ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterdiğinizde bildirim tamamını doğru bir şekilde yapmadıysa öğretmen adayına fiziksel olarak yardımda bulunarak o bildirimle ilgili pozisyonu aldırır ve bildirim yaptırır (Fiziksel Yardım).		
j13. İlgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “F.Y.” sütununun altına “√” işaretini koyar.		

<b>Ders Anlatımı Sonrası</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
a. Öğretim elemanı, Öğretmen adayına “öğretimini yaptığın kavramın her bir basamağı ile ilgili neler yaptığını anlat” der.		
b. Sonra öğretmen adayının öğretim sırasında neler yaptığını “Beceri Ders Anlatma Kontrol Listesi”ne bakarak söyler.		
c. Doğru yaptığı basamaklara onaylama dönütü verir		
<b>d. Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda</b>	<b>Evet</b>	<b>Hayır</b>
d1.öğretmen adayına düzeltici dönütler verir.		

**EK-5**  
**SOSYAL GEÇERLİLİK FORMU**

## ÖĞRETMEN ADAYINA YÖNELİK SOSYAL GEÇERLİK FORMU (1)

**Amaç:** Bu formun amacı, araştırmaya katılan birinci öğretmen adayının, “**İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim**” e ilişkin kavram ders planı yazma ve yazılan ders planına uygun ders anlatmayı edindirme sürecine yönelik görüşünü almaktır.

1- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazdınız. Bu süreç sizin uygulamada yazdığınız diğer kavram ders planlarını kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

2- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazmanız, sizin uygulamada kavram dışındaki disiplin alanlarında ders planı yazmanızı olumlu yönde etkilediğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

3- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazmanız, öğretmenliğe başladıktan sonra yazacağınız kavram ders planlarınızı kolaylaştıracağını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

4- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazdırılması, ders planınızı uygulamayı olumlu yönde etkilediğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

5- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, uygulama öğrencilerine, kavram ders planı yazmayı edindirmek için uygun bir süreç olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

6- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre sınıfta kavram dersi anlattınız. Bu süreç sizin uygulamada anlattığınız diğer kavram öğretimlerini kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

7- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazdığınız ders planına uygun olarak kavram dersi anlatmanız sizin uygulamada kavram dışındaki disiplin alanlarında ders anlatmalarınızı olumlu yönde etkilediğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

8- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazdığınız ders planına uygun olarak kavram dersi anlatmanız, öğretmenliğe başladıktan sonra anlatacağınız kavram derslerini kolaylaştıracağını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

( )

Hayır, düşünmüyorum

( )

Kararsızım

( )

9- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, uygulama öğrencilerine kavram dersi anlatmayı edindirmek için uygun bir süreç olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

( )

Hayır, düşünmüyorum

( )

Kararsızım

( )

10- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazma ve yazdığınız ders planına uygun olarak kavram dersi anlatmayı edindirme çalışması sonunda sizin ders planı yazma ve ders anlatma becerilerinizde gördüğünüz değişiklikleri birkaç cümle ile açıklar mısınız?

11- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazma ve yazdığınız ders planına uygun olarak kavram dersi anlatmayı edindirme çalışmasının en hoşunuza giden tarafını birkaç cümle ile açıklar mısınız?

12- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazma ve yazdığınız ders planına uygun olarak kavram dersi anlatmayı edindirme çalışmasının hoşunuza gitmeyen tarafını birkaç cümle ile açıklar mısınız?

## ÖĞRETMEN ADAYINA YÖNELİK SOSYAL GEÇERLİK FORMU (2)

**Amaç:** Bu formun amacı, araştırmaya katılan birinci öğretmen adayının, “**Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim**” e ilişkin beceri ders planı yazma ve yazılan ders planına uygun ders anlatmayı edindirme sürecine yönelik görüşünü almaktır.

1- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazdınız. Bu süreç sizin uygulamada yazdığınız diğer beceri ders planlarını kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

2- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazmanız, sizin uygulamada beceri dışındaki disiplin alanlarında ders planı yazmanızı olumlu yönde etkilediğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

3- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazmanız,, öğretmenliğe başladıktan sonra yazacağınız beceri ders planlarınızı kolaylaştıracağını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

4- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazdırılması, ders planınızı uygulamayı olumlu yönde etkilediğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

5- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, uygulama öğrencilerine, beceri ders planı yazmayı edindirmek için uygun bir süreç olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

6- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre sınıfta beceri dersi anlattınız. Bu süreç sizin uygulamada anlattığınız diğer beceri öğretimlerini kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

7- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazdığınız ders planına uygun olarak beceri dersi anlatmanız sizin uygulamada beceri dışındaki disiplin alanlarında ders anlatımlarınızı olumlu yönde etkilediğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

8- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazdığınız ders planına uygun olarak beceri dersi anlatmanız, öğretmenliğe başladıktan sonra anlatacağınız beceri derslerini kolaylaştıracağını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

Hayır, düşünmüyorum

Kararsızım

( )

( )

( )

9- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, uygulama öğrencilerine beceri dersi anlatmayı edindirmek için uygun bir süreç olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

Hayır, düşünmüyorum

Kararsızım

( )

( )

( )

10- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazma ve yazdığınız ders planına uygun olarak beceri dersi anlatmayı edindirme çalışması sonunda sizin ders planı yazma ve ders anlatma becerilerinizde gördüğünüz değişiklikleri birkaç cümle ile açıkla mısınız?

11- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazma ve yazdığınız ders planına uygun olarak beceri dersi anlatmayı edindirme çalışmasının en hoşunuza giden tarafını birkaç cümle ile açıkla mısınız?

12- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazma ve yazdığınız ders planına uygun olarak beceri dersi anlatmayı edindirme çalışmasının hoşunuza gitmeyen tarafını birkaç cümle ile açıkla mısınız?

## ÖĞRETMEN ADAYINA YÖNELİK SOSYAL GEÇERLİK FORMU (1)

**Amaç:** Bu formun amacı, araştırmaya katılan birinci öğretmen adayının, “**İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim**” e ilişkin beceri ders planı yazma ve yazılan ders planına uygun ders anlatmayı edindirme sürecine yönelik görüşünü almaktır.

1- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazdınız. Bu süreç sizin uygulamada yazdığınız diğer beceri ders planlarını kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

2- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazmanız, sizin uygulamada beceri dışındaki disiplin alanlarında ders planı yazmanızı olumlu yönde etkilediğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

3- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazmanız,, öğretmenliğe başladıktan sonra yazacağınız beceri ders planlarınızı kolaylaştıracağını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

4- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazdırılması, ders planınızı uygulamayı olumlu yönde etkilediğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

5- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, uygulama öğrencilerine, beceri ders planı yazmayı edindirmek için uygun bir süreç olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

6- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre sınıfta beceri dersi anlattınız. Bu süreç sizin uygulamada anlattığınız diğer beceri öğretimlerini kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

7- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazdığınız ders planına uygun olarak beceri dersi anlatmanız sizin uygulamada beceri dışındaki disiplin alanlarında ders anlatımlarınızı olumlu yönde etkilediğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

8- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazdığınız ders planına uygun olarak beceri dersi anlatmanız, öğretmenliğe başladıktan sonra anlatacağınız beceri derslerini kolaylaştıracağını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

Hayır, düşünmüyorum

Kararsızım



( )

( )

( )

9- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin, uygulama öğrencilerine beceri dersi anlatmayı edindirmek için uygun bir süreç olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

Hayır, düşünmüyorum

Kararsızım

( )

( )

( )

10- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazma ve yazdığınız ders planına uygun olarak beceri dersi anlatmayı edindirme çalışması sonunda sizin ders planı yazma ve ders anlatma becerilerinizde gördüğünüz değişiklikleri birkaç cümle ile açıklayınız?

11- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazma ve yazdığınız ders planına uygun olarak beceri dersi anlatmayı edindirme çalışmasının en hoşunuza giden tarafını birkaç cümle ile açıklayınız?

12- İpucu ve dönüt verilerek yapılan öğretime göre beceri ders planı yazma ve yazdığınız ders planına uygun olarak beceri dersi anlatmayı edindirme çalışmasının hoşunuza gitmeyen tarafını birkaç cümle ile açıklayınız?

## ÖĞRETMEN ADAYINA YÖNELİK SOSYAL GEÇERLİK FORMU (2)

**Amaç:** Bu formun amacı, araştırmaya katılan birinci öğretmen adayının, “**Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim**” e ilişkin kavram ders planı yazma ve yazılan ders planına uygun ders anlatmayı edindirme sürecine yönelik görüşünü almaktır.

1- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazdınız. Bu süreç sizin uygulamada yazdığınız diğer kavram ders planlarını kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

2- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazmanız, sizin uygulamada kavram dışındaki disiplin alanlarında ders planı yazmanızı olumlu yönde etkilediğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

3- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazmanız,, öğretmenliğe başladıktan sonra yazacağınız kavram ders planlarınızı kolaylaştıracağını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

4- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazdırılması, ders planınızı uygulamayı olumlu yönde etkilediğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

5. Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, uygulama öğrencilerine, kavram ders planı yazmayı edindirmek için uygun bir süreç olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

6- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre sınıfta kavram dersi anlattınız. Bu süreç sizin uygulamada anlattığınız diğer kavram öğretimlerini kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

7- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazdığınız ders planına uygun olarak kavram dersi anlatmanız sizin uygulamada kavram dışındaki disiplin alanlarında ders anlatmalarınızı olumlu yönde etkilediğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum  
( )

Hayır, düşünmüyorum  
( )

Kararsızım  
( )

8- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazdığınız ders planına uygun olarak kavram dersi anlatmanız, öğretmenliğe başladıktan sonra anlatacağınız kavram derslerini kolaylaştıracağını düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

( )

Hayır, düşünmüyorum

( )

Kararsızım

( )

9- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin, uygulama öğrencilerine kavram dersi anlatmayı edindirmek için uygun bir süreç olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

( )

Hayır, düşünmüyorum

( )

Kararsızım

( )

10- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazma ve yazdığınız ders planına uygun olarak kavram dersi anlatmayı edindirme çalışması sonunda sizin ders planı yazma ve ders anlatma becerilerinizde gördüğünüz değişiklikleri birkaç cümle ile açıklar mısınız?

11- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazma ve yazdığınız ders planına uygun olarak kavram dersi anlatmayı edindirme çalışmasının en hoşunuza giden tarafını birkaç cümle ile açıklar mısınız?

12- Sadece dönüt verilerek yapılan öğretime göre kavram ders planı yazma ve yazdığınız ders planına uygun olarak kavram dersi anlatmayı edindirme çalışmasının hoşunuza gitmeyen tarafını birkaç cümle ile açıklar mısınız?

**EK-6**  
**ÖĞRETME BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİ**

## **Ek-6.1**

### **İpucu Ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim**

**Ek-6.1.1 İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatma**

**Ek- 6.1.2 İpucu ve Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazma**

**Ek-6.1.2.1 İpucu ve Dönütütle Ders Planı Yazmada Kullanılan Öğretim Aracı**

## İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİME GÖRE KAVRAM DERS ANLATMA SUNUSU

Bu sunu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, kavram ders anlatımını öğretme olup uygulamacının, öğretmen adayıyla çalışacağı oturumlarda neler yapacağını öğretmen adayına betimlediği giriş, uygulamacının, öğretmen adayına gruba kavram öğretiminin basamaklarının her birini izlettiği ve ilgili kavram öğretimi basamakları ile ilgili ne yapıldığını öğretmen adayına betimlediği video izleme, videodan izlenen her bir kavram öğretimi basamağını öğretmen adayının, daha önceden öğretim planı yazılmış bir kavram ortamdaki diğer üç öğretmen adayına öğrenci rolü vererek uyguladığı, uygulamacının bu uygulamayı izleyerek dönütler verdiği bölümdür.

İkinci bölüm, ders anlatımı sırası, yani öğretmen adayının daha önceden yazdığı kavram öğretim planına göre gerçek sınıf ortamında ders anlatmasıdır. Ders anlatma basamağı, öğretmen adayı dersini anlatırken uygulamacının “kavram ders anlatma ölçeğinden” öğretmen adayının yapabildiği becerileri işaretleyerek onaylama dönütleri verdiği ve öğretmen adayının, hiç yapmadığı, yanlış yaptığı ya da eksik bıraktığı basamaklarla ilgili öğretmen adayına, düzeltici dönütler verdiği iki aşamadan oluşmuştur.

Üçüncü bölüm ise ders anlatımı sonrası dönüt verme, değerlendirme ve aynı dersi tekrar anlatma basamaklarından oluşmaktadır. Değerlendirme aşamasında, öğretmen adayı dersini anlattıktan öğretmen adayı ve uygulamacı bir toplantı yaparlar ve bu toplantıda uygulamacı öğretmen adayının doğru yaptıklarını öğretmen adayına söyleyerek onaylama dönütleri verdiği ve öğretmen adayı ders anlatımının “Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler” temel becerisini %100, “Derse Giriş Yapar” %100, “Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Tanıtır” %75, “Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Sunar” temel becerisini %75, “Sunuyu Değerlendirir” temel becerisini %75, “Sınıfı Kontrol Eder” temel becerisini %75, “Öğretim Amacını Değerlendirir” temel becerisini %75, “Dersi (Çalışmayı) Bitirir” temel becerisini %100 düzeyinde gerçekleştirmişse ders anlatımı başarılı sayıldığı ve öğretmen adayı ders anlatımını bu düzeylerde gerçekleştiremediği zaman uygulamacı öğretmen adayının anlattığı ders kaydını öğretmen adayına izleterek ve ardından doğrusunun nasıl yapıldığını gösteren videoyu izlettikten sonra hiç yapmadığı, yanlış yaptığı ya da eksik bıraktığı basamakları söyleyerek, diğer öğretmen adaylarına öğrenci rolü verip tekrar uyguladığı iki aşamadan oluşmaktadır. Aynı dersi tekrar anlatma basamağında ise öğretmen adayı aynı dersi bir kez daha sınıf ortamında anlatır ve uygulamacı da “kavram ders anlatma

kontrol listesi” birlikte öğretmen adayının dersini dinler. Bu süreç öğretmen adayı ders anlatımını yukarıda verilen düzeylerde gerçekleştirene kadar devam ettirilir.

## **GİRİŞ: KAVRAM DERS ANLATIMININ BASAMAKLARINI BETİMLEME**

Uygulamacı, öğretmen adayına düzenlenecek bu oturumda, açık anlatım yöntemine göre gruba bir kavram ders anlatımını nasıl yapıldığını örneklerle betimleyeceğini (çalışılacak ortamı düzenleme, çalışmaya giriş yapma, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtmaya, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunma, sunuyu değerlendirme, sınıfı kontrol etme, amacı değerlendirme ve dersi bitirme) söyler. Bunun için öncelikle daha önceden gruba kavram öğretiminin video görüntüsünü birlikte izleyeceklerini, bu görüntüyü izlerken, izlenen basamakta nelere dikkat etmesi gerektiğini kavram öğretme kontrol listesindeki basamaklara göre söyler ve her bir basamakta (Ortamı Düzenleme, Derse (Çalışmaya) Giriş Yapma, Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Tanıtma, Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneklerini Sunma, Sunuyu Değerlendirme, Sınıfı Kontrol Etme, Amacı Değerlendirme ve Dersi (Çalışmayı) Bitirme) durdurularak o basamakta neler yapıldığını betimleyeceğini ve sorusu varsa betimleme bittikten sonra sorabileceğini ve izlediği kavram öğretme becerisi bildirimlerini diğer öğretmen adaylarına öğrenci rolü vererek uygulayacağını söyler.

### **A- Kavram Ders Anlatımını Öğretme**

**1- Model Olma (Videodan İzleterek):** Uygulamacı, öğretmen adayına “şimdi bir kavram ders anlatımında çalışma ortamının düzenlenmesi ile ilgili görüntüyü izleyeceğiz. Bu görüntüyü izlerken ben sana nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim. Görüntüyü izlerken aynı zamanda beni dinle” der. Uygulamacı videoyu çalıştırır. Uygulamacı ve öğretmen adayı görüntüyü izlerken uygulamacı, öğretmen adayına “sınıf ortamının nasıl düzenlendiğine bak, çalışmada kullanılacak araçlara bak, öğrencilerin oturuş düzenine bak” der. Ortamı düzenleme bölümü izlendikten sonra uygulamacı videoyu kapatır. Uygulamacı ortamı düzenleme bölümünde neler yapıldığını betimler (İzlediğimiz bu videoda ortam düzenlemesine baktığımızda, “sınıfın ışık durumunu ayarladı, çalışma ile ilgili olmayan, sınıftaki uyanları ortamdaki kaldırdı, çalışmada kullanılacak araç-gereçler sınıfta öğrencilerin dikkatini çekmeyecek şekilde amaçlara göre ayrılmış bir kutunun içinde ve masanın üzerine koydu, öğrenciler yarım ay şeklinde oturttu ve yarım ay’ın ortasına, soru sorulması biten materyalleri koymak için bir masa (sandalye) koyduğunu” gördük).

Bununla ilgili sorusu olup olmadığını sorar ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.

Uygulamacı, öğretmen adayına “şimdi bir kavram ders anlatımında **derse girişin yapıldığı** görüntüyü izleyeceğiz. Bu görüntüyü izlerken ben sana nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim. Görüntüyü izlerken aynı zamanda beni dinle” der. Uygulamacı videoyu çalıştırır. Uygulamacı ve öğretmen adayı görüntüyü izlerken uygulamacı, öğretmen adayına “derse girişle ilgili neler yaptığına ve söylediğine dikkat et” der. Derse (çalışmaya) giriş yapma bölümü, izlendikten sonra uygulamacı videoyu kapatır. Derse (çalışmaya) giriş yapma bölümünde neler yapıldığını betimler (İzlediğimiz bu videoda derse girişin nasıl yapıldığına baktığımızda, “çalışılacak kavramın adını söyledi, çalışmada uyulması gereken kuralları açıkladı, çalışma içinde ve çalışma sonunda verilecek ödülleri açıkladı, öğrencilere şimdiye kadar uydukları kuralları ve böyle devam ederse ders sonunda ..... kazanabilecekleri söyledi (DSP ile ilgili yıldızlarına baktı ve yıldızları artmışsa bunları sayıp tahtanın bir köşesine yazdı ve bu yıldızlarına ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyledi), çalışmada kullanılacak araçlardan birkaç örneği bütün çocuklara 3-5 sn inceletti ve “çocuklar, bugün .....’lardan kırmızı renkte olanını göstermeyi öğrenmeye başlıyoruz, hazır olun”, diyerek öğrencilerin dikkatini çektiğini” olduğunu gördük).

Öğretmen adayına sorusu olup olmadığını sorar ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.

Uygulamacı, öğretmen adayına “şimdi bir kavram ders anlatımında **kavramın olumlu ve olumsuz örneklerinin tanıtıldığı** görüntüyü izleyeceğiz. Bu görüntüyü izlerken ben sana nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim. Görüntüyü izlerken aynı zamanda beni dinle” der. Uygulamacı videoyu çalıştırır. Uygulamacı ve öğretmen adayı görüntüyü izlerken uygulamacı, öğretmen adayına “kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini inceletirken neler yaptığına ve ne söylediğine dikkat et” der. Kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtma bölümü, izlendikten sonra uygulamacı videoyu kapatır. Kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanıtma bölümünde neler yapıldığını betimler (İzlediğimiz bu videoda kavramın olumlu ve olumsuz örneklerinin nasıl tanıtıldığına baktığımızda, “kavramın olumlu örneğini eline alıp her bir öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bunun rengine bak, bu hangi renk”) dikkat çekerek tanıttı ve araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin dedi ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız verdi, kavramın olumsuz örneğini eline alıp her bir öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bunun rengine bak, bu hangi renk”) dikkat çekerek tanıttı ve araca bakanları betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin dedi ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız verdi).



Öğretmen adayına sorusu olup olmadığını sorar ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.

Uygulamacı, öğretmen adayına “şimdi bir kavram ders anlatımında **kavramın olumlu ve olumsuz örneklerinin sunulduğu** görüntüyü izleyeceğiz. Bu görüntüyü izlerken ben sana nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim. Görüntüyü izlerken aynı zamanda beni dinle” der. Uygulamacı videoyu çalıştırır. Uygulamacı ve öğretmen adayı görüntüyü izlerken uygulamacı, öğretmen adayına “kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunarken ne yaptığına ve ne söylediğine dikkat et,” der. Kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunma bölümü, izlendikten sonra uygulamacı videoyu kapatır. Kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunma bölümünde neler yapıldığını betimler (İzlediğimiz bu videoda kavramın olumlu ve olumsuz örneklerinin sunusunun nasıl yapıldığına baktığımızda, “bir eline kavramın olumlu örneği, diğer eline kavramın olumsuz örneği aldı, kavramın olumlu örneğini her bir öğrenciye göstererek ilişkili niteliğine dikkat çekerek (Örneğin “bunun rengi kırmızı ya da bu kırmızı renkli”) sundu, araca bakanlara betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin dedi ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız verdi, kavramın olumsuz örneğini her bir öğrenciye göstererek (bunun rengi kırmızı değil ya da bu kırmızı değil) sundu ve araca bakanlara betimleyerek (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktın aferin diyerek) aferin dedi ya da (“..... elimdeki .....’ya çok güzel baktığı için bir yıldız kazandı” diyerek) yıldız verdi). Öğretmen adayına sorusu olup olmadığını sorar ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.

Uygulamacı, öğretmen adayına “şimdi bir kavram ders anlatımında **sununun değerlendirildiği** görüntüyü izleyeceğiz. Bu kısımda ilk olarak **öğretmenin sunuyu değerlendirmeye geçmeden önce neler yaptığını** izleyelim. Bu görüntüyü izlerken ben sana nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim. Görüntüyü izlerken aynı zamanda beni dinle” der. Uygulamacı videoyu çalıştırır. Uygulamacı ve öğretmen adayı görüntüyü izlerken uygulamacı, öğretmen adayına “öğretmenin öğrencilerine soruyu sormadan önce neler yaptığını dikkat et” der. Sunuyu değerlendirmeye geçmeden önce neler yapıldığı ile ilgili kısım, izlendikten sonra uygulamacı videoyu kapatır. Bu kısımda neler yapıldığını betimler (İzlediğimiz bu videoda sunuyu değerlendirmeye geçmeden önce öğretmenin neler yaptığını baktığımızda, “Şimdi elimdeki ....’lara bakın. Bu ...’lardan kırmızı renkli olanını kim gösterecek parmak kaldırsın” dedi, o sırada parmak kaldıran öğrencilerin isimlerini ve parmak kaldırdıklarını söyleyerek yıldız verdi, parmak kaldırmayan öğrenci olunca diğer öğrencileri pekiştirdikten sonra yanına gitti ve elinden tutarak öğrencinin parmağını kaldırdı

ve parmak kaldırdığını söyleyerek yıldız verdi, soru sormaya önce sunulan amacı gerçekleştiren öğrenciden başladı, soru soracağı öğrencinin önüne kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini koydu, sunulan amacı gerçekleştiren sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını kontrol etmelerini söyledi, sunulan amacı gerçekleştiremeyen sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını izlemelerini söyledi, soru sormaya geçmeden önce daha sonra hangi öğrenciye soru soracağını o öğrenciye (Can, sen bizi dikkatlice izliyorsun, Ayşe'den sonra sorumuzu sana soracağım, sıranı unutma!) söyledi.

Şimdi de sunuyu değerlendirme bölümündeki **olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğu ve doğru yanıt alınca neler yapıldığı** kısmını izleyelim. Uygulamacı videoyu çalıştırır. Uygulamacı ve öğretmen adayı görüntüyü izlerken uygulamacı, öğretmen adayına, “kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini göstermesini isterken ve doğru yanıt alınca öğretmenin neler yaptığına dikkat et” der. Sunuyu değerlendirme sırasında olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğu ve doğru yanıt alınca neler yapıldığı ile ilgili kısım, izlendikten sonra uygulamacı videoyu kapatır. Bu kısımda neler yapıldığını betimler. (Sunuyu değerlendirme sırasında olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğu ve doğru yanıt alınca neler yapıldığına baktığımızda, “kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ....’nın rengine bak, bu ... ne renk”) dikkat çekerek inceletti, kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek inceletti, kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak kırmızı renkte olan ....’yı ya da rengi kırmızı olan .....’yı göster) soru sordu ve 1-2 sn bekledi, öğrencinin doğru tepkisini pekiştirdi (örneğin “öğretmen adayı eline öğrencinin gösterdiği olumlu örneği alarak ve öğrenciye bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkte ya da bu .....’nın rengi kırmızı, kırmızı renkte olan .....’yı doğru gösterdin aferin ya da gösterdiğin için bir yıldız kazandın” dedi).

Ardından, kontrol ettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....” kırmızı arkadaşınız doğru gösterdi mi” diyerek onaylattı, onaylayan (başını evet anlamında sallayan ya da evet diyen vb) öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “.....’nın kırmızı renkte olanı doğru gösterdiğini söyledikleri için aferin size ya da bir yıldız kazandınız” dedi, izlettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı” der, izleyen öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “..... ‘yı çok güzel izledikleri için bravo siz ya da bir yıldız” kazandınız” dedi.

Daha sonra “Şimdi .....’ya bir soru daha soracağım, bakalım doğru gösterecek mi?” dedi, olumlu ve olumsuz örneklerin yerini değiştirdi, kavramın olumlu örneğini

öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu .....’nın rengine bak, bu .... ne renk”) dikkat çekerek inceletti, kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ....’nın rengine bak, bu .... ne renk”) dikkat çekerek inceletti, kavramın olumsuz örneğini göstermesine yönelik (Örneğin “hangi .... kırmızı renkli değil göster” der) soruyu sordu ve 1-2sn bekledi, öğrencinin doğru tepkisini pekiştirdi (örneğin “eline öğrencinin gösterdiği olumsuz örneği alarak ve öğrenciye bakarak “afetin bu ..... kırmızı renkli değil ya da bu ....’nın rengi kırmızı değil, kırmızı olmayanı doğru gösterdiğin için afetin sana ya da bir yıldız kazandın” dedi)

Bundan sonra, kontrol ettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı mı? değil mi? ” .... arkadaşınız doğru gösterdi mi” diyerek onaylattı, onaylayan öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “.....’nın kırmızı olmayanı doğru gösterdiğini söyledikleri için harikasınız siz ya da bir yıldız kazandınız” dedi, izlettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu ... ‘nın rengi kırmızı değil” dedi ve izleyen öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “..... ‘yı çok güzel izledikleri için bravo size ya da bir yıldız” kazandınız” dedi.

Ardından, şimdi bir soru daha soracağım sıra kimdeydi acaba?” dedi. 1-2. sn bekledi.

- Sıra verdiği öğrenci parmak kaldırıncaya hemen yanına giderek “ afetin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için afetin sana ya da bir yıldız kazandı ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koydu.
- Sıra verdiği öğrenci parmak kaldırıncaya 1-2 sn. daha bekledi, parmak kaldıran diğer öğrencileri parmak kaldırdığı için pekiştirdi. 1-2. sn bekledi. Öğrenci parmak kaldırıncaya hemen yanına giderek “afetin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için bir yıldız kazandı ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koydu.
- Sıra verdiği öğrenci parmak kaldırmayınca 1-2 sn daha bekledi, parmak kaldıran diğer öğrencileri parmak kaldırdığı için pekiştirdi. 1-2 sn bekledi. Yine öğrenci parmak kaldırmayınca öğrencinin yanına gitti, parmağından ya da kolundan tutarak parmağını kaldırmasını sağladı. Sonra “afetin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için bravo sana ya da bir yıldız kazandı ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koydu.

Yine sunuyu değerlendirme bölümündeki **olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğunda yanlış tepki alınca neler yapıldığı** kısmını izleyelim. Uygulamacı videoyu çalıştırır. Uygulamacı ve öğretmen adayı görüntüyü izlerken uygulamacı, öğretmen adayına, “olumlu ve olumsuz örneklerin sorusuna yanlış tepki alınca öğretmenin neler yaptığına

dikkat et” der. Sunuyu değerlendirme sırasında olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğunda yanlış tepki alınca neler yapıldığı ile ilgili kısım, izlendikten sonra uygulamacı videoyu kapatır. Bu kısımda neler yapıldığını betimler. (Sunuyu değerlendirme sırasında olumlu ve olumsuz örneklerin nasıl sorulduğunda yanlış tepki alınca neler yapıldığına baktığımızda, “ Sunun tekrar edileceği durumlara uygun şekilde karar verdi ve sunuya geri döndü.

- Öğrenci soruya tepkisiz kalınca, araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar etti.
- Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen tepkisiz kalınca elindeki araçlarla sunu yaptı ve sorusunu sordu.
- Öğrenci yanlış tepki verince, araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar etti.
- Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen yanlış tepki verince elindeki araçlarla sunu yaptı ve sorusunu sordu.
- Öğrenci çelişkili tepkilerde bulunduğu araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar etti.
- Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen çelişkili tepki verince elindeki araçlarla sunu yaptı ve sorusunu sordu.
- Öğrencinin oturuş pozisyonunu düzeltti.
- Aynı soruyu doğru yapan yanındaki arkadaşına soracağını, öğrencinin onları çalışırken izlemesini ve sonra tekrar kendisine sorulacağını söyleyerek, soruyu yanındaki arkadaşına sordu. Daha sonra ilgili öğrenciye soruyu sordu.
- Doğru olan tepkiye işaretle ipucu verdi. Öğrenci doğru tepki verdikten sonra araçların yerini değiştirip incelettikten sonra sorusunu tekrar sordu”).

Son olarak, sunuyu değerlendirme bölümündeki **birinci ve ikinci örneklerle doğru tepki alındığında neler yapıldığı** kısmını izleyelim. Uygulamacı videoyu çalıştırır. Uygulamacı ve öğretmen adayı görüntüyü izlerken uygulamacı, öğretmen adayına, “birinci ve ikinci örneklerle tepki alındığında öğretmenin neler yaptığına dikkat et” der. Sunuyu değerlendirme sırasında birinci ve ikinci örneklerle tepki alındığında neler yapıldığı ile ilgili kısım, izlendikten sonra uygulamacı videoyu kapatır. Bu kısımda neler yapıldığını betimler.( birinci ve ikinci örneklerle tepki alındığında öğretmenin neler yaptığına baktığımızda “Bütün öğrencilerle soru sorma işlemi bittikten sonra kavramın sunusu yapılan olumlu ve

olumsuz örnekleri eline aldı ve bütün öğrencilerin göz hizasından hızlıca geçirerek “elimdeki araçların rengine bakın” dedi, sonra sınıfın ortasına geçerek “herkes elimdekilere baksın ve kırmızı renkte olanı parmaklarınızla işaret edin” dedi, öğrenciler parmaklarıyla kırmızı renkte olan aracı işaret ettikten sonra, kırmızı renkte olan aracı öne doğru çıkartarak “evet bu .... kırmızı renkte” dedi ve öğrencilerin isimlerini tek tek söyleyerek “kırmızı renkte olan .....’yı gösterdikleri için aferin size ya da bir yıldız kazandılar” dedi ve kırmızı renkte olan aracı sınıfın ortasındaki masanın bir kenarına (“bakın çocuklar ben kırmızı renkte olan bu .....’yı masanın bu kenarına koyuyorum” dedi ve koydu) koydu.

Elindeki olumsuz örneği öğrencilerin göz hizasından hızlıca geçirerek “şimdi bu ....’nın rengine bakın” dedi, sonra sınıfın ortasına geçerek “herkes elimdeki ...’ya baksın, bu ....’nın rengi kırmızı mı değil mi? Söyleyin” dedi, öğrenciler söyledikten ya da kafalarıyla onayladıktan sonra “evet bu .....’nın rengi kırmızı değil” dedi ve öğrencilerin isimlerini tek tek söyleyerek ve elindeki aracı göstererek “bu ....’nın kırmızı renkte olmadığını doğru söyledikleri için harikasınız siz ya da bir yıldız kazandılar” dedi, kırmızı renkte olmayan aracı kırmızı renkte olan ..... da masanın bu kenarına koyuyorum” dedi ve koydu) koydu ve sınıfın ortasında ve masanın yanında durarak “..... şekilde çalışan kişiler bundan sonraki araçlarımızı gelip bu masaya koyabilirler” dedi.

İkinci araç setiyle bütün öğrencilerle soru sorma işlemi bittikten sonra “evet bu araçlarla da işimiz bitti, acaba bunları kim gelip asacak bakalım” dedi, sınıf kurallarına uygun davranan bir öğrenciyi (..... yerinde ... oturduğu..... yaptığı için şimdi araçları masaya koymak için gelsin” dedi) yanına çağırdı, öğrenci yanına geldikten sonra sınıftaki diğer öğrencilerin de masayı en iyi görebileceği şekilde öğrenciyle karşılıklı durdu ve diğer öğrencilere “sizler de .....’yı dikkatlice izleyin bakalım araçlarımızı masaya doğru şekilde koyabilecek mi?” dedi, kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ....’nın rengine bak, bu .... ne renk”) dikkat çekerek inceletti, kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek inceletti, kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, elimdekilere bak kırmızı renkte olan .....’yı ya da rengi kırmızı olan .....’yı göster) soru sordu ve 1-2 sn bekledi, öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin gösterdiği olumlu örneği öne doğru çıkararak ve öğrenciye bakarak “aferin bu kırmızı renkte ya da bu .....’nın rengi kırmızı” dedi) pekiştirdi, sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirdi, masadaki araçları göstererek “şimdi de bunları inceleyelim” dedi ve masadaki önce olumlu örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek (bu

....'nın rengine bak, bu ..... ne renk) inceledi. Sonra olumsuz örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek inceledi, kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak kırmızı renkte olan .....'yı ya da rengi kırmızı olan .....yı göster) soru sordu ve 1-2 sn bekledi, öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin gösterdiği olumlu örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “afetin bu ..... kırmızı renkte ya da bu .....'nın rengi kırmızı” dedi) pekiştirdi, elindeki kavramın olumlu örneğini öğrenciye vererek “şimdi al bunu ve masadaki kırmızı renkte olan .....’nın altına koy” dedi, öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin koyduğu olumlu örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “afetin sen kırmızı renkte olan ....yı kırmızı renkte olan ...'nın altına koydun” dedi) pekiştirdi ve sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirdi.

Sonra öğrencinin karşısına geçerek “elimdekine bak, bu ....'nın rengi kırmızı mı değil mi? Söyle” dedi, öğrencinin doğru davranışını (olumuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “afetin bu .... kırmızı renkte değil ya da bu ...'nın rengi kırmızı değil” dedi) pekiştirdi, sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirdi, masadaki araçları göstererek “şimdi de bunları inceleyelim” dedi ve masadaki önce olumlu örnekleri ilişkili niteliğine dikkat çekerek (bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk) inceledi, sonra olumsuz örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek inceledi, kavramın olumsuz örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündeki .....’lara bak hangi ..... kırmızı renkli değil göster) soru sordu ve 1-2 sn bekledi, öğrencinin doğru davranışını (olumuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “afetin bu .... kırmızı renkli değil ya da bu .....’nın rengi kırmızı değil” dedi) pekiştirdi, sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirdi, elindeki kavramın olumsuz örneğini öğrenciye vererek “şimdi al bunu ve masadaki kırmızı renkli olmayanın altına koy” dedi, öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin koyduğu olumsuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “afetin sen kırmızı renkli olmayan .....’yı kırmızı renkli olmayanı .....’nın altına koydun” dedi) pekiştirdi ve sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirdi.

Son olarak da masadaki araçların yanında, sınıftaki diğer öğrencilerin görebilecekleri şekilde durarak “bakın çocuklar ..... (olumlu örnekleri göstererek) kırmızı renkte olan .....’yı kırmızı renkte olan ...’nın altına, (olumsuz örnekleri göstererek) kırmızı renkli olmayan ...’yı da kırmızı renkli olmayan .....’nın altına koydu” dedi ve bunun için iki yıldız kazandı” diyerek öğrenciye yerine geçmesini söyledi, sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirdi ve sınıfın ortasında ve masanın yanında durarak “..... şekilde çalışan kişiler bundan sonraki araçlarımızı gelip bu masaya koyabilirler” dedi.)

Öğretmen adayına sorusu olup olmadığını sorar ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar

Uygulamacı, öğretmen adayına “şimdi bir kavram ders anlatımında **sınıfı kontrol etmeyle** ilgili görüntüyü izleyeceğiz. Bu görüntüyü izlerken ben sana nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim. Görüntüyü izlerken aynı zamanda beni dinle” der. Uygulamacı videoyu çalıştırır. Uygulamacı ve öğretmen adayı görüntüyü izlerken uygulamacı, öğretmen adayına “uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini nasıl uyguladığına dikkat et, kurala uygun olmayan davranışlar gösteren öğrencinin davranışını değiştirmek için ne yaptığına bak” der. Sınıfı kontrol etme bölümü, izlendikten sonra uygulamacı videoyu kapatır. Sınıfı kontrol etme bölümünde neler yapıldığını betimler (İzlediğimiz bu videoda sınıfın nasıl kontrol edildiğine baktığımızda, “uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini uyguladı ve problem davranış gösteren öğrencinin problem davranışıyla ilgili uygun davranış değiştirme yöntemini uyguladı”).

Öğretmen adayına sorusu olup olmadığını sorar ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.

Uygulamacı, öğretmen adayına “şimdi bir kavram ders anlatımında **amacı değerlendirmeyle** ilgili görüntüyü izleyeceğiz. Bu görüntüyü izlerken ben sana nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim. Görüntüyü izlerken aynı zamanda beni dinle” der. Uygulamacı videoyu çalıştırır. Uygulamacı ve öğretmen adayı görüntüyü izlerken uygulamacı, öğretmen adayına “değerlendirmeye geçmeden önce ne yaptığına bak, değerlendirmeyi yaparken olumlu ve olumsuz örneklerle ilgili ne yaptığına dikkat et” der. Amacı değerlendirme bölümü, izlendikten sonra uygulamacı videoyu kapatır. Amacı değerlendirme bölümünde neler yapıldığını betimler (İzlediğimiz bu videoda, değerlendirmenin nasıl yapıldığına baktığımızda, “öğretimde kullandığı sınıfın ortasındaki masada ya da sandalyede bulunan araçları kaldırdı, değerlendirme aracını öğrencilerden birisinin önüne dizdi, sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını izlemelerini söyledi, kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ...’nın rengine bak, bu .... ne renk”) dikkat çekerek inceledi, kavramın olumsuz örneğini (örneklerini) öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ...’nın rengine bak, bu .... ne renk”) dikkat çekerek inceledi, kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak kırmızı renkte olan .....’yı ya da rengi kırmızı olan ....’yı göster) soru sordu ve 1-2 sn bekledi, öğrencinin doğru tepkisini pekiştirdi (örneğin “öğretmen adayı eline öğrencinin gösterdiği olumlu örneği alarak ve öğrenciye bakarak “afirin bu .... kırmızı renkte ya da bu ...’nın rengi kırmızı” dedi), sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini

söyleyerek pekiştirdi ve öğrenciler kavramın olumlu örneğini göstermeye yönelik  $\frac{3}{4}$  ölçütünü karşılayınca değerlendirmeyi bitirdi. Öğrenci soruya tepkisiz kalınca, araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar etti, araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen tepkisiz kalınca elindeki değerlendirme araçlarıyla sunu yaptı ve sorusunu sordu. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yaptı öğrenci yanlış tepki verince, araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar etti, araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen yanlış tepki verdiğinde değerlendirme araçlarıyla sunu yaptı ve sorusunu sordu. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yaptı, öğrenci çelişkili tepkilerde bulunduğu araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar etti, araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen çelişkili tepki verince değerlendirme araçlarıyla sunu yaptı ve sorusunu sordu. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yaptı”.

Öğretmen adayına sorusu olup olmadığını sorar ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.

Uygulamacı, öğretmen adayına “şimdi bir kavram ders anlatımında **dersi bitirmeyle** ilgili görüntüyü izleyeceğiz. Bu görüntüyü izlerken ben sana nelere dikkat etmen gerektiğini söyleyeceğim. Görüntüyü izlerken aynı zamanda beni dinle” der. Uygulamacı videoyu çalıştırır. Uygulamacı ve öğretmen adayı görüntüyü izlerken uygulamacı, öğretmen adayına “dersi bitirirken ne yaptığına ve ne söylediğine dikkat et” der. Dersi (çalışmayı) bitirme bölümü, izlendikten sonra uygulamacı videoyu kapatır. Dersi bitirme bölümünde neler yapıldığını betimler (İzlediğimiz bu videoda, dersi (çalışmayı) bitirmenin nasıl yapıldığına baktığımızda, “Öğrenilen kavramın ne olduğunu söyledi, bundan sonraki derste ne öğrenileceğini söyledi, öğrencilerin kazandıkları ödülleri ve neden kazandıklarını söyleyerek verdi”).

Öğretmen adayına sorusu olup olmadığını sorar ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.

**2- Rehberli Uygulama (Prova Etme):** Uygulamacı, ders anlatımını yapacak öğretmen adayına, şimdi sen buradaki üç arkadaşına öğrenci rolü vererek, daha önceden hazırlığını yaptığın kavramı öğreteceksin” der. Öğretmen adayı arkadaşlarına öğrenci rolünü (amacı gerçekleştiren ve amacı gerçekleştiremeyen, kurala uygun olmayan davranış gösterecek ve sorulan soruya doğru tepki veremeyecek öğrenciler olarak) verir. Uygulamacı, öğretmen adayına “**şimdi videodan izlediğin gibi çalışma ortamını düzenleyerek açık anlatım yöntemine göre “A” kavramını sun**” der. Öğretmen adayı ortamını düzenledikten



sonra uygulamacı, şimdi bekle der ve ardından “sınıfın ışık durumunu ayarladın ve havalandırmasını yaptın, çalışma ile ilgili olmayan, sınıftaki uyaranları ortamdaki kaldırdın, çalışmada kullanacağı araç-gereçleri bir kutunun içinde ve masanın üzerine koydun öğrencileri “yarım ay” şeklinde oturttu, “yarım ay” ın ortasına sonunda kullanacağı materyalleri koymak için bir masa koydun. bir araya gelince problem davranış gösteren çocukları birbirine uzak oturttu ve öğrencilerin yapabildiklerini dikkate alarak oturarak ortamını çok güzel düzenledin. Çalışma ortamın uygun görünüyor” der ve ardından **“şimdi derse girişini yap”** der. Öğretmen adayı derse girişini yaptıktan sonra uygulamacı, “çalışılacak kavramın adını söyledin, çalışmada uyulması gereken kuralları açıkladın, çalışma içinde ve çalışma sonunda verilecek ödülleri açıkladın, öğrencilere şimdiye kadar uydukları kuralları ve böyle devam ederse ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyledin, çalışmada kullanılacak araçlardan birkaç örneği bütün çocuklara 3-5 sn incelettin ve “çocuklar, bugün .....’lardan kırmızı renkte olanını göstermeyi öğrenmeye başlıyoruz hazır olun”, diyerek öğrencilerin dikkatini çekti ve derse girişi güzel yaptı” der ve **“şimdi kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini tanı”** der. Öğretmen adayı kavramının olumlu ve olumsuz örneklerini tanıttıktan sonra uygulamacı, şimdi bekle ve beni dinle “kavramın olumlu örneğini eline alıp her bir öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bunun rengine bak, bu hangi renk”) dikkat çekerek incelettin, kavramın olumsuz örneğini eline alıp her bir öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bunun rengine bak, bu hangi renk”) dikkat çekerek incelettin, ve gösterdiğin araçlara bakanları betimleyerek pekiştirdin çok iyi gidiyorsun” der ve ardından **“şimdi de kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sun”** der. Öğretmen adayı kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini sunduktan sonra uygulamacı, “bekle ve dinle beni, bir eline kavramın olumlu örneğini, diğer eline kavramın olumsuz örneğini aldın, kavramın olumlu örneğini her bir öğrenciye göstererek ilişkili niteliğine dikkat çekerek (Örneğin “bunun rengi kırmızı ya da bu kırmızı renkli”) sundun ve kavramın olumsuz örneğini her bir öğrenciye göstererek (bunun rengi kırmızı değil ya da bu kırmızı değil) sundun, senin gösterdiğin araçlara bakanları betimleyerek pekiştirdin, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini çok güzel sundun” der ve **“şimdi sununun değerlendirmesini yap”** der. Öğretmen adayı sununun değerlendirmesini yaptıktan sonra uygulamacı, “bekle ve beni dinle, “şimdi elimdeki ....’lara bakın. Bu ...’lardan kırmızı renkli olanını kim gösterecek parmak kaldırsın” dedin, o sırada parmak kaldıran öğrencilerin isimlerini ve parmak kaldırdıklarını söyleyerek pekiştirdin (yıldız verdin), parmak kaldırmayan öğrenci olunca diğer öğrencileri pekiştirdikten sonra yanına gittin ve elinden tutarak öğrencinin parmağını kaldırdın ve parmak kaldırdığını söyleyerek pekiştirdin (yıldız verdi), soru sormaya önce sunulan amacı

gerçekleştiren öğrenciden başladın, soru soracağı öğrencinin önüne kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini koydun, sunulan amacı gerçekleştiren sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını kontrol etmelerini söyledin, sunulan amacı gerçekleştiremeyen sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını izlemelerini söyledin, soru sormaya geçmeden önce daha sonra hangi öğrenciye soru soracağını o öğrenciye (Can, sen bizi dikkatlice izliyorsun, Ayşe’den sonra sorumuzu sana soracağım, sıranı unutma!) söyledin.

Sonra, kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ....’nın rengine bak, bu ... ne renk”) dikkat çekerek incelettin, kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek incelettin, kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak kırmızı renkte olan ....’yı ya da rengi kırmızı olan .....’yı göster) soru sordun ve 1-2 sn bekledin, öğrencinin doğru tepkisini pekiştirdin (örneğin “eline öğrencinin gösterdiği olumlu örneği alarak ve öğrenciye bakarak “aferrin bu ..... kırmızı renkte ya da bu ....’nın rengi kırmızı, kırmızı renkte olan .....’yı doğru gösterdin aferrin ya da gösterdiğin için bir yıldız kazandın” dedin).

Ardından, kontrol ettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....” kırmızı arkadaşınız doğru gösterdi mi” diyerek onaylattın, onaylayan (başını evet anlamında sallayan ya da evet diyen vb) öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “.....’nın kırmızı renkte olanı doğru gösterdiğini söyledikleri için aferrin size ya da bir yıldız kazandınız” dedin, izlettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı” dedin, izleyen öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “..... ‘yı çok güzel izledikleri için bravo siz ya da bir yıldız” kazandınız” dedin.

Daha sonra “Şimdi .....’ya bir soru daha soracağım, bakalım doğru gösterecek mi?” dedin, olumlu ve olumsuz örneklerin yerini değiştirdi, kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ....’nın rengine bak, bu .... ne renk”) dikkat çekerek incelettin, kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ....’nın rengine bak, bu .... ne renk”) dikkat çekerek incelettin, kavramın olumsuz örneğini göstermesine yönelik (Örneğin “hangi .... kırmızı renkli değil göster” der) soruyu sordun ve 1-2sn bekledin, öğrencinin doğru tepkisini pekiştirdin (örneğin “eline öğrencinin gösterdiği olumsuz örneği alarak ve öğrenciye bakarak “aferrin bu ..... kırmızı renkli değil ya da bu ....’nın rengi kırmızı değil, kırmızı olmayanı doğru gösterdiğin için aferrin sana ya da bir yıldız kazandın” dedin)

Bundan sonra, kontrol ettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu .....’nın rengi kırmızı mı? değil mi? ” .... arkadaşınız doğru gösterdi mi” diyerek onaylattın, onaylayan öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “.....’nın kırmızı olmayı doğru gösterdiğini söyledikleri için harikasınız siz ya da bir yıldız kazandınız” dedin, izlettirilmesi istenen öğrenci (lerin) karşısına geçerek ve elindeki olumlu örneği göstererek, “bu ... ‘nın rengi kırmızı değil” dedin ve izleyen öğrenci(ler)in isim(ler)ini söyleyerek “..... ‘yı çok güzel izledikleri için bravo size ya da bir yıldız” kazandınız” dedin.

Ardından, şimdi bir soru daha soracağım sıra kimdeydi acaba?” dedi. 1-2. sn bekledin.

- Sıra verdiği öğrenci parmak kaldırıncaya hemen yanına giderek “ aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için aferin sana ya da bir yıldız kazandın ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koydun.
- Sıra verdiği öğrenci parmak kaldırıncaya 1-2 sn. daha bekledin, parmak kaldıran diğer öğrencileri parmak kaldırdığı için pekiştirdin. 1-2. sn bekledin. Öğrenci parmak kaldırıncaya hemen yanına giderek “aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için bir yıldız kazandın ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koydun.
- Sıra verdiğin öğrenci parmak kaldırmayınca 1-2 sn daha bekledin, parmak kaldıran diğer öğrencileri parmak kaldırdığı için pekiştirdin. 1-2 sn bekledin. Yine öğrenci parmak kaldırmayınca öğrencinin yanına gittin, parmağından ya da kolundan tutarak parmağını kaldırmasını sağladın. Sonra “aferin ..... sırasını hatırlayıp parmak kaldırdığı için bravo sana ya da bir yıldız kazandın ve ben sorumu hemen .....’ya soruyorum diyerek araçları o öğrencinin önüne koydun.

Sunun tekrar edileceği durumlara uygun şekilde karar verdin ve sunuya geri döndün.

- Öğrenci soruya tepkisiz kalınca, araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar ettin.
- Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen tepkisiz kalınca elindeki araçlarla sunu yaptı ve sorusunu sordun.
- Öğrenci yanlış tepki verince, araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar ettin.
- Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen yanlış tepki verince elindeki araçlarla sunu yaptı ve sorusunu sordun.
- Öğrenci çelişkili tepkilerde bulunduğu anda araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar ettin.

- Araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen çelişkili tepki verince elindeki araçlarla sunu yaptın ve sorusunu sordun.
- Öğrencinin oturuş pozisyonunu düzelttin.
- Aynı soruyu doğru yapan yanındaki arkadaşına soracağını, öğrencinin onları çalışırken izlemesini ve sonra tekrar kendisine sorulacağını söyleyerek, soruyu yanındaki arkadaşına sordun. Daha sonra ilgili öğrenciye soruyu sordun.
- Doğru olan tepkiye işaretle ipucu verdin. Öğrenci doğru tepki verdikten sonra araçların yerini değiştirip inceledikten sonra sorusunu tekrar sordun.

Bütün öğrencilerle soru sorma işlemi bittikten sonra kavramın sunusu yapılan olumlu ve olumsuz örnekleri eline aldın ve bütün öğrencilerin göz hizasından hızlıca geçirerek “elimdeki araçların rengine bakın” dedin, sonra sınıfın ortasına geçerek “herkes elimdekilere baksın ve kırmızı renkte olanı parmaklarınızla işaret edin” dedin, öğrenciler parmaklarıyla kırmızı renkte olan aracı işaret ettikten sonra, kırmızı renkte olan aracı öne doğru çıkartarak “evet bu .... kırmızı renkte” dedin ve öğrencilerin isimlerini tek tek söyleyerek “kırmızı renkte olan .....’yı gösterdikleri için aferin size ya da bir yıldız kazandılar” dedin ve kırmızı renkte olan aracı sınıfın ortasındaki masanın bir kenarına (“bakın çocuklar ben kırmızı renkte olan bu .....’yı masanın bu kenarına koyuyorum” dedi ve koydu) koydun.

Elindeki olumsuz örneği öğrencilerin göz hizasından hızlıca geçirerek “şimdi bu ....’nın rengine bakın” dedin, sonra sınıfın ortasına geçerek “herkes elimdeki ...’ya baksın, bu ....’nın rengi kırmızı mı değil mi? Söyleyin” dedin, öğrenciler söyledikten ya da kafalarıyla onayladıktan sonra “evet bu .....’nın rengi kırmızı değil” dedin ve öğrencilerin isimlerini tek tek söyleyerek ve elindeki aracı göstererek “bu ....’nın kırmızı renkte olmadığını doğru söyledikleri için harikasınız siz ya da bir yıldız kazandılar” dedin, kırmızı renkte olmayan aracı kırmızı renkte olan ..... da masanın bu kenarına koyuyorum” dedin ve koydun ve sınıfın ortasında, masanın yanında durarak “..... şekilde çalışan kişiler bundan sonraki araçlarımızı gelip bu masaya koyabilirler” dedin.

İkinci araç setiyle bütün öğrencilerle soru sorma işlemi bittikten sonra “evet bu araçlarla da işimiz bitti, acaba bunları kim gelip asacak bakalım” dedin, sınıf kurallarına uygun davranan bir öğrenciyi (..... yerinde ... oturduğu..... yaptığı için şimdi araçları masaya koymak için gelsin” dedi) yanına çağırdın, öğrenci yanına geldikten sonra sınıftaki diğer öğrencilerin de masayı en iyi görebileceği şekilde öğrenciyle karşılıklı durdun ve diğer öğrencilere “sizler de .....’yı dikkatlice izleyin bakalım araçlarımızı masaya doğru şekilde

koyabilecek mi?” dedin, kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ....’nın rengine bak, bu .... ne renk”) dikkat çekerek incelettin, kavramın olumsuz örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ....’nın rengine bak, bu ..... ne renk”) dikkat çekerek incelettin, kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, elimdekilere bak kırmızı renkte olan .....’yı ya da rengi kırmızı olan .....’yı göster) soru sordun ve 1-2 sn bekledin, öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin gösterdiği olumlu örneği öne doğru çıkararak ve öğrenciye bakarak “aferrin bu kırmızı renkte ya da bu .....’nın rengi kırmızı” dedi) pekiştirdin, sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirdin, masadaki araçları göstererek “şimdi de bunları inceleyelim” dedin ve masadaki önce olumlu örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek (bu ....’nın rengine bak, bu ..... ne renk) incelettin. Sonra olumsuz örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek inceletti, kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak kırmızı renkte olan .....’yı ya da rengi kırmızı olan .....yı göster) soru sordun ve 1-2 sn bekledin, öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin gösterdiği olumlu örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferrin bu ..... kırmızı renkte ya da bu ....’nın rengi kırmızı” dedin) pekiştirdi, elindeki kavramın olumlu örneğini öğrenciye vererek “şimdi al bunu ve masadaki kırmızı renkte olan .....’nın altına koy” dedin, öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin koyduğu olumlu örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferrin sen kırmızı renkte olan ....yı kırmızı renkte olan ...’nın altına koydun” dedi) pekiştirdin ve sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirdin.

Sonra öğrencinin karşısına geçerek “elimdekine bak, bu ....’nın rengi kırmızı mı değil mi? Söyle” dedin, öğrencinin doğru davranışını (olumuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferrin bu .... kırmızı renkte değil ya da bu ...’nın rengi kırmızı değil” dedin) pekiştirdin, sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirdi, masadaki araçları göstererek “şimdi de bunları inceleyelim” dedin ve masadaki önce olumlu örnekleri ilişkili niteliğine dikkat çekerek (bu .....’nın rengine bak, bu ..... ne renk) incelettin, sonra olumsuz örneği ilişkili niteliğine dikkat çekerek incelettin, kavramın olumsuz örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündeki .....’lara bak hangi ..... kırmızı renkli değil göster) soru sordun ve 1-2 sn bekledin, öğrencinin doğru davranışını (olumuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferrin bu .... kırmızı renkli değil ya da bu .....’nın rengi kırmızı değil” dedin) pekiştirdin, sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirdin, elindeki kavramın olumsuz örneğini öğrenciye vererek “şimdi al bunu ve masadaki kırmızı renkli olmayanın altına koy” dedin, öğrencinin doğru davranışını (öğrencinin koyduğu

olumsuz örneği göstererek ve öğrenciye bakarak “aferin sen kırmızı renkli olmayan .....’yı kırmızı renkli olmayanı .....’nın altına koydun” dedin) pekiştirdin ve sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirdin.

Son olarak da masadaki araçların yanında, sınıftaki diğer öğrencilerin görebilecekleri şekilde durarak “bakın çocuklar ..... (olumlu örnekleri göstererek) kırmızı renkte olan .....’yı kırmızı renkte olan ...’nın altına, (olumsuz örnekleri göstererek) kırmızı renkli olmayan ...’yı da kırmızı renkli olamayan .....’nın altına koydun” dedin ve bunun için iki yıldız kazandın” diyerek öğrenciye yerine geçmesini söyledin, sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirdin ve sınıfın ortasında ve masanın yanında durarak “..... şekilde çalışan kişiler bundan sonraki araçlarımızı gelip bu masaya koyabilirler” dedin ve sununun değerlendirmesini uygun şekilde yaptığını görüyorum, şimdi **sınıfı kontrol etmeye geçebilirsiniz**” der. Öğretmen adayı sınıfını kontrol etikten sonra uygulamacı, bekle ve beni dinle, olumlu çalışma davranışları sosyal pekiştiricileri ve DSP’yi kullanarak pekiştirdin, öğrencinin yaptığı uygun olmayan davranışı görmezden geldin, uygun olmayan davranış gösteren öğrenci kurala uygun davrandığında pekiştirdin, kurala uygun davranan bir arkadaşının yaptığı davranışı betimleyerek pekiştirdin, görmezden gelme, kurala uygun davranan bir arkadaşının yaptığı davranışı betimleyerek pekiştirme, işe yaramadığında öğrencinin yerini değiştirdin” sınıf kontrolün uygun görünüyor **amacın değerlendirmesine geçebilirsiniz**” der. Öğretmen adayı amacının değerlendirmesini yaptıktan sonra uygulamacı, bekle ve beni dinle, öğretimde kullandığın sınıfın ortasındaki masada (sandalyede) bulunan araçları kaldırdın, değerlendirme aracını öğrencilerden birisinin önüne dizdin, sınıftaki diğer öğrencilere soru sorulan arkadaşlarını izlemelerini söyledin, kavramın olumlu örneğini öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ...’nın rengine bak, bu .... ne renk”) dikkat çekerek incelettin, kavramın olumsuz örneğini (örneklerini) öğrenciye göstererek kavramın ilişkili niteliğine (örneğin “bu ...’nın rengine bak, bu .... ne renk”) dikkat çekerek incelettin, kavramın olumlu örneğini göstermesine yönelik (örneğin, önündekilere bak kırmızı renkte olan .....’yı ya da rengi kırmızı olan .....’yı göster) soru sordun ve 1-2 sn bekledin, öğrencinin doğru tepkisini pekiştirdin (örneğin “eline öğrencinin gösterdiği olumlu örneği alarak ve öğrenciye bakarak “aferin bu ..... kırmızı renkte ya da bu ...’nın rengi kırmızı” dedin), sınıftaki diğer öğrencileri .....’yı izlediklerini söyleyerek pekiştirdin ve öğrenciler kavramın olumlu örneğini göstermeye yönelik  $\frac{3}{4}$  ölçütünü karşılayınca değerlendirmeyi bitirdin. Öğrenci soruya tepkisiz kalınca, araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar ettin, araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen tepkisiz kalınca

elindeki değerlendirme araçlarıyla sunu yaptın ve sorusunu sordun. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yaptın öğrenci yanlış tepki verince, araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar ettin, araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen yanlış tepki verdiğinde değerlendirme araçlarıyla sunu yaptın ve sorusunu sordun. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yaptın, öğrenci çelişkili tepkilerde bulunduğu anda araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrar ettin, araçların yerini değiştirerek araçları inceletip soruyu bir kez daha tekrarladıktan sonra öğrenci halen çelişkili tepki verince değerlendirme araçlarıyla sunu yaptı ve sorusunu sordun. Öğretimde kullandığı araçlarla değerlendirme yaptın, amacın değerlendirmesi çok iyiydi, artık **çalışmayı bitirebilirsin**” der. Öğretmen adayı çalışmayı bitirdikten sonra uygulamacı, “bekle ve beni dinle, öğrenilen kavramın ne olduğunu söyledin, bundan sonraki derste ne öğrenileceğini söyledin, öğrencilerin kazandıkları ödülleri ve neden kazandıklarını söyleyerek verdin çalışmayı bitirişin çok iyiydi” der ve ardından “Açık anlatım yöntemine göre “A” kavramını sunuşun çok güzeldi tebrik ediyorum” der.

Öğretmen adayına sorusu olup olmadığını sorar ve öğretmen adayının sorusu varsa cevaplar.

Ugulamacı, öğretmen adayı prova yaparken basamakları izlemek için “Kavram Öğretme Ölçeğini yanında bulundurur. Öğretmen adayının hiç yapmadığı, eksik bıraktığı, ya da yanlış yaptığı basamaklarda kavram öğretme ölçeğinde bulunan ipuçlarını dikkate alarak düzeltici dönütler verir.

### **3- Ders Anlatımı Sırası**

**a- Onaylama dönütü verme:** Ugulamacı, öğretmen adayının öğretimini yapacağı kavram ile ilgili ortamını daha önceden hazırladığı sınıfa “Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesi” ile birlikte girer. Sınıf ortamına bakar ve sınıf ortamı uygun şekilde düzenlenmişse, öğretmen adayına “sınıfı uygun şekilde düzenlenmiş görüyorum, “Açık Anlatım Yöntemine Göre “A” Kavramını Sun” der.

Ugulamacı ders sırasında öğretmen adayının kendiliğinden doğru yaptığı beceri basamaklarına onaylama dönütleri (derse girişi uygun yaptığını görüyorum vb.) verir ve o beceri basamaklarının karşısına bağımsız sütununun altın “√” işaretini koyar

**b-Düzeltici dönüt verme:** Uygulamacı, öğretmen adayı, bir temel beceriyi hiç yapmamışsa öncelikle ilgili temel beceriye yönelik işaret (işaret ipucu) eder. Öğretmen adayı, verilen işarete göre temel becerinin tamamını yaptıysa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar. Eğer öğretmen adayı, verilen işarete göre temel becerinin tamamını hiç yapmadıysa o temel beceriye yönelik ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorar. Öğretmen adayı, sorulan soruya göre temel becerinin tamamını yaptıysa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyar. Öğretmen adayı, sorulan soruya göre temel becerinin tamamını hiç yapmadıysa o temel beceri ile ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyler. Öğretmen adayı, o temel beceriyle ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yaptıysa ilgili temel becerinin karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar. Öğretmen adayı, o temel beceri ile ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra;

- temel beceriyle ilgili olarak kendi başına yaptığı bildirimlerin karşısında yer alan “B.sız” sütununun altına “√” işaretini koyar.
- her hangi bir bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa ilgili bildirim yöneltmek için işaret (işaret ipucu) eder.
- ilgili bildirim yöneltmek için işaret verildikten sonra bildirim doğru yaparsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.
- verilen işarete göre bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa ilgili bildirim yöneltmek için ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorar.
- ilgili bildirim yöneltmek için ne yapılacağını sorduktan sonra bildirim doğru yaparsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “Yön.” sütununun altına “√” işaretini koyar.
- Sorduğu soruya göre bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa o bildirim ile ilgili ne yapacağını (Sözel İpucu) söyler.
- bildirimle ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra söylenilenin tamamını yaptıysa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.
- bildirimle ilgili ne yapılacağını söylenmesinden sonra bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa o bildirimle ilgili ne yapacağını söylerken yapacağı şeyi işaret eder (Sözel İpucu-İşaret İpucu).



- bildirimle ilgili ne yapılacağına söylenerek işaret edilmesinden sonra söylerken işaret edilen bildirim tamamlanmışsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “S.İ.İ.” sütununun altına “√” işaretini koyar.
- bildirimle ilgili ne yapılacağına söylenerek işaret edilmesinden sonra bildirim eksik bırakmış, yanlış yapmış ya da hiç yapmamışsa öğretmen adayının kendisini izlemesini ister ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterir (Model Olma).
- bildirimle ilgili öğretmen adayının kendisini izlemesini isteyip ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterdiğinde bildirim tamamlanmışsa ilgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “M.O.” sütununun altına “√” işaretini koyar.
- bildirimle ilgili öğretmen adayının sizi izlemesini isteyip ve o bildirimde ne yapılacağını söyleyerek ve yaparak gösterdiğinizde bildirim tamamlanmışsa doğru bir şekilde yapmadıysa öğretmen adayına fiziksel olarak yardımda bulunarak o bildirimle ilgili pozisyonu aldirtir ve bildirim yaptırtır (Fiziksel Yardım).
- İlgili bildirim karşısında yer alan ipucu sütununda “F.Y.” sütununun altına “√” işaretini koyar.

#### 4- Ders Anlatımı Sonrası Dönüt Verme

##### 1. Basamak: Değerlendirme

**a- Onaylama dönütü verme:** Uygulamacı öğretmen adayından öğretimini yaptığı kavramın her bir basamağı ile ilgili neler yaptığını anlatmasını ister. Sonra uygulamacı öğretmen adayının öğretim sırasında neler yaptığını “Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesi”ne bakarak söyler. Doğru yaptığı basamaklara onaylama dönütü verir

**b- Düzeltici dönüt verme:** Uygulamacı öğretmen adayının anlattığı dersin videosunu açarak eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı kısımları videodan gösterir (bak burada ..... yapmışsın,) ve nasıl olması gerektiğini (..... şeklinde yapman gerekiyordu) söyler.

Uygulamacı öğretmen adayı ders anlatmadan önce izlettiği kavram öğretiminin bulunduğu vidoyu açar ve öğretmen adayının eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı kısımları videodan gösterir ve nasıl yapıldığını bir kez daha betimler.

Uygulamacı öğretmen adayının eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı bildirimlerin nasıl yapılacağını prova etmesi için ortamı yapılandırır ve izleyen basamaklara yer verir.

- Diğer öğretmen adayları öğrenci rolünü üstlenir. Öğretmen adayları sınıftaki öğrenci(ler) neler yapıyorsa o şekilde davranır. Öğretmen adayından videodan izlediği gibi uygun şekilde yapmasını ister.
- Öğretmen adayından neler yapıldığını betimlemesi ister.
- Uygulamacı “evet sen ..... uygun şekilde yaptın” der.
- Öğretmen adayının sormak istediği sorular varsa cevaplar.

## **2. Basamak: Aynı dersi tekrar anlatma**

Uygulamacı, öğretmen adayının öğretimini yapacağı kavram ile ilgili ortamını daha önceden hazırladığı sınıfa “Kavram Ders Anlatma Kontrol Listesi” ile birlikte girer. Sınıf ortamına bakar ve sınıf ortamı uygun şekilde düzenlenmişse, öğretmen adayına “sınıfı uygun şekilde düzenlenmiş görüyorum” derse başlayabilirsin der. Sınıf ortamı ile ilgili gerekiyorsa daha önceki derste verdiği düzeltici dönütte kullandığı ipucunu dikkate alarak düzeltici dönüt verdikten sonra öğretmen adayına derse başlamasını söyler.

Uygulamacı dersin sonuna kadar doğru yaptığı yerlerde her bir bölüm sonunda öğretmen adayına onaylama dönütleri (derse girişi uygun yaptığını görüyorum vb.), ihtiyaç duyduğu yerlerde ise daha önce verdiği düzeltici dönütte kullandığı ipucunu dikkate alarak düzeltici dönütler (kavram ders anlatma kontrol listesindeki ipucu aşamalarını dikkate alarak) verir. Verdiği düzeltici dönütlerde kullandığı ipucu türünü kayıt formuna işaretler. Ders videoya kaydedilir.

## **İPUCU VE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİME GÖRE BECERİ DERS PLANI YAZMA SUNUSU**

Bu sunu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, beceri ders planı yazmanın öğretimi olup uygulamacının, öğretmen adayıyla çalışacağı oturumlarda neler yapacağını öğretmen adayına betimlediği giriş, uygulamacının, öğretmen adayına gruba beceri öğretimi ders planı yazma basamaklarının her birini ve ilgili beceri öğretimi ders planını projeksiyondan gösterdiği projeksiyondan izleme, projeksiyondan izlenen her bir beceri öğretimi ders planı hazırlama basamağını öğretmen adayının, daha önceden amaçları yazılmış bir becerinin ders planını yazarak prova ettiği ve uygulamacının bu uygulamayı izleyerek dönütler verdiği bölümdür.

İkinci bölüm, uygulama öğretim elemanının öğretmen adayının evde yazdığı ders planına dönütler vermesidir.

### **GİRİŞ: BECERİ DERS PLANI YAZMA ÖĞRETİMİNİN BASAMAKLARINI BETİMLEME**

Uygulamacı, öğretmen adayına düzenlenecek bu oturumda, Çoklu Fırsat Yöntemine Göre Yapabildikleri Belirlenen Öğrencilere “İpucunun Verilmesi Ve Sistemik Olarak Geri Çekilmesi İşlem Sürecine” göre gruba bir beceri öğretimi ders planının nasıl yapıldığını örneklerle betimleyeceğini (çalışılacak ortamı düzenlemeyi yazma, çalışmaya giriş yapmayı yazma, öğretim yapmayı yazma, sınıfı kontrol etmeyi yazma, amacı değerlendirmeyi yazma ve dersi bitirmeyi yazma) söyler. Bunun için öncelikle daha önceden gruba beceri öğretimi ders planının basamaklarını ve ders planını projeksiyondan birlikte izleyeceklerini, bu görüntüyü izlerken, izlenen basamakta nelere dikkat etmesi gerektiğini beceri öğretme ders planı hazırlama kontrol listesindeki basamaklara göre söyler ve her bir basamakta (Çalışılacak Ortamı Düzenlemeyi Yazma, Çalışmaya Giriş Yapmayı Yazma, Öğretim Yapmayı Yazma, Sınıfı Kontrol Etmeyi Yazma, Amacı Değerlendirmeyi Yazma Ve Dersi Bitirmeyi Yazma) durdurularak o basamakta neler yazıldığını betimleyeceğini ve sorusu varsa betimleme bittikten sonra sorabileceğini ve izlediği beceri öğretme ders hazırlama becerisi bildirimlerini kendi yazacağı ders planına uygulayacağını söyler.

#### **A- Beceri Öğretme Ders Planı Hazırlamayı Öğretme**

**1- Model Olma (Projeksiyondan İzleterek):** Uygulamacı, öğretmen adayına “şimdi bir beceri ders planı hazırlamada çalışma ortamının düzenlenmenin nasıl yazılacağı ile

ilgili görüntüyü izleyeceğiz. Buna geçmeden önce “çalışma ortamının düzenlenmesinde yazılması” gereken basamakların neler olduğunu okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi çalışma ortamının düzenlenmesinde yazılması gereken basamakları okuyorum sen de takip et.

#### **A.Ders (Çalışma) Ortamını Düzenlemeyi Yazar**

1. Sınıfın ışık durumunu ayarlayacağını yazar
2. Sınıfın havalandırmasını yapacağını yazar
3. Çalışma ile ilgili olmayan, sınıftaki uyaranları ortamdaki ortamdaki kaldıracığını yazar
4. Çalışmada kendisinin kullanacağı araç-gereçleri ve yedek araç-gereçleri öğretmen masasına koyacağını yazar.
5. Her bir öğrencinin sırasının arasından bir kişi geçebilecek genişlikte sıraların arasını açacağını yazar
6. Öğrencileri yarım ay şeklinde oturtacağını yazar ve çizer.
7. Yapabildikleri benzer olan öğrencileri birbirlerine yakın oturtacağını yazar.
8. Bir araya gelince problem davranış gösteren çocukları birbirine uzak oturtacağını yazar.
9. Her bir öğrenci için becerinin yapılmasında kullanılan araç- gereçleri öğrencinin kullandığı elini dikkate alarak öğrencinin masasına yerleştireceğini yazar.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında “çalışma ortamının düzenlenmesinin yazımını” okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der

#### **A- Ders (Çalışma) Ortamını Düzenlerim:**

- **Öğrenciler sınıfa gelmeden yarım saat önce geleceğim.** Sınıfta öğretmeni görmeyi ya da kendilerine gösterilen araçları görmeyi kolaylaştıracak şekilde aydınlık yoksa sınıfın lambasını yakarım.
- Sınıfın pencerelerini açıp ve öğrenciler sınıfa gelmeden beş dakika önce pencereleri kapatarak sınıfın havalandırmasını yaparım.
- Sınıfta çalışma ile ilgili olmayan, varsa öğretmen masasındaki araç-gereçleri, yerlerdeki çöpleri vb. araçları, öğrencilerin sıralarının üzerindeki araç-gereçleri, sınıf tahtasının üzerinde yazılı olan şeyleri ve varsa sınıf tahtası üzerinde asılı olan nesnelere, sınıfın

içinde sınıfı süsleme amaçlı asılan ve konulan araç gereçleri, sınıf panosundaki nesnelere ortamdaki kaldırıyorum.

- \*Çalışmada kullanacağım araç-gereçleri ve yedek araç-gereçleri öğretmen masasına koyarım
- \* Her bir öğrencinin sırasının arasından bir kişi geçebilecek genişlikte sıraların arasını açarım.
- \*Öğrencileri yarım ay şeklinde oturturum.
- \*Bir araya gelince problem davranış gösteren çocukları birbirine uzak oturturum
- \*Öğrencilerin yapabildiklerini dikkate alarak oturturum. Yani benzer ipuçlarıyla yapan çocukları yan ayan olacak şekilde olduğu gibi.

**Not:** \* işareti bulunan maddeler aynı zamanda sınıf ortamına çizilmiştir.

- Her bir öğrenci için becerinin yapılmasında kullanılan araç- gereçleri öğrencinin kullandığı elini dikkate alarak öğrencinin masasına yerleştiririm. Yani Çocukların kullandıkları eli tarafına ipi ve makası, kullandıkları eli tarafına ise içinde boncuk olan tabağı koyarım.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Çalışma ortamının düzenlenmesinin yazımının nasıl yapılacağını izledik şimdi de **“çalışmaya girişin yazılması”** için gereken basamakların neler olduğunu okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi çalışmaya girişte yazılması gereken basamakları” okuyorum sen de takip et.

- 1- Çalışılacak konunun adını söyleyeceğini yazar
- 2- Çalışmada uyulması gereken kuralları ..... şeklinde açıklayacağını yazar
- 3- Çalışma içinde ve çalışma sonunda verilecek ödülleri ..... şeklinde açıklayacağını yazar
- 4- Öğrencilere şimdiye kadar uydukları kuralları ve böyle devam ederse ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyleyeceğini. (DSP kullanılıyorsa yıldızlarına bakacağını ve yıldızları artmışsa bunları sayıp tahtanın bir köşesine yazacağını ve bu yıldızlarına ders sonunda ..... kazanabileceklerini söyleyeceğini) yazar.
- 5- Her öğrenciye masasındaki araçları tek tek göstererek “bu senin, çalışma sırasında sen bu ...yı kullanacaksın” diyeceğini yazar.
- 6- Çalışma sırasında kullanılacak araç gereçleri tek tek göstermelerini ..... şeklinde isteyeceğini yazar.

7- “Çocuklar, bugün .....’yı yapmayı öğrenmeye başlıyoruz hazır olun”, diyerek öğrencilerin dikkatini çekeceğini yazar.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında “çalışma giriş yapılmasının yazımını” okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der.

### **B- Derse (Çalışmaya) Giriş Yaparım**

- Öğrencilerin karşısına geçerek “bugün sizinle boncuklardan bileklik yapmayı öğreneceğiz” derim.
- Bu çalışmamız sırasında sizden uymanızı istediğim kurallar var. Bunlar nelermiş bakalım diyerek duvarda asılı olan kural tablosunu gösteririm. Bakın ilk kuralımız “yerinizde kollarınız bağlı sırtınız sandalyeye yaslı olarak oturma” evet Ali yerinde kolları bağlı sırtı sandalyeye yaslı oturuyor aferin sana derim benzeri şekilde oturan diğer öğrencileri de aynı şekilde pekiştiririm. Bütün kuralları sırasıyla aynı şekilde açıklarım.
- Peki bu kurala uyduğunuzda ne olacak bir yıldız kazanacaksınız. Bakın yıldızlarınızı da buradaki sembol tablosundaki isminizin karşısına ..... öğretmeniniz yıldızınızı atacak. Bakalım kimler yerinde kolları bağlı sırtı sandalyeye yaslı oturuyor acaba? Evet ..... öğretmen Ali, Can, Ayşe’ye yerlerinde kolları bağlı sırtı sandalyeye yaslı oturdukları için bir yıldız ver. Gördünüz mü çocuklar yıldızlarınızı derim.
- Sonra peki bu yıldızlarınız arttığında ne olacak biliyor musunuz? Diyerek ödül tablosunu öğrencilere gösteririm. Bakın burada neler var sizlerin yıldızları arttığında neler kazanacağınız ders sonunda. Eğer ders sonunda ..... yıldızınız olursa bir tane bonibon kazanacaksınız derken bonibonu öğrencilere özellikle de en çok seven öğrenciye gösteririm. Bütün ödülleri aynı şekilde öğrencilere söyleyip gösterebileceklerimi gösterdikten sonra, ödül kutusunu ortamdaki kaldırım.
- Sonra öğrencilere bakarım “aferin Mesut yerinde kolları bağlı sırtı sandalyeye yaslı bir şekilde oturuyorsun” bir yıldız kazandın, bak ..... öğretmenin yıldızını veriyor diyerek kurallara uyan öğrencilerin yıldızlarını veririm. Ayrıca böyle devam ederseniz sizin çok yıldızınız olacak galiba hatta ders içinde de yıldızlarınızı sayıp tahtanın bir köşesine yazacağım ve bu yıldızlarınıza ders sonunda ödül tablomuzdaki ..... Ödülleri kazanabilirsiniz derim.
- Şimdi de çalışmamız sırasında neleri kullanacağımız bir inceleyelim mi diyerek her bir çocuğun araçlarını tek tek göstererek “Mesut bunlar senin araçların, Emine bunlar senin

araçların, .... bunlar da senin araçların diyerek, sonra kendi araçlarını göstererek “Evet çocuklar bunlar da benim araçlarım” diyerek araçları tanıtırım. “Aferin size ne kadar güzel inceliyorsunuz Yeşim, Mesut, Volkan ve Emine araçlarımızı çok güzel inceledikleri için 1’er yıldız kazandılar” diyerek her öğrenciye tek tek araçları gösteririm. Öğretmen yıldızları verirken bakın çocuklar yıldızlarınıza diyerek öğrencileri tahtaya bakmaları için yanlarına giderek yönlendiririm.

- Öğrencilere hadi bakalım sizlere sorular soracağım “Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, kul(+) elinizi gösterin derim, Mesut, Emine ve Volkan Kul (+) elinizi çok güzel gösterdiniz derim, gösteremeyen Yeşim’in yanına giderek yazı yazdığım elini göster derim, gösterince ben de onun elini göstererek evet bu senin kul(+) elin derim. Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, ipi gösterin derim, Emine, Volkan, Yeşim “Aferin ipi gösterdiniz” diyerek pekiştiririm Gösteremeyen Mesut’un yanına giderek “dur ve beni izle bak ben ipi gösteriyorum derim ve ipi gösteririm, hadi sen de ipi göster” derim, yine gösteremezse elinden tutup ipe dokundurarak bak bu ip derim. Mesut’un elini bırakırım ve Şimdi sen ipi göster derim gösterince harikasin sen ipini gösterdin derim. Diğer önkoşullar için de aynı süreci tekrar ederim ve Yeşim, Mesut, Volkan ve Emine Kul(+) ve Kul(-) ellerini, ipi ve boncukları gösterdikleri için bir yıldız kazandılar derim.
- Öğrencilerin karşısında sınıfın ortasında durarak “evet çocuklar bugün sizinle boncuklardan bileklik yapmayı öğrenmeye başlıyoruz hazır olun” derim ve kolları bağlı ya da elleri masanın altında bana bakanlara harikasınız Mesut,..... yerinizde .....oturmuşsunuz çalışmaya hazır görünüyorsunuz derim.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Çalışmaya girişin yapılmasının yazımının nasıl yapılacağını izledik şimdi de “**öğretim yapmanın yazılması**” için gereken basamakların neler olduğunu okuyacağım. Bu kısımda ilk olarak “**ipuçlarını vermeye başlamadan öğretmenin yapması gerekenlerin yazılması**” ile ilgili basamakları okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi **ipuçlarını vermeye başlamadan öğretmenin yapması gerekenlerin yazılması basamaklarını**” okuyorum sen de takip et.

### C- Öğretim Yapacağını Yazar

- 1- Bütün öğrencilere ana yönergeyi ..... şeklinde vereceğini yazar
- 2- Beklemesi gereken öğrencilere sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.

3- İlk basamaklardaki amacı gerçekleştiren öğrencilerin basamağı yapmalarını yanlarına giderek kontrol edeceğini yazar.

4- Öğrenciler davranışı yaptıklarında öğrencilerin isimlerini söyleyerek ve yaptıkları davranışı betimleyerek yıldız vererek pekiştireceğini yazar.

5- Sessizce beklemelerini söylediği sınıftaki diğer öğrencilerin de isimlerini söyleyerek bekleme davranışlarını betimleyerek (yıldız vererek) pekiştireceğini yazar.

6- Beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında “**ipuçlarını vermeye başlamadan öğretmenin yapması gerekenlerin yazılmasını**” okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der.

### C- Öğretim Yaparım

- “Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, bileklik yapın” derim.
- “Mesut, Emine, Volkan, durun ve sessizce bizi bekleyin” derim.
- Yeşim’in karşısına geçerim

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. İpuçlarını vermeye başlamadan öğretmenin yapması gerekenlerin yazılmasını izledik şimdi de **Öğretim yaparken sözel ipuçlarının verilmesinin yazılması** ile ilgili basamakları okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi öğretim yaparken sözel ipuçlarının verilmesinin yazılması basamaklarını” okuyorum sen de takip et.

### SÖZEL İPUCU VERECEĞİNİ YAZAR

27- Sözel ipucu vermesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek sözel ipucu vereceğini yazar.

28- Amaçta yazıldığı şekliyle sözel ipucunu vereceğini ve 1-2sn bekleyeceğini yazar.

29- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” diyerek) pekiştireceğini yazar.

30- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyleyeceğini yazar.



31- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştireceğini yazar.

12- Sözel ipucu verilmesi gereken öğrencilerle çalışma bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonlarını bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında “**öğretim yaparken sözel ipuçlarının verilmesinin yazılmasını**” okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der.

- Mesut, Emine, Volkan’ın karşılıklarına geçirim
- “Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, Kul(+) elinizin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin ucuna yakın yerinden tutun” derim. Mesut, Emine, Volkan tuttu ve bir miktar kaldırdılar.
- “Bravo, Mesut, Emine, Volkan, Kul(+) elinizin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin ucuna yakın yerinden tutunuz ve kaldırdınız ve bir yıldız kazandınız” derim.
- “Aferin Yeşim sen de bizi elindekileri bırakmadan sessizce beklediğin için bir yıldız kazandın” derim

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Öğretim yaparken sözel ipuçlarının verilmesinin yazılmasını izledik şimdi de **Öğretim yaparken işaret ipuçlarının verilmesinin yazılması** ile ilgili basamakları okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi öğretim yaparken işaret ipuçlarının verilmesinin yazılması basamaklarını” okuyorum sen de takip et.

### İŞARET İPUCU VERECEĞİNİ YAZAR

13- İşaret ipucu ve sözel ipucunu birlikte vermesi gereken öğrencinin karşısına geçerek işaret ipucu vereceğini yazar.

14- İşaret ipucunu verirken sözel ipucunun içinde yer alan nesnelere göstererek işaret ipucu vereceğini ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.

27- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” der) pekiştireceğini yazar.

28- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyleyeceğini yazar.

29- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştireceğini yazar.

18- İşaret ipucu verilmesi gereken öğrencilerle çalışma bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında **“öğretim yaparken işaret ipuçlarının verilmesinin yazılmasını”** okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der.

- Emine'nin karşısına geçerim
- İpin ucunu derken ipin ucunu, boncuğun deliğine derken boncuğun deliğini, sok derken sokmasını işaret ederim.
- Emine ipe boncuğu dizer
- “Aferin Emine ipin ucunu boncuğun deliğine soktun ve ipe boncuk dizdin ve bir yıldız kazandın” derim.
- “Şimdi Emine sen elindekileri bırakmadan bekle” derim
- “Aferin Mesut, Volkan, Yeşim, elinizdeki araçları bırakmadan ve sessizce bizi beklediniz ve bir yıldız kazandınız” derim.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Öğretim yaparken işaret ipuçlarının verilmesinin yazılmasını izledik şimdi de **Öğretim yaparken model olma ipuçlarının verilmesinin yazılması** ile ilgili basamakları okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi öğretim yaparken model olma ipuçlarının verilmesinin yazılması basamaklarını” okuyorum sen de takip et.

## MODEL OLMAYI YAZAR

- 59- Kendi araçlarını alacağını yazar.
- 60- Model olacağı öğrencinin kullandığı eli tarafına geçeceğini yazar.
- 61- Öğrencinin pozisyonunu bir önceki eski pozisyonuna getireceğini yazar.
- 62- Kendisi de öğrencinin pozisyonunu alacağını yazar
- 63- Öğrenciye kendisini izlemesini söyleyeceğini yazar.
- 64- Öğrenci ona bakmaya başlayınca yaptığı şeyi açıklayarak yapacağını ve pozisyonunu bozmadan öğrencinin de yapmasına yönelik sözel ipucu vereceğini ve 1-2 sn bekleyeceğini yazar.
- 65- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” diyerek) pekiştireceğini yazar.
- 66- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyleyeceğini yazar.
- 67- Kendi araçlarını öğrencinin masasından alacağını ve öğretmen masasına koyacağını yazar.
- 68- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştireceğini yazar.
- 29- Model olunması gereken öğrenci(ler)le çalışma bitikten sonra, beklemesi gereken öğrencilerin isimlerini söyleyerek ellerinde araç varsa ellerindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan beklemelerini, ellerinde araç yoksa sessizce beklemelerini söyleyeceğini yazar.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında “**öğretim yaparken model olma ipuçlarının verilmesinin yazılmasını**” okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der.

- Kendi araçlarımı alırım Mesut’un kul(+) eli tarafına geçerim ve pozisyonunu alırım
- Mesut, Bak ben Kul(-) elimle ipin düğümünden tutuyorum” der ve tutarım, “hadi sende Kul(-) elinle ipin düğümünden tut" derim
- Mesut tuttu, Kul(-) elinle ipin düğümünden tuttuğun için bir yıldız kazandın

- Araçlarımı öğrencinin masasından alıp kendi masama koyarım.
- Volkan, Emine ve Yeşim elinizdekileri bırakmadan beklediğiniz için bir yıldız kazandınız.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Öğretim yaparken model olma ipuçlarının verilmesinin yazılmasını izledik şimdi de **Öğretim yaparken fiziksel yardım ipuçlarının verilmesinin yazılması** ile ilgili basamakları okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi öğretim yaparken fiziksel yardım ipuçlarının verilmesinin yazılması basamaklarını” okuyorum sen de takip et.

#### FİZİKSEL YARDIM YAPACAĞINI YAZAR

- 50- Öğrencinin yanına giderek hafif çaprazına ya da arkasına geçeceğini yazar.
- 51- Basamağın özelliğine göre tutması gereken uzvundan tutar ve ilgili basamağın sözel ipucunu vererek hareketi yaptıracığını yazar.
- 52- Doğru davranışını betimleyerek (Örneğin “Sen ..... yaptın aferin” diyerek) pekiştireceğini yazar.
- 53- Elinde araç varsa elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan, yoksa sessizce beklemesini söyleyeceğini yazar.
- 54- Sınıftaki diğer öğrencileri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekleyenleri, elindeki araçları bırakmadan ve pozisyonunu bozmadan bekliyorsun diyerek, elinde araç yoksa sessizce çok güzel bekliyorsun diyerek pekiştireceğini yazar.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında “**öğretim yaparken fiziksel yardım ipuçlarının verilmesinin yazılması**” okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der.

- Yeşim’in yanına giderim. Arkasına hafif çaprazında dururum.
- Yeşim’in arkasından Kul(-) elim Yeşim’in kul(-) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde, Kul(+) elim Yeşim’in kul(+) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde **sıkıca** tutarım ve “kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koy” derken hareketi yapmasını sağlarım.
- “Aferin Yeşim kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koydun” bir yıldız kazandın.

- Yeşim elindekileri bırakmadan bekle.
- Mesut, Volkan, Emine, ellerindekileri bırakmadan bizi bekledikleri için bir yıldız kazandılar.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Öğretim yaparken fiziksel yardım ipuçlarının verilmesinin yazılmasını izledik şimdi de **öğretim yaparken ipucu verildikten sonra doğru yanlış ya da davranışı yapmama gibi tepkilerde neler yapılacağına yazılması** ile ilgili basamakları okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi öğretim yaparken ipucu verildikten sonra doğru yanlış ya da davranışı yapmama gibi tepkilerde neler yapılacağına yazılması basamaklarını” okuyorum sen de takip et.

35- Öğrencilerin tümü verilen bir ipucuyla beceri basamağını yaptıktan sonra 1-2 sn içinde diğer basamağın ipucunu vereceğini yazar.

36- Öğrencinin beceriyi yapmaya devam etmesini sağlamada beceri basamağının özelliğine uygun olarak ana yönergeyi, temel beceri basamağını, ya da hatırlatıcıları (... yaptın şimdi ne yapacaksın gibi) kullanacağını yazar.

37- İpucu öğrenciye öğretim sırasında verildiğinde öğrenci yapmazsa öğrencinin o andaki durumuna göre eski pozisyonunu aldırıp ipucunun özelliğine göre kendisini dinlemesini ya da kendisine bakmasını söyleyerek aynı ipucunu tekrar vereceğini söyleyeceğini yazar.

38- Öğrenciye ipucu verdikten sonra öğrenci yanlış yapmaya başlarsa ya da öğretmenin devam etmemesini istediği basamakları yapmaya başlaması durumunda öğrenciyi durduracağını ve eski pozisyonuna getireceğini yazar.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında “**öğretim yaparken ipucu verildikten sonra doğru yanlış ya da davranışı yapmama gibi tepkilerde neler yapılacağına yazılması**” okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der.

#### Not:

- Öğrencilerin tümü verilen bir ipucuyla beceri basamağını yaptıktan sonra 1-2 sn içinde diğer basamağın ipucunu veririm

- Öğrencinin beceriyi yapmaya devam etmesini sağlamada beceri basamağının özelliğine uygun olarak ana yönergeyi, temel beceri basamağını, ya da hatırlatıcıları (... yaptın şimdi ne yapacaksın gibi) kullanırım.
- İpucu öğrenciye öğretim sırasında verildiğinde öğrenci yapmazsa öğrencinin o andaki durumuna göre eski pozisyonunu aldırıp ipucunun özelliğine göre beni dinlemesini ya da bana bakmasını söyleyerek aynı ipucunu tekrar veririm.
- Öğrenciye ipucu verdikten sonra öğrenci yanlış yapmaya başlarsa ya da öğretmenin devam etmemesini istediğim basamakları yapmaya başlaması durumunda öğrenciyi durdururum ve eski pozisyonuna getiririm.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Öğretim yaparken ipucu verildikten sonra doğru yanlış ya da davranışı yapmama gibi tepkilerde neler yapılacağını yazılmasını izledik şimdi de **“sınıfı kontrol etmenin yazılması”** için gereken basamakları okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi **“sınıfı kontrol etmenin yazılması”** basamaklarını okuyorum sen de takip et.

#### **F. Sınıfı Kontrol Edeceğini Yazar**

1. Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini ..... Şeklinde kullanacağını yazar.
2. Problem davranış çıktığında o davranışla ilgili davranış değiştirme yöntemini ..... şeklinde kullanacağını yazar.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında **“Sınıfı kontrol etmenin yazımını”** okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der.

#### **D. Sınıfı Kontrol Ederim**

- Mesut ben kuralları açıklarken ya da dersin herhangi bir bölümünde sırasından kalkıp gezinmeye başladığında ona bakmam ders anlatmaya devam ederim.
- Mesut yerine oturduğunda da Mesut yerinde ..... Şekilde çok güzel oturuyor derim ve bir yıldız veririm.
- Mesut yerine oturmazsa, o sırada yerinde kolları bağlı ..... oturan Yeşim’e harikasın yerinde ..... şeklinde çok güzel oturduğun için bir yıldız kazandın Yeşim derim.
- Mesut yerine oturduğunda da Mesut yerinde ..... Şekilde çok güzel oturuyor derim ve bir yıldız veririm

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Sınıfı kontrol etmenin yazılmasını izledik şimdi de “**Ders (Çalışma) Sırasında Kullanılacak İpuçlarının Geri Çekiminin Yazılması**” için gereken basamakların neler olduğunu okuyacağım. Bu kısımda ilk olarak “**sözel ipuçlarının geri çekiminin yazılması**” ile ilgili basamakları okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi **sözel ipuçlarının geri çekiminin yazılması basamaklarını**” okuyorum sen de takip et.

### **E- Ders (Çalışma) Sırasında Kullanılacak İpuçlarının Geri Çekimini Yazar**

#### **SÖZEL İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZAR**

- 1- Birinci öğretim sürecinde kullanılacak sözel ipuçlarını yazar
- 2- İkinci öğretim sürecinde kullanılacak sözel ipuçlarını yazar
- 3- Üçüncü öğretim sürecinde kullanılacak sözel ipuçlarını yazar

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında “**sözel ipuçlarının geri çekiminin yazımını**” okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der.

### **SÖZEL İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİ**

#### **1- OTURUM**

<b>1. Öğretim Süreci</b>	<b>2. Öğretim Süreci</b>	<b>3. Öğretim Süreci</b>
<b>1-a)</b> Kul(+) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin ucuna yakın yerinden tut	İpin ucuna yakın yerinden tut	Tut
<b>2-</b> Boncuğu tut	Tut	Fısıltıyla tut
<b>3-</b> İpe boncuk diz	Diz	Fısıltıyla diz
<b>4-</b> İpi bağla	Bağla	Fısıltıyla bağla
<b>4-b)</b> Kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koy	Çapraz gelecek şekilde koy	Koy
<b>4-f)</b> Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında	İpin altından ipin diğer	Tut

kalacak şekilde ipin altından ipin diğer ucunu tut	ucunu tut	
<b>4-ı)</b> Bilekliği masaya bırak	Bırak	Fısıltıyla bırak
<b>5-</b> İpi kes	Kes	Fısıltıyla kes
<b>5-a)</b> Kul(+) elinle makası tut	Makası tut	Tut

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Sözel ipuçlarının geri çekiminin yazılması yazılmasını izledik şimdi de “**İşaret ipuçlarının geri çekiminin yazılması**” ile ilgili basamakları okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi **işaret ipuçlarının geri çekiminin yazılması basamaklarını**” okuyorum sen de takip et.

#### İŞARET İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZAR

- 4- Birinci öğretim sürecinde kullanılacak işaret ipuçlarını yazar
- 5- İkinci öğretim sürecinde kullanılacak işaret ipuçlarını yazar
- 6- Üçüncü öğretim sürecinde kullanılacak işaret ipuçlarını yazar

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında “**işaret ipuçlarının geri çekiminin yazımını**” okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der.

#### İŞARET İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİ

##### 1- OTURUM

1. Öğretim Süreci	2. Öğretim Süreci	3. Öğretim Süreci
<b>3-b)</b> İpin ucunu derken ipin ucunu, boncuğun deliğine derken boncuğun deliğini, sok derken sokmasını işaret ederim.	İpin ucunu sok derken ipin ucunu ve sokmasını işaret ederim.	Sok derken uzaktan sokmasını işaret ederim

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Sözel ipuçlarının geri çekiminin yazılması yazılmasını izledik şimdi de “**Model olma ipuçlarının geri çekiminin yazılması**” ile ilgili basamakları okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı



üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi **model olma ipuçlarının geri çekiminin yazılması basamaklarını**” okuyorum sen de takip et.

#### MODEL OLMA İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZAR

7- Birinci öğretim sürecinde kullanılacak model olma ipuçlarını yazar

8- İkinci öğretim sürecinde kullanılacak model olma ipuçlarını yazar

9- Üçüncü öğretim sürecinde kullanılacak model olma ipuçlarını yazar

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında “model olma ipuçlarının geri çekiminin yazımını” okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der.

MODEL OLMALARIN GERİ ÇEKİMİ

1- OTURUM

2- OTURUM

1. Öğretim Süreci	2. Öğretim Süreci	3. Öğretim Süreci	4. Ö.S	5.Ö.S	6. Ö.S
<b>5-b)</b> “Bak ben Kul(-) elimle ipin düğümünden tutuyorum” der ve tutarım, “hadi sende Kul(-) elinle ipin düğümünden tut" derim	“Bak ben Kul(-) elimle ipin düğümünden tutuyorum” der parmaklarımı düğüme değdiririm ama tutmam ve “hadi sende Kul(-) elinle ipin düğümünden tut" derim	“Bak ben Kul(-) elimle ipin düğümünden tutuyorum” der parmaklarımı yaklaştırırım ama tutmam ve “hadi sende Kul(-) elinle ipin düğümünden tut" derim	“Kul(-) elinle ipin düğümünden tut”	“Tut”	Fısıltıyla tut
<b>5-c)</b> “Bak ben ipin her iki ucunu kesiyorum” der ve keserim, “hadi sende ipin her iki ucunu kes” derim	“Bak ben ipin her iki ucunu kesiyorum” der makası ipe değdiririm ama kesmem, “hadi sende ipin her iki ucunu kes” derim	“Bak ben ipin her iki ucunu kesiyorum” der makası hareket ettiririm ama kesmem, “hadi sende ipin her iki ucunu kes” derim	“İpin her iki ucunu kes”	“Kes”	Fısıltıyla kes

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Sözel ipuçlarının geri çekiminin yazılması yazılmasını izledik şimdi de “**Model olma ipuçlarının geri çekiminin yazılması**” ile ilgili basamakları okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi **model olma ipuçlarının geri çekiminin yazılması basamaklarını**” okuyorum sen de takip et.

#### FİZİKSEL YARDIM İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZAR

10- Birinci öğretim sürecinde kullanılacak fiziksel yardım ipuçlarını yazar

11- İkinci öğretim sürecinde kullanılacak fiziksel yardım ipuçlarını yazar

12- Üçüncü öğretim sürecinde kullanılacak fiziksel yardım ipuçlarını yazar

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında “fiziksel yardım ipuçlarının geri çekiminin yazımını” okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der.

FİZİKSEL YARDIMLARIN GERİ ÇEKİMİ

1- OTURUM

2- OTURUM

1. Öğretim Süreci	2. Öğretim Süreci	3. Öğretim Süreci	4. Ö.S	7. Ö.S	6.Ö.S	7. Ö.S
<p><b>4-b)</b> Kul(-) elim öğrencinin kul(-) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde, Kul(+) elim öğrencinin kul(+) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde <b>sıkıca</b> tutarım ve “kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koy” derken hareketi yapmasını sağlarım.</p>	<p>Kul(-) elim öğrencinin kul(-) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde, Kul(+) elim öğrencinin kul(+) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde <b>hafifçe</b> tutarım ve “kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koy” derken hareketi yapmasını sağlarım.</p>	<p>Kul(-) elim öğrencinin kul(-) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde, Kul(+) elim öğrencinin kul(+) elinin baş ve işaret parmaklarının <b>üzerine</b> <b>getiririm ama tutmam</b> ve “kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koy” derim</p>	<p>“Kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koy”</p>	<p>“Çapraz gelecek şekilde koy</p>	<p>"Koy"</p>	<p>Fısıltıyla Koy"</p>
<p><b>4-c)</b> Kul(-) elim öğrencinin kul(-) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde, Kul(+) elim öğrencinin kul(+) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde <b>sıkıca</b> tutarım ve “Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tut” derken tutmasını sağlarım</p>	<p>Kul(-) elim öğrencinin kul(-) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde, Kul(+) elim öğrencinin kul(+) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde <b>hafifçe</b> tutarım ve “Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tut” derken tutmasını sağlarım</p>	<p>Kul(-) elim öğrencinin kul(-) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde, Kul(+) elim öğrencinin kul(+) elinin baş ve işaret parmaklarının <b>üzerine</b> <b>getiririm ama tutmam</b> ve “Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tut” derim</p>	<p>“Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tut”</p>	<p>“Çapraz yerinden tut”</p>	<p>“Tut”</p>	<p>Fısıltıyla tut”</p>

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Ders (Çalışma) sırasında kullanılacak ipuçlarının geri çekiminin yazılması izledik şimdi de **“değerlendirme yapmanın yazılması”** için gereken basamakları okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi **“değerlendirilme yapmanın yazılması”** basamaklarını okuyorum sen de takip et.

### **F- Değerlendirme Yapacağını Yazar**

1- Tek fırsat yöntemine göre değerlendirme yapacağını yazar.

2- Değerlendirme sırasında bazı beceri basamaklarını yapamayan ya da yanlış yapan öğrenciler için, önce öğrencinin yanına giderek ve hatırlatıcılarda (..... Yaptın şimdi ne yapacaksın gibi) bulunacağını yazar

3- Öğrenci, hatırlatıcıyla yapamazsa bir önceki (son) öğretim sürecinin ipucunu vereceğini yazar.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında **“değerlendirme yapmanın yazımını”** okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der.

### **E- Değerlendirme Yaparım**

- Tek fırsat yöntemine göre öğrencilere “bileklik yapın “derim.
- Öğrencilerimin ne yaptıklarına bakarım
- Bu sırada bazı beceri basamaklarını yapamayan ya da yanlış yapan öğrenciler için, önce öğrencinin yanına giderek ve hatırlatıcılarda (..... Yaptın şimdi ne yapacaksın gibi) bulunurum.
- Öğrenci, hatırlatıcıyla yapamazsa bir önceki (son) öğretim sürecinin ipucunu veririm

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Değerlendirmenin yapılmasının yazılmasını izledik şimdi de **“Çalışmayı bitirmenin yazılması”** için gereken basamakları okuyacağım. Daha sonra bu basamakların daha önceden yazılmış bir ders planı üzerinden hareketle nasıl yapıldığını izleyeceğiz. Uygulamacı projeksiyonu çalıştırır. Öğretmen adayına “şimdi **“Çalışmayı bitirmenin yazımı”** basamaklarını okuyorum sen de takip et.

### **G- Dersi (Çalışmayı) Bitireceğini Yazar**

- 1- Bugünkü çalışmamız bitti diyerek öğrencilerin elinde araç varsa bunları alacağını ya da masaya koydurtacağını yazar.
- 2- Öğrenilen becerinin ne olduğunu söyleyeceğini yazar.
- 3- Bundan sonraki derste ne öğrenileceğinin söyleyeceğini yazar
- 4- Öğrencilerin kazandıkları ödülleri ve neden kazandıklarını söyleyerek vereceğini yazar.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. Şimdi de bu basamakların her birinin ders planına nasıl yazıldığına bakalım. Uygulamacı projeksiyonu açar ve ders planında “**çalışmayı bitirmenin yazımını**” okur. Okurken de öğretmen adayına sen de takip et der.

### **F- Dersi (Çalışmayı) Bitiririm**

- Evet, çocuklar çalışmamız bitti. Bugün sizinle boncuklardan bileklik yapmayı öğrendik.
- Bundan sonraki dersimizde boncuklardan bileklik yapmayı öğrenmeye devam edeceğiz.
- Bugünkü çalışmamız sırasında ..... kurallara uyduğunuz için yıldızlar kazandınız. Bakalım kim ne kadar yıldız kazanmış ve ne kazanmış. Evet Mesut yerinde .... Oturuyor önce onun yıldızını sayalım. Mesut’un 30 yıldızı olmuş bakalım Mesut ne kazanmış acaba ödül tablosunda 30 yıldızın karşılığını göstererek topla 5 dakika oynama kazanmış Mesut derim ve topu Mesut’a verirken yıldızlarını silerim silerken de bak Mesut 30 yıldızını siliyorum yerine 5 dakika bu topla oynayabilirsin derim. Bütün öğrencilerin yıldızlarını benzeri şekilde ödüle dönüştürürüm.

Uygulamacı projeksiyonu kapatır. “Şimdi bu izlediklerimizden yola çıkarak sen de önündeki kağıda kendi becerinin ders planını yazacaksın” der.

**2- Prova Etme:** Uygulamacı, öğretmen adayına “şimdi sen de Çoklu Fırsat Yöntemine Göre Yapabildikleri Belirlenen Öğrencilere “İpucunun Verilmesi Ve Sistemik Olarak Geri Çekilmesi İşlem Sürecine” göre ders planını yaz” der. Öncelikle “çalışma ortamının düzenlemesini yaz” der. Öğretmen adayı yazar. Uygulamacı, öğretmen adayının yazdığı ders planına “beceri ders planı hazırlama kontrol listesine” göre bakar uygun yaptığı basamaklar için onaylama dönütü (.....’lar uygun yazılmış görünüyor) verir. Eksik ya da yanlış yaptığı yerleri nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir. Örneğin öğretmen adayı sınıf ortamını çizmemişse, “..... yapman güzel ancak sınıf ortamını da çizmen gerekirdi, şimdi sınıf ortamını da çiz” der. Öğrenci çizince “evet sınıf ortamını da çok güzel çizmişsin, şimdi

çalışmaya girişin yapılmasını yaz” der. Bütün temel beceriler benzeri şekilde söylenerek öğretmen adayının doğru ya da yanlış yaptıklarına dönüt verilecektir.

**B- Öğretmen Adayının Evinde Yazdığı Ders Planına Dönüt Verme:** Uygulamacı, öğretmen adayının çalışma kağıdını alır ve “bugün eve gidince bu ders planını tekrar yaz yarın ben kontrol edeceğim” der. Uygulamacı ertesi gün öğretmen adayının getirdiği ders planını, beceri ders planı yazma kontrol listesine göre değerlendirir. Öğretmen adayının uygun yazdığı basamaklar için onaylama dönütü verir.

## İPUCU VE DÖNÜTLE DERS PLANI YAZMADA KULLANILAN ÖĞRETİM ARACI

### Çoklu Fırsat Yöntemine Göre Yapabildikleri Belirlenen Öğrencilere “İpucunun Verilmesi Ve Sistematik Olarak Geri Çekilmesi İşlem Sürecine” Göre Bileklik Yapma Becerisi Ders Planı

#### Bileklik Yapma Becerisinin Tüm Beceri Yöntemine Dayalı Amaçları

**U.D.A:** Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, bağımsız olarak bileklik yapar.

#### 1. OTURUM – 1. Öğretim Süreci

##### Öğretimsel Amaçlar:

1-

**a- 1)** Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, **S.İ** verildiğinde, Kul(+) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin ucuna yakın yerinden tutar

**b- 1)** Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, devam et denildiğinde, Bir miktar kaldırıyor

2-

**a- 1)** Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, **S.İ** verildiğinde, boncuğu tutar

3-

**a-1)** Mesut, Volkan, Yeşim, devam et denildiğinde, İpe boncuk diziyor

**a-2)** Emine, **İ.İ** verildiğinde, İpin ucunu boncuğun deliğine sokar

4-

**a- 1)** Mesut, Volkan, Emine, Yeşim, ipi bağla denildiğinde, Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin diğer ucuna yakın yerinden tutuyor

**b- 1)** Mesut, Volkan, devam et denildiğinde, Kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koyuyor

**b- 2)** Emine, **S.İ** verildiğinde, Kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koyar

**b- 3)** Yeşim, **F.Y** yapıldığında, Kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koyar



- c- 1)** Mesut, Volkan, ipi bağlamaya devam et denildiğinde, Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tutuyor
- c- 2)** Emine, F.Y yapıldığında, Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tutar
- d- 1)** Mesut, Volkan, devam et denildiğinde, Kul(+) elini ipten çekiyor
- e- 1)** Mesut, Volkan, devam et denildiğinde, Kul(+) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin altından ipin diğer ucunu tutuyor
- f- 1)** Mesut, Volkan, devam et denildiğinde, Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin diğer ucunu tutuyor
- g- 1)** Mesut, Volkan, devam et denildiğinde, Her iki elini zıt yönde hareket ettiriyor
- ı- 1)** Mesut, Volkan, S.İ verildiğinde, Bilekliği masaya bırakır

5-

- a- 1)** Mesut, Yeşim, ipi kes denildiğinde, Kul(+) eliyle makası tutuyor
- a- 2)** Volkan, Emine, S.İ verildiğinde, Kul(+) eliyle makası tutar
- b- 1)** Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, M.O' da Kul(-) eliyle ipin düğümünden tutar
- c- 1)** Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, Burak, M.O' da İpin her iki ucunu keser

**Araçlar:**

- Her çocuk sayısı kadar (4) ip
- Her çocuk sayısı kadar (4) bocuk (tabağın içinde)
- Her çocuk sayısı kadar (4) makas
- Ve Kendim için bir makas, bir ip ve tabağın içinde boncuklar

**C- Ders (Çalışma) Ortamını Düzenlerim:**

- **Öğrenciler sınıfa gelmeden yarım saat önce geleceğim.** Sınıfta öğretmeni görmeyi ya da kendilerine gösterilen araçları görmeyi kolaylaştıracak şekilde aydınlık yoksa sınıfın lambasını yakarım.
- Sınıfın pencerelerini açıp ve öğrenciler sınıfa gelmeden beş dakika önce pencereleri kapatarak sınıfın havalandırmasını yaparım.

- Sınıfta çalışma ile ilgili olmayan, varsa öğretmen masasındaki araç-gereçleri, yerlerdeki çöpleri vb. araçları, öğrencilerin sıralarının üzerindeki araç-gereçleri, sınıf tahtasının üzerinde yazılı olan şeyleri ve varsa sınıf tahtası üzerinde asılı olan nesnelere, sınıfın içinde sınıfı süsleme amaçlı asılan ve konulan araç gereçleri, sınıf panosundaki nesnelere ortamdan kaldırım.
- \*Çalışmada kullanacağım araç-gereçleri ve yedek araç-gereçleri öğretmen masasına koyarım
- \* Her bir öğrencinin sırasının arasından bir kişi geçebilecek genişlikte sıraların arasını açarım.
- \*Öğrencileri yarım ay şeklinde oturturum.
- \*Bir araya gelince problem davranış gösteren çocukları birbirine uzak oturturum
- \*Öğrencilerin yapabildiklerini dikkate alarak oturturum. Yani benzer ipuçlarıyla yapan çocukları yan ayan olacak şekilde olduğu gibi.

✦ Mesut

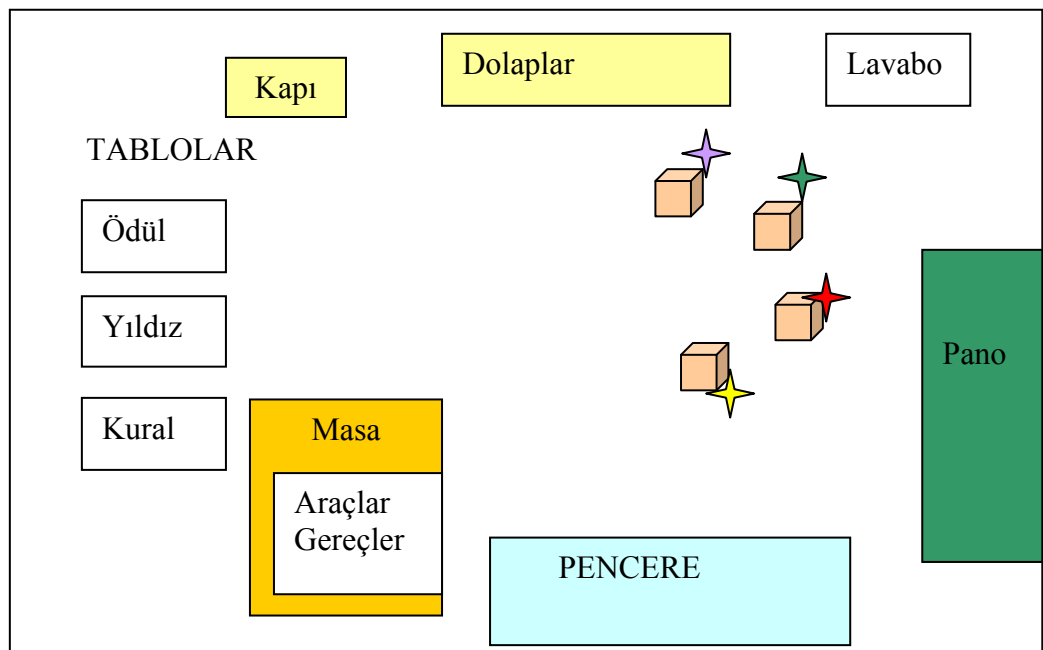
✦ Emine

✦ Volkan

✦ Yeşim

**Not:** \* işareti bulunan maddeler aynı zamanda aşağıda sınıf ortamına çizilmiştir.

- Her bir öğrenci için becerinin yapılmasında kullanılan araç- gereçleri öğrencinin kullandığı elini dikkate alarak öğrencinin masasına yerleştiririm. Yani Çocukların kullandıkları eli tarafına ipi ve makası, kullandıkları eli tarafına ise içinde boncuk olan tabağı koyarım.



## D- DERSE (ÇALIŞMAYA) GİRİŞ YAPARIM

- Öğrencilerin karşısına geçerek “bugün sizinle boncuklardan bileklik yapmayı öğreneceğiz” derim.
- Bu çalışmamız sırasında sizden uymanızı istediğim kurallar var. Bunlar nelermiş bakalım diyerek duvarda asılı olan kural tablosunu gösteririm. Bakın ilk kuralımız “yerinizde kollarınız bağlı sırtınız sandalyeye yaslı olarak oturma” evet Ali yerinde kolları bağlı sırtı sandalyeye yaslı oturuyor aferin sana derim benzeri şekilde oturan diğer öğrencileri de aynı şekilde pekiştiririm. Bütün kuralları sırasıyla aynı şekilde açıklarım.
- Peki bu kurala uyduğunuzda ne olacak bir yıldız kazanacaksınız. Bakın yıldızlarınızı da buradaki sembol tablosundaki isminizin karşısına ..... öğretmeniniz yıldızınızı atacak. Bakalım kimler yerinde kolları bağlı sırtı sandalyeye yaslı oturuyor acaba? Evet ..... öğretmen Ali, Can, Ayşe’ye yerlerinde kolları bağlı sırtı sandalyeye yaslı oturdukları için bir yıldız ver. Gördünüz mü çocuklar yıldızlarınızı derim.
- Sonra peki bu yıldızlarınız arttığında ne olacak biliyor musunuz? Diyerek ödül tablosunu öğrencilere gösteririm. Bakın burada neler var sizlerin yıldızları arttığında neler kazanacakmışsınız ders sonunda. Eğer ders sonunda ..... yıldızınız olursa bir tane bonibon kazanacaksınız derken bonibonu öğrencilere özellikle de en çok seven öğrenciye gösteririm. Bütün ödülleri aynı şekilde öğrencilere söyleyip gösterebileceklerimi gösterdikten sonra, ödül kutusunu ortamdaki kaldırıyorum.
- Sonra öğrencilere bakarım “aferin Mesut yerinde kolları bağlı sırtı sandalyeye yaslı bir şekilde oturuyorsun” bir yıldız kazandın, bak ..... öğretmenin yıldızını veriyor diyerek kurallara uyan öğrencilerin yıldızlarını veririm. Ayrıca böyle devam ederseniz sizin çok yıldızınız olacak galiba hatta ders içinde de yıldızlarınızı sayıp tahtanın bir köşesine yazacağım ve bu yıldızlarınıza ders sonunda ödül tablomuzdaki ..... Ödülleri kazanabilirsiniz derim.
- Şimdi de çalışmamız sırasında neleri kullanacakmışız bir inceleyelim mi diyerek her bir çocuğun araçlarını tek tek göstererek “Mesut bunlar senin araçların, Emine bunlar senin araçların, .... bunlar da senin araçların diyerek, sonra kendi araçlarını göstererek “Evet çocuklar bunlar da benim araçlarım” diyerek araçları tanıtırım. “Aferin size ne kadar güzel inceliyorsunuz Yeşim, Mesut, Volkan ve Emine araçlarımızı çok güzel inceledikleri için 1’er yıldız kazandılar” diyerek her öğrenciye tek tek araçları gösteririm. Öğretmen yıldızları verirken bakın çocuklar yıldızlarınıza diyerek öğrencileri tahtaya bakmaları için yanlarına giderek yönlendiririm.

- Öğrencilere hadi bakalım sizlere sorular soracağım “Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, kul(+) elinizi gösterin derim, Mesut, Emine ve Volkan Kul (+) elinizi çok güzel gösterdiniz derim, gösteremeyen Yeşim’in yanına giderek yazı yazdığın elini göster derim, gösterince ben de onun elini göstererek evet bu senin kul(+) elin derim. Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, ipi gösterin derim, Emine, Volkan, Yeşim “Aferin ipi gösterdiniz” diyerek pekiştiririm Gösteremeyen Mesut’un yanına giderek “dur ve beni izle bak ben ipi gösteriyorum derim ve ipi gösteririm, hadi sen de ipi göster” derim, yine gösteremezse elinden tutup ipe dokundurarak bak bu ip derim. Mesut’un elini bırakırım ve Şimdi sen ipi göster derim gösterince harikasın sen ipini gösterdin derim. Diğer önkoşullar için de aynı süreci tekrar ederim ve Yeşim, Mesut, Volkan ve Emine Kul(+) ve Kul(-) ellerini, ipi ve boncukları gösterdikleri için bir yıldız kazandılar derim.
- Öğrencilerin karşısında sınıfın ortasında durarak “evet çocuklar bugün sizinle boncuklardan bileklik yapmayı öğrenmeye başlıyoruz hazır olun” derim ve kolları bağlı ya da elleri masanın altında bana bakanlara harikasınız Mesut,..... yerinizde .....oturmuşsunuz çalışmaya hazır görünüyorsunuz derim.

### C- ÖĞRETİM YAPARIM

- “Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, bileklik yapın” derim.
- “Mesut, Emine, Volkan, durun ve sessizce bizi bekleyin” derim.
- Yeşim’in karşısına geçerim
- Yeşim “**Kul(+) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin ucuna yakın yerinden tut**” derim Ahmet tuttu, bir miktar kaldırdı, boncuğu tuttu ve bir miktar kaldırdı.
- “Bravo, Yeşim Kul(+) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin ucuna yakın yerinden tutun ve kaldırdın bir yıldız kazandın” derim
- “Şimdi sen elindekileri bırakmadan bizi bekliyorsun” derim
- Bu arada “Mesut, Emine, Volkan da biz Yeşim ile çalışırken sessizce yerlerinde bizi bekledikleri için bir yıldız kazandılar” derim.
- Mesut, Emine, Volkan’ın karşısına geçerim
- “Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, Kul(+) elinizin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin ucuna yakın yerinden tutun” derim. Mesut, Emine, Volkan tuttu ve bir miktar kaldırdılar.
- “Bravo, Mesut, Emine, Volkan, Kul(+) elinizin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin ucuna yakın yerinden tutunuz ve kaldırdınız ve bir yıldız kazandınız” derim.

- “Aferin Yeşim sen de bizi elindekileri bırakmadan sessizce beklediğin için bir yıldız kazandın” derim
- “Yeşim sen bizi sessizce beklemeye devam et” derim
- “Mesut, Emine, Volkan, Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde kırmızı boncuğu tutun” derim
- “Mesut, Emine, Volkan, Yeşim, Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde kırmızı boncuğu tuttular ve kaldırdılar.
- “Harikasınız, Mesut, Emine, Volkan, Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde kırmızı boncuğu tuttunuz ve kaldırdınız ve bir yıldız kazandınız derim.
- Mesut, Emine, Volkan ben Yeşimle çalışacağım sizler elinizdekileri bırakmadan bizi izliyorsunuz derim.
- Bu arada “Aferin Yeşim sen de bizi elindekileri bırakmadan sessizce beklediğin için bir yıldız kazandın” derim
- Şimdi Yeşim, Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde kırmızı boncuğu tut derim. Yeşim Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde kırmızı boncuğu tuttu ve kaldırdı.
- “Harikasın, Yeşim Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde kırmızı boncuğu tuttun ve kaldırdın ve bir yıldız kazandın derim.
- “Yeşim şimdi elindeki araçları bırakmadan, sessizce bizi bekle” derim
- Bu arada “Mesut, Emine, Volkan da biz Yeşim ile çalışırken sessizce yerlerinde bizi bekledikleri için bir yıldız kazandılar” derim.
- Şimdi Emine sen elindekileri bırakmadan bizi beklemeye devam et.
- “Mesut, Volkan, Yeşim ipe boncuk dizmeye devam edin” derim
- Mesut, Volkan, Yeşim ipe boncuk dizdi.
- “Aferin, Mesut, Volkan, Yeşim ipe boncuk dizdiniz ve bir yıldız kazandınız” derim
- “Emine de bizi elindekileri bırakmadan sessizce beklediği için bir yıldız kazandı” derim
- “Mesut, Volkan, Yeşim elinizdeki araçları bırakmadan, sessizce bizi bekleyin” derim
- Emine’nin karşısına geçerim
- İpin ucunu derken ipin ucunu, boncuğun deliğine derken boncuğun deliğini, sok derken sokmasını işaret ederim.
- Emine ipe boncuğu dizer
- “Aferin Emine ipin ucunu boncuğun deliğine soktun ve ipe boncuk dizdin ve bir yıldız kazandın” derim.
- “Şimdi Emine sen elindekileri bırakmadan bekle” derim

- “Aferin Mesut, Volkan, Yeşim, elinizdeki araçları bırakmadan ve sessizce bizi beklediniz ve bir yıldız kazandınız” derim.
- Evet çocuklar Mesut, Volkan, Emine, Yeşim şimdi beni dikkatlice dinleyin derim. “Mesut, Volkan, Emine, Yeşim, ipi bağlayın” derim
- “Mesut, Volkan, Emine, Yeşim Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin diğer ucuna yakın yerinden tuttu, Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin diğer ucuna yakın yerinden tuttuğunuz için bir yıldız kazandınız.
- Emine ve Yeşim siz şimdi elinizdekileri bırakmadan bekleyin
- Mesut ve Volkan ipi bağlamaya devam edin derim, Mesut, Volkan, Kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koydular.
- Mesut ve Volkan Kul(-) elinizdeki ipi kul(+) elinizdeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koydunuz bir yıldız kazandınız.
- Mesut ve Volkan elinizdekileri bırakmadan bekleyin.
- Emine ve Yeşim de ellerindekileri bırakmadan bizi bekledikleri için bir yıldız kazandılar.
- Mesut, Volkan ve Emine elinizdekileri bırakmadan bekleyin.
- “Emine Kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koy” derim
- Emine Kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koydu
- “Aferin Emine Kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koyduğunuz için bir yıldız kazandınız.
- Emine elindekileri bırakmadan bekle.
- Mesut, Volkan ve Yeşim ellerindekileri bırakmadan bizi bekledikleri için bir yıldız kazandılar.
- Mesut ve Volkan elinizdekileri bırakmadan beklemeye devam edin.
- Yeşim’in yanına giderim. Arkasına hafif çaprazında dururum.
- Yeşim’in arkasından Kul(-) elim Yeşim’in kul(-) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde, Kul(+) elim Yeşim’in kul(+) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde **sıkıca** tutarım ve “kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koy” derken hareketi yapmasını sağlarım.
- “Aferin Yeşim kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koydunuz” bir yıldız kazandınız.
- Yeşim elindekileri bırakmadan bekle.
- Mesut, Volkan, Emine, ellerindekileri bırakmadan bizi bekledikleri için bir yıldız kazandılar.
- Emine, Mesut, Volkan elinizdekileri bırakmadan bekleyin

- Yeşim ipi bağlamaya devam et” derim
- \*Yeşim, Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tutarsa Aferin Yeşim Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tutun ve bir yıldız kazandı derim ve Yeşim dur ve beni bekle der, kayıt çizelgemde bu basamağın karşısına “B” işaretlerim. Yeşim beni beklediği için bir yıldız kazandı derim.
- Mesut, Volkan, Emine ellerindekileri bırakmadan bekledikleri için bir yıldız kazandılar.
- \* Yeşim bir şey yapmazsa hemen Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tut diyerek S.İ veririm, tutarsa Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tut diyerek bir yıldız veririm ve Yeşim dur ve beni bekle der, kayıt çizelgemde bu basamağın karşısına “S.İ” işaretlerim. Yeşim beni beklediği için bir yıldız kazandı derim.
- Mesut, Volkan, Emine ellerindekileri bırakmadan bekledikleri için bir yıldız kazandılar.
- Yeşim Sözel ipucu ile de yapmazsa kendi araçlarımı alır Yeşim’in kullandığı eli tarafına geçerim ve Yeşim’in pozisyonunu alırım.
- Şimdi beni izle. Bak ben Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tutuyorum derken tutarım hadi sen de Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tut derim. Yeşim tutarsa, Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tut diyerek bir yıldız veririm ve Yeşim dur ve beni bekle der, kayıt çizelgemde bu basamağın karşısına “MO” işaretlerim. Yeşim beni beklediği için bir yıldız kazandı derim.
- Mesut, Volkan, Emine ellerindekileri bırakmadan bekledikleri için bir yıldız kazandılar.
- Yeşim MO ile de yapmazsa, Yeşim’in arkasına hafif çaprazına geçerim ve Kul(-) elimle Yeşim’in kul(-) eli üzerinden sıkıca tutarak ve Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tut diyerek Yeşim’in Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tutmasını sağlarım. Yeşim tutarsa, Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tut diyerek bir yıldız veririm ve Yeşim dur ve beni bekle der, kayıt çizelgemde bu basamağın karşısına “FY” işaretlerim. Yeşim beni beklediği için bir yıldız kazandı derim.
- Diğer basamaklar içinde benzeri süreçle performans alırım.
- Mesut, Volkan, Emine ellerindekileri bırakmadan bekledikleri için bir yıldız kazandılar.
- Emine ve Yeşim elinizdekileri bırakmadan bekleyin.
- Mesut, Volkan, ipi bağlamaya devam edin derim

- Mesut, Volkan, Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tuttu, harikasınız Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tuttuğunuz için bir yıldız kazandınız.
- Mesut, Volkan, elinizdekileri bırakmadan bekleyin.
- Yeşim, Emine ellerindekileri bırakmadan bekledikleri için bir yıldız kazandınız.
- Yeşim sen de elindekileri bırakmadan bekle.
- Emine'nin yanına giderim Emine'ye de yukarıda anlatıldığı gibi F.Y uygulamam ve performans alarak öğretim yaparım
- Yeşim, Emine siz elinizdekileri bırakmadan bekleyin.
- Mesut ve Volkan devam edin derim kullandıkları ellerini ipten çektiler. Harikasınız kullandığınız elinizi ipten çektiniz bir yıldız kazandınız.
- Yeşim ve Emine ellerindekileri bırakmadan bekledikleri için bir yıldız kazandılar.
- Yeşim, Emine siz elinizdekileri bırakmadan bekleyin.
- Mesut ve Volkan devam edin derim Kullandıkları ellerinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin altından diğer ipin ucunu tutarlar. Aferin Kullandığınız elinizin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin altından diğer ipin ucunu tuttuğunuz için bir yıldız kazandınız.
- Yeşim ve Emine ellerindekileri bırakmadan bekledikleri için bir yıldız kazandılar.
- Yeşim, Emine siz elinizdekileri bırakmadan bekleyin.
- Mesut ve Volkan devam edin derim Kullanmadıkları ellerinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin diğer ucunu tutarlar. Aferin Kullanmadığınız elinizin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin diğer ucunu tuttuğunuz için bir yıldız kazandınız.
- Yeşim ve Emine ellerindekileri bırakmadan bekledikleri için bir yıldız kazandılar.
- Yeşim, Emine siz elinizdekileri bırakmadan bekleyin.
- Mesut ve Volkan devam edin derim
- Mesut, Volkan, bilekliği masaya bırakın derim, masaya bıraktılar.
- Mesut, Volkan, masaya bıraktıkları için bir yıldız kazandılar.
- Yeşim ve Emine ellerindekileri bırakmadan bekledikleri için bir yıldız kazandılar.
- Emine, Volkan siz elinizdekileri bırakmadan bekleyin.
- Mesut ve Yeşim İpi kesin derim. Kullandıkları elleriyle makası tuttular. Aferin siz Kullandığınız elinizle makası tuttuğunuz için bir yıldız kazandınız.
- Mesut ve Yeşim elinizdekileri bırakmadan bekleyin
- Emine ve Volkan da bizi ellerindekileri bırakmadan bekledikleri için bir yıldız kazandılar.



- Emine ve Volkan “Kul(+) elinizle makası tutun” derim
- Volkan, Emine Kul(+) elinizle makası tuttuğunuz için bir yıldız kazandınız.
- Mesut ve Yeşim bizi ellerindekileri bırakmadan bekledikleri için bir yıldız kazandılar.
- Şimdi Volkan, Emine ve Yeşim elinizdekileri bırakmadan bekleyin ben Mesut ile çalışacağım.
- Kendi araçlarımı alırım Mesut’un kul(+) eli tarafına geçerim ve pozisyonunu alırım
- Mesut, Bak ben Kul(-) elimle ipin düğümünden tutuyorum” der ve tutarım, “hadi sende Kul(-) elinle ipin düğümünden tut" derim
- Mesut tuttu, Kul(-) elinle ipin düğümünden tuttuğun için bir yıldız kazandın
- Araçlarımı masama koyarım.
- Volkan, Emine ve Yeşim elinizdekileri bırakmadan beklediğiniz için bir yıldız kazandınız.
- Şimdi Mesut Emine ve Yeşim siz bekleyin ben Volkan’la çalışacağım derim.
- Mesut da olduğu gibi diğer öğrencilere de model olurum

**Not:**

- Öğrencilerin tümü verilen bir ipucuyla beceri basamağını yaptıktan sonra 1-2 sn içinde diğer basamağın ipucunu veririm
- Öğrencinin beceriyi yapmaya devam etmesini sağlamada beceri basamağının özelliğine uygun olarak ana yönergeyi, temel beceri basamağını, ya da hatırlatıcıları (... yaptın şimdi ne yapacaksın gibi) kullanırım.
- İpucu öğrenciye öğretim sırasında verildiğinde öğrenci yapmazsa öğrencinin o andaki durumuna göre eski pozisyonunu aldırıp ipucunun özelliğine göre beni dinlemesini ya da bana bakmasını söyleyerek aynı ipucunu tekrar veririm.
- Öğrenciye ipucu verdikten sonra öğrenci yanlış yapmaya başlarsa ya da öğretmenin devam etmemesini istediğim basamakları yapmaya başlaması durumunda öğrenciyi durdururum ve eski pozisyonuna getiririm.

**D. SINIFI KONTROL EDERİM**

- Mesut ben kuralları açıklarken ya da dersin herhangi bir bölümünde sırasından kalkıp gezinmeye başladığında ona bakmam ders anlatmaya devam ederim.
- Mesut yerine oturduğunda da Mesut yerinde ..... Şekilde çok güzel oturuyor derim ve bir yıldız veririm.
- Mesut yerine oturmazsa, o sırada yerinde kolları bağlı ..... oturan Yeşim’e harikasın yerinde ..... şeklinde çok güzel oturduğun için bir yıldız kazandın Yeşim derim.

- Mesut yerine oturduğunda da Mesut yerinde ..... Şekilde çok güzel oturuyor derim ve bir yıldız veririm

## E- DERS (ÇALIŞMA) SIRASINDA KULLANILACAK İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİNİ YAZARIM

### SÖZEL İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİ

#### 1- OTURUM

1. Öğretim Süreci	2. Öğretim Süreci	3. Öğretim Süreci
1-a) Kul(+) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin ucuna yakın yerinden tut	İpin ucuna yakın yerinden tut	Tut
2- Boncuğu tut	Tut	Fısıltıyla tut
3- İpe boncuk diz	Diz	Fısıltıyla diz
4- İpi bağla	Bağla	Fısıltıyla bağla
4-b) Kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koy	Çapraz gelecek şekilde koy	Koy
4-f) Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin altından ipin diğer ucunu tut	İpin altından ipin diğer ucunu tut	Tut
4-ı) Bilekliği masaya bırak	Bırak	Fısıltıyla bırak
5- İpi kes	Kes	Fısıltıyla kes
5-a) Kul(+) elinle makası tut	Makası tut	Tut

### İŞARET İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİ

#### 1- OTURUM

1. Öğretim Süreci	2. Öğretim Süreci	3. Öğretim Süreci
3-b) İpin ucunu derken ipin ucunu, boncuğun deliğine derken boncuğun deliğini, sok derken sokmasını işaret ederim.	İpin ucunu sok derken ipin ucunu ve sokmasını işaret ederim.	Sok derken uzaktan sokmasını işaret ederim

### MODEL OLMA İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİ

#### 1- OTURUM

#### 2- OTURUM

1. Öğretim Süreci	2. Öğretim Süreci	3. Öğretim Süreci	4. Ö.S	5. Ö.S	6. Ö.S
<b>5-b)</b> “Bak ben Kul(-) elimle ipin düğümünden tutuyorum” der ve tutarım, “hadi sende Kul(-) elinle ipin düğümünden tut” derim	“Bak ben Kul(-) elimle ipin düğümünden tutuyorum” der parmaklarımı düğüme değiştiririm ama tutmam ve “hadi sende Kul(-) elinle ipin düğümünden tut” derim	“Bak ben Kul(-) elimle ipin düğümünden tutuyorum” der parmaklarımı yaklaştırırım ama tutmam ve “hadi sende Kul(-) elinle ipin düğümünden tut” derim	“Kul(-) elinle ipin düğümünden tut”	“Tut”	Fısıltıyla tut
<b>5-c)</b> “Bak ben ipin her iki ucunu kesiyorum” der ve keserim, “hadi sende ipin her iki ucunu kes” derim	“Bak ben ipin her iki ucunu kesiyorum” der makası ipe değiştiririm ama kesmem, “hadi sende ipin her iki ucunu kes” derim	“Bak ben ipin her iki ucunu kesiyorum” der makası hareket ettiririm ama kesmem, “hadi sende ipin her iki ucunu kes” derim	“İpin her iki ucunu kes”	“Kes”	Fısıltıyla kes

### FİZİKSEL YARDIM İPUÇLARININ GERİ ÇEKİMİ

#### 1- OTURUM

#### 2- OTURUM

1. Öğretim Süreci	2. Öğretim Süreci	3. Öğretim Süreci	4. Ö.S	7. Ö.S	6. Ö.S	7. Ö.S
<b>4-b)</b> Kul(-) elim öğrencinin kul(-) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde, Kul(+) elim öğrencinin kul(+) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde <b>sıkıca</b> tutarım ve “kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koy” derken hareketi yapmasını sağlarım.	Kul(-) elim öğrencinin kul(-) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde, Kul(+) elim öğrencinin kul(+) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde <b>hafifçe</b> tutarım ve “kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koy” derken hareketi yapmasını sağlarım.	Kul(-) elim öğrencinin kul(-) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde, Kul(+) elim öğrencinin kul(+) elinin baş ve işaret parmaklarının <b>üzerine getiririm ama tutmam</b> ve “kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koy” derim	“Kul(-) elindeki ipi kul(+) elindeki ipin üzerine çapraz gelecek şekilde koy”	“Çapraz gelecek şekilde koy”	“Koy”	Fısıltıyla Koy”
<b>4-c)</b> Kul(-) elim öğrencinin kul(-) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde, Kul(+) elim öğrencinin kul(+) elinin baş ve işaret	Kul(-) elim öğrencinin kul(-) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde, Kul(+) elim öğrencinin kul(+) elinin baş ve işaret	Kul(-) elim öğrencinin kul(-) elinin baş ve işaret parmaklarının üzerinde, Kul(+) elim öğrencinin kul(+) elinin baş ve işaret	“Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında	“Çapraz yerinden tut”	“Tut”	Fısıltıyla tut”

parmaklarının üzerinde <b>sıkıca</b> tutarım ve “Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tut” derken tutmasını sağlarım	parmaklarının üzerinde <b>hafifçe</b> tutarım ve “Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tut” derken tutmasını sağlarım	parmaklarının üzerine getiririm ama tutmam ve “Kul(-) elinin baş ve işaret parmakları arasında kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tut” derim	kalacak şekilde ipin çapraz yerinden tut”			
--	---	--	---	--	--	--

## **F- DEĞERLENDİRME YAPARIM**

- Tek fırsat yöntemine göre öğrencilere bileklik yapın derim.
- Öğrencilerimin ne yaptıklarına bakarım
- Bu sırada bazı beceri basamaklarını yapamayan ya da yanlış yapan öğrenciler için, önce öğrencinin yanına giderek ve hatırlatıcılarda (..... Yaptın şimdi ne yapacaksın gibi) bulunurum.
- Öğrenci, hatırlatıcıyla yapamazsa bir önceki (son) öğretim sürecinin ipucunu veririm

## **F- DERSİ (ÇALIŞMAYI) BİTİRİRİM**

- Evet, çocuklar çalışmamız bitti. Bugün sizinle boncuklardan bileklik yapmayı öğrendik.
- Bundan sonraki dersimizde boncuklardan bileklik yapmayı öğrenmeye devam edeceğiz.
- Bugünkü çalışmamız sırasında ..... kurallara uyduğunuz için yıldızlar kazandınız. Bakalım kim ne kadar yıldız kazanmış ve ne kazanmış. Evet Mesut yerinde .... Oturuyor önce onun yıldızını sayalım. Mesut'un 30 yıldızı olmuş bakalım Mesut ne kazanmış acaba ödül tablosunda 30 yıldızın karşılığını göstererek topla 5 dakika oynama kazanmış Mesut derim ve topu Mesut'a verirken yıldızlarını silerim silerken de bak Mesut 30 yıldızını siliyorum yerine 5 dakika bu topla oynayabilirsin derim. Bütün öğrencilerin yıldızlarını benzeri şekilde ödüle dönüştürürüm.

**Ek-6.2****Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretim****Ek-6.2.1 Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Anlatma****Ek-6.2.2 Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Öğretimle Ders Planı Yazma**

## **SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİME GÖRE BECERİ DERS ANLATMA SUNUSU**

Bu sunu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, ders anlatımı sırası olup öncesinde uygulama öğretim elemanının bu çalışma sırasında neler yapılacağını öğretmen adayına betimlediği girişin ardından, öğretmen adayının daha önceden yazdığı beceri öğretim planına göre gerçek sınıf ortamında ders anlatmasıdır. Ders anlatma basamağı, öğretmen adayı dersini anlatırken uygulamacının öğretmen adayının yapabildiği becerilere onaylama dönütleri verdiği ve öğretmen adayının, hiç yapmadığı, yanlış yaptığı ya da eksik bıraktığı basamaklarla ilgili öğretmen adayına, düzeltici dönütler verdiği iki aşamadan oluşmuştur.

İkinci bölüm ise değerlendirme, ders anlatımı sonrası dönüt verme ve aynı dersi tekrar anlatma basamaklarından oluşmaktadır. Ders anlatımı sonrası dönüt verme basamağında, öğretmen adayı dersini anlattıktan sonra öğretmen adayı ve uygulamacı bir toplantı yaparlar ve bu toplantıda uygulamacı öğretmen adayının doğru yaptıklarını öğretmen adayına söyleyerek onaylama dönütleri verdiği ve “İpuçlarının Sistemik Geri Çekilmesi İşlem Sürecine Göre Beceri Öğretimi Değerlendirme Formu”na göre öğretmen adayı “Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler” temel becerisini %100, “Derse Giriş Yapar” temel becerisini %100, “Öğretim Yapar” temel becerisini %75, “Sınıfı Kontrol Eder” temel becerisini %75, “Değerlendirme Yapar” temel becerisini %75, “Dersi (Çalışmayı) Bitirir” temel becerisini %100 düzeyinde gerçekleştiremediği zaman aynı dersin tekrar anlatılmasına karar verildiği basamaktır. Aynı dersi tekrar anlatma basamağında ise öğretmen adayı aynı dersi bir kez daha sınıf ortamında anlatır ve uygulamacı öğretmen adayının dersini dinler. Bu süreç öğretmen adayı ders anlatımını ölçüt düzeyde gerçekleştirene kadar devam ettirilir.

### **GİRİŞ: BECERİ ÖĞRETİMİNİN BASAMAKLARINI BETİMLEME**

Uygulamacı, öğretmen adayına düzenlenecek bu oturumda, ipuçlarının sistemik geri çekilmesi işlem sürecine göre daha önceden hazırladığı becerinin gruba öğretimini (ortam, derse giriş, sunu, soru sorma, sınıfı kontrolü, değerlendirme ve dersi bitirme) yapacağını söyler. Bu sırada kendisinin de dersi dinleyeceğini ve doğru yaptığı basamaklarda doğru yaptığını, eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı basamaklarda kendisine dönütler vereceğini söyler. Ders sonunda ise birlikte ders anlatımı sırasında doğru yaptığı, eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı basamakların neler olduğunu, birlikte konuşacaklarını ardından yanlış yaptığı, eksik bıraktığı ya da hiç yapmadığı basamaklarla ilgili olarak bunları nasıl yapması gerektiğini söylenerek ya da yapılarak gösterilerek dönütler

vereceğini ve bu dönütlere göre öğretmen adayı “İpuçlarının Sistemik Geri Çekilmesi İşlem Sürecine Göre Beceri Öğretimi Değerlendirme Formu”na göre ders anlatımını “Ders (Çalışma) Ortamını Düzenler” temel becerisini %100, “Derse Giriş Yapar” temel becerisini %100, “Öğretim Yapar” temel becerisini %75, “Sınıfı Kontrol Eder” temel becerisini %75, “Değerlendirme Yapar” temel becerisini %75, “Dersi (Çalışmayı) Bitirir” temel becerisini %100 düzeyinde gerçekleştiremediği zaman aynı dersin tekrar anlatılmasına karar verileceğini söyler. Eğer ders anlatımı tekrarlanacaksa, bu dersini de ilk ders anlatımında olduğu gibi izleyeceğini ve gereksinimi olduğu yerlerde dönüt vereceğini söyler.

### 1. Bağımsız Uygulama (Ders anlatma)

#### İpuçlarının Sistemik Geri Çekilmesi İşlem Sürecine Göre Beceri Öğretimi Değerlendirme Formu Basamakları

<b>1- Ortam</b>
a- Sınıfın fiziki düzeni ve öğrencilerin oturuş düzeni
b- Materyallerin yerleştirilmesi
c- Dikkat dağıtıcılardan arındırılması
<b>2- Derse Giriş</b>
a- Çalışılacak konunun adlandırılması
b- kuralların açıklanması
c- ödüllerin açıklanması
d- Önkoşul becerilerin hatırlatılması
<b>3- Sunu</b>
a- Ana yönergenin verilmesi
b- Performansa uygun olarak ipuçlarının verilmesi
c- S.İ. verilmesi
d- İşaret ipuçlarının verilmesi
e- M.O. yapılması
f- F.Y. yapılması
g- İpuçlarını kullanma hızı
h- Tüm ipuçlarının geri çekilmesi
ı- Devam etmeyi sağlamada uygun yönerge kullanımı
i- Aynı ipucunun hangi durumda tekrar verileceğine karar verme
j- Öğrenciyi gerekli basamakta durdurma ve gerekli basamakta bekletme



k- Coşku
<b>4- Sınıf Kontrolü</b>
a- Olumlu çalışma davranışlarının pekiştirilmesi
b- Olumsuz davranışların görmezden gelinmesi
c- Diğer öğrencilere sununun kontrol ettirilmesi
d- Olumsuz davranış durumlarında uygun müdahale yönteminde bulunma
e- Tüm sınıfı gözlemlenme
<b>6- Değerlendirme</b>
a- Amaçların gerçekleşme düzeyi
<b>7- Dersi Bitirme</b>
a- Öğrenilen konuyu söyletirme

**a- Onaylama dönütü verme:** Uygulamacı, öğretmen adayının öğretimini yapacağı beceri ile ilgili ortamını daha önceden hazırladığı sınıfa girer. Derse başlayabilirden der.

Uygulamacı, “ortam, derse giriş, sunu, sınıfı kontrolü, değerlendirme ve dersi bitirme” bölümleriyle ilgili ders sırasında öğretmen adayının kendiliğinden doğru yaptığı beceri basamaklarında öğretmen adayına onaylama dönütleri (derse girişi uygun yaptığını görüyorum, aferin araçları çok güzel inceledin vb.) verir.

**b-Düzeltilici dönüt verme:** Uygulamacı, öğretmen adayının ders anlatımı sırasında eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı temel ve alt beceri basamaklarında düzeltici dönütler verir.

Öğretmen adayı temel beceri basamaklarından (Ortam, Derse Giriş, Sunu, Sınıfı Kontrol Etme, Değerlendirme, Dersi Bitirme) herhangi birisini hiç (örneğin derse giriş yapmadan sunuya geçmişse) yapamamışsa uygulamacı öncelikle ilgili temel beceri basamağına yönelik (uygulamacı parmağıyla, kural tablosunu gösterir) işaret (işaret ipucu) eder.

Öğretmen adayı, uygulamacının verdiği işarete göre temel beceri basamağıнын tamamını yapar. Öğretmen adayı, uygulamacının verdiği işarete göre temel beceri basamağıнын tamamını hiç yapmadıysa uygulamacı, o temel beceri basamağına yönelik (örneğin, “sunuya geçmeden önce ne yapacaktın?” der) ne yapılacağını (yönlendirici ipucu) sorar.

Öğretmen adayı, temel beceri basamağı ile ilgili ne yapacağı sorulduğunda temel beceri basamağını yine yapmazsa uygulamacı o temel beceri basamağı ile ilgili ne yapacağını (örneğin, “derse giriş yap” der) (Sözel ipucu) söyler ve öğretmen adayı ilgili temel beceri basamağını yapar.

Öğretmen adayı bu şekilde de temel beceri basamağını yapamazsa uygulamacı öğretmen adayına o temel beceri basamağının ilk alt basamağı ile ilgili işaret (örneğin öğretmen adayı derse giriş yapma basamağını söylendiğinde de yapmadıysa uygulamacı parmağıyla kural tablosunu gösterir) eder, öğretmen adayı bu işaretin ardından ilgili basamağı yapar.

Öğretmen adayı, ilgili basamağı yine yanlış yaparsa, hiç yapmazsa ya da eksik bırakırsa, bu defa o basamakla ilgili olarak ne yapacağını (örneğin uygulamacı “derse girişte ne yapman gerekirdi? der) sorar.

Öğretmen adayı, ilgili basamağı yine yanlış yaparsa, hiç yapmazsa ya da eksik bırakırsa, bu defa o basamakla ilgili olarak ne yapacağını (örneğin, “kurallarını açıkla” der) söyler ve öğretmen adayı ilgili basamağı yapar.

Öğretmen adayı ilgili basamakla ilgili ne yapılacağı söylendiğinde de yine yanlış yapar ya da eksik bırakırsa uygulamacı, ilgili basamakla ilgili ne yapacağını söylerken aynı zamanda ne yapacağını işaret eder (Örneğin, uygulamacı öğretmen adayına “krallarını açıkla” derken aynı zamanda kural tablosunu ve öğrencileri gösterir) (sözel ipucu ve işaret ipucu birlikte) ve öğretmen adayı ilgili basamağı yapar.

Öğretmen adayı ilgili basamakla ilgili ne yapılacağı söylenip aynı zamanda işaret edildiğinde de yine yanlış yapar ya da eksik bırakırsa uygulamacı, öğretmen adayına kendisini izlemesini söyler ve ilgili basamağı açıklayarak nasıl yapıldığını gösterir (Örneğin, uygulamacı öğretmen adayına “dur ve beni izle” der ve kuralları öğrencilere açıklarken de “bak ben kuralları açıklıyorum” der, ardından “hadi sen de şimdi benim yaptığım gibi yap” der) (model olma). Öğretmen adayı bu şekilde ilgili basamağı yapar.

Yine eksik ya da yanlış yaparsa uygulamacı öğretmen adayına ilgili basamağı fiziksel yardımda bulunarak yaptırır.

## **2- Ders Anlatımı Sonrası Dönüt Verme**

### **1. Değerlendirme**

**a- Dersi onaylama dönütü verme:** Uygulamacı öğretmen adayından öğretimini yaptığı kavramın her bir basamağı ile ilgili neler yaptığını anlatmasını ister. Sonra uygulamacı öğretmen adayının öğretim sırasında neler yaptığını “öğretim uygulaması dersi, ipuçlarının

sistemantik olarak geri çekilmesi işlem sürecine göre beceri öğretimi değerlendirme formu”na bakarak söyler. Bu form iki bölümden oluşmaktadır. Formun sağ tarafı, ipuçlarının sistemantik olarak geri çekilmesi işlem sürecine göre beceri öğretimi beceri basamaklarından, sol tarafı ise “iyi-orta-zayıf” seçeneklerinin bulunduğu sütunlardan ve bu sütunların altında her bir alt beceri basamağının karşısında “iyi” sütununun altındaki puanlar toplandığında “100” puan, “orta” sütununun altındaki puanlar toplandığında ortalama “65-70” puan ve zayıf sütunun altındaki puanlar toplandığında da “25-50” puan arasında bir puanla değerlendirme sonucu vermektedir. Uygulamacı, öğretmen adayının kendiliğinden doğru yaptığı basamaklara onaylama dönütü verir ve formun sağ tarafında bulunan “iyi” sütununun altındaki ilgili alt beceri basamaklarının karşısında bulunan puanı daire içine alır. Öğretmen adayına ders anlatımı sırasında verdiği sözel ve işaret ipucu sonucunda yaptığı beceri basamaklarını ise “orta” sütununun altına ilgili alt beceri basamaklarının karşısındaki puanları daire içine alır. Öğretmen adayına ders anlatımı sırasında model olduğu ya da fiziksel yardım uyguladığı basamakların karşısındaki “zayıf” sütununun altındaki puanları daire içine alır. Öğretmen adayının “iyi-orta-zayıf” sütunlarının altındaki puanlar toplandığında bu puan 75 ya da 75’in üstünde ise ders başarılı kabul edilir. Toplam puan 75 puanın altında ve zayıf sütunundan aldığı puanlar “iyi ve orta” sütunlarından aldığı puanlardan fazla ise ders tekrarlanır.

**b- Düzeltici dönüt verme:** Uygulamacı, öğretmen adayının anlattığı dersteki eksik bıraktığı, yanlış yaptığı ya da hiç yapmadığı basamakları ve (..... yaptın, ya da ...’yı eksik bıraktın vb.) ve nasıl olması gerektiğini (..... şeklinde yapman gerekiyordu) söyler.

## 2. Aynı dersi tekrar anlatma

Uygulamacı, öğretmen adayının öğretimini yapacağı beceri ile ilgili ortamını daha önceden hazırladığı sınıfa girer. Öğretmen adayına derse başlayabilirsin der.

Uygulamacı, ders sırasında öğretmen adayının kendiliğinden doğru yaptığı beceri basamaklarında öğretmen adayına onaylama dönütleri (derse girişi uygun yaptığını görüyorum, aferin araçları çok güzel incelettin vb.) verir. Öğretmen adayının yanlış yaptığı, eksik bıraktığı ya da hiç yapmadığı basamaklarda ise daha önce verdiği düzeltici dönütte kullandığı ipucunu dikkate alarak düzeltici dönütler verir.

## SADECE DÖNÜT VERİLEREK YAPILAN ÖĞRETİME GÖRE KAVRAM DERS PLANI YAZMA SUNUSU

Bu sunu iki bölümden oluşmaktadır. Ders planı yazımından önce uygulamacının öğretmen adayının yazacağı ders planına yönelik basamakların bulunduğu değerlendirme formunu öğretmen adayına vermesi ve uygulamacının öğretmen adayının evde hazırladığı ders planına dönütler vermesinden oluşmaktadır.

**1- Öğretmen Adayının Değerlendirme Formuna Göre Ders Planı Yazması:** Uygulamacı kavram ders planı hazırlaması değerlendirme formunu öğretmen adayına vererek “bu formu dikkate alarak “A” kavramının ders planını yaz” der

**2- Öğretmen Adayının Evinde Yazdığı Ders Planına Dönüt Verme:** Uygulamacı ertesi gün öğretmen adayının getirdiği ders planını, kavram ders planı yazma kontrol listesine göre değerlendirir. Uygulamacı öğretmen adayının yazdığı ders planına bakar uygun yazdığı basamaklar için onaylama dönütü (.....’lar uygun yazılmış görünüyor) verir. Eksik ya da yanlış yaptığı yerleri nasıl yazacağı ile ilgili düzeltici dönüt verir. Örneğin öğretmen adayı sınıf ortamını çizmemişse, “..... yapman güzel ancak sınıf ortamını da çizmen gerekirdi, şimdi sınıf ortamını da çiz” der. Bütün temel beceriler benzeri şekilde söylenerek öğretmen adayının doğru ya da yanlış yaptıklarına dönüt verilecektir.

Öğretmen adayı ders planı yazımını belirlenen ölçüt düzeyde gerçekleştirmişse ders planı tekrar yazdırılmaz. Ancak belirlenen ölçüt düzey gerçekleştirilmemişse öğretmen adayı aldığı dönütlere uygun olarak ders planını evde tekrar yazdıktan sonra ertesi gün uygulamacıya getirir ve uygulamacı da ders planını birincisinde olduğu gibi değerlendirir.